

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

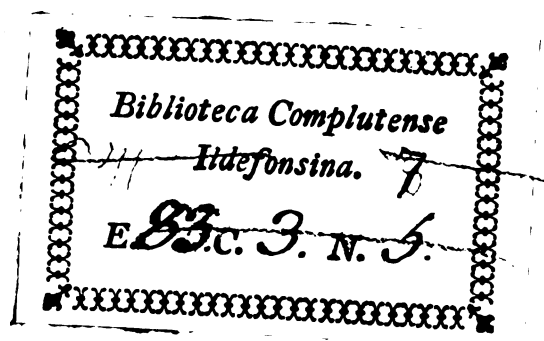
About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

126 - 6 - 9

revisado 200 1973

den
nº 11067

**NUMISMATA
IMPERATORUM ROMANORUM
PRÆSTANTIORA**

A JULIO CÆSARE AD TYRANNOS USQUE

PER JOANNEM VAILLANT.

TOMUS SECUNDUS

DE AUREIS, ET ARGENTEIS.

EDITIO PRIMA ROMANA

**PLURIMIS RARISSIMIS NUMMIS
eorumque interpretationibus aucta.**

ROMÆ, MDCCXLIII.

Sumtibus Caroli Barbiellini, & Venantii Monaldini Sociorum in Via lata.

Typis JO: BAPTISTÆ BERNABÒ, & JOSEPHI LAZZARINI.

PRÆSIDUM PERMISSU.

ALBION

ALBION

ALBION

LECTORI.

AM subjiciebatur prælo de nummis æreis Tomus prior, quum sensimus amice provocari nos, ut majus aliquid auderemus. Prodiit scilicet latine Caroli Patini Introductio ad Historiam Numismatum, ubi nos non solum honorifice appellari vidimus, eos inter, qui nummos antiquos scriptis illustrarunt; verum etiam invitari, ut quorum indicem tradidissemus, eorum etiam interpretationem adderemus, alioqui doctorum virorum votis numquam plene satisfactum iri. Inde nobis primum injecta mens tentandi, quid hac parte possemus, in eruditorum gratiam. Mox igitur aggressus sum explicare Augusti Numismata, futurum veluti specimen longioris in aliorum

rum Cæsarum nummos operæ , ac laboris . Paulatim , ut fit , crevit & amicis aviditas sciendi , & nobis scribendi animus . Instare illi , ut pergerem parem lucem addere tot , tamque præclaris Historiæ Romanæ monumentis : Ego quamvis sciebam , quam periculosa plenum opus aleæ susciperem ; cedere tamen non invitus eorum precibus statui , & quæ largo usu mihi pepereram , liberaliter cum aliis communicare .

Habes igitur , Lector , hac in secunda editione Argenteorum , & Aureorum Nummorum seriem ad Tyrannos usque , tum numero , tum interpretatione insignem ; eam enim locupletare studuimus Græcis illis nummis , qui ad Imperatores pertinent , quique exterorum Principum vultus , aut Urbium typos referunt , unde magnum operi ornamentum accedit . Habes præterea Nummos Argenteos maximi moduli ; eosque pariter , quos Quinarios dicimus , qui sunt in minimo modulo maximæ elegantiae . Nam quum ex neutris perfecta series componi possit , nihil melius fieri poterat , quam ut ad illustrandam Argenteam seriem adhiberentur . Nemo enim hætenus præter Serenissimum Cenomanensem Ducem aggressus est , minimos , quos diximus nummos , ad seriem revocare .

Erant ex amicis non pauci in ea sententia , ut Aureorum Nummorum seriem ab Argenteis separarem ; paruissem sane non invitus , si absolutam
eam

eam ab omni parte repræsentare potuissem . Sed quum id & spem Principum , & rei nummariæ studioforum facultates longe superet , visum est commodius utramque seriem conjungere . Nam præter Ludovicum Magnum , nemo unquam tot aureos nummos , non dico colligere , sed ne videre quidem potuit .

Effet quidem longe facilius Argenteorum Nummorum continuam seriem texere , quum ex iis a Cæsare ad Tyrannos usque nullus omnino desit . Quare non mirum , si inter eruditos plures reperiantur , qui id moliti sunt successu non infelici . Testis post Regem , Regionum libellorum magister , & apud Cadomenses rei judiciaræ Præfectus *D. Foucault* . Testis hîc Parisiis Clarissimus Comes de *Vaux* . In Italia vero post Magnum Etruriæ Ducem , tum Venetiis *Antonius Capellus* Senator nobilissimus : tum Bononiæ Illustrissimus *De Via* , nunc Innocentii XII. Pont. Max. Coloniae Nuntius .

[Qui tunc , quum Vaillantius hæc scriberet , erat Nuntius Apostolicus Coloniae JO: ANTONIUS DE VIA , post idem munus singulari fide , prudentia , & dexteritate obitum tum in regno Poloniae apud Fridericum Augustum I. Regem , & Saxoniae Ducem , tum Viennæ Austriæ apud Imperatorem Augustum Josephum I. a S. M. Clemente XI. P. M. ob egregia ejusdem merita apud Sanctam Sedem , & præclarissimas animi dotes in amplissimum .

S. R. E.

S. R. E. Cardinalium Collegium cooptatus fuit anno MDCCXII. Et anno MDCCXL. Romæ inter podagræ, chiragræque cruciatus forti, invictoque animo mortem obiit magno Bonorum omnium, & Literatorum hominum dolore. Summo Viro, immortalitate digno æterni amoris, pietatisque pignus in ejus Tituli Ecclesia *S. Laurentii in Lucina*, in qua tumulatus fuerat, hoc anno MDCCXLII. BENEDICTUS XIV. P. M. monumentum erexit.

Bonum erit ex iis, quæ hæcenus dicta sunt, intelligere, cur tertius Tomus, qui ad Heraclium usque seriem nummorum producturus est, ex omni metallo Nummos repræsentet, hoc est Aureos, Argenteos, & Æreos; scilicet perfectam volumus, & absolutam exhibere seriem. At illam neque ex ullo separatim metallo confici posse sciebamur; & ex tribus simul collectis nullo negotio comparari, habebamus pro certo. Imo vero, quod jucundius est, ex Æreis nummis eos tantum adhibemus, qui sunt minimi moduli, adeoque ejusdem pene magnitudinis cum Aureis, atque Argenteis, ut iisdem loculis contineri sine difficultate possint. Quod, quam gratum sit rei nummariæ studiosis, facile intelliget, quisquis cogitabit continua serie, nec interrupta omnes omnium Principum, ac Tyrannorum vultus posse repræsentari. Fruere igitur nostro labore, Lector, teque benevolum, si probas, si minus, æquum saltem, & non infensum exhibe. Nam & in
ma-

magnis tentasse sat est : Et qui placuisse sperat omnibus , parum sapit . Vale .

* *Quem Vaillantius promiserat , tertium Tomum , Nummorum seriem ex cunctis metallo continentem a Postumo ad Heraclium usque , fortasse negotiis distentus absolvere nequivit . Huic editioni accessio facta est nummorum a Postumo ad Constantinum usque , æreos tamen discernendo , quos primo Tomo inseruimus , ab argenteis , & aureis , qui suo in loco deinde sub Appendicis titulo collocabuntur .*

JULII

JULIUS CÆSAR.

I

JULII CÆSARIS nummi ex argento rari sunt, ex auro inter præstantissimos collocantur.

CAESAR IMP. Caput Julii laureatum.

L. AEMILIUS BVCA. *Figura muliebris seminuda stans, dextra Victoriolam, sinistra bastam gerit.*

Senatus propter victoriam de Pompejo relatam Julio Cæsari inter alios honores decrevit, ut *Imperatoris* nomen non antiqua tantum pro consuetudine gereret, sed eo modo, quo postea ii, qui summum imperium obtinuerunt, tanquam ipsi proprium. Mulier seminuda Venus est, ex qua originem se trahere gloriabatur.

Hic nummus argenteus, si caput attendas, pro raro habetur, si partem aversam, obuius est.

L. AEMILIUS BVCA IIII. VIR. *Orbis, securis, manus junctæ, caduceus, & fasces.*

Æmilius Buca IIII. vir fuit ex numero minorum magistratuum, quos Julius Cæsar auxit, & Augustus ad Triumviros postea, ut primum erant, reduxit. Orbis, imperium Cæsari delatum significat: cetera, quæ in eo optanda sunt, per securim, religionis cultus: per manus, concordia: per caduceum, pax: per fasces, justitia.

Hic nummus argenteus inter rariores censetur.

DIVOS IVLIVS DIVI F. *Capita adversa Julii, & Augusti.*

M. AGRIPPA COS. DESIG. *In arca nummi.*

M. Vipsanius Agrippa ab Augusto inter familiares & amicos adlectus,
Tom. II. A

ctus, tandem Cos. designatus an. 716. & Augusto gratulans ejus, & patris effigiem in nummis a se editis exhibuit: nondum Augusti gener erat, vide Patinum in thes.

Hic nummus ex argento rarissimus est: ex auro eximia raritatis, & præstantia.

* DIVOS IVLIVS. *Caput Julii Cæsaris laureatum, pone quod stella. Eadem epigraphæ, ac typus, ut in superiore.*

In honorem Julii cûsus est nummus ab Agrippa, adposito ejus capiti fidere pro nota divinitatis juxta vulgi persuasionem. *Siquidem, telte Suetonio in ejus vita cap. 88. stella crinita per septem dies continuos fulsit; exoricens circa undecimam horam; creditumque est animam esse Cæsaris in cælum recepti: & hac de causâ simulacro ejus in vertice additur stella.*

(1) *Hic nummus aureus præclarissimus, & rarissimus est.*

M. ANTON. IMP. *Caput M. Antonii, pone quod lituus.*

M. Antonio Triumviro cûsus est hic nummus in memoriam, quod ille Julii Cæsaris partium fuisset studiosus: ideo inter secundos hæredes ab eo, testamento adscriptus est. Lituus pone ejus caput, quod ille esset Augur; lituus autem Augurum symbolum est.

Hic nummus ex argento rarus, ex auro eximia raritatis, & elegantia est.

L. BVCA. *Venus victrix stans, dextra Victoriolam, sinistra hastam gerit.*

Lucius ille Buca Æmilie gentis erat, & ut IIII. vir Venerem exhibuit, ex qua Julius Cæsar originem se trahere ab Julio Æneæ filio prædicabat, sed illa Victrix est, ut Victoria, quam manu gerit, designat.

Hic nummus ex argento inter rariores collocatur.

L. BVCA. *Figura muliebris sedens, dextra Victoriolam, læva hastam transversam.*

Sedentem Victricem Venerem repræsentat Æmilius Buca, post omnes Julii Cæsaris victorias tanquam tranquillam. Ejus templum erat in theatro Pompeji.

Hic nummus argenteus, quoad partem anticam rarus, quoad aversam, obuius est.

L. BV-

(1) In Thesaurio Austriaco Vindobonensi, olim PP. Carthusianorum Romæ.

L. BVCA . Orbis , securis , manus , caduceus , fasces .

Symbola hæc sunt Imperii Romani deinceps per Julium Cæsarem rite administrandi : de quibus in pagina superiore dictum est .

Hic nummus argenteus rarus est .

C. CAESAR COS. PONT. AVG. *Caput Augusti sine laurea .*

Caput Julii Cæsaris ab Augusto exhibetur in memoriam adoptionis suæ , cum tunc Cajus Cæsar vocaretur , & Consul primum esset , ut & Pontifex , & Augur . Annos natus 14. in collegium Pontificum adscriptus est in locum L. Domitii , qui e vivis abierat , ex Nic. Damasc. p. 476.

Hic nummus aureus rarissimus est .

P. CLODIVS M. F. *Mars nudus , & galeatus stans , dextra hastam ; sinistra parazonium .*

P. Clodius sub Julio Cæsare IIII. vir monetæ cudendæ factus , in ejus memoriam nummum percussit sub Augusto cum signo Martis Ultoris , quod ille in prælio Philippensi ei votum pro paterna ultione fecisset .

Hic nummus argenteus inter præstantiores habendus .

CAESAR PARENS PATRIAE. *Caput Julii velatum , pone quod apex : ante vero , lituus .*

C. COSSVTIVS MARIDIANVS A. A. A. P. P. *In area nummi .*

Cossutius Maridianus IIII. vir monetæ cudendæ ex auro , argento , & ære præfectus a Julio factus , nomen ei a Senatu concessum inscripsit , ut narrat Dio . Post hæc Parentem Patriæ illum nuncuparunt , & in ejus numismatibus Monetarii illud exhibuerunt .

Hic nummus argenteus inter rariores adnumeratur .

L. FLAMINIUS IIII. VIR. *Figura muliebris stans , dextra caduceum , sinistra hastam .*

L. Flaminus Chilo ex IIII. virorum numero , signum Pacis cum caduceo exhibuit , civilibus bellis passim compositis . Pacem , Veneris sociam appellat Aristophanes .

Hic nummus argenteus rarus est .

L. LIVINEIVS REGVLVS . *Bos cornupeta .*

Livinejus Regulus Taurum in nummo signavit , quod primum Cæ-

far an. 708. illum in spectaculum edidisset, Plinio teste lib. 8. cap. 45. vide Tristanum tom. 1. p. 30.

Hic nummus argenteus inter rariores collocatur.

- C. MARIDIANVS.** *Figura muliebris seminuda stans, dextra Victoriolam, sinistra clypeo globo imposito innixa.*

Maridianus Cossutiae gentis erat, equestris scilicet, affinis forsan Cossutiae, cui prætectatus adhuc Jul. Cæsar fuerat desponsatus, sed quam, patre amisso in sponsalibus, dimisit. Venerem etiam ille in Julii nummis, ad indicandam ejus originem, exhibuit.

Hic nummus argenteus pro raro notandus. Aureus vero præstantissimus est.

- M. METTIVS.** *Figura muliebris tunicata, & seminuda stans, dextra Victoriolam, læva hastam transversam, cubito clypeo globo imposito, innixo.*

M. Mettius etiam IIII. vir pariter Venerem signavit, seu ad originem Julii arguendam, seu ad cultum, quo eam prosequeretur Cæsar, de quo Dio lib. 44. *Omnino vero Venerem totus colebat.*

Hic nummus argenteus frequens, sed ex auro rarissimus est.

- M. METTIVS.** *Figura muliebris in bigis, dextra spiculum vibratura, læva clypeum gerens.*

Mulier in bigis, Juno Sospita est, Lanuvii culta; a Mettione signata ad indicandam ex isto oppido originem suam, & quod ex municipio vetere an. 706. Colonia a Jul. Cæsare facta esset, ut tradit Frontinus.

Hic nummus argenteus inter rariores scribendus est.

- MVSSIDIVS LONGVS.** *Temo, orbis, apex, cornucopiae, caduceus.*

Hæc symbola sunt, quibus imperium Cæsari delatum, & res sub eo florentes expressæ videntur: temo in mari potentiam, & globus in terra denotant: per apicem religio: per cornucopiae, abundantia: & per caduceum, felicitas designantur.

Hic nummus argenteus rarus est.

JULIUS CÆSAR.

5

L. MUSSIDIUS LONGVS. CLOACIN. *Cancelli Comitiorum, in quibus stant duæ figuræ togatæ, sortes in urnas immittentes.*

Mussidius Longus IIII. vir cancellos Comitiorum, in quibus scriptum *vox Cloacin.* unde Venus Cloacinæ nomen sumpsit, ad indicandam suam e Sabinis originem, in nummo expressit, illa autem a Tatio Sabino consecrata est: sic Cæsari gratulans, quod ille a Venere originem haberet.

Hic nummus argenteus eximia raritatis est.

TI. SEMPRONIUS GRACCVS Q. DESIG. *Signum cohortis, aquila legionis, aratrum, & decempeda.*

Sempronius Gracchus coloniæ symbola expressit, ob Coloniam Carthaginem a Julio Cæsare deductam teste Dione, ad quam ejus avus Gracchus destinatus fuerat III. vir an. V. C. 633. sed ex Aruspicum responso tunc non deducta est. Gracchus Quæstor Cæsaris designatus in nummo perhibetur.

Hic nummus argenteus rarus est.

P. SEPVLIUS MACER. *Figura muliebris seminuda stans, dextra Victoriolam, læva hastam inversam.*

Mulier illa, Venus est Victrix, de qua Dio Cass. in Julio. *Venerem armatam annulo insculptam gestabat, eaque tessera in rebus summis plerumque utebatur.* Ut in pugna Pharsalica.

Hic nummus, quoad caput rarus est, quoad partem aversum tritus, & frequens.

Q. VOCONIVS VITVLVS. Vitulus.

Voconius Vitulus ad cognominis originem indicandam Vitulum in nummo signavit. Voconia gens erat plebeja in plures divisa familias; Voconii autem ex Aricino municipio in Urbem venere. Cicer. Philip. 13.

Hic nummus argenteus pro rarissimo habetur, & aureus eximia raritatis, & elegantia est.

Q. VOCONIVS VITVLVS Q. DESIGNATVS. Vitulus.

Voconius se Quæstorem a Cæsare designatum scribit in nummo, quod S. C. comprobatum notat, cum ille post Pompejum in Hispania victum minores auxisset magistratus, in quorum numero erat Quæstura, si quidem ea erat ad majores dignitates primus gradus.

Hic nummus argenteus anteriorem raritate superat.

DIVVS

DIVVS IVLIVS. Caput Julii sine laurea.

**IMP. CAES. TRAIAN. AVG. GER. DAC. P. P. REST. Victo-
ria stans bullam osculari videtur, dextra caduceum alatum: pro
pedibus, serpens.**

Trajanus hunc restituit Julii Cæsaris nummum cum Victoriæ typo, ad designandas illius victorias, felicitate per caduceum, & pruden- tia per serpentem, partas: Victoria bullam, in qua, ut plurimum, erat signata Principis effigies, deosculari videtur.

Hic nummus aureus rarissimus est.

Eadem epigraphe. Figura muliebris nuda stans, dextra galeam, sinistro cubito columnæ innixæ, hastam inversam gestat: pro pedibus, clypeus.

Veneris etiam Victricis typus a Trajano in Julii Cæsaris nummis restitutus est, cum ille se ab ea originem habere prædicaret, de qua supra dictum est.

Hic nummus aureus rarissimus est.

M. LE-

M. LEPIDI nummi ex argento rari habentur, ex auro eximiæ sunt singularitatis, & elegantiae.

M. LEPIDVS PONT. MAX. III. VIR. R. P. C. *Caput Lepidi.*

C. CAESAR IMP. III. VIR. R. P. C. *Caput Augusti.*

M. Lepidus post mortem Julii Cæsaris a M. Antonio in defuncti locum anno 710. Pontifex Maximus constitutus est: at inter eos & Augustum Triumviratus junctus est, & Lepidi effigies cum Augusto in eadem moneta, ad indicandam eorum concordiam percussa est.

Hic nummus argenteus rarus est.

L. MVSSIDIVS T. F. LONGVS IIII. VIR. A. P. F. *Mars nudus, & galeatus stans, pede sinistro clypeo imposito, dextra hastam, sinistra flagrum, seu scuticam.*

Mussidius Longus IIII. vir a Julio constitutus, eo mortuo, sub triumviratu in nummis Lepidi Martem Ultorem, ut in Antonio, & Augusto signavit, ob votum pro morte Julii Cæsaris ulciscenda ab iis factum.

Hic nummus ex argento, & auro singularis elegantiae, & raritatis est.

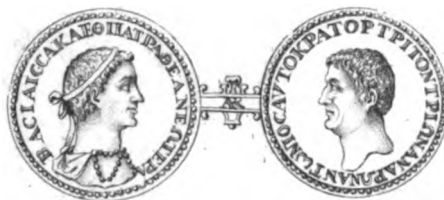
REGVLVS IIII. VIR. *Figura muliebris stans, dextra pateram, sinistra hastam gerit.*

Livinejus Regulus IIII. vir a Julio factus sub Triumviratu in averfa parte nummi Lepidi concordiam signavit, ad summam inter alios Triumviros *ὁμόνοιας* denotandam.

Hic nummus aureus eximiæ raritatis est, & præstantiae.

Duo ultimi nummi in prima editione descripti, non Lepidi, sed M. Antonii sunt.

M. AN-

M. ANTONII nummi ex argento frequentes sunt, ex auro inter rariores collocantur.

M. ANT. IMP. AVG. III. VIR. R. P. C. M. BARBAT. Q. P. *Caput M. Antonii.*

L. ANTONIVS COS. *Caput L. Antonii fratris M. Triumphis.*

M. Antonius fratrem habuit L. Antonium Consulem cum P. Servilio Vatia II. an. 713. quem in nummis, ob pietatem erga fratrem, simul sociavit M. Valerius Barbatulus Antonii Quæstor provincialis. Hic tandem a Marco dimissus est. Ap. Appianum lib. 5. Bel. Civ. *Hic nummus argenteus e rariorum numero est.*

M. ANT. IMP. AVG. III. VIR. R. P. C. M. NERVA PROQ. P. *Id est Marcus Antonius Imperator, Augur, Triumphis Reipublicæ constituendæ. Marcus Nerva Proquæstor provincialis. Caput M. Antonii.*

L. ANTONIVS COS. *Caput L. Antonii fratris.*

Superiorem nummum cudit M. Barbatulus M. Antonii Quæstor provincialis, hunc M. Cocceius Nerva Proquæstor: illi Quæstores, & Proquæstores pecuniam pro stipendiis legionum administrabant, imo & nummos cudere curabant: Proquæstor autem, mortuo, aut decedente ex Provincia Quæstore, id gerebat.

Hic nummus argenteus inter rariores computandus.

ANTONIVS AVG. IMP. III. *In area nummi.*

M. Antonius Imperator III. appellatus est, cum Ventidius ejus le-

ga-

M. A N T O N I U S.

9

gatus Labienum, & Parthos profligasset an. 719. in cujus memoriam
cufus est ille nummus.

Hic nummus argenteus rarus est.

M. ANTONIVS III. VIR. R. P. C. *Caput radiatum.*

Caput illud radiatum Solis est, quem eundem cum Osiride scribunt
Herodotus, Diodorus, & alii: ideo eum Monetarii cum M. Anto-
nio fociarunt, quum ille se Osirim appellaret: apud Dionem lib.50.

Hic nummus ex argento non obuius est.

M. ANTONIVS M. F. *Caput Antonii Triumviri filii.*

M. Antonius quum ex Fulvia filium majorem M. Antonium, posita
prætexta, togam virilem sumere cum Cæsarione, & eos Reges, re-
gnique hæredes salutare iussisset, illum ideo in nummo secum signa-
ri curavit. Vide Seguin.

*Hic nummus aureus a Petr. Seguino vulgatus, eximia raritatis, &
elegantia est, sed non unicus.*

M. ANTON. IMP. AVG. III. VIR. R. P. C. *Caput M. Antonii.*

C. CAESAR IMP. PONT. III. VIR. R. P. C. *Caput Augusti.*

Augustus sub nomine Caji Cæsaris ex altera parte nummi M. Anto-
nii signatur ad arguendam cum eo in triumviratu concordiam.

*Hic nummus argenteus rarus est, aureus inter rariores habendus.
Diversi sunt typi, & epigraphæ.*

CAESAR DIC. *Caput Julii laureatum, pone quod vas.*

Vas pone Julii Cæsaris caput, ad notandum illius summum Pontifi-
catum, signatur, ut lituus pone caput M. Antonii, ad ipsius Augu-
raturum arguendum: vas autem illud videtur esse præfericulum, quo
utebatur Pontifex maximus in sacrario Opis Consiuæ, cui illud tan-
tum cum Vestalibus aditus erat permissus.

*Hic nummus ex argento pro raro notatur: ex auro inter rariores
numerandus.*

CAESAR IMP. *Caduceus alatus.*

In monumentum pacis cum Augusto an. 714. Fulvia Antonii uxore
mortua, compositæ, cujus symbolum est caduceus: imo & in aliis
nummis, duæ dexteræ caduceum complectuntur ad concordiam
eorum indicandam.

Hic nummus argenteus rarus est.

Tom. II.

B

M. ANT.

M. ANT. IMP. AVG. III. VIR. R. P. C. L. GELL. Q. P. *Caput M. Antonii, pone quod vas.*

CAESAR IMP. PON. COS. III. VIR. R. P. C. *Caput Augusti, pone quod lituus.*

Gellius Publicola M. Antonii Quæstor provincialis, Augusti caput, ad eorum concordiam indicandam, signari iussit. Consulatum gessit cum Coccejo Nerva an. 718. Bello Actiaco Antonianarum partium dux dextrum cornu tenuit anno 723.

Hic nummus argenteus pro raro habendus.

M. ANT. IMP. III. VIR. R. P. C. *Caduceus alatus inter duo cornucopiae, in imo globus.*

Quum Antonius, & Augustus an. 714. mortua Fulvia pacem inter se composuissent, imperium divisere: de quo Dio l. 48. *Hæc tum denuo imperii divisio facta, bellique contra Sex. Pompejum societas inter Cæsarem, & Antonium inita.* Unde globus imperium denotat; caduceus pacem; hinc & inde cornucopiae, ex quibus abundantiam.

Hic nummus argenteus rarus est.

P. CLODIVS M. F. IIII. VIR. *Figura Martis nuda, & galeata stans, dextra hastam, læva parazonium.*

Clodius IIII. vir a Julio Cæsare factus in III. virorum nummis Martem Ultorem signavit ad indicandum de ulciscenda illius morte inter eos initum consilium.

Hic nummus aureus rarissimus est.

P. CLODIVS M. F. IIII. VIR. A. P. F. *Figura nuda radiata stans, dextra caduceum, sinistra palladium, pede supra globum: prope Aquila, a sinistris clypeus, pone humeros clava.*

Has notas A. P. F. interpretantur Antiquarii *Aura publico feriendo*, quod maxime convenit aureæ monetæ, quum Clodius esset ex numero IIII. virorum monetæ cudendæ. Quæ sit illa figura, & symbola adjacentia, dijudicent eruditi.

Hic nummus ex aura rarissimus est.

CLEOPATRAE REGINAE REGVM FILIORVM REGVM. *Caput Cleopatrac, ante quod prora navis.*

Cleo-

Cleopatra titulis honoratur, quos Antonius concione apud Alexandrinos habita an. 720. illi concessit, postquam Julium ejus ex Cæsare filium, Regem Regum vocasset, & Ptolemæo ejus ex se filio, Armeniæ regnum donasset.

Hic nummus argenteus inter rariores habetur.

IMP. CN. DOMIT. AHENOBARBUS IMP. *Prora navis, in vertice astrum.*

Domitius Ænobarbus classem a Bruto, & Cassio sibi commissam post eorum mortem M. Antonio commisit, unde prora in ejus nummis, & astrum, forsan Julii, ut eorum partes, qui illius mortem ulciscerentur, se sequi tunc indicaret: M. Antonius ei filiam despondit.

Hic nummus argenteus rarus est.

IMP. TER. *Trophæum, in imo duo clypei, & duo tela, in aliis, clypeus, & prora navis.*

Trophæum illud ad Armeniacam victoriam spectat, quum Antonius de Artavasde Armeniæ rege capto, Alexandria triumphavit: unde prora ad imum trophæi, ut eum maris dominum denotet, quod symbolum Cleopatra in nummis signabat, quum ille tiaram pone caput suum, Armeniæ insigne poneret.

Hic nummus argenteus rarus est.

IMP. TERTIO III. VIR. R. P. C. *Tiara Parthica cum telo.*

Tiara, seu cidaris monimentum est Armeniæ regni ab Antonio subacti; ea autem utebantur pro capitis insigni ejus reges. Tigranes Artavasdís hujus ab Antonio capti pater, ad Pompeji pedes eam adposuit.

Hic nummus argenteus rarus est.

ANTONIUS M. F. M. N. AVGV. IMP. TER. *Antonius stans velatus habitu augurali, dextra lituum gerit.*

III. VIR. R. P. C. COS. DESIG. ITER. ET TER. *Caput Solis radiatum.*

M. Antonius stat augurali habitu vestitus, quod commendatione Julii Cæsaris impetravit post Tribunatum plebis. In altera parte caput Solis, seu Osiridis, qui idem est apud Diodorum: Antonius autem Osiridem se scribebat, ac fingeat, teste Dione.

Hic nummus ex argento frequens, ex auro rarissimus est.

III. VIR. R. P. C. *Caput Solis in templo distylo.*

Templum est Solis, vel Osiridis ab Antonio Alexandriae erectum, in quo erat ejus imago corona radiata insignis, ut repræsentatur in Antonii nummis: templum non adeo magnificum fuisse testantur duæ tantum pro ejus fronte columnæ.

Hic nummus argenteus obuius est, ex auro rarissimus.

Eadem epigraphe. Caput Cleopatæ cistæ impositum, in medio duorum serpentum.

In averſa parte M. Antonii cufum est ab Asiæ populis caput Cleopatæ cistæ impositum, unde nummi illi maximi, cistophori erant dicti: cista hæc ad Bacchi mysteria spectat; hinc M. Antonii caput, qui se Bacchum appellabat, in corona hederacea positum est. Angues insignia sunt Asiæ minoris, ut fidem facit Augusti nummus cum iis, & epigraphe *Asia recepta*.

Hic nummus argenteus maximi moduli rarissimus est.

Eadem epigraphe, cum capitibus M. Antonii, & Cleopatæ jugatis in parte antica.

Bacchus muliebri habitu dextra cantharum, sinistra thyrsus, stans supra cistam, hinc & illinc serpens.

Nummus hic tetradrachmus appellatur cistophorus: de illis meminit Livius in triumpho, quem egit Man. Acilius de Antiocho Syriæ Rege: *Prælatæ sunt in eo argenti infecti tria millia pondo: signati tetragmum Atticum 113. millia: cistophorum 242.* Bacchus insistit cistæ, in qua ipsius arcana erant recondita: angues ex ipsis mysteriis desumpti sunt.

Hic nummus argenteus maximi moduli elegantia, & singularitate anteriorem superat.

L. MVSSIDIVS T. F. LONGVS IIII. VIR. A. P. F. *Figura virilis nuda, & galeata stans, dextra hastam, sinistra flagrum: pede clypeo imposito.*

Mussidius Longus IIII. vir a Julio Cæsare factus sub triumviratu in Lepido, Augusto, & Antonio, Martem Ultorem signavit ad indicandam eorum de morte Julii Cæsaris ulciscenda societatem.

Hic nummus ex auro rarissimus est.

PIETAS COS. *Figura muliebris stolata stans, dextra temonem transversum, læva cornucopiæ: pro pedibus ciconia.*

Pietas, cognomen est L. Antonii fratris M. Antonii Triumviri, quod Consulatum gerens anno 713. in bello Perusino adsumpsit, quum diceret se illud in gratiam fratris absentis suscepisse, teste Dione. *Hic nummus aureus rarior argenteo est.*

PIETAS COS. *Figura muliebris stolata stans, dextra lampadem accensam, læva cornucopiæ, cui insunt duæ ciconiæ.*

Pietatis Deæ effigies in hoc, & in superiore nummo M. Antonii, in memoriam cognominis L. Antonii fratris, quod pietate erga eum in bello Perusino acceperat. Pietatis templum erat in circo Flaminio, teste Julio Obsequente. Ciconia Pietatis symbolum est.

Hic nummus aureus, & argenteus ejusdem est raritatis, & elegantia, ac superior.

L. REGVLVS IIII. VIR. A. P. P. *Figura virilis nuda insidens rupibus, dextra hastam, sinistra innixa clypeo, in quo caput Herculis.*

L. Livinejus Regulus IIII. vir a Julio Cæsare factus, in hoc Antonii nummo, ut ipsi gratularetur, Anteonem Herculis filium Romæ montibus insidentem expressit, læva clypeo insitit, in quo visitur caput Herculis pelle leonina ornatum, a quo Antonius gentis originem referebat. *Ipsæ etiam videbatur Herculis imaginibus, picturisque persimilem aspectum habere.* Plutarch.

Hic nummus aureus eximia raritatis est.

Caput M. Antonii, Auguris more velatum, ante quod lituus hujus sacerdotii symbolum, pone illud, vas præfericulum.

P. SEPVLIVS MACER. *Figura in equo decurrens, altera ad latus, dextra flagrum.*

Hæc decursio equestris spectat ad ludos, quos Triumviri pro bello contra Cæsaris percussores voverant, exeunte an. 714. factos: quorum memoriam Sepulius Macer consignavit in nummo M. Antonii, ideo velati, quod quum VII. viri tunc abessent, eorum munus Pontifices obierint.

Hic nummus argenteus ab Ursino, & ejus sequacibus pro Lepido existimatus, ad M. Antonium spectat, ut probati Antiquarii agnoverunt, & inter elegantiores recensetur.

M. SILANVS AVG. Q. PROCOS. *In area nummi.*

M. Junius Silanus Augur, Julii Cæsaris in Gallia legatus, post ejus cædem Lepido adhæsit; deinde ad Antonium se contulit, cujus Quæstor in hoc nummo inscribitur, & quidem *Procos.* id est, qui provinciam cum Proconsulari potestate administravit, quum Antonius in ea non esset. Ejus partes tandem deseruit ob Cleopatram. *Hic nummus argenteus nec rarus, nec obuius est.*

SOSIVS IMP. *Trophæum, in imo hinc, & inde captivus manibus post terga revinctis.*

C. Sosius Quæstor fuit M. Lepidi Prætorius, in bello civili Julii partes sequutus est: post hujus cædem Antonio adhæsit, a quo Syriæ, & Ciliciæ administrationem post Ventidium accepit: Antigonom Jerosolymis expugnatis cepit, inde Imperator dictus, & trophæum cum captivis in nummo: de Judæa an. 717. triumphavit. *Hic nummus argenteus eximia raritatis est.*

D. TVR. *Victoria gradiens, dextra coronam, sinistra palmam.*

M. Antonius III. in hoc nummo dicitur Imp. IIII. & Consul III. Consulatum Alexandria suscepit an. 723. ubi cusus hic nummus fuit cum Victoria, & Imperatoris IIII. titulo, in Victoriæ augurium, nam ut ait Dio: *Victoriam quidem sibi certam promiserat.* *Hic nummus argenteus inter rariores habendus.*

Caput Antonii sine inscriptione, olim Lepido adscriptum.

C. VIBIVS VARVS. *Figura muliebris stolata stans, dextra Victoriam, sinistra cornucopiæ gerit.*

C. Vibius Varus M. Antonio, & Augusto nummos cudit sine eorum nominum inscriptione, ideo a Fulvio Ursino hic M. Lepido nescio qua ratione adscriptus est, quum hujus macilenta sit facies, & Antonii plurimum venusta. Concordia Victoriam gerens, nummum post pugnam Philipensem cusum fuisse denotat.

Hic nummus argenteus inter elegantiores recensetur.

P. VENTI. PONT. IMP. *Figura virilis nuda stans, dextra hastam, sinistra pateram.*

A Ventidio Antonii legato cusus est nummus, quum ille Imp. II. ob Victoriam ab eo de Parthis relata, esset appellatus: Ventidius

au-

autem Imperator etiam ob id vocatus, quum jam eodem anno Prætor, Consul, & Pontifex exeunte anno 711. Syriæ, ac Ciliciæ ab eo præfectus est an. 716.

Hic nummus eximiæ singularitatis, & elegantiae est.

Sine epigraphe. Arcus, & spicula in pharetra, quam gyris complectitur hinc, & inde serpens.

Nummus est tetradrachmus, vulgo Cistophorus dictus, in Asia minori ad Antonii honorem cusus, sine epigraphe. In averſa parte pharetra, arcus, & spicula sunt arma, quibus utuntur Afiani; serpentes Asiæ sunt insignia.

Hic nummus argenteus maximæ formæ rarissimus est.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΤΡΙΤΟΝ ΤΡΙΩΝ ΑΝΔΡΩΝ. *Caput M. Antonii.*

ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ ΘΕΑ ΝΕΩΤΕΡΑ. *Caput Cleopatras.*

Cleopatra Dea nova dicitur, & ut Antonius Διονυσος νιος apud Plutarchum, sic nova Isis appellata est, de qua Dio lib. 50. τὴν ὁ ἄνθρωπον ἐκείνην κατὰ πρῶτον τινὰ Ἰσιν Σελήνην προσκυνῶντα. *Mulierem istam pro Iside, vel Luna adorare.*

Hic nummus argenteus maximi moduli singularis elegantiae, & raritatis est.

Μ. ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΑΥΤ. ΤΡΙΤΟΝ ΤΡΙΩΝ ΑΝΔΡΩΝ. *Caput M. Antonii.*

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΠΟΛΕΜΩΝΟΣ. *Caput diadematum Polemonis Zenonis F. & Ponti, & Bosphori Regis.*

Polemo hic est Zenonis filius, quem Antonius post pugnam Philipensem Ponti regno donavit, a quo postea Armeniam minorem recepit. Bello Actiaco militavit Antonio, brevi post Cæsari reconciliatus, Bosphori etiam regnum ab eo accepit.

Hic nummus ex argento eximiæ raritatis, & elegantiae est: ab erud. Patino vulgatus in Suetonio.

AUGUSTI nummi ex auro, & argento vulgares sunt, & triti.

CAESAR DIVI F. *Caput Octaviani Caesaris.*

AEGYPTO CAPTA. *Crocodilus.*

In memoriam captæ Ægypti an. v. c. 724. mense sextili, qui ob id dictus est *Augustus*.

Hic nummus argenteus rarus est, sed ex auro rarissimus cum hac epigraphe IMP. CAES. TRAIAN. AVG. DAC. P. P. REST.

ARMENIA CAPTA. *Victoria domans taurum.*

Ob Tigranem Armeniæ majoris regem ab Augusto constitutum anno v. c. 734. propterea que sacrificia ei decreta sunt ex Dione lib. 53. pag. 526.

Hic nummus aureus inter rariores collocandus.

Eadem epigraphe. **Arcus, & pharetra.**

Arma, quibus utuntur Armenii, hic tanquam eorum spolia sunt adposita.

Hic nummus argenteus pro raro numeratur.

ARMENIA CAPTA CAESAR DIVI F. *Figura muliebris cum tiara Armeniaca in capite, genuflexa manus elevat.*

Armenia supplex interfecto rege suo, alterum illius principis fratrem ab Augusto ex Ægypto Romam abductum poscit.

Hic nummus argenteus pro raro computandus.

A R-

ARMENIA RECEP. IMP. CAESAR DIVI F. *Figura vestitu Armeniaco dextra hastam, laeva clypeo imposita.*

Armenia in potestatem Romanorum per Artaxiæ mortem recepta, cui Augustus regem dedit.

Hic nummus ex argento inter rariores adscribitur.

HISPANIA. *Figura muliebris tunicata stans, dextra spicas, laeva cornucopiae, & duo tela.*

Ob pacatam Hispaniam anno v. c. 732.

Hic nummus aureus elegans, & rarus est.

M. AGRIPPA COS. DESIG. *In area nummi.*

Quod M. Agrippa an. 716. designatus esset in annum sequentem cum L. Caninio Gallo.

Hic nummus argenteus pro raro numerandus est.

CAESAR AVGVSTVS. *Caput Augusti nudum.*

M. AGRIPPA. *Caput Agrippae.* PLATORINVS III. VIR.

Hinc Augustus, inde Agrippa in eodem nummo cusi sunt a Platorino Triumviro, quod ambo essent Consules anno v. c. 727. & eodem, Caesar Augusti nomen, & Tr. potestatem acceperit.

Hic nummus ex argento rarissimus est.

C. ANTIST. REGINVS III. VIR. *Simpulum, lituus, tripus, & patera.*

Quum Augustus Pontificatum maximum mortuo Lepido anno v. c. 740. accepisset; in nummo enim *Augustus Caesar* vocatur.

Hic nummus argenteus inter raros collocatur.

C. ANTIST. VETVS III. VIR. FOEDVS P. R. CVM GABIN. *Duo viri stantes togati dextras jungunt super aram, sub qua porca occisa, immolanda est.*

Typus hic in memoriam patriæ ab Antistio triumviro signatus, quum Antistii cognomine Veteres, ex Gabiis urbe Latii essent oriundi.

Hic nummus argenteus eximia raritatis, & elegantiae est.

C. ANTIST. VETVS III. VIR. ACTIO APOLLINI. *Apollo muliebri ornatu stans, dextra pateram super aram ignitam, laeva cittharam gerit.*

Tom. II.

C

In

In memoriam victoriæ Actiacæ, quum Augustus aram Apollini in loco, in quo castra metatus erat, consecrasset.

Hic nummus argenteus rarissimus est, ac præstantissimus.

ANTONIUS IMP. *Duæ dextræ caduceum tenentes.*

Ob pacem inter Augustum, & Antonium initam.

Hic nummus argenteus pro raro computatur.

ANTONIUS IMP. *Caput M. Antonii Triumviri.*

Ad concordiam Augusti cum Antonio indicandam.

Hic nummus aureus rarior est argenteo.

M. ANT. IMP. AVG. III. VIR. R. P. C. L. GELL. Q. P. *Caput M. Antonii.*

L. Gellius Quæstor Provincialis Antonii nummum cudit ad denotandam illius cum Augusto in triumviratu societatem.

Hic nummus argenteus cum hoc nomine GELL. rarus est, cum BARBATVS Q. P. obuius est.

L. AQUILIUS FLORVS III. VIR. *Flos.*

Alludit ad nomen, ut denotet antiquitatem a Flore desumptam, nam C. Aquilius Florus Quæstor militaris perhibetur anno v. c. 423.

Hic nummus argenteus inter præstantiores numeratur.

L. AQUILIUS FLORVS III. VIR. SICIL. *Figura militaris galeata, & paludata stans, dextra servum seminudum proculcat, læva clypeum gerit.*

Aquilius nummum cudit, in quo memoriam avi sui Manii Aquilii Flori renovat, qui Procos. Siciliae bellum servile confecit anno v. c. 654.

Hic nummus argenteus inter elegantissimos reponitur.

L. AQUILIUS FLORVS III. VIR. *Tria crura cum capite Medusæ.*

Hæc triquetra Siciliae symbolum est, quod cudi curavit Aquilius in memoriam avorum suorum Caji, & Manii Siciliae Proconsulum.

Hic nummus aureus raritatis eximia est.

L. AQUI-

L. AQUILIUS FLORUS III. VIR. *Scorpio.*

Scorpio Africae symbolum, in nummo adpositum est ab Aquilio Floro in memoriam proavi C. Aquilii Flori, qui de Poenis triumphum egit anno v. c. 494.

Hic nummus argenteus eximia raritatis est.

BALBUS PROPR. *Clava inversa.*

L. Cornelius Balbus Gaditanus, Proprætor clavam Herculis percussit ad indicandam originem suam a Gadibus urbe, apud quam summo-
pere Deus ille colebatur.

Hic nummus argenteus pro raro habetur.

L. CANINIUS GALLUS III. VIR. *Figura Parthi genuflexa, dex-
tra signum militare elevat.*

Quod Phraates Parthorum rex anno v. c. 734. signa militaria sub Crasso, & Antonio capta Augusto remisit.

Hic nummus argenteus inter raros collocatur.

L. CANINIUS GALLUS III. VIR. *Cippus, in quo C. C. AVGVSTI.*

Ob 200. hominum millia, quibus frumentum publicum concessit Augustus anno v. c. 748. Ex Dione 554. *Ceterum Augustus multitudinem eorum, qui frumentum ex publico accipiebant, ad hominum C. C. millia redegit.*

Hic nummus argenteus eximia singularitatis est.

L. CANINIUS GALLUS. AVGVSTVS TR. POT. *Prætorium tabernaculum cum hasta.*

Ad oppidi cujusdam oppugnationem denotandam ex Fulvio Ursino pag. 61.

Hic nummus argenteus rarissimus est.

P. CARISIVS LEG. PROPR. *Trophæum inter scuta, & hastas.*

Asturibus, ac Cantabris in Hispania a P. Carisio Augusti Proprætoris domitis.

Hic nummus argenteus rarus est, & elegans.

Eadem epigraphe. Hasta, clypeus, & gladius.

Arma, quibus Hispani utebantur.

Hic nummus ex argento rarior est superiore.

Eadem epigraphe . Victoria coronans trophæum .

Quod confecto bello Hispanico , trophæum in loco altissimo sit im-
positum .

Hic nummus nec obuius , nec rarus est .

Eadem epigraphe . Porta urbis , in cuius frontispicio : EMERITA .

Augustus bello confecto urbem in Lusitania Emeritam condidit an-
no v. c. 729. in qua milites emeritos locavit , unde illi nomen .

Hic nummus argenteus inter rariores reponitur .

Eadem epigraphe . Persona , aliis buccula , pugio , & quid aliud .

Qui personam putant , ad ludos scenicos referunt , persona enim ad
comoediam attinet . Qui bucculam galeæ , Hispanorum arma , pro
Victoria Cantabrica contendunt .

Hic nummus ex argento singularis est elegantia , & raritatis .

¶ *CLODIVS M. F. Figura Martis galeata nuda stans : in aliis palu-
data , dextra hastam , læva caduceum gerit .*

Ob votum Marti Ultori ab Augusto in prælio Philippensi pro ultione
paterna factum .

Hic nummus argenteus inter elegantissimos numeratur .

*Eadem epigraphe . Bacchus muliebri ornatu stans , dextra racemum ,
sinistra thyrsus .*

Clodius Bacchum in gratiam M. Antonii , cuius erat etiam trium-
vir monetalis , percussit ; quia ille genus ad hunc referebat .

Hic nummus ex argento eximia raritatis est , & elegantia .

*COSSVS CN. F. LENTVLVS . Equestris statua dextra trophæum
gerit .*

Statua est A. Corn. Cossi , qui propria manu Tolumnium Vejen-
tium regem occidit , & ejus spolia Jovi Feretrio tulit , cuius ædes
Augustus restituit .

*Hic nummus argenteus inter rariores scribitur , sed rarissimus est
cum epigraphe IMP. CAES. TRAIAN. AVG. GER. DAC. P. P. REST.*

*COSSVS LENTVLVS. M. AGRIPPA COS. TERT. Caput M. Agrip-
pæ corona rostrata insignitum .*

Quod

Quod Augustus Agrippæ Tribunitiam potestatem communicasset, quum hic Consulatum ageret cum Cossio Lentulo an. v. c. 736.

Hic nummus ex argento rarissimus est, sed a Trajano restitutus eximia raritatis, & elegantia habendus.

M. DVRMIVS III. VIR. *Aper spiculo transfixus.*

In memoriam ludorum Sæcularium in Dianæ honorem celebratorum, cui aper dica tus, ut arguunt *Equestris* nummi, in quibus idem aper telo transfixus.

Hic nummus argenteus inter rariores computatur.

Eadem epigraphe. Leo discerpens Cervum.

Pugna Leonis cum Cervo ad ludos eosdem spectat.

Hic nummus ex argento ejusdem raritatis est, ac superior.

Eadem epigraphe. Taurus coronatur a Victoria per aera volitante.

Sacrum ob aliquam Augusti victoriam peractum denotat.

Hic nummus argenteus eximia raritatis, & singularitatis est.

Eadem epigraphe. Pagurus papilionem volantem acetabulis apprehendens.

In memoriam sententiæ ab Augusto sæpius prolatae: *Festina lente.*

Hic nummus aureus inter elegantiores adnumeratur.

LENTVLVS SPINT. *Lituus, & præfericulum.*

Lentulus ille, Spinter cognominatus, Auguratus instrumenta adposuit ad suum indicandum sacerdotium: vide Dionem pag. 99. Consul fuit anno v. c. 751.

Hic nummus ex argento inter præstantiores habendus est.

L. LENTVLVS FLAMEN MARTIALIS. *Dua figura stantes, altera seminuda dextra Victoriolam gerit, sinistra hastam puram, altera major togata, dextra extensa astrum Martis, sinistra clypeo imposita, in quo c. v. id est: clypeus votivus.*

L. Cornelius Lentulus Flamen Martialis fuit, ut & ipsius pater. Adstat habitu sacerdotis prope Martis simulachrum, dextra super ejus caput Martis sidus manu tenet, læva innititur clypeo votivo: idque ad indicandum sacerdotium.

Hic nummus argenteus in elegantiorum numero scribitur.

L. LI.

L. LIVINEIVS REGVLVS. *Victoria gradiens, dextra protensa coronam gerit, sinistra palmam.*

Ob victoriam Philippensem, quum Cæsar in nummo III. VIR R. P. C. adhuc appelletur; ab eodem Augusto Livinejus postea motus est. Dio lib. 54.

Hic nummus ex argento inter rariores reponendus est.

C. MARIVS TRO. III. VIR. *Capita Caji, & Lucii Cæsarum, Juliae matre intermedia. Non autem Triumvirorum capita, ut hactenus creditum est.*

C. Marius omnem Augusti familiam in hoc nummo percussit, matrem nempe, & filios, ipsam Agrippæ conjugem, hos vero ab Augusto adoptatos.

Hic nummus argenteus eximia raritatis est, & elegantia.

Eadem epigraphe. Caput Dianæ, pone quod arcus.

Caput Juliæ Augusti filiæ sub Dianæ effigie, quum hæc esset Jovis filia, & Augustus pro Jove ab adulatoribus haberetur.

Hic nummus ex argento inter rarissimos, & elegantissimos collocatur.

C. MARIVS C. F. TRO. III. VIR. *Figura virilis prætexta induta, dextra sympulum, sinistra lituum gerit.*

L. Cæsar Agrippæ filius ab Augusto adoptatus in Augurum collegium cooptatus est: lituus autem Auguris est symbolum.

Vox, Tro. constanter legitur, non, Pro. quam Protriumvir, interpretabantur: sed cognomen est hujus Marii, qui videtur Trogi cognomen habuisse, Pompeiis, Quintiis, & Sauffeiis commune.

Hic nummus argenteus in rariorum numero describendus est.

Eadem epigraphe. Duæ Senatorum figuræ, quorum capita videntur turribus insignita, ut vulgo Cybele depingitur, dextra scipionem, sinistra chartam involutam gerunt: pro cuiusque pedibus, modius.

Duo illi Senatores videntur esse Triumviri deducendæ coloniae, ut apud Fulvium Urfinum C. Marius Capito perhibetur: quare turribus cincta habere videntur capita: Decempeda, est ad terram metiendam; charta involuta, deductionis coloniae Senatusconsultum; modius Tritici plenus, pro terræ uniuscujusque semine.

Hic nummus ex argento inter rariores collocatur.

Eadem

Eadem epigraphe. Quadrigæ triumphales, supra quas palmæ ramus.

Monumentum triumphi M. Agrippæ ab Augusto decreti an. v. c. 734. quem moderatione recusavit. Ideo palmæ ramus, triumphantis loco positus: Augustus enim postquam Augusti nomen accepit, nullum triumphum egit.

Hic nummus argenteus pro raro habendus est.

L. MESCINIVS RVFVS III. VIR. *Mars galeatus super cippum, in quo S. P. Q. R. V. S. P. RED. CAES. Dextra hastam gerit.*

Senatus, Populusque Romanus votum solvit, quum Valerius Messala ex Kal. Juliis an. v. c. 725. Consul fuffectus, primo magistratus die Marti votum fecisset, ut victor rediret Cæsar.

Hic nummus ex argento rarus est, & elegans.

CAES. AVG. CONS. S. C. OB R. P. CONS. *id est: Cæsari Augusto consecrata Senatusconsulto ob rem publicam conservatam. Subauditur statua, cujus caput directa fronte videtur in laurea.*

L. MESCINIVS RVFVS III. VIR. *Mars supra basim cum hasta, & parazonio. In ea S. P. Q. R. V. S. P. S. ET R. AVG. id est, Senatus, Populusque Romanus votum solvit pro salute, & reditu Augusti.*

Quum Augustus Tarracone ægrotasset an. 729. Romam rediit anno sequente, & votis solutis, nummus in rei memoriam cusus est.

Hic nummus ex argento eximie raritatis, & elegantie est.

L. MESCINIVS RVFVS III. VIR. *Cippus in quo: IMP. CAES. AVG. LVD. SAEC. In area, hinc XV. inde S. F. id est: Cæsar Augustus ludos sæculares, subauditur, fecit, Quindecimvir sacris faciundis.*

Augustus ludos sæculares restituit an. v. c. 737. quum ipse esset Quindecimvir sacris faciundis; unde memoria in cippo, ut in Domitiani, & Philippi nummis.

Hic nummus argenteus inter rariores numerandus est.

L. MVSSIDIVS T. F. LONGVS IIII. VIR. A. P. F. *Mars galeatus stans lævo pede clypeo imposito, dextra hastam, sinistra flagrum, seu scuticam.*

Mars in omnibus Triumvirorum nummis percussus est, ob votum Marti

Marti Ultori pro ultione cædis Julii Cæsaris ab illis susceptum . Literas , A . P . F . interpretari solent , *Auro publico feriundo .*
Hic nummus ex auro rarissimus est .

P . PETRONIVS III . VIR . *Figura nuda humi desidens super strophium , dextra super genua , sinistra caput sustentat .*
 Figura Provinciæ ab Augusto subactæ , moesta , ac lugens .
Hic nummus argenteus eximia raritatis est , & elegantia .

P . PETRON . TVRPILIAN . III . VIR . *Pegasus cum alis .*
 Pegasus , Corinthi coloniæ symbolum , cuius a Petronio videtur , ob colonos iterum in Urbem ab Augusto transmissos .
Hic nummus ex argento rarus est .

Eadem epigraphe . Siren dextra tubam inflat , sinistra femori ad-mota .
 Cumas coloniam ab Augusto deductam arguit Siren in nummo cælata . Parthenopes autem Sirenis corpus , Cumis sepultum fuisse dicitur .
Hic nummus argenteus singularis elegantia , & raritatis est .

TVRPILIANVS III . VIR . *Crescens Luna , in cujus medio astrum .*
 Ad Byzantium spectat , cujus crescens Luna symbolum est . Tacitus id innuere videtur , dum ait lib . An . XIII . de Byzantio : *Mox recentia in Cæsares merita .*
Hic nummus ex argento non obuius est .

Eadem epigraphe . Mulier in acervo clypeorum pectore tenus , manus in altum attollit .
 Tarpeja virgo clypeis obruta , ad indicandam gentem Petroniam e Sabinis ortam , illa enim , ab iis in eam coniectis scutis , necata est .
Hic nummus argenteus nec obuius , nec rarus est .

Eadem epigraphe . Cithara .
 Hæc , Apollinis symbolum , ob templum ejus in monte Palatino ab Augusto extructum , a Turpiliano cælatur .
Hic nummus ex auro rarissimus est .

Q. SAL.

Q. SALVIVS IMP. COS. DESIG. *Fulmen alatum.*

Illud providentiæ symbolum signatur a Salvio, quod fuisset Consul ab Augusto designatus. Sed consulatum non iniit, & necatus est, quum nova molitus esset.

Hic nummus argenteus non obuius est.

M. SANQVINIVS III. VIR. *Caput insignitum laurea, cujus vertici stella est adjecta.*

Caput Castoris est, ob Circenses ludos ab Augusto celebratos, qui huic Deo dicati erant, ex Isidoro.

Hic nummus ex argento rarus est, & elegans.

TI. SEMPRON. GRACCVS IIII. VIR. Q. DESIG. *Vexillum, aquila legionaria, aratrum, & decempeda.*

Hæc coloniæ conditæ symbola spectant ad Carthaginem, ad cuius deductionem avus Sempronii Gracchi destinatus fuerat olim Triumvir, & in quam Augustus colonos iterum an. 725. ex Dione, transmisit.

Hic nummus argenteus inter rariores numeratur.

TI. SEMPRON. GRACCVS IIII. VIR. Q. D. *Fortuna stans dextra temonem, sinistra cornucopiæ gerit.*

Ob votum Fortunæ reduci pro Augusto susceptum, & solutum.

Hic nummus ex auro eximiæ raritatis est, & elegantia.

AVGVSTVS DIVI F. *Statua Augusti equestris.*

P. STOLO III. VIR. *Apex inter ancilia.*

Hæc Augusti statua mense Martio, quum Salii solemnia celebrarent, videtur erecta.

Hic nummus argenteus inter rarissimos computatur.

AVGVSTVS TR. POT. *Caput Augusti nudum.*

Typus idem, ac superior.

Ob tribunitiam potestatem ad v. Kal. Iulii ab Augusto in perpetuum acceptam: Ancilia ad ludos sæculares refert Fulvius Ursinus.

Hic nummus argenteus potius inter raros, quam obuios collocandus est.

C. SVLPITIVS PLATORIN. III. VIR. *Duo viri togati in rostris, sedentes.*

Hæc sunt nova rostra, dicta Julia, ab Agrippa in Augusti honorem facta, an. 726. quæ rostris ex Actiaca pugna ornavit, cum esset Consul II. cum Augusto VI.

Hic nummus argenteus inter elegantiores adscribendus est.

C. VIBIVS VARVS. *Minerva galeata, & tunicata stans, dextra hastam, laeva Victoriolam: pro pedibus clypeus.*

Minerva Vibone oppido culta, in hoc nummo a Vibio Varo, ad suam ex ea urbe originem indicandam, cælata videtur. Dea Victoriam gerit, ob victoriam Philipensem, de qua dictum est in M. Antonio.

Hic nummus ex argento pro rarissimo habetur.

L. VINICIVS. *Arcus cum duabus fornicibus, in cujus peristyllo S. P. Q. R. IMP. CAES. supra quadrigæ triumphales, hinc & inde figura cum hasta.*

Arcus hic in Augusti honorem erectus est, ob viam Flaminiam propriis sumptibus ab eo resectam, per quam transibant triumphantes; ideo supra eum quadrigæ, in quibus vehebantur.

Hic nummus argenteus inter rariores recensendus est.

AUGVSTVS TR. POT. VIII. *Caput Augusti.*

M. VINICIVS L. F. III. VIR. *Cippus in quo S. P. Q. R. IMP. CAES. QVOD V. M. S. EX EA P. Q. I. AD A. DE. id est, Senatus, Populusque Romanus Imperatori Cæsari, quod viæ munitæ sint ex ea pecunia, quam is ad ærarium detulit.*

Quum Augustus viarum reficiendarum curam ex manubiis triumphalibus, & ille Flaminiam suis sumptibus sternendam sumpsisset, anno 738. in quo Trib. pot. VIII. numerabat, perfectæ illæ videntur.

Hic nummus ex argento inter rariores, sed ex auro rarissimus, & elegantissimus est.

Statua equestris Augusti super basim, in qua S. P. Q. R. IMP. CAES. ante portam urbis.

L. VICINIVS L. F. III. VIR. *Cippus, ut supra.*

Eque-

Equestris statua Augusto posita ante portam Flaminiam, ob ejus viam Ariminum usque, propriis illius sumptibus resectam.

Hic nummus argenteus inter rarissimos reponitur.

▲ C T. *Apollo Aëtiacus muliebri habitu stans, dextra lyram gerit.*

Statua Apollinis in monte Palatino ab Augusto posita: de qua Propertius. Aëtius in longa carmina veste canit.

Hic nummus ex argento obuius, ex auro rarus est.

▲ P O L L I N. *Templum sex columnarum, in cuius aditu Apollo cippo impositus, dextra pateram, laeva lyram.*

Est Icon Templi supra descripti. Augustus autem se Apollinis filium existimabat, quod mense Augusto natus esset.

Hic nummus argenteus inter rarissimos habendus.

▲ V G V S T V S. *Ara.*

Ob Augusti reditum Fortunæ Reduci erecta est hæc ara.

Hic nummus argenteus ex solito modulo tritus est, sed ex maxima forma inter rariores adscribitur.

Eadem epigraphe. Sphinx.

Illud animal hic cælatum videtur in memoriam sigilli Augusti, in quo id erat expressum.

Hic nummus maximi moduli argenteus inter elegantiores numerandus est.

* *Eadem epigraphe, & typus.*

De Sphinge, Augusti sigillo hæc habet Svetonius in ejus vita c. 50. In diplomatibus, libellisque, & epistolis signandis initio Sphinge usus est; mox imagine magni Alexandri, novissime sua Dioscoridis manu sculpta.

(1) *Hic nummus aureus ex solito modulo inter rariores reponendus est.*

Eadem epigraphe. Capricornus cum cornucopiæ.

Ob felices Augusti sub Capricorni sidere natales.

Hic nummus argenteus cum simili typo ex solita magnitudine obuius est, sed ex maximo modulo in rariorum numero collocatur.

D 2

A V-

(1) In Thesaurio Austriaco Vindobonensi, olim PP. Carthusianorum Romæ.

AVGVSTVS TR. POT. *Statua equestris Augusti.*

Statua equestris decreta est Augusto a Senatu, quod viam Flaminiam sumptibus suis reficiendam suscepisset anno 731, quo Trib. potestatem in perpetuum accepit.

Hic nummus ex argento rarus est.

AVG. DIVI F. *Crescens Luna, circa quam septem triones. In area nummi IMP. X.*

Ob bellum Pannonicum feliciter ab Tiberio gestum, Augustus Imperator x. appellatus est. An eo anno Augustus anni dies ordinaverit, ad quos spectare videntur hæc astra?

Hic nummus argenteus inter rarissimos locandus est.

CAESAR AVGVSTVS. *Duo rami lauri.*

In memoriam duarum victoriarum anno 742. relatarum, alterius in Pannonia a Tiberio, alterius a Druso ejus fratre in Germania.

Hic nummus ex argento tritus, ex auro rarus est.

CAESAR DIVI F. *Figura equestris Augusti.*

Equo ovans in urbem inductus est Augustus, postquam ex Syria anno 735. rediisset, apud Dionem lib. 53.

Hic nummus argenteus rarus, sed aureus inter rariores locandus est.

Eadem epigraphe. Quadrigæ triumphales.

Cæsari ob bellum Siculum confectum, magno omnium consensu statuæ, & currus triumphales decreti, apud Dionem. Nisi malis ob triumphos ejus post Antonium devictum.

Hic nummus ex argento frequens est, sed ex auro rarus est.

Eadem epigraphe. Victoria in bigis.

Nummus ad Circenses ludos a Cæsare editos spectat.

Hic nummus argenteus vulgaris est, sed aureus inter raros habetur.

Eadem epigraphe. Apollo sedens in rupibus, citharam pulsat.

Augustus Apollini, cujus filium se jactabat, templum in monte Palatino extruxit.

Hic nummus ex argenta nec rarus, nec obuius est.

CAE-

CAESAR IMP. *Quadriga triumphales aurigante Casare, dextra lauream gerente.*

Ad triplicem triumphum, quem egit anno 725. devicto anno superiore M. Antonio, unde coronam lauream gerit tanquam omnium victor.

Hic nummus argenteus nec rarus, nec obvius est.

CAESARI AVGVSTO. *Quadriga triumphales, in quibus aquila Legionaria.*

In memoriam signorum militarium a Phraate Parthorum rege, Augusto in Syria moranti anno 734. remissorum, quæ ille, quasi bello aliquo Parthum vicisset, accepit. Dio l. 53.

Hic nummus ex argento nec frequens, nec rarus est.

C. CAESAR AVG. P. *Cajus Agrippæ filius in equo, pone quem tria signa militaria.*

Caji Cæsaris Agrippæ filii ab Augusto adoptati, profectio ad bellum Armeniacum anno 754.

Hic nummus argenteus vulgaris est; aureus inter raros ponitur.

CIVIBVS ET SIGN. MILIT. A PARTHIS RESTITVT. *in aliis, RECVPER. Arcus triumphalis, supra quem Augustus in quadrigis.*

Cum anno v. c. 734. Augustus in Syriam venisset, Phraates Parthorum Rex signa ei militaria, & captivos omnes misit. Senatus ejus rei causa arcu triumphali eum honoravit. Dio lib. 53.

Hic nummus ex argento rarus, ex auro inter rariores recensetur.

IMP. IX. TR. POT. V. *Caput Augusti.*

COM. ASIAE. *Templum quatuor columnarum, in cujus peristyllo, ROM. ET AVG.*

A Pergamenis, qui templum Romæ, & Augusto anno 735. extruxerunt, cusus est nummus nomine communitatis Asiæ. De his Tacitus Ann. 4. Pergamenos, eo ipso nitebantur, æde Augusto ibi sita, satis adeptos creditum.

Hic nummus argenteus maximi moduli inter rarissimos collocatur.

CONCORDIA AVG. *Mulier stolata sedens, dextra pateram, sinistra ramum.*

In

In memoriam Concordiæ templi anno 764. sacrati, cui Tiberii, & fratris Drusi vita pridem functi, nomen inscripsit.

Hic nummus argenteus inter elegantissimos numerandus.

DE PARTHIS. *Tiara Parthica, arcus, & pharetra.*

Phraates Rex Parthorum, quum Armeniam invasisset, Cajus Cæsar in Orientem missus est. Ea conditione, ut Armeniam missam faceret, in gratiam rediit, an. 748. unde nummi percussi.

Hic nummus argenteus in rariorum numero recensetur.

DIVO IULIO EX S. C. *Julius Cæsar stans in templo tetrastyle, dextra simpulum gerit, in frontispicio stella crinita.*

Icon templi Julio Cæsari in foro ab Augusto Senatusconsulto extructi.

Hic nummus ex argento frequens, ex auro rarus.

* DIVVS AVGVSTVS. *Caput Augusti laureatum.*

EX S. C. *Carpentum a quatuor equis sinistrorsum vectum.*

Pro ornando Augusti funere, honorandaque ejus memoria plura in Senatu certatim a pluribus proposita fuere. Ex hoc nummo discimus Senatusconsulto decretum illi fuisse Carpentum quatuor equis tractum in morem triumphantis, in quo ejus simulacrum veheretur.

(1) *Hic nummus argenteus rarissimus, & elegantissimus est.*

FORT. RED. CAES. AVG. S. P. Q. R. *Ara.*

Augustus, quum ipsi multa, ac varia a Senatu decreta essent ob ea, quæ absens egisset, nihil accepit, nisi quod Fortunæ Reduci aram consecrari passus est an. v. c. 735. cujus hoc est monumentum.

Hic nummus argenteus soliti moduli obvius est, sed maximi moduli inter rarissimos adscribitur.

* IMP. CAESAR AVGVSTVS. *Caput Augusti nudum.*

HADRIANVS AVG. P. P. REN. *Figura togata stans, dextra duas spicas præ se fert, sinistra togæ involuta.*

Literæ illæ REN. non aliud significant, quam RENOVAVIT. Imperator Hadrianus, non quemadmodum Trajanus nummos superiorum Imperatorum restituit, sed Augusti memoriam post centum an-

(1) In museo D. Abb. de Rothelin.

annos, ex quo decesserat, voluit renovare, eo praesertim tempore quo Imperium Romanum summa pace, non secus ac Augusti tempore contigerat, fruebatur. Quam rem indicare videtur nummi typus figuram togatam, praferentem spicas representans.

(1) *Hic nummus argenteus maximè moduli raritatis est eximia, & singularis.*

IMP. CAESAR. *Columna rostrata, in cujus summitate statua Augusti.*

Hæc in foro Romano posita est, & rostris ex Actiaca pugna relatis ornata. Appian. lib. 5.

Hic nummus argenteus pro raro estimandus est.

Eadem epigraphe. Trophaum insistens prora navis in templo.

In memoriam belli Siculi contra Sextum Pompejum confecti.

Hic nummus ex auro rarus est, ex maximo modulo rarissimus.

Eadem epigraphe. Terminus capite radiato insistens fulmini.

Symbolum sententiæ Augusti, *Ἐνὶ δὲ βραδίᾳ Festina lente.*

Hic nummus ex argento rarus est.

IMP. CAES. TRAIAN. AVG. GER. DAC. P. P. REST. *Crocodilus.*
Ægypti captæ monumentum ab Imperatore Trajano in gratiam Augusti restitutum.

Hic nummus aureus eximia raritatis, & elegantiae est.

* *Eadem epigraphe. Tria signa militaria.*

Nummum s. c. signatum in Augusti honorem adhuc III. viri R. P. C. Trajanus restituit, non, ut Harduinus ariolabatur, in memoriam virorum illustrium, qui tam florente Republica, quam in principatu decesserant, ut eorum virtutes, dotes, res præclaræ gestæ representarentur, sed ut infra dicemus, ut restituerentur ipsi nummi, iidemque typi nummorum, ut sibi Senatum, civesque, quorum Majorum nummi iterum suo jussu cudebantur, ea ratione demereretur.

(2) *Hic nummus aureus elegantioribus, & rarioribus est adnumerandus.*

IMP.

(1) In museo D. Apostoli Zeno.

(2) Apud Franciscum Palatium.

* IMP. X. *Vir paludatus ense præcinctus ramum porrigens Imperatori sedenti in sella curuli subsellio imposita.*

Tiberius ab Augusto contra Pannonios missus præclaram de illis victoriam retulit. Romam reversus ramum lauri Augusto offert in signum obtentæ victoriæ, ob quam Imperator x. Augustus nuncupatus est.

(1) *Hic nummus argenteus rarus est.*

IMP. X. *Duc figuræ viriles, lauri ramum Augusto in sella sedenti porrigant.*

Tiberius, & Drusus ejus frater laurum Augusto proferunt, prior ob Pannonios, alter ob Germanos devictos.

Hic nummus ex argento tritus, ex auro rarus est.

IMP. XIII. *Parthus chlamide ornatus puerulum ambabus manibus profert Augusto in curuli sedenti.*

Tyridates, postquam Parthorum regnum occupasset, a Phraate in fugam actus, cum ipsius puerulo ad Augustum confugit, quem patri remisit, & cujus historia in nummis signata est, quum Phraates pater in Armenia præsidia misit, & Augustus tunc Imperator XIII. appellaretur.

Hic nummus argenteus inter rariores collocatur, ex auro rarissimus est.

IOVI OLY. *Templum sex columnarum in conum desinens.*

Icon templi Jovis Olympii Athenis antiquitus inchoati, quod Reges P. Romani focii communi sumptu perfecere, & Genio Augusti dedicarunt. Ex Sueton. c. 60.

Hic nummus ex argento inter raros dinumeratur.

IOVI TON. *Jupiter nudus stans in templo exastylo, dextra fulmen gerit, sinistra hastam.*

Augustus periculo, quod ex fulgure vitaverat in expeditione Cantabrica, liberatus, Romæ in Capitolio templum Jovi Tonanti dedicavit an. 732. Dio lib. 53.

Hic nummus argenteus non obuius, sed aureus inter rariores computatur.

IVNO-

---

(1) In Thesauro Fridericiano Saxægothano; ex Liebe Goth. Num.

IVNONI MARTIALI. *Templum rotundum, in quo Juno sedet, dextra spicas.*

Icon templi Junonis Martialis in VIII. regione extructi, nec longe distabat a templo Julii Cæsaris in foro Romano. Augustus multa Junoni consecravit ex Dione lib. 51.

Hic nummus argenteus rarissimus est.

M. LEPIDVS PONT. MAX. III. VIR. R. P. C. *Caput Lepidi.*

Ob Augusti cum Lepido in triumviratu concordiam.

Hic nummus argenteus inter raros admittendus est.

MART. VLTO. *Templum rotundum, in quo figura Martis.*

Icon templi Martis Ultoris in Capitolio ab eo extructi.

Hic nummus argenteus solitæ formæ obuius est, sed maximi moduli rarissimus est.

Eadem epigraphe. Templum idem, in quo signum militare.

Id Martis Ultoris templum Augustus construi iussit ad imitationem Jovis Feretrii, in quo signa militaria a Parthis restituta suspenderentur.

Hic nummus maximi moduli rarissimus, ex solita forma obuius.

O. C. S. Ob cives servatos, *in corona quercea, desuper CAESAR, infra AVGVSTVS.*

Corona quercea est ob cives servatos Augusto sæpe decreta.

Hic nummus aureus inter elegantissimos dinumerandus est.

PACI PERP. *Templum exastylum, in cujus medio ara.*

Bis Jani templum ab Augusto clausum est, prima vice anno 725. altera anno 729. inde locus nummo, *Paci perpetuæ*. [Ter Augustus clausit ex Suetonio c. 22.]

Hic nummus argenteus pro raro notandus est.

IMP. CAESAR DIVI F. COS. VI. LIBERTATIS P. R. VINDEX.

PAX. *Mulier stolata stans, dextra caduceum gerit, læva cornu copiae.*

Cusus est anno 726. nummus ob pacem, confecto civili bello, Antonii morte partam, unde ait Paterculus. *Inita anno 20. bella civilia, sepulta externa, revocata Pax.*

Hic nummus ex auro rarus est, ex argento maximi moduli pro rarissimo habetur.

Tom. II.

E

AV-

* AVGVSTVS CAESAR. *Caput Augusti laureatum.*

PAX. *Duae dextrae junctae duo cornuacopiae tenentes, caduceo intermedio.*

Per has duas dextras significatur concordia inita Antonium inter, & Augustum; ex qua rerum abundantia, & populorum felicitas, ut duo cornuacopiae indicant, derivabant; verum *M. Antonii sobrietatem*, inquit Suetonius in ejus Vita c. 16. *semper dubiam, & incertam reconciliationibus variis male focillatam Augustus tandem abrupit.*

(1) *Hic nummus argenteus inter rariores locum habet.*

POPVLI IVSSV. *Figura equestris dextram attollens.*

Statua equestris Caesari anno 710. populi jussu in rostris decreta, & tandem posita. Vell. Pat.

Hic nummus ex argento inter elegantiores censetur.

QVOD VIAE MVN. SINT. *Arcus cum duobus fornicibus, supra quem quadrigae triumphales. Diversi sunt typi.*

Arcus in ponte Arimini, Augusto, ob viam Flaminiam Roma ad hanc urbem stratam, erectus.

Hic nummus argenteus ex rariorum numero est.

s. c. *Equestris statua pacificatoris habitu.*

Statua est equestris Senatusconsulto Caesari erecta.

Hic nummus ex argento inter rariores etiam reponitur.

S. P. Q. R. SIGNIS RECEPTIS. *In arca arcus, supra quem quadrigae, in peristyllo autem IMP. IX. TR. POT. V.*

Arcus ille triumphalis Augusto erectus est anno 735. quum ex Syria rediens signa militaria a Phraate restituta Romam retulit. Ex Dione.

Hic nummus aureus rarus est, ex argento maximi moduli pro rarissimo computatur.

S. P. Q. R. SIGNIS RECEPTIS. *Mars nudus, sed galeatus stans, dextra aquilam legionariam, sinistra signum militare gerit.*

Hic nummus argenteus soliti moduli frequens est, sed maximi rarissimus, & elegantissimus est.

S. P. Q. R.

(1) In museo D. Abb. de Rothelin.

S. P. Q. R. *Cupido insidens Delphino, hinc & inde stella.*

Ad familiæ Juliæ originem indicandam P. Seguinus nummum esse cūsum existimat.

Hic nummus ex argento pro rarissimo habendus.

* CAESARI AVGVSTO. *Caput Augusti laureatum.*

S. P. Q. R. *Templum rotundum.*

Templum hoc rotundum puto illud, quod Augustus erexit in honorem Martis Ultoris, quod figuræ rotundæ fuisse constat ex typo nummi argentei cum epigraphe MART. VLTO. Scimus enim ex Suetonio in Vita Augusti c. 32. nullum recepisse Augustum templum in sui honorem in provinciis, nisi communi sui, & Romæ nomine, in Urbe autem pertinacissime hoc honore abstinuisse.

(1) *Hic nummus aureus rarissimus est.*

SICIL. IMP. VIII. *in aliis IX. X. XI. XII. Diana arcum tenet, pro pedibus canis venaticus. Diversi sunt eorum typi.*

Augusto, rebus in Sicilia ordinatis anno 733. cum esset Imperator VIII. plurimi nummi deinceps cūsi cum Dianæ signo, quæ eadem est, ac Proserpina, cui insula consecrata erat, Cicerone teste. *Hi nummi ex argento triti, ex auro pro raris habentur.*

* AVGVVS. *Caput Augusti nudum.*

SIGNIS RECEPTIS. *Capricornus.*

Sub hoc sidere natus Augustus omnia fausta, & felicia habuit. Ipsam etiam deditionem Signorum, quæ Parthi M. Crasso abstulerant, quamque Imperator ardentissime optaverat, huic genetliaco sideri attribuere visus est.

(2) *Hic nummus aureus inter elegantiores, & rariores est namerandus.*

TI. CAESAR AVG. P. TR. POT. XV. *Tiberius in curru triumphali.*

In monumentum triumphi, quem egit Tiberius ad vi. Id. Maji an. 765. de Illyriis, Pannoniis, Dalmatiis, & Germanis, cujus memoria hoc anno in nummo renovata.

Hic nummus ex auro, & argento pro raro habetur.

E 2

Eadem

(1) In Thesaurō Austriaco Vindobonensi : olim PP. CC.

(2) In Thesaurō Fridericiano ex Liebe Goth. Num.

Eadem epigraphe. Caput Tiberii sine laurea.

Tiberius cum Augusto copulatur ob Tribunitiam potestatem ab Augusto prorogatam Tiberio an. 766.

Hic nummus ex auro rarus est, ex argento inter elegantiores habetur.

GAESAR DIVI F. PAT. PA. *Caput Augusti.*

VOTA PVBLICA. *Figura velata sacra faciens super tripodem Camillo, & tibicinibus, & victimario adfistentibus.*

Sacrum peragit Augustus ob nomen *Patris Patriæ* a Senatu, Populoque Romano per Valerium Messalam sibi delatum. Sueton. c. 58.

Hic nummus aureus eximiæ raritatis est.

VOT. P. SVSC. PRO SALVTE ET REDITV I. O. M. SACRVM, *Mars nudus stans galea ornatus, dextra vexillum, læva parazonium.*

Ob vota suscepta a Populo, dum Augustus Tarracone ægrotavit, anno 729. quæ soluta sunt anno 730.

Hic nummus ex argento non obuius est, sed ex auro rarus est.

* ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΥ. *Caput Augusti laureatum.*

ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. *Figura muliebris velata Antiochiæ, dextrorsum sedens in rupe, capite turrato, sinistra palmam tenens, dextro pede calcans fluvium (Orontem) pectore tenus emergentem brachiis expansis. In area superiori parte ΒΛ. anno 36. in inferiori ΔΝ. anno 54. in imo ΧΓ.*

Per monogramma adpositum tria designantur; primo ANTiochia; secundo AVTonoma ex privilegio, quo anno v. c. 705. a Julio Cæsare donata fuit; tertio AVGusta, sic ab Augusto nuncupata ob Victoriæ Aëtiacæ, quæ contigit anno v. c. 723. A numeris itaque in area nummi signatis illæ duæ epochæ indicantur. Si enim ΒΛ. 36. annos addas anno 723. Augusti, & ΔΝ. annos 58. anno 705. Iulii Cæsaris, utrinque existet annus v. c. 759. quo nummus percussus fuit.

(1) *Hic nummus argenteus maximi moduli rarissimus, & conspicuus est ob duplicem epocham in eodem nummo consignatam.*

ΕΤΟΤΣ

(1) In museo D. Apostoli Zeno.

ΕΤΟΥΣ ΖΚ. ΝΙΚΗΣ. *In aliis ΘΚ. In aliis Λ. anno 27. 29. 30.*

Victoriæ. Mulier capite turrato insidet monticulis, dextra palmarum gerit; pro pedibus Fluvius brachiis extensis.

Genius est urbis Antiochiæ ad Orontem sitæ, quæ post diversas æras, novam ab anno victoriæ Actiacæ, in gratiam Augusti, computat.

Hi nummi maximæ formæ argentei inter elegantissimos numerandi sunt.

* ΘΕΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΚΡΗΤΩΝ ΕΠΙ ΚΟΡΝΗΛΙΟΥ. *Caput Augusti radiatum.*

ΙΕΡΑ.....ΤΑΝ ΚΡΗΤΑΓΕΝΗΣ. *Caput barbatum, & diademate revinctum Jovis Cretagenis, hoc est Creta geniti.*

Literas in epigraphe deletas feliciter restituit Liebe, ΙΕΡΑ ΒΟΥΛΗ ΙΤΑΝΩΝ, hoc est *sacrum concilium Itanensium*. Itanion urbs Cretæ est, in qua nummus cusus. Itanenses jactant in hoc nummo se commune habere natale solum cum Jove, quem rerum dominum, ac Deum æque, ac Augustum colebant.

(1) *Hic nummus argenteus maximi moduli eximiæ raritatis est, atque elegantiae.*

ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ. *Caput Augusti.*

ΤΙΒΕΡΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ. *Caput Tiberii in area L. ΙΔ. anno 14.*

Cusus est hic nummus ab Ægyptiis Augusto gratulantibus ob Tiberii triumphum de Illyriis, Pannoniis, Dalmatiis, & Germanis actum an. 765. cum hic Trib. pot. xiv. ageret.

Hic nummus argenteus maximi moduli rarissimus est.

ΘΕΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΚΡΗΤΕΣ. *Caput Augusti radiatum.*

ΤΙΒΕΡΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ. *Caput Tiberii nudum.* Nummus a Cretensibus cusus ob Augustum a Tiberio inter Deos relatum.

AGRIP-

(1) In Thesauro Fridericiano ex Liebe Goth. Num.

AGRIPPÆ nummi ex argento inter rariores computantur. Ex auro unicum observavimus in Museo Christianæ Reginae.

M. AGRIPPA PLATORINVS III. VIR. *Caput Agrippæ sine corona.*

CAESAR AVGVSTVS. *Caput Augusti.*

C. Sulpitius Platorinus III. vir Augustum, & Agrippam in nummo copulasse videtur ob consulatum, quem simul gesserunt anno 726. ille septimum, hic secundum.

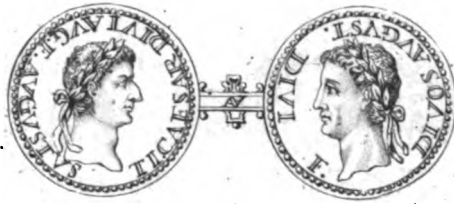
Hic nummus argenteus inter præstantiores habendus est.

M. AGRIPPA COS. TER. COSSVS LENTVLVS. *Caput Agrippæ corona rostrata insignitum.*

AVGVSTVS COS. XI. *Caput Augusti laureatum.*

Cn. Cossus Lentulus Consul cum Lentulo Marcellino anno 736. Agrippam ter Consulem cum Augusto XI. nummo copulavit, quod hoc an. Augustus eidem Agrippæ genero suo Tribunitiam potestatem communicasset. Trajanus nummum hunc restituit.

Hic nummus ex argento inter rariores collocatur, aureus vero, eximia raritatis, & elegantia; at argenteus cum his litteris IMP. CAES. TRAIAN. AVG. GER. P. P. REST. duplicato circulo, ejusdem est raritatis ac aureus.

TIBERII nummi ex auro, & argento frequentes, & obvii sunt.

TI. CAESAR DIVI AVG. F. AVGVSTVS. *Caput Tiberii sine corona.*

CAESAR AVGVSTVS DIVI F. PATER PATRIAE. *Caput Augusti laureatum.*

Tiberius post mortem Augusti quum eum inter Divos referri curavisset, se Divi Augusti filium inscripsit, & nummos in patris, qui eum adoptaverat, honorem percussit: ut populi gratiam sibi conciliaret, Tiberius Augusti nomen non usurpabat, sed referente Dione, scribi ferebat.

Hic nummus ex auro inter rariores, ex argento rarissimus est.

DIVOS AVGVST. DIVI F. *Caput Augusti cum stella in capite.*

Augustus appellatur Divus, postquam consecratus est, & Flamines ei decreti. Stella Julii Caesaris divinitatem denotat, ideo Augustus se *Divi* filium vocabat.

Hic nummus aureus inter rariores collocatur.

DRVSVS CAESAR TI. F. TR. P. *Caput Drusi Tiberii filii sine laurea.*

Drusus Tiberii filius cum patre in eodem nummo adponitur, ob Tribunitiam potestatem, quam ei decrevit Senatus, petente Tiberio, anno 774. qui sequente cusus est, cum Tiberius Tribunitiam potestatem ageret xxxv.

Hic nummus argenteus eximia raritatis est.

IMP.

* IMP. CAES. TRAIAN. AVG. GER. DAC. P. P. REST. *Mulier insidens sella, dextra hastam, sinistra ramum tenet.*

Imperator Trajanus restituit plurimos nummos tum Familiarum Romanarum, tum Augustorum, quibus ipse in Imperio successerat, ob eam nempe rationem, ut Senatus, atque Populi Romani sibi benevolentiam conciliaret, ostendendo suam observantiam, atque cultum erga Augustos prædecessores, & simul amorem, quo præcipuas Romanæ Reipublicæ familias prosequeretur. Hujusce rei testes nobis supersunt nummi aurei Julii Cæsaris, Augusti, Tiberii, Claudii, Galbæ, Vespasiani, Titi, & Nervæ; atque argentei Gentis Æmiliæ, Cæciliæ, Carisiæ, Cassiæ, Corneliæ, Cornificiæ, Didiciæ, Horatiæ, Juliæ, Junia, Lucretiæ, Mamiliæ, Mariæ, Martiæ, Memmiæ, Minuciæ, Norbanæ, Numoniæ, Rubriæ, Sulpiciæ, Titiciæ, Tulliciæ, Valeriæ, Vipsaniæ; omnes a Trajano restituti. Quot autem adhuc jacent intra terræ viscera conscripti? Hos tandem proferet ætas. Sexdecim argenteos Romanæ gentis singulos typo diversos unus D. Abbas de Rothelin possidet in suo museo.

(1) *Hic nummus aureus præstantissimus, & singularis est.*

IMP. VII. TR. POT. XVI. *in aliis XVII. Quadrigæ triumphales.*

Triumphus Tiberii de Illyriis, Pannoniis, Dalmatiis, & Germanis actus est anno 765. quum ille accepisset TR. P. XIII. quam ob causam vidimus supra percussos Augusto nummos cum Tiberii triumphali typo; sed mortuo Augusto, iidem typi cum effigie Tiberii renovati sunt. Ideo in iis TR. P. XVI. & XVII.

Hic nummus ex auro, & argento non obvius est.

IMP. T. CAESAR DIVI VESP. AVG. REST. *Mulier sedens dextra hastam, sinistra ramum.*

Titum Vespasiani filium æreos Tiberii nummos restituisse norunt & tyrones, sed aureos hætenus non observaveram. Mulier illa est Julia Tiberii mater, cujus statuam in nummis aureis, & argenteis cum epigraphe vulgari PONTIF. MAXIM. cæleri curavit, quum Augustarum vultum nondum Imperatores exhibere solerent.

Hic nummus aureus eximia raritatis est, & elegantia.

TR. P.

---

(1) In Thesoro Fridericiano ex Liebe Goth. Num.

TR. P. XVII. *in aliis* XXII. *in aliis* XXV. *Victoria globo insidens, utraque manu palmam.*

Ob victoriam a Germanico de Cheruscis, & Arimino relata
an. 769. quum Tiberius ageret TR. P. XVII. Ob victoriam de Tre-
viris, ac Æduis per C. Silium in Gallia reportatam an. 774. in TRIB.
POT. XXII. Ob victoriam de Tacfarinate in Africa per Dolabellam
an. 777. cum Tiberius ageret TR. P. XXV.

Hic nummus aureus inter raros numerandus.

Quinarii omnes aurei pro raris habentur.

Sine epigraphe. Pegasus.

Pegasus cum Africæ symbolum sit, in nummo signatur ob eam Pro-
vinciam morte Tacfarinatis pacatam per Dolabellam anno 777.

Hic nummus aureus inter rariores collocandus est.

TIBERIOS ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ. *Caput Tiberii laureatum.*
ΘΕΟΥ ΣΕΒΑΣΤΟΥ ΤΙΟΣ. *Imperator supra montem Argæum
stans.*

Tiberius monti Argæo superponitur a Cappadociæ populis, cujus
est mons altissimus, ob eam in Romanorum provinciam, morte Ar-
chelai ipsius Regis sine prole defuncti, a Tiberio anno 770. reda-
ctam. Veranius ei præpositus est, & Mazaca urbs Metropolis di-
cta est Cæsarea.

Hic nummus argenteus inter rariores.

TIBΕΡΙΩ ΚΑΙΣΑΡΙ ΣΕΒΑΣΤΩ ΓΟΡΤΥΝΙΩΝ. *Caput
Tiberii laureatum.*

ΚΑΙΣΑΡΙ ΣΕΒΑΣΤΩ ΚΡΗΤΕΣ Ε. ΚΟΡ. ΑΥ. ἐπὶ Κοριν-
θίᾳ Λύπῃ. *Caput Augusti radiatum.*

Cretenses sub Cornelio Lupo, ut puto, Proconsule, Tiberio num-
mum cudunt, ipsi gratulantes, quod Cæsius Cordus antea Cretæ
Proconsul, quem Ancharius Priscus, eorum nomine, de repetundis
postulatum accusaverat, damnatus esset anno 775. Gortyna urbs
Cretæ præcipua nummum percussit, quod pecuniam a Cordo exa-
ctam recepisset.

Hic nummus argenteus rarissimus est.

ΤΙ. ΚΑΙΣ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ Ε. ΚΟΡ. Α. *id est, ἐπὶ Κορνελίῳ Λύπῳ*
Caput Tiberii laureatum.

ΘΕΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΕΛΕΥΘ. *id est, ἐλδ' Ἐλευθέρῳ.* *Caput*
Augusti radiatum.

Eleutherna urbs Cretæ proxima Gortynæ, ejusdem Corn. Lupi Proconsulis permissu, pariter Tiberio gratulatur ob Cæsum Cordum de repetundis condemnatum, quum ideo pecuniam ab ipso ablatam recuperasset.

Hic nummus argenteus insignis elegantia, & raritatis est.

ΤΙ. ΚΑΙΣΑΡΙ ΣΕΒΑΣΤΩ ΚΥ. *id est, Κυδωνιάων.* *Caput Ti-*
berii laureatum.

ΚΑΙΣΑΡΙ ΣΕΒΑΣΤΩ ΚΡΗΤΩΝ Ε. ΚΟΡ. ΑΥ. *Caput ra-*
diatum Augusti.

Cydonia una ex tribus præcipuis Cretæ urbibus etiam per nummos Tiberio gratulatur permissu Corn. Lupi Proconsulis ob condemnatum Cordum, qua de causa pecuniam recepit. Cornelius Lupus vir Consularis apud Senecam dicitur, qui sub Claudio P. Suillii dolo circumventus apud Tacit. lib. 13.

Hic nummus ex argento pro rarissimo habendus.

ΤΙΒΕΡΙΩ ΚΑΙΣΑΡΙ ΣΕΒΑΣΤΩ ΕΠΙ ΚΟΡ. ΑΥΠΟ. *Caput*
Tiberii laureatum.

ΣΥΝΚΛΗΤΩ ΚΡΗΤΕΣ ΚΥΔ. *id est, Κυδωνιάων.* *Caput Se-*
natus barbatum, & velatum.

Tiberio, & Senatui Romano, cujus caput in averſa parte Principis effigie repræſentavit, gratulatur Cydonia, quod ejus ſententia Cæſius Cordus de repetundis fuerit condemnatus, & exactam ab eo pecuniam ipſa receperit.

Hic nummus argenteus maximi moduli rarissimus est.

ΤΙΒΕΡΙΩ ΚΑΙΣΑΡΙ ΣΕΒΑΣΤΩ ΕΠΙ. ΑΛΑΧΗΤ. *Caput Ti-*
berii sub Lachete Prætoris.

ΣΥΝΚΛΗΤΩ ΚΡΗΤΕΣ ΚΥΔΩΝΕΑΤΩΝ. *Caput Senatus*
barbatum, & velatum, ut supra.

Cydonia Senatus Romani effigiem hîc exhibuit cum Tiberio propter æquum illius judicium contra Cæſium Cordum de repetundis condemnatum: urbs nummum sub Prætoris Lachete percussit.

Hic nummus argenteus maximi moduli rarissimus est.

Caput

*Caput Tiberii sine epigraphe .*ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΠΥΘΟΔΩΡΙΣ ΚΟΤΥΟΣ . *Cum Bilance .*

A Pythodori Cotyos Thraciæ Regis uxore post mariti mortem cufus est hic Tiberii nummus, ipsique apposuit bilancem justitiæ, in memoriam, quod quum Rescuporis ejus frater, cum quo paternum regnum dividerat Augustus, Cotym occidisset, ille ab ipsa in Senatu accusatus, damnatus sit, & regno privatus.

Hic nummus argenteus præstantissimus est.

* *Sine epigraphe . Caput Tiberii laureatum .*ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΠΥΘΟΔΩΡΙΣ ΕΤΟΥΣ Ζ. *anno 60. Capricornus .*

Ex hoc nummo existente in museo D. Abbatis de Rothelin D. Baro Bimartius optime corrigit errorem Vaillantii, qui perperam exscripserat, vestigiis inhærens Petri Seguini, epigraphen superioris nummi. Non itaque legi debet ΚΟΤΥΟΣ, sed ΕΤΟΥΣ Ζ: atque adeo non est fingenda nova Pythodoris, quæ fuerit uxor Cotis regis Traciæ; sed est illa eadem, quæ nupta fuerat Polemoni primo Regi Ponti; & annus sexagesimus initium ducit ab anno v. c. 713. quum M. Antonius Polemonem constituit Regem Ponti: cui anno 713. si addantur 60. in nummo signati, prodibit annus v. c. 773. imperii Tiberii 6. & 7.

(1) *Hic nummus argenteus rarissimus, & præstantissimus est.*

* *Sine epigraphe . Caput Tiberii nudum .*ΒΑΡΑΛΛΑΤ. *anno 331. Caput nudum Ræmetalcis Regis Bospori.*

Annus iste 331. est annus ære Bosporanæ, quæ initium cepit, juxta Vaillantium, anno v. c. 453. Huic si addantur anni 331. in hoc nummo consignati, consurget annus v. c. 784. qui erat annus Imperii a Tiberio suscepti 17. & 18. Ræmetalcis hic, filius Rescuporidis, quem Senatus damnaverat reum cædis Cotys regis ejus nepotis, in Bosporano regno a Tiberio confirmatus fuit, quum illi constaret paternis consiliis adversatum fuisse, ut ex Tacito discimus lib. 2. Annal.

(2) *Hic nummus aureus insignis raritatis, & præstantia est.*

F 2

DRU-

(1) In museo D. Abbatis de Rothelin .

(2) In museo D. Apostoli Zeno .

DRUSI junioris nummi ex argento rarissimi sunt, ex auro non observantur.

DRVSVS CAESAR TI. F. TR. P. *Caput Drusi sine corona.*

TI. CAESAR AVG. P. M. TR. P. XXV. *Caput Tiberii laureatum.*

Drusus in averfa patris nummi parte ponitur, postquam Senatus ipsi Tribunitiam potestatem, petente per literas Tiberio, decrevisset, at quum per eam potestatis supremæ consors esset, ideo Senatus ei nummos æreos cum effigie percussit, ut prius M. Agrippæ: at tunc Tiberius agebat Trib. p. x x v. ut nummus denotat.

Hic nummus argenteus eximia raritatis, & elegantia est.

DRU-

DRUSI senioris nummi ex auro, & argento non obvi
sunt.

NERO CLAVDIVS DRVSVS GERMANICVS IMP. *Caput Drusi laureatum. In aliis corona quercea insignitum.*

DE GERMANIS. *Duo clypei cum spiculis, & signo militari.*

Clypei oblongi, spicula, & vexillum insigne equitum in hoc nummo cælantur in memoriam eorum, quæ Drusus Tiberii frater de Germanis victor retulit, quum ob id, decretis sibi triumphalibus ornamentis, ovans Romam ingressus, anno 743.

Hic nummus ex argento, & auro pro raro habetur:

Arcus Triumphalis, supra quem figura equestris inter duo trophæa: in ejus perystilio DE GERM. In aliis, DE GERMANIS.

Arcus ille in honorem Drusi erectus est post ejus mortem, in regione prima, versus portam Capenam; de illo Sueton. c. i. in Claudio. *marmoreum arcum cum trophæis via Appia decrevit.* Ille supra arcum eques, ut Romam ovans ingressus erat; hinc & inde trophæum, in memoriam eorum, quæ in Germania, ut & trans Rhenum exerat.

Hic nummus argenteus, & aureus ejusdem est pretii, ac superior.

ANTO-

ANTONIAE Drusi nummi ex argento, & auro non obvii sunt [imo rari sunt .]

ANTONIA AVGVSTA. *Caput Antoniae cum corona spicea.*

CONSTANTIAE AVGVST. *Figura muliebris dextra facem oblongam, laeva cornucopiae gerit.*

Antonia spicea corona ornatur tanquam altera Ceres, in prima fronte nummi, qui a Claudio filio cusus videtur ob *Constantiae* symbolum, quo usus est. In averfa parte stat illa cum face, quam quaerendo Proserpinam filiam gerebat, & cornucopiae habet: quum illa frumenti sationem docuerit.

Hic nummus ex auro, & argento rarus est.

SACERDOS DIVI AVGVSTI. *Dux tædæ cum corollis.*

Caligula aviam Antoniam Augusti Sacerdotem fecit more Græcorum, quum hæc esset abstemia: prius illa tantum Flamines, & Sodales habebat: Aviae etiam Cæjus omnes Vestalium honores tribuit, ideo illa coronatur spicis, quum eadem Vesta sit, & Ceres, facisque in averfa parte ad mysteria Cereris spectant, quæ ipsis agebantur accensis, nisi sint ignis æterni a Vestalibus servati symbola.

Hic nummus aureus, & argenteus ejusdem est raritatis, ac superior.

GER-

GERMANICI nummi ex auro rariores sunt argenteis, omnes a C. Caligula ejus filio signati.

GERMANICVS CAESAR P. C. CAES. GERM. AVG. *Caput Germanici.*

C. CAESAR AVG. GERM. P. M. TR. POT. *Caput Caligulae laureatum.*

Germanici caput ex altera parte filii Caligulae, in honorem patris a filio cufum nos edocet nummum. In ejus memoriam Septembrem mensem *Germanicum* etiam appellavit.

Hic nummus argenteus, & aureus rarus est.

GERMANICVS CAES. P. C. CAES. AVGV. COS. II. IMP. *Caput Germanici.*

DIVVS AVGVSTVS. *Caput Augusti radiatum.*

Inscriptio patris Caji Cæsaris Augusti ex altera nummi parte, in qua Germanici effigies exhibetur, eum a filio in patris memoriam cufum arguit, cui proavum Augustum sociavit corona radiata insignem, ut inter Divos relatum.

Hic nummus argenteus eximia raritatis est, & elegantia.

AGRIP-

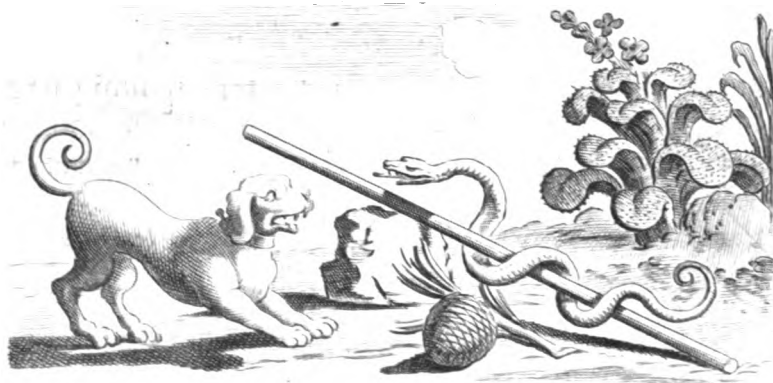
AGRIPPINÆ nummi ex auro raritate inferiores sunt nummis Germanici ; ex argento , ejusdem præstantiæ .

AGRIPPINA MAT. C. CAES. AVG. GERM. *Caput Agrippinæ .*

C. CAESAR AVG. GERM. P. M. TR. POT. *Caput Caligulae laureatum .*

Caligula in matrem pius, ejus memoriam in nummis restituit, cujus cineres, mox quum imperium adeptus esset, ex Pandataria confestim retulit, ad quam venerabundus properavit, tempestate turbida, quo magis pietas emeretur .

Hic nummus aureus, & argenteus rarus est .

CA-

CALIGULÆ nummi ex auro, & argento rari sunt.

C. CAESAR AVG. GERM. P. M. TR. POT. *Caput Caligulae laureatum.*

AGRIPPINA MAT. C. CAES. AVG. GERM. *Caput Agrippinae.*
Caligula, ut imperium adeptus est, ad Pandatariam insulam se transtulit, & inde collectos Agrippinae matris cineres in urnam condidit, ipsi Circenses instituit, Carpentumque, quo in pompa traduceretur: ejus memoriam per nummos etiam restituit.

Hic nummus aureus, & argenteus rarus est.

* **C. CAESAR AVG. PONT. MAX. TR. POT.** *Capita jugata Caligulae nudum, & Drusilla.*

AGRIPPINA IVLIA. *Capita adversa Agrippinae cum diademate, & Julia.*

Tres fuere Caligulae sorores Drusilla, Agrippina, & Julia. Has ad insaniam usque adamavit. *Auctor fuit*, inquit Suetonius in ejus vita c. 15. *ut omnibus sacramentis addicerentur, neque me, liberofque meos cariores habeo, quam Cajum, & Sorores ejus.*

(1) *Hic nummus aureus eximia raritatis, & singularitatis est.*

DIVVS AVGVSTVS PATER PATRIAE. *Caput Augusti radiatum.*

Augusti proavi memoriam in nummis restituit Caligula, quum ejus templum a Tiberio inchoatum triumphali habitu, & maxima pompa dedicasset.

Hic nummus aureus inter rariores habendus.

Tom. II.

G

DRV-

(1) In museo Scrozziano.

DRVSVS. *Caput Drusi avi.*

In Antoniaæ aviaæ honorem nummos cudisse Caligulam noverant antiquarii, sed in Drusi avi memoriam aliquos restituisse hætenus ignoraveramus, unde ingens esse nobis debet studium nummorum, qui nos quotidie nova edocent.

Hic nummus argenteus eximia raritatis est, & elegantia.

GERMANICVS CAESAR P. C. CAES. AVG. GERM. *Caput Germanici.*

Cajus in patrem pius nummos ejus restituit, cujus cara erat apud populos memoria, auxerat enim gloriam, desideriumque defuncti etiam atrocitas insequentium temporum, ut ait Suetonius in Caligula c. 6.

Hic nummus aureus, & argenteus superiore rarior est.

* C. CAESAR AVG. GERMANICVS. *Caput Caligulae nudum.*

IMPERATOR PONT. MAX. AVG. TR. POT. *Sympulum, & Lituus.*

Sympulum, & Lituus insignia sunt Sacerdotiorum, quibus Tiberius Cajum Caligulam honestando ad spem successione paulatim admovebat; Sympulum quidem insigne est Pontificatus, & Lituus Auguratus. Legenda autem est syllaba AVG. AVGV, non AVGVSTVS, ut legitur in aliis nummis Imperatorum.

(1) *Hic nummus argenteus inter rariores, & elegantiores est recensendus.*

S. P. Q. R. P. P. OB C. S. *In corona quercea.*

Corona quercea ob servatos in bello cives concedebatur, sed quum nullum bellum gesserit Caligula, in quo ille cives servaverit, adulationis causa id in nummis adpositum est a principibus, ut viderentur a clementia laude, & paternæ curæ imperium auspicari, ut alii deinceps Imperatores observarunt.

Hic nummus argenteus inter rariores habendus, ut & aureus.

P. M. TR. POT. ITER. *Victoria insidens globo, dextra lauream.*

Victoria in nummis tanquam symbolum relatæ de hostibus, non semper cælata est, nullum in Trib. pot. II. per se, aut legatos bellum gef-

(1) In museo D. Apostoli Zeno.

gessit, sed ut Dea in iis apposita est, cujus templum erat in regione fori Romani: hæc insidet globo, tamquam totus orbis terrarum per eam Romano imperio esset acquisitus.

Hic nummus aureus inter rariores collocandus.

- * P. M. TR. POT. II. *Victoria insidens globo, ambabus manibus lauream tenens.*

Puto hunc nummum cū eam victoriam, quam insanus Imperator retulit, quū in Britanniam primum, mox in Germaniam progressus, belli materia deficiente, sylvam cum amicis, & parte prætorianorum adortus arbores truncavit, & in trophæorum modum erexit, & adornavit. Vide Suetonium in ejus vita c. 45.

(1) *Hic nummulus aureus elegantissimus, & præstantissimus est.*

Sine epigraphe. Caput Augusti radiatum.

Nil mirum, si Augusti proavi effigiem in nummis secum sociaverit, cujus acta initio imperii imitari volebat.

Hic nummus argenteus rarior est aureo.

Sine epigraphe. Caput Augusti radiatum, hinc, & inde stella.

Caput Augusti corona radiata divinitatis symbolo ornatum est, hinc, & inde sidus, avum Drusum, & Germanicum patrem denotare videntur, tamquam ex divina stirpe ortos.

Hic nummus ex auro, & argento superiore rarior est.

Γ. ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒ. ΓΕΡΜ. ΑΡΧ. ΜΕΓ. ΔΗΜ. ΕΞΟΤ. ΤΗΑΤ. *Caput Caligulae nudum.*

Sine epigraphe. Caput Augusti septem stellis circumdatum.

Augusti caput radiatum ejus divinitatem denotat, & ut duo superiora sidera Drusum, & Germanicum indicant, ita septem Augusti caput circumdantia, præter Drusum, & Germanicum, quinque Caligulae fratres arguunt, nisi existimes Augustum in arctoo sidere collocatum, ut ait Manilius.

Hic nummus argenteus inter rariores numerandus est.

- * *Eadem epigraphe, & typus in utraque parte nummi; addito dumtaxat sceptro ad collum transversò.*

(2) *Hic nummus ex argento de numero Quinariorum rarissimus est.*

G 2

ΓΑ-

(1) Apud Franciscum Palatium.

(2) In musco Editoris.

ΓΑΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΑΡΧ. ΜΕΓ. ΔΗΜ. ΕΞ.

Caput Caligulae nudum.

Sine epigraphe. Figura Augusti togata sedens inter septem sidera, dextra pateram, laeva sceptrum gerit.

Augustus sedens cum divinitatis symbolis patera nempe, & sceptro; patera sacra ipsi facienda denotat, sceptrum divinitatis insigne est, de quo in Galba apud Sueton. c. i. *Augustique sceptrum e manibus excussum est*, septem sidera omnem Caligulae familiam fato functam arguunt, ut supra diximus, vel alludunt ad arctoon sidus.

Hic nummus argenteus maximi moduli rarissimus est.

Sine epigraphe. Figura, ut supra, in curru a quatuor Elephantis tracto cum sessoribus, septem sidera pariter eam circumdant.

Statua est Augusti per Circum vecta ab Elephantis, quum inter Deos a Tiberio, & Livia consecratus est, quam restituit Caligula cum septem sideribus Drusum avum, Germanicum patrem, & quinque fratres denotantibus, utpote divinitatis consortes.

Hic nummus maximi moduli ex argento pro rarissimo aestimandus est.

CLAU-

CLAUDII nummi ex auro, & argento obvii sunt in Gallia, in Italia rari.

TI. CLAVD. CAESAR AVG. GERM. P. M. TRIB. POT. P. P. *Caput Claudii laureatum.*

AGRIPPINAE AVGVSTAE. *Caput Agrippinae uxoris.*

Claudius Agrippinam neptem, Germanici fratris filiam duxit uxorem an. 802. eam Augustam appellavit, primusque Imperatorum in nummis argenteis, & aureis ejus effigiem calavit, qui honos a Senatu non illi tributus est, quum ille adhuc sui juris nimis esset studiosus.

Hic nummus argenteus, & aureus rarus est.

CONSTANTIAE AVG. *Figura muliebris sedens, dextra pateram, sinistra cornucopia.*

Constantiam inter alias virtutes Claudius pro symbolo assumpsit, quæ tamen in eo non semper emicuit; Suetonius enim in ejus vita c. 15. *In cognoscendo autem, ac decernendo, mira varietate animi fuit, modo circumspectus, & sagax, modo inconsultus, ac præceps, nonnunquam frivolus, amentique similis.*

Hic nummus argenteus rarior est aureo, sed aureus a Trajano restitutus rarissimus est.

TI. CLAVD. CAESAR AVG. P. M. TR. P. VI. IMP. XI. *Caput Claudii laureatum.*

DE BRITANNIS. *Arcus triumphalis cum trophæis.*

Clau-

Claudius in Britanniam primus post Julium Cæsarem profectus est an. 796. sine ullo prælio, parte insulæ recepta, sexto, quam profectus erat, mense Romam rediit, triumphavitque maximo apparatu, & ei arcus in nona regione erectus est an. 799. quum ageret Trib. pot. vi. Supra eum visitur ejus statua equestris inter duo trophæa ex Britannorum armis confecta.

Hic nummus aureus rarus est, argenteus inter rariores recensetur.

TI. CLAUD. CAES. AVG. P. M. TR. P. *Caput Claudii laureatum.*
DE GERM. *Arcus triumphalis.*

Arcus ille est Drusi patris *de Germanis* in via Appia erectus, quem anno imperii primo in memoriam patris, in nummis suis cæleri iussit pius in parentem, de quo narrat Suetonius cap. 11. in Claudio: *Parentibus inferias publicas, & hoc amplius, patri Circenses annuos natali die, matri carpentum, quod per circum duceretur.*

Hic nummus aureus inter rariores habendus.

DE GERMANIS. *duo clypei cum hastilibus, & vexillo, ut in Druso patre.*

Sunt & illa Germanorum arma de ipsis a Druso Claudii patre Romæ in ovatione lata, de quibus in illo diximus; qui typus a Monetariis in memoriam patris, ut arcus ejus triumphalis, in Claudio renovatus est.

Hic nummus argenteus inter elegantissimos numerandus.

DIAN. EPHES. *Diana polymamma cum fulcris.*

Diana hæc polymamma, Ephesia est, & ab Ephesiis nummum illum ex maximo modulo cufum Claudio denotat, sed quænam illa fuerit, Hieronymus indicat epist. 1. ad Eph. *Dianam colentes non hanc venatricem, sed illam multimammiam, quam Græci πολυμαστον vocant.*

Hic nummus argenteus maximi moduli rarissimus est.

DIANA EPHESIA. *Diana polymamma cum fulcris in templo quatuor columnarum.*

Quænam fuerit Ephesiæ Dianæ templi frons, ostendit nummus iste Claudii maximus: quatuor columnæ illam ornant, in cujus aditu illius simulacrum, ut supra, visitur. De illo, qui primus templum
Dia-

Dianæ struxit Ephesi, non conveniunt authores; vide Eustathii Comment. in Dionysium.

Hic nummus ex argento maximus rarissimus est.

* TI. CLAUD. CAES. AVG. AGRIPP. AVGVSTA. *Capita Claudii laureatum, & Agrippinæ jugata.*

DIANA EPHESIA. *Diana polymamma stans a fronte, utraque manu extensa innixa fulcris, seu verubus.*

Ephesii in honorem Claudii, & Agrippinæ uxoris nummum hunc cuderunt, inque averfa parte Dianæ simulacrum signarunt, pro eorum cultu in Dianam.

(1) *Hic nummus tetradrachmalis argenteus rarissimus, & præstantissimus est.*

DIVVS CLAVDIVS AVGVSTVS. *Caput Claudii laureatum.*

EX S. C. *Carpentum a quatuor equis vectum.*

A Nerone percussus est in memoriam apotheoseos Claudii nummus, & carpentum exhibet, quod in pompa funebri per circum traducebatur, Imperatorum nempe a quatuor equis, aut elephantis trahebatur, Augustarum vero a duabus mulis. Voces *Ex S. C.* illud Senatusconsulto decretum arguunt.

Hic nummus argenteus, & aureus inter rariores numerandus.

DIVVS CLAVDIVS. *Caput Claudii laureatum.*

IMP. CAES. TRAIAN. AVG. GER. DAC. P. P. REST. *Figura mulicbris stolata sedens, dextra pateram, læva duplex cornucopiæ.*

Quum mos sacra faciendi Claudio, ab ipso Nerone esset abolitus, apud Suetonium c.45. hunc deinde honorem, teste hoc authore, per Vespasianum recepit, cuius memoriam etiam Trajanus per mulierem pateram ad sacra ipsi facienda gerentem, restituit.

Hic nummus aureus rarissimus est.

IMPER. RECEPT. *Castra Prætoria.*

Castra sunt Prætoria in nummis Claudii repræsentata in memoriam, quod a Prætorianis pro Imperatore salutatus sit, & ab iis, ut ait Suetonius c.10. *Receptus intra vallum pernoctavit.*

Hic nummus aureus, & argenteus rarus est.

NERO

(1) In museo D. Abb. de Rothelin.

NERO CLAVD. CAES. DRVSVS GERM. PRINCEP. IVVENT.

Caput Neronis .

Nero , Agrippinæ matris artibus , a Claudio adoptatus , & princeps juventutis factus est, quum ille Trojæ lusum exhibuit, teste Suetonio c.7. in Nerone: *Princeps autem juventutis vocabatur, qui præsidebat pueris majoribus , & minoribus hunc ludum in circo agentibus .*

Hic nummus aureus inter elegantiores computandus, argenteus rarissimus est .

PRAETOR. RECEPT. *Imperator togatus, & Prætorianus militari habitu dextras sibi jungentes .*

Claudius a Prætorianis Imperator primum appellatus est , cujus rei monimentum in ejus nummis expressum est ; Prætorianus autem aliorum nomine data ipsi manu, fidem obstringit, cum singulis quindena HS pignoratus esset .

Hic nummus argenteus rarior est aureo .

ROM. ET AVG. COM. ASI. *Templum distylum , in cujus medio figura muliebris stolata stans , dextra imponit coronam Imperatori paludato, læva cornucopiæ gerit .*

Jam in Augusti nummis templum Romæ , & Augusto dicatum vulgavimus , quod Pergami extructum a Tiberio suspicati sumus : at quum illud exastylum sit , & hoc distylum, idem esse non existimamus . Alabandenses templum Romæ anno 534. extruxerunt , forsan idem & Augusto consecrarunt ; vide nummum toti familiæ Augusti dicatum in Cenot. Pisan. pag. 93.

Hic nummus argenteus maximi moduli rarissimus est .

SACERDOS DIVI AVGVSTI. *Duc tædæ cum corollis, ut in Antonia .*

An pars averfa nummi Antonia a quodam Monetario in Claudio substituta sit , an Claudius ipse matris sacerdotii memoriam restituere voluerit, incertum est. Vide, quæ diximus in nummis Antonia.

Hic nummus argenteus eximie raritatis est .

VICTORIA AVGVST. *Victoria , pede dextro globo imposito, scribit supra clypeum .*

Victoria typus spectat ad victoriam , quam Claudius in Britannia re-

retulit anno 796. ob quam triumphavit maximo apparatu; illa pedem globo imponit, quasi novum orbem sub ditione Romana rede-
gerit: nam Britannia toto orbe divisa, tanquam alter Romanis vi-
debatur.

Hic nummulus aureus inter rariores habendus.

ΤΙ. ΚΛΑΥ. ΚΑΙΣ. ΣΕΒΑ. ΓΕΡΜΑΝΙ. ΑΤΤ. Λ. Γ. *Caput
Claudii laureatum.*

ΜΕΣΣΑΛΙΝΑ ΚΑΙΣ. ΣΕΒ. *Messalina stans stolata, dextra
duos filios suos sustinet, sinistra spicas.*

Mulier stolata illa in nummo cælata, Messalina est Claudii uxor, ex
qua Octaviam, & Britannicum tulit, hunc vero in Consulatu 11.
quem inivit cum Licinio Cæcinna an. 706. ideo nummus ille Ale-
xandriæ cusus anno ejus imperii 3. ut literæ L. Γ. indicant.

*Hic nummus maximi moduli ex argento inter elegantissimos haben-
dus est.*

ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ. ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΣ. *Diana stans, dextra ra-
mum, sinistra vestem colligit.*

Imperator, & Germanicus in hoc Græco nummo appellatur Clau-
dius, Germanici nomen in memoriam Drusi patris tulit, de quo
Suetonius in ejus vita c. 1. *Senatus . . . & Germanici cognomen
ipsi, posterisque ejus, quod non permutare voluit in Britannicum,*
redacta a se Britannia, sed filio nomen Britannici dedit. Diana co-
latur in urbe, ubi cusus est nummus, quæ ignoratur, quum nomen
in eo non sit adpositum.

Hic nummus argenteus inter præstantiores ponendus.

ΑΥΤΟΚΡΑ. *Duo capita muliebria cornucopiæ imposita sunt, & al-
terum puerile intermedium.*

Similem nummum Colonia Patrensis repræsentat: duo illa capita
muliebria super duplex cornucopiæ, Antoniam, & Octaviam Clau-
dii filias exhibent, majorem nempe, quam ex Ælia Petina tulit,
Cn. Pompejo magno, deinde Fausto Sullæ nuptam, minorem Nero-
ni, post ejus adoptionem: medium vero infelicis Britannici est.
Hic nummus ab Ursino in gente Antonia num. 9. falso tribuitur
M. Antonio.

Hic nummus argenteus eximia raritatis est.

Tom. II.

H

ETOTΣ

ΕΤΟΥΣ ΙΑ. Anno undecimo. Caput Claudii laureatum.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΠΟΛΕΜΩΝΟΣ. Caput Polemonis Regis diademate insignitum.

Polemo Rex Ponti, & Bosphori post mortem Polemonis patris in utroque regno a Caligula confirmatur anno 791. apud Dion. *Polemoni Polemonis filio paternum imperium ex Senatusconsulto videlicet tribuit*. Claudius vero Mithrydati, eodem Dione teste: *Bosporum largitus est, pro eo parte Ciliciæ Polemoni data*, an. 794. Polemo nummum Claudio cudit regni anno XI. respondente v. c. 805. postquam sedati essent Clitæ in Cilicia.

Hic nummus argenteus eximia raritatis est, & elegantie.

AGRIP-

AGRIPPINÆ junioris nummi præstantia inferiores Agrippinæ senioris nummis sunt.

AGRIPPINA AVGVSTA. Caput Agrippinæ spicea corona ornatum.
NERO CLAVD. DRVSVS GERM. PRINC. IVVEN. Caput Neronis nudum.

Agrippina in nummis argenteis, & aureis tantum occurrit, non autem in æreis Senatusconsulto percussis. Senatus sui juris adhuc nimis studiosus foeminis principibus sub Domitiano tantum nummos cudere coepit. Nero in Claudiam gentem adoptatus, Neronis Drusi cognomina vivente Claudio tulit.

Hic nummus ex argento eximia raritatis, & elegantia.

AGRIPPINA AVGVSTA MATER AVGVSTI. Caput Agrippinæ.
NERO CLAVD. DIVI CLAVD. F. CAESAR AVG. GERMAN. Caput Neronis.

Agrippinæ cusus est hic nummus post mortem Claudii, quum Nero in averfa ejus parte Divi F. appelletur; ille initio imperii teste Suetonio c. 9. in Nerone *Matri summam omnium rerum publicarum, privatarumque permisit.*

Hic nummus argenteus ex maximo modulo singularis, & eximia elegantia est.

AGRIPPINAE AVGVSTAE. Caput Agrippinæ.

TI. CLAVD. CAESAR AVG. GERM. P. M. TRIB. POT. P. P. Caput Claudii.

Claudius, quum Neronem, Agrippinæ uxoris artibus, biennio tan-

H 2

tum

tum majorem natu, filio anteposuiſſet adoptione; Agrippinam appellavit Auguſtam, ut narrat Tacitus Ann. 12. *Augetur & Agrippina cognomento Auguſta*, & mox nummi in rei memoriam cum ejus effigie percuffi ſunt.

Hic nummus aureus, & argenteus pro raro habetur.

A G R I P P. A V G. D I V I C L A V D. N E R O N I S C A E S. M A T E R, *Capita Agrippinae, & Neronis adverſa.*

N E R O N I C L A V D. D I V I F. C A E S. A V G. G E R M. I M P. T R. P. *Corona quercea, in qua EX S. C.*

Agrippina nobiliorem nummi partem occupat ſe Claudii uxorem, & Neronis matrem vocans, quaſi penes eam eſſet imperii dominatio, & filius tantum Cæſar haberetur; quare ait Tacitus Ann. 23. *Quod ſubſidium in eo, qui a ſæmina regetur?* Nil mirum igitur, ſi corona quercea ipſi, & filio, ut Caligulae, & Claudio, ob cives ſervatos, decreta eſt a Senatu, quem in palatium vocaret, ubi velo diſcreta aſſidebat.

Hic nummus argenteus rarior eſt aureo.

N E R O C L A V D. D I V I F. C A E S. A V G. G E R M. I M P. T R. P. C O S. *Capita jugata Neronis, & Agrippinae.*

A G R I P P. A V G. D I V I C L A V D. N E R O N I S C A E S. M A T E R E X S. C. *Quadriga elephantorum currum vebunt, in quo figura virilis togata radiata ſedet, dextra haſtam puram: prope eam mulier, dextra aquilam legionariam tenet.*

Claudius, ut narrat Suetonius c. 11. in Claudio, *Aviae Liviae divinos honores, & Circenſi pompa currum elephantorum Auguſtino ſimilem decernendum curavit.* Nero, & Agrippina nummum cuderunt, ut quo uterque exhiberetur; Auguſtus corona radiata inſignitur, Livia tanquam mater caſtrorum aquilam legionariam gerit: Nero ipſis ſtatuas conſecravit, quæ in ejus nummis viſuntur cum epigraphe A V G V S T V S A V G V S T A.

Hic nummus aureus, & argenteus inter raros, & elegantes reponitur.

A Γ Ρ Ι Π Π Ε Ι Ν Α Σ Ε Β Α Σ Τ Η. *Caput Agrippinae.*

Ν Ε Ρ Ω Ν Κ Α Ι Σ Α Ρ. *Caput Neronis juvenile.*

Ut Romæ, in nummis Latinè inſcriptis, Claudius permittit, ut Agrip-

Agrippina tanquam Augusta signaretur, & Nero tanquam Cæsar, & ad imperium destinatus in iis etiam cælaretur: ita Græci adulatores, ut eorum vultus in eodem nummo signarent, ab illo obtinuerunt.

Hic nummus argenteus maximi moduli eximiæ raritatis est.

* *Sine epigraphe. Caput Agrippinæ Claudii.*

BA K. BNT. anno 352. Caput Cotys Regis Bospori facie juvenili.

Annus 352. æræ Bosporanæ additus anno v. c. 453. a quo illa initium sumpsit, complet annum v. c. 805. qui erat annus 11. & 12. Imperii Claudii, cujus Agrippina erat uxor. Cotys iste filius erat alterius Cotys, dolo, & sævitia Rhæmetalcis ejus patrui, interempti.

(1) *Hic nummus aureus præstantissimus, & rarissimus, imo singularis est.*

G.B. Sinter

NE-

(1) In museo D. Apostoli Zeno.

NERONIS nummi ex auro, & argento vulgares, & triti sunt.

NERO DIVI CLAVD. CAESARIS F..... *Caput Neronis laureatum.*

ARMENIAC. *Victoria gradiens, dextra coronam, sinistra lauream.*

Initio imperii Neronis, Vologæses Parthorum Rex Armeniam invadere conatus est pulso Rhadamisto; sed Nero Corbulonem huic provinciæ retinendæ præposuit, qui cum Vologæse pacem inivit; & ille obsides tradidit: inde signatus Neroni nummus cum divi Claudii filii adhuc nomine, & typo victoriæ Armeniacæ.

Hic nummus argenteus, etsi mole exiguus, elegantia tamen, & raritate præstantissimus est.

AVGVSTVS AVGVSTA. *Dux figuræ stantes, altera radiata divi Augusti, dextra pateram, leva hastam puram; altera Liviae, dextra pateram, sinistra duo cornuacopiæ gestantis.*

Suetonius c. 11. in Claudio narrat Claudium ad officia pietatis conversum, iusjurandum neque sanctius sibi, neque crebrius instituisse quam per Augustum, & aviæ Liviae divos honores decernendos curasse. Nummus Neronis nos docet eum Claudium æmulatum, ipsis statuas consecrasse, quas in rei memoriam in nummis expressit.

Hic nummus argenteus rarior est aureo.

AVGV-

* **AVGVSTVS GERMANICVS.** *Imperator togatus stans a fronte, capite radiato, dextra ramum, sinistra globum cum Victoriola.*

Voluit Nero in hoc nummo exhiberi Tiberium Claudium, à quo adoptatus fuerat. Caput radiatum nota est ejusdem apotheoseos: tituli Augusti, & Germanici illi conveniunt, ut supra in nummo græco Claudii dictum est: ramus pacem indicat per omne Romanum Imperium: & globus, cui Victoriola insistit, mundum devotum, & Romanis legibus subjectum.

(1) *Hic nummus aureus non obviat.*

CONCORDIA AVGVSTA. *Figura muliebris sedens, dextra pateram, sinistra cornucopia.*

Ad indicandam summam Neronis cum matre Agrippina concordiam, signata est Dea Concordia; sedens quidem, tanquam firma: effingebatur pateram tenens, quoniam ea libabatur; a Romanis culta est, qui & ejus diversa templa habuere, ut plane ex historicis cognoscimus.

Hic nummus aureus rarus est.

EQUESTER ORDO PRINCIPI IVVENT. *Supra clypeum.*

Quum Romæ Claudius Trojæ lusum exhiberet, Neronem a se adoptatum, principem juventutis declaravit, ut iis præsideret: at quum ille ludus esset equestris, ideo equester ordo clypeum Neroni vovit, quod *Trojam favorabiliter, & constantissime ludit*, teste Suetonio c.7. in ejus vita.

Hic nummus aureus, ut & argenteus, rarus est.

IVPITER LIBERATOR. *Figura Jovis sedentis, dextra fulmen gerentis.*

Nero nummum cudit, in quo effigies Jovis sedentis visitur cum epigraphe **IVPITER LIBERATOR**, quod conjuratione Pisoniana Romæ detecta, Jupiter eum a tanto periculo liberaverit, ut in aliis nummis **IOVIS CVSTOS**, quod illum custodierit.

Hic nummus argenteus inter rariores numerandus.

LIBERTAS. *Caput Libertatis.*

Nero primis imperii sui temporibus, quum multa Senatus arbitrio con-

---

(1) Apud Franciscum Palatium.

constitueret, & graviora vectigalia abolevisset, aut minuisset, libertas publica videbatur quasi restituta : ideo caput Libertatis in ejus nummis exhibitum est .

Hic nummus aureus insignis elegantia, & raritatis est .

·P A C E P . R . T E R R A M A R I Q U E P A R T A I A N V M C L V S I T .

Templum .

Corbulo, Armenia anno v. c. 811. subacta, Tiridatem a Nerone regnum accipere coegit : ideo ille Romani magnis pollicitationibus venit sollicitatus, quem Nero ad genua procumbentem sublevavit, & deosculatus est : posteaque, ut ait Suetonius c. 14. *Janum geminum clausit*, in cujus rei memoriam, illius templum in ejus nummis signatum est .

Hic nummus aureus non obvius est .

S A C E R D . C O O P . I N O M N . C O N L . S V P R A . N V M . E X S . C . *Patra, tripus, simpulum, & lituus .*

Principis juventutis titulus Neroni, tanquam ad imperium designato, datus est, & etiam sacerdotiorum dignitates adjunctæ, ut illis reverentia ipsi quodammodo præstaretur : ideo cooptatus est in omne conlegium sacerdotum, unde adpositum est in nummo *Ex S. C.* quo opus erat, quando supra numerum cooptabantur . Vide Spanhemii diff. 8.

Hic nummus ex auro, & argento inter præstantiores adscribitur .

V E S T A . *Templum rotundum .*

Vestæ templum a Nerone restauratum fuisse docet nummus, nam illud an. v. c. 817. arserat in magno illo Urbis incendio, teste Tacito lib. 15. *Numæque regia, & delubrum Vestæ cum penatibus P. R. exusta.* Nero autem Vestam colere videbatur, nam quum proficisci in Achajam meditaretur, Capitolium veneratus deos, & templum Vestæ iniit .

Hic nummus aureus rarior est argenteo .

Θ Ε Ο Σ Σ Ε Β Α Σ Τ Ο Σ . *Caput Claudii radiatum .*

Σ Ε Β Α Σ Τ Η Σ Α Γ Ρ Ι Π Π Ε Ι Ν Η Σ Ν Ε Ρ Ο Ν Ω Σ Κ Α Ι Σ Α Ρ Ο Σ . *Capita adversa Agrippinæ, & Neronis .*

Non modo Romæ, sed in Græciæ urbibus nummi Claudii apotheosim

sim denotantes , percussi sunt ; hic eum corona radiata , divinitatis symbolo , ornatum exhibet ; adsunt in altera parte Neronis , & Agrippinæ effigies , quorum opera ille consecratus fuerat .

Hic nummus maximi moduli inter raros , & elegantes reponendus est .

ΚΑΙΣΑΡ ΘΕΟΣ ΘΕΟΥ ΤΙΟΣ . *Caput Claudii laureatum ,*

ΝΕΡΩΝ ΑΓΡΙΠΠ . *Capita Neronis , & Agrippinæ adversa .*

Claudius per adulationem dicitur Θεῶν υἱός divi filius , quum pater ejus Drusus non consecratus fuerit .

Hic nummus maximi moduli inter elegantiores habendus .

* ΝΕΡΩΝΟΣ ΚΑΛΑΥΔΙΟΥ ΘΕΟΥ ΤΙ . ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΣΕΒ . Γ . *Caput Neronis laureatum .*

ΑΓΡΙΠΠΕΙΝΗΣ ΣΕΒΑΣΤΗΣ . . *Caput Agrippinæ . In area χρ . anno 106 . æræ Antiochenæ , & 3 . Neronis .*

Quod scripserat Card. Norisius in insigni , & immortalis opere de Epochis Syromacedonum , æram Antiochenam initium sumpsisse ad autumnum anni v . c . 705 . hoc præstantissimo nummo comprobatur , quem ille neutiquam vidit . Consignatur in hoc nummo annus 106 . æræ Antiochenæ , & 3 . imperii Neronis . Tertius porro Neronis annus incidit in annum v . c . 810 . & 811 . quocum coincidit annus 106 . æræ Antiochenæ , qui est v . c . 811 .

(1) *Hic nummus ex argento maximi moduli præstantissimus , & rarissimus est .*

ΝΕΡΩΝΟΣ ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΣΕΒΑ . *Caput Neronis laureatum .*

ΔΡΑΓΜΗ ΕΦΕ . *Tripus , cui involutus est serpens .*

Vox Εφε . id est Εφεσίωρ , nummum arguit Ephesi cûsum esse , & altera δραγμή , nummum argenteum denario Romano correspondere : quatuor ille valebat sestertios , seu duos quinarios : ita dictus , quod pro decem assibus in solutionem cedebat . Tripus ad Apollinem pertinet , ideo cûsa ab Ephesiis , quod Nero se Apollinem appellaret .

Hic nummus maximi moduli inter elegantiores recensendus .

ΔΙΔΡΑΓΜΟΝ . *Lituus , & simpulum .*

Videtur ex forma idem nummus pariter Ephesi signatus , cum voce

Tom. II.

I

δι-

(1) In museo D. Ab. de Rothelin .

δισπαγμὸς, ad indicandum nummi pretium : moneta argentea Romæ ad denarii, seu drachmæ unius pondus signata est; in Græciæ urbibus ad duas drachmas, imo ad quatuor usque, qui nummi tetradrachmi sunt appellati. Lituus, & simpulum ad Neronis sacerdotia spectant.

Hic nummus argenteus rarus est.

ETO. 5. *Aquila alis expansis fulmini insistit.*

Nummus ille tetradrachmus percussus est Antiochiæ Syriæ, ut ex sequentibus similis typi, magnitudinis, & formæ auguramur. Voces ETO. 5. illum sub anno Neronis sexto cūsum arguunt. Aquila in nummo signata imperium Romanum denotat; insistit fulmini, quum illa in bello Gigantum arma, seu fulmina Jovi ministraverit.

Hic nummus ex argento in rarissimum numero scribendus est.

ETOTZ. AIG. Θ. *Anno æræ Antiochena 111. Imperii Neronis 9. Typus idem: in æræ palmæ ramus.*

Æra in nummo signata cum typo aquilæ, ut supra, fulmini insistentis, nummum Antiochiæ ad Orontem cælaturum indicat; illa autem æra Juliana, Neronis tempore, utebatur; hæc ab autumno 706. initium habuit: itaque si ei addas annos 111. efficient v. c. 816. ad cuius prid. Id. Octobris Nero annum decimum numerare coepit.

Hic nummus argenteus inter rariores computandus.

ETOTZ. BIP. I. *Anno æræ Urbis 112. Imperii Neronis 10. Typus idem.*

Antiochia quatuor æras in nummis adhibuit, primam sub Regibus suis ab Urbe condita: secundam sub Pompejo, a quo autonomiam obtinuit: unde epigraphæ *αὐτονομία* in nummis: tertiam sub Julio Cæsare: quartam sub Augusto, ab Actiaca pugna, unde in ejus nummis ETOZ NIKHZ; sed mortuo Augusto Julianam anni 706. sub Tiberio recepit: quare si his addas 112. habebis v. c. 817. quo Nero annum 11. computabat.

Hic nummus ex argento rarissimus est, & elegantissimus.

ET. IA. *Mons Argæus, in cuius vertice Imperator cum globo, & hasta.*

Cæsarienses Cappadociæ, quorum urbs sub Tiberio Mazaca vocabatur, ad Argæi radices sita, nummum cuderunt: mons ipse in eo
ob

ob peculiarem cultum, quo illum prosequerantur, signatus est, in cuius vertice statuam Imperatoris apponere soliti sunt. Literæ I A annum indicant Neronis imperii undecimum, illi principi gratulantes, quod Pontum ipsis conterminum concedente Polemone in Provinciam Romanam redegerit.

Hic nummus ex argento rarissimus est.

ΕΤΟΤ ΙΗ. Anno 18. Caput Neronis laureatum.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΠΟΛΕΜΩΝΟΣ. Caput Polemonis Regis diademate ornatum.

Polemo, cujus effigiem in Claudii nummis vulgavimus, nummos etiam suos cum Neronis vultu expressit; ille paterni regni sub Caligula an. v. c. 791. confirmationem S. C. obtinuit, ut ibi diximus; itaque si huic anno adjicias octodecim annos in hoc nummo signatos, numerabis annum v. c. 808. & primum Neronis annum, quum Claudius mortuus sit A. D. 111. Id. Octobris.

Hic nummus didrachmalis argenteus eximia raritatis est.

* ΕΤΟΥΣ ΙΘ. Caput Neronis laureatum.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΠΟΛΕΜΩΝΟΣ. Caput Polemonis Regis Ponti diademate cinctum.

Annus in nummo signatus decimus nonus est regni Polemonis initio ducto ab anno v. c. 791. quo, ut supra dictum est, paternum regnum ab Cajo obtinuit. Annis 791. additis 19. confurgit annus v. c. 810. & imperii Neronis 3. & 4. extincto Claudio sub finem anni 807.

(1) *Hic nummus argenteus eximia raritatis est.*

ΕΤΟΥΣ ΚΓ. Anno 23. Caput Neronis laureatum.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΠΟΛΕΜΩΝΟΣ. Caput Polemonis Ponti Regis.

Devotus Neroni fuisse videtur Polemo ille Polemonis filius, Zenonis nepos, quum tot nummos ipsi percusserit: en alter, in quo 23. regni annum signat, cujus initium tribuimus anno v. c. 791. quo ille in paternis regnis a Caligula confirmatus fuit: hos si simul junxeris, efficient 813. quo Nero gerebat Trib. pot. vi. & vii.

Hic nummus argenteus eximia raritatis est.

I 2

Caput

(1) In museo D. Abb. de Rothelin.

Caput Neronis cum epigraphe latina.

ΒΑΣ. Π. ΚΔ. *id est* Βασίλειος Πολέμωνος, ἐπὶ κδ. *Caput Polemonis Regis diademate ornatum. an. 24.*

Singularis est iste nummus, quod bilinguis, & didrachmus sit. Polemonem Neronis studiosissimum fuisse denotat Suetonius c. 18. quum illi suum Ponti regnum, ut in provinciam Romanam redigeret, concessisse narrat, quod accidisse tradit Eusebius an.v.c. 817. Neronis undecimo; hic vero nummus anno 814. ex litteris ΚΔ. 24. annum regni Polemonis denotantibus, cusus est.

Hic nummus argenteus eximia raritatis est, & elegantia.

* ΝΕΡΩ ΚΛΑΥ. ΚΑΙΣ. ΣΕ. ΑΥΤΟΚΡΑΤ. *Caput Neronis radiatum.*

In aera L. ΙΔ. anno 14.

ΗΡΑ ΑΓΡΕΙΑ. *Juno stans.*

Sub typo Junonis Argivæ Livia Augusta indicatur. Hanc Neronem speciali cultu prosequutum fuisse exemplo Claudii, eundemque novissimum fuisse ex illius gente urbs Argos per hunc nummum voluit significare.

(1) *Hic nummus argenteus maximi moduli inter præstantiores, & rariores est.*

* ΝΕΡΩΝ ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒ. *Caput Neronis nudum.*

Sine epigraphe. Jupiter nudus, dextra fulmen, sinistra hastam, inter septem stellas.

In qua Græciæ urbe percussus fuerit hic nummus, erui certò nequit; nulla enim ferme erat Græca urbs, in qua Jupiter hominum pater, atque Deorum non coleretur. Septemtriones Jovem circumstant, qui cœlo præest, atque sideribus.

(2) *Hic nummus ex argento maximus rarissimus est.*

POP-

(1) In Thesaurio Fridericiano Saxen Goth. ex Liebe Goth. Numm.

(2) In museo D. Apostoli Zeno.

P O P P Æ Æ Neronis nummi ex argento puro, eximie raritatis sunt; nullos hactenus latinos, seu aureos inspexi.

ΠΟΠΠΑΙΑ ΝΕΡΩΝΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΥ. *Caput Poppææ.*

ΝΕΡΩΝ ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ. *Caput Neronis laureatum.*

Nero tres habuit uxores Octaviam, Poppæam, & Statiliam Messalinam, quibus nullos Senatus percussit nummos; at quædam Græciæ urbes Poppæam cum Nerone conjunxerunt.

Hic nummus argenteus singularis elegantia, & raritatis est.

ΠΟΠΠΑΙΑ ΣΕΒΑΣΤΗ. L. L. *In aliis L. I. A. anno 10. & 11. Caput Poppææ.*

ΝΕΡΩΝ ΚΑΙΣ. ΓΕΡΜ. *Caput Neronis radiati.*

Poppæa Neroni nupsit, dimissa uti sterili Octavia, an. v. c. 815. & hi nummi cum nota L. id est *Λυαβανος* in Ægypto signati sunt, prior anni regni Neronis decimo v. c. 817. alter undecimo. Porro annus imperii Neronis Prid. Id. Octob. anni superioris inchoabat.

Hi nummi maximi moduli ex argento puro plerumque non extant; porro integri inter rariores habentur.

GALBÆ nummi ex auro inter rariores habentur ; ex argento frequentes , & obvii sunt .

GALBA IMPERATOR. *Caput Galbæ laureatum .*

BONI EVENTVS. *Figura virilis nuda stans , dextra pateram , sinistra spicas .*

Bonus Eventus inter rusticos deos recensetur , qui agriculturæ præerat : nudus in nummo depingitur dextra pateram , læva spicas , ut ejus simulacrum ab Euphranore factum testatur Plinius : in Galbæ nummis videtur signatus ob agriculturæ studium , quo ille delectabatur ; quum in villa natus & educatus sit , & Fundis prope Terracinam sæpe moraretur .

Hic nummus argenteus pro raro habetur .

CONCORDIA PROVINCiarVM. *Figura muliebris stolata stans , dextra ramam , sinistra cornucopia .*

Mulier illa stolata , Pax est , quam ramus olivæ ejus symbolum ab ea prolatus dextra , denotat , ut & læva cornucopiæ , quo omnium rerum abundantia procuratur : illam autem conciliatam existimat Galba *concordia Provinciaram* , quæ ad suam electionem conspici-ravere ,

Hic nummus argenteus rarus , sed ex auro rarissimus est .

FORTVNA AVG. *Fortuna stans , dextra temonem , sinistra cornucopia .*

Fortunam in nummis suis exhibuit Galba , ob cultum , quo hanc deam prosequabatur , cujus simulacrum æneum cubitali majus ad por-

portæ limen invenerat , ut narrat Suetonius c. 4. in Galba , postquam ea illi , sumpta virili toga , in somno apparuisset : nec illi unicum futuri imperii præsagium fuit .

Hic nummus aureus , & argenteus rarus est .

GALLIA HISPANIA . *Duc figura militares dextras sibi jungentes , una clypeum cum duabus hastis , altera spiculum tantum gerit .*

Hispania , & Gallia provinciæ dextras sibi jungunt in concordie signum , quod illæ primùm Galbam pro Imperatore agnoverant : Gallia enim sub Julio Vindice tumultuari contra Neronem coepit , & in Hispania Galba consalutatus est Imperator , omnesque fere Hispaniarum , Galliarumque civitates , teste Suetonio c. 9. ipsi acceperunt .

Hic nummus argenteus rarissimus est .

GALLIA . *Caput muliebre , ante quod dua spica : pone , clypeus , & duo spicula , seu sarissa .*

SER. GALBA IMP. *Figura equestris Galba .*

Galliæ imago est , ante quam spica , ad denotandam in agris suis illarum abundantiam ; pone eam duo tela , quæ gesta Livio , & clypeus . Hæc Gallorum arma sunt , quibus Gallia suam in re militari præstantiam denotat , Figura Galbæ in equo statua ejus videtur a Gallis ei decreta .

Hic nummus ex argento inter rariores numerandus .

HISPANIA . *Figura muliebris , dextra spicas , & papavera , sinistra clypeum .*

Hispaniæ effigies in nummis Galbæ exhibetur , in memoriam provinciæ , quæ illi imperium primò detulit ; illa sub figura mulieris tunicatæ repræsentatur ; dextra spicas , ob agrorum suorum fertilitatem , sinistra parvum clypeum , seu cetram ex Livio , quibus armis utuntur Hispani .

Hic nummus argenteus inter rariores recensetur .

Eadem epigraphe . Caput muliebre cum duobus jaculis , in altera parte figura Imperatoris in equo .

Hispaniæ imago est humero tenuis , cum cirris ex ejus coma supra collum dimissis ; pone eam duo spicula , & parvus clypeus , qui a Livio

Livio Cetra dicitur . Hispania in Galbæ nummis euditur , quod in ea primum appellatus fuerit Imperator , & ab illa decreta sit equestris principis statua in iis cælata .

Hic nummus argenteus inter elegantiores notatur .

IMP. Galba paludatus in equo .

Equestris hæc Galbæ in equo figura , ad statuas ipsi in Gallia , & Hispania erectas spectare videtur , quum ille in equo pacificatoris habitu non sit , ut solent esse Imperatores ad Urbem venientes , ut videre est in tab. 99. Oisellii , sed decurrentis effigie , ut ad expeditionem properantes depinguntur .

Hic nummus argenteus rarissimus est .

IMP. AVG. Figura muliebris stolata stans , dextra ramum oleæ , læva clypeo terra affixo .

Muliebris illa figura , Pax est , dextra oleæ ramum gerens , quæ peculiariter huic deæ dicata est , & in solemnibus pacificis supra caput gestare solita , de qua Prudentius hymno 4.

Verticem flavis oleis revincta . Hanc Galba , per provinciarum concordiam , a quibus electus fuerat Imperator , P. Romano conciliatam prædicabat .

Hic nummus argenteus rarus est .

IMP. CAES. TRAIAN. AVG. GER. DAC. P. P. REST. Libertatis typus .

Libertas in Galbæ nummis vario modo inscribitur , modo *Libertas Publica* , modo *Libertas Augusti* , modo *Libertas Restituta* , quasi voluerit ille denotare , extincta in Nerone Cæsaris familia , libertatem P. Romano esse restitutam , nam ait post Neronis mortem Tacitus Hist. 1. *sed Patres lati , usurpata statim libertate .*

Hic nummus aureus inter elegantiores reponendus .

* **PAX. AVG. Mulier stans , dextra ramum cum caduceo , læva demissa scutum .**

Inscriptionem , & typum nummi laudat Spanhemius to. 2. pag. 64. significari ea ratione inquires , pacem Galbæ non emptam largitionibus , non emendicatam precibus , aliæ minus honesta ratione expref-

expressam, sed virtute armorum partam; redditaque tranquillitate armorum curam non abjiciendam.

(1) *Hic nummus aureus raritate, & elegantia conspicuus est.*

REST. NVM. *Caput muliebre cum monili circa collum.*

Quid sibi velint hæ voces *Rest. Num.* varias proposuit opiniones Seguinus: porro a Restituta Numidia non alienus est. Spanhemius pro Numidia stetit. Mediobarbus ei accessit. Harduinus pugnax, & contentiosus de Numantia interpretatur, sed nulli in Hispania post Caligulam cusi occurrunt nummi. Numidia a Clodio Macro vexata, a Galba restituta est.

Hic nummus argenteus a Petro Seguino vulgatus, raritate, & elegantia insignis est.

ROMA RENASCENS. *Figura galeata stans, dextra Victoriolam.*

Roma dicitur in nummis Galbæ, Renascens, quasi apparens iterum libera: nam quum Senatus post mortem Caligulæ ob imperium in Cæsarum familia continuum de libertate asserenda cogitasset, videbatur progenie Cæsarum extincta, per Galbæ electionem libertas ejus renascens. Victoriæ gerit, tanquam insignem, morte Neronis, retulisset.

Hic nummus aureus rarior est argenteo.

ROMA VICTRIX. *Roma galeata stans, dextra ramum, læva hastam, pede dextro globo imposito.*

Victrix Roma perhibetur tanquam per mortem Neronis insignem retulisset victoriæ de tyranno, nam hostis a Senatu judicatus fuerat.

Hic nummus argenteus rarus est, sed ex auro rarissimas habetur.

SALVS GEN. HVMANI. *Figura muliebris stans, dextra pateram supra aram ignitam, læva temonem inversum.*

Per humanum genus, intelligitur orbis terrarum, tanquam sub imperio Romano ille comprehenderetur: unde Suetonius narrat c.9. Jul. Vindicem Galliarum præsidem hortatum esse Galbam Hispani præfectum, ut vellet se *humano generi* assertorem præstare, id est

Tom. II.

K

P. Ro-

(1) In Thesaurō Fridericiano Saxengoth. ex Liebe in Goth. Num.

P. Romanum in libertatem vindicare, quod Galba se præstitisse gloriatur hoc schemate.

Hic nummus argenteus rarus est, aureus longe rarissimus.

* S. P. Q. R. O B C. S. *In corona quercea.*

Vivo adhuc Nerone ad capeffendam Reipublicæ curam Provincia-
rum Præfecti Sergium Galbam sollicitabant, inter quos Junius Vin-
dex Galliarum Prætor literis illum hortabatur, ut humano generi
assertorem, ducemque se accommodaret. Extincto porro Nerone
libertatem, ac salutem per Galbam Populus Romanus recepiſſe
viſus eſt. Ideoque Senatus, Populique juſſu decreta illi eſt corona
ex quercu, quæ in nummo ſignata eſt; quæ unis civium ſervatori-
bus dari ſolebat.

(1) *Hic nummus aureus rarus eſt.*

Sine epigraphe. Aquila legionaria inter duo ſigna militaria.

Legionum hæc instrumenta, legionum a Galba imperio Romano
additarum monimenta ſunt; ille autem legiones ex Tacito, &
Dione inſtituit I. Adjutricem, quæ Romæ ab eo conſtituta eſt, al-
teram VII. Galbianam, quam in Pannoniam tranſmiſit.

Hic nummus aureus inter rariores collocandus eſt.

SERG. GALBA IMPER. *Figura Galbæ equeſtris.*

TRES GALLIAE. *Tria capita muliebria.*

Gallia triplex dicta eſt, Togata, Comata, & Braccata, 1. quod to-
ga Romanorum inſtar uteretur: 2. a comæ nutriendæ ſtudio, 3. a
braccis villoſæ veſtis genere appellata: ſed ſic olim, nam ſub Gal-
ba, altera erat nova appellatio; Belgica nempe, Celtica, & Aquita-
nica, quarum nomine ſtatua equeſtris Galbæ decreta eſt.

Hic nummus argenteus eximia raritatis, & præſtantiæ habetur.

VICTORIA GALBAE AVG. *Victoria gradiens, dextra coronam,
læva palmam gerit.*

Externa non fuerunt bella ſub Galba, ſed tantum civilia: quum qui-
dam provinciarum legati res novas moliti eſſent, in Germania Fon-
tejus Capito, & in Africa Clodius Macer, ſed mox oppreſſi ſunt:

at

---

(1) In muſeo Strozio Romæ.

at quum illa victoria non P. Romanum, sed Imperatorem solum spectaret, ideo in ejus nummis victoria Galbæ inscripta est.

Hic nummus argenteus non obuius est.

VICTORIA P. R. *Victoria gradiens, dextra lauream, læva palmam.*

Mors Neronis videtur victoria de ipso relata a populo, nam ille ejus hostis declaratus fuerat, de quo narrat Dio: *P. Romanus ampla sacra faciebat, magnaue lætitia fruebatur, ferebantque pileos multi, quasi essent libertatem consequuti.* Ideo Galba Populo gratulans scripsit in suis nummis *Victoria P. Romani.*

Hic nummus argenteus rarus est, aureus longe rarior.

VICTORIA. *Victoria scribens in clypeo basi imposito P. R.*

Diversus ille de victoria P. Romani typus, in æternum etiam de morte Neronis monumentum est signatum, tanquam in ære victoria illud scriberet. Ad imperium non ut plurimi ante se, progeniei gradu, sed virtutis suæ dignitate tantum electum esse gloriabatur Galba, nam illud sibi delatum esse, & non se suscepisse arbitrabatur, idque sæpe numero confirmabat: militari quidem laude apud Germanos floruit.

Hic nummus aureus rarissimus est.

VIRTUS. *Figura virilis nuda, dextra parazonium, læva hastam.*

VIRTUS. *Caput Virtutis galeatum.*

SER. GALBA IMP. *Imperator eques.*

Virtus pro dea, & deo colebatur apud Romanos una voce apud eos dicta, sed apud Græcos distinguitur pro animi dotibus ἀρετή, nobis *vertu* dicitur, hic pro corporis fortitudine ἰσχύς, nobis *va-leur*: prior matronali habitu dextera serpentem gerit, alter militari habitu galea insignis dextra parazonium, læva hastam.

Hic nummus argenteus pro raro notatur.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ. *Caput Africae, aut Alexandriae proboscide infigne.*

Africa proboscide elephantis ornatur tanquam ejus symbolo, ut norunt Antiquarii, illa enim provincia multarum ferax earum bel-luarum fuit. Hæc nummos Galbæ, memor profert, quod ille teste Tacito, Proconsul Africam moderate administraverit.

Hic nummus argenteus rarus est.

ΣΕΡΟΥ. ΓΑΛΒΑ ΑΥΤΟΚΡΑΤ. ΣΕΒ. *Caput Galbæ L. A. In aliis L. B.*

Idem typus, sed in area partis anticæ L. B. quod interpretantur *anno secundo*: porro Galba eum non attigit, si quidem 9. Junii an. v. c. 821. occisus est Nero, ille vero 15. Januarii sequentis, sed Alexandrini videntur primum imperatorum annum usque ad annum urbis suæ die Augusti 28. exeuntem numerare, & illo postea ineunte, secundum principis computare, quod Hadriani nummo comprobatur, in quo κ β. quum Trib. pot. 21. tantum gesserit. Alii id de Trib. potestate principis, & de solita Trib. plebis postea numerata accipiunt. Alii septem menses imperii Galbæ ex ejus Romam ingressu tantum numerari solitos ajunt, sed in Hispania ante sex alios menses imperasse: ideo Ægyptios annum 2. in ejus nummis signasse. Hadrianum etiam in adoptione Tribun. potestatem accepisse, a qua annum 22. Ægyptios numerasse perhibent: quod verisimile videtur.

Hic nummus argenteus maximi moduli rarissimus est.

ΡΩΜΗ. L. A. *Roma galeata dimidio corpore tenus, dextra hastam, sinistra clypeum.*

Alexandria a M. Antonio, quum in ea tertium consulatum gessisset, Roma appellata est: sub eo nomine, illius triumviri nummi apud Patinum cusi sunt, quod nomen in Galba, & Othone retinuit: ejus effigies galeata, Romæ adinstar, exhibetur, ipsa etiam novo Imperatori gratulans suos etiam ei nummos dedicat.

Hic nummus ex argento maximus inter raros collocatur.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ. L. A. *Figura muliebris stolata stans, dextra coronam, sinistro cubito columnæ innixæ, cum hasta in manu.*

Non modo Roma libertatem in nummis signavit quasi per Galbæ imperium eam recuperasset, sed Alexandria etiam in suis ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ typum depinxit, illam quidem brachio columnæ innixam quasi firmatam, & in perpetuum futuram; sed spem fefellit Galbæ dominatio, & Pisonis adoptio.

Hic nummus argenteus maximi moduli rarissimus est.

ΟΘΩ.

OTHONIS nummi ex argento non obvii sunt, ex auro rari.

IMP. M. OTHO CAESAR AVG. TR. P. *Caput Othonis laureatum. PONT. MAX. Imperator paludatus eques decurrens dextra hastam vibraturus.*

Typus ille est Othonis ad expeditionem contra Vitellianos proficiscientis, qui equo veloce vestus hastam contra hostes vibraturus depingitur: sic enim expeditiones in Cæsarum nummis exarantur; de ipsius expeditione sic ait Suetonius c.7. in Othone: *Expeditionem autem impigre, atque etiam præpropere inchoavit. Vide Tacitum. Hic nummus argenteus rarissimus est.*

Eadem epigraphe. Figura muliebris stolata stans, dextra spicas, læva cornucopiæ.

Mulier illa cum spicis, & cornucopiæ, Annona est, Othonis diligentiam in ea procuranda designans. Tacitus in ejus vita: *Fames in vulgus, inopia quæstus, & pecunia alimentorum.*

Hic nummus argenteus rarus est, ex auro rarissimus.

Eadem epigraphe. Figura muliebris stolata stans, dextra bilancem, sinistra cornucopiæ.

Figura muliebris illa, Justitia est, dextra gerit bilancem, qua omnia ponderat, & læva cornucopiæ ad denotandam per eam omnium rerum abundantiam; milites enim ob seditionem Romæ etiam castigavit, de quo Tacitus Hist. 1. *Et oratio... & severitatis modus... grate accepta.*

Hic nummus argenteus rarus est.

En-

Eadem epigraphe . Figura muliebris stolata stans , dextra ramum , læva cornucopiæ .

Pax est illa mulier stans cum olivæ ramo , quem pro symbolo gerit , Otho autem illam in nummis signavit , quamvis civile bellum ipsum minaretur , ut tranquillus videretur , ita ut de illo Tacitus ibid. *Otho , ut in multa pace , munia imperii obibat .*
Hic nummus argenteus rarus est .

Eadem epigraphe . Figura muliebris sedens , dextra pateram , sinistra hastam .

Justitia in nummis Hadriani , & Concordia militum in Gordiano Pio , simili modo depingitur per mulierem in sella sedentem , dextra pateram , læva cornucopiæ gerentem : patera diis sacra facienda denotat , ut vigeat Justitia , & Concordia maneat inconcussa , unde per eas omnium rerum abundantia comparatur .

Hic nummus argenteus inter rariores numerandus .

PAX ORBIS TERRARVM . *Figura muliebris stolata stans , dextra caduceum , læva ramum .*

Otho , licet civile bellum contra Vitellium sibi suscipiendum animadverteret , munia tamen imperii , ut in multa pace obibat , teste Tacito , & quum nullum adesset bellum externum Sarmatis repressis , nummum signavit , cum hac epigraphe *Pax orbis terrarum .*

Hic nummus ex argento rarus est , ex auro inter rariores numeratur .

VICTORIA OTHONIS . *Victoria stans , dextra lauream , sinistra palmam .*

Ob victoriam à suis contra Vitellianos relatam , nam apud Suetonium c.9. *ex tribus præliis vicit , verum mediocribus .* Plutarchus narrat penes Othonem fuisse victoriam , sed non completam fraude ducum , & tandem apud Bebiacum ejus copiæ fraude adhuc fuscæ sunt .

Hic nummus argenteus rarissimus est .

ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ Μ. ΟΘΩΝ ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ . *Caput Othonis laureatum .*

ΕΤΟΤΕ Α . *Aquila alis extensis rostro coronam gerens , lauri ramo insistit .*

An-

Antiochiæ Syriæ cufus est hic ex maximo modulo nummus, quod denotat lauri ramus, cui infistit aquila: laurus enim Apollini illius urbis tutelari deo sacra erat. Syria autem Mucianum ipsius præsidem sequuta, Othonem Imperatorem noscebat Tacito, & Plutarcho testibus: Aquila autem imperii symbolum in plurimis Syriæ urbibus signabatur, sed cui rei infistit, urbis, in qua nummus cufus est, pro symbolo habetur, fulmen Seleuciæ, clava Tyri, & laurus Antiochiæ.

Hic nummus argenteus maximi moduli eximia raritatis, & elegantia est.

Tres porro Lutetiæ observavimus, unum in Thesauro Regio, alterum in Cimelio Il. Harlæi Senatus Parisiensis Principis, tertium in Museo R. P. de la Chaise Regi a Confessionibus.

[*His duos addimus Romæ existentes, unum in Museo Em. Card. Alexandri Albani, nunc Vaticano, alterum apud PP. S. Francisci de Observantia in insula Tiberis, olim Em. Card. Cozzæ.*]

VITELLII nummi ex auro rari, ex argento triti sunt.

- A. VITELLIVS IMP. GERMAN. AVG. Caput Vitellii laureatum.**
CLEMENTIA IMP. GERMAN. Figura sedens, dextra ramum gerit.

Vitellius cognomen *Germanici* sibi delatum ab exercitu superioris Germaniæ cupide recepit; mortuo Othone pepercit ejus fratri Titiano, quem ob pietatem excusavit; Mario Celso Othonis duci consulatum servavit: nec ultra in defectores, aut bona cujuscunque sæviit: de quo Tacitus, *Vitellius victor clementiæ gloriam tulit*.

Hic nummus argenteus inter rariores computandus: ex auro rarissimus est.

- CONCORDIA P. R. Figura muliebris sedens, dextra ramum.**

Ut Othonis mors Romæ audita est, populus Vitellio plaussit: in Senatu, cuncta longis aliorum principatibus composita, statim ei decernuntur, teste Tacito, inde in ejus nummis, *Concordia Pop. Romani*.

Hic nummus aureus rarus est: argenteus obuius, & frequens.

- CONCORDIA PRAETORIANORVM. Figura muliebris stans, dextra ramum, leva cornucopiae.**

Mortuo Othone, earum, quæ Brixelli egerant, cohortium preces Rubrius Gallus tulit, & per Vitellii ducem venia statim iis impetrata. Romam vero, quum ejus mortis nuntius allatus est, quod erat

erat in Urbe militum, sacramento Vitellii adactum est; sic Vitellius concordia Prætorianorum, Imperator receptus est.

Hic nummus argenteus rarus est.

CONSENSVS EXERCITVVM. *Mars gradivus, dextra hastam, sinistra trophæum humeris impositum.*

Nummus hic Vitellii ante mortem Othonis cusus est: Martem autem exhibet gradivum, id est bellatorem ad arcendos hostes; quem ominis gratia Vitellius adhibuit, quum quidam ei D. Julii Caesaris enssem ex Martis templo extractum attulisset, teste Tacito, postquam ex utriusque exercitus Germanici consensu, Imperator fuisset electus.

Hic nummus ex argento, & auro rarus est.

I. O. M. CAPITOLINVS. *Jupiter sedens in Templo.*

Vitellius in nummis Templum Jovis Capitolini, quod milites incenderant Vespasiani fratrem in arce obsidentes, tanquam a se mox ædificandum signari jussit: causatus, quod hoc facinus luctuosissimum foedissimumque P. Romano non culpa sua accidisset.

Hic nummus argenteus rarissimus est.

IUPITER VICTOR. *Jupiter sedens, dextra Victoriolam, sinistra hastam.*

Jupiter Victor cognominatur, quod omnia vincere putaretur, teste Livio: ejus Templum erat in Palatino Monte; ille in nummis Vitellii videtur cusus, quod die ejus festi Idibus Aprilis Romæ celebrati, ipsius exercitus victor, Othonis copias ad Bebriacum fuderit.

Hic nummus argenteus rarus est.

L. VITELLIVS COS. III. CENSOR. *Caput L. Vitellii, ante quod scipio eburneus, in cujus vertice aquila.*

L. Vitellius in hoc nummo signatus, Imperatoris pater est, non autem frater, ille Consul III. dicitur: primum gessit sub Tiberio an. v.c. 787. secundum sub Claudio an. 796. tertium vero sub eodem Principe an. 800. Id confirmat Tacitus Hist. 1. *Vitellius aderat censoris, ac ter consulis filius.*

Hic nummus argenteus inter rariores numerandus: [aureus longe rarissimus in thesauro Austriaco Vindobonensi, olim PP. CC.]

L. VITELLIVS COS. III. CENSOR. *Figura virilis togata sedens, dextram extendit, leva scipionem eburneum.*

Eximium est censuræ L. Vitellii, patris Imperatoris monumentum, quod in nummis luculenter exprimere voluit filius, quum censura omnium honorum apex esset ex Plutarcho: ille in sella curuli ex ebore visitur, qua censores in publico, & privato loco sedendi causa utebantur; censuram ille gessit anno 801. scipio eburneus consulum insigne est.

Hic nummus argenteus inter rariores habetur, aureus rarissimus est.

LIBERI IMP. GERM. AVG. *Duo capita filiarum Vitellii adversa.*

Filiorum Vitellii in hoc nummo sculptorum nomina ignorantur. De uno loquitur Tacitus Hist. 11. quum Vitellio allata sunt de morte Neronis nuntia, *Mox universum exercitum occurrere infanti filio jubet: perlatusque, & paludamento opertum, sinu retinens, Germanicum appellavit.* Periit ille cum patre, & patruo, teste Suetonio c. 18. in Vitellio.

Hic nummus ex auro, & argenteo inter elegantiores recensetur.

PRAETORIANORVM *subintellige* **CONCORDIA.** *Dux dextra junctæ.*

Prætoriani dicebantur cohortis prætoriae milites, ab Imperatore corporis, seu custodiæ causa delecti: duodecim cohortes sub Galba erant, quæ Othoni acclamarunt, at Vitellius in Germania Imperator appellatus, sibi alias elegit, quæ post Othonis mortem cum aliis concordiam inierunt.

Hic nummus argenteus inter rarissimos collocandus.

* **S. P. Q. R. OB C. S.** *In corona querna.*

Nummus cusus inito vix principatu, militum præsertim assentatione, qui eum e cubiculo raptum, ita ut erat in veste domestica, Imperatorem consalutaverant, rati futurum civium servatorem, qui post Bebriacensem victoriam, *ut campos, in quibus pugnatum est, adiit, abhorrentes quosdam cadaverum tabem, detestabili voce confirmare ausus est, optime olere occisum hostem; & melius civem.* Suetonius in ejus vita c. 10.

(1) *Hic nummus ex auro rarus est, ex argenteo obuius.*

VE

(1) In Thesuro Austriaco Vindobonensi, olim PP. Cart. Romæ.

VESTA P. R. QVIRITIVM. *Figura muliebris sedens, dextra patenam, sinistra facem ardentem.*

Tristanus Vestam in Vitellii nummo cusam existimat, quod quum esset ille Pontifex Maximus jus se in Vestales habere denotaret; illas narrat Tacitus Hist. 3. Antonio Vespasiani duci obvias ad pacem pro illo impetrandam missas. *Obviae fuere, & virgines Vestales cum epistolis Vitellii ad Antonium scriptis.* Videant eruditi, ne ad Vestæ templum sub Nerone exustum, quod Vitellius restaurare cœpisset, illud pertineat, quod tamen sub Vespasiano tantum perfectum est, ut ejus docent numismata.

Hic nummus argenteus rarus est, ex auro inter rariores reponendus.

* VICTORIA AVGVSTI. *Victoria gradiens dextra clypeum, in quo S. P. Q. R.*

Ob Victoriam contra Othonis exercitum reportatam Bebriaci, quod oppidum est Cremonam inter, & Veronam; ubi Otho, qui tamen pugnae non adfuit, fraude potius, quam virtute hostium superatus est.

(1) *Hic nummus aureus rarus est, ex argento obvius.*

XV. VIR SACR. PAC. *Tripus, cui impositus est delphin, infra corvus.*

Vitellius sacerdotiis ornatus fuisse dicitur a Suetonio c. 5. antequam imperium arripuisset, *Sacerdotiis amplissimis auctus*; nummus ejus unum ex Quindecim viris fuisse denotat; ii curam habebant Sibyllinorum librorum, & sacra faciebant Apollini, quod ille eas vaticinari docuerat. Tripus huic deo sacer, sicut corvus ex avibus erat, qui apud Statium l. 3. Theb. dicitur *Corvus non obscurus tripodam.* Delphin vero ex piscibus, Apollo enim in Delphinum transmutatus est ex Homero: vide Spanhemium pag. 197.

Hic nummus ex auro tantum rarus est.

(1) In Thesauro Fridericiano Saxenogothano.

VESPASIANI nummi ex auro, & argento triti sunt.

IMP. CAESAR VESPASIANVS AVG. Caput Vespasiani laureatum.
AETERNITAS. Figura muliebris stans velata, una manu solis caput, altera lunæ sustinet.

Alludit Vespasianus per hæc duo fidera solem, & lunam tanquam æternitatis symbola, ad æternitatem imperii Romani per duos filios Titum, & Domitianum a se prospectam, hoc modo imperium in æternum domui, & familiæ alligasse existimans.

Hic nummus ex auro rarus est.

* **AVG. In corona quercea.**

Quum alios nummos in argento Vespasianus signari jufferit cum epigraphe **AVGV R**, adpositis vasis Pontificalibus, eandem epigraphen **AVGV R** in corona civica signatam voluisse credibile est: plura enim læta auguria, & signa, quæ a Suetonio referuntur in ejus vita c. 5. ejus ad Principatum adventum, eaque ratione ad fervandos cives præcessere.

(1) *Hic nummus ex argento non obviat.*

* **IMP. CAES. VESP. AVG. Caput Vespasiani laureatum.**

CAESAR AVG. TR. P. CAESAR AVG. F. COS. Capita adversa Titi, & Domitiani.

Ambo filii Vespasiani exhibentur in hoc nummo, Titus quidem cum titulo Auguris, & Domitianus Augusti filius, & Consul suffectus pri-

ma

(1) In museo Editoris.

ma vice anno v. c. 823. Kalendis Julii. Neque enim legendum est in epigraphe CAESAR AVGVSTVS, sed AVGV, quum Augusti cognomen non assumpserit, nisi post mortem Vespasiani, quocum tamen communem habuit tribunitiam potestatem.

(1) *Hic nummus aureus rarioribus adnumerandus.*

CAESAR AVG. F. COS. CAESAR AVG. F. PR. *Capita Titi, & Domitiani adversa.*

Percussus est hic nummus patris cum capitibus Titi, & Domitiani filiorum, quando Senatus Consulem cum patre majorem designasset anno 823. & præturam juniiori Domitiano decrevisset. De quibus Tacitus Hist. 4. *Ipsi consulatus cum Tito filio, prætura Domitiano, & consulare imperium decernuntur.*

Hic nummus argenteus inter rariores habendus.

CONSENS. EXERCIT. *Duc figura togata dextras sibi jungentes, utraque læva scipionem eburneum gerunt.*

Duo sunt hi provinciarum præsides, Syriæ nempe, & Ægypti, qui dextras sibi porrigunt ad Vespasianum suarum legionum consensu procreandum Imperatorem, *Tiberius Alexander præfectus Ægypti*, apud Suetonium c.6. in Vespasiano, *primus in verba Vespasiani legiones adegit Kal. Julii, qui principatus dies in posterum observatus est*, Mucianus paulo post, in Syria.

Hic nummus ex auro, & argento rarissimus est.

DE IVDEIS. *Trophæum.*

Quum Judæi sub Nerone rebellassent, cæso Romano præposito, ad quem motum comprimendum cum exercitu ampliore missus fuerat Vespasianus, qui iis oppressis, & capta eorum urbe Hierosolyma, triumphum egit: hoc de illis adpositum est trophæum.

Hic nummus aureus, ut & argenteus rarus est.

DIANA EPHESIA. *Diana Polymamma stans cum verubus, seu amniculis.*

Diana polymamma cum fulcris cælata, nummum in Vespasiani honorem ab Ephesus, ubi hæc præcipue colebatur, & unde hæc cogn-

---

(1) In Thesaurο Fridericiano Saxenogoth, ex Liebe in Goth. Numm.

gnominata est Ephesia, percussum indicat: similem ex ære possumus cum epigraphe *Εφείου*. Horatius 1. Carm.

Urbs Asiana Ephesus, templo celebrata Diana.

Hic nummus maximi moduli rarissimus est.

DIVVS AVGVSTVS VESPASIANVS. EX S. C. *Carpentum a quatuor equis tractum.*

Mortuo Vespasiano, ille a Tito filio consecratus est, cujus rei testes, Eutropius lib. 7. *Atque inter divos relatus est*, & nummi, in quibus ejus carpentum per pompam Circensem tractum, & quidem ex Senatusconsulto. Flamen ipsi decretus est, & M. Bæbium ejus sacerdotio initiatum fuisse docet vetus inscriptio apud Onuphrium.

Hic nummus aureus rarus est.

IMP. CAES. TRAIAN. AVG. GER. DAC. P. P. REST. *Sedes curulis, supra quam fulmen.*

Fulmen nemo nescit imperii symbolum fuisse, illud autem in hoc nummo sellæ curuli in memoriam Vespasiani consecrati impositum est: hæc in templo ponebatur in signum summæ erga novum deum reverentiæ, cujus honoris memoriam Trajanus tanto principi restituit.

Hic nummus aureus pro raro habendus est.

Eadem epigraphe. Trophæum.

Trophæum illud de Judæis est, quod in nummis Vespasiani ob hanc ab eo principe gentem penitus deletam jam supra vidimus, cujus etiam monumentum in nummis huic Imperatori a se restitutis Trajanus renovare voluit.

Hic nummus ex auro rarus est.

Eadem epigraphe. Captivus genuflexus manibus post terga revinctis.

Vir ille, Judæus est; genuflexus ut supplex, manibus post terga revinctis ut captivus, forsan Simon Gioræ, qui solus in triumpho capitis supplicium tulit, teste Dione. Porro quisquis sit, ad arguendam Judæam a Vespasiano captam fuisse exhibetur, cujus egregium belli facinus Trajanus in nummis a se restitutis iterum expressit.

Hic nummus ex auro rarus est.

IMP.

IMP. T. CAES. VESP. *In aliis* IMP. CAES. VESPAS. TR. P. II. COS. II. *Caput Titi sine laurea.*

Titus in averſa patris nummi parte ſignatus eſt ob conſulatum primum, quem cum patre geſſit an. 823. de quo Dio lib. 76. *Præterea Veſpaſianus, & Titus abſentes conſularem dignitatem accipiunt. Horum alter in Ægypto, alter in Palaſtina erat. Titus audum habet caput, quum adhuc Cæſar eſſet.*

Hic nummus ex auro rariffimus eſt.

IMP. V. P. P. COS. II. DESIG. III. *Roma galeata ſedens, dextra porrigens Victoriolam figuræ togatæ ſtanti, dextra baſtam gerenti.* Roma ſedet ut dea, quæ victoriam Veſpaſiano togato porrigit, quum de Hieroſolyma a Tito capta nuntium accepit, ſic patri ob filium gratulata: nam urbem octavo die Septembris, ſecundo Veſpaſiani principatus anno cepit, cum pater eodem menſe ſe conſulem deſignaffet, ut notat nummus, & ob eam rem Imperator V. appellatus fuiſſet.

Hic nummus aureus inter præſtantioreſ adſcribendus eſt.

IVDAEA DEVICTA. *Mulier lagens ſtat juxta palmam arborem.*

Judæa, per mulierem hanc manibus revinctis juxta palmam arborem ſtanti, exprimitur; ob provinciam rebellem a Veſpaſiano per Titum devictam. Palma pro ejus ſymbolo adponitur ex Levit. 23. Palma ideo Judæam designat, quod ea potiſſimum regio palmis abundaret, & quod Judæi in ſacris ſuis ejus foliis uterentur. Vide Patinum.

Hic nummus argenteus obviuſ eſt, aureus vero raruſ.

LIBERI AVG. VESPASIAN. *Capita adverſa Titi, & Domitiani.*

Tituſ, & Domitianuſ dicuntur in hoc nummo Liberi Auguſti Veſpaſiani, quorum mater fuit Flavia Domitilla ut apud Suetonium c. 3. declaratur. *Inter hæc Flaviam Domitillam duxit uxorem . . . Ex hæc liberoſ tulit, Titum, & Domitianum,* uterque alternis vicibus poſt patrem regnavit, ſed ambo ſine prole mortui ſunt.

Hic nummuſ argenteuſ inter rariores locandus.

LIBERI IMP. AVG. VESPAS. *Duæ figuræ velatæ ſtanteſ, dextra pateram.*

Velati ſtant cum patera Tituſ, & Domitianuſ, ſacerdotiis a patre in

in spem futuri imperii successionis honorati; qui mos ab Augusto petitus, quum Cajum, & Lucium a se adoptatos, illum inter Pontifices, & hunc inter Augures cooptasset.

Hic nummus argenteus rarus est, & elegans.

MARS ULTOR. *Mars gradivus, dextra hastam, sinistra trophæum.*

Martis Ultoris templum Augustus vovit pro paterna ultione, & illud in Capitolio construxit teste Dione lib. 53. quum autem a Vitellianis Capitolium fuisset incensum, pariter & hoc templum videtur crematum, quod Vespasianum restaurasse indicat nummus: quippe ex Suetonio c. 8. *Ipse restitutionem Capitolii aggressus, ruderibus purgandis manus primus admovit.*

Hic nummus ex auro rarus est.

PACIS EVENT. *Figura virilis nuda, dextra pateram, sinistra spicas, & papavera.*

Bonus Eventus inter Consentes deos a Romanis cultus, ut pote qui agriculturæ præesset, de quo egimus: illius statua a Praxitele facta, similis erat huic figuræ, quæ sub epigraphe *Pacis Eventus* dicitur, quasi Vespasianus insinuare voluerit, per prosperum pacis eventum majorem esse ad agriculturam dispositionem.

Hic nummus argenteus inter præstantiores numeratur.

PACI ORBIS TERR. AVG. *Caput muliebre EPE.*

Dea Pacis effigies est, quam maxime coluit Vespasianus, & in cujus honorem templum a Claudio inchoatum foro proximum absolvit: quod ipsemet v. l. & Tito i. v. consulibus dedicavit anno 828. teste Dione: in eo reposita sunt, si Hieronymo fides, vasa, & donaria templi Hierosolymitani a Tito Romam allata.

Hic nummus argenteus rarus est.

TITVS CAES. DOMIT. CAES. PRINC. IVVENT. *Due figurae equestres dextra hastas gerentes.*

In equis sunt Titus, & Domitianus, ut juventutis principes, nam hi pueris majoribus, & minoribus in ludis præerant: non erant illi proprie magistratus, sed tamen ad eos capiendos designabantur: De ipsis Dio lib. 66. *His rebus gestis, Vespasianus etiam a Senatu creatur Imperator, Titusque, & Domitianus Cæsares designantur.*

Hic nummus argenteus, & aureus inter raros adscribitur.

TITVS

TITVS ET DOMITIAN. CAESARĒS PRIN. IUVEN. *Titus, & Domitianus sedentes, dextra olivæ ramum tenentes.*

Sedentes in curulibus Titus, & Domitianus in nummo exhibentur, ut in muneribus constituti; ille enim Consul factus fuit, hic Prætor, utriusque dignitatis sella eburnea, quæ curulis dicta, insigne fuit, cuius jus illis magistratibus competeat.

Hic nummus argenteus inter rariores reponendus est.

T. CAESAR. *Titus in quadrigis dextra ramum, sinistra scipionem eburneum.*

Titus Hierosolyma capta, in Urbem reversus cum patre, de Judæis triumphavit anno 824. ideo in parte averfa Vespasiani quadrigis triumphalibus investus exhibetur: dextra rami laurum gerit, ut Orientis pacificator, sinistra scipionem eburneum, Consulum insigne.

Hic nummus argenteus rarus est, & elegans.

* **TR. POT. X. COS. VIIII.** *Columna rostrata, cui insidet simulacrum nudum capite radiato, dextra hastæ innixum, sinistra parazonium tenens.*

Columna rostrata fortasse illa est, de qua Suetonius in vita Galbæ c. 23. *Senatus, ut primum licitum fuit, statuat ei decreverat rostratæ Columnæ superstantem in parte fori, qua trucidatum est; sed decretum Vespasianus abolevit.* Loco Galbæ, Solis statua superimposita est columnæ, ut ostendit caput radiatum a fronte habitu imperatoris, vel fortasse relicta est eo loci Augusti statua, quæ in simili Augusti nummo insculpta cernitur.

(1) *Hic nummus ex argento rarus est.*

TRIVMP. AVG. *Currus triumphalis, in quo Imperator coronatus a Victoria, canente buccinatore, & duobus captivis manibus post terga revinctis præeuntibus.*

Vespasianus, & Titus eodem die de Judæis seorsim triumpharunt, ideo nummi seorsim cum triumphalibus quadrigis iis cusi sunt, prout utrique triumphum Senatus proprium decreverat, teste Josepho. Duo illi captivi, Simon, & Joannes inter alios 70. duces præcipuè electi videntur.

Hic nummus aureus eximie raritatis, & elegantie est.

VESTA. *Templum rotundum cum tribus figuris stantibus.*

Vestæ templum, ob ejus a Vespasiano restorationem exhibetur, nam in illo magno Romæ incendio arserat: rotundum est, ut referret terræ globum, ita a Numa Pompilio consecratum fuerat, teste Festo Pompejo. Vesta cippo imposita in aditu templi cernitur, hinc & inde statua ad ejus ornamentum.

Hic nummus aureus rarus est.

★ IMP. VESPAS. AVG. P. M. TR. P. P. P. COS. IIII. *Caput Vespasiani laureatum.*

VICTORIA AVGVSTI. *Victoria stolata stans a sinistris, læva palmam gerit, dextram imponit trophæo pulcherrimo militari erecto.*

Victoria hæc, quam Vespasianus retulit quarto suo consulatu, ut nummus præfert, ea est, qua Cæsonius Petus Sirix præses Antiochum vicit, Comagene subacta, & in P. R. potestatem redacta. Dextram imponit trophæo significans illud virtute militum partum, & in monimentum Romanæ fortitudinis erectum.

(1) *Hic nummus aureus rarus est.*

VICTORIA IMP. VESPASIANI. *Victoria cippo imposita, dextra coronam, sinistra palmam.*

Victoria illa est Judaica, quam Vespasianus de hac gente reportavit; Imperatores autem extincta Juliæ gentis progenie, victoriam de nomine suo appellarunt, ut supra vidimus. *Victoria Galbæ, Victoria Othonis*, & nunc *Victoria Imp. Vespasiani*, ut quisque eorum familiam suam commendaret.

Hic nummus argenteus rarus est.

IMP. CAES. VESP. AVG. P. M. COS. IIII. *Caput Augusti laureatum.*

Sine epigraphe. Quadrigæ triumphales, in quibus Imperator paludatus.

Diversi sunt cusi de triumpho Judaico typi, quem Vespasiani cum magna fama egerunt, ut loquitur Suetonius, hi autem nummi, certa sunt gloriæ gentis Flaviæ, & P. Romani lætitiæ monumenta: neuter tamen *Judaicus* appellatus est, ob religionis odium, & gentis contemptum.

Hic nummus aureus rarus est, ex argento obvius.

Sine

(1) In museo D. Apostoli Zeno.

- * *Sine epigraphe. Imperator armatus dextra hastam, sinistra parazonium, pede laevo calcans globum, & mulier stolata humi sedens, & cubito sinistro sustinens caput, palmæ arbore cum fructibus intermedia.*

Palmæ arbor, & mulier lugens aperte indicant Judæam a Vespasiano devictam: ob quam victoriam de gente indomita, & pervicaci relatam excisis Jerosolymis, urbe in Judæa principe omnem orbem domuisse Imperator sibi visus est.

(1) *Hic nummus ex argento rarus est.*

ΑΤΤΟΚΡΑ. ΚΑΙΣ. ΟΤΕΣΠΑΞΙΑΝΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΣ. *Caput Vespasiani laureatum.*

ΔΟΜΙΤΙΑΝΟΣ ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒ. ΤΙΟΣ. ΕΤ. Θ. *Domitianus togatus stans, dextra ramum gerit.*

Urbs Græca si nomen non adposuit, porro annum signavit, in quo nummum cudit ΕΤ. Θ. nono scilicet imperii Vespasiani; hæc principi gratulatur per filium Domitianum, quem dextra rami laurum gerentem exhibet, pace nempe cum Sarmatis inita, postquam anno 729. eos legione cum legato simul cæsa tumentes profligasset, ut ex Suetonio discimus.

Hic nummus maximi moduli rarissimus est.

- * ΑΤΤΟΚΡΑ. ΚΑΙΣΑΡ ΟΤΕΣΠΑΞΙΑΝΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΣ. *Caput Vespasiani laureatum.*

ΕΤΟΥΣ ΙΕΡΟΥ. *Mons argeus, in cujus vertice simulacrum nudum, dextra pateram, sinistra hastæ innixum.*

Cæsaræa Metropolis Cappadociæ montem Argæum, quasi divinitatis aliquid ipsi inesset, tamquam numen colebat. In ejus vertice Vespasiani simulacrum posuit, cui thus adoleret, & sacra ageret, novum Deum in Vespasiano agnoscens, a quo magis sacer locus fieret, & sacer annus inchoaret.

(2) *Hic nummus ex argento rarus, & præclarus est.*

ΕΤΟΥΣ ΝΕΟΥ ΙΕΡΟΥ. Α. *Aquila insistsens fulmini rostro coronam.*

Plurimi observantur nummi imperiales argentei cum hac epigraphe ΕΤΟΥΣ ΝΕΟΥ ΙΕΡΟΥ, & anno addito; diversi sunt typi,

M 2

prout

(1) In museo Editoris.

(2) In eodem museo.

prout in variis urbibus percussi; omnes sunt tetradrachmi, primusque occurrit sub Vespasiano cum nota A. id est *anno primo*, quem de *anno novi Templi* interpretatus est doct. Seguinus, æra nempe computata a reparato sub Vespasiano Jovis Capitolini templo; sed quum hæc stare nequeat, de *anno novo sacro primo* intelligendum videtur. Fulmen aquilæ pedibus subiectum, nummum Seleuciæ ad ostia Orontis signatum denotat.

Hic nummus tetradrachmus ex argento inter rariores reponendus.

ΕΤΟΥΣ ΝΕΟΥ ΙΕΡΟΥ. B. *Aquila alis expansis insistit clava.*

Aquila Jovis ales, hujus dei frequens symbolum, forsan illustrem Spanhemium pag. 881. in Seguii sententiam *anni novi Templi* traxit; sed Jupiter in nummo ab eo vulgato, Capitolinus non est, sed Salaminius, ut infra videbimus; nec aquila in hoc, cum anni secundi nota, ad Jovem spectat: imperii Romani insigne est in variis Syriæ, & Phœniciæ urbibus, ut norunt tyrones, obvium, quæ pro nomine urbis sæpe illius symbolum posuere, quale clava, cui insistit aquila, Tyrum denotat, ob Herculem ibi cultum.

Hi nummi ex maximo modulo apud Tyrios cusi inter rariores habendi sunt.

ΦΛΑΥΙ. ΟΥΤΕΣΠ. ΚΑΙΣ. ΕΤΟΥΣ ΝΕΟΥ ΙΕΡΟΥ. *In area B. Caput Titi laureatum, pone illud stella.*

Caput Titi in averfa Vespasiani parte exhibetur cum epigraphe *anno novo sacro secundo*. Vespasianus autem quum post tres principes, sub quibus afflicta, nutansque Respublica fuerat, Imperator fuisset ab omnibus appellatus, in omen, & augurium fausti, sanctique ejus imperii, quod ille rem Romanam renovaturus, atque restauraturus esset, anni ejus sacri vocati sunt, cujus memoriam Syriæ, Phœniciæ, & aliquot urbes in nummis suis consecrarunt. Stella in area nummi hunc Aradi Phœniciæ cusum, ut in nostra Regum Syriæ Historia notavimus, indicat.

Hic nummus tetradrachmalis eximia raritatis est.

ΕΤΟΥΣ ΝΕΟΥ ΙΕΡΟΥ Δ. *Aquila basi insistens inter alam dextram caduceum gerit, pro illius pedibus, ex modio duæ spicæ prodeunt.*

Per aquilam aræ encarpis ornata insistentem, & per caduceum pacis symbolum, urbs, quæ nummum cudit anno novo sacro (id est impe-

imperii Vespasiani) quarto , ad templum Pacis , quod ille princeps sub Claudio inchoatum , perficere curabat , respexisse videtur : nisi mavis typum ad pacem in orbe Romano designandam referre . Palmæ ramus nummum Apamææ cufum denotat , ut in nostra Regum Syriæ Historia diximus .

Hic nummus maximi moduli inter rariores locandus est .

ΕΤΟΥΣ ΝΕΟΥ ΙΕΡΟΥ Η. *Templum Veneris Paphiæ , in cuius medio Dea sub metæ forma .*

Templum Veneris Paphiæ ab omnibus Antiquariis notum in Vespasiani nummis cum epigraphe *anno novo sacro octavo*, nos edocet Paphios Cypri nummos suos Vespasiano dedicasse , ut , & Syros , & Phoenices cum simili elogio principis , præsertim quum ab eo pecuniam ad reparandam urbem terræ motu hoc anno afflictam accepissent ; de quo Eusebius , *tres civitates Cypri terræ motu occiderunt . Unde Sibyll. Carmina .*

Καὶ τότε δὴ Σαλαμῖνα Παφονθ' ἄμα σεισμὸς ὀλέσσει

Κύπρον ὅταν περίκλυτον ὑπερχλονέη μέλαν ὕδωρ .

Ex inundatione terræ motum sequuturum innunt .

Hic nummus tetrachmalis elegantissimus , & rarissimus est .

ΕΤΟΥΣ ΝΕΟΥ ΙΕΡΟΥ Η. *In aliis Θ. Jupiter barbatus , dextra pateram , sinistra innixa scipioni , cui aquila insistit .*

Salamina Cypri urbs eodem terræ motu , quo Paphos , vexata , a Vespasiano etiam aliquid ad urbem restaurandam accepisse videtur , cuius memor Jovem suum Salaminium in nummo expressit : de quo Tacitus ann. 3. quum tria Cypriorum templa laudat , *Et Jovi Salaminio Teucer Telamonis patris ira profugus , posuisset* , Non ille est igitur Jupiter Capitolinus , ut existimavit P. Seguinus . Vide Drusi nummum in nostro de Colon. lib. pag. 135.

Hic nummus argenteus maximi moduli rarus est .

DOMITILLÆ nummi ex argento inter rariores, ex auro rarissimi sunt.

DIVA DOMITILLA AVG. *Caput Domitillæ.*

DIVVS AVGVSTVS VESPASIANVS. *Caput Vespasiani radiatum.*

Domitillæ Vespasiani uxoris nummi, a Tito filio in ejus memoriam percussi sunt, quando ille matrem cum patre consecravit anno 632. ideo Vespasianus ab una parte nummi corona radiata divinitatis symbolo ornatur, & ex altera cum divæ nomine Domitilla inscribitur.

Hic nummus aureus rarissimus est.

FORTVN. AVGVSTAE. *Fortuna stans cum temone, & cornucopia.*

Fortunæ Augustæ typus, Domitillæ inter divos relatæ minime convenit: ideo mihi suspectus omnino factus est hic nummus, quem a novo artifice eximie elaboratum auguror.

Hic nummus ex argento, nisi suspectus esset pro rarissimo habetur. [Extat in museo D. Apostoli Zeno integerrimus, & extra omne dubium falsitatis.]

PACI AVGVSTAE. *Figura muliebris stolata stans, dextra florem, læva vestem sublevat.*

Frequens est hic Vespasiani typus, quem a monetario in averfa Domitillæ nummi parte adhibitum opinor; quum Domitillæ inter divas relatæ non conveniat. Vespasianus hunc Pacis Augustæ typum
in

in Claudio obvium renovavit, ob templum hujus deæ ab eo principe inchoatum, a se tandem perfectum.

Hic nummus argenteus pro raro habendus.

PIETAS AVGVST. *Figura muliebris sedens, pro pedibus puerulus.*

Pius in matrem Titus eam inter divas retulit, ob pietatem, quam illa in ipso educando, & tutando adhibuit; cujus memor, illam Pietatis habitu velatam sedentem repræsentari jussit, cui puer adstat prætexta toga vestitus, quam gerere solebant nobiles usque ad 17. annum.

Hic nummus argenteus inter rariores habendus est.

TITI

TITI VESPASIANI nummi ex auro , & argento frequentes , & obvii sunt .

T. CAES. VESPASIANVS AVG. *Caput Titi laureatum .*

IMP. CAES. TRAIAN. AVG. GER. DAC. P. P. REST. *Trophæum .*

Inter Imperatorum nummos a Trajano restitutos , Titi præ cæteris crebrius parantur , quod ejus memoria præcipue apud Trajanum culta sit . Trophæum illud de Judæis est , quos Titus subegit , & illi teste Dione lib. 66. *fusi sunt quotannis didrachmum pendere Jovi Capitolino .*

Hic nummus aureus inter elegantiores habendus est .

Eadem epigraphe . Sella curulis , supra quam fulmen .

Fulmen, imperii symbolum omnes esse norunt , ut & sellam auream a Senatu decretam ; hæc autem in theatra inferebatur , atque in circum introducebatur , ut meminit Dio lib. 46. Sella quidem eburnea Romanos magistratus designabat , sed aurea supremi honoris insigne fuit .

Hic nummus aureus ejusdem est raritatis , & præstantiæ , ac superior .

IVLIA AVGVSTA DIVI TITI F. *Caput Juliæ ejus filiæ .*

Julia Titi filia in aversa patris nummi parte cælata est , postquam Domitianus fratrem inter deos retulisset , & neptem marito Sabino , concessio ei Augustæ nomine , abstulisset , de qua Dio lib. 66. *Palam cum fratris sui filiæ Juliæ , tanquam cum uxore cohabitabat .* *Hic nummus aureus summæ raritatis , & elegantie est .*

P. M.

P. M. TR. P. VIII. COS. VII. *Imperator in quadrigis, dextra rammum, laeva sceptrum, in cujus apice globus.*

Triumphus Judaici typus in nummis Titi renovatur, tanquam æternum ejus rei monumentum, dum ille imperium patre mortuo anno 832. suscepit; ille autem tunc Trib. potestatem VIII. gerebat, & consulatum VII. hoc anno cum parente inibat, ut testantur nummi ejus cum his titulis percussi.

Hic nummus argenteus rarus est, ex auro rarior.

Eadem epigraphe. Quadrigæ ducentes curram, in quo flos quidam.

Pro Tito in quadrigis triumphante, super eas flos, seu herba, quam gerere solet dea spes, collocatur, ad denotandam Reipublicæ spem in armis Titi victricibus positam esse per triumphum de Judæis actum. Ter a Romanis ducibus capta est Hierosolyma; nam ante Titum, Pompejus illam ceperat, & Sosius sub Antonio.

Hic nummus argenteus rarus est, ex auro rarior.

PONT. MAX. *Imperator eques, dextra spiculum gerens.*

Pontificis maximi dignitatem in se perpetuam transtulerunt Imperatores, quæ, ut consulatus, & Trib. potestas, non renovanda, quia erat ad vitam. Paludatus in equo est Titus cum hoc titulo, tanquam ad Britannicam expeditionem promptus, quod sacra facere posset tam uti Pontifex, quam ut Imperator, ut liquet ex Lampidio in Severo.

Hic nummus ex argento inter elegantiores recensetur.

PRINCIP. IVVENTVTIS. *Figura togata equestris, dextra erecta.*

Principis juventutis dignitas in eos, quos Imperatores sibi successores destinabant, primum ab Augusto translata est; his, deposita prætexta, toga virilis dabatur, si eam nondum accepissent; hac autem sumpta, statim in Capitolium ad Jovis ædes ibant: ideo Titus toga indutus in equo signatur.

Hic nummus maximi moduli eximia raritatis est.

TR. P. IX. IMP. XV. COS. VIII. P. P. *Fabrica pulcherrima.*

Icon est templi a Tito in honorem patris extructi in regione VII. quod dictum est templum Flaviæ gentis, sed P. Victor de regionibus Urbis innuere videtur Domitiani illud postea Minervæ, ab eo

Tom. II.

N

su-

superstitioſe cultæ, & diſtæ Flavianæ, dedicaffe. *Templum Mineræ Flavianæ, alias templum gentis Flaviæ.*

Hic nummus argenteus eximiæ raritatis, & elegantia.

VENVS VICTRIX. *Figura muliebris ſtolata ſtans, dextra galeam, ſiniſtra haſtam.*

Venus Viſtrix a vincendo diſta, cui ædem dedicavit Pompejus M. in Titi nummo exhibetur, in gratiam Berenices Judæorum Reginæ ab eo maxime dilectæ, quam in palatio cum fratre Agrippa colloca-
verat; ei nupturus erat, niſi P. Romanus id ægre tuliffet; illam porro invitus dimiſit, ex Sueton. & Tacito.

Hic nummus aureus rarus eſt.

VESTA. *Templum rotundum cum tribus figuris, ut in patre Veſpaſiano.*

Veſtæ templi icon in nummo Titi, ut in patre, repræſentatur, ob ipſius ab iis reſtaurationem, quum illud in magno illo Romæ incendio conflagraſſet, ex Tacito, ut ſupra diximus.

Hic nummus ex auro pro raro habetur.

T. CAES. IMP. VESP. PONT. TR. POT. *Caput Titi laureatum.*

Sine epigraphe. Domitianus togatus eques dextram elevat, læva ſciphonem eburneum.

Domitianus in nummis Titi, ut in patre, eques repræſentatur, qualis in pompa triumphali de Judæis progrediebatur: de quo Joſeph lib. 7. de bell. Jud. cap. 17. *Veſpaſianus prior ibat, & Titus deinde ſequabatur. Domitianus autem adequitabat, ipſe quoque ornatus pulchritudine, dignumque ſpecturi exhibens equum.*

Hic nummus ex argento inter rariores adſcribendus.

* *Sine epigraphe. Imperator armatus dextra haſtæ innixus, ſiniſtra parazonium tenens, pede lævo globum calcat: a ſiniſtris mulier ſtolata humi ſedens, cubito ſiniſtro ſuſtinet caput, palma arbore cum fructibus intermedia.*

Similis typus cernitur in nummo Veſpaſiani. Patri æque, ac filio tribuitur victoria de Judæis reportata; ſed potiori jure tribuenda eſt Tito, quam Veſpaſiano. Ipſe enim Jeruſolymas cepit, atque ſubvertit, & gentem obtrivit, ac pene delevit.

(1) *Hic nummus ex argento rarus eſt.*

Sine

---

(1) In muſco Editoris.

Sine epigraphe . Columna rostrata , supra quam figura paludata stans , parazonio , & hasta insignis .

Columna illa rostrata videtur ea fuisse , quam narrat Suetonius in fori parte Galbæ a Senatu decretam , in cuius imperatoris loco , posita est Vespasiani statua , ob victoriam contra Judæos ab eo relata in lacu Genasar ; de qua vide Josephum bell. Jud. lib. 3. c. 19. & cuius meminit in triumpho ejusdem principis lib. 7. c. 17. *Multæ etiam sequebantur naves . Unde in patris , & filii nummis Victoria navalis .*

Hic nummus aureus rarior est argenteo .

Sine epigraphe . Roma augurium captans , clypeis insidet inter duas aquilas , aut vultures , cum lupa , & puerulis .

Roma insidet clypeis ut victrix ; adstat lupa cum puerulis , tanquam ejus symbolum ; advolant duo vultures , in memoriam illorum , quos viderat Romulus : qui typus in nummo Titi signatus videtur , quod ille Judæos subegerit faustis captis auguriis ; Roma autem adhibetur cum Romulo , quod primi Augures ab illo Romæ conditore instituti sint .

Hic nummus argenteus rarior est aureo .

* *Sine epigraphe . Thensa , in qua figura sedet dextra hastæ innixa , & laeva protensa pateram tenens . Thensam trahunt duo elephantes cum fessoribus .*

Vespasiani patris apotheosim voluit Titus in hoc nummo repræsentari . Thensa genus erat vehiculi , quo defuncti viri principes per circum ad rogam deferrebantur . Elephantes symbolum sunt æternitatis : & figura sedens simulacrum erat ipsius Vespasiani inter Divos jam relati , vel proxime referendi .

(1) *Hic nummus argenteus rarissimus , & præstantissimus est .*

* IMP. TITVS CAESAR VESPASIANVS AVG. P. M. *Caput Titi laureatum .*

Sine epigraphe . Aquila legionaria inter duo signa militaria .

Cusus hic nummus est a Tito sub initium imperii defuncto Patre , cuius nomen adsumperat cum titulo Augusti , & Pontificis maximi ; ut fortassis celebraret Kalendas Julii , quibus legiones Ægypti primæ ,

N 2

mæ ,

(1) In musæo D. Ab. de Rothelin .

mæ , suadente Tiberio Alexandro Ægypti præfecto , Vespasianum Imperatorem consalutarunt ; ut refert Suetonius c. 6. *Tiberius Alexander præfectus Ægypti primus in verba Vespasiani Legiones adigit Kalendis Julii , qui principatus dies in posterum observatus est .*

(1) *Hic nummus argenteus maximi moduli inter rarissimos collocandus est .*

NEOT IEPOY B. *Aquila rostro coronam , insistens fulmini .*

Observavimus Vespasiani nummum cum epigraphe ΕΤΟΥΣ ΝΕΟΥ ΙΕΡΟΥ Α. id est anno novo sacro primo , & Aquila fulmini insistente , quem , ob fulmen Seleuciæ ad Orontis ostia symbolum , ab ipsa urbe cusum protulimus . En alter Titi anno secundo signatus , qui sub patre cælari potuit , quum iidem typi in utroque frequentes sint : testis nummus , in quo pater hinc , & inde filius , cum eodem anno novo sacro secundo , in Vespasiani nummis a nobis descriptus .
Hic nummus didrachmalis pro rarissimo habendus .

ΕΤΟΥΣ ΝΕΟΥ ΙΕΡΟΥ Η. *Templum Veneris Paphiæ , ut in patre Vespasiano .*

Templum Veneris Paphiæ in hoc Titi nummo , illum a Paphis insulæ Cypri percussum arguit , ut similis æreus in patre cum lemmate ΚΟΙΝΟΝ ΚΥΠΡΙΩΝ ΕΤΟΥΣ Α. sed in argenteis additum est ΝΕΟΥ ΙΕΡΟΥ Η. id est , anno novo sacro octavo : at quum in illis solis hoc schema occurrat , id explicabit vir eruditus Nicolaus Toynardus , qui de his nummis parat dissertationem .

Hic nummus maximi moduli inter rarissimos , & elegantissimos reputandus est .

JU-

(1) In museo D. Apostoli Zenao .

JULIAE TITI nummi ex argento rari, ex auro sunt rarissimi.

IULIA AVGVSTA DIVI TITI F. *Caput Juliae.*

CONCORDIA AVGVST. *Pavo cauda expansa.*

Nomen divi Titi filiae, quod sibi assumit Julia, nummum post patris mortem denotat percussum, quando illa a Domitiano patruo accepta est in conjugem, exemplo Claudii cum Agrippina nepte. Pavo ad ejus concordiam cum Domitiano consorte indicandam exhibetur; ille enim sacratuſ erat Junoni, quae nuptiis praesse existimabatur.

Hic nummus argenteus rarissimus est.

IULIA AVGVSTA. *Caput Juliae.*

DIVI TITI FILIA. *Pavo cauda expansa.*

Idem Pavonis typus, licet sine epigraphe, ad concordiam Juliae cum Domitiano denotandam percussus est ob eorum nuptias, quibus praefuisse Junonem denotat ejus ales, huic deae sacra; quod in Samo, ubi illa adoleverat, & Jovi nupserat, primi Pavones, l. 14. c. 20. teste Athenaeo, fuerant editi, ac educati.

Hic nummus aureus rarissimus est.

DIVVS TITVS AVGVSTVS. *Caput Titi radiatum.*

Titum a Domitiano consecratum tantum narrat Suetonius c. 2. *Defunctumque nullo praeterquam consecrationis honore dignatus.* Ideo nullos cum symbolis ejus consecrationis nummos ab eo cufos observavimus; hic videtur tantum in gratiam Juliae filiae signatus eum divi epigraphe, & corona radiata insignis.

Hic nummus aureus eximia raritatis, & elegantiae est.

VE-

VESTA. *Figura velata sedens, dextra palladium, sinistra hastam transversam gerit.*

Vesta exhibetur pro pudicitiae typo; Augustae enim nihil sanctius habebant, quam ut castae apud populos existimarentur; sacerdotes autem, quae Vestae serviebant, dictae erant Vestales castitatem ut moniales servantes per 30. annos, post quos iis nubere licebat. Palladium tenet, quod in Vestae fano id esset depositum.

Hic nummus argenteus inter rariores numerandus est.

[*Verum maximi moduli ex argento raritatis est eximia, & singularis in musco D. Abb. Rothelin.*]

Sine epigraphe. Thensa a duobus elephantis vesta.

Julia patruo Domitiano oblata a patre, alteri collocata est, sed Tito mortuo ille eam ita dilexit, ut a marito abstulerit, & loco uxoris habuerit: defunctam inter divas retulit, cujus thensa symbolum est, ut & elephantes aeternitatis, ob diuturnitatem vitae.

Hic nummus argenteus eximia raritatis est.

DOMITIANI nummi ex auro, & argento triti, & frequentes sunt.

CAES. DIVI VESP. F. DOMITIAN. COS. VII. *Caput Domitiani.*
CONCORDIA AVG. *Mulier velata stans, dextra spicas, sinistra cornucopia.*

Cusus est post Vespasiani mortem nummus, quum Titus fratri Domitiano consulatum contulisset anno 833., quem hic gessit VII. In eo nummo expressa est Concordia ad illam inter fratres denotandam: unde per spicas annona populo abundans demonstratur, quod nihil optabilius ab eo requiratur.

Hic nummus argenteus rarus est.

* DOMITIANVS CAESAR AVG. F. *Caput Domitiani sine laurea, cum pectore loricato.*

CONCORDIA AVG. *Mulier stolata sedens, dextra spicas, sinistra cornucopia.*

Eadem est epigraphe in hoc nummo, ac in superiore, sed non idem typus, neque ulla nota Consulatus: atque adeo quum ejus caput laurea non sit redimitum, opinor exhiberi in nummo Domitianum, statim ab imperio a Vespasiano patre suscepto, Caesaris titulo insignitum. *Post victoriam*, inquit Suetonius c. I. *demum progressus, & CAESAR consalutatus honorem praeturae urbanae cum consulari potestate suscepit titulo tenus.* Postica pars Concordiam praefert sedentem, quia illam Pater constantem, ac permanentem inter Titum, & Domitianum filios augurabatur.

(1) *Hic nummus ex argento eximia raritatis est.*

COS.

(1) Penes D. Marchionem Jo: Petrum Lucatellum.

COS. II. *in aliis* III. *Figura equestris dextram protendens.*

Figura illa equestris Domitiani cum toga, non videtur statua ipsi erecta, nam figuræ equestres togatæ in equo repræsentari non solebant; sed ille sic exhibetur, ut in pompa triumphi Judaici processit. Scipionem eburneum gerit, ad indicandum ipsi a Senatu collatum perpetuum proconsulare imperium, teste Tacito Hist. 4.
Hic nummus aureus rarus est.

* COS. XIII. LVD. SAEC. FEC. *Salius dextrorsum gradiens, capite galeato, dextra bacillum, sinistra scutum, in quo caput Palladis.*

Salius huic nummulo insculptus non caduceum, ut Vaillantius describit, sed bacillum spissis nodis, seu globulis interdistinctum dextra gerit. Galea suis apicibus est ornata; & scutum caput Palladis præfert, quam præ ceteris numinibus Domitianus colebat.

(1) *Hic quinarius argenteus inter rariores, & elegantiores est referendus.*

DIVVS CAESAR IMP. DOMITIANI F. *Infans globo insidens, circumdatus stellis.*

Suetonius c. 3. Domitianum in secundo suo consulatu anni 826. filium ex Domitia uxore tulisse refert: nummi vero eum ad annum fere nonum pervenisse suadere videntur: si quidem tantum a patre consecratus est, postquam imperium ille suscepisset A. D. Id. Sept. an. 735. Stellæ septem illæ, Arctoi sideris sunt, pro æternitatis symbolo habitæ, apud Manilium lib. 1.

Hic nummus argenteus inter rarissimos collocandus est.

DOMITIA AVGVSTA DOMITIAN. IMP. *Caput Domitiæ.*

Domitia Domitii Corbulonis filia, L. Ælii Lamiae uxor, a conjuge per Domitianum occiso abducta, ei nupsit, cui ille Augustæ nomen in gratiam pueri in lucem editi dedit: de qua Suetonius c. 3. *In secundo suo consulatu filium tulerat, alteroque anno consalutaverat Augustam.* Inde nummus.

Hic nummas aureus, & argenteus rarissimus est.

GER-

---

(1) In museo Editoris.

GERMANICVS COS. XV. *Quadrigæ triumphales aurigante Imperatore, dextra ramum, læva sceptrum.*

Bis de Germanis triumphavit Domitianus, si fides Suetonio c. 13. *post autem duos triumphos, cognomine Germanici sibi assumpto: At vero licet ille post priorem, Germanici nomen acceperit, nulla in nummis ejus de primo triumpho memoria, omnes in hoc secundo percussi occurrunt.*

Hic nummus ex auro rarus est, ex argento rarissimus est.

IMP. CAES. *Templum tetrastylum pulcherrimum, in conum desinens, in cujus medio Jupiter sedet cum hasta.*

Templum est Jovis in Capitolio a Domitiano extructum, ubi domus erat Æditui, qui eum servavit, quum Vitelliani arcem incenderunt. De illo Sueton. c. 5. *Novam autem excitavit ædem in Capitolio Custodi Jovi.* Tacitus in eo loco narrat Domitianum primo modicum facellum, & aram posuisse, sed addit. *Mox imperium adeptus Jovi Custodi templum ingens sacravit.*

Hic nummus argenteus inter elegantiores habendus est.

Eadem epigraphe. Templum ut supra, in cujus medio stat Minerva cum clypeo, & hasta.

Minervæ templum est, cui nomen erat Flavianæ, quod in ejus honorem in regione Urbis septima excitavit, ob cultum, quo hanc deam præcipue prosequabatur, ut narrat Suetonius c. 15. *Minervam, quam superstitiose colebat, ipsi etiam in Albano quotannis quinquatria celebrabat, cui collegium instituerat.*

Hic nummus argenteus ejusdem elegantiae, & raritatis est.

Eadem epigraphe. Templum exastylum, in cujus aditu tres figurae, Vespasiani nempe, & filiorum stantes.

Templum est, quod Titus in honorem patris Vespasiani erexit post ejus apotheosim, & in quo repositus est; a Domitiano fratre inter deos etiam relatus: in eo pariter videtur statua Domitiani collocata, tanquam deus etiam, nam ille in epistolis scribebat ap. Sueton. c. 13. *Dominus, & deus noster sic fieri jubet.*

Hic nummus argenteus superiores præstantia superat.

* IMP. CAES. DOMIT. AVG. GERM. P. M. TR. P. VIII. *Caput Domitiani laureatum.*

IMP. XIII. COS. XIII. CENS. P. P. P. *Victoria gradiens sinistrorsum, dextra lauream, sinistra palmam.*

Notæ istæ numerales, quibus indicantur anni Tribunitiæ potestatis, tituli Imperatoris, & consulatus Domitiani cum cognomine Germanici, hunc integerrimum nummulum Mediobarbo ignotum maxime notabilem reddunt, quo imperii Domitiani epocha illustratur, & quando Germanici cognomen sumpserit, certius determinatur.

(1) *Hic quinarius argenteus rarus, & elegans est.*

IMP. XXII. COS. XVII. CENS. P. P. P. *Ara, in qua duæ figuræ cum hastis insculptæ sunt, hinc, & inde aquila legionaria.*

Hæc ara videtur esse, quam Domitianus posuit in eo loco, ubi servatus, dum Capitolium arsit in bello Vitelliano, ut narrat Tacit. Histor. 3. *Ac potiente rerum patre, disjecto Æditi contubernio, modicum sacellum Jovi Conservatori, aramque posuit, cui tamen tempus, quo cusus est nummus, dubium afferre potest.*

Hic nummus ex argento rarissimus est.

DOMITIANO CAESARI PR. IVVENT. *Caput Domitiani nudum.*

IMP. T. CAES. *supra clypeum, sub quo duo spicula decussatim.*

Clypeus ille votivus esse videtur, quem Domitianus ob bellum Judaicum a Tito fratre susceptum vovit, & postea appensus est in ædibus Jovis Capitolini, quum supra eum scriptum sit *Imperator Titus Cæsar*, quem titulum ob hanc expeditionem accepit, in cujus memoriam Domitiano Cæsari nummus percussus est.

Hic nummus aureus inter rariores computandus.

IVPPITER CONSERVAT. *Aquila expansis alis fulmini insistens.*

Aquila pro ipso Jove hic accipitur. Aglaſtotes dicit Jovem in Aquilam transfiguratum, Naxum, ubi nutritus fuerat, petiisse, & regnum accepisse: egresso vero de insula quum adversus Titanas proficisceretur, & sacra faceret, Aquilam ei auspicio apparuisse, & fulmina ministrasse, quam bono omine acceptam, tutelæ subjecit.

Hic nummus aureus rarior est argenteo.

LVD.

(1) In museo Editoris.

LVD. SABC. FEC. COS. XIIII. *Corona quercea, in cujus medio cippus cum hac inscriptione.*

In memoriam ludorum sæcularium, quos ille edidit anno 841. quum ageret Trib. potestatem VIII. & Consul esset XIIII. de quibus Suetonius c. 4. ait, *Fecit & ludos sæculares, computata ratione temporum ab anno, non quo Claudius, sed quo olim Augustus ediderat.* Plurimi occurrunt nummi ærei, in quibus eorum ritus observantur.

Hic nummus argenteus nec obuius, nec rarus est. [Ex auro rarissimus est: in thesauro Austriaco Vindobonensi, olim PP. CC.]

Eadem epigraphæ. In cippo, ante stat Salius, dextra caduceum altum gerit, lava clypeum.

Cippus ille videtur basis statuae Domitiano consecratae, ob ludorum sæcularium celebrationem ab eo factam, in qua eorum inscriptio ponebatur, ut in Augusto vidimus. Salius adest, ob saltationem militarem, quam in his agebant Salii Sacerdotes, a Numa instituti: hi apicibus ornati, & puniceas tunicas induti, clypeum gerebant.

Hic nummus argenteus rarior est superiore: diversi sunt typi.

* CAES. DIVI F. DOMITIANVS COS. VII. *Caput Domitiani laureatum.*

PRINC. IVVENTVT. *Domitianus togatus in equo dextrorsum decurrens, dextra extensa, sinistra hastam brevem.*

Consulatum VII. iniit Domitianus cum Tito Consule VIII. anno v. c. 833. Vespasiano extincto anno præcedenti. Statim a morte patris Titus principem juventutis eum declaravit, & successorem imperii. *Fratrem insidiari sibi non desinentem . . . .* inquit Suetonius c. 9. in Tito, *ne in minore quidem honore habere sustinuit; sed ut a primo imperii die consortem, successoremque testari perseveravit.*

(1) *Hic nummus argenteus maximi moduli singularis raritatis est.*

PIETAT. AVGVST. *Figura maliebris sedens, ante quam puerulus prætectatus stans.*

Mulier illa sedens Domitia est sub pietatis figura, ad denotandam illam,

illam, quam mater in puero Domitiano educando adhibet, sed ille novennis obiit; ita ut ostensus, raptusque simul ut herba solstitialis. Domitianus pater in filium etiam pius inter deos consecravit, de quo vide Statium lib. 1.

Hic nummus argenteus rarus, & elegans est.

TR. POT. IMP. II. COS. VIII. DES. IX. P. P. *Pallas medio corpore, humeris hastam.*

Pallas in nummis Domitiani sæpe occurrit, ut peculiare ejus principis numen, cujus filius credi volebat, at quum ille se deum prædicaret, nec id dissuadere posset, Josephus dixit ei apud Judæos vulgare esse vaticinium, deum ex virgine aliquando nasciturum, sic Minervæ, quum illa esset virgo, se filium esse prædicaret. Ex Apollon.

Hic nummus aureus inter raros habendus.

* TR. POT. COS. VIIII. P. P. *Caduceus alatus.*

Bellum civile a L. Antonio superioris Germaniæ præside motum confecit Domitianus, quamvis absens, mira felicitate, juxta Suetonium c. 6. Caduceus insigne est pacis; additæque alæ celeritatis sunt indices, qua civile bellum extinctum fuit. Non extat hic nummus in Mediobarbo.

(1) *Hic quinarius argenteus rarus, & elegans est.*

DOMITIAN. CAES. AVG. F. *Caput Domitiani laureatum.*

VESTA. *Templum rotundum cum tribus figuris, ut in Vespasiano, & Tito.*

Vestæ templum in nummis Domitiani cælatum, non tanquam ab illo extructum repræsentatur, in eo enim tantum ille Cæsaris nomen habet; sed quum id a Nerone inchoatum perfecisset Vespasianus, ipsi, & filiis hujus templi icon dedicata est: porro dum esset Domitianus Cos. 11. anno 826. illud videtur absolutum.

Hic nummus aureus inter rariores habendus est.

IMP. CAES. DOMITIANVS AVG. GERM. *Caput idem.*

VICTORIA AVGVST. *Victoria habens in clypeo* S. P. Q. R.

Domitianus primis imperii annis Germanici titulum accepit, etiam si nul-

(1) In museo Editoris.

si nullam adhuc suscepisset expeditionem, ut vox *Germ.* circa caput in ejus nummis confirmat, sed post triumphos, teste Suetonio, Germanici cognomen tulit, quod in averſa eorum parte repetitur, unde ad priorem triumphum ſpectare hanc victoriam conjicimus.

Hic nummulus aureus rarus eſt.

* KAI. ΔOMITIANOC. CEBACTOT TIOC. *Caput Domitiani laureatum.*

OMONOIA CEBACTH. *Mulier ſedens dextra pateram, ſiniſtra baſtam.*

Typus hic cum epigraphe *concordia auguſta* ad concordiam referri debet, quam Titus, & Domitianus inierunt mortuo Veſpaſiano. Quum enim Domitianus inſenſus eſſet Tito, palamque patre defuncto jaſtaret *relictum ſe principem imperii*, ut ait Suetonius c. 2. *ſed fraudem teſtamento adhibitam*, Titus, princeps mitiſſimi ingenii, ut ſibi ejus benevolentiam conciliaret, teſtatamque populis faceret mutuam concordiam, ſibi eum Collegam in Conſulatu ſociavit anno v. c. 833. quo ambo Conſules proceſſerunt Titus VIII. & Domitianus VII.

(1) *Hic nummus argenteus inter rariores numerandus eſt.*

ΔOMITIANOC KAICAP. *Caput Domitiani laureatum.*

* ETOTC NEOT IEPOY Θ. *anno nono. Jupiter ſtans cum patera, & baſta, cui aquila inſidet.*

Hic nummus omnem penitus abſtergit difficultatem, unde numerandi ſint anni iſti novi ſacri: Ab anno videlicet primo imperii Veſpaſiani; nono enim anno Veſpaſiani Domitianus dumtaxat Cæſar erat. In ſequenti autem nummo ſignatur annus octavus Domitiani jam Auguſti, & Germanici, nempe initio ducto ab anno primo ejusdem imperii.

(2) *Hic nummus argenteus didrachmalis eximia raritatis eſt.*

AT T. KAICAP ΔOMITIANOZ CEB. ΓEPM. *Caput Domitiani laureatum.*

ETOTC NEOT IEPOY H. *Aquila alis extenſis inſiſtit fulmini, ante eam palma ramus.*

Renovata in Domitiano ab urbe Seleucia Syria, epigraphe ETOTC NEOT IEPOY, ſententiam eorum, qui annos ſacros a reparato Roma

(1) In theſauro Fridericiano Saxenſi, ex Liſbe Goth. Numm.

(2) In eodem theſauro.

ma Templo Jovis Capitolini putarunt, penitus explodit: sed annos Vespasiani, in felix ejus imperii omen post nutantem rempublicam restitutam, novos & sacros fuisse dictos confirmat, quos etiam adulatorie in ejus filio Domitiano appellavit Seleucia.

Hic nummus maximi moduli eximia raritatis est.

ΑΤΤ. ΔΟΜΙΤ. ΚΑΙΣ. ΣΕΒ. ΓΕΡ. *Caput Domitiani laureatum.*

ΕΤΟΥΣ ΙΔ. ΤΠΑΤΟΥ ΙΖ. *Lyra, & ramus lauri.*

Lyra, & ramus lauri, Apollinis symbola nummum a Lappæis in Creta percussum arguunt, alios enim possideo æreos Domitiani cum epigraphe ΔΑΠΠΑΙΩΝ, in quibus stat Apollo cum lyra, & similes Augusti cum nomine ΑΠΟΔΑΩΝ: hic Lappæis libertatem concessit ex Dione, quam iis confirmasse videtur Domitianus.

Hic nummus argenteus rarus, & conspicuus est.

ΕΤΟΥΣ ΙΔ. ΤΠΑΤΟΥ ΙΖ. *Duæ lyræ caduceo intermedio.* [In nummo integerrimo, qui est penes Editorem non intermediat lyras caduceus, sed illis noctua insistit, ut in simili nummo Nervæ, & Trajani.]

Similis fere typus a Lyttiis Cretæ in Nerva signatus, hunc etiam Domitiano cusum arguit. Lyræ, & caduceus Apollinem, & Mercurium Lytti cultos indicant, sed an duæ, quod ambo de lyra contenderunt, ut narrat Pausanias lib. 9. Anno imperii Domitiani decimo quarto cusus est nummus, quum ille consulatum xvii. gereret.

Hic nummus argenteus rarus est.

* *Sine epigraphe. Caput Domitiani laureatum; infra cujus collum ΠΤ. anno 380.*

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΡΗΣΚΟΥΡΠΟΡΙΔΟΣ. *Caput Rescuporidis regis Bospori diademate redimitum.*

Æra Bosporana, ut dictum est in nummis Tiberii, & Agrippinæ, initium habuit anno v. c. 453. Additis annis in nummo consignatis 380. confurgit annus v. c. 833. quo anno, vel saltem initio subsequents Domitianus iniit principatum. Rescuporis hic, tertius fortasse hujus nominis est Regum Bospori; primus enim Augusto imperante interfectus fuit; & alter sub Tiberio, dolis Pomponii Flacci, eodem Tiberio mandante, regno privatus, Alexandria occisus est. Vide Tacitum Annal. l. 2.

(1) *Hic nummus aureus didrachmalis præstantissimus est.*

DO-

(1) In museo D. Apostoli Zeno.

DOMITIÆ nummi ex argento inter rariores habentur, ex auro rarissimi sunt.

- **DOMITIA AVGVSTA IMP. DOMIT.** *Caput Domitiæ.*
CONCORDIA AVGVST. Pavo.

Pavo in Domitiæ nummis signatur, ut in Julia Titi filia, ad designandam cum Domitiano conjugalem concordiam; hic Junoni, quæ nuptiis præerat, unde illi pronubæ nomen, sacer erat.

Hic nummus argenteus, & aureus inter rariores habendus.

- DIVVS CAESAR IMP. DOMITIAN. F.** *Infans globo insidens, circumdatus stellis.*

Quum filius Domitiæ, quem Domitiano peperit in secundo ejus consulatu, puer novennis mortuus esset, a patre Domitiano inter deos relatus est, cujus memoria, in matris nummis, ut in patre, consignata est. Vide, quid de ejus apotheosi dixerit noster Tristanus tom. I.

Hic nummus argenteus inter rariores numerandus, ex auro præstantissimus est.

- IMP. CAES. DOMITIANVS AVG. P. M.** *Caput Domitiani laureatum.*

Initio imperii Domitiani videtur hic nummus cum Domitiæ vultu in averfa conjugis parte signatus, ille enim Germanici titulum non præfert, quem anno primo non elapso usurpavit, quod etiam denotat eorum conjugium ante Domitiani imperium fuisse celebratum.

Hic nummus aureus, & argenteus rarissimus est.

PIE-

PIETAS AVGVST. *Figura muliebris sedens, pro pedibus puerulus.*

Non ob pietatem, quam Domitia in Domitiano filio educando adhibuit, nummus hic videtur cusus; sed ob illam, quam in puero suo post mortem consecrando testata est; similis enim typus in æreo primæ formæ occurrit cum epigraphe *Divi Caesaris matri*, quem illi Senatus dedicavit.

Hic nummus argenteus inter elegantiores adscribendus.

VENVS AVG. *Venus stans seminuda columnæ sinistra innixa, dextra galeam, sinistra hastam.*

Venus illa, Victrix est, quæ ita seminuda, & aperta depingitur, ut ejus corporis pulchritudo, & concinnitas conspiciatur, qua summi etiam belli duces capti in medio victoriarum cursu arma abjecerunt; unde illa eorum galeam, & hastam gerit.

Hic nummus argenteus rarissimus est: [Sed longe rarissimus idem nummus maximi moduli in museo D. Abb. de Rothelin.]

MER-

NERVÆ nummi ex auro rari sunt, ex argento frequentes .

IMP. NERVA CAES. AVG. P. M. TR. P. *Caput Nervæ laureatum .*
 COM. ASI. *Mulier stolata stans in aditu templi duarum columnarum, in cujus peristilio ROM. ET AVG. dextra coronam imponit figuræ paludatæ, sinistra cornucopiæ . Imperator lava hastam gerit .*
 Sub Asiæ proconsularis provincia, continebantur Lydia, Iconia, Caria, Mysia, Phrygia, & Hellespontus; quod autem earum omnium nomine fiebat, id ab Asiæ communitate factum dicebatur . Templum hoc ab ea Romæ, & Augusto extructum apud Alabandenses Cariæ coniecimus in Claudio, & cujus typus renovari videtur in Nerva tanquam templo ejusmodi digno .
Hic nummus argenteus maximi moduli rarissimus est .

COS. II. *in aliis* COS. IIII. [*apud D. Apostolum Zeno COS. IIII.*]
Fasciculus sex spicarum .
 Qua in urbe cusus sit nummus, quum illius nomen in eo desit, con-
 jicere difficile videtur; sed quum similis typus frequens in Ægyptiis occurrat, illum Alexandria signatum fuisse pronuntiare aude-
 mus . Fasciculus ille spicarum, magnam frumenti in agris Ægypti
 provinciæ abundantiam denotat .
Hic nummus argenteus maximus inter rariores habendus est .

COS. II. DESIGN. III. P. P. *Diana venatricis habitu, dextra telum, pro pedibus canis .*
 Dianæ Venatricis typus in nummis Romanis insolens, ad designan-
 Tom. II. P dam

dam Nervæ patriam percussus videtur; de qua Victor. *Quid enim Nervæ Cretensi prudentius, atque moderatius?* Nemo nescit Dianam a Cretensibus maxime cultam, quæ & ipsis modo *Dictynna*, modo *Venatrix* dicta est. Vide Trifanum tom. I. pag. 409.
Hic nummus argenteus inter rariores habendus.

COS. III. Simulacrum Dianæ Pergeæ in templo duarum columnarum, in cujus peristyllo DIANA PERGENSIS.

Perge urbs Pamphyliae nobilissima in Nervæ nummis, Dianæ templum ab oppidi nomine dictæ Pergeæ, exhibet, ob prærogativam Asyli huic templo olim concessam, ab eo forte confirmatam, unde illud Cicero I. Verr. appellat *Sanctissimum, & antiquissimum*. In Græcis nummis epigraphæ hæc legitur ΠΕΡΓΑΙΑΣ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ ΑΣΤΑΟΤ.

Hic nummus argenteus maximi moduli præstantissimus est.

★ **COS. III. PATER PATRIÆ. Vasa pontificalia.**

Quum in hoc nummo consignetur consulatus tertius Nervæ, puto per vasa pontificalia indicari adoptionem Trajani ab eodem factam in Capitolio mense Octobris anni ab v. c. 850. In nummis enim ferme omnibus vasa pontificalia sunt nota Cæsareæ potestatis collatæ, indicantque cooptationem novorum Cæsarum in omnia Collegia Sacerdotum. Jure optimo inscribitur Nerva *Pater Patriæ*, qualem potissimum se exhibuit in adoptando Trajano extraneo, posthabitis domesticis, & consanguineis.

(1) *Hic nummus aureus inter rariores numerandus.*

IMP. CAES. TRAIAN. AVG. GER. DAC. P. P. REST. Thensa a duobus elephantis vecta, supra quam figura Imperatoris sedentis.

Thensa hæc deorum vehiculum a Trajano in Nervæ nummis adponitur ad consecrationis ejus memoriam posteris relinquendam: imago autem principis cerea thensa imposita cum solemni pompa per circum in Martium Campum ferebatur, ubi corpus cremabatur. Elephantes thensam vehebant ob eorum vitæ diuturnitatem.
Hic nummus aureus singularis elegantiae, & raritatis est.

Eadem

---

(1) In thesauro Aufriaco Vindobonensi, olim PP. CC.

Eadem epigraphe . Duæ dextræ iunctæ .

Duæ dextræ fidei testes in Nervæ nummis signatæ sunt, & sæpe cum hoc lemmate *Concordia exercituum*, ad indicandam eorum sub hoc principe concordiam, & ipsi fidem præstitam; qui typus a Trajano restitutus esse videtur, ob eorum similem erga se concordiam.

Hic nummus aureus inter præstantiores adscribendus .

IMP. II. COS. IIII. P. P. *Victoria gradiens, dextra coronam, sinistra palmam .*

Ob victoriam in Pannonia a Trajano tunc Nervæ legato relata, Nerva ipse Imperator II. appellatus est, in cujus memoriam percussus videtur hic nummus, & quidem renovatus, quum Nerva Consulatum IIII. cum Trajano a se adoptato Cos. II. accepisset anno v. c. 851. sed bonus ille princeps paucis abhinc diebus mortuus est.

Hic quinarius argenteus inter rariores numerandus .

SALVS PVBLICA. *Mulier sedens, dextra spicas .*

Quum frumenti penuria Romæ Domitiani tempore plurimum populo Romano incommodum attulisset, Nerva vix imperium suscepit, quum ex omnibus provinciis frumentum Romam asportare iussit, unde salus publica in annonæ procuratione, ejusque abundantia consistere, ejus typo significarunt.

Hic nummus aureus rarus habendus .

S. P. Q. R. OPTIMO PRINCIPI. *Figura muliebris stolata stans, dextra ramum, leva cornucopiæ .*

Pacis typus ille est, ut ab optimo principe procurata; quum autem hunc titulum a Senatu Nervam accepisse non legamus, sed e contra omnium applausu Trajano inditum, existimamus caput Nervæ pro Trajani effigie a Monetario esse adhibitum.

Hic nummus argenteus rarus est .

VICTORIA AVG. *Victoria sedens, dextra palmam, sinistra cornucopiæ.*

Nerva quidem nullum per se bellum gessit, sed Trajanus ejus legatus in Pannonia de hostibus victoriam reportavit, ex qua Nervæ allata est laurea, ex Plinio in Paneg. In cujus memoriam signati sunt cum typo victoriæ nummi.

Hic nummulus aureus inter elegantiores adscribendus est .

ΑΥΤΟΚΡΑΤ. ΝΕΡΟΤΑΣ ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤ. ΑΥ. *id est Αυγύων.*
Caput Nervæ laureatum.

ΥΠΑΤΟΥ ΤΡΙΤΟΥ. *Duc lyra, supra quas noctua.*

Similis fere typus prodiit in Domitiani nummis, quem Lytti Cretæ signatum diximus, ut indicant primæ litteræ ΑΥ. *id est Αυγύων*, quemadmodum in Tiberio ΚΥ. pro Κυδωνιάων, vidimus: sed in Domitiano caduceus, in hoc autem noctua insistit lyris, an hæc avis Minervæ in hac urbe cultum indicet, ut caduceus Mercurii symbolum denotat?

Hic nummus argenteus inter variores computandus est.

ΑΥΤΟΚΡΑ. ΝΕΡΟΤΑΣ ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΥΠΑΤ. Γ. *Caput Nervæ laureatum.*

ΕΛΕΥΘ. ΔΗΜΟΥ. *Mulier stolata stans, & tutulata, dextra palmam, sinistra hastam.*

Inscriptio Ελευθέρη Δήμος, & Dea libertas in nummo representata, cum a populo, qui libertatem a Nerva accepit, percussum indicat: nos Cretenses auguramur, quod Cretensis fuerit Nerva ex Victore, & frequentes occurrant deinde Trajano percussi Cretensium nummi cum lemmate ΚΟΙΝΟΝ ΚΡΗΤΩΝ, quasi tanti beneficii memores illi.

Hic nummus ex argento maximi moduli rarissimus est.

ΑΥΤ. ΝΕΡΟΤΑΣ ΚΑΙΣ. ΣΕΒ. *Caput Nervæ laureatum.*

ΕΤΟΥΣ ΝΕΟΥ ΙΕΡΟΥ Α. *In aliis Β. Aquila insistens fulmini: ante, palmæ ramus.*

Ut quædam urbes annum Imperatorum, quo nummos suos cuderint, in iis inscribere; Seleucia ad Orontis ostia, cujus insigne, fulmen esse omnes norunt, in Nervæ nummis primum, & secundum ejus annum etiam sub nomine *novi*, & *sacri* ut in Vespasiano, & filiis fecerat, notavit, quod princeps ille ab omnibus pro bono haberetur.

Hic uterque nummus maximi moduli ex argento rarissimus est.

TRA-

TRAJANI nummi ex auro, & argento triti sunt.

IMP. CAES. TRAIAN. AVG. GERM. DAC. P. P. *Caput Trajanī laureatum.*

ALIM. ITAL. *Figura muliebris stans, pro pedibus duæ icunculae: diversi sunt typi.*

Trajanus mortuo Nerva ut primum Romam rediit, Reipublicæ curam gessit: testis est nummus in memoriam alimentorum Italiæ, pueris ab illo præscriptorum, sæpius signatus: de quibus Plinius in Panegy. c. 26. *Hæc prima parvulorum civium vox aures tuas imbuīt, quibus tu daturus Alimenta, hoc maximum præstitisti, ne rogarent.* Vocati sunt Ulpiani.

Hic nummus ex auro rarus, ex argento obuius est.

BASILICA VLP. I. A. *Ædificium pulcherrimum, statuis exornatum.*

Ex tot præclaris ædificiis publicis ad Urbis ornamentum, & utilitatem a Trajano constructis, nobis superest in nummis, Basilicæ Ulpia memoria, quam P. Victor in ejus foro regionis VIII. collocat. Basilicæ autem ita ædificari solebant, ut in una parte judicia, in altera negotia exerceri possent. De hac Nicephorus l. 7. c. 26. *Porro Senatu in Basilicam, quæ Ulpia, convocato.*

Hic nummus aureus singularis, & eximia raritatis est.

COM. ASI. *Templum, in cujus peristyllo ROM. ET AVG. in aditu Victoria lauream imponit Imp. loricate stanti.*

Provincia Asiæ consularis nummos Trajano dedicat cum templo, quod Romæ, & Augusto Pergami communitatis nomine erexit, nihil

nihil illi sanctius, & jucundius offerre arbitrata: quem typum in aliis Imperatoribus cum simulacro Romæ coronam Augusto proferentis; at in hoc pro Roma substituta est Victoria, ob illas insignes, quas Trajanus retulit.

Hic nummus argenteus maximi moduli præstantissimus est.

COS. II. Fasciculus sex spicarum.

Alexandriæ hunc nummum diximus in Nerva fuisse signatum, ob frumenti copiam in hac Provincia per spicas denotatam: Alexandrini Trajano, ut mox solus imperavit, nummos protulere gratulantes, quemadmodum consulis II. titulus testatur, nam ille hunc, vivo adhuc Nerva, anno 181. suscepit.

Hic nummus maximæ formæ argenteus elegantissimus est.

COS. II. DIAN. PERG. Signum Dianæ in templo distylo, in cuius Zophoro DIANA PERGÆA.

Perga Pamphyliæ urbs, qualem in Nerva, Dianæ templi typum signavit, Trajano, quum imperium mox suscepit, eundem dicat, utrique gratulans, quod Asyli privilegia templo confirmassent ambo: Diana ab urbe, dicitur Pergæa, quod in ea peculiariter efficta coleretur: hujus iconem videas, apud Patinum in Thes. pag. 64.

Hic nummus argenteus maximi moduli rarissimus est.

* DACICVS COS. V. P. P. Victoria dextrorsum sedens, dextra coronam, sinistra palmam.

Tribunitiam potestatem VII. auspicabatur Trajanus circa Novembrem anni v. c. 856. quo tempore finiebat ejusdem Consulatus IV. Januario proximo sequenti iniit Consulatum V. pergebatque numerare Tribunitiam potestatem septimam ad Novembrem usque anni v. c. 857. sic consistit veritas historiæ testimonio infallibili nummorum comprobata, quod *Dacici* cognomen assumpserit, Decebalo debellato ad finem Consulatus quarti, atque initium quinti, qui duo Consulatus in nummis ambo consignati reperiuntur Tribunitia potestate septima: ut optime animadvertit Card. Norisius in epistola consulari.

(1) *Hic quinarius argenteus rarissimus est.*

DIVI

---

(1) In museo Editoris.

DIVI NERVA ET TRAIANVS PATER. *Capita adversa Nervæ, & patris Trajani.*

Trajanus ut pietatem erga parentes suos denotaret, patrem Trajanum, & patrem adoptivum Nervam inter divos consecravit, & ut hujus rei memoriam redderet æternam, nummis plusquam codicibus duraturis memoriam consignavit; ejus enim gesta ab historicis scripta, potius quam nummos, tempus oblitteravit.

Hic nummus aureus inter rariores computandus est.

DIVI NERVA P. ET PLOTINA AVG. IMP. TRAIAN. *Capita adversa Nervæ, & Plotinæ.*

Grati erga parentes animi monumentum est hic nummus ab Hadriano cusus; Trajani enim monetam restituit, & Nervæ, Plotinæque consecrationem commendat: se autem Nervæ nepotem, etsi raro in nummis appellat, sæpe in inscriptionibus ut pote longioribus nominat. Dio lib. 69. ait, *Plotinæ vita functæ amplissimos honores tribuit.*

Hic nummus aureus singularis elegantia, & raritatis est.

DIVVS PATER TRAIANVS. *Caput Trajani patris.*

Trajanus ex Ulpia gente oriundus erat, & pater ejus in bello Judaico legioni x. Geminæ præfuit, in quo triumphalia ornamenta obtinuit consul, sed ut conjicitur, suffectus, proconsulatumque Asiæ administravit, sub Domitiano mortuus est; memor eximii parentis Trajanus, ut inter divos a Senatu collocaretur, postulavit.

Hic nummus aureus rarissimus est.

FORVM TRAIANI. *Ædificium pulcherrimum statuis undique adornatum.*

Fora Romæ plurima negotiis civilibus tractandis extructa sunt, Romanum nempe, at quum alterum Jul. Cæsar, illud vetus appellatum est: tertium condidit Augustus; quartum incoepit Domitianus a Nervæ perfectum: quintum denique a Trajano, ex manubiis Dacicis, per Apollodorum in regione viii. absolutum est.

Hic nummus aureus inter rariores computatur.

★ **IMPERATOR VII.** *Trajanus in substructione sedens, adstantibus duabus aliis figuris, adloquitur milites.*

Sumpserat Trajanus titulum Imperatoris vii. domitis Adiabenis, atque

atque Assyriis, anno v. c. 867. Moturus arma in Parthos concionem habuit ad milites, ut nummus judicat. Transmissoque subinde Tigri Babylone primum, deinde Ctesiphonte potitur, & cognomine Parthici a Senatu donatur anno v. c. 868.

(1) *Hic nummus aureus præstantissimus, & rarissimus est.*

PLOTINA AVG. IMP. TRAIANI. *Caput Plotinæ.*

Æquum fuit optimum Imperatorem cum uxore sanctissima repræsentare in eodem nummo, & eorum memoriam ejusmodi lenitate posteris commendare; quis enim Trajano melior fuit alius imperator? quæ alia princeps foemina, illa dignior? quum tanti conjugis gloriam modestia, & factis auxerit.

Hic nummus aureus singularis elegantiae, & raritatis est.

* P. M. TR. P. COS. IIII. P. P. *Hercules nudus a fronte, dextra demissa clavam, sinistra exuvias leonis, cippo insisens.*

Hercules Gaditanus fortassis hic est, (a quo fretum Gaditanum) quem urbs Italica præfertim coluit; ad indicandam patriam Trajani, qui Italicæ ortus est anno v. c. 805.

(2) *Hic quinarius argenteus perrarus est.*

P. M. TR. P. COS. V. P. P. *Quadrigæ triumphales, aurigante Imperatore.*

Duos egit de Dacis triumphos ex Plinio jun. in ep. 4. lib. 8. at cum ambo in consulatu v. inciderint, Raph. Fabrettus de Col. Trajana p. 309. ingeniose alterius nummi ab altero dignoscendi modum proponit, tribuendo priori scipionem eburneum, quem dextra gerit, quum tunc esset consul, & posteriori laurum: sed in omnibus utrumque tenet.

Hic nummus argenteus, & aureus rarus est.

P. M. TR. COS. VI. P. P. S. P. Q. R. *Caput radiatum Orientis, ut in Hadriano visitur.*

Oriens cum capite comato, & radiis insigne, repræsentat Provincias, nempe Armeniam, & Mesopotamiam, quas Romano imperio recens Trajanus addidit in ea mundi parte, ex qua sol Romæ respectu

(1) In thesauro Vindobonensi Austriaco, olim PP. CC.

(2) In museo Editoris.

specu oriri videtur , quam Vopiscus in Aureliano , *Orientis* statum appellabat .

Hic nummus argenteus rarior est aureo .

PONT. MAX. TR. POT. COS. II. *Mulier sedens habitu patrio ornata , clypeo insidet , alter pro pedibus ejus .*

Hæc mulier sub habitu Germaniæ provinciæ tanquam pacificæ sedentis repræsentatur , quam designant clypei illi oblongi , & exagoni , quibus utebantur Germani ; ut videre est in eorum spoliis sæpe in nummis consignatis : nam Trajanus ob bellum feliciter in Germania gestum , Germanici nomen , priusquam Dacici appellationem tulit .

Hic nummus ex auro inter rariores collocatur .

IMP. CAES. NER. TRAIANO OPTIMO AVG. GER. DAC. *Caput Trajani laureatum .*

PROFECTIO AVGVSTI. *Imperator eques præcunte milite , & tribus aliis sequentibus .*

Profectio illa Trajani , Parthica est , quam *optimi* cognomen indicat ab illo receptum post Armeniam captam ; uti Xiphilinus , & Zonaras referunt : nec illi excusandi sunt , ut videtur Raph. Fabretto pag. 296. sed potius ipse excusandus , qui ob nummorum penuriam illud post vi. consulatum a Trajano acceptum contendit , quum id in v. consulatu sæpius occurrat .

Hic nummus aureus ex rarissimis habendus .

PROVID. TR. P. COS. II. P. P. *Figura togata porrigens globum figuræ paludatæ .*

Monumentum est adoptionis Trajani a Nerva , hic pacificus , terræ globum , hoc est imperium tradit , unde providentia in nummo inscribitur , seu quod Nerva imperio ita providerit , uti ei talem successorem daret ; seu quod deorum providentia illum selegerit , teste Plinio , *Nec judicium hominum , sed deorum etiam in consilium assumpsit .*

Hic nummus argenteus in elegantiorum numero adscribitur .

REGNA ADSIGNATA. *Imperator sedens in sella castrensi duabus figuris militaribus adstantibus , diademata largitur tribus Regibus infra stantibus .*

Tom. II.

Q

Tra-

Trajanus in Oriente longe, lateque imperii fines propagavit, plurimos reges vicit, alios in fidem Romanæ ditionis accepit, quibusdam regna ademit, aliis adsignavit. Xiphilinus ex Dione, Trajanum Parthis regem Parthamaspatem dedisse refert, Eutropius alterum Albanis constituisse memorat, sed nummi tres exhibent.
Hic nummus aureus inter rariores recensetur.

REST. ITAL. *Imperator togatus stans, dextram porrigit fœminæ genuflexæ, duobus puerulis nudis adstantibus.*
 Merito Trajanus Italiæ Restitutor appellatus est, qui ipsius liberis alimenta adsignavit, de quo Xiphilinus ex Dione. *Civitatis Italia multa largitus est ad educationem liberorum; in quos magna beneficia contulit.* Quinque ingenuorum millia selecta sunt, quibus alendis constituta est ex publico pecunia.
Hic nummus ex argento, & auro rarus est.

REX PARTHVS. *Imperator sedet in suggestu adstante Præfecto prætorii, in imo Rex Parthorum genuflectens adstantibus quinque figuris militaribus, quarum tres signa militaria gestant.*
 Ille est Parthamaspates Artabani filius, eum Trajano conjunctus contra Cosrhoem fratrem Parthorum regem, qui Parthamasiri Armeniam dederat; eos regnis exiit Trajanus, Armeniam in Provinciam Romanam redegit, Parthamaspatem Parthorum regem constituit. Vide Dionem lib. 68.
Hic nummus aureus singularis, & eximia raritatis est.

SALVS GENERIS HVMANI. *Figura muliebris stans ante aram, dextra pateram, lava temonem, dextro pede globo imposito.*
 Designatur hoc schemate salutem humano generi partam, ac stabilitam esse pietate, & imperio Trajani, ideo Imperator dicitur Salus generis humani, ut in Galba dictum est, & ut Nerva apud Plinium in Panegyri. appellatur *Imperator, & parens generis humani.*
Hic nummus argenteus inter rariores collocandus est.

S. P. Q. R. OPTIMO PRINCIPI. *Imperator paludatus stans, dextra hastam, ante quem figura genuflexa globum humeris sustinet.*
 Trajanus Herculem colebat: domus Ulpiorum Hercules conservator in veteri inscriptione dicitur apud Gruterum. Fingebatur autem
 is

is humeris globum terræ sustinere, tanquam dignus, qui tam grave pondus ferret, & hic globum ad pedes Trajani devolvit, quum illum se ipso, imperio digniorem existimet.

Hic nummus argenteus præclarus, & singularis est.

Eadem epigraphe. Imperator paludatus sedens, cui figura militaris supplicem exhibet.

Parthamasis est Pacori filius, quem patruus Cosrhoes Parthorum rex, Armeniæ Regem nominaverat; hic supplex pro diademate Elegiam in Armenia ad Trajanum venit, eum Præfectus prætorii præsentat, sed quum nihil eorum, quæ volebat impetrasset, ipsi Cæsar abeundi, quo vellet, potestatem fecit.

Hic nummus aureus rarissimus est.

VIA TRAIANA. *Figura muliebris humi decumbens, pro pedibus rota.*

Omnes in Italia vias restaurari curavit Trajanus, teste Galeno lib. 9. de Meth. med. *Itaque quum se ita haberent omnes in Italia via, eas Trajanus ille refecit.* Appia autem, quæ Brundisium usque ducit, ab eo versus paludes Pontinas restituta fuit, ut refert Dio. *Isdem temporibus stravit paludes Pontinas.* Illa vocata est Trajana.

Hic nummus ex argento tritus, ex auro rarus est.

VIRTVTI ET FELICITATI. *Due figura stantes. Illa galea insignis cum hasta, & parazonio, hæc caduceum, & cornucopiæ gerit.*

Virtus, & Felicitas mire sub Trajano copulantur, quis enim illo bellicosior inter Cæsares fuit? nam feros Imperii Romani hostes, Germanos, Dacos, & Parthos contudit; & tamen sub eo summa Felicitas, qui teste Juliano, illo Augustorum censore, subjectis mansuetus, & hostibus formidolosus præ cæteris extitit.

Hic nummus ex auro rarissimus, & elegantissimus est.

VOTA SVSCEPTA P. M. TR. P. COS. VI. P. P. S. P. Q. R. *Duo Genii sacrificantes ara intermedia.*

Ad bellum Parthicum profectus est Trajanus in consulatu vi. & ut illud felix, faustumque esset, duo hîc Genii vota sacrificio suscipiunt; ille nempe Trajani, qui cornucopiæ gerit, alter Senatus cum scipione eburneo Consulûm insigne: unde quis dubitet Trajanum ne Senatus, an Senatum magis ipse saluum esse voluerit.

Hic nummus aureus rarus est, & insignis.

Q²

Sine

Sine epigraphe . Templum octo columnarum, in cujus medio figura stans, dextra caduceum, læva cornucopiæ .

Mulier in templo dextra caduceum, læva cornucopiæ gerens, illud deæ Felicitatis esse indicat, cujus hæc sunt symbola: Senatus id Trajano videtur dicasse, ob pacem, & abundantiam, quibus sub hoc principe fruebatur. Felicitatis ædes memorat P. Victor in v. regione Esquilina, juxta Honoris ædes.

Hic nummus aureus rarus, & singularis est.

- * *Sine epigraphe . Caput Trajani laureatum; sub quo Δ Ϛ . anno 404. ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΣΑΥΡΟΜΑΤΟΥ . Caput juvenile Regis Sauromatis proluxa coma, & diademate ornatum .*

Sauromates hic, rex est Bospori. Si anno v. c. 453. quo incipit æra Bosporana, ut in sequentis nummi declaratione docet Vaillantius, conjungas annum 404. signatum in nummo, habebis annum v. c. 857. cui respondet annus sextus imperii Trajani.

(1) *Hic nummus ex electro præstantissimus, & rarissimus est.*

H Ϛ . idest anno 408. Caput Trajani laureatum, sine aliis literis.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΣΑΥΡΟΜΑΤΟΥ . Caput juvenile Regis Sauromatis diademate redimitum .

Sauromates ille, Rex est Bosphori, de quo loquitur Plinius lib. 10. ep. 15. Legato Sauromatæ Regis mox subdit, ut legationem si qua venisset a Bosporo. Is ex Regum numero fuit, quos Armenia capta in fidem recepit Trajanus, teste Eutropio lib. 8. Æræ signat an. 408. a recuperato regno post Antigoni Alexandri M. ducis mortem Olymp. 119. anno IIII. v. c. 453. qui simul juncti incidunt in annum 10. imperii Trajani & v. c. 861. & 862.

Hic nummus aureus singularis elegantia, & raritatis est.

- * *Sine epigraphe . Caput Trajani laureatum, sub cujus collo Θ Κ Φ . anno 529.*

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΚΟΤΤΟΣ . Caput regis diademate cinctum, ante quod sceptrum .

In hoc præclarissimo nummo, qui ex museo Petri Seguini in regium Parisiensem thesaurum transiit, prodit nova æra, nempe æra Regum Thraciæ, quæ a Seuthi Thraciæ Regis temporibus incipit, anno

(1) In museo D. Apostoli Zeno.

anno videlicet primo Olympiadis 89. respondente anno v. c. 330. Huic anno additis 529. in nummo signatis resultant anni 859. v. c. quando hic Cotys regnabat, Trajano, cujus est effigies nummo insculpta, numerante novum annum imperii.

(1) *Hic nummus argenteus didrachmalis præstantissimus, & singularis raritatis est.*

* *Sine epigraphe. Caput Trajani laureatum, sub quo ΑΔΦ. anno 531. ΒΑCΙΑΕΩC ΙΝΙΝΘΙΜΗΤΟΤ. Caput regis diadematum, ante quod sceptrum.*

Ininthimævus ex Thraciæ regibus proxime consequitur Cotyn, intervallo videlicet duorum tantum annorum. Anni isti 531. juncti annis v. c. 330. complent annum v. c. 861. quo anno Trajanus annum imperii undecimum numerabat. Ininthimævus iste fuerit Rex successor Cotys, quod sceptrum adpositum indicare videtur, an ejusdem tutor, judicent alii.

(2) *Hic nummus didrachmalis ex argento ejusdem est præstantiæ, & raritatis, ac superior.*

ΔΙΚΤΥΝΝΑ ΚΡΗΤΩΝ. *Mulier, seu Venus insidens monticulis, hinc & inde Corybantus.*

Dictynna, Jovis, & Charmes Eubuli filia, Dianæ valde cara, quæ Minoem regem amantem fugiens, se in retia, quæ piscibus capiendis erant expansa, projecit, mox a Diana, dea facta, a Cretenfibus culta est. Vide Tristanum, & Seguinum. Cretenfes Trajano ob beneficia a Nerva accepta maxime devoti fuerunt.

Hic nummus argenteus inter rariores habendus est.

ΑΥΤΟΚΡ. ΚΑΙΣ. ΝΕΡ. ΤΡΑΙΑΝΟΥ ΣΕΒ. ΓΕΡΜ. *Caput Trajani laureatum.*

ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΤΠΑΤ. Β. *Caput Herculis laureatum.*

Tyri cum Trajano hunc nummum denotat caput Herculis, ob cultum, quo urbs illa eum prosequabatur: unde ipsi Herculis Tyrii cognomen: Vide, quæ de illo in nostro Coloniarum libro diximus. Tyrii Trajano, ut primùm suscepit imperium in 11. Consulatu, nummum procudere.

Hic nummus argenteus maximi moduli inter rariores locandus est.

ΔΗΜ.

(1) In thesauro Regis Christianissimi.

(2) In eodem thesauro.

ΔΗΜ. ΕΞ. ΤΠΑΤ. Β. *Mulier stolata stans, dextra pileum, sinistra hastam.*

Libertas in nummis Imperatorum adhibetur, quorum temperata, & moderata dominatio, & plurimum Senatui deferre videtur, quasi antiquæ illius, sub qua vivebant Romani, inanis esset umbra.

Hic nummus argenteus inter rariores censendus.

★ *Eadem epigraphæ. Mulier stolata sedens, dextra spicas, sinistra hastam transversam.*

Spicæ illæ, quas mulier sedens dextra extensa porrigit, indicant rei frumentariæ abundantiam, quam Trajanus provide procuravit; de qua plura Plinius in Panegyrico. Cusus est nummus Alexandriæ in secundo Trajani consulatu, quo tempore magna fuit caritas tritici in Ægypto deficiente consueta Nili inundatione. Unde Plinius, *refudimus Nilo copias suas.*

(1) *Hic nummus argenteus rarioribus adnumerandus est.*

Eadem epigraphæ. Duæ dextræ tenent aquilam legionariam proræ navis impositam.

Dextræ illæ duæ cum aquila legionaria, & prora navis, concordiam terrestrium, & navalium copiarum sub Trajano indicant.

Hic nummus ex argento rarus est.

Eadem epigraphæ. Noctua super duas lyras.

Similem typum Nervæ procuderunt Lyttii in Creta, ob beneficia a Nerva accepta, quem & Trajano filio ejus adoptivo iterum signant. Ad Apollinis, & Minervæ cultum apud eos tribuuntur noctua, & lyra.

Hic nummus argenteus pro raro habendus.

ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΤΠΑΤ. Γ. *Caput Jovis Ammonis cum cornu.*

Caput Jovis Ammonis nummum in Ægypto percussum denotat, ubi ille præcipue colebatur, ut & Tyrones norunt. Alexandrini gratulantes Trajano, quod consulatum 11. accepisset, illum cuderunt.

Hic nummus ex argento rarus est. [Quinarius longe rarior, penes Editorem.]

A T-

(1) In museo Editoris.

ΑΥΤΟΚΡ. ΚΑΙΣ. ΝΕΡ. ΤΡΑΙΑΝΟΣ ΣΕΒ. ΓΕΡ. ΔΑΚ. *Caput laureatum Trajani.*

ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΤΠΑΤ. Ε. *Arabia stans dextra ramum, laeva elephantis dentem, seu cornu: pro pedibus camelus.*

Arabia a Trajano, sub finem secundi belli Dacici, imperio Romano addita est per Palmam Syriæ rectorem, cujus monumentum est hic nummus in aliqua Græciæ urbe cusus, ad eorum imitationem, qui Latina epigraphe gaudent, cum inscriptione ΑΡΑΒ. ΑΔΩ. quos prætermisimus ut obvios omnino, & frequentes.

Hic nummus maximi moduli argenteus ex variorum numero est.

Eadem epigraphe. Figura turrita insidens rupibus, dextra spicas, pede super fluvium.

Genius est Antiochiæ in nummis frequens, montibus insidet ad indicandum urbis situm: fluvium Orontem proculcat, quia ille eam alluit: dextra spicas, ad frumenti copiam in agris suis arguendam. Antiocheneses ob adventum Trajani in urbem suam nummum dedicarunt.

Hic nummus ex maxima forma inter rariores recensetur.

ΑΥΤΟΚΡ. &c. ut supra. In aliis ΤΡΑΙΑΝΩ ΑΡΙΣΤΩ.

ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΤΠΑΤΟ. Σ. *Fortuna stans, dextra temonem, laeva cornucopiæ.*

Fortuna in nummis exhibetur cum diversis nominibus, quæ eam designant, ut Fortuna Augusti, Pop. Romani, Obsequens, Felix, Manens, & Redux: ea tamquam dea a Romanis culta est, cujus templa seu ædes in urbe triginta sex numerat Victor: nam per cornucopiæ, opes tribuere: per temonem, humanarum rerum regimen obtinere dicebatur.

Hic nummus argenteus elegantissimus est.

Eadem epigraphe. Figura militaris, & paludata stans supra montem Argæum, in quo antrum, dextra hastam.

Cappadociæ Metropolis Cæsarea, provinciæ nomine, suos Trajano nummos profert, ipsi gratulans quod bellum Parthicum suscepisset, & Armeniam sibi conterminam fecisset provinciam Romanam: hæc Argæum montem in iis tanquam peculiare numen exhibere solita, in cujus vertice stat Imperator, tanquam Deus loci.

Hic nummus ex argento rarus est.

Eadem

Eadem epigraphe. Arabia stans ut supra, dextra ramum, sinistra dentem seu cornu elephantis; pro pedibus camelus.

Mulier hæc cum ramo, & dente seu cornu elephantis, Arabia est provincia a Palma Syriæ rectore subacta, quæ ramum gerit, quem alii provinciæ peculiarem, alii pacis symbolum existimant: dens seu cornu elephantis, eorum in hac provincia copiam denotat, ex quibus fiunt opera eburnea.

Hic nummus pro raro notandus.

Eadem epigraphe. Camelus cum duobus in dorso tuberculis.

Camelus Arabiæ symbolum est, quod is in ea frequens sit, sed Arabicus ut plurimum duo habet in dorso tubercula, unde a quibusdam dromedarius appellatur: ille autem in Trajani nummis repræsentatur, ad indicandam Arabiam ab eo in provinciam Romanam esse redactam.

Hic nummus argenteus inter raros locatur.

Eadem epigraphe. Clava.

Clava, fustis teres ad clavi similitudinem capitatus, Herculis insigne est, quod ea pro armis ille uteretur: hæc autem in Trajani nummo exhibetur, exemplo Senatus, qui clavam in nummo etiam secundæ formæ expressit, ad indicandam Imperatoris virtutem Herculi similem, aut singularem hujus principis erga hunc cultum: de quo alias diximus.

Hic nummus ex argento rarus est.

Eadem epigraphe. Diana Pergæa ut supra, in templo duarum columnarum.

Jam prodiit ejusmodi Dianæ Pergææ typus a Pergensibus in Nerva signatus, sed cur illi modo latine modo græce nummos scribant? De græca epigraphe nulla quæstio, cum lingua sit eorum vernacula; sed ut nummos maximos latine inscribere possint, id iis a Senatu, aut a Principe concessum videtur.

Hic nummus maximi moduli rarissimus est.

Eadem epigraphe. Fasciculus sex spicarum.

Quod de nummis Pergensibus utraque lingua inscriptis mox protulimus, idem de Alexandrinis pronuntiare possumus: nam idem spicarum

carum fasciculus cum epigraphe latina COS. II. a nobis supra exhibitus est, quem Alexandriae percussum, tanquam solitum hujus urbis symbolum diximus, ad frumenti copiam in agris ejus arguendam.

Hic nummus e maximo modulo inter elegantiores reponitur.

Eadem epigraphe. Aquila legionaria inter duo signa militaria.

Aquila legionaria inter duo signa militaria in nummis quorundam principum s. c. cufis occurrit; at observavimus illa tantum reperiri in Imperatoribus, qui legiones quasdam constituere, in quorum memoriam in nummis renovandam expressa sunt: Trajanus autem addidit legionem II. Trajanam, & XXX. Ulpiam.

Hic nummus maximus inter rariores habendus.

ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΙΣ. ΤΡΑΤ. Σ. *Aquila alis expansis insitit clavis, rostro coronam.*

Aquilam pro imperii Romani insigni saepius caelari diximus, cui se urbes praesertim Syriae subjectas profitebantur: haec autem a Tyriis expressa est, & quidem unguibus clavam solemne urbis symbolum stringens; nemo enim nescit Herculem inde Tyrium appellari. Tyrii nummum ob Trajani in Syriam adventum cudere.

Hic nummus maximi moduli ex elegantiorum numero est.

PLOTINÆ nummi ex auro inter rariores, ex argento rarissimi sunt.

PLOTINA AVG. IMP. TRAIANI. *Caput Plotinæ.*

ARA PVDIC. *Ara, in circulo* **CAES. AVG. GERMA. DAC. COS. VI. P. P.**

In Plotinæ nummis signata videtur hæc ara Pudicitiae, a Virginia Romæ in vico longo erecta, cui nulla nisi spectata pudicitiae matrona, & uni viro nupta, jus sacrificandi haberet, ad denotandam insignem illius Augustæ castitatem, quam Plinius in Panegyrico sanctissimam nominat.

Hic nummus ex auro, & argento rarissimus, & elegantissimus est.

CAES. AVG. GERMA. DAC. COS. VI. P. P. *Figura muliebris sedens, dextra palladium, leva hastam transversam.*

Vesta seu Vestalis exhibetur ad indicandam pariter Plotinæ castitatem; nam ex tenera adhuc ætate capiebantur, ut constaret eas integras omnino esse; ideo pura, & incorrupta ignis natura integris, & impollutis credebatur corporibus. Palladium tenet, quod illud in earum templo asservaretur. Velata est, ad sacra facienda.

Hic nummus aureus, & argenteus inter rariores habetur.

CONSECRATIO. *Aquila alis expansis.*

Consecrata est Plotina ab Hadriano, cujus artibus is ad imperii successionem pervenisse dicebatur. Ut plurimum Aquila ad indicandam Principis consecrationem, Pavo autem pro Augusta signabatur, cum

quum illa Jovi, hæc Junoni sacra esset, sed hic Aquila æternitatis symbolum est, quod hæc renovari diceretur.

Hic nummus aureus pro rarissimo haberi debet.

DIVO TRAIANO PARTH. AVG. PATRI. *Caput Trajani laureatum.*

Caput Imperatoris ab una parte, & Augustæ ex altera nummorum, ad indicandam eorum concordiam sæpe exhibetur; sed Trajanus in Plotinæ conjugis nummo, ad denotandam ejus consecrationem signatus est, quam Hadrianus ei procuraverat. *Traiano divinos honores datis ad Senatum, & quidem accuratissimis literis, postulavit.* Spartianus.

Hic nummus aureus rarissimus, & elegantissimus est.

MATIDIAE AVGVSTAE. *Caput Matidiæ ejus neptis.*

Ab Hadriano videtur cusus hic Plotinæ, & Matidiæ nummus, & quidem postquam Sabinam hujus filiam uxorem duxisset. Illa Augusta fuerat dicta jam in consulatu Hadriani sexto, ut Marcianæ nummus denotat, sed sedens in eo tantum signata, nunc cum effigie utpote principis mater.

Hic nummus aureus inter rariores collocandas.

VESTA. *Figura muliebris capite velato sedens, dextra palladium, sinistra hastam transversam gerit.*

De Plotina sub figura Vestalis sedentis, in secundo ejus Augustæ nummo dictum est, cui addere liceat velum, quod habet in capite suffibulum vocari, de quo Festus. *Suffibulum vestimentum album, prætextum, quadrangulum, oblongum, quod in capite Vestales, quum sacrificant, semper habent: idque fibula comprehenditur.*

Hic nummulus aureus rarissimus est.

MARCIANÆ nummi ex auro, & argento rarissimi sunt.

DIVA AVGVSTA MARCIANA. *Caput Marciane.*

CONSECRATIO. *Thensa a duobus equis vesta.*

A fratre Trajano Marcianam fuisse consecratam indicat inscriptio in arcu hodie adhuc Anconæ superstite : ubi illa jam vocatur diva sub Trajano, & Plotina . Thensa ejus consecrationis symbolum est , sed quum super eam cerea illius figura non visitur , & desuper cooperta sit , videtur ea esse , in qua corpus ejus reconditum transferebatur ad rogam .

Hic nummus argenteus rarissimus est .

[*Et ex auro quinarius multo majoris raritatis in thesauro Austriaco Vindobonensi , olim PP. CC.]*

CONSECRATIO. *Aquila alis expansis scipioni insistens.*

Aquilam in Plotina diximus consecrationis esse symbolum ; in foeminis quidem principibus , ob æternitatem , quam repræsentare dicuntur aquilæ , quum illæ renovari dicantur : nam in iis aliquando pavones adsunt , quod Junoni , sub cujus tutela sunt , comparentur .

Hic nummus argenteus inter rariores habendus .

EX SENATVS CONSVLTO. *Thensa a duobus elephantis cum sesforibus vesta , supra quam figura velata .*

Tensa erat vehiculum sacrum , supra quod imago cerea illius , qui consecrandus erat , per circum solemni pompa in Campum Martium defe-

deferebatur : illud trahebant elephantes æternitatis symbola ,
quod illi vivere ~~centos~~ annos dicebantur .

Hic nummus argenteus rarissimus est .

MARCIANA AVG. SOROR IMP. TRAIANI .

MATIDIA AVG. *Figura muliebris sedens, dextra pateram . In
ambitu* CAES. AVG. GERMA. DAC. COS. VI. P. P.

Marcianæ Trajani sorori, cusus est nummus, in memoriam, quod
ejus filia Matidia principis benignitate, Augustæ titulo honorata sit,
quem illam accepisse in sexto Trajani consulatu denotat ejus figura
sedens in averfa matris parte repræsentata . *In prima editione nostra
COS. III. pro COS. VI. typographi errore excidit .*

Hic nummus argenteus rarissimus est .

MATI-

MATIDIÆ nummi ex auro, & argento inter rarissimos collocantur.

MATIDIA AVG. DIVAE MARCIANAE F. *Caput Matidia.*

PIETAS AVGVST. *Figura muliebris tunicata stans, utraque manu puellas fovet.*

Matidia Marcianæ Trajani sororis filia, ab eo dicta est Augusta in consulatu sexto, quando Trajanum ad Parthicum bellum cum Plotina comitata est. Sed Trajano Selinunte mortuo, ipsius cineres Romam cum Tatiano, & Plotina navi dimissos detulit. Puellæ adstantes, ejus sunt filia Sabina, & Matidia junior.

Hic nummus argenteus rarior est aureo.

PLOTINAE AVG. *Caput Plotina.*

Plotina comes fuit Matidia in profectioe Trajani Parthica, unde in ejus rei memoriam percussus videtur nummus, præsertim quum Augustæ nomen nuper recepisset, & forsan tunc mater defuncta esset: quo autem anno illa e vivis excesserit, ignoratur.

Hic nummus aureus rarus est.

DIVA AVGVSTA MATIDIA. *Caput Matidia.*

CONSECRATIO. *Aquila alis extensis insists scipioni.*

Socrus fuit Hadriani Matidia, quum ille Sabinam ejus filiam natu majorem duxerit uxorem. Hadrianus eam summopere veneratus est, ut meminit Spartianus. *Socrui suæ honores præcipuos impendit*

M A T I D I A.

135.

dit ludis gladiatoriiis, caterisque officiis: Ita ut post ejus mortem, illam a Senatu inter divas referri curaverit.

Hic nummus argenteus singularis elegantia, & raritatis est.

PIETAS AVG. *Figura muliebris coram ara dextram attollit, sinistra pateram.*

Pietatis in superiore nummo typus, Matidiæ pietatem erga filias Sabinam, & Matidiam juniorem denotat; hic vero pietatem ejus erga Marcianam matrem, cujus forsan erat Sacerdos, nam illa inter divas fuerat relata, pro ea sacra agere videtur; ara, & patera id procul dubio indicant.

Hic nummus argenteus rarissimus est. [Et longe præstantissimus aureus in musco D. Apostoli Zeno.]

G. B. Sintef

HA-

HADRIANI nummi ex auro, & argento frequentes, & obvii sunt.

IMP. CAES. TRAIAN. HADRIANO OPT. AVG. GER. DAC.
Caput Hadriani laureatum.

ADOPTIO. *Duae figurae togatae dexteras sibi jungentes; in ambitu*
PARTHIC. DIVI TRAIAN. AVG. P. M. TR. P. COS. P. P.

Plurima Hadrianus adoptionis suae a Trajano factae monumenta sparsit, ut dubium de ea tolleret, nam inquit Spartianus. *Nec desunt, qui factione Plotinae mortuo jam Trajano, Hadrianum in adoptionem adscitum esse prodierint.* Ideo diligens fuit initio imperii in assumendis patris adoptivi cognominibus.

Hic nummus argenteus rarus est.

ADVENTVS AVG. *Roma galeata sedens, in aliis stans, dextram porrigit Hadriano togato stanti.*

In memoriam ejus Romam adventus, post Trajani mortem, quae Selinunte Ciliciae contigerat. Is tunc erat Antiochiae a Trajano Syriae praefectus: ex qua inquit Spartianus; *Praepositoque Syriae Catilio Severo per Illyricum Romam venit.*

Hic nummus ex argento tritus, ex auro inter rariores collocatur.

ADVENTVI AVG. AFRICAE. *Imperator togatus stans, sacrificat cum figura mallebri, dextra pateram, sinistra spicas gerente.*

Totius fere imperii provincias lustravit, cujus monimenta in nummis aereis Senatus reliquit, sed pauca ex auro nobis supersunt; hic vero nummus illius in Africam adventum an. 879. memorat: de quo

quo Spartianus, *Quando in Africam venit, ad adventum ejus post quinquennium pluit*. Plurima beneficia contulit.

Hic nummus ex argento frequens, ex auro rarus est.

ADVENTVI AVG. ITALIAE. *Hadrianus sacrificans cum figura muliebri, ara intermedia.*

Ut tot nummi Hadriano cusi occurrunt, quot ille provincias adiit; non mirum est, si in faustum, felicemque ejus in Italiam, mortuo Trajano, adventum, hic signatus sit.

Hic nummus aureus rarior est argenteo.

ÆGYPTOS. *Figura muliebris humi decumbens, dextra sistrum, læva calathospicis pleno innixa, pro pedibus Ibis.*

Non modo Hadriani in aliquam provinciam adventus memoria in nummis signata est, sed ipsius provinciæ figura, quam lustravit, cum suis attributis expressa est. En Ægyptos sistrum tenet, ob Isidis cultum: innixa est calathos, ob frumenti abundantiam: Ibis pro pedibus, ob serpentum in hac provincia abundantiam, quos illa enecat.

Hic nummus ex argento tritus, ex auro non obuius est.

AFRICA. *Figura muliebris cum proboscide in capite, humi desidens, dextra leonis caput tangit, sinistra innixa calathospicis referto.*

Africæ symbolum est: caput illud elephantis proboscide ornatum, ob eorum in ea abundantiam: Leo etiam in illius regionibus frequens est, ut & scorpio, quorum diversas procreat species.

Hic nummus aureus rarus est, nec ex argento occurrit; eadem figura, dextra scorpionem, læva cornucopiæ ex argento obuius est, nec ex auro observatur.

ALEXANDRIA. *Figura muliebris tunicata stans, dextra sistrum, sinistra situlam.*

Alexandria gerit sistrum ob Isidis cultum; illo enim æreo crepitaculo utebantur ejus sacerdotes in sacris, sed ex Servio in 8. Æneid. Isis credita est Ægypti Genius, qui per sistri motum, Nili accessum significabat: per situlam, omnium lacunarum fluentiam ostendebat.

Hic nummus argenteus non obuius est.

ANN. D. CCCCLXXIIII. NAT. VRB. P. CIR. CONC. *Figura muliebris humi desidens, dextra rotam.*

In memoriam ludorum Circensium ab Hadriano concessorum P. Romano: illas enim notas interpretamur *anno 874. natalis urbis Populo Circenses concessit*, quum nulla sit Circi ab Hadriano conditi mentio apud Historiæ scriptores. Mulier per rotam, cursus bigarum, & quadrigarum certamen: per metas, illud in circo peractum denotat.

[Baro Bimartius in commentario super Scientiam nummorum veterum t. 2. affirmat non bene lectam a Vaillantio hanc epigraphen, veramque lectionem esse ANN. DCCCLXXIIII. NAT. VRB. P. CIR. CON. S. C. & interpretatur *anno 874. natali urbis primum Circenses constituti Senatus consulto*: Hadrianum videlicet instituisse publica Senatus auctoritate diem Palilium, sive Parilium natalem Urbis ludis Circensibus celebrari.]

Hic nummus aureus rarissimus est.

ASIA. *Figura muliebris tunicata stans, pede dextro prora navis imposito, dextra acrosterium, sinistra temonem inversum.*

Per Asiam, non una ex orbis partibus intelligitur, sed illa est provincia consularis imperii Romani, quam lustravit Hadrianus, & ideo in ejus nummis depicta cum symbolis prora, & temonis, ad denotandum nullum esse ad eam, nisi per mare, aditum.

Hic nummus argenteus rarus est.

COM. BIT. *Templum octo columnarum, in ejus frontispicio ROM. S. P. AVG.*

Bithynia erat una ex decem Populi provinciis ab Augusto constituta, quam Hadrianus in gratiam Antinoi sui Bithyniensis inter Caesaris provincias adscripsit, Pamphylia Populo in ejus locum concessa, ex Dione in Excerpt. Valesii, ut observavit jam Ill. Spanhemius. Nil mirum si memores Bithyni tot Hadriano nummos consecrarint cum epigraphe KOINON BEIOTNIAΣ, & templo 8. col. Romæ, & Augusto dicato.

Hic nummus maximus raritatis est eximie.

CONSECRATIO. *Aquila globo insistens.*

Ita in Senatores sævierat Hadrianus, ut acta ejus irrita fieri voluerit

rit Senatus, ut narrat Spartianus in ejus vita, nec appellatus esset divus, nisi Antoninus rogasset, in cujus etiam memoriam nummos cudi curavit, unde Pii nomen tulit. Aquila globo imposita, consecrationis symbolum est, quod illa animam Imperatoris in cælum deferre crederetur.

Hic nummus argenteus inter elegantiores habendus.

COS. III. *Apex, & instrumenta pontificalia.*

Instrumenta hæc pontificalia in nummis Imperatorum exhibentur, ad denotandum, quod de ipso Hadriano refert Spartianus, *Pontificis maximi officium peregit*. Ipse autem vidi venalia omnia illa instrumenta, quæ ad pontificatum Hadriani pertinebant in crypta Romæ reperta, in quibus omnibus nomen erat Hadriani inscriptum.

Hic nummus argenteus inter rariores numerandus.

Eadem epigraphe. Genius Senatus dextram porrigit Hadriano, Roma intermedia.

Magnam Hadriani cum Senatu concordiam denotat; narrat enim Spartianus cum Senatus fastigium plurimum extulisse, & equites Romanos, nec sine se de Senatoribus, nec secum judicare permisisse, denique execratum principes, qui minus Senatoribus detulissent.

Hic nummus aureus pro elegantissimo habendus.

Eadem epigraphe. Duæ Nemeses stant, altera rhombum sinistra, altera scipionem, utraque dextram ori admovent.

Nummi tetradrachmales argentei Romæ haud signati fuisse videntur: frequens eorum in Græcia, & Asia usus, & si mihi conjicere liceat, hunc Smyrnæ cusum arbitror, ob duas illas Nemeses hujus urbis numina. Vide Pausaniam de fano Nemesium, de quo Abbas Nicasius de nummō Pantheo, Dissert. 2.

Hic nummus maximus singularitatis eximia est.

* *Eadem epigraphe. Jupiter togatus stans, dextra aquilam, sinistra bastile.*

Jupiter hic togatus manu dextra aquilam præferens, & læva hastam tenens, Philaletes est, qui Laodiceæ in Caria cultus, ut admonet Bonarrotius in præfatione ad Numismata maxima Carpi-

nea, indicat in ea urbe hunc nummum in honorem Hadriani percussum.

(1) *Hic nummus argenteus maximi moduli inter rariores collocandus.*

Eadem epigraphe. Figura Minervæ galeatæ stantis, dextra ramum gerentis, sinistra clypeo innixa.

Athenienses hunc tetradrachmum Hadriani nummum percusserunt, memores quod ipsis tam multa largitus esset beneficia, teste Spartiano, quum in eorum urbe hyemem anno 877. transegisset. Minerva, tutelarum Atheniensium dea, paciferæ habitu depicta est oleæ ramum gerens, demisso pro pedibus clypeo: quum Hadrianus literis potius quam bello vacaret.

Hic nummus maximi moduli argenteus rarissimus est.

Eadem epigraphe. Minerva in templo duarum columnarum, dextra pateram super aram, sinistra clypeo innixa.

Minerva in eodem templo duarum columnarum dextra gerit pateram, ut in nummo depicta apud Patrenses in libro nostro Coloniae tom. 1. pag. 275. sub nomine Minervæ Panachæidis, suadet, ut illum a Patrensis, communi Achæorum nomine, Hadriano percussum existimemus.

Hic nummus maximus pro rarissimo habendus.

Eadem epigraphe. Apollo muliebri habitu stans, dextra plectrum, sinistra lyram.

Omnes isti nummi maximi, ut Romani non sunt, sed in urbibus Græciæ signati, per numina, quæ exhibent, ubi cusi sunt, indicare possunt: ut Nemeses illos Smyrnæ signatos nos docuerunt, ita Apollo Actiacus muliebri veste semper ornatus, hunc in urbe Epiri Nicopoli, ubi maxime colebatur, cussum fuisse denotat.

Hic nummus ex maximo modulo rarissimus est.

Eadem epigraphe. Æsculapius dextra baculum, cui involutus est serpens.

Nemo nescit Æsculapium Pergamenorum numen fuisse præcipuum, & quidem tutelare; non abs re igitur erit, si hunc nummum a Pergamenis percussum arbitremur.

Hic nummus maximi moduli ex rarissimorum numero est.

Eadem

(1) In museo D. Apostoli Zeno.

Eadem epigraphe . Figura barbata stans , dextra tridentem , sinistra aquilam : pro pedibus cerberus .

Typus ille insolens , tres nempe fratres Jovem , Neptunum , & Plutonium sub uno exhibet , nam aquila ad Jovem spectat , tridens ad Neptunum , & cerberus ad Plutonium : qui quidem cerberus tria significare dicitur , quum in aqua , terra , & aere , in tribus his elementis versetur .

Hic nummus maximus eximia raritatis est .

Eadem epigraphe . Fasciculus sex spicarum .

Spicae illae in fasciculum conjunctae , saepe in nummis maximis occurrunt , quos ob frumenti copiam , similem in Aegyptiis aëreis typum , Alexandriae cusum diximus : Hadrianus autem multa beneficia Africanis provinciis contulit ; testes eorum nummi memores .

Hic nummus argenteus maximi moduli pro raro habendus est .

DIANA EPHESIA . *Diana polymamma in templo quatuor columnarum .*

In Claudii , & aliorum Caesarum nummis , jam vulgatum est hoc Dianae Ephesiae templum , ab Ephesiis nempe signatum , ipsi quidem sub Hadriano renovasse videntur illud praecipuum urbis suae numen , quum ille in Asiam venit anno v. c. 880.

Hic nummus maximi moduli pro rarissimo habetur .

Eadem epigraphe . Aquila alis extensis .

Aquila tanquam imperii symbolum frequens in maximis Syriae , & Phoeniciae urbium nummis occurrit ; aquila autem fere semper aliquid unguibus gerit , aut ipsi insidet tanquam symbolo , unde , urbs in qua nummus cusus sit , denotat : sed quum ea nihil habeat , ubi nam hic signatus fuerit , incertum manet .

Hic nummus maximi moduli ex argento pro rarissimo habendus est .

Eadem epigraphe . Aquila legionaria inter duo signa militaria .

Populi , qui nummum Hadriano cuderunt cum aquila legionaria , & signis militaribus , ad disciplinam respexisse videntur , quam ille in legionibus Romanis observabat , & ad exercitus , quos in omnibus provinciis maxime institutos habebat : testes sunt ipsi aërei nummi

S. C.

s. c. in hanc rem Hadriano signati . Ad colonias, quas ipse deduxit, referri posse existimamus .

Hic nummus maximi moduli rarissimus est .

DISCIPLINA AVG. *Imperator gradiens paludatus, tribus militibus signiferis subsequens .*

Etiam si Hadrianus nulla per se bella gesserit, & ut inquit Spartianus, pacis magis, quam belli cupidus esset, militem, quasi bellum immineret, exercuit : si quidem ille post Augustum, labantem *Disciplinam*, incuria superiorum principum, retinuit, ordinatis & officiis, & imperatis .

Hic nummus aureus elegantissimus est .

DIVIS PARENTIBVS . *Capita adversa Trajani, & Plotinae, astris insignita .*

Hadrianus non modo Trajanum, sed etiam Plotinam in deorum numerum retulit, pius in patrem, & matrem, a quibus adoptatus fuerat, cujus rei memoriam ut posteris commendaret, eorum capita astris insignita cum elogio *Divis Parentibus* in suis nummis cudi jussit .

Hic nummus aureus inter praestantiores adnumeratur .

Eadem epigraphe . Capita jugata Trajani, & Plotinae, astrum super Trajani caput, alterum ante Plotinam in aera .

Non modo consecrationem Trajano, & Plotinae procuravit, sed quum triumphum ei Senatus, qui Trajano debitus erat, detulisset, recusavit ipse, atque imaginem Trajani in curru triumphali vexit ; in honorem vero Plotinae, Basilicam apud Nemausum opere mirabili extruxit .

Hic nummus aureus eximia raritatis est .

DIVO TRAIANO PATRI AVG. *Caput Trajani patris .*

Mortuo Trajano Selinunte in Cilicia, quum rediret ex bello Parthico, Tatianus, Plotina, & Matidia ejus reliquias Romam transportarunt . Hadrianus constitutis in Oriente rebus, in urbem statim venit, & Trajano divinos honores, datis ad Senatum accuratissimis literis, postulavit, & sic inter deos Trajanus relatus est an. 872. Ex Eusebio .

Hic nummus argenteus rarissimus est .

FOR-

FORTVNA SPES. *Dux figura stantes, a dextris Fortuna cum temone, & cornucopia, a sinistris Spes cum flore.*

Fortuna, & Spes in nummo Hadriani calatae sunt post adoptionem L. Aelii, adinstar ejusdem typi, qui in ejus Caesaris nummo, a Senatu signatus est ad designandam Fortunam, & Spem, quam Hadrianus conceperat de illius adoptione, nam frequens in nummis Augustorum *Fortuna*, ut *Spes* in Caesaribus.

Hic nummus aureus inter raros locum habet.

GERMANIA. *Figura tunicata cum pallio stans, dextra hastam, sinistra clypeo exagono innixa.*

Germania stat, nec decumbens ut subacta omnino provincia, hic exhibetur, & in eam provinciam potius Hadriani peregrinationem anno 875. denotat, de qua Spartianus, *Inde in Germaniam transit pacis magis, quam belli cupidus.* Clypei exagoni Germanorum erant proprii.

Hic nummus argenteus pro raro, & conspicuo censendus.

HERC. GADIT. *Hercules innixus clava, sinistra tria mala, hinc fluvius decumbens, illinc dimidia navis.*

Hercules dictus est Gaditanus, quod ex Syria Gades usque victor pervenit, ab Hadriano cusus ad originem suam ex Italica urbe ad Batim arguendam: nam ut praecipuum provinciae numen hic exhibetur, cujus erat templum hoc tractu celeberrimum. Figura illa barbata, fluvius est Bætis; ad cujus litus Italica, & Gades versus ejus ostia sitae erant.

Hic nummus aureus inter rariores collocandus.

HISPANIA. *Figura mulieris humi decumbentis, sinistra rupibus innixa, dextra ramum, pro pedibus cuniculus.*

Decumbit Hispania in pacata provincia: monticulis innititur, ad denotandam ipsius soli asperitatem: ramus olivæ, & cuniculus ejus symbola sunt, ob eorum in ea abundantiam: in Hadriani nummis depingitur in memoriam ejus in illam peregrinationis, cujus meminit Spartianus, *Post hæc Hispanias petit, & Tarracone hiemavit.*

Hic nummus ex argento frequens, ex auro non obvius est.

ITALIA. *Figura muliebris stolata stans, dextra hastam puram, sinistra cornucopiae.*

Italia in memoriam beneficiorum ab Hadriano acceptorum hic representatur; hæc memorat Spartianus; *Aurum coronarium Italia remisit, & paulo post, infinitam pecuniam, quæ fisco debebatur, privatis debitoribus in urbe, atque Italia remisit . . . . Pueris, ac puerulis, quibus etiam Trajanus alimenta detulerat, incrementum liberalitatis adjecit.*

Hic nummus argenteus rarus est.

LIBERAL. AVG. III. *Imperator sedens in substructione pro congiario distribuendo, adstantibus aliis figuris.*

Septem congiaria populo distribuisse Hadrianum nos docent ejus nummi, sed quum tertium fuerit duplex, ideo in iis frequens observatur, ut pote æternum tanti beneficii monumentum, ex Sarmatia dum rediret an. 874. de quo Spartianus, *Congiarum duplex præsens populo dedit, ternis jam per singulos aureis se absente divisit. Hic nummus argenteus in elegantiorum numero computatur. Diversi sunt hujus liberalitatis typi.*

LIBERAL. AVG. III. P. M. TR. P. COS. III. *Imperator sedet pro congiario, pone eum Præfectus prætorii, adstat liberalitas; prope, templum distylum; ascendit Romanus scalam.*

In Capitolio tribunal ad distribuendum Hadriani tertium hoc celeberrimum congiarium fuisse erectum denotat nummus, qui ædem Jovis Capitolini representat, unde passim ex illo Romanæ Historiæ suppleantur, quæ ejus largitionis locum prætermisere.

Hic nummus argenteus rarissimus est.

* MARTI. *Figura Martis galeata stans habitu militari, dextra hasta ferrata innititur, sinistra demissa clypeo humi imposito.*

Sub Martis effigie Hadrianum in hoc nummo sculpsere. Simile huic simulacrum ex marmore pario cernitur in ædibus Capitolinis inter tot alia præclarissima signa, quibus Capitolium locupletavit Clementis XII. munificentia: hoc tantum discrimine, quod Hadrianus ex marmore stat nudus; in nummo habitu militari.

(1) *Hic nummus ex argento raritatis eximia est, & elegantia.*

NILVS

(1) In musæo D. Ab. de Rothelin.

NILVS. *Figura virilis seminuda humi desidens, dextra arundinem, sinistra cornucopia: pro pedibus crocodilus, & hippopotamus.*

Nilus Ægypti symbolum est; Hadrianus in illo fluvio navigans, amisit Antinoum, teste Spartiano, *Antinoum suum, dum per Nilum navigat, perdidit.* Arundo, cornucopiæ, crocodilus, & hippopotamus ejus symbola sunt, quorum abundantiam in eo denotant; & cornucopiæ per ejus tractum frumenti copiam designat. *Hic nummus argenteus obvius est, in auro inter rariores habendus.*

OPTIMO PRINCIPI. *Mulier stolata stans, dextra pateram, sinistra hastam.*

Optimi cognomen, quod a Trajano adoptatus esset, in titulis nummorum initio adsumpsit; porro nummus ipsi concessum fuisse innuere videtur, adulatorie forsan, & primis imperii temporibus. *Hic nummus argenteus inter rariores collocandus.*

PATIENTIA AVGVSTI COS. III. *Figura muliebris sedens, dextram extendit, sinistra hastam puram.*

Patientia in Ethnicis, non ut in Christianis accipienda videtur; in his ea consistit in perferendis contumeliis, & adversis, in illis rerum difficilium voluntaria, ac diuturna est perpeffio, de qua Suetonius in Claudio c. 15. *Adeo caufidicos Patientia ejus solitos abuti.* Et Spartianus de ipso Hadriano, *Frigora, & tempestates ita Patienter tulit, ut nunquam caput tegetet.*

Hic nummus argenteus rarissimus est.

[*Hunc nummum transcripsit Vaillantius ex Petro Seguino, ex quo pariter in suum Occonem transtulit Mediobarbus. Ceterum in nova editione, quam idemmet Vaillantius adornavit, numismatum selectorum Seguini, suspicatus est alicujus falsarii fraude epigraphen nummi Hadriani CLEMENTIA AVGVSTI, paucis literis immutatis, conversam esse in hanc PATIENTIA AVGVSTI.*]

P. M. TR. P. COS. III. *Figura muliebris tunicata, & galeata dextram olivæ arbori admovet, sinistra hastam gerit: pro pedibus cuniculus.*

Hæc mulier Hispaniæ provinciam designare videtur, cujus olivam arborem, & cuniculum ob eorum in ea regione abundantiam, esse symbolum supra diximus, hic denotat Hadriani in Hispania pere-

Tom. II.

T

gri-

grinationem, & beneficia Hispanis a liberalissimo principe collata; testis nummus *Restitutori Hispaniae*.

Hic nummus aureus elegantissimus est.

Eadem epigraphe. Hercules stans inter duas figuras muliebres in aditu templi, in imo figura fluvii. Diversi sunt typi.

Templum est Herculis Gaditani, ut indicat figura fluvii Bætis in imo nummi, de quo supra diximus, ad indicandam Hadriani patriam: vide hujus fani, & sacri descriptionem apud Silium Italicum Punicor. 3. in quo nullam effigiem, simulacraque nota deorum, forsitan illius ævo.

Hic nummus aureus inter rariores recensetur.

* *Eadem epigraphe. Hercules nudus a fronte insidens clypeo, dextra clavam demissam proræ navis impositam, sinistra, a qua pendent ævia leonis, fulmen: prope a sinistris lorica.*

Herculem Gaditanum, ut superius dictum est, coluere Italica, & Gades. Insculptum illum voluit Hadrianus in auro, atque argento honoris causâ erga urbem, in qua ortus fuerat.

(1) *Hic nummus aureus rarioribus adnumerandus.*

Eadem epigraphe. Fluvius decumbens dextra anchoram, & cubito cymbæ innixus, levam capiti duo cornua gerenti admovet.

Fluvius ille Rhenus est duo cornua gerens, unde *bicornis* dictus a Virgilio Æn. 8. quod ex duobus fontibus ortus, in mare per duo ostia delabatur, Germaniam a Gallia determinans, ideo monumentum peregrinationis Hadriani, quum ex Gallia in Germaniam illum cymba transiit; Spartianus, *Post hæc profectus in Gallias. Inde in Germaniam transiit.*

Hic nummus argenteus pro raro recensetur.

Eadem epigraphe. Hadrianus togatus stans globum recipit a Jove seminudo, pro cuius pedibus aquila.

Jupiter Hadriano globum tradit, quem ille recipit; qui typus a principe exhibetur, ut denotet quandoquidem deorum providentia imperii regimen a Jove acceperit, se illud sancte, religioseque gubernaturum.

Hic nummus aureus de præstantiorum numero est.

PONT.

(1) In museo D. Apostoli Zeno.

PONT. MAX. TR. POT. COS. *Jupiter sedet cum pallio divinitatis; dextra Victoriā, lēva hastā.*

Ad victoriā de Judæis relatā spectat, quā præ manibus tenet Jupiter Capitolinus, de cujus nomine dicta est Capitolina urbs, super Hierosolyma penitus eversa, recens constructa, & de nomine suo colonia Ælia est vocata. In Syria, aut in hoc tractu cusus est nummus.

Hic nummus maximi moduli inter rarissimos recensetur.

RESTITVTORI ACHAIÆ. *Imperator togatus figuram muliebrem procumbentem sublevans, vase intermedio.*

Spartianus Hadrianum visitasse Achajam narrat, *post hoc per Asiam, & insulas ad Achajam navigavit*, nullam autem provinciam adiit, quin eam sublevarit, in cujus memoriā nummus cusus est, & Hadriano posita est statua apud Pausaniam lib. 5. *Statuas e pario lapide urbes Achaici conventus.* In vase apium Tristanus, oleastri vero ramum Harduinus existimat.

Hic nummus ex argento rarior est aureo.

RESTITVTORI AFRICÆ. *Imperator togatus subleuat figuram muliebrem, proboscidem in capite habentem, sinistra spicas.*

In Africā navigasse Hadrianum refert idem Spartianus. *Inde Romam venit, atque ex ea in Africā transit.* Ejusdem percussi nummi causā adjungit idem auctor; *Ac multum beneficiorum provinciis Africanis attribuit.* Africa proboscide elephantis tanquam insigni ornatur, ob eorum in hac regione frequentiam; spicas gerit ad fertilitatem designandā.

Hic nummus aureus rarior est argenteo.

RESTITVTORI GALLIÆ. *Imperator figuram procumbentem sublevans, sinistra vestem subleuat.*

Spartianus hunc Hadriani Restitutoris Galliæ nummum omnino illustrat, dum ait, *Post hæc profectus in Galliam, omnes causariis liberalitatibus sublevavit.* Dicitur autem *causaria liberalitas*, ex Casaubono, cui aliquis casus, aut calamitas fuit causa, quale incendium, terræmotus, inundatio, aut bellica vastatio.

Hic nummus argenteus nec rarus, nec obuius est.

RESTITVTORI HISPANIAE. *Imperator figuram procumbentem laeva ramum gerentem subleuat, pro pedibus cuniculus.*

De beneficiis Hispanis ab Hadriano collatis sæpe diximus. Ex Bætica autem ille oriundus erat. Hispania in ejus nummis pro insigni olivæ ramum gerere videtur, quum in ea præsertim illis plurimum abundet: unde apud Gruterum pag. 1116. *Mercator olei Hispani ex provincia Bætica Hispaniæ.*

Hic nummus argenteus ejusdem pretii est, ac superior.

RESTITVTORI ITALIAE. *Typus idem.*

Hadrianum multa Italiæ beneficia contulisse diximus in hujus provinciæ nomine, ideo recte *Italiæ Restitutor* a Senatu in nummis appellatur, de quo Spartianus; *Pueris ac puellulis, quibus etiam Trajanus alimenta detulerat, incrementum liberalitatis adjecit.* Unde constituti Curatores alimentorum Italiæ.

Hic nummus aureus rarissimus est.

ROMA AETERNA. *Roma insidens spoliis pede calcit globum, dextra caput solis, & luna.*

Roma sub Hadriano dicitur æterna, ob plurima ab eo restaurata, & constructa ædificia, ita ut in perpetuum inde duratura; in cujus rei memoriam tenet una manu caput solis, altera caput lunæ, tanquam æternitatis symbola, quum hæc sidera, ex Ægyptiorum religione, æterna existimarent Romani.

Hic nummus aureus inter rariores locandus.

ROMVLO CONDITORI. *Figura paludata gradiens, humeris trophæum gestat.*

Tot ædificia Romæ construxit, & reparavit Hadrianus, ut alter urbis Romulus conditor videretur. De iis Spartianus; *Romæ instauravit pantheum, septa, basilicam Neptuni, sacras ædes plurimas, forum Augusti, lavacrum Agrippæ. Fecit & sui nominis pontem, & sepulcrum, & ædem Bonæ deæ transulit.*

Hic nummus argenteus pro raro habetur.

SAEC. AVR. P. M. TR. P. COS. III. *Genius seminudus stans in medio circuli, cui dextram adponit, sinistra globum tenens, cui insistit phoenix.*

Ge-

Genius Senatus videtur esse in hoc circulo, ad denotandum sub Hadriano, quod Dio sub Commodō a Senatu decretum esse narrat, ut id ævum, quo principatum teneret, nominaretur *seculum aureum*; Ideo circulus æternitatis symbolum, ut & phoenix globo superpositus. Vide Tristenum tom. 1. pag. 475.

Hic nummus argenteus eximia raritatis est, & elegantie, aureus vero rarissimus est.

TELLVS STABIL. *Figura virilis tunicata stans pedibus super antliam, cujus summitatem tenet, sinistra rastellum inversum: pro pedibus a sinistris exurgunt duæ spicæ.*

Ad Fucinum lacum ab Hadriano emissum spectat hic nummus. Claudius quidem hujus aquam, ex Spartiano *Fucinum lacum emisit* per subterraneum specum, in Lirim amnem deduxerat, sed Hadrianus per antlias exsiccat, unde Agricola pede unam calcit, cujus manu summitatem tenet, quarum usu exhausta est aqua; rastrum habet, & exurgunt spicæ, unde terræ cultura, & frumenti perceptio indicantur.

Hic nummus ex argenta obuius, ex auro inter rariores reponendus.

Eadem epigraphe. Mulier decumbens dextra globum genu superimpositum tangit.

Mulier illa decumbens pro tellure, seu terræ Dea accipitur, ut cum ea rerum omnium mater, & alumna hic posita sit cum epigraphe superiori simili *Tellus stabilis*, ex qua nummum etiam ad Fucinum lacum antliis ab Hadriano emissum spectare putamus, unde exsiccat lacu tellus stabilita. Vide Raph. Fabretum de Emissario Fucini.

Hic nummus argenteus pro conspicuo habendus.

TRIBUNIC. POTESTAS. *Duo Impp. dextras jungunt.*

Quum plurimi Hadrianum a Trajano adoptatum fuisse non existimarent, sed id Plotinæ factione post ejus mortem actum, Hadrianus, ut omnibus adoptionem suam persuaderet, nummos cum adoptionis symbolo percussit, & hunc quidem, ut ab eo principe tribuniciam potestatem summi fastigii indicem sibi etiam fuisse communicatam denotaret.

Hic nummus argenteus rarissimus est.

VENE-

VENERI GENETRICI. *Venus stans, dextra Victoriolam trophæo onustam, sinistra clypeo innixa hastam gerit.*

Venus Genetrix eadem videtur a Romanis existimata, quæ Victrix, quum hæc Genetricis nomen habeat, & victoriam, hastam, & clypeum gerat. Julius Cæsar Genetrici Veneri templum dedicavit, quam Victricem appellat in tessera a se in pugna Pharsalica data. Ad fecunditatem ab ea Sabinæ uxori impetrandam.

Hic nummus aureus rarus est.

VOTA PVB. *Genius stans, sacrificat super aram ignitam, coram Jove togato.*

Genius Senatus sacra facit Jovi pro Hadriano de Senatu bene merito, de quo Spartianus; *Optimos quoque de Senatu in contubernium imperatoris majestatis adscribit.* Senatui enim legitimo, quum in urbe vel juxta urbem esset, intererat, & sententiam semper ex omnium deliberatione proferebat.

Hic nummus aureus inter rariores adnumerandus.

VOTA PVBLICA. *Imperator velatus dextra pateram super aram ignitam; adstant quatuor figure, quarum una tibicinem exhibet, altera popam, cum Victima.*

Augustus, quum totius imperii possessionem adeptus esset, pontificatum maximum suscepit, ut supremam etiam divinarum rerum auctoritatem, quæ hoc sacerdotio comprehendebatur, haberet: quod post eum, omnes principes retinuerunt. Itaque Hadrianus, ut inquit Spartianus, *Pontificis maximi officium peregit.*

Hic nummus aureus singularis elegantie, & raritatis est.

VOTA SVSCEPTA. *In corona quercea,*

Vota quidem decennialia pro novi Imperatoris incolumitate suscipiebantur, quæ, quum soluta essent pro decennio, alia pro altero decennio suscipiebantur, cujus memoria in hoc nummo adposita est in corona nempe quercea, uti moris erat, quod publica salus in Imperatore contineretur.

Hic nummus aureus rarus, & elegans est.

ΕΤΟΥΣ ΗΙΥ. Anno 418. *Caput Hadriani laureatum.*

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΣΑΤΡΟΜΑΤΟΥ. *Caput Regis.*

Ille

Ille est Suuromates Bospori Asiatici rex, qui nummos suos Trajano cudit, Hadriano gratulans, quod imperium post Trajanum suscepit, annumque æræ antecessorum numerat HIR. Id est 418. ipsa computata post Antigonom in prælio occisum, olymp. CXIX. anno 1111. respondente v. c. 453. & 454. quo ipsi regnum recepere. Hi anni simul juncti efficiunt v. c. 870. quo Hadrianus A. D. 111. Id. Aug. imperium suscepit.

Hic nummus aureus eximia raritatis est, & elegantiae.

* *Sine epigraphe. Caput Hadriani laureatum cum sceptro ante faciem; infra collum AMΦ. anno 541.*

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΡΗΣΚΟΠΟΡΙΔ. *Caput Regis juvenile comatum, & diademate revinctum.*

Ex hoc nummo perfectæ integritatis, barbaræ quamvis sculpturæ, prodit verum nomen hujus Thraciæ regis RESCOPORIDIS, quod varie inflexerunt veteres Scriptores. Annus 541. pertinet ad æram, de qua superius in nummis Trajani, incipientem ab anno v. c. 330. simul junctis duobus his numeris emergit annus 871. qui erat Imperii Hadriani 1. & 2. Sceptrum ante faciem Hadriani insculptum, testimonium est subjectionis, qua ditionem suam Hadriano offert Rescoporides. Facies barbata, Hadriani vultum discernit a vultu Trajani, qui imberbis semper processit.

(1) *Hic nummus didrachmalis ex argento, sed impuro, inter rariores, & præstantiores locum habet.*

ΑΥΤ. ΚΑΙ. ΤΡΑ. ΑΔΡΙΑΝΟΥ ΣΕΒ. Π. Π. Τ. Π. Γ. *Caput Hadriani.*

ΑΜΙΣΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΕΤΟΤΣ Ρ. Ε. Γ. *Anno 163. Pallas galeato capite stans, dextra extensa Victoriolam, sinistra demissa clypeum.*

Amisus urbs Ponti in nummis, ut apud Plinium, libera dicitur, sed unde æram computet, magna inter Antiquarios contentio. Alii tres, alii duas, alii unam tantum ei adstruunt: omnes quidem ex Strabone pag. 547. ab iis eruuntur, prior a Julio Cæsare, altera ab excussa Stratonis tyrannide, tertia ab Augusto post Actiacam victoriam. Vide in sequentibus. Pallas sui cultum Amisi indicat.

Hic nummus argenteus inter rarissimos locandus est.

Eadem

---

(1) Apud Franciscum Palæium.

Eadem epigraphæ . ET. P. Z. Δ. anno 164. Capricornus cum globo, desuper cornucopiæ .

Una tantum Amisi æra ab anno 721. inter Majum, & Septembrem cœpta est, ideo Juliana, & Augustana expungendæ, & tertia, ab excussa nempe Stratonis tyrannide, retinenda, quam ex Sabinæ, Ælii Cæsaris, & Diadumeniani nummis probabimus. Capricornus, an ad natales Augusti, aut Hadriani spectet, videant eruditi.

Hic nummus argenteus inter rariores habendus .

Eadem epigraphæ . ET. P. Z. Σ. anno 166. Mercurius nudus stans, dextra caduceum, sinistra pallium complicans [dextra crumenam, sinistra caduceum, penes Editorem .]

Stabilita a nobis Amisi æra anno v. c. 721. ut illa Sabinæ, Ælii Cæsaris, & Diadumeniani nummis corraspondeat, prior Hadriani nummus annum 163. exhibens, incidit in annum v. c. 883. alter cum Capricorno anno 164. sequenti corraspondet, hic vero cufus anno 166. cum v. c. 886. copulatur. Mercurius fui cultum Amisi denotat.

Hic nummus argenteus inter rariores recenſetur .

Eadem epigraphæ . ET. P. Z. Z. anno 167. Mulier ſtolata ſtans, dextra extenſa, ſiniſtra baſtam .

Mulier illa ſtolata, videtur eſſe Sabina Romanæ matronæ habitu, vel Genius urbis. Amiſeni a Trajano eranum obtinuerunt ex Plinio juniore lib. 10. ab Hadriano autem plurima beneficia accepiffe videntur, cum tot illi, Sabinæ, & filio adoptivo nummos dedica- rint. Notæ P. Z. Z. ad annum 167. v. c. 887. corraspondentem ſpectant.

Hic nummus ex argento inter elegantiores numerandus eſt .

ΑΤΤ. ΚΑΙΣ. ΤΡΑΙΑΝ. ΑΔΡΙΑΝΟΣ ΣΕΒ. *Caput Hadriani laureatum .*

ΤΠΑΤΟΣ Γ. ΠΑΤΗΡ ΠΑΤΡΙΔΟΣ. *Fortuna ſtans cum temone, & cornucopiæ .*

Hadrianus conſul tertium dieitur in nummo, ſed quum poſt hunc, nullum alium geſſerit, annus, quo cufus eſt, noſci nequit, ut & in qua urbe, quum illa nomen ſuum non adpoſuerit. Fortuna in num-

nummis Imperatorum celebratur, quum ea cuncta gloriosa deferret, & prospera, ut refert Ammianus Marcellinus lib. 22.

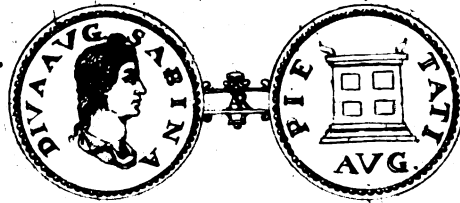
Hic nummus argenteus pro raro, & elegante habendus.

ΔΗΜ. ΕΞ. ΤΠΑΤ. Γ. *Mons Argæus, in cuius vertice Imperator paludatus stans, dextra hastam.*

Mons Argæus nummum denotat Cæsareæ in Cappadocia cūsum, in cuius summitate Imperatorem, ut plurimum ponebant, tanquam ille esset deus loci topicus, quem summo cultu prosequiebantur.

Hic nummus argenteus pro raro, & conspicuo recensetur.

SABINÆ nummi ex auro, & argento frequentes, & obvii sunt.

DIVA AVGVSTA SABINA. *Caput Sabine velatum.*

CONSECRATIO. *Aquila.*

Quantum Historiæ Augustæ subsidium afferant nummi, procul dubio ignorant, qui eos non tractant: unde enim Sabine consecrationem, de qua silent Historici doceremur, nisi per illos? Aquilam jam diximus in Augustarum consecratarum nummis adhiberi, tanquam æternitatis symbolum, quod hæ renovari dicantur.

Hic nummus argenteus rarus est.

Eadem epigraphæ. Aquila efferens in cælum figuram Sabine velo circumdatam.

Artemidorus lib. 2. Oneirocrit. cap. 20. narrat vehi super aquila, regibus quidem, & magnatibus, ac opulentis viris interitum prædicere. *Vetus enim mos est hos mortuos tum fingere, tum pingere Aquilæ insidentes.*

Hic nummus aureus anteriore rarior est.

SABINA AVGVSTA. *Caput Sabine.*

INDVLGENTIA AVG. P. P. COS. III. *Figura muliebris sedens, dextra pateram, sinistra hastam transversam.*

Indulgentiæ typus ad Augustas non spectat, si quidem illa in nummis ut plurimum pro concessione, aut permissione accipitur.

Hic nummus argenteus rarus est, etiamsi pars aversa ad Hadrianum pertinere videatur.

[P. Froelich dubitat, an hic nummus subætatus sit, atque adeo vitiosus culpa veteris monetarii, qui typum, & epigraphen Hadriani aver-

aversæ parti nummi Sabinæ ex ignorantia aptaverit . Apud Editorem reperitur hic nummus ex argento solido, & minime subætatus . Hadrianus nempe titulo Augustæ Sabinam uxorem quamvis *marosam, & asperam*, ut illam nuncupat Spartianus, honestari indulgit.]

IVNONI REGINAE. *Figura muliebris stolata stans, sinistra hastam, pro pedibus pavo.*

Juno Regina sæpe in nummis Augustarum signatur, illa sic a Latinis dicta, quod soror, & conjux Jovis, deorum, atque hominum regis esset: ita Sabinæ, ut conjux Imperatoris, adulatorie Juno Regina appellatur . Pavo ipsius deæ symbolum est,
Hic nummus aureus pro raro notandus est.

PIETATI AVG. *Ara.*

Pietati Sabinæ erecta videtur post mortem ara, ob pueros, & puellas Alimentarios ab ea institutos, si mihi conicere licet, quos quum per testamentum decrevisset, illos Antoninus Pius deinde curavit . Puellas hic etiam Faustianas in Faustinae uxoris gratiam instituit .
Hic nummus argenteus inter rariores habetur, præsertim si caput est velatum.

TELLVS STABIL. *Figura muliebris humi decumbens, dextram globo adponit, sinistro brachio columnæ cippo innixio spicas gerit.*

Hæc epigraphe, & idem fere typus in nummis Hadriani occurrit, quem ad lacum Fucinum per eum principem emissum pertinere diximus: sic tellus stabilita frumenti copiam producens Hadriano, & Sabinæ gratulatur, tanquam sub eorum imperio longa pace totus orbis annona perpetua gauderet .

Hic nummus argenteus inter præstantissimos adnumerandus est.

* VESTA. *Vesta sedens, velata, & stolata, dextra palladium, sinistra hastam.*

Nulla ferme est mulier de Augustorum domo, quæ quamvis pudicæ prærogativa non gauderet, pudicitiam tamen non ostentaret . Ea de causa Vestam suis in nummis insculpi iis maxime placuit, sub cujus effigie veluti sub pudicitiae typo se populis repræsentari arbitrabantur .

(1) *Hic nummus aureus perrarus, & elegans est.*

* C A B E I N A C E B A C T H . *Caput Sabinae .*

ΑΜΙCΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΑC ΕΤΟΤC ΡΞΗ. anno 168. *Mulier stolata stans, dextra pateram, sinistra hastile, cui aquila, vel quidpiam simile superimpositam.*

Figura muliebris vel ipsa Sabina est, vel Genius urbis Amisenorum . Annus hujus æræ 168. cadit in annum v. c. 888. juxta firmata a Vaillantio in nummis Hadriani Amisi signatis .

(1) *Hic nummus ex argento rarissimus est.*

ΣΑΒΕΙΝΑ ΣΕΒΑΣΤΗ. *Caput Sabinae .*

ΑΜΙCΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΑC ΕΤΟΤC. Ρ. Ξ. Ο. *Figura Veneris nuda genuflexa pone aspiciens, dextra velut speculum tenet .*

Amisi æræ annus 169. in Sabina, initio anni v. c. 723. convenire nequit, ut ajunt; incideret enim in annum 891. quum jam mortua esset anno 889. ante adoptionem Ælii Cæsaris, ex Spartiano; *Sabina uxor non sine fabula veneni dati ab Adriano defuncta est . Tunc Cejonium Commodum . . . . adoptare constituit .* Ergo illum præcedit, ut in Hadriano diximus, & æra anno 721. assignanda . Venus aut fui cultum Amisi indicat, aut urbs sub Veneris effigie Sabinam venerabatur .

G.B. Sinter

ÆLII

(1) In museo Edictoris.

ÆLII nummi ex argento triti, ex auro rarissimi sunt.

L. AELIVS CAESAR. Caput Ælii sine corona.

CONCORD. TRIB. POT. COS. II. Figura muliebris sedens, dextra pateram.

Mortua Sabina Hadrianus, ex Spartiano, L. Cejonium Commodum adoptare constituit; hic tunc erat consul anno 789. cum Civica Pompejano; eum itaque designavit consulem **II.** ut moris erat, mense Septembri. *Decreto consulatu cum sumptibus, eundem Commodum secundum consulem designavit.* Itaque illum gessit 790. in quo nummus ad ejus concordiam cum Hadriano arguendam cusus est.

Hic nummus ex argento tritus, ex auro inter rariores habendus.

FELICITAS AVG. Figura muliebris stans, cum caduceo, & cornucopia.

Felicitas populi Romani per adoptionem Ælii Cæsaris ab Hadriano factam indicatur hoc nummo, ut Hilaritas ejus in æreo primi moduli denotatur.

Hic nummus argenteus rarus, ex auro rarissimus.

PIETAS TR. POT. COS. II. Figura velata sacrificans coram ara, dextra protensa, sinistra pateram.

Pietas velata vota suscipit **III.** Decennalia Hadriani, quum ille anno, quo adoptavit Ælium Cæsarem, **TR. P. XXI.** iniisset, L. Ælius vero Tribunitiam potestatem ab Hadriano sibi concessam inscribit, quam

quam, an iterum computaverit, per nummos non probatur, quum Hadrianus annos Tribunitiæ potestatis in eis non signaverit, nec etiam Antoninus Pius imperii initio.

Hic nummus argenteus obvius, ex auro rarissimus.

A. ΑΙΛΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ. *Caput Ælii Cæsaris.*

ΔΗΜ. ΕΞΟΤΣ. ΤΠΑΤ. B. *Mulier stans ad aram, sinistra cornucopia.*

Quum nulli Ælii Cæsaris nummi cum epigraphe COS. DES. II. occurrant, quidam augurantur eum tantum anno 890. adoptatum fuisse, quo consulatum II. gessit. Mulier illa, Genius est pro Ælii salute sacra faciens.

Hic nummus argenteus maximi moduli rarissimus est.

ΑΜΙΣΟΤ ΕΔΕΥΘΕΡΑΣ ΕΤΟΤΣ Ρ. Ζ. Θ. *Figura muliebris stans, dextra bilancem, læva cornucopia.*

Ælius Cæsar non ante annum 889. ab Hadriano adoptatus est, quum ille eo anno consul cum Civica Pompejano in Fastis L. Cejonius Commodus adhuc appellaretur, unde æra Amisi initio anni 723. convenire nequit, quod Ælius Cæsar Kal. Januarii 891. mortuus sit, & Antoninus Pius v. Kal. Martii postea adoptatus, sed hæc in annum 721. rejicienda, inter Majum, & Augustum mensem coepta; sic annus æræ Amisi 169. in nummo Sabinæ, & Ælii Cæsaris signatus utrique conveniet, prior cusus paulo ante mortem Sabinæ in fine anni 889, alter quum Ælius Consulatum II. gerebat initio anni 890. qui annus 721. æræ Amisenæ respondet Diadumeniani nummo anni 249. in v. c. 970. incidentis.

Hic nummus argenteus præstantissimus est.

AN-

ANTONINI PII nummi ex auro, & argento triti, & frequentes sunt.

IMP. T. AEL. CAES. ANTONINVS AVG. *Caput Antonini.*

APOLLINI AVGVSTO. *Apollo muliebri ornatu stans, dextra pateram, sinistra lyram.*

Apollo ille lyram gerens, Palatinus est, seu Aetiacus muliebri veste ornatus, ut Augusti nummi exhibent, & ut Propertius cecinit :

Pythius in longa carmina veste sonat.

Huic templum in monte Palatino erexit Augustus, quod restituisse videtur Antoninus Pius.

Hic nummus aureus rarior est argenteo.

AVRELIVS CAESAR AVG. PII F. COS. *Caput M. Aurelii sine corona.*

M. Aurelius in eodem nummo cum Antonino Pio copulatur, quum uterque consulatum gereret anno 893. hic tertium, ille primum.

Hic nummus ex argento tritus, & obuius, ex auro inter raros habetur.

BRITAN. *Victoria stans globo imposita, dextra coronam gerens.*

Victoria illa Britannica vocatur, quod de Britannis relata sit. De ipsa Capitolinus, *Nam & Britannos per Lollium Urbicum legatum vicit, alto muro cespitatio submotis barbaris ducto.* In cujus memoriam in nummis Antonini signata est.

Hic nummus aureus inter praestantiores numerandus.

CON-

CONSECRATIO. *Rogus.*

Antonini Pii consecrationem denotat, de qua Capitolinus, *Cum jucunditate a Senatu divus est appellatus, cunctis certatim adniten- tibus*. Rogus erat suggestus quidam specie quadrangula, lateribus æquis assurgens, nulla præterquam lignorum ingentium materia compactus, in quo corpus cremabatur.

Hic nummus ex argento frequens, & obvius, ex auro rarus, & conspicuus est.

COS. III. *Currus triumphalis, in quo Antoninus cum duabus icuncu- lis prætextatis.*

Hic triumphus de Britannia est, in quo Antoninus secum ducit in quadrigis M. Aurelium, & L. Verum filios, illum a se, & hunc a Marco adoptatos; ille autem triumphus in tertio ejus consulatu actus est, ut nummi epigraphe COS. III. declarat.

Hic nummus aureus elegantissimus est.

DIVO PIO. *Columna Antoniniana, cui Imperator insistit, dextra bastam gerens.*

Hæc columna erecta est in Antonini foro ad viam Flaminiam, M. Aurelii rebus gestis insignis, Germanis simul, & Sarmatis, gemino bello devictis; ab eo in patris Antonini Pii memoriam dedicata est ex s. c. Alta 186. pedibus, nunc adhuc extat.

[Vaillantio fucum fecit popularis error columnam coelidem rebus gestis a M. Aurelio insignem, quam Senatus in M. Aurelii honorem erexit, columnam esse Antonianam in Antonini pii memoriam erectam. Columna Divo Antonino Pio erecta, quam exhibet nummus hic argenteus, atque alii ærei, solida est ex marmore Syenite efformata, stylobati insitens elegantissimis anaglyphis insculpto, & clathro reticulato marmoreo pro sui custodia circumsepto. Columnæ hujus altitudo est pedum 50. imi scopi diameter pedum 6. Immanem hanc columnam aggestis ruderebus, & convecta terra consulptam ad diam lucem eduxit Clementis XI. P. M. providentia; eandemque ab annis quadraginta jacentem, jam pulcherrimo stylobate e conspectu Cytoriæ Curiæ erecto, excitare, eidemque restituere vigilantissimo animo versat BENEDICTI XIV. P. M. singularis amor, & vere pontificius alendi bonas literas, artesque ingenuas promovendi, & protegendi.]

Hic nummus argenteus inter rariores potest collocari.

Eadem

¶ *Eadem epigraphe . Vir togatus sedens in sella curuli , pedibus scabello superimpositis , dextra ramum gestat , sinistra hastæ innititur .*

Antonino defuncto *decreti sunt omnes honores* , inquit Capitolinus , *qui optimis principibus ante delati sunt* . Inter hos honores nemo dubitabit præcipuum esse honorem statuar . Nummus hic nos docet , statuat fuisse illi erectam , eamque sedentem , ramum oleæ in pacis signum dextra gerentem , & fortasse colosseam , qualem Tiberio erectam fuisse ex nummis probe ostendit Laurentius Theodorus Gronovius in explicatione marmoreæ basis Puteolis repertæ .

(1) *Hic nummus argenteus rarus est .*

FORTVNA OBSEQVENS [OPSEQVENS penes Editorem .] *Figura muliebris stolata stans , dextra temonem , sinistra cornucopiæ .* Fortunæ Obsequentis duæ ædiculæ memorantur a Victore , una in prima regione , Porta Capena dicta ; altera in VIII. cujus alteram Antoninus Pius restaurasse videtur : quum sub eo Romæ , ex Spartiano , plurimæ ædes arserint . *Et Romæ incendium , quod trecentas quadraginta insulas , vel domos absumpsit .*

Hic nummus ex auro , & argento rarus est .

GENIO SENATVS . *Figura togata stans , dextra ramum , sinistra scipionem eburneum .*

Nihil mirum si a Senatu Antoninus , ipsius Genius fuerit dictus , & sic in nummis depictus : siquidem de eo Capitolinus , *Senatui tantum detulit Imperator , quantum quum privatus esset , deferri sibi ab alio principe optavit* . Genius ramum gerit , ut pacis potius , quam belli cupidus , scipio eburneus consulis symbolum est .

Hic nummus argenteus rarus est .

★ IMPERATOR II. *Caduceus inter duo cornuacopiæ .*

Si umquam pace longo tempore Imperium Romanum gavisum est , id accidit Antonino Pio imperante . *Solusque omnium* , inquit Capitolinus , *prope principum prorsus sine civili sanguine , & hostili , quantum ad se ipsum pertinet , vixit* . Hanc pacem comitata est bonorum omnium abundantia , quam duo cornuacopiæ aperte significant .

(2) *Hic nummus argenteus inter rariores locum habet .*

Tom. II.

X

IOVI

(1) In museo Editoris .

(2) In eodem museo .

IOVI STATORI. *Jupiter seminudus stans, dextra fulmen, sinistra hastam gerit.*

Jovem Statorem a sistendo volunt dictum, quod exercitum Romanum præ Sabinis fugientem, stiterit Romuli precibus; alii sic appellatum volunt, quod beneficio ejus omnia; quo sensu Antoninum Jovi comparasse videntur, illum Romani imperii Statorem nominantes, ut Cicero in oratione priusquam in exilium iret, Jovem appellavit.

Hic nummus aureus inter elegantiores adscribendus.

ITALIA. *Italia capite turrato insidens globo stellato, dextra cornucopia, sinistra sceptrum.*

Italia globo stellato insidet, ad denotandam post Faustinam inter sidera receptam, multa sibi largitam esse per Antoninum Pium ad educationem liberorum, de quo Capitolinus, *Puellas alimentarias in honorem Faustinae, Faustianas constituit.* Trajanus etiam alimenta Italiae concesserat.

Hic nummus argenteus non obuius est, praesertim quum adjuncta est TR. POT. ex auro rarus.

LIBERALITAS AVG. *Imperator sedens in substructione pro congiario distribuendo, adstantibus aliis figuris.*

Nummi diligentius, quam Historici, Imperatorum liberalitates, seu congiaria nobis indicant; illi Antoninum Pium octies ea populo distribuuisse nos edocent, Capitolinus illa non numerat, *congiarium populo dedit, militibus donativum addidit.* Horum memoria in plurimis typis nobis superest.

Plures sunt ex auro liberalitatis typi, inter raros, & elegantes collocati; ex argento rariores sunt. Tertia hujus metalli rarissima est. Secunda, tertia, & quarta in auro reperiuntur cum figuris, cum figura sola ad octavam aliae protrahuntur.

BIB. VI. COS. II. *Liberalitas stolata stans, dextra tesseram, sinistra cornucopia.*

In omni monetarum suarum forma, liberalitatum suarum notas adponebant Romani principes, ut in hoc quinario videtur: hic denarii pars erat dimidia, duos valens sestertios, & pro quinque assibus in solutionem cedens. Horum seriem solus possidet Serenissimus

A N T O N I N U S P I U S. 163

mus Princeps meus, Cenomanensium Dux inclytus. [Sed etiam nobilissimus vir D. Abbas de Rothelin, cujus seriei editio propediem prodibit in lucem.]

Hic nummus quinarius inter raros adscribendus.

PRIMI DECEN. COS. IIII. *In corona quercea.*

Votorum decennialium pro Imperatoris salute suscipiendorum mos ab Augusto originem duxit ex Dione lib. 53. *Singulis decenniis festum pro ejus renovatione agunt, quod hodie etiam fit.* Eorum memoria in nummis consignabatur: quæ pro Antonino soluta, & suscepta sunt, in annum v. c. 901. incidunt.

Hic nummus ex argento tritus, ex auro rarissimus est.

* ROMA COS. IIII. *Roma sedens, dextra Victoriolam, sinistra hastam.*

Antonino pio erga suos, pio erga patriam Roma in nummo sculpta se dicat, suosque. *Tanta diligentia, inquit Julius Capitolinus, subiectos sibi populos rexit, ut omnia, & omnes, quasi sua essent, curaret.*

(1) *Hic nummus ex argento rarus est, & elegans.*

TEMPL. DIVI AVG. REST. COS. IIII. *Templum octo columnarum, in cujus medio duæ figuræ sedentes.*

Quantam Historiæ lucem afferant nummi, dijudicent illi, qui apud Capitolinum tot ædificia Romæ ab Antonino Pio extructa, aut restaurata legunt: de templo enim D. Augusti ab eo restituto nullam haberent, nisi per nummos, notitiam. Duo erant Augusti templa, unum in IV. regione ipsi, & Romæ dicatum, alterum in VIII. a Tiberio coeptum: forsan illud ad prius spectat, ob duas illas figuras in nummo signatas. In nummo autem æreo, illa restitutio occurrit in Tr. pot. XXII. anno 913. respondenti.

Hic nummus ex argento rarus, ex auro rarissimus est.

ANTONINVS AVG. PIVS P. P. TR. P. XII. *Caput Antonini Pii laureatum.*

TEMPORVM FELICITAS. *Duplex cornucopiæ decussatim, cum spicis, quibus impositum hinc, & inde caput, unum virile, & alterum muliebre.*

---

(1) In museo Editoris.

Capita puerilia masculi, & foeminæ in nummo integerrimo probe distinguuntur, & sunt M. Aurelii, & Faustinae filii, quos illi habebant in Trib. p. XII. Antonini Pii, anno 902. nam ait Capitolinus, *Post hæc suscepta filia, Tribunitia potestate donatus est*. Illam autem accepit v. Kal. Martii an. 900. inde Temporum Felicitas, quum Augustana domus duplici prole beetur.

Hic nummus aureus inter præstantiores collocandus.

- ★ TRIB. POT. COS. III. *Mars per aerem descendens versus Rheam jacentem, &, ut videtur, dormientem.*

Insolens hic typus alludit ad originem Romæ per gnatos Rheæ Silviae ex concubitu Martis, ut Livius recitat l. 1. historiarum. Ut Diis Romani imperii principium, ita ejusdem Imperii amplificatio, & conservatio in hoc nummo attribuitur Antonino.

(1) *Hic nummus aureus insignis elegantiae, & raritatis est.*

- ★ TR. POT. COS. III. *Specus, sub qua Lupa lactans puerulos.*

Quemadmodum in superiori nummo per Martem, & Rheam significata est Romæ origo, ita eadem significatur in hoc nummo per Lupam Romulum, & Remum in antro montis Aventini lactantem. Urbs Roma novam sui originem acceptam refert Antonino, a quo sancte regebatur, & optimis legibus muniebatur.

(2) *Hic nummus argenteus rarus est: non reperitur apud Medio-barbum.*

- ★ TR. POT. XV. COS. IIIII. *Imperator eques pacificatoris habitu dextram attollit, sinistra bastam.*

Statua equestri Antonino Pio erecta in ejus Trib. potestate xv. a v. Kal. Martii anni 905. incepta, ob annonæ abundantiam populo procuratam, si mihi conjicere liceat ex plurimis cum annonæ typo nummis hoc anno percussis. Qua de re Capitolinus, *Vini, olei, & tritici penuriam per ærari sui damna emendo, & gratis populo dando, sedavit.*

Hic nummulus aureus rarus est.

A T. KA. T. AIA. AΔPIANOΣ ANTONINOΣ. *Caput Antonini Pii laureatum.*

K A A T.

(1) In thesauro Austriaco Viadobonensi, olim PP. CC. (2) In museo Editoris.

ANTONINUS PIUS. 165

ΚΛΑΥ. ΑΡΙΣΤΕΑΣ ΣΤΡΑΤΟ. *Id est* Κλάυδιος Αριστίας Στρατονικίων. *Imperator eques dextram attollens.*

Statua hæc equestris videtur esse Hadriani Imperatoris a Stratonicensibus Cariæ ipsi erecta, quod ille eorum urbem instauraverit teste Stephano, *Επίστυλι ὑπο Ἀδριανῆ, ab Hadriano instaurata.* Illa in nummo Antonini Pii sub magistratu Claudii Aristæ signata est, quod hic ab eo adoptatus fuerit.

Hic nummus argenteus raritatis eximia est.

ΑΤΤ. ΚΑΙΣ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟΣ ΣΕΒ. ΕΤΣΕΒ. *Caput Antonini laureatum.*

ΠΡΟΝΟΙΑ. *Figura muliebris stans, dextra radium, sinistra cornucopiæ; pro pedibus globus.*

In aliqua Græciæ civitate, quæ nomen haud signavit, nummus est cusus, denotatque typus, imperium Romanum per Antoninum Pium, tanquam providentia deorum esse gubernatum, quod globus pro illius mulieris pedibus arguit; unde sub illo rerum omnium abundantia per cornucopiæ designatur.

Hic nummus argenteus inter elegantiores habendus.

ΥΠΑΤΟΣ Β. *Mons Argæus, in cuius vertice figura paludata stans, dextra pateram, læva bastam.*

Consulis II. epigraphe in hoc nummo, eum initio imperii Antonini Pii a Cæsariensibus Cappadociæ cusum fuisse indicat: siquidem eo anno, quo ille ab Hadriano adoptatus est, Consul II. designatus sit. Cappadociæ Cæsariensium mons Argæus, solemne est symbolum, de quo nos sæpius.

Hic nummus argenteus inter raros numerandus.

ΥΠΑΤΟΣ Δ. ΠΑΤΗΡ ΠΑΤΡΙΔΟΣ. *Clava.*

Simplex consulis IV. inscriptio, in quam Græciæ urbe percussus fuerit nummus, non indicat, quum in eo nomen ejus non adpositum sit: porro clava, in illa Herculis cultum denotat. De nomine patris patriæ Antonino a Senatu oblato, ait Capitolinus, *Patris patriæ nomen delatum a Senatu, quod primo distulerat, cum ingenti gratiarum actione suscepit.*

Hic nummus argenteus rarus est.

FAU-

FAUSTINÆ senioris nummi ex auro, & argento frequentes, & obvii sunt.

DIVA AVG. FAVSTINA. *Caput Faustina velatum.*

AED. DIV. FAVSTINAE. *Templum pulcherrimum sex columnis adornatum, in quo Faustina sedens.*

Faustina Antonini Pii uxor mortua est tertio post adsumptum ab eo imperium anno; inter divas relata est, & templum ipsi in via sacra regionis quartæ erectum: de quibus Capitolinus, *Tertio anno imperii sui, Faustina uxorem perdidit: quæ a Senatu consecrata est, delatis circensibus, atque Templo.*

Hic nummus argenteus rarus est.

AETERNITAS. *Bigæ elephantorum thesaurum ducunt, in qua sedet Faustina.*

Thessa est, in qua Faustina cerea imago in circensi pompa vecta fuit, quum illa inter divas a Senatu relata est, de qua Capitolinus in nummo superiore laudatus, imo, & addit, *quum etiam ipse hoc concesserit, ut imago ejus cunctis circensibus poneretur.* Æternitatis symbolum sunt elephanti, qui trecentos vivere annos existimantur. *Hic nummus aureus rarissimus est.*

★ *Eadem epigraphæ. Sydus in medio nummi octo radiis circumdatum.*

Æternos cæli ignes symbolum esse æternitatis constat. Animam Faustina repetiisse suam stellam, ex qua descenderat, juxta platoniam philosophiam nummus indicat. In Deorum numerum relato Julio

Julio Cæsare, ex Suetonio c. 88. stella fulsit : & stella signata est in nummo, ut testetur Faustina inter divas syderibus receptam esse.

(1) *Hic nummus ex argento inter rariores numerandus est.*

CONCORDIAE. *Dux figurae dextras sibi jungentes.*

Antoninus Pius, & Faustina uxor dextras jungunt, ad concordiam conjugalem denotandam : qui mos apud Persas Philippi Macedonis ævo, pro firmissima fide habitus est, ex Diod. Siculo in ejus vita.

Hic nummus argenteus pro raro habetur.

CONSECRATIO. *Quatuor equi currentes currum trahunt, in quo Faustina cerea imago, & altera figura mulicbris equorum habenas moderatur.*

Ad consecrationem Faustinae spectat cerea ejus imago in curru a quatuor equis tracta : ipsa ad cælum veloci curru rapitur, illiusque genius, seu mulier ad id posita, equorum habenas moderatur.

Hic nummus aureus inter rariores recensetur.

DEDICATIO AEDIS. *Templum exastylum, in quo Faustina sedens, ut supra.*

Illæ sunt divæ Faustinae ædes, quas primus ejus Augustæ nummus exhibet, eadem enim est templi forma : hic ejus dedicationem vides, quarum cæremoniarum pompam, ritus, & solemnia lege apud Dionem in Caligula, quum divi Augusti templum dedicavit, in quibus Imperator, ut Pontifex M. munia obibat.

Hic nummus argenteus rarus, & elegans est.

EX SENATUS CONSULTO. *Duo elephantī ducentes thesām, in qua sedet Faustina habitu Cereris, dextra spicas gerentis.*

Faustina in thesæ vehitur, quas bigæ elephantorum cum sessoribus trahunt : hæ erant vehicula sacra, in quibus Augustæ recens inter deas relata imago cerea in circensibus pompis cum aliorum deorum simulacris vehebatur : thesæ illæ a Senatu tantum erant concessæ : unde in nummo *Ex Senatusconsulto.*

Hic nummus aureus præstantissimus est.

R X

---

(1) In museo Editoris.

EX. SC. *Carpentum a duabus mulis vectum .*

Carpentum a thensa differre videbatur, quod illud coopertum esset, hæc aperta : ambo pro circensium pompa a Senatu decreta, sed carpentum matronis, unde a mulis vehebatur, concessum : de quo Suetonius in Claudio c. 11. *Honos carpenti, quo per circum ducebantur matronæ*. Thensa vero divis data, ab elephantis traheretur.

Hic nummus argenteus inter rariores habendus .

PIETAS AVG. *Templum exastylum .*

Faustinae templum rursus prodit, sed cum epigraphe *Pietas*, ad denotandam mariti erga uxorem pietatem, quum eam inter divas referre procurasset; idemque in æreis nummis sub inscriptione *Æternitas* occurrit, ad arguendum, quod eam per consecrationem illa sit consequuta.

Hic nummus argenteus rarus est .

PVELLAE FAVSTINIANAE. *Imperator stans in suggestu, ex adverso sedet mulier ad mensam nummulariam, adstante altera : in imo plurimæ figuræ, quarum duæ puellas habent in manibus .*

Diversus occurrit puellarum Faustinianarum typus, amplior quidem ex auro habetur; Antoninus in eo, qui teste Capitolino, *Puellas alimentarias in honorem Faustinae, Faustianas constituit*, stat præfens in suggestu, nomina earum, quæ ad frumentationem admittit, matronæ Romanæ eas scribenti dictans.

Hic nummus ex auro, & argento omni elegantia, & raritate insignis est : ex argento alius est typus, sed minus elegans .

VOTA PUBLICA. *Duæ figuræ dextras sibi porrigunt, tertia intermedia .*

Antoninus Pius concordiam cum uxore Faustina, ita coluisse gloriabatur, ut ejus rei memoriam post ipsius mortem in ejus nummis restituere voluerit, occurrit argenteus cum epigraphe *Concordia*, & ambobus dextras jungentibus, in inscriptione *Vota Publica*, quod ea pro felici successu matrimonii susciperentur.

Hic nummus aureus inter rariores recensendus .

Sine

Sine epigraphe . Lectisternium cum sceptro , & pavone .

Ad Faustinae consecrationem spectat nummi typus : lectisternium erat in templo sacrorum gratia stratum ; id Junonis esse videtur , quod sceptrum tanquam reginae symbolum , & pavo ipsius insigne indicant , unde Faustina pro nova Junone existimabatur , imo vivens , in nummis pro ipsa jam habita est .

Hic nummus argenteus quinarius inter raros adscribendus .

G.B. Sinter

M. AURELII nummi ex argento, & auro vulgares, & triti sunt.

AVRELIVS CAESAR AVG. PII F. *Caput Aurelii sine laurea.*

ANTONINVS AVG. PIVS TR. P. COS. II. *Caput Antonini laureatum.*

Antoninus Pius consulatum II. anno 892. suscepit cum Bruttio Praesente collega, in eoque M. Aurelium Hadriani jussu a se adoptatum pronuntiavit Caesarem: ideo in averſa ipsius nummi parte exhibetur, ſed ſine laurea.

Hic nummus ex argento vulgaris, ex auro rarus eſt.

CONSECRATIO. Rogus.

Ad M. Aurelii conſecrationem ſpectat rogus. De illo principe Eutropius ait, *Inter Deos relatus eſt, & merito conſecratus*. Ipsi templa, columnas, & ſacerdotes decreviſſe Senatum teſtatur Aur. Viſtor. Rogus erat ſtrues lignorum ad cremanda principum cada- vera: ita dictus, quod in eo dii manes rogentur.

Hic nummus ex argento tritus, ex auro rarus eſt.

AVRELIVS CAESAR AVG. PII F. *Caput Aurelii nudum.*

COS. II. *Figura in quadrigis dextra extenſa, ſiniſtra ſcipionem.* Hæ quadrigæ triumphum M. Aurelii non designant, nullum enim egit, quum Cæſar eſſet: ſed ſunt quadrigæ conſulares in memoriam pompæ proceſſus, ob conſulatum II. cum Antonio Pio IIII. anno v. c. 898. ſuſceptum. Auguſti autem, qua die magiſtratum ini-
bant,

bant, in curru triumphali vehebantur, cujus memoria in eorum nummis consignata est.

Hic nummus aureus inter rariores reponendus.

DE GERM. TR. P. XXX. IMP. VIII. COS. III. P. P. *Congeries armorum.*

DE SARM. TR. P. XXXI. IMP. VIII. COS. III. P. P. *Congeries armorum, ut supra.*

Quum M. Aurelius in Trib. potestate xxx. die 22. Decembris anni 929. de Germanis, & Sarmatis triumphasset, illi anno sequente nummi cum earum gentium armorum congerie tanquam trophæo, in victoriæ memoriam percussi sunt.

Hic nummus aureus rarior est argenteo.

HONOS. *Figura virilis stans, dextra ramum, sinistra cornucopiæ.*

Honos in nummis aliquando pro Deo Virtutis socio exhibetur, tunc hastam gerit cum cornucopiæ; aliquando pro Genio Senatus, qui modo juvenis, modo barbatus pro ætate principis depingitur, & tunc ramum olivæ gestat, & cornucopiæ tenet; quasi Genii sit Senatus, pacem alere ad abundantiam populis conciliandam.

Hic nummus ex argento non obuius, ex auro rarus est.

IMPERII FELICITAS. *Mulier stolata stans, dextra submissa caduceum, læva puerulum gerit.*

Nummus ille percussus videtur ob filium M. Aurelio natum ex Faustina Imperatoris filia, per quem *Felicitas imperii* designatur, quum hæres in eo tandem natus sit, post tam multas adoptiones: hæc Dea ideo illum manu gerit; is fuit Annius Verus, quem Aurelius postquam vocasset Cæsarem, septennem amisit.

Hic nummus argenteus inter conspicuos collocatur.

IMP. VI. COS. III. *Imperator eques dextram elevans.*

Figura illa equestris pacificatoris habitu videtur designare M. Aurelii adventum Romam, post L. Veri mortem, quum ille *Imperator* vi. esset, & Consulatum iii. ageret: nisi existimemus statuat esse illius equestrem, quæ hodie adhuc in Capitolii area extat, ipsi a Senatu decreta.

Hic nummus aureus inter rariores recensendus.

Eadem epigraphæ. Victoria stans, lauream imponit Imperatori stanti, dextra fulmen, sinistra hastam gerenti.

Altera hæc est M. Aurelii statua, sed pedestris ab eodem Senatu ipsi decreta, ob victoriam Germanicam, qua de causa Imperator VI. vocatus est. Imperator fulmen gerit, imperii Romani symbolum, ut videre est in plurimis aliis Imperatoribus: ipsi enim tanquam Joves Latii in statuis repræsentabantur.

Hic nummus argenteus inter rariores habendus.

PRIMI DECENNALES COS. III. *In corona laurea.*

M. Aurelius mortuo Antonino Pio Non. Martii anni 914. solus imperavit, nova imperii inde auspicia petita: anno 924. finitum est primum ejus decennium, propter quod ludi agebantur, & sacra fiebant: unde eorum in nummis memoria; postea, vicennalia a Senatu, & a populo suscipiebantur.

Hic nummus argenteus obvius est, ex auro inter elegantiores admittendus.

TR. POT. XII. COS. II. *Apollo muliebri habitu stans, dextra pateram, sinistra lyram.*

Antonini Pii nummus occurrit cum epigraphæ *Apollini Augusto*, & eodem Apollinis typo, ut hic in M. Aurelio exhibetur cum nota Trib. pot. XII. quos suspicor in iis signatos ob Apollinares ludos ab illis editos, ut solebant quotannis ad prid. Nonas Quinctiles. Apollo pateram gerit, ob sacra ipsi facta.

Hic nummus aureus est rarus.

TRIB. POT. XV. COS. III. *Quadrigæ consulares currum vehunt, in quibus Imperator dextra scipionem gerit.*

Quadrigæ similes jam prodierunt in M. Aurelii Cæsaris nummis, quæ ad pompam consulatus II. spectant: hæc vero ad consulatum III. quem iniit cum L. Vero II. anno v. c. 914. paulo ante obitum Antonini Pii, post quem suscepit Trib. pot. XV. & hic primus est M. Aurelii post patrem mortuum annus, in quo nullum egit triumphum: sed memoria est processus consularis pompæ, de qua crebro in plurimis Augustis sumus dicturi.

Hic nummus aureus inter rariores collocandus.

TR. P.

TR. P. XX. IMP. IIII. COS. III. *Victoria stans, dextra palmam, sinistram adponit clypeo palmae arbori appenso, supra quem VIC. PAR.*

Monumentum est victoriae contra Parthos a L. Vero in Syria morante per legatos relatae, quum M. Aurelius Trib. pot. xx. gereret anno v. c. 919. inde Imperatoris IIII. titulus ipsi tributus, quum Romae mansisset, ut inde constitueret omnia, sive, ut ait Capitol. *Quod res urbanae Imperatoris praesentiam postularent.*

Hic nummus aureus pro raro numeratur, ex argento tritus, & obvius est.

VOTA PVBLICA. *M. Aurelius, & Faustina uxor dexteras sibi jungentes, figura intermedia.*

In gratiam matrimonii M. Aurelii, & Faustinae Antonini Pii filiae, qui illum adoptaverat: dexteras ideo jungunt dea Concordia intermedia, nam pro felici matrimoniorum successu vota suscipiebantur, quae hic publica fuisse denotat nummus.

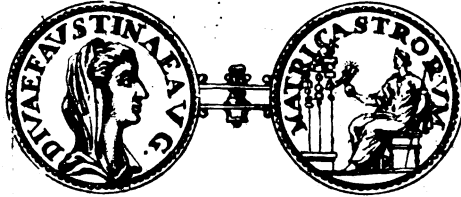
Hic nummus aureus est rarus.

ΥΠΕΡ ΝΙΚΗΣ ΡΩΜΑΙΩΝ. *id est, Pro victoria Romanorum, Venus stolata stans, dextra pomum, sinistra hastam.*

Hæc Græciæ urbs, quæ nomen non adposuit, Faustina sub Veneris effigie, nummorum Romanorum exemplo repræsentat, quasi sub illius auspiciis M. Aurelius victoriam retulerit; eam autem castorum matrem a Senatu vocari postulavit, ut infra ex Capitolino dicturi sumus. Venus pomum, pulchritudinis arrham a Mercurio acceptam gerit.

Hic nummus argenteus inter elegantiores reponendus.

FAU-

FAUSTINÆ junioris nummi ex auro, & argento frequentes, & obvii sunt.

* DIVA AVG. FAVSTINA. *Caput Faustinae velatum.*

CONSECRATIO. *Rogus, ejus primum tabulatum est encarpis ornatum, & secundum quatuor columnis suffultum: In vertice biga cum auriga.*

Rogi, quibus comburenda cadavera Augustorum, & Augustarum, erant alii aliis speciosiores, & ditiores. Sumptuosiores parasse M. Aurelium Faustinae uxori, cui petiit a Senatu juxta Capitolinum, ut honores, ædisque decernerent, nummus præsens ostendit.

(1) *Hic nummus ex argento inter rariores locum habet.*

DIVAE FAVSTINAE MATRI CASTRORVM. *Caput Faustinae velatum.*

CONSECRATIO. *Rogus.*

De titulo Matris castrorum a M. Aurelio Faustinae uxori dato, narrat Capitolinus in illius vita, ut de hujus consecratione post ipsius mortem. Rogus, lignorum strues erat ad cremanda eorum corpora, qui consecrabantur: ita dictus, quod in eo dii manes rogentur. *Hic nummus argenteus inter rariores collocandus.*

FAVSTINA AVGVSTA. *Caput Faustinae.*

FORTVNAE MVLTIBRI. *Mulier sedens, dextra temonem, sinistra cornucopiae.*

Ut

(1) In museo Editoris.

Ut Virilis Fortuna a Romanis colebatur, sic a Matronis dicata est Fortuna Muliebris, cujus templum erat in via Latina, quarto ab urbe lapide, sed ejus signum nefas erat attingere nisi univiræ: at ipsi plurimum debebat Faustina, quum filia esset Imperatoris, & quidem prima, Imperatori nupta.

Hic nummus aureus est rarus.

MATRI CASTRORVM. *Faustina sedens dextra Phœnicem globo impositum, sinistra hastam gerit; ante, tria signa militaria.*

Faustinae nummum penitus illustrat Capitolinus in vita Marci, quæ ibi Diva, & mater castrorum nominatur, siquidem ait ille: Divam etiam Faustina a Senatu appellatam gratulatus est: quam secum in æstivis habuerat, ut matrem castrorum appellaret. Phoenix globo impositus æternitatem denotat per consecrationem consecutam.

Hic nummus argenteus inter rariores adscribendus.

MATRI MAGNAE. *Figura muliebris capite turrato sedens inter duos leones, sinistra innixa crotalo, dextra spicas.*

Faustina sub Cybeles habitu depingitur, quam Strabo appellat lib. 10. Θείαν μεγάλην, deam magnam, hæc sub nomine Opis culta, tympanum, seu crotalum gerebat, per quod orbis terræ significatur: per turres in capite, oppida: per spicas, hominum alimentum: per leones, maternam pietatem omnia posse superare.

Hic nummus aureus rarior est argento.

VENERI FELICI. *Columba, aut cornix: in alio, CONCORDIA.* Nulla Veneris Felicis nisi in nummis, & antiquis inscriptionibus mentio: in his vero sacerdotes ipsi dicatas fuisse docemur; hanc nempe deam plurimum coluisse Faustina, ob concordiam cum M. Aurelio servatam, ideo columba, insigne ipsius symbolum, in nummis cum Concordiæ epigraphe expressa.

Prior nummus aureus rarior est posteriori.

ΦΑΥΣΤΙΝΑ ΣΕΒΑΣΤΗ. *Caput Faustinae.*

ΥΠΕΡ ΝΙΚΗΣ ΡΩΜΑΙΝΩΝ. *Id est, Pro victoria Romanorum, Mulier stans cum quatuor puerulis, duos manibus gerit, in imo duo stant.*

Urbs quædam Græciæ, quæ nomen non adposuit, Faustinae fecundita-

ditatem cum victoriis Romanorum æquiparat, nam quot pueros genuerat, tot victorias iis futuras auguratur, unde modo sæculi Felicitas, modo Temporum Felicitas appellatur.

Hic nummus argenteus rarus, ex auro rarissimus.

ΥΠΕΡ ΝΙΚΗΣ ΤΩΝ ΣΕΒΑΣ. *Id est, Pro victoria Augustorum. Venus stans stolata dextra pomum, sinistra hastam gerit.*

Ipsamet Græciæ urbs, quæ M. Aurelii nummum cudit, & hunc signasse videtur; Faustinae rursus adulata, ipsam sub Veneris Victricis effigie, ut in nummis Romanis exhibens, quasi sub ejus auspiciis M. Aurelius, & L. Verus Imperatores victoriam retulerint.

Hic nummus argenteus est elegantissimus.

L. VE-

L. VERI nummi ex auro, & argento frequentes, & triti sunt.

IMP. CAES. L. AVREL. VERVS AVG. *Caput Veri laureatum.*
CONG. AVG. IIII. *Figura muliebris stolata stans, dextra tesseram frumentariam, laeva cornucopiae.*

Quantum nummis debemus, qui, quot liberalitates, seu congiaria sub L. Vero data fuere, nos edocent; ille nonum imperii vix annum tetigit, & tamen intra hoc tempus quatuor congiaria distribuit: ultimum hoc in triumpho Parthico ab utroque Imperatore M. Aurelio, & L. Vero concessum est populo.

Hic nummus aureus est rarus.

HERC. PAC. *Hercules nudus stans dextra ramum gerit.*

De Hercule Pacifero nulla alia, nisi in nummis antiquis mentio: quum autem homines fortes, antiqui, Hercules appellarent, plurimi principes Romani sub Herculis nomine, & effigie prodierunt. Verus autem, tanquam post summos labores in Parthico bello exantlatos, Parthis pacem concesserit, Hercules Pacifer appellatur. *Hic nummus aureus inter praestantiores habendus.*

LIB. AVGVSTOR. TR. P. COS. II. *Duo Imperatores sedentes in substructione pro congiario distribuendo, adstantibus aliis figuris.*

Primum congiarium a L. Vero datum est ob Trib. potestatem ipsi a M. Aurelio communicatam Non. Aprilis 914. quum mortuus esset Antoninus Pius v. Kal. Martii ejusdem anni, & ille solus imperaret,

Tom. II.

Z

unde

unde ait Capitolinus; *Tumque primum Romanum imperium duos Augustos habere cœpit*. Duo idcirco in subsellio sunt.
Hic nummus aureus præstantissimus est.

PROFECTIO AVG. *Figura Imperatoris in equo dextra hastam gerentis.*

Singularia Imperatorum gesta nobis repræsentant eorum superstites nummi; hic Lucii Verii ad bellum Parthicum expeditionem anno 915. exhibet: de qua Capitolinus, *Ad Parthicum vero bellum, Senatu consentiente, Verus frater ejus missus est*. Ideo ille in equo dextra hastam, hostes profligaturus, incedit.
Hic nummus aureus inter rariores computandus, ex argento est rarissimus.

REX ARMEN. DAT. *Imperator sedens in suggestu duabus figuris militaribus adstantibus, Soæmo Armeniæ Rege inferius stante. Diversæ sunt epigraphæ.*

Armenia per Statium Priscum L. Veri legatum recuperata, quam Vologæses II. Parthorum rex occupaverat, expulso ex ea Soæmo etiamsi ex Arsacidarum genere orto, quod ille regnum a Romanis principibus accepisset, L. Verus eum restituit ex Photio, unde nummus in hujus rei memoriam percussus. Vide Tristenum pag. 687.
Hic nummus aureus inter rarissimos reponendus.

TR. P. VI. IMP. III. COS. II. *Figura equestris jaculo impetens captivum.*

Quum L. Verus tantum per legatos bellum Parthicum gereret, unde titulum Imperatoris III. obtinuerat autumno præcedentis anni, quod Cassius Seleucia capta Mesopotamiam penetrasset, at quum Verus ipse iterum ad Euphratem pervenisset, ideo in nummis eques barbarum telo confecturus depingitur.
Hic nummus aureus ex rariorum numero est.

VIC. PAR. *In clypeo, quem Victoria palmæ imponit.*

L. Verus annis quinque bellum Parthicum, etsi per legatos, confecit; devicto ubique Vologæse, unde *Victoria Parthica*. Et ille *Parthicus maximus* appellatus est: de Parthis triumphum cum M. Aurelio egit.

Hic nummus ex auro rarus est, ex argento frequens, & tritus.

Sine

Sine epigraphe . Imperator eques , telum dextra in hostem concitans .

Imperator eques spiculum in hostem vibraturus depingitur, quod ad Euphratem usque contra Parthos iverit, sed modo cum epigraphe TR. P. IIII. IMP. II. modo TR. P. VI. IMP. III. quum bis teste Capitolino id fecisset; *Ad Euphratem tamen impulsu comitum suorum secundo profectus est*: modo sine epigraphe.

Hic nummus aureus ejusdem est raritatis, & elegantia, ac superior.

ΑΤΤ. Κ. Α. ΑΤΡ. ΟΤΗΡΟΣ ΣΕΒ. *Caput Veri laureatum .*

ΥΠΕΡ ΝΙΚΗΣ ΚΤΡΙΩΝ ΣΕ. *Pallas galeata stans, dextra extensa telum, sinistra clypeum .*

A Græca illa urbe, quæ suos M. Aurelio, & Faustinae cudit nummos, prodit alter L. Vero dicatus cum eadem epigraphe ΥΠΕΡ ΝΙΚΗΣ; sed cum Pallade victoriæ quidem præside: urbs autem nimium adulatrix, Imperatores inscribit Dominos, qui titulus a necessariis, aut salutantibus voce tantum illis dabatur.

Hic nummus argenteus elegantissimus est .

* *Eadem epigraphe . Mulier stolata dextra globum, sinistra cornucopia .*

Gratulatur L. Vero Græca urbs, quod simul cum M. Aurelio pugnaturs adversus Parthos progressus victoriam de illis reportaverit, quam imperii felicitas per typum indicata consequeretur. Victoria hæc Parthica, ob quam ambo Imperatores triumpharunt, contigit anno v. c. 919.

(1) *Hic nummus argenteus elegantissimus est, & rarissimus .*

* ΑΥΤΟΚΡ. ΟΤΗΡΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΣ. *Caput L. Veri nudum .*

ΥΠΑΤΟΣ Β. *Mons Argæus, in cujus vertice simulacrum .*

Cæsaræ Cappadociæ cusum fuisse hunc nummum satis edocet inculptus mons Argæus. Puto Cæsaræ cives gratulatos Lucio Vero ob ejus adoptionem a M. Aurelio factam, & ad consortium imperii elevationem, quæ contigit anno v. c. 914. M. Aurelio tertium Consule, & L. Vero secundum.

(2) *Hic nummus argenteus maximi moduli rarissimus est .*

(1) In thesauro Fridericiano Saxengo. ex Liebe .

(2) In musco D. Apostoli Zeno .

LUCILLÆ nummi ex auro, & argento triti, & frequentes sunt.

LVCILLA AVGVSTA. Caput Lucillæ.

FECVNDITAS. *Figura muliebris sedens, ulnis puerulum, alter stat pro pedibus.*

Lucilla filia fuit M. Aurelii, & Faustinae primogenita, quam pater L. Vero imperii consorti uxorem dedit, eamque ad illum in Syria pro bello Parthico morantem, Ephesum, usque duxit. Nummus duos ejus filios exhibet; sed alius tres, unde merito fecunditas Lucillæ denotatur; si fuerit ex iis mas aliquis, paululum vixit.

Hic nummus argenteus, & aureus inter raros locum habet.

VOTA PVBLICA. Corona cum literis in ambitu.

Monumentum est votorum propter Lucillæ cum Vero matrimonium factorum; similis quidem epigraphe visitur cum M. Aurelio, & Faustina dextras jungentibus, Concordia dea intermedia, sed nummus lauream exhibet, quam meritis est Verus ob bellum Parthicum; Lucilla autem ad eum ducta est, dum illud gereret.

Hic nummus argenteus rarus est: obuius, quando literæ sunt in medio coronæ.

ΑΟΥΚΙΑΔΑ CEBACTH. Caput Lucillæ.

ΒΑΚΙΑΕΤC ΜΑΝΝΟC ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟC. *Figura muliebris sedens, dextra spicas, sinistra tædam ardentem.*

Lucilla sub Cereris effigie spicas, & tædam ardentem gerente exhibetur,

betur, quales ut plurimum Principes Romanæ repræsentari solebant: huic nummum cudit Mannus Arabiæ regulus, Imperatori sic gratulans ob titulum *Φιλορρομῆς* sibi ab illo concessum, dum ille Parthicum bellum gereret. Vide Seguinum.

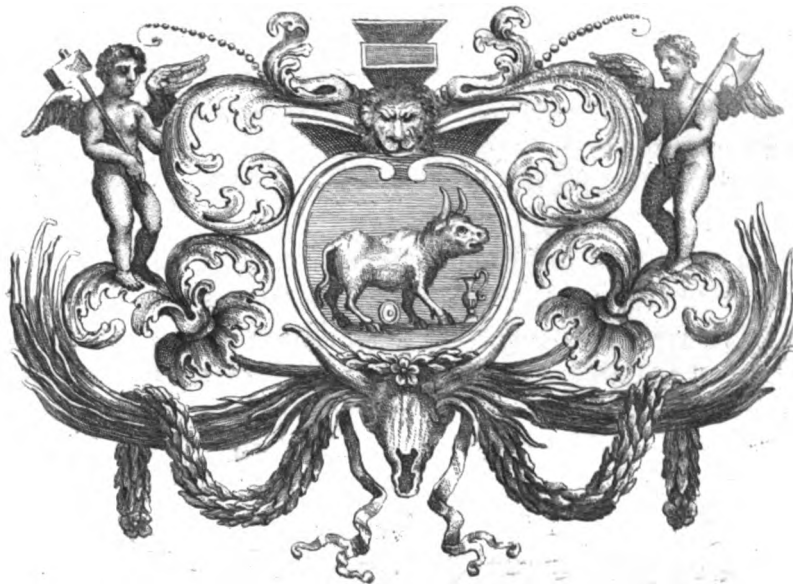
Hic nummus eximia raritatis, & elegantia habetur.

Diversum paulo typum possidet Princeps meus Dux Cenomanensium.

* *Eadem epigraphe. Mulier stolata sedens, dextra pateram præbet serpenti ex ara emergenti, sinistra cornucopia tenet.*

Typum Deæ Salutis signavit Rex Mannus in hoc nummo, quo tempore Lucilla substitit cum Commодо Antiochiæ, belli cura ab Imperatore L. Vero demandata Avidio Castio adversus Vologæsem. Fortassis Lucillæ haud bene se habenti salutem adprecabatur Regulus ille, ut se vere Romanorum studiosum probaret.

(1) *Hic nummus argenteus ejusdem est pretii, ac superior.*

COM-

---

(1) In musco D. Abb. de Rothelin.

COMMODI nummi ex argento vulgares, & triti, ex auro inter rariores habentur .

IMP. CAES. M. ANT. COMMODVS AVG. *Caput Commodi laureatum .*

ADVENTVS AVG. *Imperator eques .*

Commodus tribunitia potestate a patre accepta mense Augusto labentis anni 928. illo in Germania xvi. Kal. Aprilis 933. mortuo, bello pene confecto Romam venit, faustis, ut ait Herodianus, omnibus adclamationibus, & coronarum, florumque sparsionibus exceptus .

Hic nummus ex auro, & argento rarus est .

APOL. MONET. *in aliis MONETAE P. M. TR. P. XV. vel XVI. COS. VI. Apollo nudus stans, dextram capiti admovet, sinistro cubito columnæ innixo .*

Ad Apollinares ludos spectat ob pestilentiam Romæ sævientem anno 943. in quo Commodus inivit Trib. pot. xv. & xvi. De hac Dio, *tanta pestilentia fuit, quantam nunquam fuisse cognovi* . Juno autem, ut Moneta dicta est ob vocem editam a templo, sic ille Apollo videtur *Moneta* dictus, ob editam vocem non interruptæ religionis, in ipsis ludis ex Verrio Flacco. ap. Poinp. Festum .

Hic nummus argenteus rarus est .

APOLLINI PALATINO. *in aliis APOL. PAL. P. M. TR. P. XVI. COS. VI. Apollo stans muliebri habitu, dextra pateram, sinistra lyram columnæ impositam .*

Apol-

Apollo ille Aëtiacus, muliebri veste erat indutus, Palatinus dictus, quod ab Augusto in Palatio dicatus sit post Aëtiacam pugnam, cujus statuam a Scopa ita factam narrat Plinius; de qua Propertius

Aëtius in longa carmina veste canit.

Hic nummus argenteus rarus est.

AVCT. PIET. P. M. TR. P. XII. IMP. VIII. COS. V. P. P. *Figura muliebris sacrificans supra aram ignitam.*

Commodus quum sacra Isidis colendo, religionem restituere videretur, *Auctor Pietatis* dici voluit: inde in nummis hac epigraphe gaudet.

Hic nummus argenteus rarus est.

CONC. MIL. P. M. TR. P. XI. IMP. VII. COS. V. P. P. *Imperator paludatus stans inter quatuor milites.*

Non adlocutionem pro bello suscipiendo, sed concordiam militum, & fidem exercitus erga Commodum renovatam indicat nummus: nam in Bello Britannico objurgati sunt milites, quod seditionem fecissent, apud Dionem. Ex simili alterius nummi epigraphe Trib. pot. xi. Imp. vii. Cos. v. Commodum de Britannia triumphum egisse novimus.

Hic nummus aureus singularis elegantiae, & raritatis est.

COMMODO CAES. AVG. FIL. GERM. SARM. *Caput Commodi nudum.*

DE GERM. *Congeries armorum.*

Similes nummorum typi ob Germanos devictos Commodum, ac M. Aurelio signati sunt, quandoquidem ille, ut narrat Lampridius, *Profectus est cum patre, & ad Germanicum bellum.* Idem supra in M. Aurelio.

Hic nummus argenteus rarus, ex auro præstantior est.

Eadem epigraphe. Caput Commodi sine laurea.

DE GERMANIS. *Trophæum cum duobus captivis in imo.*

Commodus patre vivente *Germanicus* dictus est, ut M. Aurelius, quem in bello Germanico comitatus erat, ideo trophæum de Germanis in ejus nummis, ut in patre.

Hic nummus aureus inter elegantiores constituendus.

Eadem

Eadem epigraphæ . Caput Commodi nudum .

DE SARMATIS . *Duo captivi in imo trophæi .*

M. Aurelius geminum contra Germanos, & Sarmatas bellum gessit ; at quia Commodus eum sequutus est, eosdem Germanici, & Sarmatici titulos ut pater, accepit, & trophæa de illis populis in ejus nummis signata sunt .

Hic nummus aureus superiori rarior est .

FID. EXERC. P. M. TR. P. XI. IMP. VII. COS. V. P. P. *Imperator stans in suggestu adloquitur cohortes ,*

Hic typus ad fidem militum erga Commodum indicandam, ut supra diximus, est signatus, & non propter adlocutionem Imperatoris ad cohortes ; nam in Trib. potestate nullum suscepit bellum, iis autem donativum distribuit, & populo congiarium .

Hic nummus argenteus inter elegantiores numeratur .

FEL. AVG. P. M. TR. P. XI. IMP. VII. COS. V. P. P. *Felicitas stolata stans, dextra globum, cui imposita est Victoria, sinistra caduceum magnum .*

Per fidem exercituum, & concordiam militum in Commodi nummis cum Trib. pot. xi. denotatas, Felicitas Augusti, & ut in alio nummo, Felicitas sæculi, indicantur . Felicitas Augusti per victoriam orbi Romano insistentem, stabilitur .

Hic nummus aureus ex rariorum numero est .

FELICITAS PERPETVA AVG. *Imperator togatus stans, sinistra cornucopiæ, dextram porrigit figuræ muliebri stanti, læva caduceum oblongum gerenti .*

Hoc lemmate indicatur annona ab Imperatore procurata, & populi fames sublevata, de qua Herodianus, *Sed & fames eodem tempore civitatem oppresserat* . Nam classem Africanam instituit, quæ subsidio esset, si forte Alexandrina frumenta cessassent : unde Felicitas populo perpetua .

Hic nummus argenteus rarus, & conspicuus est .

FORTVNAE MANENTI. *in aliis FORT. MANENT. TR. P. XIII. IMP. Fortuna sedens, dextra equum capistro retinens, sinistra cornucopiæ .*

For-

Fortunæ Reduci votum suscipere solebat Senatus, quum Imperator aliquam profectiōem obibat, Lampridius autem ob non susceptam a Commodō, votum Fortunæ manenti eum fecisse indicat; *Tertio meditans de profectiōe a Senatu, & populo suo retentus. Vota pro eo facta sunt Nonis Pii Fusciano iterum Cos.* Fuscianus autem consulatum inivit, dum Commodus gereret Trib. pot. XIII. Fortuna Manens, equi ferocis fræno coerciti schemate, denotatur.

Hic nummus argenteus inter rariores numerandus.

HERCVLI COMMODO AVGV. *Clava in laurea.*

Commodus, teste Herodiano, eo vecordiæ, petulantiaque processit, ut paternum primo cognomen repudiaret, ac pro Commodō Marci filio *Herculem se Jovis filium jussu appellari, depositoque Principum Romanorum cultu leonis pellem substerneret.* Ideo in laurea Herculis nomen adscriptum est, & caput leonina pelle amictum.

Hic nummus argenteus inter rariores collocandus.

HERC. COM. P. M. TR. P. XVI. COS. VI. *Hercules sacrificans supra arulam ignitam, ex adverso arbor leonis spoliis onusta.*

Statua videtur esse Commodō dicata sub habitu Herculis, de quo narrat Lampridius, *Accepit statuas in Herculis habitu: eique immolatum est ut deo*, nam prius dixerat, *Commodum Herculem, & deum appellans*: Illi decernebantur omnia, quæ vellet, nam Senatus eum pertimescebat.

Hic nummus aureus raritate, & elegantia insignis est.

HERCVLI ROMANO AVG. *Hercules dextram trophæo imponens.*

Commodus non modo Hercules dici voluit, sed ut hic varia a diversis locis cognomina tulit, ipse tanquam Imperator Romanus, Hercules Romanus appellari ambivit, de quo Lampridius, *Appellatus est etiam Romanus Hercules, quod feras Lanuvii in amphitheatro occidisset*, & tanquam victorias longe extendisset, trophæum coronat.

Hic nummus aureus inter rariores habendus.

HERC. ROM. COND. COS. VII. P. P. *Hercules sinistra clavam, & spolia leonis, boves agit.*

Tom. II.

A a

Hæc

Hæc est statua Commodo a Senatu decreta, uti narrat Dio, ob Romanam ab illo factam coloniam, *Volebat enim omnino urbem, suam esse coloniam videri. Ad hæc ei statua aurea mille librarum cum tauro, & vacca facta est*, sic enim colonix conditor representabatur, porro Herculis habitu.

Hic nummus aureus rarissimus est.

- I. O. M. SPONSOR. SEC. AVG. *Jupiter cum pallio nudus stans, læva fulmen, dextram humero Commodi togati imponens; hic dextra globum, læva sceptrum.*

Quum paratæ Commodo fuissent sæpius insidiæ, ut loquitur Dio, Senatus ei adulans Jovem in nummis securitatem ipsi orbem terrarum administranti spondentem exhibuit, cum titulo Optimi Maximi: Jupiter enim ita cognominatus est, quod velit, & possit omnibus prodesse.

Hic nummus argenteus inter rariores recensendus.

- IOVI DEFENSORI SALVTIS AVG. *Jupiter seminudus inter septem triones, dextra erecta fulmen, læva sceptrum.*

Quod multorum insidias evitasset Commodus, ejus salutis defensor, Jupiter ex cælis ipsis perhibetur, quod triones illi testantur sidus illud conficientes, quod Arcton appellant; quasi Jupiter ipse jam illos nimis audaces, & temerarios fulmine suo percusserit.

Hic nummus argenteus superiori elegantior est.

- IOVI EXSVP. P. M. TR. P. XII. IMP. VIII. COS. V. P. P. *Jupiter sedens, dextra fulmen, sinistra hastam.*

Inter illa superba nomina, quæ vesanus Imperator sibi imposuit, *Exsuperantem* se nominasse narrat Dio, *Quasi omnes homines longe in rebus omnibus superaret.* At eo vecordix processit, ut deorum nomina usurpaverit, & se Jovem Exsuperantem, quasi alios deos etiam superaret, appellaverit.

Car. Patin ex inscriptione legit IOVI EXSVPERANTISSIMO.
Hic nummus argenteus rarus est.

- LIBERALITAS AVG. *Commodus sedet in substructione, adstante liberalitate; Romanus scalam adscendit pro congiario accipiendo.*

Plurimas liberalitates ex nummis Commodum distribuisse novimus, fed

sed quando primam dederit, Lampridius nos docet: *adhuc in praetexta puerili congiarium dedit, atque in basilica Trajani praesedit*. Unde nomen Cæsaris tantum in nummo praefert. *Hic nummus aureus rarissimus est.*

LIBERAL. V. TR. P. VII. IMP. IIII. COS. III. P. P. *Quatuor figurae pro congiario distribuendo.*

Nummus liberalitatem v. Commodi exhibet in Tr. potestate vi. quam populo concessit, quum ex Germania mortuo patre rediisset, & de illa triumphum egisset anno 934. *Hic nummus ex auro, & argento elegantissimus est.*

LIB. AVG. VI. P. M. TR. P. XI. IMP. VII. COS. V. *Quatuor figurae pro congiario.*

Liberalitas vi. populo R. data est a Commodo propter victoriam Britannicam, ob quam ille Imperator vii. appellatus est, & eam distribuit, dum consulatum v. iniit anno 939. Congiario viii. largitus est: de eo autem Lampridius, *Congiarium dedit populo, singulis denarios septingentos vicos quinos*. *Hic nummus argenteus eximia raritatis est.*

NOBILIT. AVG. P. M. TR. P. XII. IMP. VIII. COS. V. P. P. *Mulier stans dextra hastam.*

Nil mirum, si primus Nobilitatem, de qua tantopere gloriabantur Romani, in nummis signare voluerit Commodus, siquidem teste Herodiano; *Unus omnium ante se Imperatorum nobilissimus fuit*, quam ex victoriis suis magis inclaruisset gloriabatur, ideo Nobilitas hastam, & victoriam praefert. *Hic nummus argenteus obuius, sed aureus rarissimus est.*

OPTIME MAXIME COS. V. P. P. *Jupiter seminudus stans, dextra fulmen.*

Jupiter ex Cicerone dictus est Optimus ob beneficia, & Maximus ob vim; hæc autem epigraphe OPTIME MAXIME videtur in nummo adposita ob ejusdem adclamationem a Senatu Commodo factam, nam inquit Dio, *Tum nos magna voce dicebamus multa, ut jussi eramus. Dominus es, vincis omnia felicissime, &c.* *Hic nummus argenteus inter rariores adnumeratur.*

PACI AETER. P. M. TR. P. XIII. IMP. VIII. COS. V. P. P.

Figura muliebris sedens, dextra ramum oleæ, sinistra hastam gerit. Victis Mauris, & Dacis, Pannoniisque compositis; in Britannia, in Germania, & in Dacia imperium Commodi recusantibus provincialibus sedatis, quasi pax æterna esset futura, percussus est hic nummus.

Hic nummus aureus maximi moduli eximia raritatis, & elegantia est.

PATER SENAT. P. M. TR. P. XII. IMP. VIII. COS. V. P. P.

Figura togata stans, dextra ramum, sinistra hastam transversam.

Quum memor Pompejani facinoris in Senatum faviret Commodus, ille metu, ipsi adeo adulatus est, ut Senatus patrem appellaret, qui Senatus carnifex dici merebatur, sed vetere consuetudine Imperator, Senatus Princeps cognominabatur, teste Dione in Pertinace.

Hic nummus argenteus rarus est.

PIETATI SENATVS C. V. P. P. *Due figurae togatae dextras sibi jungentes.*

Alterum est Senatus erga Commodum adulationis monumentum hic nummus, dum suam versus ejusmodi ferocem Imperatorem declarat pietatem, ut innuit Dio hujus temporis Senator, *Is timor nobis erat cum ceteris communis*; Plurimos enim interficere quotidie solebat.

Hic nummus argenteus rarus est, aureus rarissimus est.

P. M. TR. P. VIII. IMP. VI. COS. III. P. R. *Modius, in quo spica, & papaver.*

Tempus, quo fames Romæ ingens fuit, indicat Trib. pot. VIII. in nummo consignatam, nempe annum v. c. 936. & 937. quando a Commodo sublata est, annona ei procurata, per modium spicis plenum designata.

Hic nummus argenteus rarus, & elegans est.

★ P. M. TR. P. XIII. IMP. VIII. COS. VI. P. P. *Victoria dextrorsum gradiens, dextra lauream, sinistra palmam.*

Plures victoriæ relatæ sunt imperante Commodo, non ipso quidem pugnante, sed ejus Ducibus. *Victi sunt*, inquit Lampridius, *sub*

co

eo tamen, quum ille sic viveret per legatos Mauri, victi Daci, Pannonia quoque composita, in Britannia, in Germania, & in Dacia imperium ejus recusantibus provincialibus: quae omnia ista per duces sedata sunt. Quinarii argentei Victoriati dicti sunt, quia Victoriā, ut plurimum, praeferebant. Rari fere omnes sunt. Si qui alio typo signantur, hi sunt inter Quinarios elegantiores.

(1) *Hic quinarius argenteus rarus est.*

PRINC. IVVENT. *Figura paludata stans, dextra ramum, laeva hastam, a tergo trophaeum.*

Ad primum bellum Germanicum spectat nummus, postquam finitum est, quum adhuc Commodus diceretur Princeps juventutis: nam ille olivam pacis symbolum gerit, & pone eum de Germanis trophaeum.

Hic nummus ex argento tritus, ex auro rarus est.

PROVIDENTIAE AVG. *Hercules pede dextro navis prorae imposito, laeva erecta clavam; stat ex adverso figura muliebris cum proboscide in capite, dextra spicas, laeva sistrum gerens.*

Quum fames aliquando Romam vexasset, Annonae plurimum providit Commodus, teste Lampridio, ut classem Africanam instituerit: quae subsidio esset, si forte Alexandrina frumenta cessarent, ideo ipse Herculis effigie pede prorae insistit, & ei Alexandria spicas subministrat.

Hic nummus aureus, & argenteus praestantissimus est.

SAL. GEN. IIVM. *Salus stans, dextra Commodum genuflexum sublevat, sinistra hastam gerit.*

Quum ex aliquo morbo Commodus fuisset liberatus, vel quum pestis Romae admodum saevisset, & magna hominum strages inde sequeretur, quasi Salus generis humani a salute Commodi dependeret, quod ille salvus Laurenti servatus esset.

Hic nummus argenteus praeclarus, & elegans est.

SERAPIDI CONSERV. AVG. *Serapis stans, dextram elevat cum modio in capite.*

Commodus sacra Isidis coluit, cujus maritus erat Osiris, seu Serapis

(1) In museo Editoris.

pis, ideo ab illo summo honore habitus est, at quum apud Tacitum deum ipsum a multis Æsculapium existimatum legimus, quod ægris corporibus mederetur, in aliquo Commodi morbo, Conservator Augusti dicitur.

Hic nummus argenteus rarus est.

TR. P. II. IMP. II. COS. II. P. P. *Figura virilis stans, dextra equum capistro retinet.*

Ad Circenses ludos spectare videtur, quibus præerat Castor ex Isidoro, nam ipsi equos a Mercurio distributos historiæ docent; Commodus autem Trib. pot. III. agens, illos celebravit, & tanquam Princeps juventutis decursionem equestrem egisse verisimile est, ut observatur in Getæ nummis. Quidam de Mauretania interpretantur. *Hic nummus argenteus inter rariores computandus; aureus rarissimus est.*

* TR. P. VIII. IMP. VI. COS. IIII. P. P. *Mars galeatus stans, dextra scutum demittit, sinistra hastæ innititur.*

Commodus Amazonico cultu, capite videlicet galeato, scuto, & hasta ornatus in arenam procedere non erubuit. De eo Lamprius: *December Amazonius vocatus est ex amore concubinæ suæ Martiæ, quam pictam in Amazone diligebat: propter quam & ipse Amazonico habitu in arenam Romanam procedere voluit.*

(1) *Hic nummus aureus inter rariores collocandus.*

VICTORIA AVGVST. *Victoria stans dextra coronam, sinistra palmam.*

Ad aliquam Commodi victoriam pertinet, at quum nullum ipse gefferit bellum, sed tantum per legatos, porro Imperatoris titulum sæpius ob eas de hostibus relatas tulit, at quum bellum Britannicum inter alia maximum fuit, in ipsius victoriæ monumentum hunc fuisse percussum nummum recte quis conjicere posset.

Hic nummus aureus inter rariores locandus.

VIRT. AVGVST. TR. P. VII. IMP. IIII. COS. III. P. P. *Imperator eques telo leonem impetens.*

Ut in Hadriani nummis ipse eques aprum telo confodiens exhibetur,

(1) In musæo D. Apostoli Zeno.

tur, ita Commodi virtus emicuit in occidendis propria manu feris, de quo Dio, *magnum numerum hominum, & belluarum publice sæpe interfecit*. Ideo ob leonem conto transfixum in Trib. potestate VII. nummus illi signatus est.

Hic nummus aureus inter rariores habendus.

* *Sine epigraphe. Caput Commodi laureatum, ante quod globus, sub quo ΖΠΤ. anno 487.*

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΣΑΥΡΟΜΑΤΟΥ. *Caput Regis Sauromatis diadematè revinctum, cum modica barba ad mentum.*

Sauromates hic, Rex Bospori, fortasse nepos est illius Regis Sauromatis, qui 79. annis antea nummum cuderat sub Trajano: Additis annis in nummo signatis 487. ad annos 453. Æræ Bosporanæ completur annus v. c. 940. & imperii Commodi 7. & 8.

(1) *Hic nummus ex auro, vel potius electro didracmalis, præstantia, & singularitate conspicuus est.*

CRI-

(1) In museo Senatoris Veneti Antonii Nani.

CRISPINÆ nummi ex argento triti, ex auro inter præstantiores reputantur.

CRISPINA AVGVSTA. *Caput Crispina.*

DIS GENITALIBVS. *Ara.*

Dii genitales dicti erant parentes, & procreatores rerum omnium, & animantium, de quibus meminit Ausonius in Periocha lib.4.

Juppiter in terra cum Dis genitalibus, una

Concilium cogit superum de rebus Achivis.

Iis aram, ut fecunditatem obtineret, Crispina dedicavit.

Hic nummus argenteus rarus est.

VENVS. *Figura muliebris stans, dextra pomum, laevam capiti ad-movet.*

Augustæ in nummis sub Dearum imaginibus sæpe repræsentabantur, at quum corporis venustas iis maxime conveniret, Crispina sub Veneris effigie exhibetur, pomum pulchritudinis pretium præ manibus gerens.

Hic nummulus aureus rarissimus est.

VENVS FELIX. *Figura muliebris sedens, dextra Victoriæ, laeva hastam gerit.*

Venus varie cognominata est, at in inscriptionibus antiquis, & nummis sæpe *Felix* perhibetur, quasi matrimonia reddat felicia, sed id eventus ut plurimum manifestat contrarium, ut ipsi Crispinæ evenit, quæ a marito primum Capreas relegata est, postea occisa.

Hic nummus ex argento obuius, ex auro rarus est.

VE-

VENVS VICTRIX. *Venus nuda, dextra caduceum, sinistro cubito columna innixio hastam gerit: pro pedibus clypeus.*

Venus Victrix eadem videtur fuisse ac Genitrix, ut supra diximus, quum illa eodem fere modo repræsentetur nempe seminuda, at dum Crispina per fecunditatem, & puerulum in nummis ejus depictum, Commodum fecisse patrem indicatur, merito Venus Victrix nuncupatur.

Hic nummus aureus inter rariores adscribendus.

PERTINACIS nummi ex auro, & argento inter elegantiores adscribuntur.

IMP. CAES. P. HELV. PERTIN. AVG. *Caput Pertinacis laureatum, in aliis radiatum.*

AEQVITAS AVG. TR. P. COS. II. *Figura muliebris dextra bilancem, sinistra cornucopiae.*

Nil mirum, si Aequitas inter virtutes, quæ Imperatoribus tribuuntur, sæpe in eorum nummis frequens occurrat, quum iis jus publice sæpe reddere ambiebant; ille bilancem æquatam manu gerit, tanquam omnia ponderans; sinistra cornucopiae, unde per rectam ipsius administrationem, rerum omnium abundantia.

Hic nummus aureus rarior est argenteo.

★ **DIVVS PERT. PIVS PATER.** *Caput Pertinacis nudum.*

CONSECRATIO. *Aquila globo insistens alis expansis, corpore sinistrorsum, & rostro dextrorsum converso.*

In insigni hoc nummo signata est Pertinacis in Deos relatio, quam Consecrationem dicebant. Pertinax statim ab ejus funere a Senatu & populo consecratus est, ajente Capitolino, *per Senatum, & populum Pertinax in Deos relatus est.* Subinde Severus, interfecto Juliano, imperium adeptus, iterum Pertinacem inter Deos retulit. *Funus deinde censorium, inquit Spartianus, Pertinacis imagini duxit, tumque inter Divos sacravit.*

(1) *Hic nummus argenteus singularis raritatis, & elegantie est.*

D I S

(1) In museo D. Abb. de Rothelin.

DIS CVSTODIBVS. *Mulier stans, dextra temonem, sinistra cornucopiæ.*

Inter Deos Custodes, Fortuna præcipue ab antiquis culta est, ideo Aurea in principum cubiculo adservabatur successori tradenda, teste Capitolino in Antonino Pio. Hanc vero, & Regiam Spartianus in Severo nuncupavit. Illi Pertinax ut novus Imperator se commendat.

Hic nummus argenteus rarissimus est.

IANO CONSERVAT. *Figura Jani bifrontis stantis.*

Novi Imperatores Jano ante fores curiæ posito sacra facere solebant, ut Xiphilinus de Juliano Pertinacis successore narrat; *Tandem quum ille venisset in curiam, essetque Jano, qui erat ante ejus fores, sacrificaturus.* Ideo in nummo tanquam deus conservator signatur.

Hic nummus argenteus inter elegantiores recensetur.

LAETITIA TEMPORVM COS. II. *Figura muliebris stolata stans, dextra coronam, sinistra cornucopiæ.*

Commodo patriæ hoste interfecto, magna de Pertinacis, ut viri boni, electione percepta est lætitia; inde apud Herodianum *læti omnes agitare; sperantes se parentem adeo magis quam Imperatorem habituros.* Lætitia coronam gerit, ut refert Hyginus in Astron. *Homines in maxima lætitia, victoriisque coronas habere consueverunt.*

Hic nummus aureus rarior est argenteo.

LIBERATIS CIVIBVS. *Figura muliebris stolata stans, dextra tesseram, sinistra cornucopiæ gerit.*

Pro solita congiarii distributionis epigraphe *Liberalitas*, hæc exhibetur *Liberatis civibus*, quasi populus cariorem habuerit libertatem post Commodum recuperatam, quam congiarium ipsi a Pertinace donatum. Nam, ut ait Capitolinus, *donativa & congiaria, quæ Commodus promiserat, solvit.* Vide Seguinum edit. 2. apud Jombertum.

Hic nummus argenteus eximiæ raritatis est, & elegantia.

* MENTI LAVDANDÆ. *Figura muliebris tunicata, & stolata stans, dextra sertum, sinistra bacillum.*

B b 2

Men-

Mentem coluere Romani adinstar Deæ. Huic aram, & templum erexerant. Hinc Ovidius l. 6. Fastorum.

Mens quoque Numen habet: Menti delubra videmus

Vota metu belli, perfide Pæne tui.

Elegantes sunt typi omnes, & inscriptiones, quibus signari voluit Pertinax nummos suos: sed inscriptio præsens, præ ceteris, elegantissima est.

(1) *Hic nummus argenteus singularitate, & elegantia conspicuus, & insignis est.*

OPI. DIVIN. TR. P. COS. II. *Figura muliebris sedens, dextra spicas.*

Pertinax, ut ait Capitolinus, *Annonæ consultissime providit*, de quo Dio, *quum ipse esset in mari, ut rei frumentariæ provideret*. Porro ut abundantiam rerum omnium a se partam divino auxilio tribueret, nummum Opi feu Terræ, quæ frumenta profert, dedicavit. Vide Gruter. pag. 26.

Hic nummus argenteus inter rariores habendus, aureus rarissimus est.

PROVID. DEOR. COS. II. *Mulier stolata stans, dextram versus globum elevat, sinistra ad latus admota.*

Vere imperium providentia Deorum Pertinaci delatum est, quum is illud fortiter recusarit, ut narrat Herodianus, at ille *recusare institit, tanquam rem invidiosam, omen imperii, excusare senectutem, veniamque crare*. Ideo globum e cælo delapsum indicat mulier.

Hic nummus argenteus pro rarissimo habendus.

PROVIDENTIA DEORVM COS. II. *Figura muliebris utramque manum versus globum elevans.*

Ut orbis Romani imperium a Diis sibi commissum demonstraret Pertinax, mulierem sub Providentiæ nomine illum e cælo recipientem signavit; hæc mundi partes administrare tradebatur, ut optima, & frugi materfamilias.

Hic nummus ex auro, & argento inter rariores.

SAECVLO FRVGIFERO. *Caduceus inter spicas.*

Quum sub Commodò caritas annonæ vel sterilitate, vel ministro-

rum

(1) In thesauro Austriaco Vindobonensi.

rum artibus fuisset, Pertinax vix imperium suscepit quin ipse in mare conscenderit, ut ipsi provideret: unde ad denotandum sub eo omnium rerum abundantiam, hæc *Sæculi Frugiferi* epigraphæ cum spicis, & caduceo pacis symbolo.

Hic nummus argenteus insignis elegantia, & raritatis est.

VOT. DECEN. TR. P. COS. II. *Figura velata sacrificans supra tripodem.*

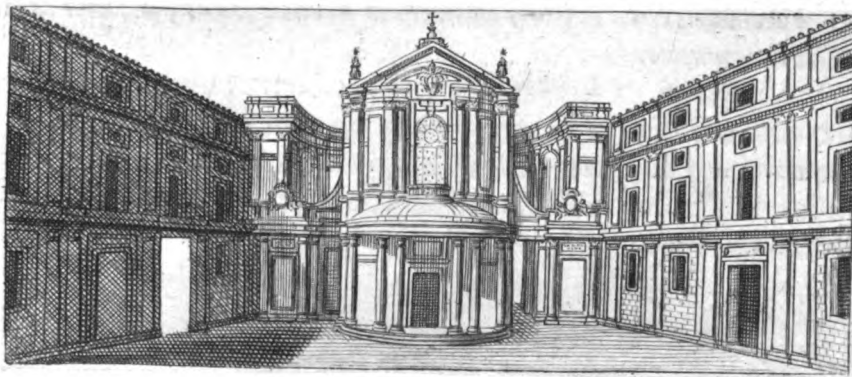
Ad vota decennalia pro salute Principis, primis ejus imperii temporibus, suscepta spectat; hic autem mos ab Augusto manavit, qui imperium in decennium acceperat, & deinde sub aliis Imperatoribus observatus est.

Hic nummus aureus, & argenteus inter præstantiores collocandus.

L. A. *Justitia stans stolata, dextra bilancem, sinistra cornucopia.*

Justitia in Pertinace adeo eminebat, ut in extremis provinciis, & apud Barbaros nosceretur: qua de re Alexandrini illam in ejus nummis adposuerunt, & Herodianus prædicat; *Quin barbari metu virtutis . . . justitiæque fide, quum neminem ab illo scirent offendi, sed gratiam cuique pro meritis referri, sponte illi se dederunt.*

Hic nummus maximi moduli argenteus eximia raritatis est, & elegantia.

DID.

DID. JULIANI nummi ex auro, & argento rarissimi sunt.

IMP. CAES. M. DID. IULIAN. AVG. *Caput Juliani.*

CONCORDIA MILITVM. *Figura muliebris utraque manu signum militare.*

Illa fuit concordia militum ad imperium Did. Juliano conferendum, quod ille ab iis nundinatus erat; nummo ideo convenit, quod refert Herodianus, *Tum signis sublati, impositisque illius imaginibus deducere hominem tendunt.* Hæc illa signa mulier utraque manu gerit.

Hic nummus aureus, & argenteus rarissimus est.

P. M. TR. P. COS. *Figura muliebris stolata stans, dextra temonem, sinistra cornucopiæ.*

Quum Fortuna ex Lactantio, opes tribuere putaretur, & humanarum rerum regimen habere; eam ob rem Imperatores eam præcipue colebant tanquam deam Conservatricem, ideo inter deos Custodes numerabatur, ut in Pertinace observavimus.

Hic nummus aureus rarior est argenteo.

RECTOR ORBIS. *Imperator togatus stans, dextra globum.*

Julianus homo vanus, ubi Senatus auctoritate se confirmatum vidit, se *Orbis Rectorem* ausus est appellare, quasi imperio regendo dignus; quod minime præstitit, nam Severo in Pannoniis Imperatore a militibus appellato, imperii societatem obtulit, quum se ipsi imparem agnosceret.

Hic nummus aureus, & argenteus rarissimus est.

MAN-

MANLIÆ SCANTILLÆ nummi ex argento inter præstantiores collocantur, ex auro rarissimi sunt.

MANLIA SCANTILLA AVG. *Caput M. Scantillæ.*

IVNO REGINA. *Figura muliebris stans, dextra pateram, sinistra hastam, pro pedibus pavo.*

Scantilla sub Junonis Reginæ effigie in averſa nummi ſui parte cæ-
latur, quum Julianus Imp. ejus maritus ſub Reſtoris Orbis titulo,
qui Jovi adſcribitur, prodiſſet; nam Regina Juno cognominata
eſt, quod ſoror, & conjux Jovis, deorum, atque hominum Regis,
eſſet.

Hic nummus ex argento rarus eſt; ex auro rariffimus.

DID.

DID. CLARÆ nummi ex auro rarissimi, ex argento eximia raritatis, & præstantiæ sunt.

DIDIA CLARA AVG. *Caput Didia Clara.*

HILARITAS TEMPORVM. *Figura muliebris stolata stans, dextra palmam oblongam, sinistra cornucopie.*

Designatur hoc schemate populi Romani Hilaritas in liberorum procreatione a Didia Clara Imperatoris unica filia; nam Artemidorus Principum liberos per ramos palmarum designari auctor est; ipsa autem Repentino patrueli nuper nupserat. Vide, quæ de palmarum ramis dixerit Tristanus in Hadriano tom. i. pag. 480.

Hic nummus ex auro elegantissimus est, ex argento rarissimus.

PE

PESCENNI nummi ex argento inter imperiales rarissimi sunt, ex auro non observantur.

IMP. CAES. C. PESC. NIGER IVST. AVG. COS. II. *Caput Pescennii laureatum.*

AETERNITAS AVG. *Septem triones, inter quos crescens Luna:* Vox illa Æternitas non ad consecrationem Pescennii spectat; sed ad populorum adulationem, ut colligitur ex verbis Plinii jun. ep. 67. *per æternitatem tuam, salutemque.* Pescennius enim occisus a Severo, qui per octodecim annos imperavit, nec consecratus est, nec Divi nomen in nummo gerit: Luna igitur crescens, & Septem triones pro Æternitatis symbolis adponuntur.

Hic nummus argenteus a me descriptus sub epigraphe CONSECratio, cujus non memineram, eximiæ raritatis est, & elegantiae.

APOLLINI SANCTO. *Figura nuda stans, dextra cippo columnæ imposita ramum tenet.*

Cognomen *Sancti* inter illa, quæ Apollini tribuuntur in nummis occurrit, cujus etiam mentio est in antiquis inscriptionibus Romæ erutis apud Gruterum pag. 38. ex quibus illius templum colligitur fuisse ad Tiberim, ubi nunc ædes sancti Stephani in Silice: ejus peculiaris cultor Pescennius fuisse videtur.

Hic nummus argenteus insignis elegantiae, & raritatis est.

BONAE SPEI. *Figura muliebris stans, dextra florem, sinistra vestem sublevat.*

Tom. II.

C c

Dea

Dea Spes initio imperii Principum Romanorum sæpe in eorum nummis cælabatur, ob bonam spem, quam de iis conciperent populi, aut quam de se concitarant Principes; qua de causa Spes dextra florem gerit, quia spes est fructum ibi venturum, ubi flos apparuerit.

Hic nummus argenteus obuius est, si partem aversam attendas; si caput, rarissimus.

BONI EVENTVS. *Figura muliebris stans, dextra canistrum, sinistra spicas.*

Boni eventus inter Consentes Deos agricolarum recensetur, & ejus figura virilis est nuda, dextra pateram, læva spicam, & papaver: sed in nummo matrona canistrum, & spicas gerit ob amplam messem Boni eventus Dei auspiciis collectam, cui sacra Pescennii jussu facta fuerant.

Hic nummus argenteus inter variores numerandus.

CERERI FRUGIFERAE. *Figura muliebris stolata stans, dextra spicas, sinistra hastam puram.*

Quum Pescennius contra Severum pro imperio dimicandum esse animadvertit, Cererem frugum Deam præcipue coluit, ut abundantia exercitui parta, bellum facilius gereret; ideo in ejus nummis Ceres sub cognomine frugiferæ signata est, a Græcis *Ανθηφόρα* dicitur.

Hic nummus argenteus inter elegantiores recensetur.

FELICITAS TEMPORVM. *Canistrum floribus, & fructibus refertum.*

Temporum Felicitas non magis observatur, quam in rei frumentariæ abundantia, cui, quum maxime provideret Pescennius, ideo canistrum spicis refertum cum serpente Felicitatis symbolo in ejus nummis signatum est. Felix sane imperium sub ejusmodi providentissimo Principe.

Hic nummus argenteus raritatis, & elegantia insignis est.

FORTVNÆ REDVCI. *Figura muliebris stolata stans, dextra temonem, sinistra cornucopia [dextra elata caduceum, apud D. Abin. de Rothelin.]*

Quum

Quum Pescennius auxilium suum Romæ contra Julianum implorari accepisset, ut narrat Dio lib. 73. *Qui se propterea efferebat, quod ejus fidem, atque auxilium populus imploraverat; votum Fortuna Reduci fecit, ut solebant Principes ab Urbe absentes, in cujus memoriam signatus est nummus.*

Hic nummus argenteus inter elegantiores adnumerandus.

* FR FR. FRVG. *Figura muliebris stolata stans, dextra spicas demissas, sinistra faci innititur.*

Imperitiæ scalptoris adscribenda est informis hæc epigraphe. Loco scalpendi CERERI scalpfit FR FR., si enim præponatur C, & duæ literæ F mutantur in E habetur CERER. Typus Cererem repræsentat cum spicis, & face, qua raptam Proserpinam quæritabat.

(1) *Hic nummus ex argento inter rarissimos computandus.*

INVICTO IMP. TROPÆ. *Trophæum, ad cujus imum duo clypei.*

In augurium victoriæ, quam de Severo referre sperabat Pescennius, cusum fuisse hunc nummum cum trophæo credere est; ideo *invictus* appellatur *Imperator*: ille enim in prælio ad Cilicias pylas legiones suas præfens instruxit.

Hic nummus argenteus a D. Morellio repertus eximiæ raritatis est.

IOVI PRAE. ORBIS. *Jupiter sedens, dextra fulmen, sinistra hastam.*

Epigraphen *Jovi Præfecto orbi* interpretamur, licet Vir eruditus *Jovi Præsidi orbi* alicubi dixerit; quum enim Jovi cæli, & terræ imperium obtigerit, Præfectus orbi dici quidem potuit; Fulmen gerit divinitatis symbolum, cui ab aquila porrectum fingunt, quod ictu fulminis illa non lædatur.

Hic nummus argenteus eximiæ raritatis est.

IVSTITIA AVGVSTI. *Mulier stolata stans, dextra bilancem, sinistra cornucopiæ.*

Justitia inter præcipuas Pescennii virtutes emicuisse videtur, siquidem *Justi* cognomen ipsi inditum nos docent ejus nummi: nam

C c 2

apud

(1) In museo D. Abb. de Rothelin.

apud Herodianum dictum est, *ut Pertinacis vitam putaretur emulari*, praesertim forsan ejus justitiam, unde nomen ei impositum.
Hic nummus argenteus rarissimus est.

MARTI VICTORI. *Mars galea ornatus graditur, dextra parazonium, sinistra trophaum gerit.*

Mars quum bello praesset, *Victor* deinde cognominatus videtur, cui sacra fecisse Pescennium ad victoriam de Severo obtinendam verisimile est, ut nummi denotant, in quibus gradiens trophaum in victoriae augurium gestat.

Hic nummus argenteus rarissimus est.

Eadem epigraphe. Mars galeatus stans, dextra hastam, sinistra Victoriam: pro pedibus clypeus.

Mars in superiore nummo gradivus est, tamquam ad victoriam properans; in hoc tranquillus, ut jam *Victor*; ideo simulacrum victoriae gerit, & clypeus pro pedibus positus est, certam de Severo victoriam Pescennio promittens.

Hic nummus ex argento inter rarissimos locatur.

MINERVAE VICTRICI. *Figura muliebris tunicata galeato capite stans, dextra Victoriolam, sinistra clypeo innixa hastam gerit.*

Minerva, sicut Mars bello praesse dicebatur, ideo, ut Marti *Victoris* cognomen inditum, sic & Minervae *Victricis* appellatio data est, cui etiam sacra a Pescennio pro victoria contra Severum obtinenda, facta fuisse indicant nummi, in quibus tanquam certam pollicita victoriam, ejus signum dextra gerit.

Hic nummus argenteus elegantissimus est.

MONETA AVG. *Figura muliebris stolata stans, dextra bilancem, sinistra cornucopiae.*

Moneta in Pescennii nummis exhibetur ad denotandum jus summum per eam ad ipsum spectans: mulier autem bilancem tenet ad materiam metalli ponderandam, ut eam cuique justam rependat.

Hic nummus argenteus pro rarissimo habendus.

PIETATI AVG. *Figura muliebris stolata stans, dextra pateram supra aram ignitam sustinet.*

Pie-

Pietas , quum nihil aliud sit quam iustitia erga Deos , & peculiaris versus eos cultus , hæc in Pescennio præsertim fuisse videtur : nam ubi Augustus appellatus est Antiochiæ , primum templa Diis gratiam relaturus adiit , teste Herodiano , unde ipsa Pietas sacra faciens in nummis exhibetur .

Hic nummus argenteus rarissimus est .

ROMAE AETERNAE . *Figura muliebris galeata sedens , dextra Victoriolam , sinistra hastam : pro pedibus clypeus .*

Roma pro Dea culta fuit , & templa non modo apud Græcos habuit , sed in monte Palatino ipsi ab Hadriano Imp. extructum est . Illa victoriam gerit tanquam in toto terrarum orbe Victrix ; & Æterna dicitur , in perpetuæ dominationis augurium ; in nummis Pescennii cælata , quod ita a Romanis vocaretur .

Hic nummus argenteus Massiliæ a me repertus , elegantissimus est .

* SALVTI AVG. *Figura muliebris stans , dextra demissa bilancem , sinistra cornucopia .*

Typus hic minime convenit cum epigraphe . Cusus est nummus Antiochiæ , ubi alii omnes Pescennii , in qua urbe minor fortasse monetariorum cura , quam Romæ , saltem meliori ævo ; sphalniata enim etiam Romæ patrata sunt a monetariis posteriorum Imperatorum , quæ eorum incuriæ adscribi debent , non falsariis , ut accidit in subæratissimis .

(1) *Hic nummus argenteus rarissimus est .*

SALVTI AVGVST. *Mulier sacrificat coram ara , cui involutus est serpens .*

Salus in Pescennii nummis exaratur , ut hæc Dea conservaret Imperatorem , quem Syrii summo amore prosequerentur , ut refert Herodianus , *Amabant autem vehementer Nigrum , quod & imperium apud illos humanissime gesserat .* Antiochiæ ejus nummi cælabantur , ut in imperii sede .

Hic nummus argenteus pro rarissimo habendus .

VICTORIA . *Victoria scribens in clypeo AVG. trophæo appenso .*

Plurimi reperiuntur cum victoriæ symbolis typi , quos ad Pescennii victo-

(1) In museo D. Abb. de Rothelin .

victoriarum potius augurium cufos, quis dixerit, quam ad certam de hostibus victoriam spectantes; porro de prælio in angustiis Nicææ, & Cii secundum edito Dio inquit, *Sed postea quam Nigri-niani conspecto Nigro Severianos insequuti sunt, victoria apud ipsos fuit.*

Hic nummus a me Smyrnæ inventus in Thesaurum Regium depositus rarissimus est.

VICTORIA AVG. *Victoria stans, dextra coronam, sinistra palmam gestat.*

Quum nec apud Cyzicum, nec in angustiis Nicææ, & Cii prælia inter Pescennium, & Severum inita bellum absolvissent, victoria ab utraque parte incerta adhuc videbatur, & quisque nummos cum victoriæ symbolis, ut suis animum adjiceret, cudere potuit, imo debuit.

Hic nummus argenteus inter rariores scribendus est.

VICTORIAE AVG. *Victoria gradiens, dextra coronam, sinistra palmam.*

Victoria gradiens ab Amico depingi putatur tanquam ad alias properans, quum per eam belli controversia non absoluta sit: stans effingitur, quum illa bello finem imposuit, sed hæc graditur, tanquam hostem devictum per totum orbem disseminans.

Hic nummus argenteus inter rariores adjungendus.

VICTOR. IVSTAE. *Victoria gradiens ad dextras coronam gerit, sinistra palmam.*

Alludit ad cognomen *Iusti* Pescennio impositi, ut percussus est nummus Galbæ cum epigraphe *Victoria Galbæ*: adde quod causa Pescennii iusta fuerit, quum ille a Romanis contra Julianum appellatus fuerit: de quo Dio, *tum vero auxilium cæterorum militum, & præsertim Pescennii Nigri implorant.*

Hic nummus argenteus eximia raritatis est.

ΑΥΤΟΚ. ΚΑΙΣΑΡ Γ. ΠΕΣΚΕ. ΝΙΓΡΩ. ΔΙΧΑΙΩ. *Caput Pescennii laureatum.*

ΠΡΟΝΟΙΑ ΘΕΩΝ. *Aquila alis expansis insistit clavæ.*

Nummos tetradrachmales argenteos in Syriæ urbibus, Imperatorum

rum permisso signatos jam vulgavimus, eosque ut plurimum aquilam Romani imperii insigne exhibere diximus, & illam, cui rei insidit, urbes, in quibus cusi sint, denotare: hæc autem clavæ Herculis Tyrionum innixa est, sed postea Tyrus, nunciata Nigri fuga, Severo acclamavit, quam ideo incendi jussit Pescennius. Vide Herodianum.

Hic nummus argenteus maximi moduli Aleppi repertus incidit in manus Wihelmi Falkner Angli, qui mihi eum venundedit 30. Ludovicis aureis, stupendæ raritatis, elegantia, & singularitatis est.

MONITIO AD LECTOREM.

*Ita fide Tomi primi Num. coloniarum arcam Pescennii nummum in Gaza Parmensi assertatum, forsan suspectum esse diximus ob bilin-
guem ejus inscriptionem, sed periti, qui eum tractarunt, indubitata
fidei esse nobis asseverant.*

CL. ALBINI nummi ex argento rari cum Cæsaris nomine, inter rariores cum Imperatoris titulo; ex auro omnes eximiæ raritatis sunt.

IMP. D. CLOD. SEPT. ALBIN. AVG. *Caput Albini sine corona. ÆQUITAS AVGVSTI. Figura muliebris stans, dextra bilancem, sinistra cornucopiæ.*

Æquitas in nummis Augustorum sæpe occurrit, quum ea virtus in iis præsertim effulgere debeat, qui jus dicere solent, nec illa Cæsari facto convenit, sed hæc adhibita est in nummis Albini, quum is se Augustum, Imperatoremque appellavit, postquam Severus eum insidiis aggressus est. Alii de cudendæ monetæ potestate exponunt. *Hic nummus argenteus rarus est.*

APOLLINI AVG. COS. II. *Apollo stans muliebri habitu, dextra pateram, sinistra hastam.*

Id Albinum imprimis coluisse Apollinem nos docet, quod narrat Capitolinus, illum cornua bovis in ejus ortu nati, ipsi imperii augurium portendentia, in templo Apollinis Bajani præsertim reposituisse: Apollo autem, ob templum ipsi in palatio imperiali ab Augusto extructum, dictus est *Augustus*.

Hic nummus aureus eximiæ raritatis est, argenteus pro rarissimo habendus.

CLEMENTIA AVG. COS. II. *Figura muliebris stolata stans, dextra pateram, sinistra hastam puram.*

Seve-

Severus crudelis admodum fuit ; in Albino *clementia* prædicatur ; ideo ille a Romanis odio habitus est , hic summopere expetitus ; illum vocat Herodianus *immitem suapte natura , & sanguinarium* ; hunc vero *ortum illustri genere , ac bonæ indolis juvenem* . Clementia autem sacrificantis habitu depingitur .
Hic nummus argenteus rarissimus est .

FIDES LEGION. COS. II. *Aquila legionaria inter duo signa militaria .*

Albinus , ubi Severum despecto fœdere , ac jurejurando contra se copias movere accepit , in Galliam transiens legiones Germanicas accersivit , quæ ipsi fidem obstrinxerunt , unde Concordia signa gerit militaria cum epigraphe *Fides legionum* .

Hic nummus argenteus inter rariores habendus .

Eadem epigraphe . Duæ dextræ junctæ aquila legionaria intermedia .

Dexteræ junctæ pro notissimo fidei symbolo ponuntur , sed illæ aquilam legionariam tenent ad indicandum fœdus esse inter legiones , quarum hæc insigne est ; legiones autem Germaniæ superioris , & inferioris pro Albino cum Britannicis contra Severum conjunctæ sunt .

Hic nummus argenteus ejusdem raritatis , & elegantia , ac superior .

FORTVNA AVG. COS. II. *Fortuna stans , dextra temonem , sinistra cornucopia .*

Fortuna , ut credebatur divitiarum esse mater , atque nutrix , sicque in rebus omnibus dominans , in nummis Imperatorum frequens occurrit , sed sæpe cum lemmate Fortuna Augusti , quasi ut quisque Genium suum haberet , ita quisque suam Fortunam bonam , vel malam .

Hic nummus argenteus inter rariores locandus .

FORTITVDO AVG. INVICTA. *Hercules stans pelle leonina in pallii forma ornatus , dextra clava innixa , sinistra globum .*

Albinus ob egregia facinora Herculi comparatur , sub cujus effigie exhibetur cum elogio *invicti* : quod habent inscriptiones antiquæ apud Gruterum pag. 315. & 382. Herculem vero ita cognominatum

Tom. II.

D d

exi-

existimat Varro, quod animalium omne genus vicerit; Lucretius autem, omnia monstrā animi.

Hic nummus argenteus eximia raritatis est, & elegantia.

FORTVNAE REDVCI. *Figura muliebris sedens, dextra temonem, sinistra cornucopiae.*

Augustis Romæ absentibus, sæpe nummi cum *Fortunæ reduci* epigraphæ cudebantur, ob desiderium, quo Romani eos videndi tenebantur; votum itaque huic deæ fiebat, quod post eorum reditum solvebatur in ejus templo in vi. regione a Domitiano, ut putant, extructo: nam in ea pro Augusto, ara tantum fuerat erecta.

Hic nummus ex argento frequens, ex auro raritate, & elegantia præstantissimus est.

GEN. LVG. COS. II. *Figura feminuda capite turrato, dextra hastam, sinistra cornucopiae; pro pedibus aquila.*

Lugduni cūsum hunc nummum arguit Genius ejus urbis in eo representatus, quum enim Albinus ex Britannia in Galliam contra Severum profectus transiisset, Lugdunum pervenit, ubi prælium inter eos commissum est, teste Herodiano, *Donec postremo apud Lugdunum, magnam urbem, atque opulentam, prælium in manibus fuit.*

Hic nummus argenteus rarissimus est.

IOVI VICTORI. *Jupiter sedens, dextra Victoriā, sinistra fulmen.*

IOVIS VICTORIAE COS. II. *Jupiter stans dextra Victoriolam, sinistra hastam puram, pro pedibus aquila.*

Albinus primam suam de Severianis in Gallia victoriā etiam si levem, Jovi tamen tribuit, tanquam ejus ope, & auxilio eam reportasset, de iis Herodianus, *Sed ubi jam in Galliam Severi copiae pervenerunt, leves quædam primo pugnae, quasque velitares fuerint.* Ideo Jupiter dextra Victoriolam gerit: Jovi vero Victori diem festum Romani celebrabant Id. Aprilis.

Hic nummus argenteus inter rariores reponendus.

* IMP. CAES. D. CLO. SEP. AVG. *Caput Albini laureatum.*

MONET. AVG. COS. II. *Figura muliebris stans, talari veste induta, dextra bilancem, sinistra cornucopiae.*

Jus

Jus cudendæ monetæ aureæ, atque argentæ sibi unis reservarunt Imperatores Augusti, relicta Senatui facultate cudendi monetam æream. Albinus consors Imperii a Severo factus eodem jure usus est cudendæ monetæ, quo Severus. Mulier cum bilance, exactum, justumque metalli pondus debere esse indicat, & cum cornucopiæ, ex justa monetæ administratione populorum felicitatem, rerumque omnium abundantiam pendere.

(1) *Hic nummus argenteus inter rariores, & præstantiores recensendus est.*

SALVTI AVG. COS. II. *Figura muliebris stolata stans, serpentem pascit.*

Quum Albinum pro Imperatore multi exoptarent, sacra pro ejus salute sæpe fiebant, quorum memoria in ejus nummis nobis remansit. In iis exhibetur modo Æsculapius Medicinæ Deus cum epigraphæ COS. II. modo Dea Salus ejus filia serpentem patri, & ipsi facrum pascens.

Hic nummus argenteus rarus est.

SAECVLI FEL. COS. II. *Figura muliebris stolata stans, dextra caduceum, sinistra ramum.*

Sæculi felicitatem sub Albino, principe exoptato, populi prædicant; sub Commodò enim exhaustæ ut plurimum fuerant provinciæ, de quo Lampridius, *vendidit etiam provincias, & administrationes*: ita ut earum rectores illas expoliarent.

Hic nummus ex argento rarus est.

SAEC. FRVGIF. COS. II. *Genius seminudus cum strophio stans, dextra caduceum alatum, sinistra instrumentum insulcum.*

Nummi Pertinaci cusi sunt, ob annonæ procurationem, cum epigraphæ *Sæculo Frugifero*, & spicis cum caduceo, ad denotandam ejus abundantiam, ex qua populi felicitas. Pertinace autem mortuo, Severus idem fecit, unde ipsi, & Albino ab eo Cæsari facto nummi cum eadem inscriptione; sed in iis Genius caduceum ad felicitatem indicandam gerit, & instrumentum insulcum, quo terra colitur, ut docet Jul. Pollux, ad ejus culturam arguendam.

Hic nummus argenteus inter rariores reponendus.

D d 2

SPES

(1) In museo D. Apostoli Zeno.

SPES AVG. COS. II. *Spes dextra florem, sinistra vestem colligit.*

In Cæsarum nummis Dea Spes, ut plurimum exhibetur, ad illam indicandam, quæ de iis, qui imperio designati sunt, concipitur: at dum eorum messis adhuc in herba est, Spes depingitur cum flore, quæ fructum arbori portendit.

Hic nummus argenteus pro raro habendus.

S. P. Q. R. P. P. O B. C. S. *In laurea.*

Corona civica concedebatur ei, qui in bello cives servaverat, at quum Senatus Albino plus faveret, quam Severo, si Capitolino fides, *A Senatu tantum amatus est quantum nemo principum, in odium speciatim Severi, quem vehementer ob crudelitatem oderant Senatores*, ipsi, in victoriæ augurium, cufus videtur nummus.

Hic nummus argenteus inter præstantiores referendus.

VICT. AVG. COS. II. *Victoria gradiens, dextra coronam, sinistra palmam.*

Cum victoriæ simulacro cufi sunt Albino nummi, ob leves illas pugnas, quas cum Severianis ejus copiæ inierunt, teste Herodiano, ut supra diximus, quum ex Britannia in Galliam contra eos transiissent.

Hic nummus argenteus rarus est.

VIRTUTI AVG. COS. II. *Figura militaris stans, dextra parazonium, sinistra hastam.*

De virtute Albini testes sunt illius in Britannia, & Gallia Victoriæ, ob quas Commodus Cæsaris nomen, quod recusavit, ei detulit: de ipso Capitolinus uno verbo, in ejus vita ait, *Armis strenuus prorsus*. Virtus enim hic de bello intelligitur.

Hic nummus argenteus rarus est.

SE-

SEVERI nummi ex argento frequentes, ex auro non obvii sunt.

L. SEPT. SEV. PERT. AVG. IMP. VIII. *Caput Severi laureatum.*
ADVENTVI AVG. FELICISSIMO. *Imperator eques præeunte,*
& subsequente milite.

Ob primum Severi in Urbem adventum, postquam Imperium arripuisset, percussi non sunt ei nummi: sed devicto Pescennio, quum jam Imperator octavum fuisset ob victorias appellatus: ejus adventus nominatur felicissimus, sed ut ait Capitolinus, *Redeunti sane Romam post bellum civile Nigri, aliud bellum civile Clodii Albini nuntiatum est.*

Hic nummus ex auro rarus est, ex argento frequens.

SEVERVS PIVS AVG. *Caput Severi laureatum.*

ADVENTVS AVG. *Imperator eques.*

Severus initio imperii nomen Pertinacis assumpsit, quod tantum in Trib. potestate VIII. reliquit, qua de re Capitolinus, *Se quoque Pertinacem vocari jussit: quamvis postea id nomen aboleri voluerit, querimonia amicorum.* Ille igitur nummus ob Severi adventum sine Pertinacis nomine, spectat ad ejus reditum post Parthos devictos. *Hic nummus argenteus rarus est.*

Eadem epigraphe. Imperator eques dextram elevans, præeunte milite, seu virtute galeata.

Ad adventum Severi in Urbem post victoriam Parthicam, etiam spe-

ſpectat . Ante eum graditur Virtus , quod Severus armorum virtute Parthos devicerit . Signatur *Adventus Augg.* quod Caracalla in conſortium imperii cum patre a militibus , appellatus fuerit .

Hic nummus argenteus inter rariores computandus .

Eadem epigraphe . Severus , Caracalla , & Geta equites .

Pater , & filii Caracalla , & Geta ſimul equites Romam advenientes in eodem nummo exhibentur , quod ille in imperii conſortium a militibus appellatus ſit , & hic etiam Cæſar factus , ex Capitolino , *Ob hoc etiam filium ejus Baſſianum Antoninum , qui Cæſar appellatus jam fuerat , annum 13. agentem , participem imperii dixerunt milites . Getam quoque juniorem filium Cæſarem dixerunt .*

Hic nummus ex auro rarus eſt , ex argento frequens [imo admodum rarus .]

S E V E R V S A V G . P A R T . M A X . *Caput Severi laureatum .*

A E Q V I T A S A V G . *Imperator laureatus , & togatus ſedens , ſiniſtra baſtam gerit , ex adverſo mulier ſtans cum bilance , & cornu-
copia .*

Imperatores Æquitatem in nummis ſuis apponere curabant , ut jus ſuum unicuique ſe reddere demonſtrarent : de ipſo narrat Herodianus , *Romæ deinde haud paucos moratus annos , juſ dicebat frequenter , civilibus negotiis intentus , unde ipſe togatus ſedens , ad latera juſtitia ſtans exhibetur . Alii de jure monetæ cudendæ explicant .*

Hic nummus argenteus rariffimus eſt .

A E T E R N I T . I M P E R I . *Caput Caracallæ , & Getæ adverſa .*

Severus per epigraphen *Æternitatis imperii* circa capita filiorum Caracallæ , & Getæ , ſe per eos in familia ſua imperium Romanum in perpetuum locaſſe teſtatur , de quo Capitolinus , *Sep. Severum immoderatiffime lætatum , quod duos Antoninos pari imperio reipubl. relinqueret . Sed ſpem ſefellit eventus : uterque ſine prole deceſſit .*

Hic nummus ex argento , & auro inter rariores adſcribendus .

A F R I C A . *Figura muliebris ſtans cum proboscide , in tunica ſpicas gerit , pro pedibus leo .*

In memoria patriæ , Afer enim erat , teſte Capitolino , *Severus Africa oriundus ,* Mulier proboscide elephantis tanquam ejus ſym-
bolo

bolo ornatur, in gremio spicas gerit ad denotandam ejus fertilitatem : Leo pro pedibus, ob eorum in hac provincia abundantiam.

Hic nummus argenteus rarus est, & elegans.

ANTONINVS PIVS AVG. *Caput Caracallæ nudum.*

In averſa Severi patris parte Caracalla ſignatus eſt, poſtquam Auguſti nomen, & Imperatorios honores accepit, ut narrat Herodianus; Tum Baſſiano, qui tunc honores imperatorios adeptus, Antoninus accepto Marci prænomine, vocabatur, uxorem dedit.

Hic nummus argenteus inter præſtantioreſ locum habet.

L. SEPT. SEV. PERT. AVG. IMP. IIII. *Caput Severi laureatum.*
APOLLINI AVGVSTO. *Apollo muliebri ornatu ſtans, dextra pateram, læva citharam.*

Severus Peſcennio devicto, & occiſo, unde Imperator IIII. appellatus eſt, ſacra diis feciſſe videtur, præſertim Apollini Palatino, & in memoriam Auguſti, *Auguſto* dicto, tanquam deo domeſtico, quum ejus templum in Palatio imperiali eſſet extructum; ejusque memoria in ipſius Albini tunc Cæſaris nummiſ, Romæ etiam conſignata eſt.

Hic nummus argenteus rarus eſt.

CONCORDIA AVGVSTORVM. *Caracalla, & Geta togati jun-
gentes dextras, quibus inſiſtit Viſtoria.*

Ad victoriam Britannicam ſpectat nummus, quandoquidem Caracalla, & Geta dicti ſunt ambo Auguſti, quum priuſquam ad hoc bellum proficiſceretur Severus, Getam tunc Cæſarem, appellavit Auguſtum, inter fratres concordiam conciliare volens, ut narrat Herodianus, *Ipſe ad pacem, concordiamque revocari liberos, & reconciliare utrumque alteri conabatur.*

Hic nummus aureus inter rariores computandus.

* FELICITAS PVBLICA. *Capita averſa Severi laureatum, &
Julia.*

CONCORDIA PERPETVA. *Capita averſa Caracallæ, & Getæ
ambo laureata.*

In præclariffimo nummo Domus Auguſtæ capita omnia exhibentur.

In

In anteriori quidem parte Imperator ipse Septimius Severus , & Julia uxor, in posteriori vero Antoninus Caracalla , & Septimius Geta ejus frater comparent. Crederem nummum cūsum extremis imperii Severi diebus, quum filios suos Augustos dici, & haberi passus est; referente Spartiano , *jussit Severus quum videret se perurgeri sub hora mortis, ut alternis diebus apud filios imperatores in cubiculis Fortuna poneretur.*

(1) *Hic nummus aureus præstantia, & elegantia insignis est.*

DIVO SEVERO PIO. *Caput Severi nudum.*

CONSECRATIO. *Aquila.*

Severo in Britannia mortuo, ejus cadaver Romam perlatum est a filiis, & ab iis pater consecratus est, de quo Spartianus, *Ipsi a Senatu, a gentilibus, liberisque ejus funus amplissimum exhibitum fuit, atque inter divos est relatus.* Aquila consecrationis symbolum, teste Herodiano, est: *Ascensura in ætherem aquila dimittitur.*

Hic nummus ex auro rarior est argenteo. Aquila insists cippo in altero argenteo pro raro habendo.

Eadem epigraphe. Sella supra, quam corona. In aliis rogos.

Rogus ex Herodiano, suggestus est specie quadrangula lateribus æquis assurgens, nulla præterquam lignorum ingentium materia compactus, in tabernaculi formam: in eo autem lectus, supra quem recumbit Imperatoris statua, reponitur; cui imperii successor facem admovet: ac tum ex illo cum cæteris numinibus Imperator colitur.

Uterque nummus argenteus rarus est.

COS. III. *Arcus cum tribus fornicibus.*

Arcus ille est triumphalis, Severo ad radices montes Capitolini in foro Romano erectus, in ejus Tribun. potestate xi. quum Imperator esset xi. & consulatum iii. gereret, ob Parthos, Arabas, & Adiabenos devictos anno v. c. 956. Nunc adhuc extat, quem duodecies Romam profectus, sæpe prospexi.

Hic nummus argenteus eximia raritatis, & elegantia est.

L. SEP. SEV. PERT. AVG. IMP. II. *Caput Severi laureatum.*

DIS AVSPICIBVS. *Hercules, & Bacchus stantes cum attributis.*

Initio Severi imperii cusus est, si quidem Imperatoris II. titulum exhi-

(1) Apud D. De Cleves.

exhibet, quum sacra fecisset suis auspiciis Diis Herculi, & Baccho, quibus tandem templum superbissimum erexit, ut narrat Dio; *Ædificia nova extruxit, vetera restituit: quippe tam Baccho, quam Herculi templum maximum ædificavit.*
Hic nummus aureus rarior est argenteo.

SEVERVS PIVS AVG. P. M. TR. P. *Caput Severi laureatum.*

FELICITAS SAECVLI. *Caput Juliae directæ fronte inter capita Caracallæ, & Getæ adversa.*

Felicitatem sæculi denotare solebant Principes per filios imperii successores, nam deficiente in iis prole, pro successoris electione gravissima oriebantur bella, ut nuper post Commodum evenerat: ideo Caracalla, & Geta dicuntur Felicitas sæculi, ipsa matre intermedia, quæ inter eos concordiam conciliet.

Hic nummus ex argento inter rariores ponendus.

* FELIC. SAECVLI. *Luna crescens cum septem stellis.*

Felicitatem sæculi ab Augusta sua domo proficisci per hunc nummum indicari voluit Severus. Septem nempe stellæ familiam omnem Severi repræsentant, Severum ipsum, & Getam ejus fratrem, uxorem Juliam, binos filios Caracallam, & Getam, & duas filias, quarum mentionem facit Spartianus, inquit, *filias suas dotatas maritis Probo, & Aetio dedit.*

(1) *Hic nummus argenteus rarus est.*

FELICIT. TEMPOR. *Duo cornuacopiæ, spica intermedia.*

Temporum felicitas est rerum omnium abundantia, quæ per duplex illud cornuacopiæ designatur: & præsertim annona, quæ spica indicatur, de qua Spartianus, *Rei frumentariæ, quam minimam repererat, ita consuluit, ut excedens ipse victa, septem annorum canonem populo Romano reliquerit.*

Hic nummus argenteus rarus est.

L. SEPT. SEV. PERT. AVG. COS. II. *Caput Severi laureatum.*

FORTVNA REDVX. *Imperator velatus sacrificat ante Fortunam sedentem, dextra temonem, sinistra cornuacopiæ.*

Severum Apollini Augusto, post Pescennium devictum, & occi-

Tom. II.

E e

sum,

(1) Apud Franciscum Ficoronum.

sum, sacra fecisse supra diximus, quod idem Fortunæ Reduci eundem fecisse nos docet nummus, ut felicem Romam reditum obtineret: de illius templo in vi. regione a Domitiano extructo, in Albino meminimus.

Hic nummus aureus rarissimus est.

L. SEPT. SEV. PERT. AVG. IMP. VIIII. *Caput Severi laureatum.*

IMPERI FELICITAS. *Capita adversa Severi, & Caracallæ.*

Deiſto, & occiſo Albino Severus dictus eſt Imperator ix. eoque Cæſare, qui ſe Imperatorem dixerat, ſublato, Imperii felicitas per patrem, & filium, cui Auguſti titulum dederat, designatur.

Hic nummus aureus rarissimus est.

INDVLGENTIA AVGG. IN CARTH. *Cybele veſta leone currente, dextra tympanum, in aliis fulmen, ſiniſtra ſceptrum.*

Indulgentia hîc pro tributi, aut alterius rei remiſſione uſurpatur; at multa Severus beneficia Carthaginienſibus contulit, quorum meminit Spartianus: *itidem Carthaginienſibus plurima indulſit.* Dea hæc eſt Carthaginiſ Aſtarte, quæ Plutarcho in Craſſo Juno, aut Venus dicitur, a Didone in eam tranſlata, ab aliis Venus cæleſtis appellatur. Vide noſtrum de Coloniis librum.

Hic nummus ex auro rarus, ex argento tritus, & obuius.

INDVLGENTIA AVGG. IN ITALIAM. *Figura muliebris capite turrito inſidens globo, dextra trophæum, ſiniſtra cornucopia gerit.*

Memoria pariter eſt indulgentiæ Severi in Italiam: quam designat, ſi mihi conſpicere liceat, Spartianus his verbis, *Post hæc quum ſe vellet commendare hominibus, vehicularium munus a privatis ad ſiſcum tra-duxit.* Italiæ ergo vehiculatio ab eo remiſſa videtur, ut indicat alter Nervæ nummus. Italia globo inſidet, orbis imperium gerens.

Hic nummus argenteus eximia raritatis eſt, & elegantia.

INVICTA VIRTVS. *Figura equeſtris proterens captivum.*

Virtus bellica in Severo merito *invicta* dici poteſt, ſiquidem de eo aſſerit Spartianus, *Prope a nullo congreſſu niſi victor:* Ille enim belli ſcientiam probe noverat, nam de illo cum Albino comparato, Xi-philinus ait ex Dione, *Scientia rei militaris, & peritia ducendi exercitus potior erat.*

Hic nummus argenteus inter elegantiores adſcribendus.

IMP.

IMP. CAES. L. SEPT. SEV. PERT. AVG. COS. II. *Caput Severi laureatum.*

INVICTO IMP. TROPAEA. *Trophæum.*

Quum Invisi Imperatoris titulum in nummis accepisset Pescennius trophæo in iis appposito, typus idem Severo potiori jure datus est cum eodem trophæo, siquidem eum vicit, & de ipsius victoria trophæum erexit: de Severo narrat Herodianus, *Clarissimus omnium Imperatorum bellicis operibus.*

Hic nummus argenteus rarus est.

IOVI CONSERVATORI. *Jupiter sedens, dextra Victoriolam, sinistra hastam.*

Nil mirum, si Severus post tot bella egregie armorum virtute confecta, *Jovi conservatori* sacra perpetravit, cujus ope, & auxilio conservatus tot victorias retulerit, in quarum memoriam Jupiter ipse Victoriæ simulacrum gerit.

Hic nummus argenteus rarus est.

IMP. CAE. L. SEP. SEV. PERT. AVG. COS. II. *Caput Severi laureatum.*

IOVI PRAE. ORBIS. *Jupiter innixus hasta, dextra Victoriolam, pro pedibus aquila.*

Hæc inscriptio insolens *Jovi præfecto orbis* in Pescennii nummis occurrit, quam Severus etiam in suis adhibuit; porro in Pescennianis Jupiter sedet fulmen gerens, quo Gigantes profligavit, indicans hoc lemmate Severum deleturus, sed ille in Severianis stat dextra Victoriæ gerens, tanquam de Pescennio victor.

Hic nummus aureus inter rariores collocandus.

IOVI VICTORI. *Caput Jovis Ammonis directâ fronte.*

Jovi victori sub effigie Jovis Ammonis sacra fecit in ejus templo ob victoriæ Parthicæ, quum ex Syria Ægyptum adiit, ut narrat Dio; *Inde profectus in Ægyptum, totam regionem vidit, occultaque res in ea, & penitus abditas curiose perquisivit.* Unde caput Ammonis in rei memoriam signatum.

Hic nummus aureus præstantissimus est.

IVLIA AVGVSTI. *Caput Juliae.*

Julia uxor Severi Syra erat, ex Emisa urbe oriunda: De qua ait

E e 2

Spar-

Spartianus, *Quum amissa uxore, Marcia nempe, aliam vellet ducere, genituras sponsarum requirebat, & cum audisset esse in Syria quandam, quæ id genituræ haberet, ut regi jungeretur, eandem uxorem petiit, & accepit interventu amicorum.*

Hic nummus argenteus inter elegantiores adnumerandus.

LAETITIA TEMPORVM. *Navis, & currus, plurimæque circum circa animalia.*

Ob Severi ex bello Parthico reditum, & principatus ejus decennium, varia spectacula edita sunt ex Dione, quem nummus valde illustrat: cæsa sunt permultæ bestiæ, earum receptaculum in amphitheatro ædificatum erat instar navis, & mox quasi ex navi subito dissoluta, exilierunt ursi, leonæ, pantheræ, leones, struthiones, onagri, bissones. Unde Lætitia temporum.

Hic nummus aureus, & argenteus insignis præstantiæ, & raritatis est.

LEG. I. ADI. TR. P. COS. *Aquila legionaria inter duo signa militaria.*

Legiones in nummis Septimii Severi non signatæ sunt, quod eum Imperatorem dixerint; nam illæ fuerunt solæ, quæ in Pannonia erant locatæ, in quarum numero fuit Legio I. Adjutrix a Galba instituta; sed quum Severus tres novas, nomine Parthicas constituisset, eas omnes mutato ordine in provincias distribuit, & non Alex. Severus, ut quidam putant ex Dione, hic enim sub utroque Imperatore vixit.

Hic nummus argenteus inter rarissimos reponendus.

LEG. I. MIN. TR. P. COS. *Typus idem.*

Legio I. Minervia a Domitiano Imperatore constituta est, nomenque ei ab illo inditum, ob cultum, quo hanc deam, ut supra diximus, prosequabatur. Hæc in Germania inferiore collocata est, ut apud Dionem legimus. pag. 564.

Hic nummus argenteus inter rariores, & aureus inter rarissimos collocandus.

LEG. II. ADIVT. TR. P. COS. *Idem typus.*

Legio II. Adjutrix a quo fuerit instituta, non comperi; in Dalmatia cum

cum leg. vii. Gemina, sub Augusto hiberna agebat; in Syria sub Galba, in hanc provinciam a Nerone pro bello Armeniaco transmissa. In Germania inferiore sub Severo collocata est.

Hic nummus argenteus inter elegantiores adscribendus.

LEG. III. ITAL. TR. P. COS. *Typus idem.*

Legio III. Italica cum II. hujus nominis a M. Aurelio instituta est, & in Rhetia ab illo collocata, quæ a Severo ibi relicta est. Italica nomen habuisse videtur, quod ex Italico jure gaudentibus composita fuerit.

Hic nummus argenteus ejusdem est raritatis, ac superior.

LEG. IIII. FL. *Typus idem.*

Legio IIII. Flavia a Vespasiano instituta de gentis suæ Flaviæ nomine nuncupata, ab eo in Syria constituta, & a Severo in ea provincia conservata est.

Hic nummus argenteus inter insigniores constituendus est.

LEG. V. MAC. TR. P. COS. *Typus idem.*

Legio v. Macedonica in Germania inferiore in castris apud Vetera, ab Augusto constituta, sub Galba in Judæa hiberna habuit, & in Dacia a Severo collocata est. Macedonica nomen tulit, quod primum ex Macedonibus composita sit, sed ex Gallis ab Augusto suppleta.

Hic nummus argenteus inter elegantiores locatur.

LEG. VII. CL. TR. P. COS. *Typus idem.*

Legio vii. ab Augusto in Mœsia superiore locata, mutato nomine Claudiana vocata est, a Vespasiani ducibus contra Vitellium adducta, eo occiso ad sua hiberna remissa ex Dione lib. 55. in quibus etiam conservata est: Claudiana appellata fuit, quod Camillum Scribonianum, qui bellum civile Claudio intulerat, prima deseruerit.

Hic nummus argenteus inter elegantissimos habendus.

LEG. VIII. AVG. TR. P. COS. *Typus idem.*

Legio viii. Augusta ab Augusto constituta, in Pannonia ab eo locata est, ex ea a Claudio in Mœsiam transmissa, ubi a Galba relicta est, sed a Severo in Germaniam superiorem transducta.

Hic nummus argenteus pro raro censetur.

LEG.

LEG. XI. CL. TR. P. COS. *Typus idem.*

Legio XI. ab Augusto in Moesia inferiore locata, a Claudio dicta est *Claudiana*, & in Dalmatiam ab eo transmissa: at ita a Claudio nominata, quod Camillum Scribonianum, qui bellum civile illi intulerat, inter primas deseruerit.

Hic nummus argenteus inter rarissimos numerandus.

LEG. XIII. GEM. TR. P. COS. *Typus idem.*

Legio XIII. Gemina videtur ab Augusto hoc nomen accepisse, quum ex duabus legionibus, bellis civilibus diminutis unam fecit; hæc ab eo in Germania superiore collocata est, a Galba in Pannoniam translata Poetavionem, a Severo in Dacia denique constituta.

Hic nummus argenteus rarissimus est.

LEG. XIII. GEM. M. V. TR. P. COS. *Typus idem.*

Legio XIII. Gemina Martia Victrix ab Augusto etiam ex duabus in unam reducta est, & ab illo in Germania superiore posita: unde a Claudio in Britanniam missa, deinde in Dalmatia a Galba constituta, tandem in Pannoniam a Severo dimissa.

Hic nummus argenteus obuius est, ex auro inter rariores.

LEG. XXII. TR. P. COS. *Typus idem.*

Legio XXII. cognominata Primigenia, ab Augusto constituta est in Ægypto, quam in Judæam vocavit Vespasianus, eam in Germaniam superiorem Severus amandavit.

Hic nummus argenteus de raris est.

LEG. XXX. VLP. V. *Typus idem.*

Legio XXX. Ulpia Victrix a Trajano instituta, & de Ulpia gentis suæ nomine cognominata, in Germania superiore locata est, ubi a Severo relicta.

Hic nummus argenteus rarissimus est.

LIBERALITAS VI. *Severus sedens inter liberos in substructione pro congiario, tribus aliis figuris adstantibus.*

Ex nummis quot congiaria quisque Imperator distribuerit, tantum ediscimus; scriptores enim, id vel prætereunt, vel paucis referunt ut Herodianus de Severo ait, *Scd & congiaria dedit uberrima.*

Se-

Severi nummi illum septem dedisse nos edocent, & quare septimi frequens sit typus, quod ob ludos sæculares distributum fuerit, causa videtur.

Hic nummus aureus rarissimus est.

- L. SEPT. SEV. PERT. AVG. IMP. VIIII. *Caput Severi laureatum. LIBERO PATRI. Bacchus stans, dextra cantbarum, sinistra thyrsus: pro pedibus tigris.*

Inter deos, quos peculiariter coluit Severus, Bacchum ex eorum numero fuisse diximus; Liber quidem appellatur, ob diversas causas ab Historicis recensitas, unde ipsius festa dicta sunt Liberalia. Pater autem dictus est, quod cæteri dii hoc Patris nomine vocarentur, ut Neptunus pater, Janus pater, & Mars pater.

Hic nummus aureus rarior est argenteo.

- L. SEPT. SEV. AVG. IMP. XI. PART. MAX. *Caput Severi laureatum.*

L. SEPTIMIUS GETA CAES. *Caput Geta.*

Severus in averfa nummorum argenteorum parte exhibetur, modo cum Julia uxore, modo cum Caracalla majore filio, & aliquando cum Geta, quum ille Cæsar esset ab eo appellatus, & ob hunc titulum in nummis repræsentari posset; hunc vero nummum cūsum fuisse anno 956. vel 957. docet Imperatoris XI. titulus, quem in iis annis tulit Severus.

Hic nummus argenteus rarissimus est.

- LVDOS SÆCVL. FECIT. COS. III. *Bacchus, & Hercules stantes cum attributis.*

Ludos sæculares a Domitiano celebratos renovavit tantum post annos 116. cum eos forsan ob bella civilia, tempore, quo erant præscripti, edere non potuisset; eorum meminit Herodianus, *Vidimus item sub illo quosdam omnis generis ludos, cunctis editos theatris, simulque supplicationes, & pervigilia ad formam Cereris initorum, (Sæculares hi tunc appellantur) celebratos.*

Hic nummus aureus præstantissimus est.

- MARS PACATOR. *Figura galeata seminuda, dextra ramum, leva hastam.*

Mars summo honore apud Romanos colebatur, quod ipse Romuli con-

conditoris pater crederetur, quem modo gradivum appellabant, dum bella suscepturi, ipsi sacra faciebant: modo Pacatorem, inita cum hostibus pace: de quo Ovid. lib 3. Fastorum.

*Nunc primum studiis Pacis, deus utilis armis,
Advocor.*

Ille olivæ rami, pacis symbolum gerit.
Hic nummus argenteus rarus est.

PACATOR ORBIS. *Caput radiatum.*

Parthis a Severo debellatis *Parthici Maximi* nomen tulit, & pace illis data, *Pacator orbis* dicitur: Similem Herculi titulum tribuit Seneca, *Sed ut domitor magne ferarum, Orbisque simul Pacator ades.* Caput radiatum Orientis est, quod Parthi versus Orientem, Romanorum respectu, siti sunt.

Hic nummus argenteus rarior est aureo.

P. M. TR. P. X. COS. III. P. P. *Caput Palladis galeatum.*

Palladis seu Minervæ caput in nummo Tribunit. potestate x. ornato signatum exhibetur, forsitan quod quum illa etiam ut Mars bello præsit, & Severus hoc anno, devictis Parthis, Marti pacatori sacra fecerit, ut supra diximus; etiam Minervæ Paciferæ ille quædam alia perpetraverit. Vel quod Pallas prudentiæ, vel providentiæ numen sit.

Hic nummus aureus rarissimus est.

P. M. TR. P. XV. COS. III. P. P. *Imperator eques pacificatoris habitu.*

Figuræ equestres pacificatoris habitu, quales in Quintiliano describuntur, in nummis occurrunt; at illæ in Adventum Principum, vel in memoriam statuarum ipsis erectæ in iis cælantur: quum autem in Trib. pot. xv. Severus in Urbe ante aliquot annos moraretur, ergo ad statuam ipsi S. C. positam hic typus spectare videtur.

Hic nummus argenteus rarus est.

P. M. TR. P. XVI. COS. III. *Imperator paludatus in equo decurrit hasta demissa.*

Ad Britannicam expeditionem pertinet, quam cum filiis Caracalla, & Geta in Trib. potestate decima sexta suscepit, de qua Herodianus, *expeditionem in Britanniam edicit, senex jam, & articulari morbo labo-*

*laborans , tanta animi virtute , quanta nemo unquam , vel juvenum .
Decurrens depingitur , barbaros nempe debellaturus .
Hic nummus argenteus inter rariores collocandus .*

Eadem epigraphe . Portus duabus turribus præmunitus , figuris adornatus .

Pontem esse existimat Com. Mediobarbus , quod Herodiani verbis confirmare conatur , dum Severus Britanniam ingressus est , *in primis tamen curæ habuit Pontibus occupare paludes* : unde ait *nil mirum , si & hoc , & sequentibus annis cusi in nummis Pontes* . Nos portum maris putamus *Icium* , per quem ex Gallia apud Morinos in Britanniam transiit , quem instaurari curavit , unde vera nummi cudendi causa .

Hic nummus aureus rarissimus , & elegantissimus est .

P. M. TR. P. XVIII. COS. III. Imperator eques prosternens captivum.

Ad victoriam Britannicam spectat , unde Severo Britannici nomen , de qua Herodianus , *Pugna quædam tumultuariæ fiebant , & excursiones , victore ubique Romano* . Interea senio confectum Imperatorem invasit morbus , & mortuus est . Caracalla , & Geta mox iusto cum Britannis foedere Romam cum Severi reliquiis reversi sunt .

Hic nummus argenteus rarus est .

PRINC. IVVENT. COS. Tres Figuræ decurrentes .

Severus imperium arripuit post Pertinacis necem , nec unquam Cæsar fuit , ut Princeps juventutis dictus esse possit : itaque ad Getæ filium hæc averfa nummi pars pertinet , monetariorum incuria in eo percussa , nisi quod Geta Principe juventutis declarato , ejus memoria in nummis patris signata sit .

Hic nummus argenteus rarissimus est .

L. SEPT. SEV. PERT. AVG. IMP. VIIII. Caput Severi laureatum .

PROFECTIO AVG. Severus eques dextra hastam .

Plurimi cum epigraphe profectionis Severi occurrunt typi , at ille cum titulo Imperatoris VIIII. conjunctus , ejus contra Albinum profectionem denotare videtur , in cujus memoriam cusus est nummus .

Hic nummus argenteus , & aureus rarus est .

Tom. II.

Ff

L. SEPT.

L. SEPT. SEV. AVG. IMP. XI. PART. MAX. Caput Severi laureatum.

PROFECT. AVG. FEL. *Imperator eques decurrens, dextra hastam.*
Altera Severi profectio prodit in nummo cum titulo Imp. xi. quem in bello Parthico reportavit; unde in eodem *Parthicus Maximus* renunciatur, hæc ad Profectionem Imperatoris in Britanniam spectat, ut & sequens nummus.

Hic nummus argenteus inter rariores habendus.

PROF. AVG. P. M. TR. P. XVI. COS. III. P. P. Imperator eques præcunte milite.

Eadem est Severi, quæ in superiore nummo designata per titulum Imp. xi. in Britanniam profectio, at in hoc per Trib. potestatem xvi. declaratur; nam ea respondet anno v. c. 963. quo Severus ad hanc expeditionem cum Caracalla, & Geta filiis profectus est.

Hic nummus argenteus rarior est superiore.

PROVIDENTIA. Caput Medusæ.

Medusæ caput hic pro symbolo Providentiæ exhibetur, quod Minerva prudentiæ, & providentiæ numen esset; hæc enim sapientiæ, & bonarum artium dea habebatur, quam Severus colebat, de quo ait Dio, *Erat acutissimo, & excellentissimo ingenio, studiosus bonarum artium: quarum scientiam quum esset consecutus, consilio plusquam poterat.*

Hic nummus aureus, & argenteus inter elegantiores collocandus.

* ROMÆ AETERNAE. Templum sex columnarum pluribus statuis ornatum, in cujus medio Roma sedens.

De Romæ templo per Severum instaurato specialis mentio apud Spartianum non habetur. Illud quidem ab eo notatur, *quod Romæ omnes ades publicas, quæ vitio temporum labeantur, instauravit, nunquam prope suo nomine ascripto, servatis tamen ubique titulis conditorum.* Quod Spartianus subticuit, nummi loquuntur.

(1) *Hic nummus argenteus inter rariores recensendus.*

IMP. CAE. L. SEV. PERT. AVG. IMP. II. Caput Severi laureatum.

S. P. Q. R.

(†) Museo D. Abb. de Rothelin.

S. P. Q. R. OPTIMO PRINCIPI. *Figura equestris pacificatoris habitu.*

Statuam Severo equestrem Senatusconsulto, in ejus Trib. pot. xv. erectam supra conjecimus ex pacificatoris habitu, quo ille in equo visitur; at præter illam, jam unam ipsi, in primo ejus in Urbem ingressu, quum Imp. II. tantum esset appellatus, a Senatu decretam confirmat illa Principis Optimi epigraphe.

Hic nummus argenteus insignis elegantia, & raritatis est.

TR. P. III. IMP. COS. II. *Captivus humi sedens manibus junctis ante congeriem armorum.*

Barbarus ille manibus post terga revinctis cum armorum congerie, ob vastatam Arabiam, Parthosque, & Adiabenos a Severo devictos in nummo exhibetur, quum ille tunc inchoasset Trib. potestatem III. anno v. c. 948.

Hic nummus argenteus inter rariores collocandus.

* VICT. AVG. *Victoria dextrorsum gradiens, læva palmam ferens, dextra clypeo columnæ imposito scribit* AVG.

Plures Victorias Severus obtinuit. Significari in hoc nummo victoriam de Clodio Albino relatam opinor. Quum enim Albino superstitite Cæsare pariter, & Augusto Severus dici non posset unus Augustus, eo victo, & occiso, Augusti nomine ipse solus gavissus est, quod proinde nomen Victoria clypeo inscribit.

(1) *Hic nummus argenteus rarus est.*

VICTORIAE AVGVSTI. *Victoria gradiens ad dexteram, coronam gerit, sinistra palmam.*

Ad quam ex victoriis a Severo relatis pertineat nummus, etiam si mole insignis sit, nulla indicat inscriptio; plurimas enim ille reportavit: de iis autem narrat Herodianus, *Clarissimus omnium Imperator bellicis operibus: neque enim aut civiles quisquam adversus inimicos, aut externas adversus barbaros totidem alius victorias reportavit.*

Hic nummus argenteus maximus inter rarissimos locandus.

VICTORIAE AVGG. *Bigæ aurigante Victoria, dextra habenas equorum, sinistra flagrum.*

Ff 2

Vi-

(2) In museo D. Abb. de Rothelin.

Victoria in bigis cum flagro non ad Severi de hostibus victorias, sed ad præmium de bigis in agone Capitolino a Caracalla, suo & patris nomine relatum spectat: ideo in nummo *Victoria Augg.* Severus agonem Capitolinum anno v. c. 958. Caracalla, & Geta Cofs. celebravit.

Hic nummus argenteus, & aureus rarus est.

- ★ *Eadem epigraphæ. Severus togatus a fronte sedens in sella curuli dextra Victoriolam sustinens, coronatur a Victoria dextrorsum volitante. Infra captivus genuflexus duabus manibus elatis sustinet clypeum capiti suo impositum.*

Hæc est victoria Parthica, ob quam Severus Parthici cognomen adsumpsit. *Persarum regem*, inquit Spartianus, *Abgarum subegit.* Et Dio scribit, *Abgarum hunc non dissimili pompa in urbem venisse, ac Neronis temporibus Tiridatem.* Hunc Parthorum regem indicari puto per illum captivum supplicem, elato clypeo subjectionem suam Severo pollicentem.

(1) *Hic nummus ex argento præstantissimus, & elegantissimus est.*

VICTORIAE BRIT. *Victoria sinistra trophæum humeris gestat, dextra captivum trahit.*

Quum rebellassent Britanni, quorum erant duo præsertim genera, Caledonii, & Mæatæ: incolebant Mæatæ juxta murum, qui insulam in duas partes dividit, Caledonii post illos sunt, Britanniae pars paulo minus quam dimidia, Romanorum erat; eamque vellet integram Severus in suam potestatem redigere, ad extremam illius partem Victor pervenit, teste Dione.

Hic nummus argenteus inter rariores adnumerandus.

VICT. IVST. AVG. *Victoria sedens, dextra coronam, sinistra palmam.*

Plurimos nummorum Pescennii typos imitatus est Severus, ut jam observavimus. Pescennius victoriam de cognomine Justam inscripsit; pariter Severus eam exhibuit in suis, quasi Justam de Pescennio victoriam retulerit, quum ille a Senatu, populoque Romano esset electus.

Hic nummus argenteus inter elegantiores recensetur.

IMPP.

(1) In museo D. Abb. de Rothelin.

IMPP. INVICTI PII AVGG. *Capita Severi, & Caracallæ jugata, & laureata.*

VICTORIA PARTHICA MAXIMA. *Victoria gradiens dextra coronam.*

Severus prætextu vindicandi Barsæmii Atrenorum regis, qui Nigri partes foverat, exercitum in Orientem duxit, Adiabenemque ingressus, eam depopulatus est, deinde Ctesiphontem Parthorum regiam cepit, & Parthicam victoriam adeptus est; ipsi Senatus, Parthici Maximi cognomen detulit.

Hic nummus aureus inter rariores ponendus.

VICT. PARTHICAE. *Victoria gradiens, dextra coronam, sinistra trophæum: pro pedibus captivus.*

De Severo narrat Herodianus, *Fortuna magis quam consilio, Parthicam victoriam adeptus est*, quum autem de ea litteras ad Senatum, populumque Romanum dedisset, narrat idem scriptor, *Victoriasque suas publice exposuit, nihil non honorum decernere Senatu, & super his cognomina imponente devictarum gentium.*

Hic nummus argenteus rarus est.

VICTOR. SEVER. AVG. *Victoria gradiens, dextra pateram, sinistra palmam.*

Victoria de nomine *Severi* inscripta, videtur de bello civili vel contra Pescennium, vel contra Albinum relata; nam quum nomen est Imperatoris, diximus in Galba non ad P. Romanum victoriam spectare; Romanorum enim non multum intererat, quis eorum victor superfuisset.

Hic nummus argenteus rarus est.

VIRTUS AVG. *Imperator eques captivum telo impetit.*

Virtus a viro dicta est, unde sæpe peculiariter accipitur pro præstantia in re militari, quam Severus demonstrare voluit, dum in equo decurrens barbarum jaculo impetit, ac prosternit.

Hic nummus argenteus inter rariores habendus.

VIRTUS AVGVSTORVM. *Severus, Caracallæ, & Geta equites currunt.*

Ut Severus suam in re militari, & Caracallæ, Getæque filiorum vir-

virtutem palam demonstraret, secum ad bellum currentes signari curavit in hoc nummo, quum omnes contra Britannos proficiscerentur.

Hic nummus aureus rarissimus est.

VOTA SVSCEPTA. *Figura velata, & altera paludata litantes, tibicine intermedio.*

Quum Augustus imperium in suas provincias decennale suscepisset, eo peracto, festum & vota, pro alio decennio ei decreta sunt; ita ut ab aliis Imperatoribus nova quasi imperii auspicia inde petita: ut autem Severus Kal. Julii anni 946. a Senatu Imperator appellatus est, decennio peracto, eodem tempore anni 956. vicennalia sunt suscepta.

Hic nummus argenteus rarissimus est.

L. SEPT. SEV. AVG. IMP. XI. PART. MAX. *Caput Severi laureatum.*

VOTIS DECENNALIBVS. *In laurea.*

Inscriptio hæc cum *votis decennialibus* in laurea, non ad illorum susceptionem pertinet, quum in anteriore nummi parte Severus dictus sit Imperator XI. sed ad eorum solutionem, nam ipsa vota suscipiebantur, finitoque imperii decennio solvebantur.

Hic nummus argenteus, & aureus inter rariores habendus.

Eadem epigraphe. Imperator togatus dextra pateram super aram.

Sacrificandi ritum docet hic nummus post finitum Imperatoris decennium, ob solutionem votorum: illo autem exacto, Severus congiaria, & annonas militibus distribuit, & populo Circenses dedit, teste Dione, *Severus autem postquam attigit decennium principatus sui congiario populo, pratorianisque dato, eis tot aureos, quot annos imperaverat, dedit.*

Hic nummus argenteus inter elegantiores habendus.

* **VOT. SVSC. DEC. P. M. TR. P. X. COS. III. P. P.** *Imperator velatus stans, ante aram sacra facit.*

In hoc rarissimo nummo, quem recitat Liebe in Gotha nummaria, consignatur tribunitia potestas decima Severi, qua ab Imperatore suscepta sunt vota decennalia. In simili nummo, quem recitat Occo

Occo, consignatur potestas tribunitia undecima. Ita conciliabis utramque epocham, si dixeris eodem anno v. c. 955. quo finiebat tribunitia potestas decima Severi, decimo imperii anno absoluto Kalendis Junii incoeperit undecima; & vota decennalia susceperit, atque solverit, iisque solutis secunda decennalia, nempe vicennalia, ut sequens nummus ostendit, susceperit.

(1) *Hic nummus argenteus rarissimus est.*

* VOTA SUSCEPTA XX. *Imperator stans velatus, sacrificat ante aram ignitam.*

Absolute decennio Imperii solvebantur vota, novaque suscipiebantur pro altero futuro decennio, quæ vicennalia dicebantur; iisque a Diis petebatur novus decem annorum cursus pro incolunitate Imperatoris; quem Severus absolvere non potuit defunctus Eboraci nondum completo decimo octavo anno imperii.

(2) *Hic nummus argenteus rarus est.*

ATT. A. СЕПТ. СЕОТНРОС. *Caput Severi.*

ΜΗΤΡΟ. ΚΑΙCΑΡ. ΝΕΩ. ΕΤ. Β. *Victoria globo imposita, dextra lauream, sinistra palmam gerit.*

Ad victoriam de Pescennio relatam anno imperii Severi secundo spectat, quum Cæsarienses Cappadociæ ejus potestati se subjecissent, ut innuit Herodianus, *Interea Severi exercitus Bithyniam, Galatiamque egressus, cum se mox in Cappadociam quoque incitasset.*

Ipsi gratulantes Severo cum victoriæ typo nummos percusserunt.

Hic nummus argenteus rarus est, & elegans.

Eadem epigraphe. ET. ΙΔ. In aliis ET. ΙΕ. Mons Argæus cum astro in vertice.

Cæsarienses Cappadociæ auxilium exercitui Severiano tulisse videntur, dum hiberna agerent in ea, Tauri montis munitionem a Pescennianis factam aggressuri. Quare Neocoriam iis contulit Severus, cujus memores ipsi nummos cuderunt. Mons Argæus, Cæsareæ Cappadociæ tanquam insigne ponitur.

Hic nummus argenteus rarus est.

Eadem

(1) In thesauro Fridericiano Saxenogothano.

(2) In museo Editoris.

Eadem epigraphe . ET. IZ. Mulier feminuda insidens monti Argæo, dextra ramum .

Nummus annum 17. imperii Severi notat, quum ille in Britannia victor esset, quem Cæsarienses Cappadociæ in ejus honorem cuderunt. An illa mulier feminuda rupibus insidens, Britannia provinciae debellatae typus sit: illa autem in nummis Antonini Pii ejusmodi depingitur? An Genius urbis monti Argæo ipsius insigni impositus? Videant eruditi.

Hic nummus argenteus inter rariores locandus .

Caput Severi laureatum, ante quod stella, & in imo Δ q r. id est, Anno 494.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΚΑΡΠΟΜΑΤΟΡ. Caput Regis Sauromatis.

Sauromatum regum æram in Trajano computari diximus ab Olymp. cxix. anno 4. v. c. 453. respondente, a recuperato nempe eorum regno post Antigoni ducis Alexandri M. mortem; iis autem adjuncti anni in nummo signati 494. simul efficient an.v.c. 947. secundum vero imperii Severi, in quo ille Pescennium devicit, cui gratulans rex Sauromates nummos percussit.

Hic nummus aureus raritate, & elegantia præstantissimus est.

JU-

JULIAE nummi ex argento vulgares, ex auro non obvii sunt.

IULIA AVGVSTA. Caput Juliae.

AETERN. AVGG. Quadriga leonum cum Cybele super currum.

Julia Caracallæ, & Getæ mater hic pro Cybele exhibetur, ut mater Deum, tanquam ejus filii in terra Dii essent: Romani enim Imperatores, quum tantum post mortem inter divos referrentur, plerique tamen, pro iis credi volebant: unde Julia pro Cybele representatur, tanquam æternos procreavit filios.

Hic nummus argenteus rarissimus est.

AETERNIT. IMPERI. Capita adversa Severi, & Caracallæ.

Per capita Severi patris, & Caracallæ filii in nummo Juliae matris cælata, Æternitas imperii Romani designatur, quod ex conjugio Severi, & Juliae natus sit Caracalla jam Augustus, & Trib. potestatis cum patre consors, & sic imperium in familia Septimiorum æternum futurum sit.

Hic nummus aureus, & argenteus rarissimus est.

Eadem epigraphe. Capita Caracallæ, & Getæ.

Effigies Caracallæ, & Getæ fratrum in averfa nummi Juliae matris parte, eam liberis procreandis, Æternitati imperii prospexisse denotant: præsertim quum illud post Commodi mortem diversis jactatum sit dominis, & tandem per duos filios jam Augustos, ipsa in futurum ei providerit.

Hic nummus argenteus singularis elegantiae, & raritatis est.

Tom. II.

Gg

ANTO-

ANTONINUS PIUS AVG. *Caput Caracallæ laureatum.*

Caracalla in nummis cum Julia matre licet consociatus, Pii nomen ob pietatem erga eam non tamen assumpsit, sed ut pater ejus Severus in gratiam Commodi, cujus memoriam summo opere colebat, hunc titulum ambivit, Senatus patri adulans, filio in acclamationibus illum pariter tribuit.

Hic nummus argenteus elegantissimus est.

CERERI REDVCI. *Ceres sedens, dextra spicas, sinistra tædam.*

Quum sub Commodo Imperatore, ministrorum artibus annona Romæ gravis fuisset, quasi Juliæ interventu rei frumentariæ abundantia populum exhilararet, ipsi nummos, ut alteri Cereri frugum Deæ proeuderunt; postquam Severus, ut narrat Spartianus; *Rei frumentariæ, quam minimam repererat, ita consuluit, ut excedens ipse vita, septem annorum canonem P. R. relinqueret.*

Hic nummus argenteus inter selectiores reponendus.

CONSECRATIO. *Pavo caudam expandens.*

Licet Caracalla a Macrino sit consecratus, Julia tamen illius mater inter deas ab illo non relata fuisse videtur, nam eam Antiochia expulerat, postquam audiisset ipsam regnum affectare, ut Semiramis altera, aut Nitocris; sed ab Elagabalo, qui Caracallæ filius, & ideo Juliæ nepos credi volebat.

Hic nummus argenteus inter insigniores reponendus.

FECUNDITAS. *Figura muliebris humi procumbens, sinistra palmitem gerit, qui & supra caput excurrit, dextram super globum extendit, circa quem quatuor puellulæ.*

Julia, ut in penultimo nummo pro Cerere exhibetur, ita in hoc, pro eadem, sub Terræ typo, quæ nihil aliud est quam Ceres, cum Fecunditatis nomine depicta prodit; nam illa, semina tanquam in utero servata, tandem fecunda reddit, per quatuor anni tempestates, quæ hic per quatuor illas puellas designantur.

Hic nummus aureus, & argenteus inter præstantiores collocandus.

* JULIA DOMNA AVG. *Caput Juliæ.*

FORT. REDVX. *Fortuna stans capite tutulato, dextra cornucopiæ tenet, & aliud cornucopiæ sinistra.*

Titu-

Titulus Dominæ, & per syncopen Domnæ uni huic Juliæ tributus est, fortassis, ut Spartianus ait, *quæ id genituræ haberet, ut regi jungeretur*; reges autem dominos dicebant; eaque propter Severus illam in uxorem petiit, atque habuit. Per eam in Severi domum Fortuna reversa est, eaque bino cornucopiæ prædita ad denotandam rerum omnium abundantiam duobus filiis marito partis ad spem, & felicitatem imperii.

(1) *Hic nummus argenteus rarus est.*

HILARITAS. *Figura muliebris stans inter duas icunculas, dextra palmam oblongam, sinistra cornucopiæ.*

Jam diximus per Hilaritatem ramum palmæ oblongum gerentem, Augustorum fecunditatem denotari: nam teste Artemidoro, principum liberi per palmarum ramos designantur; Julia autem Caracallam, & Getam in gaudium populi Romani procreaverat.

Hic nummus aureus rarior est argenteo.

* **IVNO.** *Figura muliebris velata, & stolata stans, dextra pateram, sinistra hastam; ante pedes pavo.*

Sub Junonis effigie Julia Augusta exhibetur; quo enim major dignitas, & reverentia mulieribus Augustis conciliaretur, placuit illas Deabus assimilare, & sub earum nomine populis representare.

(2) *Hic quinarius argenteus rarus, & elegans est.*

LAETITIA. *Mulier stolata stans, dextra coronam, sinistra temonem.*

Lætitiæ vox ut sæpe occurrit in nummis, ita pro diversis causis exhibetur; at Julia, pro ipsa Lætitia signatur, quod duos Augustos imperio Romano procreasset. Lætitia coronam pro symbolo gerit, quod in lætitia publica populus coronam gestaret. Xiphilinus in Nerone de adventu Tiridatis, *Tota civitas ornatur luminibus, & coronis.*

Hic nummus aureus inter rariores locandus.

LVNA LVCIFERA. *Figura muliebris in bigis cum crescente Luna in capite.*

Julia modo pro Cybele, modo pro Venere exhibetur, sed hic pro

G g 2

Dia-

(1) In museo D. Abb. de Rothelin.

(2) In museo Editoris.

Diana, ita ab Oppiano coetaneo authore appellatur in Cyneget.
 καὶ ἡ λείπυσα Σελήνη. Ut autem Severus *Pacator Orbis* sub Solis
 capitis figura dicitur, sic Julia ob fecunditatem puerorum, Luna
 Lucifera vocatur: nam, ut ait Cicero lib. 2. de nat. Deorum Dia-
 na Lucifera in pariendo invocabatur.

Hic nummus ex argento rarus, ex auro rarissimus.

MATER AVGG. *Cybele capite turrato, sinistram crotalo imponens, dextra ramum: sedet in curru a quatuor leonibus vecta.*

Sub Cybeles effigie depingitur Julia cum epigraphe *Mater Augustorum*, quod illa Deorum, hæc Imperatorum parens esset; in curru vehitur, quia ipsa credebatur, ut ait Servius, quæ pendet in aere: leones currum trahunt, ut ostendatur, maternam pietatem omnia posse superare.

Hic nummus aureus rarior est argenteo.

MAT. AVGG. MAT. SEN. MAT. PAT. *Figura muliebris sedens, dextra ramum, sinistra hastam transversam.*

Julia magnifico insignitur titulo, nam ille tres imperii Romani ordines complectitur; Mater Magna, Faustina quidem dicta est, & Mater Castrorum; Julia Augusti, ex Dione, Mater Patriæ; sed Julia Severi, Mater Senatus dicitur; ut Commodus *Senatus Pater*, sed ridicule, erat appellatus.

Hic nummus argenteus rarus est, ex auro inter rariores.

Eadem epigraphe. Figura muliebris stolata stans cum ramo, & hasta.

Nil mirum si Julia hos splendidos a Senatu titulos habuerit, præsertim quum apud eum magnæ esset existimationis; nam Dione loquente, iusta & utilia Caracallæ monebat, & ille nomen matris, & suum, cum maximis laudibus ponebat in epistolis, quas mittebat ad Senatum, dum omnes valere scriberet: addit enim Dio; *Nec opus est referre, ab hac omnes primarios viros salutari, non secus quam ab illo consuevisse.* Ut sic Senatus gratias sibi conciliaret.

Hic nummus argenteus rarior est superiore.

MATER DEVM. *Cybele sedens capite turrato inter duos leones, dextra ramum, sinistro cubito crotalo imposito cum hasta transversa.*

Non amplius Julia cum titulo *Mater Augustorum* tanquam Cybele de-

depingitur, sed ipsa Augusta sub Cybeles forma cum epigraphe *Mater Deum*, exhibetur, quasi eadem esset Cybele, & Julia. Ut illa autem Tellus videbatur, ideo tympanum gerebat, quo orbis terræ significabatur, & per turres in capite, oppida.

Hic nummus aureus rarior est argenteo.

MATRI CASTRORVM. *Figura muliebris sedens, dextra pateram, sinistra hastam transversam: propedibus tria signa militaria.*

Hunc titulum *Matri Castrorum* jam datum Faustinae juniori ex Capitolino, in gratiam M. Aurelii conjugis diximus, quem forsan Senatus etiam Juliae concessit, Severo ejus marito gratulans, quod ille Marci filius haberi vellet, & ita se in nummis appellaret; quod nomen postea aliis foeminis principibus etiam datum est.

Hic nummus argenteus inter rariores constituendus.

* *Eadem epigraphe. Julia Augusta velata stans, sinistra acerram, dextra pateram, sacrificat supra arulam ignitam, ante duo signa militaria.*

In hoc nummo exhibetur Julia Augusta sacra faciens signis militariis, quasi ac particeps ipsa consiliorum Severi bellieis expeditio- nibus mariti suam operam commendaret, ejusdemque victoriarum & ipsa consors quodammodo fieret.

(1) *Hic nummus argenteus rarioribus accensendus est.*

MONETA AVG. *Figura muliebris stolata stans, dextra bilancem, sinistra cornucopiae.*

Monetae typus in nummis Juliae Piaë indicat summam apud maritum auctoritatem, qui ipsi cudendæ monetæ jus concedere voluerit; visitur & nummus Juliae maximus cum iisdem monetis, & epigraphe *Æquitas publica*: quod etiam in foeminis principibus sub Elagabalo, & aliis Augustis observatur.

Hic nummus argenteus rarus est.

SEVERVS AVG. PART. MAX. *Caput Severi laureatum.*

Effigies Augustæ in Augusti nummis exarata, eorum concordiam præsertim denotat, & ii apud Antiquarios magnæ sunt æstimationis, non modo ob eorum raritatem, sed quod eos doceant conjuges

---

(1) In Museo Editoris.

ges esse, ut Sall. Barbæ imago in Alex. Severi nummo signata, & Etruscillæ cum Traj. Decio ex adverso percussa: quod prius ignorabatur.

Hic nummus argenteus inter insigniores numerandus.

VESTA MATER. *Sex figuræ sacrificantes coram templo rotundo.*

Sub Commodio narrat Herodianus Vestæ templum arsisse. *Plurima, inquit, Urbis ædificia conflagrarunt, inter quæ etiam Vestæ templum, sic ut Palladium quoque nudum conspiceretur.* Illud restauratum fuisse videtur Juliæ munificentia, præsertim quum Palladium Vestales in aulam Imperatoris transtulissent, in cujus memoriam Vestales sacra faciunt ante templum.

Hic nummus aureus raritate, & elegantia insignis est.

- * *Eadem epigraphe. Julia velata stans, sacrificans supra aram ignitam ante templum rotundum cum simulacro in vertice, & alio in aditu.* Templum hoc rotundum templum Vestæ erat, quale in nummo argenteo Neronis etiam visitur. Julia sacra facit in aditu hujus templi, ut Vestam sibi, domuique augustæ propitiâ reddat.

(1) *Hic nummus argenteus inter rariores, & elegantiores adnumerandus est.*

VESTÆ SANCTÆ. *Figura muliebris capite velato stans, dextra pateram, læva hastam.*

Julia in superiore nummo *Vesta Mater* dicitur, in hoc autem *Vesta Sancta*, nam ut Vesta pro Terra accipitur, ideo rerum omnium Mater dicta est; at hic Vesta appellatur *Sancta*, quia Vestalis pura, & impolluta esse debebat; ideo auctore Gellio non minor annos sex, nec major quam annos decem nata.

Hic nummus argenteus rarus est.

VICT. AETERN. *Victoria gradiens ambabus manibus encarpum, ad pedes scutum.*

Victoriæ typus Augustæ dedicatur, quod Severus ad bellum usus sit ejus consilio, vel quod eum comitata sit, aut cum ea communis sit victoria; unde *Mater Castrorum* appellata est: sed de qua Severi victoria, inter tot ab eo relatas intelligendus sit, videant eruditi.

Hic nummus argenteus inter elegantiores numerandus.

107-

(1) In museo D. Abb. de Rothelin.

ΙΟΥΛΙΑ ΔΟΜΝΑ ΣΕΒΑΣΤΗ. *Caput Juliae.*

ΜΗΤΡΟΠ. ΚΑΙΣΑΡ. ΕΤ. Ε. *Fortuna stans, dextra temonem, sinistra cornucopiae.*

Cæsarienses Cappadociae frequentes Severo nummos propter beneficium ab eo haud dubie acceptum signaverunt, quod ex frequentibus Juliae ipsius conjugii dicatis confirmatur. In hoc Juliam sub Fortunæ typo, pro urbis Genio, uti illa sæpe in lib. nostro de Coloniis exhibetur, anno Severi 5. procuderunt.

Hic nummus argenteus ex rariorum numero est.

ΜΗΤΡΟ ΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙΣΑΡ. ΕΤ. 5. *Figura muliebris stolata stans, dextra stolam attollens, sinistra ramum.*

Mulier illa stolata, Venus est, quam ita sæpius in nummis Romanis exaratam observavimus: sed pro pomo solito ipsi a Mercurio dato, olivæ ramum gerit, tanquam sit Venus pacifera: hic autem nummus post devictos Adiabenos, & Parthos cusus est, anno scilicet imperii Severi sexto, quum Romam esset ex Oriente reversus.

Hic nummus argenteus inter rariores adnumerandus.

ΜΗΤΡΟ. ΚΑΙΣΑΡ. ΕΤ. 5. *Mulier stans, dextra pallium supra humeros attrahit, læva Montem Argæum sustinet.*

Fœmina illa, quæ montem Argæum lævâ sustinet, Genius est urbis Cæsareæ, forsân sub forma Juliae: nec mirum si ipsi, & Severo conjugii tot procuderit nummos, quum ille Neocoram fecisset eorum urbem: nam illi jam Metropolis titulum concesserat Antoninus Pius, ut ex nummis illius dignoscitur, in quibus primum hæc dignitas inscribitur.

Hic nummus argenteus inter selectiores ponendus.

ΜΗΤΡΟ. ΚΑΙΣΑΡ. ΕΤ. ΙΑ. *Mons Argæus, in cujus vertice stella.*

De Monte Argæo in nummis Cæsariensium Cappadociae, sæpe dictum est, cui subjacet urbs, prius Mazaca sub regibus dicta, sed post mortem Archelai ejus ultimi principis, in gratiam Tiberii, qui eam in provinciam Romanam redegit, Cæsarea est cognominata.

Hic nummus argenteus inter rariores habendus.

CA-

CARACALLÆ nummi ex auro, & argento vulgares, & obvii sunt.

IMP. ANTONINVS PIVS AVG. *Caput Caracallæ.*

ADVENTVS AVGVSTI. *Imperator eques dextram subleuans, sinistra hastam.*

Percussus est nummus in memoriam adventus Caracallæ, quando cum patre ex Oriente reversus Romam ingressus est; solus quidem ponitur, quum ipsi seorsim nummi signati sint, jam Trib. potestatem quartam, & quintam gerenti.

Hic nummus ex auro, & argento rarus est.

ADVENTVS AVGG. *Tres figuræ equestres.*

Ut æterna esset adventus Severi, & filiorum ex Oriente in Urbem memoria, diversi sunt ejus typi percussi: modo Caracalla solus, ut pater: modo cum patre, & Geta fratre, qui Cæsar renuntiatus erat, quum ille a patre dictus est Augustus, & tribunitiam potestatem accepit.

Hic nummus aureus rarissimus est.

ÆQVITAS AVGG. *Imperator sedet, ex aduerso figura muliebris stat cum bilance, & cornucopiæ.*

Idem Caracallæ cum Æquitate typus, qui patri Severo percussus est, dicatur; non quidem ob jus ab hoc Principe populis redditum, nam de illo narrat Dio, *Antoninus raro jus reddebat, aut nunquam.* Sed ob eandem cudendæ monetæ cum patre potestatem, cujus symbolum est Æquitas cum bilance.

Hic nummus argenteus rarissimus est.

AETER-

ÆTERNITAT. IMPERI. *Capita Severi, & Getæ adversa.*

Per patrem, & filios designatur Æternitas imperii Romani in familia Severi; nam per Æternitatem intelligitur, quod in ea diuturna, & multo tempore duratura sit imperii dominatio, a patre in filios, & nepotes transitura.

Hic nummus argenteus præstantissimus est.

ARCUS AVGG. *Arcus vulgo Severi dictus.*

Arcus ille est ad radices rupis Tarpejæ ex parte fori Romani erectus Severo, & Caracallæ, imo & Getæ: sed Caracalla fratris nomen auferri jussit, pro quo additum est OPTIMIS FORTISSIMISQUE PRINCIPIBUS, sed literis ex ære a Gothis sublatis, observavimus cum erudito viro Adriano Auzout fuisse in eo PVBLIO SEPTIMIO GETÆ CAESARI PONTIF. quæ eadem numero sunt.

Hic nummus argenteus rarissimus est.

CONCORDIAE ÆTERNÆ. *Capita jugata Severi, & Julia.*

Ut Concordia apprime in regnis necessaria est, ideo Romæ huic Deæ plurima fuere constructa templa, ad eam in populo conciliandam: sed præsertim ad illam inter regnantes designandam in eorum nummis cælata est ejus epigraphe cum elogio Æternæ, ut semper duraturæ.

Hic nummus aureus inter rariores collocatur, ex argento rarissimus est.

CONCORDIA FELIX. *Caracalla, & Plautilla dextras jungentes.*

Concordia conjugalis per dextrarum conjunctiones inter Caracallam, & Plautillam designatur; hujus matrimonii meminit Dio, Eodem anno celebrata sunt nuptiæ Antonini filii Severi, & Plautillæ Plautiani filia.

Hic nummus argenteus rarus est, & elegans.

Eadem epigraphe. Caracalla, & Plautilla dextras jungant, Concordia intermedia.

Concordia exoptatur Felix inter Caracallam, & Plautillam; nam ille eam odio habebat, & ut narrat Herodianus, *Parum lætus eo matrimonio, ac necessitate magis, quam voluntate impulsus, puellam ipsam pariter, & puellæ parentem pessime oderat.* Mulier intermedia Dea Concordia est.

Hic nummus aureus inter rarissimos habendus.

Eadem epigraphe . Caracalla , & Geta dexteras sibi porrigentes , Julia intermedia .

Signatus videtur nummus in concordia inter fratres signum , nam ait Dio , *Simulabant hi mutuam inter se benevolentiam , collaudabantque se invicem , quum tamen agerent inter se contraria .* Senatus autem decreverat , ut pro concordia utriusque sacrificaretur Diis , ac praesertim Concordia .

Hic nummus aureus rarissimus est .

DIVO ANTONINO MAGNO . *Caput Caracallae nudum .*

CONSECRATIO . *Aquila globo insisens .*

Caracalla a Macrino successore consecratus est , adstipulante Spartiano , *A Macrino , qui cum occiderat , timore militum , ac maxime praetorianorum , inter Deos relatus est .* Sed quum nummi semper aliquid novi exhibeant , ut Antoninus Alexandrum imitari volebat , imo se Alexandrum nominabat , per hunc Macrinum ipsi Magni nomen indidisse docemur .

Hic nummus argenteus eximia raritatis est , & elegantiae .

COSS. P. IMPERATOR *paludatus in quadrigis , dextra extensa , sinistra scipionem gerit , in cuius summitate aquila .*

In memoriam triumphii a Caracalla acti non cusus est nummus , quum in hoc consulatu non triumphaverit , sed in monumentum processus consulatus II. cum Sept. Geta fratre initi anno Urbis conditae 958. ideo scipionem eburneum consularis potestatis symbolum gerit ; in cuius apice , aquila Romani imperii insigne est .

Hic nummus argenteus rarus est .

COS. LVDOS SAECVL. FEC. *Bacchus , & Hercules stantes cum attributis .*

Ludorum saecularium monumentum est hic nummus ; hi anno v. c. 957. sub patre ejus Severo celebrati sunt cum magnifico ludorum apparatu , ut narrat Herodianus ; at quum consulatum jam tunc gessisset Caracalla , eos. dicitur , hoc autem anno designatus est iterum . Adfunt Hercules , & Bacchus , ut Dii Auspices Severi patris .

Hic nummus ex auro , & argenta inter pretiosiores adnumerandus .

DETI-

DESTINATO IMPERATORE. *Instrumenta Pontificalia .*

In Caracallæ nummis cæolata sunt instrumenta pontificalia, quando designatus est Imperator, ut iis denotaretur imperio destinatus, a rerum divinarum cura illud auspicari; nam ipse a patre factus est Pontifex, Augusti exemplo apud Dionem, qui Cajo, & Lucio sacerdotia contulit, quum eos Cæsares declarasset.

Hic nummus argenteus inter rariores ponendus.

- * DESTINATO IMPERAT. *Caput bovis a fronte encarpis ornatum, ad cujus dexteram apex pontificalis, & lituus, ad sinistram capeduncula.*

Caput victimæ, apex, lituus, & capeduncula signa sunt Auguratus, & Pontificatus, quibus sacerdotiis Antonino Caracalla a patre conlatis Cæsar declarabatur, & ad Imperium destinabatur.

(1) *Hic nummus argenteus rarior est superiore.*

DI. PATRII. *Hercules, & Bacchus Stantes cum attributis.*

Hercules, & Bacchus Dii Auspices, a Severo in nummis appellantur, quod eorum auspiciis, & ductu omnia susciperet; & Caracalla eos appellat patrios, quod eos Severus pater summopere coleret, quibus maximum templum ædificavit, teste Dione lib. 76.

Hic nummus aureus inter elegantiores addendus.

FELICIA TEMPORA. *Quatuor pueruli, quatuor anni tempora designantes.*

Solliciti ut plurimum erant Augusti, felicitatem suorum temporum non uno schemate exhibere: adsunt in hoc quatuor pueruli, quatuor anni tempestates designantes, ut quæque totius anni pars, felix sub eorum imperio videretur, quum omnes cujusque partis symbolum fertilitatis, & abundantiae gestarent.

Hic nummus argenteus insignis elegantiae, & raritatis est.

FELICITAS TEMPOR. *Figura muliebris Stans, sinistra caduceum, dextram porrigit Caracallæ, læva cornucopiæ gerenti.*

Altero hoc lemmate *Temporum Felicitas* sub Caracalla designatur, ipsa Dea Felicitas, quæ posse universa transferre credebatur, Imperatoris dextram jungit, ut eum certum faciat non modo ipsum

H h 2

Feli-

(1) In museo Editoris.

Felicem esse futurum, sed etiam sub eo temporum Felicitatem, quum cornucopiæ suum ei in fidem præbuerit.

Hic nummus argenteus rarus, & elegans.

IMP. ET CAESAR AVG. FIL. COS. *Severus sedens inter Caracallam, & Getam.*

Severus sedet inter duos filios pro congiario distribuendo, postquam rediisset ex Oriente, nam Caracalla Consul dicitur, quod consulum Antiochiæ cum patre suscepisset hoc anno v. c. 955. ideo cum eo in nummo nominatur. Sic enim in altero æreo sedent omnes congiarium figuris scalas ascendentes distribuentes, cum epigrapha *Felicitas sæculi*.

Hic nummus argenteus præstantissimus est.

INDVLGENTIA AVGG. IN ITALIAM. *Figura muliebris capite turrato insidens globo, dextra cornucopia, sinistra sceptrum.*

Idem typus prodiit sub patre, quem alicujus rei remissionem indicare diximus, forsitan vehiculationis Italiæ, quam olim huic remiserrat Nerva, ut indicat insignis ejus nummus; nam in Severo narrat Spartianus, *Vehicularium munus a privatis ad fiscum traduxit: Cujus onere Italiam sublevasse videtur.*

Hic nummus argenteus insignis est raritate, & elegantia.

INVICTA VIRTVS. *Imperator paludatus equum concitans in captivum.*

Præstantia Caracallæ in re militari per Virtutem designatur: nam ille equo veloci insidet in barbaros decurrens; Virtus ejus *Invicta* dicitur, tanquam ab eo etiam ipsius victoriæ conditio devicta esset; unde *Dux Invictus* ab auctoribus dicitur.

Hic nummus ex auro, & argento inter rariores collocandus.

IOVI CONSERVATORI. *Jupiter nudus stans, dextra fulmen, læva hastam inversam: pro pedibus aquila, a tergo duo signa militaria.*

Jupiter Conservator, in Caracallæ nummis post mortem fratris cussus est, quod Jovem ab insidiis Getæ eum conservasse palam ille diceret, & duo signa militaria in eo posita sunt, quod ad Prætorianos confugerit, ut ait Spartianus, *Inde ad Prætorianos processit, &*
in

in castris remansit, ubi narrat Herodianus, *Procidens humi in adicula, gratias agebat, votis quasi pro salute susceptis.*
Hic nummus argenteus rarus est.

IOVI SOSPITATORI. *Jupiter in templo distylo togatus stans cum modio in capite.*

Jupiter Sospitator, idem est ac Servator, cui templum Severus bellis civilibus extinctis, Romæ extruxisse videtur, quum ejus icon in Caracallæ, & Getæ nummis, dum Cæsaris titulum hic adhuc gerit, repræsentetur. De Severo ait Dio, *adificia nova extruxit, vetera restituit*; at quum templum exiguum fuisse videtur, duabus tantum columnis suffultum, ejus non meminerunt Historiæ scriptores.

Hic nummus argenteus inter rarissimos locandus.

IVLIA AVGVSTA. *Caput Juliae.*

Pietatis filii in matrem argumentum est nummos suos cum ejus effigie copulare, nam ipsi curam libellorum, atque epistolarum utriusque generis, præter admodum necessarias commiserat; & ut Dio inquit; *nomen pariter cum suo exercitus nomen poneret adjunctis multis laudibus in epistolis, quas mittebat ad Senatum.*

Hic nummus argenteus inter præstantiores adnumerandus.

IVVENTA IMPERII. *Imperator paludatus stans, dextra globum, cui insistit Victoria, læva hastam: pro pedibus captivus.*

Caracalla, quum jam senem haberet Severum patrem, Juventa imperii dicitur, quia in ejus juventute spes magna erat; ipse enim depingitur victoriam in manibus gestans Parthis cum patre devictis, quorum captivus pro pedibus ejus, testis collocatur: unde in aliis ejus nummis *Imperii Felicitas.*

Hic nummus argenteus pro raro notatur.

LAETITIA TEMPORVM. *Navis, circa quam plurima animalia.*

Communis est hic Caracallæ cum Severo patre nummus Dionem illustrans, qui inter varia populo spectacula edita, in quibus plurimæ cæsæ fuerant bestiae, inquit, *Earum receptaculum in Amphitheatro edificatum erat instar navis, ut reciperet quadrigentas feras, easdem*

demque simul omnes redderet , quasi ex navi dissoluta exierunt , ex omni scilicet genere .

Hic nummus ex argento pro rarissimo reponitur : ex auro eximia raritatis est .

LIB. AVG. II. *Imperator togatus sedet in substructione adstante figura Liberalitatis , in imo Romanus .*

Caracallam congiaria plurima dedisse nos docent nummi : hujus epigraphe secundum exhibet , quod ab eo cum patre distributum arbitramur , quando Severus Augusti titulum ipsi contulit , de quo Spartianus, *Antoninum, qui Cæsar appellatus jam fuerat annum 13. agentem , participem imperii . . . Harum appellationum causa donativum militibus largissimum dedit .* Primum vero fuit , quum Cæsar vocatus est .

Hic nummus aureus inter rariores collocatur .

LIBERALITAS AVGG. VI. ET V. *Caracalla , & Geta sedentes in substructione adstante liberalitate , in imo alia figura .*

Sextum Caracallæ congiarium cum quinto Getæ conjunctum est , uno enim fratrem superabat , quum Cæsar ante eum fuisset factus ; & Severus alterum ante Caracallam distribuerat , primo nempe imperii anno , quum Romam ingressus est : at quum septem Severi tantum occurrant , hoc Caracallæ sextum cum quinto Getæ , ob profectionem in Britanniam ad declarandam eorum concordiam , cūsum arbitramur ; nam post eorum reditum Geta unum tantum distribuit , quod fuit ipsius sextum .

Hic nummus aureus præstantissimus est [sicuti & argenteus in museo D. Abb. de Rothelin .]

LIBERALITAS AVG. VIIII. *Imperator sedens in substructione pro congiario distribuendo adstantibus aliis figuris .*

Congiarium Antonini sextum cum quinto fratris copulatum , ob profectionem in Britanniam datum , supra diximus : Septimum etiam cum sexto Getæ post eorum ex Britannia reditum . At octavum Caracallæ post fratris cædem distributum est : denique hoc nonum ante profectionem ejus in Germaniam , ex qua Romam morte præventus non rediit .

Hic nummus aureus inter rariores addendus est .

NOBI-

* NOBILITAS. *Figura galeata stans, dextra hastam, sinistra Palladium gerit.*

Commodus primus Nobilitatem in nummis suis insculpi jussit, quam ipse nobilissimus esset omnium ante se Imperatorum. At Severus in Marci familiam migrasse sibi visus est, quum Marciam a Commодо relictam in uxorem duxit, ex qua, Spartiano teste, Caracallam ex-tulit, quem Antoninum nuncupavit. Hac de causa & Caracalla Nobilitatem in suis nummis signavit.

(1) *Hic quinarius argenteus rarissimas, & elegantissimus est.*

PACATOR ORBIS. *Caput Orientis radiatum.*

Qui Pacatoris orbis titulus Severo patri, ob pacem Parthis conces-sam, datus est, idem Antonino ejus filio tanquam æquale cum ipso imperium gerenti, ob Tribun. potestatem illi communicatam, in hoc nummo conceditur. Caput Solis, & quidem juvenile depingi-tur, ut Orientis effigies: quod in illis provinciis, Romæ respectu, Sol oriri videatur.

Hic nummus argenteus inter rarissimos recensendus.

* P. MAX. TR. P. III. *Figura muliebris stolata capite galeato Clypeo insidens, dextra Victoriolam, sinistra hasta innititur.*

Male legit Mediobarbus hanc epigraphen, PONTIFEX MAXI-MVS, atque adeo injuria credidit nummos hac epigraphe signatos esse fictos, quod nonnisi Tribunitia potestate XIII. Severo mortuo Caracalla Pontifex maximus dictus fuerit. Legi itaque debet PARTHICVS MAXIMVS; idque non tantum in hoc nummo, verum in iis omnibus, qui cusi sunt ante Tribunitiam potestatem XIV.

(2) *Hic nummus argenteus rarus est.*

PONTIF. TR. P. VIII. COS. II. *Imperator eques decurrens dex-tera submissa hastam gerit.*

Hic Imperatoris vel Augusti in equo currentis typus, ut plurimum ejus ad bellum profectionem indicat, & quum Caracalla in sua Trib. potestate IX. ad nullum profectus sit bellum, ipsius statuam bellatoris habitu erectam potius suspicamur.

Hic nummus argenteus e rariorum numero est.

PON-

(1) In museo Editoris.

(2) In museo D. Abb. de Rothelin.

PONTIF. TR. P. X. COS. II. *Caracalla stans inter duos fluvios jacentes, & provinciam decumbentem.*

Ut in superiore nummo ob Trib. pot. IX. in qua ad nullum profectus est bellum Caracalla, ejus statuam equestrem bellatoris habitu coniecimus, pariter in hoc ob Trib. pot. X. in qua ex Oriente jam pridem redierat, pedestrem ejus statuam tanquam Mesopotamiæ, & Armeniæ recuperatoris auspicamur, quum ejusmodi typus in nummis Trajani æreis occurrat.

Hic nummus argenteus pro raro recensetur.

★ *Eadem epigraphe. Caput Martis galea cristata ornatum dextrorsum conversum.*

Quemadmodum Commodus sub Herculis forma repræsentari malebat, Caracallam sub Martis forma excudi voluisse credibile est. In hoc enim nummo Caracallam potius vides, quam Martem.

(1) *Hic nummus aureus de rariorum numero est.*

PONTIF. TR. P. XI. COS. III. *Figura velata sacrificans adstante tibicine, & popa cum victima.*

Initio Trib. potestatis XI. Caracallæ cusus est nummus, postquam in fine mensis Martii v. c. 961. Trib. potestatem X. absolvisset, ob quam vota decennialia solvebantur, ad quæ sacra faciens Caracalla ut Pontifex, spectat.

Hic nummus ex auro, & argento rarissimus est.

PONTIF. TR. P. XII. COS. III. *Imperator eques jaculo impetit captivum.*

Caracalla in Britannia erat, dum Trib. potestatem XII. agebat: de ipso loquentem audiamus Herodianum, qui Getam in parte insulæ Romanis subjecta Severum reliquisse narrat, *Antonino secum adversus barbaros educto*. Ideo Caracalla in equo barbarum jaculo feriens exhibetur.

Hic nummus aureus rarissimus est.

PONT. TR. P. XIII. COS. III. *Imperator galeatus stans imponit mulieri genuflexæ coronam muralem, ille gerit sinistra hastam, & clypeum.*

Trib.

---

(1) In museo D. Apostoli Zeno.

Trib. potestatem XIII. agens Caracalla, in Britannia bellum gerebat: ille provinciæ coronam muralem profert, quod murum, qui eam ab aliis Britannis separat, fortiter defenderit: nam Britannia teste Dione muro dividebatur, *Incolunt Macata juxta eum murum, qui insulam in duas partes dividit*. Britanni nempe Romanæ potestati subiecti ex una parte, & Britanni ex altera liberi.

Hic nummus aureus rarissimus est.

P. M. TR. P. XIII. COS. IIII. P. P. *Imperator paludatus adstante sibi milite cum labaro, sacrum facit ante altare Æsculapii stantis pro foribus templi duarum columnarum, ad cujus latus stat Victoria cum palma.*

Frequentes cum Æsculapii signo nummi in Caracallæ Trib. potestate XVIII. cusi, eum hoc anno ægrotasse suadent; nam, ut ait Dio, *Fuit agra corporis valetudine, quod morbis partim evidentibus, partim occultis correptus esset*. Nisi quod Pergamum Caracalla hoc anno profectus, in Æsculapii templo sacra fecerit, ut Græci frequentes ejus urbis nummi indicant.

Hic nummus aureus eximia raritatis, & elegantiae est.

Eadem epigraphe. Caracalla paludatus stans pede crocodilo imposito, dextra spicas a figura muliebri ipsi porrigente accipit.

Signatus est nummus ob Caracallæ adventum in urbem Alexandriam, cujus meminit Dio, *Profectus est Alexandriam, fingens se magno eorum desiderio teneri*. Urbis Genius spicas, provinciæ munera ipsi porrigit, nam iis plurimum abundabat. Caracalla crocodilo ejus symbolo pedem imponit, tanquam ad ipsius aspectum mansuetus.

Hic nummus aureus inter rariores reponendus.

Eadem epigraphe. In aliis XVIII. In aliis XX. Leo capite radiato ore fulmen.

Quidam hunc typum ad memoriam leonis, de quo narrat Dio in Caracalla, *quod leo, qui improvise de monte descenderat, pro eo pugnasset*. Sed hæc non videtur nummorum materia; similis autem leo fulmen ore gerens exhibetur in nummis Herculei Maximiani, qui pro solito providentiæ, & imperii symbolo accipitur.

Hic nummus ex argento non obviat, sed ex auro inter rariores reponendus.

P. M. TR. P. XVIII. COS. III. P. P. *Quadrigæ decurrentes, Sole aurigante.*

Quadrigæ illæ non triumphales sunt, quia decurrunt, ergo non ad victoriam Parthicam a Caracalla relata spectant, sed ad ejus aurigationem, de qua loquitur Herodianus, *Substitit autem post id Antoninus in Mesopotamia, studio aurigandi intentus.* Solis habitu decurrit, nam ut ait Dio, *dicebat se in agitandis curribus Solem imitari, eaque in re maxime gloriari.*

Hic nummus argenteus rarus est.

P. M. TR. P. XX. COS. III. P. P. *Currus a tauris vectus, in quo figura muliebris cum crescente Luna in capite.*

Ut in superiore nummo Caracalla sub Solis habitu in quadrigis tanquam domitor Orientis exhibetur, ita Julia ejus mater in taurorum bigis comparatur Lunæ, tanquam illa esset altera Diana, ut Oppianus eam jam appellavit in Cyneg. lib. 1. At in boum bigis Diana vehitur propter Lunæ cornua, vel quod taurus celestis sit Lunæ ascensus.

Hic nummus aureus rarior est argenteo.

ANTONINVS PIVS AVG. *Caput Antonini laureatum.*

PROF. PONTIF. TR. P. XI. COS. III. *Imperator eques dextram elevans, sinistra hastam, pro pedibus captivus.*

Professionem Caracallæ in Britanniam denotat, nam ille tribunitiam potestatem XI. in fine Martii hujus anni 961. ingressus erat, Severus pater bellum hoc meditans, Consulem eum cum fratre Geta hoc anno fecit, ut ipsi antiquo more, ad belli munia tanquam Consules proficiscerentur.

Hic nummus argenteus rarus est.

ANTONINVS PIVS AVG. BRIT. *Caput Antonini laureatum.*

PROFECTIO AVG. *Figura paludata gradiens, dextra hastam, subsequente milite signum militare gestante.*

Nomen Britannici, quod gerit Caracalla, ob victorias in Britannia ab eo relatas, professionem indicat, quam ille anno 962. inivit; at quum illa non contra barbaros suscepta esset, sed teste Herodiano, *ut milites ordinaret, & provincias inviseret.* Ideo prætorianus signum gerit militare, & ipse pedes incedit, non ut mos est in bel-

bello, nam in equo currentes depingi solebant.

Hic nummus argenteus rarus est, & elegans, alter cum sola figura, obuius est.

ANTONINVS AVGVSTVS. *Caput Antonini laureatum.*

P. SEPT. GETA CAES. PONT. *Caput Getae sine corona.*

Percussus est nummus sub Severo patre, quum Caracallam appellavit Augustum, & Getam fecit Caesarem: de his narrat Spartianus, *Ob hoc etiam filium ejus Bassianum Antoninum, qui Caesar appellatus jam fuerat, annum 13. agentem, participem imperii dixerunt milites, Getam quoque minorem filium Caesarem dixerunt.* Qua de causa tertium Severus dedit congiarium.

Hic nummus argenteus eximia raritatis est, & elegantiae [aureus longe rarior, & elegantior apud D. Apostolum Zeno.]

RECTOR ORBIS. *Figura virilis nuda stans, dextra globum, laeva hastam gerit.*

Nulla est certior principis effigies, quam periti gubernatoris, ut refert Plato in Politico: Ideo Did. Julianus in nummis globum gerit, & *Rektor Orbis* perhibetur, sed toga ornatus est, quasi bonis legibus eum gubernaturus: Severus vero, ut & Caracalla, adinstar Jovis, nudi sunt, tanquam ope divina, eum moderantes.

Hic nummus argenteus obuius est, ex auro inter rariores adscribitur, sed cum epigraphae RECTORI ORBIS ex argento praeclarus est.

SAL. GEN. HVM. *Figura muliebris stans, dextra figuram paludatam procumbentem subleuat, sinistra baculum serpente involutum gerit.*

Aegra quidem corporis valetudine erat Caracalla, ut testatur Dio: sed narrat Herodianus, *Quum multa contra homines, & contra jura civitatum fecisset, morbo implicitus graviter laboravit.* Porro quasi Salus generis humani ab eo dependeret, Hygia sanitatis Dea illum procumbentem in genua, manu sublevans exhibetur.

Hic nummus argenteus rarus est.

ANTONINVS AVGVSTVS. *Caput Caracallae laureatum.*

SEVERI PII AVG. FIL. *Imperator paludatus stans, dextra Victoriam globo impositam, sinistra hastam; pro pedibus captivus.*

Percussus est nummus, quum Caracalla in fine Martii anni v.c. 951. dictus est a patre *Augustus*, postquam fratrem ejus Getam Nonis ejusdem mensis Cæsarem appellasset; hocque anno Severus relicto Pertinacis nomine amicorum querimonia, *Pius* est cognominatus. *Hic nummus ex argento, & auro rarus est.*

★ VICTORIAE AVGG. *Victoria in biga flagro sollicitans equos.*

Ob quam victoriam cusus fuerit hic nummus, incertum: credibile est ob victoriæ de Parthis relata. Quum enim Victoria non Augusti dicatur, sed Augustorum; videtur illa, ob quam Severus, ut inquit Spurtianus, *Parthicum nomen meruit: ob hoc etiam filium ejus Bassianum Antoninum, qui Cæsar appellatus jam fuerat, annum decimum tertium agentem, participem Imperii dixerunt milites.* (1) *Hic nummus argenteus de rariorum numero est.*

VIC. PART. P. M. TR. P. XX. COS. IIII. P. P. *Imperator paludatus stans dextra globum, sinistra scipionem, ad pedes captivus: coronatur a Victoria palmam sinistra gerente.*

Caracalla Parthis sub spem matrimonii cum Artabani regis filia in colloquium accitis, imparatos fraude aggressus est, & plurimos interfecit, deditque ad Senatum de victoria literas: Patres, ut ait Herodianus, *metu atque assentatione cunctos illi honores Victoriae decernunt.* Percussi sunt ideo nummi cum Victoriae signo. *Hic nummus argenteus inter rariores numeratur.*

VICT. PART. *Trophæum, ad cujus imum duo captivi, ex adverso Victoria sedens, utraque manu clypeum, in quo VOT. XX.*

Quum Tribunitiam potestatem xx. attigisset Antoninus, vota decennialia pro ejus salute soluta sunt, ut indicat nummus, nam primam ille Trib. potestatem acceperat anno v. c. 951. in fine Martii, & occisus est 8. Aprilis 970. quum ille pararet pugnam cum Parthis inire, de quibus trophæum in nummo adpositum est, quasi justo eos prælio superasset.

Hic nummus aureus rarus est.

VIRTUS AVGG. *Imperator paludatus stans inter duas figuras fluvii procumbentes, & provinciam lugentem, dextra hastam, lava para-*

20-

(1) In museo Editoris,

zoniam gerit, ut in typo Trajani aereo cum epigraphe ARMENIA ET MESOPOTAMIA &c.

Armenias amiserat Nero, rege iis Tiridate a Parthis imposito. Trajanus eas recuperavit, provinciasque fecit Romanas, addita iis Mesopotamia, unde ipsi cusus insignis ille nummus: sed hanc Parthis cessit Hadrianus: eam recepit sub M. Aurelio L. Verus, quæ iterum amissa est sub Commodio, sed Caracalla cum patre se eam P. Romano virtute sua restituisse gloriatur.

Hic nummus argenteus rarior est altero, in quo sola epigraphe PONTIF. &c.

IMP. ANTONIN. ET GETA CAES. *Capita adversa Caracallæ, & Getæ, alterum laureatum, alterum vero nudum.*

VIRTUS AVGG. *Virtus sedens, dextra Victoriæ, sinistra clypeo innixa parazonium gerit.*

Virtus etiam si in aversa fratrum nummi parte inscripta, ad Getam non spectat, nam ille tantum Cæsar, Augusti nomen habere nequit, sed de Severo, & Caracalla est intelligenda, quorum Virtute contra Parthos victoria relata est; illa sedet, tanquam in patre, & in filio stabilis, & ut ait Claudianus, *immotaque cunctis casibus.*

Hic nummus argenteus eximie raritatis, & elegantie est.

VOTA SOLVT. DEC. COS. III. *Imperator sacrificans adstantibus tibicine, & popa, cum victima.*

Anno v. c. 961. Caracalla decennium Trib. potestatis, & communicati a patre imperii finiit, ideo sacra diis faciens, illa solvit: cujus rei memoriam in nummis relinquere posteris voluit. Hoc autem anno consulatum III. iniit cum fratre Getæ II.

Hic nummus argenteus rarissimus est.

ΑΥ. ΚΑΙ. Μ. ΑΥΡΗΑ. ΑΝΤΩΝΙΝΟΣ. *Caput Caracallæ.*

ΜΗΤΡΟΠΟ. ΚΑΙΣΑΡΕΙΑ ΕΤ. ΙΒ. *Caracalla togatus insidens monti Argæo dextra globum, sinistra femori adplicata.*

Anno Tribunitiæ potestatis duodecimæ Antonini percussus hic a Cæsariensibus Cappadociæ nummus, quum tunc in Britannia esset cum patre Severo: in eo representatur ut Genius urbis insidens monti Argæo, cui credebatur ab iis deum præesse; togatus quidem ut familiaris, & non paludatus tanquam bella gerens.

Hic nummus argenteus inter rariores computandus.

Ea-

Eadem epigraphe . ET. I 5. Mons Argæus , diversi sunt anni .

Frequentes sunt Cæsariensium Cappadociæ nummi Caracallæ signati, & si mihi conijcere liceat, quotannis : nam ipsi maxime ejus familiæ studiosi erant , quod pater Severus eis Neocoriam , & alia beneficia contulisset . Mons Argæus , solemne est Cæsariensium insigne . *Hic nummus argenteus rarus est .*

ΜΗΤΡΟ. ΚΑΙCΑΡΙ ΝΕΩΚ. ET IZ. *Apollo seminudus muliebri habitus insidens Monti Argæo , dextra ramum lauri .*

Cæsareæ Cappadociæ Apollinem fuisse cultum nos docet hic nummus , forsan ejus templum erat ad radices ejus montis extructum , & quidem distylum , quod in nummo maximo Macrini , & Diadumeniani simul junctorum observamus . Apollo laurum tenet , quod hæc arbor illi sacra sit .

Hic nummus argenteus inter rariores .

ΤΥΧΗ ΤΑΡΣΟΥ ΜΗΤ. Γ. Β. *Mulier insidens rupibus , ad pedes fluvius .*

Tarsus Ciliciæ metropolis Pescennii quidem partes sequuta est , sed post primam Severi victoriam , mox ei adhæsit , & pro beneficiis a patre , & filio acceptis , Severianam , & Antoninianam se nominavit , ut ærei frequentes illius nummi nos edocent ; quare non mirum est , si in hoc , Caracalla *Tarfi Fortuna* appelletur . Mulier , Genius est urbis . Fluvius vero , Cydnus est , qui eam transmittit . Literæ Γ. Ε. idest γνάμν βυλῆς Senatus decreto .

Hic nummus argenteus inter rariores computandus .

ΚΟΙΝΟΒΟΤΑΙΟΝ ΕΛΕΥΘ. ΤΑΡC. *idest Senatus liberæ Tarfi . Figura sedens conjicit suffragii tesseram in vas .*

Nummi typum recte explicuit Eques Patinus pag. 310. mutilam porro vulgavit ejus epigraphen , quam quum supplere ex Minerva sua potius quam ex nummi lectione se jactat Harduinus fol. 485. per ΚΟΛ. ΑΝΤΟΝ. *Colonia Antoniniana* , æque risum præbet Antiquariis , ac dum superiores literas Γ. Β. interpretatus est *anno secundo* pro γνάμν βυλῆς *Senatus decreto* . Quum autem Caracalla Tarsum Liberam pronuntiasset, uti eam olim a M. Antonio apud Aprianum, & ab Augusto ex Chrysostomo legimus, in nummis decretum sui Senatus deinceps adposuit exprimendo libertatem Κοινοβόλιον per suffragiorum vota . Hesychius Senatores κοινοβῆλας appellat . *Hic nummus ex modulo maximo eximiæ raritatis est .*

PLAU-

PLAUTILLÆ nummi ex argento obvii, ex auro inter rariores numerandi.

PLAVTILLA AVGVSTA. *Caput Plautillæ.*

ANTONINVS PIVS AVG. *Caput Caracallæ laureatum.*

Plautilla Plautiani præfecti prætorii filia a Severo patre Caracallæ filio in uxorem data est, quod parens ejus Severi esset municeps, atque ut quidam putant, etiam consanguinitate propinquus, teste Herodiano: ideo maritus, & uxor hinc & inde in eodem nummo cælantur.

Hic nummus argenteus eximia raritatis est.

PLAVTILLAE AVGVSTAE. *Caput Plautillæ.*

ANTON. P. AVG. PONT. TR. P. V. COS. *Caput Caracallæ laureatum.*

Tempus, quo celebratæ sunt Caracallæ cum Plautilla nuptiæ, indicat nummus, nempe quum is in consulatu primo ex Oriente cum patre redux, ageret tribunitiam potestatem v. Non autem per consulatus anni Imperatorum denotantur, sed tribunitia potestas eos recte assignat, quotannis enim eodem die, quo primum accepta fuerat, numerabatur.

Hic nummus aureus rarissimus est.

★ CONCORDIA AVGG. *Mulier sedens, dextra pateram, læva duplex cornucopia.*

Per hunc typum videtur innui concordia stabilis, & firma inter Plau-

Plautillam, & Caracallam. Severus enim primum iratus Plautiano, deinde eidem reconciliatus ejus filiam Plautillam quum uxorem dedisset Caracallæ, optabat, ut conjugium illud, quemadmodum & reconciliatio, rata, & firma in longum tempus durarent.

(1) *Hic nummus aureus rarissimus est.*

CONCORDIAE AETERNÆ. *Due figure dextas sibi jungentes.*

Caracalla, & Plautilla simul matrimonio juncti, dextas sibi porrigunt in concordia conjugalī signum: qui mos ex Persis dimanasse videtur, quum ea res apud eos pro firmissima fide haberetur, ut narrat Diodorus in Historia Philippi.

Hic nummus aureus inter rariores recensendus.

CONCORDIA FELIX. *Caracalla, & Plautilla dextas sibi porrigentes.*

Iterum Caracalla, & Plautilla pro concordia conjugalī signo dextas sibi jungunt; quo argumento fidem dextris tutandam, & sacram esse significabant, quod & dextra dextræ juncta denarium numerum efficit, qui sacratissimus, & perfectissimus sit, ut refert Lilius Gyraldus. Nam ut felices essent nuptiæ, maxime omnia observabant.

Hic nummus argenteus rarus est.

PROPAGO IMPERII. *Idem typus.*

Quum matrimonium, liberum quærendorum causa fiat, & dictum sit matrimonium a matris nomine: quia ideo nubunt foeminae, ut matres aliquando fiant, hinc fausto omine connubium in hoc nummo dicitur *Propago imperii*, quod summopere optabat Severus, ut in nummis filiorum *Æternitas imperii* demonstrat.

Hic nummus aureus rarior est argenteo.

GE-

---

(1) In thesauro Saxengothano.

GETÆ nummi ex argento obvii, ex auro inter rariores collocandi.

P. SEPTIM. GETA CAESAR. *In aliis IMP. &c. Caput Getæ laureatum.*

ADVENTVS AVG. *Imperator eques.*

Adventus in Geta, quando nummus Cæsaris nomen præfert, illius ex Oriente cum patre, & fratre in Urbem reditum post Pescennii mortem indicat; sed quum Imperator in eo appellatur, ejus in Urbem ex Britannia adventum, post Severi patris mortem denotat. *Hic nummus argenteus inter præstantiores adscribendus.*

AETERNIT. IMPERI. *Capita Severi, & Caracallæ adversa.*

Per æternitatem imperii in nummis Getæ cum patris, & fratris imaginibus, in familia Severi imperium immortale futurum designare voluerunt, quasi per filiorum propagationem, imperii æternitati ille providerit.

Hic nummus argenteus rarissimus est.

CASTOR. *Figura virilis capistro equum retinens.*

In memoriam ludorum Circensium sub Severo actorum, Castor in Getæ nummio cum equo percussus est: in iis enim cucurrisse videtur Geta, & Castor iis ludis præerat; nam Isidorus lib. 10. agens de ludis Circensibus, *Itaque, inquit, Castori, & Polluci deputantur hæ ludorum species.* Castori a Mercurio distributum equum ajunt: Homerus vero eum equum primum domuisse refert.

Hic nummus argenteus rarus est, ex auro inter rarissimos locandus.

Tom. II.

K k

cos.

- ★ COS. *Quadrigæ, aurigante Geta, dextra extensa, sinistra scipionem.*
 Hunc eundem typum exhibet alius nummus, signatus consulatum secundum ineunte Geta. Hic signatus est primo ejusdem consulatu, quem anno v. c. 958. una cum Caracalla consule ii. gessit. Quadriga processus consularis pompam significat.
 (1) *Hic nummus argenteus rarissimus est.*

FELICIA TEMPORA. *Quatuor pueruli quatuor anni tempora designantes.*

Felix indicatur Severi imperium per felicia tempora in nummo Getæ inscripta, sub quatuor puerulorum figuris quatuor anni tempestates designantibus: primus Ver cum calatho florum refert: alter Æstatem per falcem messoriam, quam utraque manu gestat: tertius dextra leporem, læva calathum fructuum plenum, Autumnum designat: quartus vestitus hyemem per pedicam, & avem captam denotat.

Hic nummus argenteus eximia raritatis est.

FELICITAS TEMPOR. *Figura muliebris stans, sinistra caduceum gerens, dextram porrigit Getæ, læva cornucopiæ gestanti.*

Felicitas temporum sub Severo per Deam Felicitatem, & Getam Cæsarem dextras jungentes exprimitur; illa autem caduceum, pacis insigne gerit: hic vero cornucopiæ, symbolum abundantiæ: sic Felicitas populorum per pacem, & abundantiam designatur.

Hic nummus aureus rarior est argenteo.

FID. EXERC. TR. P. III. COS. II. *Figura muliebris velata, dextra pateram, læva signum militare, stat inter duo alia.*

Geta Trib. potestatem Non. Martii anno 961. a patre paulo antequam Roma egrederetur pro profectioe Britannica, accepit; eo autem mortuo frater, & ipse pacem cum Britanniarum barbaris A. D. Non Febr. 969. fecere, tunc Geta tertiam absolvebat Trib. potestatem; at quum Caracalla, uti se unum Imperatorem declararent milites, adhortaretur, iis persuadere id non potuit, teste Herodiano: inde in nummo *Fides Exercitus.*

Hic nummus argenteus rarus est.

IOVI

(*) Apud Franciscum Palatium.

IOVIS SOSPITATORI. *Jupiter stans in templo duarum columnarum.*

Ut in patris, & fratris numismatibus, Jovis Sospitatoris templum est cælatum; ita in Geta illud exhibetur, quod Severus extinctis bellis civilibus extruxisse videtur. De illo altum est apud Historicos ejus sæculi silentium: inde nummi certa sunt Historiæ supplementa. Sospitator idem est ac Servator: ita dictus, quod Jupiter Severum a tot periculis servaverit.

Hic nummus argenteus inter rarissimos ponendus.

IVLIA AVGVSTA. *Caput Juliae.*

Caput Juliae non ideo in Getæ nummis signatur, tanquam ejus mater esset, & non Caracallæ, nam & ipsi in Caracallæ parte averfa etiam occurrit: utriusque Caracallæ, & Getæ parens erat Julia; sed plurimi ad concordiam in familia Severi indicandam percussi sunt, ut Geta cum Severo patre, modo cum fratre, modo cum matre.

Hic nummus argenteus rarissimus est.

LIB. AVGG. VI. ET V. *Duo Imperatores sedentes in suggestu, adstat Liberalitas a dextris; in imo figura ad gradus substructionis.*

Hoc liberalitatis Caracallæ, & Getæ monumentum, in hujus nummis vivo adhuc patre antequam ad bellum Britannicum cum ipsis proficisceretur, editum est, ad concordiam inter fratres denotandam: Sexta autem Caracallæ liberalitas cum quinta Getæ copulatur, quam pro titulo Cæsaris, ob ætatem accepit ante fratrem.

Hic nummus aureus præstantissimus est.

LIBERALITAS AVG. VI. *Figura muliebris stans, dextra tesseram, sinistra cornucopia.*

Sexta illa Getæ liberalitas ultima est, quam populo distribuit, quum ille Romam ex Britannia post patris Severi mortem reversus est, sed paulo post in gremio matris a fratre occisus est: minime autem concordies esse potuerunt; de Geta inquit Herodianus, *Major pars ad Getam spectabat, quod speciem quandam probitatis præ se ferret.*

Hic nummus argenteus rarus, & elegans est.

L. SEPT. SEV. AVG. IMP. XI. PART. MAX. *Caput Severi.*

Videtur cusus Getæ vultus in averfa patris nummi parte, quum ille

consul factus est, cum Antonino Caracalla fratre anno v. c. 958. qui honos maximæ dignitatis symbolum erat, hoc etiam tempore titulus Imp. XI. Severo conveniebat; nam eum obtinuerat in Parthica Victoria: unde in nummo *Parthicus Maximus* cognominatur. *Hic nummus argenteus rarissimus est.*

M. AVRELIVS ANTON. AVG. Caput Caracallæ sine laurea.

Signati sunt frequentes nummi sub Severo patre cum vultibus filiorum, hic Caracalla cum Geta, ad denotandam eorum concordiam: nam ut ait Herodianus de Severo, *Ipse liberos semper ad amicitiam adducere conabatur, adhortansque ad concordiam, & consensum, fabulas antiquas, & tragædias in memoriam revocabat.* *Hic nummus argenteus rarior est auro.*

MINERV. SANCT. Minerva galeata, clypeo dextra imposita, sinistra hastam gerens.

Sanctum pro propitio veteres posuisse docemur. Tibullus de Junone, *At tu sancta fave*; & Catullus de Venere, *Quem neque sancta Venus*. Minerva autem artium dea perhibetur, & Geta teste Herodiano, *Disciplinarum laude celebres circa se frequentes habebat*; a Julia matre edoctus, quæ cum Philosophis quotidie philosophabatur.

Hic nummus argenteus pro raro habetur, ex auro præstantior est.

MARTI VICTORI. Mars galeatus, dextra hastam, humeris trophæum.

Mars a Romanis maxime cultus est, quum ab illis Romuli conditoris parens existimaretur, duoque templa illi extruxerunt: alterum in Urbe ad illam custodiendam sub nomine Quirini, alterum in via Appia extra Urbem prope portam, sub nomine Gradivi; ille autem hasta ornatus, & trophæum gerens depingitur ut Victor.

Hic nummus argenteus rarus est.

* NOBILITAS. Figura muliebris stans, sinistra palladium, dextra hastam gerit.

Et Geta, quem licet *minorem filium Severus Antoninum vocari iussit*, ut Spartianus refert, eadem nobilitate, qua Caracalla, gloriatus est. Hanc in suis nummis sculptam voluit. Est porro animad-

ver-

vertendum in Severo, Caracalla, & Geta eosdem fere typos occurrere.

(1) *Hic quinarius argenteus rarus est.*

PRINC. IVVENT. *Figura paludata stans, dextra pilum, pone trophæum.*

Geta Severi filius natu minor, Princeps juventutis a patre ut & Caracalla frater declaratus est, ex instituto nempe Augusti, qui hoc titulo ad Cajum, & Lucium adoptione filios, imperium transferri significavit. Trophæum ad patris victorias spectat, quasi jam ille earum particeps.

Hic nummus argenteus frequens, aureus inter rariores habendus.

Eadem epigraphe. Tres equites decurrentes.

In memoriam Trojæ ludi, in quo Geta ut Princeps juventutis præfuit; celebrabatur ille in Circo a majoribus, & minoribus pueris claræ stirpis, qui turmatim discurrebant: hi vero fuerunt in Italiam ab Ascanio Æneæ filio primum translati, de quibus Virgil. lib. 5. Æneid.

*Incedunt pueri, pariterque ante ora parentum
Frænatis lucent in equis.*

Hic nummus aureus rarissimus, & præstantissimus est.

* PONTIFEX COS. *Caput Palladis galeatum.*

Caput Palladis (aversa nummi parte Getæ caput referente) symbolumne est literarii studii, cui incumberebat Geta, juxta Spartianum, *fuit in literis assequendis & tenax veterum scriptorum, & paternarum etiam sententiarum memor?* an vero bellicæ virtutis, cujus specimen ediderit in obtinenda de Britannis victoria, ob quam *Britannici* cognomen assequutus fuerat?

(2) *Hic nummus argenteus præstantissimus est, & singularis.*

PONTIF. COS. II. *Severus in substructione sedens in medio Caracallæ, & Geta.*

Pontifex dicitur Geta quasi candidatus imperii, nam Cæsares in collegia Pontificum adscribebantur. Consul II. appellatur, quando con-

(1) In museo Editoris.

(2) In museo olim P. Francisci Minii.

consulatum iterum anno 961. cum Caracalla fratre gessit, paulo antequam Trib. potestatem a patre accepisset, nam Cæsar adhuc appellatur. In substructione sedet cum Severo, & Caracalla pro congiario ob id distribuendo.

Hic nummus argenteus rarissimus est.

Eadem epigraphæ. Quadrigæ triumphales aurigante Geta.

Ad Proceſsum consulatus II. & non ad triumphum referendæ sunt quadrigæ; Geta enim nunquam triumphavit, ita quadrijugo vehitur curru ob primum consulatum in nummis, cum hac inscriptione COS. Quadrigæ erant consulis procedentis solemnæ pompæ insignæ, quale videre est apud Spanhemium pag. 705. & apud Norisium disert. I. fol. 19.

Hic nummus argenteus rarissimus est.

Eadem epigraphæ. In aliis PONTIF. TR. P. COS. II. Imperator eques prosternens captivum.

Geta modo cum Cæsaris nomine, modo cum Imperatoris titulo, sed semper COS. II. appellatus, contra barbarum decurrens depingitur: horum nummus alter dum consulatum II. cum fratre anno 961. iniit, signatus est: alter postquam Trib. potestatem Non. Martii ejusdem anni a Patre accepit, ad bellum Britannicum profecturus.

Hic nummus argenteus rarus est.

RESTITVTORI VRBIS. Severus paludatus stans sacra facit super aram, læva hastam.

Ad Severum patrem pertinet hic typus, qui honoris causa, aut monetariorum incuria in Getæ nummis occurrit; frequens in Severo. An is hunc titulum meruerit ex Dione, de quo ait, *Ædificia nova extruxit, vetera restituit*: An potius adulatorie, qui Pacator Orbis, & Fundator Pacis in aliis nummis inscribitur?

Hic nummus inter rariores numerandus.

ROMAE AETERNÆ. Roma galeata sedens in aditu templi sex columnarum, & plurimis statuis exornati.

Si mihi conjecturæ locus ex superscriptis Dionis verbis de Severo *Ædificia nova extruxit, vetera restituit*, Templum illud Romæ
Æter-

Æternæ, quod in æreis Antonini Pii nummis observatur, ab eo plurimis statuis adornatum existimarem restauratum. An vero ab Antonino Pio, & in quarta Urbis regione extructum fuerit, videant eruditi.

Hic nummus argenteus elegantia, & raritate præstantissimus est.

TEMPOR. FELICITAS. *In corona laurea.*

Frequens est, & ut plurimum adulatoria sub Augustorum imperio epigraphe, qua populos felicitate suorum temporum gloriari volebant, quasi iis annona frequens, & rerum omnium abundantia; hæc vero temporum Felicitas in laurea inscripta, illam Severi victoriis partam denotat.

Hic nummus argenteus inter rariores collocandus.

VOTA PVBLICA. *Due figuræ togatæ, & velatæ sacrificantes tertia intermedia, adstant camillus, & tibicen.*

Geta tanquam Pontifex sacra facit, velatus quidem ut in urbe, pro votis solutis decennalibus, aut susceptis pro patre vicennalibus, nam in nummo Cæsar adhuc nuncupatur. Camillus puer ingenuus ad sacrificium ministrat. Tibicines tibus inflantes sacris populi Romani interfuisse solebant.

Hic nummus argenteus inter præstantiores habendus.

Α. ΣΕΠΤΙ. ΓΕΤΑΣ ΚΑΙ. *Caput Getæ.*

ΜΗΤΡΟ. ΚΑΙΣΑΡΙΑ ΝΕΩ. ΕΤ. Γ. *In aliis 5. In aliis I. 5. Mons Argæus, in vertice astrum.*

Frequenter occurrunt Cæsariensium Cappadociæ nummi Severo, Juliæ, Antonino, & Getæ percussi, ob beneficia Severi in eos collata, quum ii partibus Pescennii relictis, inter primos ipsi adhæserint, & ob id facta est eorum urbs a Severo Νεωνόπος, de quo plura in libro, quem de nummis Imperialibus Græcis mox edituri sumus.

Hic nummus aureus inter rariores habendus.

MA-

MACRINI nummi ex argento obvii, ex auro inter rariores constituendi sunt.

IMP. C. M. OPEL. SEV. MACRINVS AVG. *Caput Macrini laureatum.*

ANNONA. *Figura muliebris sedens, dextra spicas, laeva cornucopiae.*

Macrinus, post occisum Caracallam, delatum sibi a militibus imperium literis docet Senatum, de quo Herodianus, *Letta epistola, conclamatum a Senatu universo, nullique non honores Augustorum Macrino decreti.* Mox ille Annonam procuravit, ut sibi imperium stabiliret, in cuius rei memoriam cusus est nummus.

Hic nummus aureus rarus est: argenteus obuius.

FELICITAS TEMPORVM. *Figura muliebris stans, dextra caduceum, sinistra cornucopiae.*

Nil mirum si Felicitas Temporum sub Macrino commendetur, nam ait Herodianus, *Neque vero tantopere gaudebant omnes Macrini successione, quantopere exultabant, festamque laetitiam universi agitabant, quod Antonino liberati essent.* Nam pro tyranno Romae habebatur, a militibus, quos ditabat, solum adamatus.

Hic nummus aureus rarus est: argenteus frequens.

FIDES MILITVM. *Figura muliebris stolata stans, utraque manu signum militare.*

Extincto Caracalla, incerti quid agerent milites, si quidem adventare

tare Parthi nunciabantur , primo Audentium pro Imperatore , sed illo senectutem excusante , deinde Macrinum deligunt , de quo Herodianus ; *Suscepit autem Macrinus imperium benevolentia , quam Fide Militum fretus &c.* Qua de causa stat Concordia ambabus manibus signa militaria tenens .

Hic nummus aureus rarus est , argenteus vulgaris .

IOVI CONSERVATORI. *Jupiter nudus stans , dextra fulmen .*

Quum Macrinus Romanos contra Parthos eduxisset , cruentum inter eos initum est prælium , referente Herodiano , *Uno igitur , alteroque die a mane ad vesperam pugnatum ;* & addit , *Tanta autem virorum , jumentorumque multitudo cecidit , ut omnis compleretur campus :* ideo Jovi Conservatori sacra facta sunt , qui Augustum servaverit .

Hic nummus aureus inter rariores computandus : argenteus tritus est.

LIBERALITAS AVG. *Figura muliebris stolata stans , dextra tesseram frumentariam , læva cornucopiæ .*

Macrinus ut populi Romani gratiam sibi conciliaret , cui a Caracalla liberalitates sæpe datas sciret , congiarium ipse distribui jussit ; aliudque promisit , quod filius ejus Antonini nomen accepisset , ut innuit Capitolinus , *Vellem , Quirites , jam præsentem essemus . Antoninus vester vobis congiarium sui nominis daret .*

Hic nummus argenteus rarus est .

PONTIF. MAX. TR. P. II. COS. II. P. P. *Quadrigæ triumphales aurigante Imperatore , a Victoria coronato .*

Ut in Geta quadrigas non ad ipsius triumphum spectare diximus , sed ad pompam processus ipsius consulatus , sic istæ , in quibus Macrinus a Victoria coronatus spectatur , ad processum ipsius consulatus II. quem iniit Kal. Maii cum Diadumeniano Filio . Vide Erud. Norisii dissert. I. fol. 19.

Hic nummus aureus præstantissimus est , sed argenteus eximiæ raritatis est .

SALVS PVBLICA. *Figura muliebris stans , pascit serpentem .*

Fœmina sedens , quæ serpentem pascit , Hygia Æsculapii filia est , & vota pro Macrini salute facta fuisse arguit ; an propter ejus ægritudinem ? an in salutis augurium , apud Romanos olim celebratum ,

Tom. II.

L I

quod

quod intermissum, Augustum renovasse legimus apud Suetonium? Porro Salutem publicam in Principis conservatione consistere indicat nummus.

Hic nummus aureus rarus est, ex argento obvius.

VICTORIA PARTHICA. *Victoria gradiens, dextra coronam, sinistra lauream.*

In memoriam Victoriæ, quam contra Parthos post Caracallæ necem, retulit Macrinus: de illo autem refert Capitolinus, *Pugnavit tamen, & contra Parthos, & contra Armenios, & contra Arabas, quos Eudemones vocant, non minus fortiter, quam feliciter.* Unde Victoria coronam, & palmam victoris insignia gerit; illa graditur tanquam ad alias properans.

Hic nummus argenteus inter rariores adscribendus.

VICT. PART. P. M. TR. P. II. COS. II. P. P. *Victoria gradiens, præ manibus clypeum.*

Victoria sedet tanquam firma, indicans hac de causa, pacem fuisse cum Artabano Parthorum rege factam, uti narrat Herodianus, *Factus cum Macrino ferit, atque in proprias sedes revertitur.* De quibus ad Senatum scripsit; *Propterea, ait Dio, decreta fuerunt ei sacrificia victoriæ ergo, datumque Parthici nomen.* Sed illud non accepit.

Hic nummus aureus rarissimus est.

VOT. PVB. TR. P. II. COS. II. P. P. *Jupiter nudus stans, dextra fulmen, læva hastam: pro pedibus aquila.*

Vota publica pro Macrino facta indicat nummus: ea non fuisse Decennalia arguit Trib. potestas II. quum ea initio imperii susciperentur: sed Jupiter in eo signatus eodem modo, quo in superiore nummo cum epigraphe *Jovi Conservatori*, vota quidem pro Principe suscepta ob bellum Parthicum, eoque confecto, soluta denotat.

Hic nummus argenteus rarus est.

ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΤΥΠΑΤΟ. Γ. *Aquila insistit clavæ, rostro coronam.*

Nummi ex argento maximi Romæ non sunt percussi; hunc in Syria signatum denotat aquila, & cui rei illa Jovis ales insistit, Urbem, in qua cælatus est, denotare monuimus: hæc clavæ imposita Tyrum, ob Herculis cultum, in hac Urbe signatum indicat.

Hic nummus maximus inter rariores habendus.

DIA-

DIADUMENIANI nummi ex argento rari, ex auro rarissimi sunt.

FIDES MILITVM. *Figura muliebris stans inter quatuor signa militaria, utraque manu unum gerit.*

Mulier hæc Concordia videtur esse, designans fidem militum, qui Macrinum patrem, & filium Diadumenianum ad imperium evexerant, ut narrat Lampridius, *Antonini Diadumeniani pueri, quem cum patre Opilio Macrino Imperatorem dixit exercitus.* Signa militaria Romanæ militiæ symbola sunt.

Hic nummus argenteus eximia raritatis, & elegantia est.

M. OPEL. ANT. DIADVMEN. CAES. *Caput Diadumeniani nudum.* PRINC. IVVENTVTIS. *Figura paludata stans, dextra signum militare, sinistra hastam.*

Milites non modo Macrinum Imperatorem elegerunt, sed & Diadumenianum ejus filium, Cæsarem appellarunt, qua de re ad Senatum mox ille literas dedit, Senatus vero ejus filium Juventutis Principem dixit, teste Dione, *Tam ipsi, quidquid par esset, quam filio ejus decretum fuit, isque Patricius, & Juventutis Princeps est appellatus.*

Hic nummus aureus elegantia, & raritate insignis est.

Eadem epigraphe. Figura paludata stans inter tria signa militaria, quorum unum dextra tenet, læva scipionem.

Princeps Juventutis dicebatur is, qui pueris majoribus, & minori-

bus ad Trojæ ludum nominatis præerat, sed omnes Patricii esse debebunt, de quibus ait Suetonius in Augusto 43. *Clara stirpis indolem sic innotescere*. Unde vidimus supra apud Dionem, Diadumenianum a Senatu patricium factum, ut Juventutis Princeps appellaretur.

Hic nummus argenteus rarus est, ex auro rarissimus.

SPES PUBLICA. *Figura muliebris stans, dextra florem, læva vestem subleuat.*

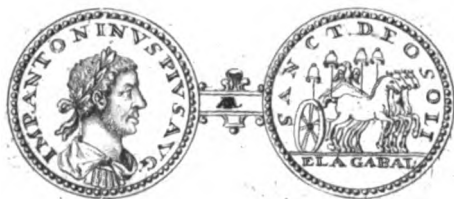
Spes, ut juvenum Dea, in nummis Cæsarum cælatur, tanquam bonam de se spem concitarent; nam ut ait ipse Diadumenianus ad milites, apud Lampridium, *Ego autem elaborabo, ne desim nomini Antoninorum*. Quod olim de Marcello Virgilius.

Magnæ spes altera Romæ.

Hic nummus argenteus superiore præstantior est.

ELA-

ELAGABALI nummi ex auro, & argento frequentes, & obvii sunt. [Ex auro rari sunt, non frequentes.]

IMP. CAES. M. AVR. ANTON. PIVS AVG. *Caput Elagabali laureatum.*

ADVENTVS AVGVSTI. *Imperator eques dextram elevans, sinistra spiculum.*

In memoriam adventus Elagabali Romam pacificatoris habitu proficiscentis: in Syria autem a militibus contra Macrinum electus A.D. Idib. April. anni 971. eo devicto & occiso, Nicomediae hie-mavit, ita postulante anni tempore; de cuius adventu ait Dio; *Quapropter ut in Urbem pervenit, nihil scilicet novum Romani viderunt.* Imaginem enim suam prius miserat.

Hic nummus aureus rarus est.

CONSERVATOR AVG. *Currus, supra quem lapis in conum, & aquila.*

Lapis ille in conum factus supra currum, Deus est Elagabalus, quem eleganter describit Herodianus, *Ipsam porro Dei simulacrum impositum vehiculo, auro, ac lapidibus pretiosissimis variegatum deducebat ex Urbe in suburbanum; trabentibus equis sejugibus, emaculato candore, ac magnitudine præcellentibus.* In cuius rei monumentum, hic nummus est percussus.

Hic nummus aureus inter rariores collocandus.

- *Eadem epigraphe. Currus quadrijugus a fronte, supra quem aquila alis expansis globo imposita, rostro coronam tenens; hinc inde vexilla,*

la, seu hasta, quibus lapis impositus in apice. Præit currum miles, mediusque inter quatuor equos stat Imperator paludatus dextra extensa gerens pateram super aram ignitam, laeva demissa ramum.

Pompa hæc est solemnitas, & triumphalis, qua insanus Imperator Deum suum Elagabalum sub forma lapidis repræsentatum, ex Urbe in suburbanum, ut refert Herodianus, militibus comitantibus deferrebat. Huic unice sacra faciebat, *id agens*, Lampridio teste, *ne quis Romæ Deus, nisi Heliogabalus coleretur.*

(1) *Hic nummus argenteus inter elegantiores, & rariores præstantissimus est.*

* FELICITAS TEMP. *Navis prætoria, in cujus medio erectum labarum.*

Probabile est hanc navem prætoriam, quæ temporum felicitatem Senatui, & populo Romano pollicebatur, illam fuisse, qua Elagabalus devicto, interfectoque Macrino Romam decessus est, *ubi ingens ejus desiderium factum est*, ut scribit Lampridius in ejus vita. Fortassis etiam illa est, qua Romam stultus Imperator, eodem Lampridio scribente, *Lapides, qui divi dicuntur, ex proprio templo Dianæ Laodiceæ ex adyto suo, in quo id Orestes posuerat, afferre voluit.*

(2) *Hic nummus argenteus rarus est.*

* FIDES MILITVM. *Imperator gradiens dextra demissa hastam transversam gestat; præcedente milite dextra vexillum, laeva clypeum prægrandem gestante; & subsequente alio milite cum vexillo.*

Abductis a Mæfæ promissionibus, quæ ditissima erat, legionibus a Macrino, Elagabalus *pulchritudine, ac statura, & sacerdotio conspicuus*, ut Capitolinus testatur, a militibus Antoninus appellatus est delatis ei imperii insignibus: Macrinus deinde victus est prodicione suorum militum, & amore Antonini. Hæc Elagabali expeditio in Macrinum in hoc nummo consignata est.

(3) *Hic nummus argenteus præclarissimus est.*

IOVI VICTORI. *Imperator dextra fulmen, sinistra hastam, pro pedibus aquila, a tergo duo signa militaria.*

Ela-

---

(1) In museo D. Ab. de Rothelin. (2) In museo Editoris. (3) In museo D. Ab. de Rothelin.

Elagabalus a militibus in odium Macrini A. D. Idib. April. anni 971. Imperator electus est in Syria; quo die *Jovi Victori* festum Romani celebrabant, ut refert Ovidius in Fastis.

*Occupat Apriles Idus cognomine Victor
Juppiter.*

Hoc forsân die Jovi Victori votum fecisse videtur Elagabalus, si Macrini exercitum fudisset.

Hic nummus argenteus rarus, & elegans est.

IVL. AQUILIA SEV. AVG. *Caput Aquiliæ Severæ.*

Julia Aquilia Severa, erat Vestalis, quam Elagabalus divortio cum Julia Paula facto, sibi in uxorem junxit; eam vero dimisit, & Anniam Faustina accepit, sed ad eam rediisse nos edocent, non modo Dio, *Dein verum ad Severam rediit*, sed ejus nummi Græci cum literis L. E. id est anno quinto signati, quum in ea Trib. potestate fuerit occisus.

Hic nummus aureus eximiæ raritatis est.

IVLIA SOÆMIAS AVG. *Caput Soæmiadis.*

Julia Soæmiæ Julii Aviti, & Juliæ Mæfæ filia, Vario Marcello homini Syro nupta, Elagabali mater fuit, quem Mæfæ, & suis artibus ad imperium evexit, sed cum eo male gubernans, probris insignis, cum illo a prætorianis interfecta est.

Hic nummus argenteus rarissimus est.

LIB. AVG. P. M. TR. P. II. COS. II. *Imperator sedet in substructione cum Liberalitate stante, icuncula scalam ascendit.*

Tria congiaria distribuisse Elagabalum nos edocent hætenus ejus nummi, hoc primum postquam hiemasset Nicomediæ, & Romam vere advenisset in secunda Tribunitia potestate, populo dedit, adstipulante Herodiano, *Diviso igitur congiario in populum, ut mos est imperium suscipientibus.* Adest Liberalitas, & Præfectus prætorii.

Hic nummus aureus elegantissimus est.

LIB. AVG. II. COS. II. P. P. *Imperator sedet in suggestu, hinc Liberalitas, & inde Præfectus prætorii stant, Romanus ascendit gradus.*

Secundum congiarium videtur ab Elagabalo distributum, quando

Cor-

Corneliam Paulam duxit uxorem, ut innuit Xiphilinus, *In quibus nuptiis nonnulla largitus est non solum Senatorio, & equestri ordini, sed etiam Senatorum uxoribus . Plebs aureis sex epulata est viritim, milites hoc amplius quatuor .* Hoc vero matrimonium anno 972. quum ille adhuc gereret consulatum II. celebratum est .
Hic nummus aureus inter rariores adnumerandus .

P. M. TR. P. III. COS. III. P. P. *Quadrigæ Imperatore aurigante .*
 Quadrigæ ad Antonini Elagabali triumphum non pertinent, nullum enim egit . Sed spectant ad processum consulatus III. quem Romæ suscepit ; nam primum in Syria, alterum Nicomediæ sibi adrogare ausus erat, qua de re plurimi ex diversa materia percussi sunt ejus nummi, in memoriam solemnibus consularis illius processus pompæ .
Hic nummus aureus inter rariores collocatur .

Eadem epigraphe . Elagabalus in quadrigis coronatur a Victoria .
 Plurimi Imperatores Romani in quadrigis observantur, qui nullum egere triumphum, quorum nummos ad solemnem illorum consularis processus pompam referre oportuit, ut indicant ii, in quibus ejusmodi quadrigæ Imperatore aurigante occurrunt, cum epigraphe *Fel. proces. Consulat. Aug. N.* ut videre est apud Spanhemium pag. 705.
Hic nummus argenteus eximie raritatis est .

P. M. TR. P. V. COS. IIII. *Elagabalus in quadrigis dextra ramum, sinistra scipionem eburneum .*
 Ad processum Elagabali consulatus IIII. cum Alexandro Severo inito anno v. c. 975. spectat nummus ; quum enim ille anno superiore consulatum non egisset, illum hoc anno rursus accepit ; nec tyro est, qui hunc nummum ad Elagabali triumphum referri velit ; at si conjecturæ locus, quando adsunt quadrigæ, pertinent ad consulatus processum ; Imperator scipionem eburneum, insigne consulum tantum gerit .
Hic nummus argenteus pro raro recensetur .

SACERD. DEI SOLIS ELAGAB. *Figura stolata stans, dextra pateram super aram, sacrificantis ritu .*
 Antoninus Soæmiadis filius, dictus est Elagabalus, a sacerdotio Solis, quem

quem Syri Elagabalum dicunt, ut ait Herodianus de illo, & Alexandro loquens, *Sacerdotes ambo Solis, quem maxime indigenæ colunt, Phœnicum lingua Elagabalum vocitantes*. Hunc titulum, quum Romam Deum attulisset, & præ cæteris coleret, semper servavit, cujus dictus est *Summus, & Invictus* Sacerdos.

Hic nummus argenteus nec rarus, nec obuius est, SUMMVS SACERDOS AVG. INVICTVS SACERDOS AVG. facile parantur.

SANCT. DEO SOLI ELAGABAL. *Quatuor equi trahentes currum, supra quem coni species cum quatuor vexillis.*

Elagabalus est Deus in pompa traductus coni forma, quem mire illustrat Herodianus, *Lapis est maximus, ab imo rotundus, & sensim fastigiatus, propemodum ad coni figuram*. Nullus ducit currum, de quo idem Auctor, *Neque enim quisquam mortalium eum instendebat currum, sed circumstabant omnes, quasi aurigantem Deum*. Sanctus, id est propitius appellatur.

Hic nummus argenteus præstantissimus est.

SPEI PERPETVAE. *Spes stans dextra florem, sinistra vestem colligit.*

Spes in Cæsarum nummis plerumque exhibetur, quia Spes in juvenibus, & pueris aliqua inest: quum quindecim circiter annos esset Elagabalus, plurima etiam de se pollicebatur; qua de re ad Senatum scripsit, ut narrat Dio, *Multa quoque de se ipso non tantum militibus, sed etiam Senatui, populoque Romano promittebat*. Ideo Spes in Elagabalo, dum ille cresceret, videbatur tanquam perpetua.

Hic nummus argenteus pro raro habendus est.

* VOTA PVBLICA. *Figura virilis togata capite velato, stans ad aram ignitam, dextra pateram, sinistra stola involuta.*

Nescio quæ vota publica concipi potuerint pro Elagabalo, humani generis peste, *vita, moribus, improbitate ita odibili*, teste Lampridio, *ut ejus nomen Senatus eraserit*. Credibile est nummum cum sub initia Imperii, quum lectis ejus literis in Senatu *statim fausta in Antoninum*, ut refert Lampridius, & *dira in Macrinum, ejusque filium dicta sunt, volentibus cunctis, & studiose credentibus, ut sese habent vota hominum ad credulitatem festinantium, quum quod optant, verum esse desiderant.*

(1) *Hic nummus argenteus rarus est.*

Tom. II.

M m

PAU-

(1) In museo D. Abb. de Rotheln.

PAULÆ nummi ex argento frequentes, ex auro rarissimi sunt.

IULIA PAULA AVG. *Caput Juliae Paulae.*

CONCORDIA. *Imperator, & Paula dexteras sibi porrigentes.*

Elagabalus, ut loquitur Dio, *Corneliam Paulam duxit in matrimonium, quo fieret pater, sicuti dicebat, celerius.* Unde nummi ad eorum concordiam conjugalem denotandam percussi, cujus dextrarum junctio symbolum est: nam ait Tacitus, *Annal. 12. Mos est regibus, quoties in societatem coeant, implicare dexteras. Quæ juramenti species est.*

Hic nummus argenteus inter rariores habendus.

CONCORDIA AETERNA. *Tres figurae stantes, quarum duæ dexteras jungunt, tertia intermedia.*

Alter concordiae typus in Juliae Paulae nummo, deam ipsam Concordiam manus conjugibus imponentem exhibet, quasi eos conjungeret, dum dexteras sibi porrigunt: sed illa conjugalis concordia non tam per dexteras implicatas exprimi videtur, quam fides conjugalis, cui eas attribuunt, ut notant Grammatici: unde Concordia in perpetuum duratura, dicitur Aeterna.

Hic nummus aureus elegantia, & raritate insignis est.

VENVS GENETRIX. *Mulier sedens dextra globum, sinistra hastam.*

Quum essent matrimonia liberorum procreandorum causa, instituta; ideo Venus Genetrix ad fecunditatis Paulae augurationem exhibetur, quum

quum Elagabalus illam duxerit, quo citius fieret pater, ut supra diximus. Illa a Romanis culta est, cui templum Cæsar dedicavit in regione VIII. Globum gerit, illa enim Genius generationis supremus credebatur. Solinus in Fragm.

Tu Fætibus auges

Cuncta tuis, totus pariter tibi parturit orbis.

Hic nummus argenteus inter rariores recensendus.

AQUILIAE SEVERAE nummi ex argento vulgares, ex auro insignis elegantiae, & raritatis sunt.

IVLIA AQUILIA SEV. AVG. *Caput Juliae Severae.*

CONCORDIA. *Imperator togatus stans, dextram Aquiliae Severae porrigit.*

Ad concordiam conjugalem cum Aquilia Severa, quam ex numero Vestalium abstulerat Elagabalus, denotandam: ut in Julia Paula diximus.

Hic nummus argenteus inter elegantiores collocandus.

IMP. M. AVR. ANTONIN. PIVS AVG. *Caput Elagabali.*

Imperatores in nummis aureis, & argenteis uxorum vultus honoris causa signare solebant, quo argumento Sallustiam Orbianam Alexandri conjugem, & Etrusciliam Decii sponsam fuisse didicimus.

Hic nummus aureus raritate, & elegantia praestantissimus est.

AN-

- * **ANNIÆ FAUSTINÆ** nummi ex auro nondum visi sunt; ex argento unus dumtaxat in museo D. Abb. de Rothelin reperitur.

ANNIA FAUSTINA AVG. *Caput Annia Faustina.*

CONCORDIA. *Imperator laureatus, & togatus stans, dextram porrigit Annia Faustina, stella intermedia.*

Annam Faustina generis claritate conspicuam, quod a M. Aurelio ducebat, uxorem sibi adscivit Elagabalus, repudiatis Cornelia Paula primum, & Aquilia Severa deinde ex Vestalium collegio erepta. In tertii hujus conjugii memoriam cusus est nummus hic, inter argenteos omnium rarissimus.

(1) *Hic nummus ex argento usque modo unicus est, & singularis.*

GB. Sinter

SOÆ-

(1) In museo D. Abb. de Rothelin.

SOÆMIADIS nummi ex argento triti sunt, ex auro rarissimi.

IVLIA SOAEMIAS AVG. *Caput Soæmiadis.*

IMP. ANTONINVS PIVS AVG. *Caput Elagabali laureatum.*

Non modo Augusti uxorum vultus in nummis, sed & matrum effigies cælarunt; hic mos a Caligula manavit, quem sequutus est Claudius.

Hic nummus argenteus elegantia, & singularitate conspicuus est.

VENVS CAELESTIS. *Figura muliebris stolata stans, dextra pomum, sinistra hastam puram.*

Ut Astarte dea, Syris eadem erat, quæ Venus Cælestis: ideo Soæmias, ut erat Syra, pro Venere Cælesti in nummis suis exhibetur.

Hic nummus argenteus obuius est: ex auro rarissimus habendus.

JU-

JULIÆ MÆSÆ nummi aurei rarissimi sunt, ex argento obvii, & vulgares.

IULIA MÆSA AVGVSTA. *Caput Mæse.*

IVNO. *Figura muliebris velata stans, dextra pateram, sinistra cornucopia.*

Jul. Mæsa sub habitu Junonis exhibetur, quum hæc regnis præesse crederetur; unde Reginæ nomen tulit: Mæsa autem nepotes Elagabalum, & Alex. Severum ad imperium evexit, & consiliis ipsa regnare videbatur.

Hic nummus ex auro rarissimus est, ex argento obvius.

* **PVDICITIA.** *Figura muliebris velata sedens, dextram admovent velo, sinistra hastam transversam tenet.*

Quamvis mulieres imperatoris, paucis admodum exceptis, non satis pudicis moribus essent, pudicitiam tamen affectare omnes voluere. Mæsa Julis Severi soror in hoc nummo, quemadmodum in superiori sub habitu Junonis, sub habitu pudicitis exhiberi voluit.

(1) *Hic quinarius argenteus rarus, & elegans est.*

SAECVLI FELICITAS. *Figura muliebris stolata stans, dextra pateram super aram ignitam, sinistra caduceum oblongum.*

Sub Elagabali imperio, mediante Mæsa ejus avia, sæculi Felicitatem per orbem Romanum designare videtur nummus.

Hic nummus argenteus vulgaris, ex auro rarissimus est.

ALE-

(1) In museo Editoris.

ALEXANDRI SEVERI nummi ex auro, & argento triti sunt [sed cum titulo Cæsaris rarissimi.]

IMP. CAES. M. AVR. SEV. ALEXAND. AVG. *Caput Alex. Severi laureatum.*

AETERNITATIBVS. *Figura muliebris stolata stans, dextra globum, læva innixa columnæ spiculum gestat.*

Romani in acclamationibus novi Imperatoris multos ei annos precabantur, & ejus regnum tanquam Æternum optabant, ut de ipso Alexandro narrat Lampridius, *Vincas, valeas, multis annis imperes.* Unde in nummis *Æternitas Imperii.* Mulier globum gerit, quasi mundus esset ab æterno, & in æternum duraturus.

Hic nummus argenteus inter rarissimos recenseri potest.

* ANNONA AVG. *Figura muliebris stans ante modium, dextra spicas, sinistra cornucopiæ.*

Elagabalus rem frumentariam pessum ire siverat; Alexander quam maxime curavit. *Commeatum populi Romani*, inquit Lampridius, *sic adjuvit, ut quum frumenta Heliogabalus evertisset, vicem de propria pecunia loco suo reponeret.*

(1) *Hic quinarius argenteus elegans, & rarus est.*

IMP. SEV. ALEXAND. AVG. IVLIA MAMAEA AVG. MATER AVG. *Capita Alex. Severi, & Jul. Mameæ aduersa.*

FELICITAS TEMPORVM. *Alexander sedens togatus coronatur a Vi-*

(1) In museo Editoris.

a Victoria pone eum stante, ei adstant duæ mulieres, quarum una caduceum gerit.

Percussus est nummus hic perelegans post victoriam Persicam, quæ coronam Alex. Severo porrigit: unde Felicitas Temporum per eam P. Romano procuratur, mediante etiam Julia Mamæa Augusti matre dignissima, & dea Felicitate comite; Romanis per filii virtutem, & matris consilium feliciter imperium dirigi gratulantibus.

Hic nummus aureus maximi moduli eximia raritatis, & elegantia est.

INDVLGENTIA AVG. *Spei typus.*

Typus est *Principis Juventutis* solitus, sub nova *Indulgentia Augusti* inscriptione, ad denotandum Alex. Severum ab Elagabalo Cæsarem declaratum, Principem Juventutis esse factum, & quidem indulgentia Elagabali, quum vix decimum octavum annum ageret; sed id sagax avia Mæsa, suspectans populorum indignationem, procuravit. Vide Seguinum in Sel. Num. edit. 2. pag. 170.

Hic nummus argenteus inter præstantiores collocandus.

Eadem epigraphe. Spes dextra florem, sinistra vestem colligit.

Spes in Cæsarum nummis plerumque signatur, sed raro cum hac epigraphe *Indulgentia Aug.* quum autem Elagabalus Cæsarem dixisset Alexandrum Severum consobrinum suum, etiamsi adhuc ille esset adolescens, ideo summa indulgentia id fecit, & quidem Juliæ Mæse ejus aviæ artibus, ut Alexandro imperium deferret, si illud Elagabalo conservare non posset.

Hic nummus aureus inter rariores habetur.

IOVI PROPVGNATORI. *Jupiter stans, dextra fulmen, sinistra hastam.*

Jupiter cognomine *Propugnator* in nummis Imperatorum, qui cum barbaris decertarunt, sæpe exhibetur, quasi a Jove ipso, in prælio defensi essent: unde ipsi incolumes gratulabundi sacra faciebant; cujus erat in palatio templum, si Gruero fides pag. 3. num. 2.

Hic nummus ex argento tritus, ex auro non obvius est.

IVLIA MAMAEA AVG. *Caput Juliæ Mamææ.*

Imagines Augustarum in nummis aureis, & argenteis Imperatorum

Tom. II.

N n

obser-

observari potius solent, quam in æreis, imo in iis raro occurrunt, quum Imperatores potius amicitia, quam honoris causa id facerent, quod Senatus non audebat: nam Cæsares monetam auream, & argenteam cæleri curabant, Senatus æream tantum.

Hic nummus aureus singularis elegantia, & raritatis est.

LIBERALITAS AVG. *Imperator sedens in substructione pro congiario distribuendo, aliis figuris adstantibus.*

Congiarium populo distribui debuisset, si Alexander Cæsar a patre factus esset, sed id indulgentia sua factum in nummis testari voluit Elagabalus: nec etiam datum est, quando consul Alexander factus est cum Elagabalo, quia hic *cum eo procedere noluit*, ut narrat Lampridius, sed mox post ejus necem quum imperare coepit.

Hic nummus ex auro rarissimus est.

LIBERALITAS AVG. II. *Mulier stans, dextra tesseram, sinistra cornucopia.*

Secundum congiarium dedisse videtur Alexander, quando uxorem duxit Sallustiam Barbiam Orbianam anno secundo, vel tertio imperii: de qua altum est apud Historicos silentium, sed Antiquarii per nummos eam e tenebris eruerunt, & marito probe reddiderunt. Vide Seguini Dissertationem in 2. editione Selectorum numismatum, apud Jo. Jombertum.

Hic nummus argenteus rarissimus est.

LIBERALITAS AVG. III. *Mulier stans, dextra tesseram, sinistra cornucopia.*

Tertia Alex. Severi liberalitas P. Romano concessa est, ob initum anno v. c. 979. secundum consulatum, ut indicat Trib. potestas v. cum ea liberalitate in æreis nummis, ut pote amplioribus, conjuncta.

Hic nummus argenteus pro raro habendus.

LIBERALITAS AVG. IIII. *Typus idem.*

Lampridius Alexandrum ter tantum congiarium dedisse narrat, *Congiarium Populo ter dedit, donativum militibus ter.* Sed nummi eum quinquies illud distribuisse probant. Quartum autem ab eo divisum est anno 982. quando gessit consulatum III. cum Cassio Dione II.

Hic nummus ex argento, & auro inter elegantiores reponendus.

LIBE-

LIBERALITAS AVG. V. *Figura muliebris stolata stans, dextra tesseram, sinistra cornucopia.*

Alexander suscepto bello Persico victor Romam rediit, triumphoque acto, apud Senatum orationem habuit, dimissoque illo Capitolium ascendit, & ut refert Lampridius, dixit, *Quirites, vicimus Persas, milites divites reduximus, vobis congiarium pollicemur.* Quod quidem paucis abhinc diebus distribuit, ut ait idem Scriptor, *Deinceps congiarium populo Romano dedit.*

Hic nummus aureus rarus est.

* **PAX AETERNA AVG.** *Figura muliebris stolata stans, dextra clataram, sinistra hastam.*

Pax hæc æterna illa est, quæ Victoriæ Persicæ consequuta est. Adeo enim Persarum vires contrivit, ut nihil inde amplius timendum Populo Romano superesset. Hinc acclamatio illa Senatus, quam Lampridius narrat, post ab eodem Alexandro recitatam in Senatu victoriæ, quam retulerat.

(1) *Hic quinarius argenteus inter rariores numerandus.*

PERPETVITATI AVG. *Figura muliebris stolata stans, dextra globum, sinistra hastam transversam.*

Hæc in nummo epigraphæ videtur adposita in memoriam acclamationis, qua usus est erga Alexandrum Senatus, Deos precatus, ut eum perpetuarent, Lampridio narrante, *Dii te ex manibus impuris eripuerunt: Dii te perpetuent.* Non enim occurrit in aliis principibus hæc inscriptio, & Alexandro peculiaris est.

Hic nummus argenteus rarus est.

* **PIETAS AVG.** *Lituus, Secefpita, Præfericulum, Capeduncula, Aspergillum.*

Instrumenta hæc Pontificalia indicant cum Cæsaris titulo conlata Alexandro sacerdotia omnia veluti ad imperii successionem destinato. Mortuo enim Macrino, & Elagabalo declarato Augusto, Alexander Elagabali consobrinus statim Cæsar a Senatu est appellatus. Mox ab Elagabalo, cui Mæsa id suaferat commune odium ab eo amovendi causa, adoptatus fuit, iterumque Cæsar dictus.

(2) *Hic nummus argenteus eximia est raritatis.*

N n 2

P I E-

(1) In museo Editoris.

(1) In museo D. Apostoli Zeno.

- ★ PIETAS MILITVM. *Figura muliebris stolata stans, dextra signo militari innititur; pone signum aliud militare erectum.*

Nova in nummis epigraphe, quam mire comprobat Ælius Lampridius in vita Elagabali. Quum impurissimo Imperatori displicerent mores optimi consobrini Alexandri, *quod impudicus non esset*, & nutritoribus ejus inperasset sub præmiorum spe, atque honorum, ut eum occiderent quo vellent modo vel in balneis, vel veneno, vel ferro, milites indignati exarserunt, & quum in palatium venissent, Alexandrum cum matre, atque avia custodiendum diligentissime postea in castra duxerunt.

(1) *Hic nummus argenteus præstantissimus, & elegantissimus est.*

- P. M. TR. P. COS. P. P. P. *Leo fulmen dentibus tenet.*

Leonis ore fulmen gerentis typus, jam in Caracalla prodiit, qui etiam in Maximiano Diocletiani Imperatoris socio apud Trifanum tom. 3. pag. 366. observatus, pro imperii seu providentiæ symbolo exhiberi videtur, nisi quis ad natalem Alexandri sub leonis signo diem referre voluerit; is enim radiis caput habet ornatum, tanquam ad Solem spectans.

Hic nummus argenteus inter rariores censendus.

Eadem epigraphe. Imperator in quadrigis.

Hæc tribunitiæ potestatis primæ, & consulatus primi inscriptio, nummum in memoriam pompæ primi consulatus ab Alexandro cum Elagabalo initi signatum arguit, dum ille imperium eo occiso occupavit, nam adhuc consul erat: Elagabalus autem *noluit cum consobrino procedere*, teste Lampridio.

Hic nummus argenteus, & aureus inter rariores habentur.

- ★ P. M. TR. P. II. COS. P. P. *Amphiteatrum cum tribus figuris a dextris, quarum una togata muros tangit, altera hastæ innititur.*

Nummo æreo elegantissimo, & singulari, quem edidimus in primo tomo, simillimus est hic argenteus ejusdem elegantiae, & singularitatis. Scimus ex Lampridio Amphiteatrum post exustionem instauratum fuisse ab Elagabalo. Post Elagabali necem restaurationem fortasse non completam Alexander complevit, & Amphiteatrum dedicavit, quod nummi tum æreus, tum argenteus satis aperte signi-

(1) In museo D. Abb. de Rothelin.

significant : de qua tamen re filēt Lampridius , contentus in universum dixisse , *Opera veterum principum instauravit , ipse nova multa constituit .*

(1) *Hic nummus argenteus singularis raritatis , & elegantiae est .*

P. M. TR. P. V. COS. II. P. P. *Imperator in quadrigis dextra ramum , sinistra scipionem eburneum .*

Monumentum est pariter processus Alexandri consulatus II. quem iniit anno v. c. 979. cum Quintilio Marcello .

Hic nummus aureus inter raros recensetur .

Eadem epigraphe . Thermae Alexandrinae .

Plurimis operibus Romam exornavit Alexander ; Thermarum ejus icon nobis superest in hoc nummo : de quibus loquitur Lampridius in ejus vita , *Opera veterum principum instauravit , ipse nova multa constituit , in his Thermas nominis sui , juxta eas , quae Neronianae fuerunt , aqua indulta , quae Alexandrina nunc dicitur .* Ejus vestigia in palatio Mediceo plateae Dominae vulgo dicto .

Hic nummus ex auro , & argento praestantissimus est .

P. M. TR. P. VIII. COS. III. P. P. *Imperator in quadrigis consularibus .*

Alexander trium suorum consulatum pompam constanter in nummis expressit ; de illis ita loquitur Lampridius , *Consulatum ter iniit tantum : ac primo nundino sibi alios semper suffecit .* Tertium hunc cum Dione Cassio suscepit anno 982. cususque est in rei memoriam nummus , quum Trib. pot. VIII. inisset eodem anno .

Hic nummus argenteus inter rariores numeratur .

P. M. TR. P. XII. COS. III. P. P. *Imperator paludatus in quadrigis triumphalibus .*

Non amplius ad pompam processus consulatum Alexandri spectant quadrigae , sed ad Persicum ejus triumphum , quem in Trib. potestate XII. gessit , ut recte innuit nummus : ipse paludatus incedit , & ramum lauri tenet : in superioribus vero nummis togatus est ut consul , & scipionem eburneum consulis insignis semper habere deberet .

Hic nummus ex auro rarissimus est .

- VICTO -

(1) In museo D. Abb. de Rothelin .

* VICTORIA AVGVSTI. *Victoria stans, clypeum sinistra tenet, in quo dextra inscribit VOT. X.*

Victoria Persica obtenta, Alexandro decem annos imperii complente, anno v.c. 984. soluta sunt vota decennialia, ut hic nummus fidem facit, & vicennialia pro ejus incolumitate nuncupata.

(1) *Hic nummus argenteus rarus est.*

OR-

(1) In museo Editoris.

ORBIANÆ nummi, ex argento rari; ex auro hactenus non inspecti sunt. [In museo Theupolo aureus indubiæ fidei reperitur.]

SALL. BARB. ORBIANA AVG. *Caput Orbianæ.*

CONCORDIA AVGVSTORVM. *Figura muliebris sedens, dextra pateram.*

Sallustia ab Antiquariis anterioris sæculi Trajano Decio in uxorem data, a Franc. Gottifredi Nobili Romano, conjugii legitimo Alexandro Severo restituta est, ut recte notavit Seguinus noster in Opusc. pag. 287. Dea Concordia in averfa nummi parte, ad conjugalem inter Alexandrum, & Sallustiam, indicandam concordiam signatur. *Hic nummus argenteus pro raro habetur, [& aureus præstantissimus, & elegantissimus est.]*

(1) *Quinarius argenteus cum eadem epigraphæ, & typo inter rariores collocandus.*

PVDICITIA AVG. *Figura muliebris sedens, dextra faciem velo obducit, sinistra hastam transversam gestat.*

Quænam fuerit Sallustia Alexandri uxor, altum est apud Historicos silentium; porro Sallustius sub eo principe florebat, Sallustio enim Alexander rescribit Cod. 8. tit. 11. de fideiuss. & mandat. Dea autem Pudicitia velo faciem obumbrans, ad impenetrabilem Sallustię indicandam castitatem perhibetur.

Hic nummus argenteus præstantissimus est.

MA-

---

(1) In museo Editoris.

MAMÆÆ nummi ex argento frequentes, ex auro sunt rarissimi.

FELICITAS PVBLICA. *Mulier sedens, dextra caduceum, sinistra cornucopia.*

Julia Mamæa Alexandri mater, ut erat bonis moribus, *Felicitas publica* a Romanis existimabatur, sicuti principi filio adclamaverant teste Lampridio, *Felices nos imperio tuo. Felicem Rempublicam.* Felix omnino imperium, cui grata populo, militibusque, ac Senatui forma principatus erat, ut ait Herodianus.

Hic nummus ex argento frequens, & obuius; ex auro rarissimus est.

IMP. C. M. AVR. ALEX. SEVER. AVG. *Caput Alexandri Severi laureatum.*

Imago matris in aversa filii Imperatoris parte, magnum denotat illius imperium, ut sub Neronis initio Agrippina olim potiebatur; audiamus autem de Mamæa Herodianum; *Quippe illi mater supra modum imperitabat, ac dicto audientem semper habebat.* Ideo quum esset avara, illius necis causa existimatur.

Hic nummus aureus eximia raritatis, & præstantiæ est.

IVLIA MAMAEA AVG. *Caput Mamææ.*

IVNO CONSERVATRIX. *Figura muliebris stolata stans, dextra pateram, læva hastam puram: pro pedibus pavo.*

Mamæa sub Junonis Conservatricis imagine exhibetur, quæ Alexandrum filium ab Elagabali infidiis servaverit, ut narrat Herodianus:

Ser-

Servabantque eum diligenter omnes ab insidiis Antonini. Mater autem Mamæa neque poculentum aliquid, neque esculentum gustare puerum sinebat, quod ab illo mitteretur. Pateram gerit, sacris Junoni pro filio factis.

Hic nummus aureus est rarissimus, ex argento obvius.

* VENERI FELICI. *Figura muliebris stans, dextra hastam, sinistra puerulum gestat.*

Sub imagine Veneris Felicis colitur in hoc nummo Julia Mamæa Alexandri mater. Hasta prædita est in signum Divinitatis, & puerulum gestat in sinistra, quem Alexandrum esse constat, ob cujus partum, educationem, & curam merito Felicis titulo insignitur.

(1) *Hic quinarius argenteus rarus est.*

VESTA. *Figura muliebris sedens, læva hastam, dextra palladium.*

Sub effigie Vestæ repræsentatur Mamæa, ad indicandam illius pudicitiam; cujus symbolum est, ut aperit Græcus Aristophanis interpres apud Ill. Spanhemium de nummo Smyrnæorum pag. 357. quod Vesta scilicet, post debellatos Titanas, optione habita petendi, quod vellet, continuo virginitatem petierit.

Hic nummus ex auro rarissimus est, ex argento obvius.

MAXIMINI nummi ex argento triti, & obvii, ex auro rarissimi sunt.

IMP. MAXIMINVS PIVS AVG. *Caput Maximini laureatum.*

ÆQVITAS AVG. *Figura muliebris stolata stans, dextra bilan-
cam, sinistra cornucopiæ gerens.*

Maximinus ut statim factus est Imperator, mox ad effigiem suam tanquam dignitatis imperatoricæ jus summum, monetam cudi curavit, in qua signata est Æquitas, non ad Justitiam spectans, de illo enim refert Capitolinus, *Sine iudicio, sine accusatione, sine delatore, sine defensione omnes interemit, omnium bona sustulit.*

Hic nummus ex auro rarissimus est: ex argento frequens, & obuius.

LIBER. AVG. *Imperator sedet in substructione, adstant hinc Liberalitas, inde Præfectus prætorii: Romanus ascendit scalam.*

Etiam si Maximinus ex Germania, ubi Imperator a militibus electus erat, Romam non venerit, congiarium tamen populo ejus jussu in Urbe distributum ipsius nummi convincunt, cujus memoriam in æreis nummis consignavit Senatus, ut & processus ejus consulatus pompæ, de qua mox dicturi sumus.

Hic nummus aureus eximia raritatis est, & elegantia.

P. M. TR. P. II. COS. P. P. *Quadrigæ triumphales, quibus insidet Imperator, dextra scipionem eburneum gestans.*

Maximinus circa Octobris initium anni 988. post Alexandri mortem imperium arripuit, & consulatum anno 989. suscepit cum Julio Afri-

Africano, at dum absens esset? an ejus figura in processus consulatus pompa fuerit gestata? an quasi processisset, nummi in rei memoriam sint percussi?

Hic nummus argenteus inter elegantiores adnumerandus est.

SALVS AVGVSTI. *Salus stans pascit serpentem.*

Licet altum sit de Maximini morbo apud Historicos silentium, eum tamen ægrotasse indicat nummus: quando enim mentio Æsculapii, aut Hygiæ ejus filiæ sanitatis numinum occurrit, semper eos morbo quodam laborasse illi arguunt; videntur ergo pro eorum salute sacra peracta, quorum memoria in monumentis publicis consignatur.

Hic nummus aureus pro raro habendus.

* *Eadem epigraphe. Figura muliebris sedens, dextra pateram tenens supra aram, ex qua serpens assurgit, quem pascit, sinistro cubito sella innixæ.*

Ægrotasse Maximinum nummus docet. Neque enim sacra fieri pro salute Augustorum solebant, nisi quum male se haberent, neque nummi cum ea epigraphe signari, nisi quum pro eorum salute supplicabatur.

(1) *Hic quinarius argenteus rarissimus est.*

VICTORIA GERM. *Victoria gradens, dextra coronam, læva palmam, pro pedibus captivus.*

Maximinus in Germania Imperator, Alexandro a militibus occiso, electus, statim ad bellum contra Germanos se comparavit, de quibus insignem victoriam retulit, Capitolino narrante, *Ingressus igitur Germaniam Transrhenanam per ccc vel cccc millia barbarici soli vicos incendit, greges abegit, prædas sustulit: barbarorum plurimos interemit.* In cujus rei memoriam cælata est in hoc nummo Victoria.

Hic nummus ex auro elegantissimus est.

VICTORIA GERMANICA. *Imperator paludatus stans, coronatur a Victoria palmam gerente, ad cujus pedes captivus manibus post terga revinctis.*

Hæc sunt Germanicæ victoriæ a Maximino relatæ monumenta: Vi-

O o 2

ctoria

(1) In museo Editoris.

Ætoria illi lauream imponit ob egregia ejus belli facinora, de quibus ita loquitur Herodianus, *Fuere item alia prœlia, quibus omnibus ipse manu pugnam capeffens, ac fortiffime dimicans, explendefcebat*; maximam rebus gestis claritudinem adepturus; nisi gravior multo fuis, ac truculentior, quam ipsis fuiſſet hoſtibus.

Hic nummus argenteus inter præſtantes recensendus.

VOTIS DECENNALIBVS. *In laurea.*

Quum aliquis Princeps ad imperium pervenerat, mox vota pro illius ſalute ſuſcipiebantur: hunc diximus morem ab Auguſto manaffe ex Dione, dum in aliud decennium accepiffet imperium; unde feſtum eo die pro ejus renovatione celebratum eſt. Porro in veteri Calendario occurrit. *Votorum nuncupatio* III. Non. Jan. pro ſalute principis, ob anni forſan renovationem.

Hic nummus argenteus inter rariores habendus.

G.B. Sculp.

PAU-

PAULINÆ nummi ex argento rari sunt, ex auro hactenus non observati.

DIVA PAVLINA. *Caput Paulinæ velatum.*

CONSECRATIO. *Pavo cauda expansa.*

Nummis Paulinæ uxoris Maximini Imperatoris nomen debemus. Ammianus, & Zonaras ejus quidem principis conjugem memorant, sed nomen reticent: eadem, quæ filii lineamenta, & eadem, quæ mariti nummorum forma, nobis id penitus confirmant. Zonaras maritum crudelitate sua ei mortem procurasse narrat, cujus consecrationem a Senatu ipsius precibus factam nummi nos edocent.

Hic nummus ex argento rarus est.

CONSECRATIO. *Pavo animam Augustæ in celos ferens.*

Pavo in vertice rogi pro Augustarum consecratione in campo Martio erecti, funiculo alligabatur, quo flammis tandem exusto, illa per aerem volitans, Augustæ animam in celos efferre credebatur, cujus icon in nummis postea ad ejus consecrationis memoriam celebrabatur. Pavo pro feminis principibus, aquila pro Imperatoribus erat selecta, quod illa Junonis, hæc Jovis ales esset.

Hic nummus argenteus ejusdem est pretii, ac superior.

MA-

MAXIMI Cæsaris nummi ex argento rari, ex auro hactenus non inspecti sunt.

MAXIMVS CAES. GERM. *Caput Maximi.*

PRINC. IVVENTVTIS. *Figura paludata stans, dextra pilum deorsum tenet, sinistra hastam: a tergo duo signa militaria.*

Quum Principis juventutis titulus ipsi concessus esset, quem Imperator Cæsarem appellabat, mox in nummis ejus inscribatur: sed observandum hunc tantum pueris titulum fuisse datum, quum ludis Trojæ præesse possent: nam Cæsaribus ætate provectis nunquam eum videmus tributum.

Hic nummus ex argento rarus est.

PIETAS AVG. *Vas pontificalia.*

Sacerdotium ad imperium renunciati insigne fuit, cujus instituti ratio ab Augusto manavit, qui Cajo, & Lucio filiis sacerdotium mox contulit, postquam eos adoptavit; ut Imperator cum supremo rerum aliarum arbitrio, ita sacra omnia, & religiones omnes populi Romani haberet: unde illi Pontificatum maximum retinere.

Hic nummus argenteus superiore elegantior est.

G O R.

GORDIANI AFR. senioris nummi ex argento rarissimi sunt; aureos non inspeximus. Cavete, ne typos recentes cum Antiquario Palatino, pro veris accipiat.

IMP. C. M. ANT. GORDIANVS AFR. AVG. *Caput Gordiani Africani laureatum.*

CONCORDIA AVG. *Figura muliebris sedens, dextra pateram, sinistra duplex cornucopiae.*

Ad indicandam Gordiani patris cum Gordiano filio concordiam, quos Africa provincia contra Maximinum appellaverat Imperatores, eos simul Augustos Senatus confirmavit, teste Herodiano; *Quare Senatus . . . etsi de Maximino certi nihil habebat . . . abolitis illius honoribus Gordianum, filiumque ipsius, Augustos declaravit. Hic nummus argenteus inter elegantiores numerandus.*

P. M. TR. COS. P. P. *Figura togata stans, dextra protensa ramum gerit.*

Genius Senatus in Gordiani patris nummis exhibetur, quum Patres ad provinciarum rectores misissent, quibus mens P. Romani circa electionem Gordiani exponebatur, & ipsos hortarentur, uti communem patriam tuerentur, persuaderentque nationibus, ut in fide permanerent, cujus proprium antiquitus imperium foret: ita Gordianus per nationes Senatus Genius perhibebatur.

Hic nummus argenteus, si caput attendas, rarissimus est, si partem aversam, obuius.

R O-

ROMÆ AETERNÆ. *Figura muliebris galeata sedens, dextra Victoriolam, sinistra hastam.*

Romæ Æternæ templum in Antonini Pii nummis observavimus, in quo cernebatur, ut in hoc, ejus signum sedens dextra Victoriā: quod nunc exhiberi auguramur, ob sacra Romæ pro Gordiano cive suo facta, ad victoriā contra Maximinum Thracem, & hostem appellatum obtinendam.

Hic nummus argenteus inter præstantiores adscribendus.

SECURITAS AVG. *Figura muliebris sedens, dextra scipionem, sinistra fellæ innixa.*

Securitas P. Romani, Gordianorum contra Maximinum electione, in augurium designatur: nam post lectionem literarum Gordianorum ad Senatum, ipse clamavit: *Dî vobis gratias. Liberati ab hostibus sumus, si penitus liberemur.* Nulla enim post hanc electionem, nisi per Gordianos Romæ Securitas.

Hic nummus argenteus rarus est.

G.B. Sinter

GOR-

GORDIANI AFR. junioris nummi argentei, ejusdem sunt, ac patris, elegantiae, & raritatis; ex auro non observantur.

IMP. C. M. ANT. GORDIANVS AFR. AVG. *Caput Gordiani laureatum.*

PROVIDENTIA AVGG. *Figura muliebris stans, sinistra cornucopiae brachio columnae imposito, dextra radium: pro pedibus globus.* Hæc Augustorum providentia, de re frumentaria non intelligitur; sed Deorum providentia Gordianos fuisse electos denotat: matrona enim dextra radium, qua globum humi positum demonstrat, deorum providentia gubernari indicat: illi autem globum volvere ad libitum creduntur, & sic per hos Imperatores contra Maximinum ab iis esse provisum demonstratur.

Hic nummus argenteus inter rariores computandus.

VICTORIA AVGG. *Victoria gradiens, dextra protensa coronam, læva lauream.*

Nummus cum epigraphe & victoriæ typo in utroque Gordiano signatus, & quidem ex Senatusconsulto, haud dubie aliquam eorum victoriam contra Maximini duces relatam, etsi levem, indicat: ejusmodi typus in Othone, qui victus denique fuit, occurrit; cujus victorias mediocres indicat Suetonius.

Hic nummus argenteus, si partem anticam attendas, rarissimus est: si aversam, obvius.

VIRTUS AVGG. *Figura militaris dextra ramum, lava imposita clypeo hastam gerit.*

Hic Gordiani junioris peculiaris est typus, quum alios habeat plurimos patri respondentes: nam armorum virtus in juvenibus magis micat, ut Consul in Senatu ante acclamationes, pro iis pronuntiavit, *Gordiani senis felicitatem atque prudentiam, juvenis virtutem, atque constantiam lati experiamur.*

Hic nummus argenteus rarus est, & elegans.

BAL-

BALBINI nummi ex argento pro raris habentur, ex auro eximiæ raritatis sunt, & elegantię.

IMP. C. D. CAEL. BALBINVS AVG. *Caput Balbini radiatum.*

AMOR MVTVVS AVGG. *Dux dextrae junctae.*

Senatus ut olim habuerat duos consules, sic duos Imperatores elegit, quasi reipublicæ formam restituere vellet: quod unus eorum Pupienus, contra Maximinum hostem appellatum profectus, dixit militibus apud Herodianum, *Neque enim unius tantum hominis peculiaris possessio principatus est, sed communis antiquitas totius P. Romani*. Unde inter eos amor mutuus exoptatur.

Hic nummus argenteus rarissimus est.

CARITAS MVTV A VGC. *Dux dextrae junctae.*

Dextræ illæ duæ in nummis Balbini, & Pupieni signatæ concordiam eorum indicare videntur, quæ Amore mutuo, & Caritate mutua conservatur: porro differt Amor a Caritate, quod Amor sit Caritatis species, & hæc tantum ad homines pertineat; Caritas debet esse mutua, id est alterius in alterum par, & æqualis.

Hic nummus argenteus rarissimus est.

CONCORDIA AVGG. *Due dextra junctæ.*

Concordiæ symbolum dextræ sunt junctæ ; dextra autem se antiqui venerabantur , & per dextram jurabant , tanquam fidei sedem , virtutis ministram . Porro Capitolinus concordiam inter duos illos Augustos non omnino fuisse adnotat , *Et erant quidem discordiæ*

inter Balbinum, & Pupienum, sed tacita, & quæ intelligerentur potius, quam viderentur.

Hic nummus argenteus rarus est.

FIDES MUTUA AVGG. *Duc dextra junctæ.*

Non modo Amoris mutui, Caritatis, & Concordiæ, quorum dextræ junctæ sunt symbola, sed etiam Fidei mutuæ, quæ omnia in duobus requiruntur Augustis. Non modo autem sufficit, quod, quis sua Fide promisit, servare debeat, sed illud alter etiam servet, necesse est. Plautus ait Capt. sc. 3. act. 2. *Fac, fidelis sis fideli.*
Hic nummus argenteus rarus est.

IOVI CONSERVATORI. *Jupiter nudus stans, dextra fulmen, sinistra hastam.*

Jovis Conservatoris in Augustorum nummis effigies sæpe cælata, ad acclamationes publicas potius spectat, quam ad peculiarem Imperatoris eventum, ut in Domitiano, qui sacellum Jovi exstruxit: quod in seditione Vitelliana ab eo conservatus fuisset. Ita Capitolinus in Balbini, & Pupieni electione conclamatum ait, *Maxime, & Balbine Augusti, dii vos servent: dii vos principes fecerunt, dii vos conservent.*

Hic nummus argenteus non obvius est.

LIBERALITAS AVGVSTORVM. *Figura muliebris stolata stans, dextra tesseram, sinistra cornucopiæ.*

Congiarium P. Romano datum arguit nummus, licet de illo fileant Historici. Herodianus quidem de Pupieno narrat, *Hæc loquutus Maximus, ac pecunias magna copia pollicitus*, quas Romæ cum Balbino, & Gordiano distributas per donativum militibus, & populo per liberalitatem nos docent nummi ærei tres hos principes exhibentes.

Hic nummus argenteus pro raro notatur.

PATRES SENATVS. *Duc dextra junctæ.*

Senatus declarato hoste Maximino, & occisis in Africa novis Imperatoribus Gordianis, ut se a furore ejus vindicaret, in ædem Concordiæ concurrat, & ex Senatoribus duos Imperatores elegit: unde illi in nummis se tantum Patres Senatus inscribunt, cum dextrarum

rum junctarum lemmate, ad denotandam eorum cum ipso concordiam.

Hic nummus argenteus rarissimus est.

PAX PVBLICA. *Figura muliebris sedens, dextra ramum, lava hastam.*

Interempto hoste publico, Pax publica jure pronuntiatur; nullum enim erat cum barbaris bellum, nam ut Pupienus ipse ait, apud Herodianum, *Ut autem barbaræ etiam gentes Pacem quietemque tueantur, nobis curæ erit hic labor.* Sed dum ex hac pace, ipsi Augusti beata vita, bonisque omnibus affluente gaudere debuissent, militum seditione paucis ab hinc mensibus occisi sunt.

Hic nummus argenteus non obvius est.

PIETAS MUTVA AVGG. *Duc dextræ junctæ.*

Si Amor, Caritas, & Fides mutua inter duos Imperatores exoptetur, Pietas etiam inter eos mutua desideratur: quasi essent fratres, & parentum loco sese debito cultu mutuo complectantur, ac honestam de fide, atque mente utriusque opinionem ambo habeant.

Hic nummus argenteus inter rariores habendus.

P. M. TR. P. COS. II. P. P. *Figura togata stans, dextra ramum oleæ, sinistra scipionem.*

A tempore, quo Augustus Pontificatum maximum cum imperio conjunxit, penes seniores Augustum, hæc dignitas tantum refoederat, sed Balbinus, & Pupienus ambo eam habuerunt, teste Capitolino, *Decretis ergo omnibus imperatoriis honoribus, atque insignibus, percepta Tribunitia potestate, jure proconsulari, Pontificatu maximo, patris etiam patriæ nomine, meruerunt imperium.* Balbinus pro Genio Senatus exhibetur.

Hic nummus argenteus pro raro numeratur.

PROVIDENTIA DEORVM. *Figura muliebris, dextra ramum, pro pedibus globus.*

Licet a Senatu Balbinus, & Pupienus creati Imperatores fuissent; attamen, ut istud fieret, Providentia Deorum procuratum designare in nummis voluerunt. Ideo mulier depingitur dextra radium gerens, & globus pro pedibus ejus adponitur.

Hic nummus argenteus non obvius.

VICTORIA AVGG. *Victoria stans, dextra coronam, laeva palmam.*

Ad Victoriā de Maximino relatam spectat, de qua ait Capitolinus, *Et Maximinus quidem apud Aquilejam ita victus est, ut a suis occideretur.* Duces cum summa potestate jam consulares, lecti a Senatu, Crispinus ac Menophilus contra Maximinum, qui ut Aquileja diuturniorem sustineret oppugnationem, procurabant, donec veniret cum exercitu Pupienus.

Hic nummus argenteus rarus est.

VOTIS DECENNALIBVS. *In laurea.*

Notum utique nova imperii auspicia a Decennialibus votis petita esse. De Balbino, ac Pupieno, ait Capitolinus, *Egressi a Senatu primum Capitolium ascenderunt, ac rem divinam fecerunt.* Non autem conviviorum solum, sed & omni præterea ludorum solemnitate, illa peragebantur, de quibus idem Auctor, *Celebratisque sacris, datis ludis scenicis, ludisque circensibus.*

Hic nummus aureus rarissimus est.

PU-

PUPIENI nummi ex argento pro raris notantur, ex auro eximiæ sunt raritatis.

IMP. CAES. M. CLOD. PULPIENVS AVG. *Caput Pulpieni radiatum.*
AMOR MVTVVS AVGG. *Duae dextrae junctae.*

Quum duo Imperatores essent a Senatu electi, qui rempublicam pari potestate administrarent, ut ait Herodianus, ne rursus principatus auctoritas in tyrannidem proveheretur ; ideo *mutuus amor* inter eos exoptatur : nam, ut ostendit Cicero, Amor (ex quo amicitia nominata est) princeps est ad benevolentiam conjungendam .
Hic nummus argenteus rarus est .

CARITAS MVTV A VGG. *Dux dextræ junctæ.*

Idem Caritatis mutuae elogium, quod in Balbini nummis retulimus, in Pupieno observatur, quum inter eos mutua Caritas exoptaretur, qui pari imperio rempublicam gubernandam susceperant, quam fide data per dextrarum symbolum, sibi invicem promississe videntur.

Hic nummus argenteus rarus est.

CONCORDIA AVGC. *Dux dextræ junctæ.*

Dextræ junctæ ad denotandam inter Pupienum, & Balbinum concordiam expressæ sunt, quæ ut plurimum rara est, nam ut ait Herodianus, *Regnandi est inexhausta aviditas, atque incommunicabilis natura potestatis*. Uterque enim, ipso teste, ad se summam imperii trahebat.

Hic nummus argenteus rarus est.

FELI-

FELICITAS AVGG. *Figura muliebris stans, dextra caduceum, sinistra hastam.*

Hæc Felicitatis Augusti epigraphæ, vel ad acclamationes publicas Pupieno, & Balbino factas spectat, de quibus Capitolinus, *Felices vos judicio Senatus: felicem rempublicam vestro imperio*; vel ad pacem interempto Maximino stabilitam, cujus temporibus Felicitas magis regnat; unde mulier caduceum pacis symbolum gerit.

Hic nummus argenteus rarissimus est.

FIDES MUTVA. *Duc dextra junctæ.*

Ut Fides militum in electione principis, per dextram signum militare tenentem, pro concordia symbolo habetur: ita sibi dextras ad Fidem mutuam sibi præstandam, junxisse Pupienum, & Balbinum verisimile est; in cujus rei memoriam illas in nummis exprimere ambo voluerunt.

Hic nummus argenteus inter rariores habetur.

IOVI CONSERVATORI. *Jupiter nudus cum hasta, & fulgure.*

Imperatores mox rem divinam, quum erant electi, faciebant: ideo Jovi Conservatori se commendabant; sed Herodianus Pupienum, & Balbinum in ipso Capitolini Jovis templo esse vocatos *quasi teste, & confessore, atque adeo rerum omnium inspectore Deo*. Unde illi Jovi Conservatori sacra fecerunt.

Hic nummus argenteus non obvius est.

LIBERALITAS AVGVSTORVM. *Figura muliebris stans, dextra tesseram, læva cornucopia.*

Principes Romani sub imperii auspicia, ut populi Romani gratiam sibi conciliarent, congiarium erogare solebant, quorum tamen memoriam vix aliunde quæras, quam ex superstitionibus eorum nummis: quis enim Pupieni, & Balbini Liberalitatem memorat, præter insignes illorum nummos?

Hic nummus argenteus rarus est.

PATRES SENATVS. *Duc dextra junctæ.*

Pupienus, & Balbinus se *Patres Senatus* inscribunt, ut a Senatu imperium accepisse denotarent, quem tamen titulum ulcerosi animi militum haud æquis auribus accipiebant, *indigne*, ut loquitur Herodia-

rodianus , *ferentes datos sibi a Senatu Principes* : Quum per hanc electionem ille triumphare de militibus videretur .

Hic nummus aureus inter elegantiores habetur .

P A X P V B L I C A . *Figura Pacis sedens cum ramo , & hasta .*

Bellum contra Maximinum vocabatur publicum , quum apud Capitolinum , ipse Imperator hostis publicus appelletur , *Jussum tunc tamen , ut omnia ex agris in civitates colligerentur , nequid hostis publicus inveniret* ; ergo illo interempto , jure Pax publica dicta est , cujus memoria in nummis consignata est .

Hic nummus argenteus nec rarus , nec obvius est .

P I E T A S M V T V A A V G G . *Duc dextra juncta .*

Per mutuam inter Pupienum , & Balbinum Pietatem , amor illius erga hunc , quo se invicem colerent , intelligendus : sed publica eorum Concordia potius videbatur , quam privata , quum apud Capitolinum iratus sit Balbinus , quod a Senatu Pupieno statua equestris aurata fuisset , ob interemptum Maximinum , decreta .

Hic nummus argenteus rarissimus est .

★ P . M . T R . P . C O S . I I . P . P . *Figura muliebris stans , dextra caduceum , sinistra hastam .*

Interemptis Gordianis duobus in Africa , & declarato a Senatu hoste Maximino Balbinus , & Pupienus electi sunt Imperatores , collata tribunitia potestas , & Pontificatus maximus . Tunc primum duo Pontifices Maximi visi sunt , quum unus dumtaxat semper fuerit usque ad eam diem . In hoc nummo exhibetur figura muliebris stolata stans , dextra caduceum gestans ad indicandam pacem , & hastam in sinistra contra hostium aggressiones , & pro imperii tutela .

(1) *Hic nummus aureus rarissimus est , argenteus non obvius .*

P R O V I D E N T I A D E O R V M . *Figura muliebris stans , sinistra cornucopiae , dextra ramum , quo tangit globum .*

Etiam si a Senatu Pupieni , & Balbini ad imperium electio facta sit , ipsi tamen populo insinuare *Deorum providentia* id actum fuisse volebant , per eos mundum gubernari indicantes , in quo nihil prorsus evenit , quod ab illis ante non fuerit jam decretum .

Hic nummus argenteus non obvius est .

Tom. II.

Qq

VI-

(1) In thesauro Saxengothano .

VICTORIA AVGG. *Victoria gradiens , dextra fertum , sinistra palmam .*

Nulla magis a Senatu , & populo exoptata fuit Victoria , quam contra Maximinum hostem publicum ab iis declaratum , qua de re Capitolinus , *Sed tantum valuit bellum Maximo , quia profectus est contra Maximinum , ut etiam Victoria decerneretur .* Idem est Maximus , & Pupienus , nam in ejus nummis Pupienus Maximus dicitur . *Hic nummus ex argento rarus est , ex auro rarissimus .*

VOTIS DECENNALIBVS . *In laurea .*

Sub imperii auspicia supplicationes , ludi , & præsertim vota pro salutis principe celebrari solebant : hæc quidem decennalia vocabantur , quod omni decennio solverentur ; unde in quibusdam nummis *vota soluta* , & tunc in alterum decennium suscipiebantur , unde in aliis *vota suscepta* . Sed illa a *votis decennialibus* auspicabantur . *Hic nummus argenteus inter elegantiores recensendus .*

GOR-

GORDIANI PII nummi ex auro minus frequentes sunt, quam ex argento.

- * **IMP. GORDIANVS PIVS FEL. AVG.** *Caput Gordiani laureatum. AETERNITAS AVG. Sol nudus pallio in brachium sinistrum re-
jecto, dextra elata, sinistra globum.*

Diuturnum imperium Gordiano adolescenti augurabantur omnes, quod tamen breve admodum fuit, vix sex annorum cursu completo, fraude, & proditione Philippi. Æternitatis symbolum Sol fuit apud Ægyptios, quod numquam fenesceret, sed perpetua juventa floreret.

(1) *Hic quinarius argenteus inter rariores collocandus.*

IMP. CAES. M. ANT. GORDIAN. PIVS AVG. *Caput Gordiani laureatum, in aliis radiatum.*

CONCORDIA MILIT. *Figura muliebris stolata sedens, dextra pateram, læva cornucopiæ.*

Gordianus XIII. annorum puer, Balbino, & Pupieno Imperatoribus a Senatu electis, acriter pro principe postulatus est, ut narrat Herodianus, *Nam ipsi ex Gordiani genere principem sibi deposcebant.* Sed iis a militibus occisis, solus ab illis Imperator appellatus est; hinc nummus cum epigraphe *Concordia militum.*

Hic nummus ex argento obvius est, ex auro inter rariores recensetur.

DIANA LVCIFERA. *Figura muliebris stolata stans, ambabus manibus facem protendit.*

Qq 2

In

(1) In museo Editoris.

In gratiam matrimonii Gordiani cum Tranquillina Mithrei præfecti prætorii filia signatus est nummus, quam Dianam Luciferam, Augustarum superiorum exemplo, appellarunt. Diana facem ambabus manibus tenet, quod ejus sacra noctu fierent.

Hic nummus argenteus rarus est.

LIBERALITAS AVG. *In aliis II. III. IIII. Figura muliebris stollata stans, dextra tessera, læva cornucopia.*

Congiaria quatuor a Gordiano distributa P. Romano nummi nos edocent; primum quidem numeratur, dum Cæsar factus est, nam in æreis cum Balbino, & Pupieno observatur; secundum, quando imperium suscepit; tertium, pro ipsius cum Tranquillina matrimonio; quartum denique, ante ipsius discessum ad bellum Parthicum. *Omnes liberalitatis typi non obviis sunt, in argento II. & III. frequentes sunt, rarus vero IIII. Omnes ex auro rari.*

PIETAS AVGG. *Instrumenta pontificalia.*

Ad Gordianum, factum Cæsarem spectat, denotatque eum ex more sacerdotium accepisse, primi fastigii tyrocinium; nam ipsi Cæsares, ut indicat Neronis nummus, in omne collegium cooptabantur: sub qua dignitate sacris, ac caeremoniis deorum imbuti, deinde cum imperio Pontificatum maximum suscipiebant.

Hic nummus argenteus inter præstantiores adnumeratur.

P. M. TR. P. II. COS. P. P. *Imperator eques pacificatoris habitu dextram attollens.*

Statua videtur equestris a Senatu Gordiano decreta in secunda ejus Tribunitia potestate, quasi in urbem rediret victor, Sabiniano in Africa, per Mauretaniæ præsidem oppresso.

Hic nummus argenteus de rariorum numero est.

P. M. TR. P. III. COS. II. P. P. *Quadrigæ, quibus insidet Imperator a Victoria coronatus.*

Ad Gordiani processum consulatus secundi pompam, spectare nummum docet inscriptio Tribunitiæ potestatis III. quum in illa eum inierit cum Aurelio Pompeiano, qua die in curru per Urbem solemniter pompa in Capitolium ex domo sua consules vehebantur, qui quasi de subiectis hostibus triumphare videbantur, ex Hieronymo ad Marcellum.

Hic nummus argenteus præstantissimus est.

Ea-

- * *Eadem epigraphe . Figura muliebris sedens , dextra extensa ramum , sinistro cubito sellæ innixo .*

Hoc typo significatur pax, qua Imperium fruebatur pacato intestino bello, atque extincta factione in Africa a Sabiniano adversus Gordianum excitata.

(1) *Hic quinarius argenteus rarus est.*

PUDICITIA AVG. *Figura muliebris sedens, dextra faciem velo obducit.*

Ipsa est Tranquillina Gordiani uxor sub Pudicitiae deæ effigie, ad indicandam ipsius castitatem: nam quum nulla arte reparabilis esset pudicitia læsa, conspicuam reddebat foeminam principem. Velo illa faciem obumbrat, matronarum Romanarum exemplo, dum per vicos incedebant.

Hic nummus argenteus inter raros locum meretur.

VENUS VICTRIX. *Figura muliebris stolata stans, dextra galeam, sinistra hastam transversam.*

Ad Tranquillinam spectat Veneris Victricis typus in averfa conjugis nummi parte cælatus, quum illa sub Veneris effigie exhibeatur, & quidem Victricis: Venus autem formæ, & voluptatis dea, per foemineas blanditias victoriam de hominibus etsi bellicosos referre solet. Templum illius deæ erat Romæ in theatro Pompeii.

Hic nummus argenteus inter rariores habendus.

- * VICTORIA AVG. *Imperator eques dextrorsum lento passu incedens, dextra extensa, sinistra hastam transversam.*

Hæc Victoria nulla alia esse potest, quam illa, quæ relata est in Africa de Sabiniano, quem Gordianus, ut refert Capitolinus, per præsidem Mauritanie obsessum a conjuratis ita oppressit, ut ad eum tradendum Carthaginem omnes venirent, & crimina confitentes, & veniam sceleribus postulantes. Victoriæ enim Persicæ decretus fuit triumphus in quadrigis elephantorum, quo Imperator crudeliter interemptus frui non potuit.

(2) *Hic nummus argenteus præstantissimus est.*

VICTO-

(1) In museo Editoris.

(2) In museo D. Abb. de Rothelin.

VICTORIA GORDIANI AVG. *Victoria gradient, dextra fertum, sinistra palmam.*

In memoriam victoriæ contra Sabinianum Carthagine ab Africanis Imperatorem appellatum, per Mauretaniæ præfectum relatæ: hanc memorat Capitolinus anno v. c. 993. Venuſto, & Sabino Cofs. Quanta eſt populorum volubilitas Carthaginenſis, patrem, & avum, contra ferocem Imperatorem Auguſtos acclamant, contra nepotem benignum principem rebellant.

Hic nummus argenteus rarus eſt, & elegans.

ΜΗΤΡΟ. ΚΑΙΣΑ. Β. Ν. ΕΤ. Δ. *Mons Argæus.*

A Cæſarienſibus Cappadociæ ſignatus eſt nummus, anno imperii Gordiani quarto; nempe quando ad Perſicum bellum profeſtus eſt. Se Metropolitæ inſcribunt, quum hanc dignitatem ſub Antonino Pio adepti ſint, ut in nummis imperialibus Græcis oſtendemus. Bis Neocori dicuntur, quum primam Neocoriam a Caracalla, & ſecundam ab hoc principe obtinuerint.

Hic nummus argenteus ad maximum modulum attingens, inter rariores reponendus.

TRAN-

TRANQUILLINÆ nummi ex argento insignis elegantiae, & raritatis sunt; ex auro hactenus non observati.

SABINIA TRANQUILLINA AVG. *Caput Tranquillinae.*

CONCORDIA AVGVSTORVM. *Gordianus togatus dextram porrigit Tranquillinae capite velato.*

Furia Sabinia Tranquillina Mithrei filia nupsit Gordiano, cui in ejus nummis dextram porrigit, ad conjugalem concordiam denotandam. Sabinia & non Sabina dicitur; illud gentis nomen, hoc tantum cognomen in nummis Latinis, Furia in Græcis adjuncto aliquando Sabiniae nomine; nec mirum duplici nomine foeminas fuisse insignitas.

Hic nummus argenteus summae raritatis est.

PHI-

PHILIPPI senioris nummi ex argento vulgares sunt, ex auro inter rariores habentur.

IMP. C. M. IVL. PHILIPPVS AVG. *Caput Philippi laureatum, in aliis radiatum.*

ADVENTVS AVG. *Imperator eques, dextram elevans, sinistra pilum.*

Gordiano a militibus occiso in Mesopotamia Philippi artibus, hic ab iis appellatus Romam venit, ut innuit Zosimus, *Ubi Romam venisset, ordinis Senatorii viros oratione benigna sibi conciliavit.* In adventus hujus memoriam, ille in equo Pacificatoris habitu representatur.

Hic nummus argenteus nec rarus, nec obuius est.

AETERNITAS AVGG. *Elephas cum rectore.*

Æternitas Augustorum, & Æternitas imperii varie depinguntur in Philippi nummis: illa quidem, per elephantem solemne æternitatis symbolum designatur, quasi optarent, ut Philippi vita ita prolongaretur, ac elephantis, qui longissime vivere traditur.

Hic nummus argenteus rarus est.

AETERNITAS IMPERII. *Figura nuda Solis capite radiato, dextram elevans, leua flagrum.*

Æternitas imperii Philipporum per Solem, in nummis sub figura Juvenis nudi, capite radiato depictum, tanquam sidus æternum, a Romanis representatur, qui Græcorum more, ut refert Jac. Oise-
lius,

lius, hoc symbolum mutuarunt ab Ægyptiis, qui Solem, & Lunam sidera æterna existimabant.

Hic nummus argenteus inter rariores habetur.

ANNOA AVG. *Figura muliebris stolata stans, dextra spicas modio imponit.*

Romani principes sub auspicia imperii annonæ, ut sibi populos devincirent, providere solebant, quam Philippus mox procurasse videtur: præsertim quum Imperator ab Urbe per aliquot annos abfuisset, cujus rei memores Romani diligentiam Philippi in nummis per mulierem spicas modio imponentem expresserunt.

Hic nummus argenteus vulgaris est, ex auro rarissimus.

* FIDES MILITVM. *Figura muliebris stans, dextra signum militare, sinistra cornucopiæ.*

Philippus, ut securius imperium Gordiano abrogaret, seque a militibus Imperatorem creari facilius obtineret, avertit primum naves frumentarias, inque ea loca milites adduxit, in quibus annona haberi non posset; ut narrat Capitolinus; sparsit deinde rumorem Gordianum adolescentem esse, atque regendo exercitui imparem, eumque melius imperaturum, qui exercitum, & rempublicam gubernare sciret. Imperium itaque demandatum a militibus Philippo est: quod ut a militibus acceptum, atque ab iisdem conservandum significaret, Fidem militum in nummis consignari iussit.

(1) *Hic nummus aureus rarissimus est.*

LIBERALITAS AVG. *In aliis II. in aliis III. Figura muliebris stolata stans, dextra tesseram, sinistra cornucopiæ.*

Philippus Imperator factus, ubi primum Romam ex bello Persico rediit, congiarium populo rependit anno 998. Secundum anno 1000. cum ludis sæcularibus. Tertium anno 1001. tertio consulatu cum filio II. suscepto, ut nummi ejus ærei testantur cum epigraphæ C O S. III. & liberalitatis III. typo.

Hi nummi argentei obvi sunt, ex auro rarissimi.

PAX AETERNA. *Pax stans dextra ramum olivæ, sinistra hastam.*

Sapor Persarum Rex in Populi R. ditionem ingressus, jam Syriam

Tom. II.

R r

inva-

(1) In thesauro Austriaco Vindobonensi, olim PP. CC.

invaserat, ex qua Gordianus eum expulit: sed eo principe occiso, Philippus pacem cum illo inivit, ut narrat Zosimus, *Is sacramentis intervenientibus, amicitia cum Sapore constituta, belloque sopito Romam proficiscitur*. Sed hæc non fuit Æterna, nam populo instigante, bellum redintegrare coactus est.

Hic nummus aureus inter raros habendus.

PAX FVNDATA CVM PERSIS. *Figura muliebris stolata stans, dextra extensa ramum, sinistra hastam transversam.*

Pacem cum Persis fecisse Philippum memorat quidem Zosimus, sed ad eam obtinendam, ipsis Mesopotamiam, & Armeniam concessisse nos edocet Zonaras, *cum Sapore Persarum rege pacem fecit, Mesopotamia, & Armenia concessis*. Bellum Philippus per fratrem cum Sapore renovavit, sed ob bella civilia nihil profecit.

Hic nummus argenteus inter rariores recensetur.

PIETAS AVGG. *Capita Otaciliæ, & Philippi junioris adversa.*

Pietas est debitus cultus erga Deum, sed latius pietatis nomen sumitur, ut amorem erga parentes, & propinquos complectatur: Philippus hic suam erga uxorem Otaciliam, & filium Philippum, quem Cæsarem sub imperii auspicia nominavit, denotat: dum eam, circa utriusque imaginem, inscribere curavit.

Hic nummus argenteus insignis elegantie, & raritatis est.

★ *Eadem epigraphe. Caput Otaciliæ tantum.*

Pietatem significari voluit in hoc nummo Imperator, qua Otaciliam uxorem prosequabatur, & vicissim, qua Otacilia in Philippum ferebatur. Pietatem mutuam in nummis Pupieni, & Balbini vidimus insculptam, & in hoc Philippi Pietatem Augustorum videmus.

(1) *Hic nummus argenteus rarissimus est.*

P. M. TR. P. II. COS. P. P. *Imperator togatus sedet, dextra globum, sinistra parazonium.*

Philippus in fede curuli sedet togatus dextra globum sustinens, tanquam *Reſtor orbis*; togatus est, Senatoris habitu, in urbem ex bello Persico reversus. Sella curulis, & parazonium quod læva gerit, sum-

---

(1) Apud Franciscum Ficorinum.

summi magistratus insignia sunt. Adulatorie Romani principes orbem, Jovis exemplo, regere dicebantur.

Hic nummus ex auro inter rariores numerandus.

- * PROVINCIA DACIA AN. II. *Figura muliebris stans inter aquilam, & leonem, dextra tenens vexillum, in quo v. & sinistra aliud vexillum, in quo XIII.*

Daciæ jam usque a Trajano in provinciam Romanam redactæ, impositæ fuerant pro custodia a Barbarorum incursibus legiones duæ, videlicet v. Macedonica dicta, & XIII. Gemina. Has indicant duo vexilla adpositis numeris non solum, sed etiam insignia; Aquila enim gestans corollam in rostro insigne erat legionis v. Macedonicæ, & Leo legionis XIII. Geminæ, ut cernere est in nummis Gallieni. Annus in imo signatus annus est secundus imperii Philippi.

(1) *Hic nummus argenteus maximi moduli inter rariores locum habet.*

ROMÆ AETERNÆ. *Roma sedens super clypeum, dextra Victoriæ, sinistra hastam.*

In memoriam sacrificii Romæ in ejus templo, de quo sæpe egimus, a Philippo, post ipsius in Urbem adventum, perpetrati: quum populus Romam ipsam, sub cujus tutela esset, pro dea coleret, adinstar Græcorum, qui ipsi templa construxerunt, ut in eorum nummis legitur: ΘΕΑ ΡΩΜΗ.

Hic nummus argenteus est obvius, ex auro rarissimus.

SAECVLVM NOVVM. *Templum exastylum, in quo Jupiter sedens.*

Quod *Sæculum novum* exhibent nummi Philippi ex argento, idem est, quod æreis *Milliarium Sæculum* denotat: nempe sæculares ludos anno millesimo ab Urbe condita per eum celebratos, quorum cura Quindecimviris erat demandata. Vide apud Capitolinum in Gordiano, qua munificentia Philippus eos ediderit. Templum, Jovis Capitolini est.

Hic nummus argenteus pro raro notatur.

SPES FELICITATIS ORBIS. *Figura muliebris stolata stans, dextra florem, sinistra vestem sublevat.*

R r 2

Phi-

(1) In museo Editoris.

Philippus, quum Senatus, populi que Romani gratiam omnimode sibi conciliaffet, & militum animos donativo demulisset, *hoc modo*, ut ait Zosimus, *stabili se potiturum imperio arbitratus*; quod orbis sub ejus imperio, Felicitate gauderet, in spem venit; itaque ejus dominatio, *Spes Felicitatis Orbis*, dicta est.

Hic nummus argenteus inter rariores habetur.

VICTORIA AVG. *Victoria gradiens, dextra coronam, laeva palmam gerit.*

Nummus ille maximus in Syria percussus, ex forma videtur; an in bello, quod pace abrogata, Persis indixit, quum provincias ipsis relictis recuperaret, sed id aliis gravioribus exortis, promissione restitutionis provinciarum compolitum est. Romæ nummos ex argento maximos non observamus signatos, quod hac forsitan moneta non uterentur Romani.

Hic nummus maximi moduli rarissimus est.

VICTORIA CARPICA. *Victoria gradiens, dextra fertum, sinistra palmam.*

Carpi Sarmatiæ Europææ populi provincias Romanas devastabant, in quos profectus Philippus, eos coercuit, teste Zosimo, *Ipse contra Carpos expeditionem suscepit, qui jam Istro vicina loca populabantur*. Cum iis tandem pace inita, Romam rediit, in cujus memoriam percussi sunt nummi.

Hic nummus argenteus inter præstantiores numeratur.

VIRTUS AVGG. *Dux figuræ equestres decurrunt.*

Dux illæ figuræ equestres, ambo Philippi sunt, pater, & filius; decurrunt, ad expeditionem nempe Carpicam; at quum Zosimus patrem ad hoc bellum fuisse profectum narrat, nummi filium parentem comitatum esse nos docent. Virtus Augg. in nummis inscribitur, quum illa in duce apprime requiratur.

Hic nummus ex auro rarissimus est; ex argento obuius.

OTA-

OTACILIÆ nummi ex argento sunt obvii, ex auro rarissimi.

MARC. OTACIL. SEVERA AVG. *Caput Otaciliæ.*

MARC. OTACIL. SEVERA AVG. *Caput idem.*

Caput idem in utraque parte signatum, non ad historiam spectat: sed monetarum incuria, aut urgente necessitate videtur adpositum, ut in area nostra moneta aliquando occurrit.

Hic nummus argenteus rarus est.

Nummi caput idem in averſa parte exhibentes, apud antiquitatis cultores pro raris habentur.

★ IMP. M. IVL. PHILIPPVS AVG. *Caput Philippi Patris radiatum.*

Plerique Augustorum jufferunt sculpi in eodem nummo ex una parte sui faciem, & ex altera faciem suarum uxorum. In hoc præstantissimo Otaciliam repræsentat prior nummi pagina, altera vero Philippum conjugem.

(1) *Hic nummus argenteus eximiæ raritatis, & præstantiæ est.*

PIETAS AVG. N. *Figura muliebris stolata stans, dextra globum, sinistra hastam: pro pedibus icuncula.*

ICUNCULA pro pedibus Otaciliæ, filius ejus est Philippus, & nummus denotat matris pietatem in ipso ad imperium educando: illi globum ejus symbolum ostendit, nam Cæsar a patre jam fuerat declaratus, ideo dextram versus eam tendit, tanquam accepturus, nam paulo
post

(1) In museo D. Apostoli Zeno.

post Pater ei Trib. potestatem communicavit, imo & Imperator in nummis appellatus fuit, licet 12. annum tantum attigisset, quum interfectus est.

Hic nummus argenteus inter rariores adnumerandus.

PUDICITIA. *Mulier sedens dextra velum trahit super faciem, sinistra hastam transversam.*

Nihil carius habuisse Augustas, quam Pudicitiam, testatur sæpius in eorum nummis repetita ejus epigraphe. Unde ut dea Romæ culta est, & quidem ab omnibus foeminis: nam una Patricia, altera Plebeja erat, diversaque habebant templa, unum in foro boario, alterum in vico longo.

Hic nummus aureus rarus est.

SECVRIT. ORBIS. *Figura sedens, dextra scipionem.*

Securitas orbis pro securitate imperii hic usurpatur, quum imperium Romanum, orbis Romanus plerumque appelletur. Otacilia autem, ut Securitas orbis appellatur, sic depingitur sedens, tanquam imperium sub ea quietum. Manu caput sustentat, ut in ea requiescens. Sceptrum tenet, imperii insigne.

Hic nummus aureus eximia raritatis, & præstantiæ est.

SAECVLARES AVGG. *Cippus.*

Ad ludos Sæculares anno ab Urbe condita millesimo per Philippum maritum celebratos spectat: de quibus vide Capitolinum in Gordiano. Cippus est columna, quæ cum inscriptione ad conservandam rei alicujus memoriam solebat erigi: ut in nummis Augusti videre est, ob vias munitas, & etiam ob ludos Sæculares sub eo factos, ut in Domitiano, & Severo observavimus.

Hic nummus aureus inter rarissimos reponendus.

PHILIPPI junioris nummi ex auro rarissimi sunt; ex argento frequentes, & obvii.

M. IVL. PHILIPPVS NOB. CAES. *Caput Philippi sine laurea.*

PIETAS AVGG. *Instrumenta pontificalia.*

Instrumenta pontificalia in Philippo juniore calata, eum sacerdotium imperii candidati, seu secundi fastigii symbolum, ut loquitur Ill. Spanhemius, reliquorum Caesarum more, obtinuisse demonstrant: unde Pietas Augustorum erga Deum in sacris faciendis, vere denotatur.

Hic nummus aureus rarissimus est.

PRINCIPI IVVENT. *Figura paludata stans, dextra globum, laeva scipionem: a tergo duo signa militaria.*

Principis Juventutis appellationem, futuræ imperii successionis symbolum esse sæpe diximus; adsunt in nummo signa militaria, quæ nobis militum consensu, eum ita fuisse a patre appellatum indicant. [Aureus alter est in museo D. Apostoli Zeno cum aliqua typi diversitate; nam figura paludata stans, dextra tenet signum militare, & sinistra hastam oblongam.]

Hic nummus aureus inter rariores habendus.

Eadem epigraphe. Figura paludata gradiens, dextra hastam, laeva globum, subsequente milite.

Globus, quem tenet Philippus Princeps Juventutis appellatus, successionem in imperio futuram aperte demonstrat. Nam imperium per

per globum designari nemo nescit . Altera figura , quæ Philippum comitatur , ejus collega esse videtur , ut in decursionibus Neronis , & Getæ observamus .

Hic nummus argenteus rarus est .

IMP. PHILIPPVS AVG. *Caput Philippi laureatum , in aliis radiatum .*

VICTORIA AVGG. *Victoria gradiens , dextra coronam , sinistra palmam .*

Philippus filio imperium communicasse videtur , quum ad bellum contra Carpos profectus est : si quidem cum epigraphe VIRTVS AVGG. signati sunt nummi , in quibus ambo in equis ad hanc expeditionem currunt , & Imperator filius appellatur : quibus victis , & ex ditioe Romana repullis , nummus cum victoriæ typo , & Imperatoris titulo percussus est .

Hic nummus argenteus rarus est .

TRA-

TRAJANI Decii nummi ex argento frequentes sunt, ex auro inter rariores numerantur.

* **IMP. C. M. Q. TRAIANVS DECIVS AVG.** *Caput Trajani Decii laureatum; in aliis radiatum.*

ABVNDANTIA AVG. *Figura muliebris e cornucopiae nummos effundens.*

Abundantiam ad vivum repræsentat hic nummus, in quo exhibetur figura muliebris e cornucopiae magnam vim nummorum effundens. Ubi autem pecunia abundat, omnia abundant. Trajanum Decium jussisse nummos cudi in omnibus Romani imperii officinis monetariis credibile est.

(1) *Hic nummus aureus inter rariores collocandus, argenteus obuius.*

ADVENTVS AVG. *Figura equestris.*

Trajanus Decius a Philippo contra Marinum, quem Mœsiorum, & Pannoniorum legiones Imperatorem appellarant, missus fuerat: sed eo occiso legiones imperium Trajano etsi recusanti detulerant; itaque in eum movit Philippus, ipsoque in prælio interempto, Romani cum omnium plausu Trajanus venit.

Hic nummus argenteus est obuius, ex auro inter rariores habendus.

AEQVITAS AVG. *Mulier stans, dextra bilancem, sinistra cornucopiae.*

Nihil præter æquitatem desiderans Decius, *Vir*, ut ait Sext. Aur. Victor, *artibus cunctis, virtutibusque instructus*, bonitate Trajano

Tom. II.

S s

ada-

(1) In Thesauro Austriaco Vindobonensi: olim PP. CC.

adæquatus est, nomenque Optimi Principis judicio Senatus meruit. Æquitas bilancem ad omnia ponderanda gerit, quum jus suum unicuique reddere debeat. Alii de jure cudendæ monetæ explicant. *Hic nummus aureus inter præstantiores collocandus.*

★ CONCORDIA AVGG. *Caput Herennia Etruscilla Luna bicorni insistentis, ex adverso capita jugata radiata Herennii, & Hostiliani.*

Quantam opem, & lucem nummi adferant historiæ, præsens hic singularis omnino, & præstantissimus ostendit. Redditur Trajano Decio ejus uxor Herennia Etruscilla, duoque filii adferuntur Quintus Herennius, & Hostilianus Quintus; quorum nomina quamvis hic non signentur, signantur tamen eorum vultus; eorumque nomina in nummis Græcis expressa habentur; & epigraphæ *Concordia Augg.* satis demonstrat mulieris caput uxorem Decii repræsentare, & capita jugata ejusdem filios. Forte sibi oblatum præclarissimum hunc nummum, in Thesaurum Christianissimi Regis transtulit P. Franciscus Minius Bononiensis.

(1) *Hic nummus argenteus elegantia, & raritate insignis, & conspicuus est.*

DACIA. *Figura muliebris stans, dextra caput asininum conto impositum.*

Dacia in nummis Trajani Decii exhibetur, tanquam ab eo conservata sub imperio Romano: nam ut ait Zosimus, *Ob inertem Philippi fœcordiam in omnibus, Scythæ Tanaim transgressi vicina Thraciæ loca prædis agendis infestabant.* Dacia autem ultra Thraciam erat; illa tenet contum, cui caput Asininum est, Dacorum arma.

Hic nummus argenteus obuius est: ex auro inter rariores adscribitur.

DACIA FELIX. *Figura muliebris stans, dextra signum militare.*

Felices se nominabant provinciæ, & urbes, quæ imperio Romano accedebant; ideo Dacia signum militare, Romanum symbolum tenet, a Trajano adquisita. *Felix* dicta est in antiqua illius inscriptione apud Gruterum, *Cujus virtute Dacia imperio addita Felix est.* *Hic nummus argenteus rarus est; ex auro inter rariores.*

GENIUS

(1) In Regio Parisiensi thesauro.

* GENIUS EXERC. ILLYRICIANI. *Figura virilis galeata, & paludata stans, dextra patera, sinistra cornucopiae, a tergo signum militare erectum.*

Quum Decius ab exercitu Illyriciano plurimum dilectus, quod in ea regione ortus fuerit, ad imperium evectus fuisset, ejusdem memoriam in nummis sculptam voluit. Genius in nummis ita exprimi consuevit, nudus, pallio in humeros rejecto, sacra faciens, & cornucopiae instructus ad indicandam frugum abundantiam.

(1) *Hic nummus aureus rarioribus adnumerandus.*

PANNONIAE. *Duae figurae muliebres cum signo militari.*

Pannoniae in Trajani nummis signantur, quod ille ab exercitu Pannoniarum electus fuerit. Pannonia erat gemina, una superior dicta, in qua duae legiones hiemabant Decima Gemina, & Decima quarta Gemina: altera inferior, in qua Prima Adjutrix.

Hic nummus ex argento nec rarus, nec obuius est, ex auro rarissimus.

VERITAS AVG. *Mulier stans, dextra coronam, sinistra cornucopiae.*

Veritas pro Uberitas a monetario scripta est, quae iis temporibus pro *Ubertas* dicebatur: omnes ejus typi in nummis occurrunt cum crumena, & cornucopiae, quum eadem sit, quae Abundantia, per cujus symbola, pecuniae, & frugum, fructuumque omnium copia sub hoc Imperatore denotatur.

Hic nummus argenteus inter rariores collocandus.

VICTORIA AVG. *Victoria gradiens, dextra coronam, sinistra palmam.*

In memoriam Victoriae, quam Trajanus Decius contra Scythas reportavit, de quibus loquitur Zosimus, *Quos aggressus Decius, & omnibus praeliis superior, praeda quoque recepta est.*

Hic nummus argenteus obuius est, ex auro rarissimus.

VICTORIA GERMANICA. *Imperator eques praecedente Victoria.*

Victoria Trajani quum de multis populis cujusdam partis Germaniae simul in imperii provincias irruentibus esset reportata, *Germanica* est appellata: postquam brevi Romam redire cogitabat, Pacificatoris habitu, tanquam jam rediens, ipsa praecedente Victoria, depingitur.

Hic nummus argenteus rarissimus est.

ETRUSCILLÆ nummi ex argento vulgares sunt, ex auro rarissimi.

★ **HER. ETRVSCILLA AVG.** *Caput Herenniae Etruscillae, cum luna bicorni ad humeros.*

FECVNDITAS AVGG. *Figura muliebris stans, dextra extensa ad puerum coram stantem, sinistra cornucopiae.*

Fecunditas in omnibus aliis nummis unis mulieribus Augustis tributa est; in hoc, fortasse etiam oscitantia monetarii, tribuitur Augustis, æque videlicet viro, ac mulieri.

(1) *Hic nummus argenteus rarus est.*

IUNO REGINA. *Juno stans, dextra pateram, sinistra hastam: ad pedes pavo.*

Etruscilla pro Volusiani uxore ab Antiquariis superioris ævi habita est, sed noster Seguinus ex nummo Regio illam Decii esse, pro more, elegantissime probavit. Hic sub Junonis Reginae effigie, ut solebant Imperatorum conjuges, representatur; tanquam esset altera Juno, alterius Jovis uxor.

Hic nummus argenteus pro raro habendus.

HER. ETRVSCILLA AVG. *Caput Etruscillae.*

PVDICITIA AVG. *Figura muliebris stolata stans, dextra faciem velo obducit; in aliis, eadem figura sedet.*

Nihil frequentius in Augustarum nummis quam *Pudicitiae Augustae* epi-

(1) In museo Editoris.

HERENNIA ETRUSCILLA. 325

epigraphe ; eam enim omnes studiose demonstrare ambiebant , tanquam præcipuum principis foeminæ decus ; quo se Trajano caram , ac conspicuam Etruscilla reddidit .

Hic nummus argenteus frequens , ex auro rarissimus est .

SAECVLVM NOVVM . *Templum octo columnarum , in cuius medio figura sedens .*

Typus hic Etruscillæ non convenit , qui Otaciliæ forsan est , aut proculdubio Philippi , monetarii incuria in averfa hujus Augustæ nummi parte adhibitus : nam Sæculum novum in Philippo , ob sæculares ludos anno ab Urbe condita millesimo celebratos , cælatum est .

Hic nummus argenteus inter elegantiores habendus .

VBERITAS AVG. *Figura muliebris stolata stans , dextra crumenam , sinistra cornucopia .*

Inscriptio nummi Trajani Decii *Veritas Aug.* a nobis supra allata , eadem est , quæ *Uberitas Aug.* in Etruscilla ejus uxore , litera B. in eo a scalptore omissa : nam utriusque figura crumenam dextra , cornucopiæ læva gerit , ad indicandam pecuniæ , & frugum , fructuumque omnium sub hoc imperio copiam .

Hic nummus argenteus rarus est .

Q. HE-

Q. HERENNII nummi ex argento rari, cum Imperatoris titulo rarissimi: ex auro eximiæ præstantiæ sunt.

Q. HER. ETR. MES. DECIVS NOB. C. *Caput Herennii laureatum; in aliis radiatum.*

CONCORDIAE. *Dux dextræ junctæ.*

Dux illæ dextræ junctæ ad concordiam inter Q. Herennium, & Hostilianum cognatum indicandam, in hoc nummo expressæ sunt, quum idem typus in nummis Hostiliani occurrat: hic autem erat Filius Hostiliani a Senatu Imperatoris post mortem Gordiani contra Philippum appellati, quem Cæsarem Decius, filia ei in uxorem data, appellavit, cui Romæ custodiam quum in Scythas profectus est, reliquit. [Vaillantius putavit Hostilianum fuisse generum Decii, cujus filiæ nupsisset. Modo apud recentiores Nummographos pro certo habetur Hostilianum filium fuisse Trajani Decii, & fratrem Q. Herennii natu majoris. Dextræ junctæ in hoc nummo potius indicant animorum concordiam inter Trajanum Decium, & Q. Herennium a patre titulo Cæsaris insignitum.]

Hic nummus argenteus rarus est.

IMP. C. Q. HER. ETR. MES. DECIO AVG. *Cap. Q. Herennii radiatum.*

MAR. PROP. *Mars gradiens, dextra hastam, læva clipeum.*

Herennio percusserunt nummum, dum proficisceretur ad bellum, quod vocant Germanicum, *Marti propugnatori* sacra facientes, ut illum pugnando contra barbaros defenderet: Mars autem ut erat belli

belli præses, etiam a Romanis, quod Romuli pater existimaretur, præcipue colebatur.

Hic nummus argenteus est rarissimus.

PIETAS AVGVSTORVM. *Instrumenta pontificalia. Alius cum Mercuria, & attributis.*

Instrumenta Pontificalia sacerdotium a patre filio tanquam imperii hæredi communicatum denotat, & ejus pietatem erga Deos in sacris faciendis arguit; sed cur Mercurius exhibetur? an quod sacrificia, & deorum cultus instituerit, ut innuit Diodorus lib. 1. Unde in nummo M. Aurelii æreo ipse visitur cum epigraphe *Relig. Aug.*

Uterque hic nummus inter argenteos rariores notatur.

PRINCIPI IUVVENTVTIS. *Figura paludata stans, dextra scipionem deorsum, lava hastam transversam.*

Principis juventutis titulus solitum futuræ successionis imperii symbolum, in Q. Herennio, ut in aliis Cæsaribus exhibetur. Vir eruditissimus ob locum Lampridii, in quo dicitur, *Commodus inter Principes juventutis cooptatus*, existimat tres collegas fuisse ex Getæ nummo, in quo tres decurrunt equites, sed in altero perelegante quinque observantur.

Hic nummus argenteus inter rariores habendus. [Et aureus longe præstantissimus in museo Theupolo.]

* IMP. C. HER. MES. DECIO AVG. *Caput Herennii radiatum.*

SECVRITAS AVGG. *Figura muliebris stans, sinistro cubito columna innixa, dextra capiti admota.*

Capitis epigraphe commendatur hic nummus, qua Etruscus Imperator, & Augustus nuncupatur. Securitatem, quam ex relatis Victoriiis sibi pollicebantur Decius, & Etruscus in pugna, qua confliendum erat cum Carpis, eventus fefellit; ambo enim cæsi sunt.

(1) *Hic nummus argenteus rarissimus est, & singularis.*

SPES PVBLICA. *Templum sex columnarum, in quo Herennius paludatus stat cum hasta.*

Spes in Cæsarium nummis solitus est typus, quum de eorum juventute Spes bona conciperetur: ejus deæ ædes erant in foro olitorio, illius

(1) Apud D. Fauvel ex Bandurio t.1. Numif. Imp.

illius templum novum in VII. regione, quod in hoc nummo videtur repræsentatum; sed quis illud extruxerit, ignoratur: Decius vix quiete imperavit, ut ipsius munificentia tribui possit.

Hic nummus argenteus eximia raritatis est.

IMP. C. Q. HER. ETR. MES. DECIVS AVG. *Caput Herennii radiatum.*

VICTORIA GERMANICA. *Victoria gradiens cum ferto, & palma.*

Quum Zosimus Decium de barbaris victoriam retulisse referat his verbis, quos aggressus Decius, & omnibus præliis superior, præda quoque recepta, Victoriæ nuntius ante ejus mortem adsportari Romanam potuit, unde nummi cum Victoriæ typo cusi sunt. Imperator dicitur Q. Herennius, quod eum imperii participem fecerit, quando ad hoc bellum profectus est pater.

Hic nummus argenteus rarissimus est.

HO-

HOSTILIANI nummi ex argento rari sunt, cum titulo Imperatoris rariores: ex auro rarissimi.

C. VAL. HOSTIL. MES. QVINTVS NOB. C. *Caput Hostiliani radiatum; in aliis, C. OVAL. OSTIL. MES. COVINTVS CAES. AVG. in aliis, IMP. &c.*

ADVENTVS AVGVSTI. *Imperator eques dextram elevans, sinistra spiculum gerit.*

Non convenit titulus Augusti in averfa nummi parte exaratus, cum nomine Cæfaris, quod circa Hostiliani caput legitur, idcirco nec typus, nec epigraphæ *Adventus* ad eum spectat, sed Decii foci [Patris] est, monetarii incuria cum ejus effigie conjuncta; nam Hostiliani in Urbem ex nulla regione adventus, apud Historicos memoratur. *Hic nummus argenteus rarissimus est.*

CONCORDIA AVGG. *Duc dextræ junctæ.*

Eadem dextræ junctæ in nummis Hostiliani, & Q. Herennii, eorum concordiam indicant: nam ille hujus sororem acceperat in uxorem, & a Decio adoptatus erat [Hostilianus frater erat Herennii natu minor, non cognatus]; ne cum ipse & filius essent ad bellum Germanicum profecti, nova quidem in ejus gratiam moliretur Senatus, qui illius patrem Hostilianum contra Philippum appellaverat.

Hic nummus argenteus inter rariores habendus.

MARTI PROPVGNATORI. *Mars gradivus, dextra hastam, sinistra clypeum.*

Multi typi Hostiliano, & Q. Herennio communes sunt, utpote si-

Tom. II.

T t

mul

mul Cæsaribus: unde hic *Marti propugnatori* dicatus, in Q. Herennio, ob sacra huic deo facta pro ipsius protectione ad bellum Germanicum, etiam Hostiliano datur, quod Mars etiam bellator, ad arcendos hostes diceretur.

Hic nummus argenteus non obuius est.

PIETAS AVG. *Instrumenta pontificalia.*

Pietatem Hostiliani erga deos indicant pontificalia instrumenta in ejus nummis expressa, ob sacerdotium, quod Imperii candidatis a Principe conferebatur, Augusti primùm exemplo: unde mos ad alios Imperatores, erga Cæsares a se factos, dimanavit.

Hic nummus argenteus obuius, & frequens est; ex auro rarissimus. [Sed rarus etiam est ex argento.]

* C. OVAL. OSTIL. MES. COVINTVS AVG. *Caput Hostiliani radiatum.*

PVDICIT. AVG. *Figura muliebris velata sedens, dextra velo faciem obducens, sinistra hastam puram.*

Typus hic Pudicitiae quantum frequens in nummis Augustarum, tantum insolens in nummis Imperatorum. Et si quando occurrit, id accidit hisce temporibus, quibus omnia perturbata, & confusa erant; siue id tribuas monetariorum incertitiae, atque oscitantiae, siue festinationi, ut statim ab Imperatoris nuncupatione monetae ejus nomine signatae in vulgus mitterentur.

(1) *Hic nummus argenteus de rariorum numero est.*

ROMAE AETERNAE AVG. *Roma galeata sedens, dextra Victori-
ham, sinistra hastam: pro pedibus clypeus.*

Hostilianus Romae moratus est, dum Decius, & Herennius ad bellum essent profecti: sed iis in illo occisis, quum Trebonianus a militibus Imperator electus esset, Hostilianus in consortium imperii cum eo venit: unde Augusti nomen, & similis percussus, qui Gallo, nummus, cum epigraphe Romae Aeternae: de qua mox in eo dicturi.

Hic nummus aureus inter elegantiores recensendus.

SE-

(1) In museo D. Apostoli Zeno.

SECVRITAS AVGG. *Figura muliebris cubito sinistro sella innixa, brachio dextro capiti admoto.*

Nummus hic Hostiliani cusus est, dum ille Imperator esset cum Treb. Gallo renunciatus, postquam is pacem tributo a Scythis emisset, quasi tunc ille cum socio securitas esset P. Romani. Mulier sedet solito modo ut quieta: dextra caput sustinet, tanquam sub ea imperium requiescens: sceptrum, potestatis summæ insigne. *Hic nummus argenteus inter præstantiores collocandus.*

SÆCVLVM NOVVM. *Templum octo columnarum, in cujus medio figura sedens.*

Typus Philippi, monetarii errore, & incuria, in Hostiliani averfa nummi parte signatus est, ut sæpe observatur sub his Imperatoribus usque ad Gallienum: Sæculum enim novum appellatur, ob sæculares ludos anno ab Urbe condita millesimo a Philippo editos: de quibus suo loco dictum est.

Hic nummus argenteus rarissimus est.

SPES PVBLICA. *Figura muliebris stans, dextra florem trifidum, sinistra vestem sublevat.*

Spes in primis Cæsaribus simpliciter scribebatur, deinde sub aliis addita est vox *Publica*: hæc Juvenum dea depingitur ut juvencula, teste Artemidoro in deorum descriptione, *Spes Virgo, & quidem ridens*. Porro Lampridius in Elagabalo Spem veterem memorat, quasi dux essent, quarum altera senes etiam alat.

Hic nummus argenteus rarus est.

VBERITAS AVG. *Figura muliebris stolata stans, dextra crumenam, sinistra cornucopiæ.*

Hostilianus post Cæsaris appellationem, quam a Trajano in adoptione accepit, Augusti nomen etiam obtinuisse videtur, quando Q. Herennio, cum ad bellum Scythicum profectus est, eum communicavit titulum: unde modo Cæsar in nummis; modo Augustus, ut in hoc; modo Imperator; imo cum epigraphe *Augg.* quando Imperator cum Gallo appellatus est. De uberitate, pro ubertate, dictum est in Decio.

Hic nummus argenteus rarus, & conspicuus est.

VICTORIA GERMANICA. *Victoria gradiens, dextra extensa coronam, sinistra lauream.*

In Q. Herennio cum Imperatoris titulo similis *Victoria Germanica* epigraphe, & typus percussus est, qui in Hostiliano hîc observatur; quod indicat in utriusque honorem, Victoriâ a Decio relatam in nummis fuisse signatam: quum ante bellum u terque Imperator sit renuntiatus.

Hic nummus argenteus rarissimus est.

TRE-

TREBONIANI GALLI nummi ex argento triti, ex auro inter elegantiores computantur .

IMP. CAES. C. VIB. TREB. GALLVS AVG. *Caput Galli radiatum ; in aliis laureatum .*

ADVENTVS AVG. *Imperator eques pacificatoris habitu .*

Gallus post Decii, & ejus filii Q. Herennii necem, ab exercitu Moesiaco Imperator appellatus, pace tributo a Scythis empta, Romam venit : de quo Zosimus, *His rebus in hunc modum gestis, Romam venit, magnos ob constitutam cum barbaris pacem spiritus gerens*. In cujus adventus memoriam percussa est figura Galli in equo pacificatoris habitu .

Hic nummus argenteus pro elegante habendus .

AETERNITAS AVGG. *Figura muliebris stans, dextra phœnicem globo impositum .*

In Vibiorum familia, tanquam æternum futurum esset imperium, *Æternitas Augg.* nam ut Hostilianus a Decio ; ita post ejus mortem a Gallo adoptatus est, ut confirmat Zosimus, *Et alterum ex filiis ejus superstitem adoptabat* . Licet ille haberet filium Volusianum a se Cæsarem factum .

Hic nummus argenteus obuius est, ex auro rarus .

ANNOA AVG. *Mulier stans, dextra spicas, sinistra cornucopiæ .*

Prima Imperatoris cura, ut sibi populi Romani gratiam conciliaret, versus Annonam erat : nam rerum omnium abundantia in urbe, im-

imperium omnino stabilit, & conservat; quod designatur per ipsam Annonam matronæ instar sedentis, spicas ex una manu, & cornucopiæ ex altera gerentis.

Hic nummus aureus pro raro habendus est.

* CONCORDIA AVGG. *Figura muliebris stans, dextra pateram, sinistra cornucopiæ.*

Typus hic Concordiæ signatus est in auro, atque argento ad significandam concordiam vel inter Gallum, & Hostilianum, quo tempore eum Romæ Augustum declaravit, vel sublato peste Hostiliano inter eundem Gallum, & Volusianum, collata ei purpura Imperatoria.

(1) *Hic nummus aureus rarissimus est, argenteus vero inter rariores collocandus.*

PROVIDENTIA AVGG. *Figura muliebris stans cum globo, & hasta.*

Providentia etiam si dicatur *Augustorum*, tamen non ad Annonæ Providentiam spectat; sed explicanda de *Providentia deorum*, quæ ut solet per mulierem radio globum vertentem designatur: Gallus licet a militibus Imperator esset appellatus, id tamen deorum providentia factum fuisse denotare voluit.

Hic nummus argenteus rarus est.

ROMAE AETERNAE. *Figura galeata sedens, dextra Victoriolam, sinistra hastam, pro pedibus clypeus.*

Frequens est, in his ultimis superioris imperii, ut ajunt, Augustis, *Romæ æternæ* typus: quæ quum imperium a variis undique barbaris impeteretur, teste Zosimo, *Nec minus bello, quod undique statuendo velut emerferat*, Roma tamen Æterna videbatur futura, victoriam de hostibus semper referens: unde illius signum in augurium gerebat.

Hic nummus argenteus rarus est, & elegans.

SAECVLVM NOVVM. *Templum octo columnarum, in cujus medio figura sedens.*

Prodit iterum typus *Sæculi novi* in Gallo, ut aliis a Philippo Augustis, minime congruens; an id monetariorum incuria? an vero me-

(1) In Regio Parisiensi thesauro, ex Bandurio t. I. Numis. Impp.

TREBONIANUS GALLUS. 335

memoriam ludorum tanta magnificentia editorum perpetuam red-
dere, per aliorum Imperatorum nummos voluerint?

Hic nummus argenteus inter rariores recensendus.

VOTIS DECENNALIBVS. *In laurea.*

Mos erat sub auspicia novi Imperatoris, vota pro ejus salute in mul-
tos annos suscipere; unde ipsa *Decennalia* appellata sunt, seu quod
ipsa omni decennio solverentur, & altera susciperentur in alterum
decennium. Eorum inscriptio in corona ex quercu adponebatur,
quod vitam primi homines ex glandibus quercuum sustentarent.

Hic nummus argenteus rarus est.

VOLUSIANI nummi argentei frequentes, ex auro rarissimi sunt.

IMP. CAES. C. VIB. VOLVSIANO AVG. *Caput Volusiani laureatum; in aliis radiatum.*

ADVENTVS AVGG. *Imperator eques.*

Volusianus videtur a militibus Cæsar appellatus, quum mox patrem Gallum acclamassent, quod nomen tulisse confirmant ejus nummi cum Cæsaris appellatione etiamsi rari: sed Augustus a Patre quum Romam veniret, factus est: quod probant ejus nummi cum Augusti titulo, in ipsius cum patre adventu percussi.

Hic nummus argenteus inter elegantiores habendus.

APOLL. SALVTARI. *Apollo stans dextra ramum, sinistra lyram saxo impositam.*

Ut Apollo malis mederi credebatur, tanquam Medicinæ Deus, sic quum pestis sub Gallo sæviret, ut narrat Zosimus, *Nec minus bello quod undique scaturiendo velut emerferat, lucis etiam pestilens in oppidis atque vicis subsecuta*, Gallus, & Volusianus, uterque sub effigie Apollinis salutiferi signatus est.

Hic nummus aureus rarissimus est.

IVNONI MARTIALI. *Templum, in cujus medio figura sedens.*

Peculiaris est hic *Iunoni Martiali* in Gallo, & Volusiano typus, cum dea in templo pulcherrimo sedente: illud a Sexto Rufo in VIII. regione adsignatur, quod restaurasse videntur illi Imperatores.

Num-

Nummum similem æreum maximi moduli pulcherrimum possidet Ill. Episcopus Apamiensis designatus, qui insignem eorum seriem locuples possidet, quam parat publicam reddere.

Hic nummus ex argento obuius est, ex auro inter rariores ponendus.

LIBERALITAS AVG. *Figura muliebris cum tessera, & cornucopia.*

Monimentum est congiarii a Gallo, & Volusiano dati P. Romano, de quo altum est apud Historicos silentium, & quod tantum ex nummorum commendatione eruitur. Mulier tesseram gerit, in qua quæcumque in congiarii distributione populo erogabantur, adnotabat.

Hic nummus argenteus rarus est.

IMP. C. VA. F. GAL. VEND. VOLVSIANO AVG. *Id est, Imperatori Cæsari Vandalico Finnico Galendico Vendenico Volusiano Augusto. Caput laureatum.*

MARTI PACIFERO. *Mars galeatus dextra ramum, sinistra hastam.*

Ut Commodus dictus est *Sarmaticus*, ob Sarmatas a M. Aurelio devictos: sic Volusianus omnia Sarmatiæ populorum a Gallo patre tanquam victorum cognomina gestat. Vandalos, Finnos, Galindas, & Vendenos memorat hoc tractu Ptolemæus lib. 3. Vide quæ de iis in nostro Coloniæ tomo secundo diximus, fol. 316. Volusianus ob pacem cum iis populis a patre initam, dicitur Mars Pacifer.

Hic nummus argenteus ob hanc epigraphen in anteriori parte, inter rarissimos adservandus.

MONETA AVGG. *Tres monetæ stantes.*

Monetæ in Volusiani nummis exhibentur, non ut harum restitutoris: nam illi non ex meliore argento sunt, quam superiores; sed ad monetam novam cum ejus effigie percussam, indicandam. Tres adponuntur mulieres, quum ex auro, argento, & ære pro usu publico signarentur.

Hic nummus aureus rarissimus est.

* IMP. C. VA. F. GAL. VEND. VOLVSIANO AVG. *Caput Volusiani radiatum.*

Tom. II.

V V

P A X

PAX AVG. *Figura muliebris stolata stans, dextra ramum, sinistra hastam transversam.*

Vaillantius in parte antica nummi legit, *Imperatori Cæsari Vandalico, Finnico, Galendico, Vendenico, Volusiano Augusto*, ut in superiore nummo cum epigraphe *Marti Pacifero*. Tituli ob devictas nationes Imperatoribus attributi non anteibant nomina, sed subsequerantur, nec dicebatur Sarmaticus Commodus, Britannicus Geta, sed Commodus Sarmaticus, Geta Britannicus. Restituenda itaque sunt cum Harduino sua nomina Volusiano, legendo *Imperator, Cæsar, Valens, Finnius, Gallus, Vindex Volusiano Augustus*. Volusianus æque in nummis legitur, ac Volusiano.

(1) *Hic nummus argenteus ob capitis epigraphen de rariorum numero est.*

PUDICITIA AVG. *Mulier stolata sedens, dextra velo faciem obducit, læva hastam transversam.*

Pudicitia Augustæ minime convenit Volusiano, sed unus est ex illis typis, monetariorum errore, in nummis Imperatorum, & Augustarum percussus: hic enim erat Otaciliæ, aut Etruscillæ, ut forma hujus temporis demonstrat.

Hic nummus argenteus pro raro numeratur.

* IMP. C. VA. F. GAL. VEND. VOLVSIANO AVG. *Caput Volusiani radiatum.*

ROMAE AETERNÆ AVG. *Figura muliebris galeata insidens clypeo, dextra Victoriolam, sinistra hastam.*

Hic idem typus habetur in nummo Galli Patris. Quamvis ex omni parte Romanum imperium Barbarorum adgressiones proscinderent, Roman tamen perpetuo mansuram Imperatores populo Romano pollicebantur.

(2) *Hic nummus argenteus, præsertim ob epigraphen capitis rarissimus est.*

* *Eadem Capitis epigraphe.*

UBERITAS AVG. *Figura muliebris stans, dextra crumenam, sinistra cornucopiæ.*

Uberritatem rerum omnium per nummos in crumena contentos, pe-

(1) In museo Editoris.

(2) In museo D. Apostoli Zeno.

pecunia enim cuncta parantur, perque cornucopiæ aptissime indicari palam est. Hic typus tum Deciis, tum Gallis communis est.

(1) *Hic nummus argenteus ob epigraphen capitis rarissimus est.*

VOTIS DECENNALIBVS. *In laurea.*

Vota decennialia pro Treboniani patris salute suscepta, videntur etiam pro Volusiano ejus filio facta, quum similis eorum memoria in utriusque nummis signata super sit: at quum hæc vota pro vitæ principum diuturnitate perpetrata essent, & glandibus primi homines ad vitam sustentandam, pro cibo uterentur; ideo hæc epigraphæ in corona quercea adponebatur.

Hic nummus argenteus rarus est.

G.B. Sintes

(1) In museo D. Apostoli Zeno.

ÆMILIANI nummi ex argento pro raris numerantur, ex auro unus a nobis inspectus.

- ★ **IMP. AEMILIANVS PIVS FEL. AVG.** *Caput Æmiliani radiatum.*
APOLLO CONSERVAT. *Apollo nudus stans, dextra ramum, sinistra lyram humi positam.*

Vaillantius unum dumtaxat aureum nummum Æmiliani se vidisse affirmat. Ecce alterum, quem Bandurius producit ex Regio Parisiensi thesauro. In hoc Apollo exhibetur, cujus numen votis publicis invocabatur ea præsertim tempestate, qua pestis late per imperium Romanum grassabatur.

(1) *Hic nummus aureus rarissimus, & præstantissimus est; argenteus rarus.*

- IMP. CAES. AEMILIANVS P. F. AVG.** *Caput Æmiliani laureatum, in aliis radiatum.*

CONCORDIA AVGG. *Duc dextra junctæ.*

Tanta typorum confusio in his ultimis Imperatoribus occurrit, ut continuo alii pro aliis exhibeantur. En Æmilianus, qui solus imperavit cum epigraphe *Concordia Augg.* & dextris duabus junctis, qui typus Q. Herennii, seu Hostiliani est; alterum æreum vidimus cum *Æternitas Augg.* ad Treb. Gallum, aut Volusianum spectantem. [Bandurius t. 1. Numis. Imp. interpretatur de Concordia inter Augustum, & Augustam, quum in nummis **CONCORDIA AVGG.** legatur, ubi exhibentur capita adversa viri, & uxoris.]

Hic nummus argenteus rarissimus est.

DIA-

(1) In thesauro Regio Parisiensi, ex Bandurio t. 1. Numis. Imp.

DIANAE VICTRICI. *Diana stans Venatrix.*

Diana cognomine *Victrix* in Æmiliani nummis peculiariter exhibetur; an ea ut Apollo frater contra pestem hoc tempore sævientem, invocata sit? an vero ut tutelarisi Ephesi dea, Scythas urbem diripientes *Victrix* per Æmilianum pepulerit? Zosimus autem ait, *Quum Scythæ jam in Asiam quoque transgressi essent, omniaque ad Cappadociam & Pessinuntem, & Ephesum usque diripuisent.* *Hic nummus aureus eximia raritatis est, & elegantia.*

* ERCVLI VICTORI (sic) *Hercules nudus stans, dextra clava innixus, sinistro brachio sustinet leonis exuvias.*

Herculi, monstra vincenti comparatur in hoc nummo Æmilianus, qui Scythas, seu Gothos imperii Romani limites ingressos, & omnia ferro, & igne vastantes prælio vicit, ingenti edita strage; ob quam victoriam a militibus, abrogato inertis Gallo imperio, Imperator electus est.

(1) *Hic nummus argenteus rarus est.*

IOVI CONSERVAT. *Jupiter porrigit globum Imperatori. [Apud Editorem Jupiter nudus stans, dextra fulmen, sinistra hastam protegit Imperatorem sub minori forma togatum, dextram attolentem.]*

Barbari undique imperium Romanum populabantur, & Æmilianus ex Zosimo, *Præter expectationem barbaros in iis locis repertos aggressus est, quumque magnam eorum partem occidisset, & milites in barbaricum solum transduxisset;* sub Jove Conservatore exhibetur, quasi Jupiter ei orbem Romanum ad gubernandum dedisset, ut denotat typus.

Hic nummus argenteus pro rarissimo habendus.

MARTI PACIFERO. *Mars galeatus cum ramo, & hasta.*

Pacem cum Scythis etiam fecisse Æmilianum denotant nummi cum epigraphæ *Paci Aug. & Marti Pacifero*, quam verisimile est iniisse, quum in Italiam contra Gallum, & Volusianum ex Moesia venerit. Marti comparatur Æmilianus, quod inter eos populos, quibus pacem procuraverat, ille procreatus existimaretur, ex Sophocle.

Hic nummus argenteus inter rariores censendus.

MAR-

(1) In museo D. Apostoli Zeno.

MARTI PROPUGNATORI. *Mars galeatus gradiens, dextra hastam, læva clypeum.*

Ut Mars apud Dacos, Moesios, & Thraces, quos infestabant Scythæ, natus erat; ex Modesto, & Arnobio; ideo Æmilianus sub Martis Propugnatoris id est Defensoris effigie repræsentatur: quasi eorum tutelam suscepisset, unde Mars Pacifer in superiore nummo cognominatur.

Hic nummus argenteus rarus est.

* ROMÆ AETERN. *Figura muliebris galeata stans, dextra globum, cui Phœnix insistit, hastam transversam sinistra, clypeo grandiore supposito.*

Figura hæc muliebris Roma est; galeata, quia suis se armis tuetur; sustinet globum, quia terrarum orbi dominatur; globo insistit Phœnix ad declarandam ejus æternitatem; hasta, & clypeo munitur, quum ad debellandos hostes, tum ad protegendos socios.

(1) *Hic nummus argenteus rarus est.*

VICTORIA AVG. *Victoria gradiens, dextra coronam, læva palmam.*

Victoria vel ad eam spectat, quam de barbaris retulit Æmilianus, de qua Zosimus, *Itaque coactis eorum locorum copiis, quæ jam ex parte contra barbaros victoria*; vel ad illam, quam de Gallo, aut Volusiano reportavit: de qua Aur. Victor, *Ad quem expugnandum profecti, Interamnæ a suis caduntur, spe præmii majoris ab Æmiliano: cui nullo labore, seu detrimento victoria obveniebat.*

Hic nummus argenteus rarus est.

VOTIS DECENNALIBVS. *In corona laurea.*

Votorum decennialium pro salute Æmiliani a Senatu susceptorum monimentum est: nam parum Romanis gratus erat Gallus, quum tributum Scythis fecisset, quod Æmilianus militibus dispersit, & eos aggressus profligavit: de Gallo narrat Zosimus, *Quum autem negligenter imperium Gallus administraret*: Ideo a militibus occisus est, ut se Æmiliano darent.

Hic nummus argenteus inter rariores habetur.

V A-

(1) In museo Editoris.

VALERIANI nummi ex argento vulgares, ex auro inter rariores habentur.

IMP. C. P. LIC. VALERIANVS AVG. *Caput Valeriani radiatum, in aliis laureatum.*

BONAE FORTVNAE. *Fortuna stans, dextra temonem, sinistra cornucopiae.*

Ut quisque Fortuna sua utitur, ita *bona* dicta, Græcis *Ἀγαθὴ Τύχη*, Romæ in Capitolio colebatur, cui sacra fecisse videtur Valerianus, ut ea prospera, & secunda contra barbaros undique Romanas provincias populates, uteretur.

Hic nummus argenteus inter rariores habendus.

* **CONCORDIA AVGG.** *Valerianus, & Gallienus togati stantes dexteris jungunt.*

Cusus hic nummus, quum Gallienum Cæsarem a Senatu dictum Valerianus pater socium Imperii assumpsit. Per dexterarum junctionem indicatur concordia, qua rempublicam erunt administraturi, & divisis invicem copiis provincias tum Orientis, tum Occidentis adversus barbaros propugnaturi.

(1) *Hic nummus argenteus inter rarissimos habendus est.*

DEO VOLCANO. *Vulcanus in templo quatuor columnarum.*

Templum Dei Volcani restaurasse videtur Valerianus, ut hunc sibi propitium haberet, & arma, quibus opus habebat contra tot barbaros,

(1) In museo D. Focaultii ex Bandurio t. I. Numif. Impp.

ros, suppeditaret; illius ædes a Sexto Rufo in ix. regione Circi Flaminii assignatur. Tristanus Valerianum Volcano templum hoc extruxisse existimat. Tom 3. pag. 130.

Hic nummus argenteus pro raro habetur.

★ DIANA LVCIFERA. *Diana stans, utraque manu facem accensam tenet.*

Dianam coluit Valerianus Apollinis sororem, cui etiam templum vel ædificavit, vel instauravit; ut utriusque numinis auxilio sævissimæ pesti, qua omnes Romani Imperii provinciæ, & simul urbs æterna affligebantur, finis imponeretur.

(1) *Hic nummus argenteus rarissimus est.*

GALLIENVS CVM EXER. SVO. *Cippus, supra quem Jupiter dextra Victoriæ, & in quo IOVI VICTORI.*

Quum undique imperium Romanum barbari sub Valeriano infestarent, ipse Gallienum filium imperii consortem deligit, & teste Zosimo, *Ut Persis resisteret, Europæos exercitus filio tradit.* Gallienus contra Germanos profectus, victoria de iis relata, aram Jovi Victori cum exercitu suo dedicat, cujus monumentum est nummus.

Hic nummus argenteus rarus est.

★ GERMANICVS MAX. TER. *Trophæum inter duos captivos humi sedentes.*

Plures Victorias Valerianus per filium suum Gallienum obtinuit de Germanis, ob quas Germanici titulo ornatus fuit. Hic nummus numerum Victoriarum designat, tres nempe obtinuisse, ob quas ter Germanicus Maximus appellatus fuit.

(2) *Hic nummus argenteus rarissimus est, & singularis.*

IOVI PACATORI ORBIS. *Jupiter sedens, dextra pateram, sinistra hastam: pro pedibus aquila.*

Valerianum, ut mos erat, ante bellum contra Persas susceptum sacra fecisse Jovi denotat nummus, quem appellat Pacatorem orbis: ut imperium bellorum procellis undique conflictatum, pace tranquillum reddat: ideo pateram gerit ad sacra denotanda, & sedet tanquam quietus, & Pacifer.

Hic nummus argenteus pro raro notatur.

LIBE-

(1) In thesauro Brandeburgico, ex Bandurio t. 1. Numif. Impp.

(2) In Regio Parisiensi thesauro, ex Bandurio t. 1. Numif. Impp.

LIBERALITAS AVG. *Figura muliebris stans, dextra tesseram, sinistra cornucopia.*

Congiarium Valerianus sub auspicia imperii P. Romano distribuit, in cujus memoriam percussus est nummus cum muliere tesseram gerente.

Hic nummus argenteus non obuius est; ex auro inter rariores habendus.

LIBERALITAS AVGG. *Duo Imperatores sedentes in substructione, ut in nummo aereo Philippi junioris.*

Liberalitas illa a Valeriano data est, dum Augustum Gallienum appellavit, quem Cæsarem fecerat Senatus, ut refert Aur. Victor, *Ejus filium Gallienum Senatus creat.* Cui etiam consulatum dedit, initio anni v. c. 1007. unde ipsi duo in curulibus exhibentur, *Hic nummus argenteus elegantissimus est.*

LIBERALITAS AVG. *In aliis AVGG. III. Liberalitas stans, ut supra.*

Tria erogasse congiaria Valerianum nos edocent ejus nummi, forsitan plura: sed quando hoc tertium distribuerit, si mihi conjecturæ locus, dum Cæsarem fecit Valerianum juniorem filium, quem in processu consularis pompa duxit, ut in numismate maximo Ill. Episcopi Apaniensis observatur, eo anno, quo in Persas abiit.

Hic nummus ex argento rarus, ex auro inter rariores.

* ORIENS AVGG. *Sol nudus stans, pallio ad humeros rejecto, dextram attollens, sinistra flagrum tenet.*

Quum undique a Barbaris imperium Romanum armis impeteretur, Valerianus Gallienum filium Imperatorem declaravit, relictoque Gallieno, ut Galliam, & Germaniam tueretur; ipse collectis legionibus ex vicinis Provinciis ad bellum Orientale adversus Scythas, qui Asiam populabantur, & Persas, qui Mesopotamiam, & Syriam jam ceperant, proficisci statuit. Ea de causa signatus est in nummo Oriens Augustorum, victoriis Valeriani jam destinatus.

(1) *Hic quinarius argenteus de rariorum numero est.*

- ★ PIETAS AVG. *Valerianus togatus, & laureatus stans a sinistris ad aram ignitam, pateram tenet dextra, sinistra demissa scipionem; a dextris Gallienus pariter laureatus, & togatus stans ex adverso, pateram dextra, sinistra scipionem elatum, in cuius apice aquila.*
Exhibetur in hoc nummo solemniter ritus, quo Valerianus Gallienum Augustum nuncupavit. Ambo nempe sinistra imperii insignia gestant; dextra tenent pateras; stat media ara accensa, supra quam libatum vinum effundunt.

(1) *Hic nummus argenteus rarus est.*

- P. M. TR. P. V. COS. IIII. P. P. *Due figurae togatae clypeis insistentes, sinistris hastas gerunt.*

Figurae togatae illae, duo sunt Valeriani filii Gallienus nempe, & Valerianus junior: ille Augustus jam pridem factus, hic Caesar appellatus a patre in hac v. tribunitia potestate, cum consulatum IIII. suscepisset; quem ob Caesaris titulum filio juniore concessum, tertium supra congiarium dedisse augurabamur, id procul dubio confirmat.

Hic nummus argenteus rarus est.

- RELIGIO AVG. *Diana Venatricis habitu, dextra telum, sinistra arcum gerit.*

Singularem Valeriani cultum erga Dianam, quam hic Venatricis habitu exhibet nummus, denotat; cui templum construi curavit in regione vi. Urbis, quod Sex. Rufus Valeriani nomen tulisse refert, *Diana Valeriana*. Illud dexterae signum in hoc templo positum, Dianae esse videtur.

Hic nummus argenteus rarissimus est.

- RESTITVT. GEN. HVMANI. *Figura stat capite radiato dextram elevans, laeva globum gerit.*

Quum in Persas, qui Syriam devastabant, Valerianus iter suscipere: in felix augurium *Restitutor generis humani* magno elogio appellatur, & sub Orientis figura, capite radiato insignitur, globum gerens, tanquam orbem Romanum restituturus.

Hic nummus argenteus inter rariores recensendus.

RESTI-

---

(1) In museo Editoris.

RESTITVTOR ORBIS. *Figura paludata stans, dextram mulieri genuflexæ porrigit. Varii sunt typi.*

Valerianus, ut ait Zosimus, *animaduerso periculo, quod imperio Romano cunctis ex partibus immineret*, ad expellendos ex Europa barbaros Gallienum cum ducibus misit, ipse contra Persas profectus est, in augurium dictus est *Restitutor orbis*. Sed eventus rei non successit: a Persis captus est, apud quos maximo dedecore nominis Romani, miserrime periit.

Hic nummus argenteus rarus est.

RESTITVT. ORIENTIS. *Mulier stolata stans, coronam Imperatori paludato porrigit. Diversi sunt typi.*

Sub Orientis nomine, provinciæ Persis proximæ appellabantur, quum respectu Romæ ad Orientem vergerent: contra Saporem eas populantem profectus Valerianus, Orientis Restitutor dicitur, cui mulier sub Genii forma, tanquam jam victori coronam porrigit; sed ut de eo Trebellius Pollio refert, *Puderet altius virum extollere, qui fatali quadam necessitate victus est.*

Hic nummus argenteus rarus est.

* SECVRIT. PERPET. *Figura muliebris stans, dextra hastæ innititur, sinistro cubito columnæ.*

Securitas hæc perpetua non in perspecta virtute militari Valeriani reposita tantum erat, sed in filiis Gallieno, & Valeriano, quorum primus natu major ad imperii societatem a Patre vocatus fuerat, & alter jam Cæsar, & Princeps juventutis declaratus, atque in Cornelio Salonino Gallieni filio, ab avo ad Cæsaris dignitatem evecto.

(1) *Hic quinariarius argenteus rarus est.*

VICTORIAE AVGG. *Victoria in bigis dextra flagrum.*

Bigæ illæ, quas agit Victoria, non ad Victorias a Valeriano, aut Gallieno contra barbaros relatas: sed ad agonem Capitolinum ab illis Romæ celebratum, in quo eorum alter bigæ præmium retulit, ut videre est in similibus Severi, & Caracallæ nummis: de quibus in nostro libro de Coloniis tom. 2.

Hic nummus argenteus inter rariores computandus.

XX 2

VR

(1) In museo Editoris.

VICTORIA PARTHICA. *Victoria coronam porrigit Imperatori paludato stanti. Diversi sunt typi.*

Non in argumentum Victoriæ typus in nummis Imperatorum videtur signatus, quamvis ex levi causa aliquando factum: at in Valeriano, quum is a Persis captus sit, reclamabunt omnes. Bellum diu gessisse narrat Aur. Victor, *Bellum per Mesopotamiam anceps, diuturnumque instruit.* Et tantum sub pacis colloquio captus est. *Hic nummus argenteus inter rariores censendus.*

VIRTUS AVGG. *Due figurae paludatae stantes, altera globum dextra, hastam sinistra; altera Victoriæ dextra, hastam læva.*

Virtus Valeriani, & Gallieni designatur hoc lemmate, tanquam pater armorum virtute orbem Romanum conservaret, & filius victoriis contra Germanos relatis, illum illustraret.

Hic nummus argenteus rarus est.

VOTA ORBIS. *Due Victoriæ scribentes in clypeo S. C. palmae arbori appenso.*

Valerianus apud Trebel. Pollionem Imperator factus dicitur, *Non tumultuario populi concursu, non militum strepitu, sed jure meritorum, & quasi ex totius Orbis una sententia.* Ideo duæ victoriæ, quarum testes sunt ejus nummi, *Germanica* nempe, & *Parthica*, seu in augurium, seu in monimentum vere relatarum, *Vota Orbis* dicuntur ex Senatusconsulto.

Hic nummus argenteus inter rariores recensetur.

* VOTIS DECENNALIBVS. *In corona quercea.*

Hæc vota suscepta sunt, statim ac Valerianus Imperii habenas recepit. Tanto enim omnium consensu, & lætitia ejus electio probata est, ut prospera omnia sub tanto Principe sperarent, & vota pro ejus incolumitate per integrum decennium conciperent.

(1) *Hic nummus argenteus rarissimus est.*

MA-

(1) In Thesaur. Ser. Cenomanensium Ducis, ex Bandurio t. 1. Num. Impp.

MARINIANÆ nummi ex argento non obvii, ex auro hactenus non inspecti sunt.

DIVAE MARINIANÆ. *Caput Marinianæ velatum.*

CONSECRATIO. *Pavo fert Marinianæ animam in cælos.*

Duas habuit uxores Valerianus, priorem, ex qua natus est Gallienus: alteram, ex qua Valerianus junior; hanc vero ejus imperii initio mortuam esse arguunt ipsius nummi ob consecrationem in iis denotatam a Senatu Valeriani precibus concessam. Pavo Junonis ales divæ, tanquam alterius Junonis, animam in cælos efferre existimabatur.

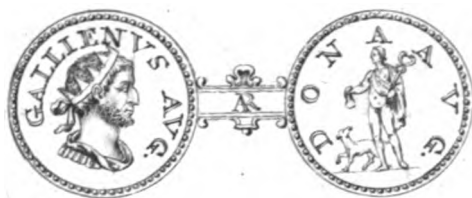
Hic nummus argenteus pro raro habetur in Italia.

CONSECRATIO. *Pavo cauda expansa.*

Non alia Principum foeminarum quam virorum, consecrandi ratio, nisi quod Pavo illarum esset consecrationis, Aquila horum esset symbolum: Pavo autem Junonis ales, ipsi sacra est, ut refert Athenæus lib. 14. quod in Junonis Samiæ templo primum editi, ac educati fuerint; genus inde in alias regiones propagatum sit.

Hic nummus argenteus ejusdem est raritatis, ac superior.

GAL-

GALLIENI nummi ex argento triti, & obvii, ex auro rari sunt.

* **GALLIENVS AVG. Caput Gallieni radiatum.**

ABVNDANTIA AVG. Fluvius seminudus dextrorsum decumbens dextra arundinem, sinistra urnæ innixus. In imo S. P. Q. R.

Fluvium hunc Nilum puto, a quo Ægyptus frugum abundantiam percipiebat, & ab Ægypto Romam frumenta convehebantur. Quum enim, referente Pollione, *Æmilianus apud Ægyptum sumpisset imperium, & occupatis horreis multa oppida malo famis pressisset; hunc dux Gallieni Theodotus confictu habito cepit, atque Imperatori Gallieno vivum transmisit.* Itaque Senatus, Populusque Romanus abundantiam restitutam Gallieno gratulatus est.

(1) *Hic nummus argenteus rarissimus est, & singularis.*

IMP. GALLIENVS AVG. Caput Gallieni laureatum.

ADVENTVS AVG. Imperator eques pacificatoris habitu.

Gallieni in Urbem ex Germania adventus monumentum est, de quo loquitur Zosimus, *His rebus omnibus conturbatus Gallienus, Romam reversus est, ut illato ab Scythis Italiæ bello remedium afferret:* Eques Pacificatoris habitu exhibetur, ut solent Romani Principes in adventuum typis repræsentari.

Hic nummus aureus rarissimus est.

AETER-

---

(1) In museo D. Abb. de Rothelin.

ÆTERNITAS AVG. *Lupa cum puerulis.*

Æternitas Imperatorum Romanorum infimis his temporibus varie designata est, in Gordiano tertio per Solem gradientem, in Philippo per Elephantem, in Maxentio per Castorem, & Pollucem, in Gallieno autem per Romulum, & Remum lupæ ubera sugentes, tanquam æternos. Ipsi in Probo, sub alia insigni epigraphe *Origini Aug.* exhibentur.

Hic nummus argenteus inter elegantiores numerandus.

ÆTERNITATI AVG. *Dux dextræ junctæ.*

Æternitatis titulus, quo Romani Imperatores suos affecerunt, inter serviles, & aulicas adulationes jam a tempore Trajani, extitit apud Plinium jun. lib. x. ep. 67. Dux illæ dextræ concordiam inter Valerianum, & Gallienum denotant, quæ æterna optatur: porro hic patrem in servitute senescere permisit.

Hic nummus argenteus rarus est.

APOLLINI CONS. AVG. *Centaurus dextra globum, sinistra temonem inversum.*

Gallienus inter tot bellicas clades, inter pestem ita sævientem, & inter frequentes terræ motus, deos omnes invocasse videtur, ut eum ab his periculis conservarent, quos per animalia ipsis sacra, in nummis expressit, ut eos observare licet. Centaurus ex Manilio, Apollini est sacer, ut & Gryphus ex Fulgentio.

Hic nummus argenteus frequens est. Alius in quo gryphus, cum eadem epigraphe, non obviat.

BONAE FORTUNAE. *Fortuna stans, dextra temonem, sinistra cornucopiae.*

Fortunam Gentes deam credere, eique templa construxere, multisque nominibus eam nuncupavere. Apud Romanos Bona Fortuna in Capitolio culta fuit, Mala in Esquiliis. Gallienus ad illam ut & ad alia numina in periculoso rerum suarum æstu confugisse videtur.

Hic nummus argenteus inter rariores locandus.

COHH. PRAET. VI. P. VI. F. *Leo gradiens.*

Cohors Prætoriana sextum Pia, sextum fidelis, dicitur in Gallieni nummo, in memoriam Pietatis, qua erga Imperatorem suum usa est

est contra Tyrannos, & fidem, quam ipsi præstitit, cujus memor Princeps, leonem ejus insigne in nummis cum ejusmodi elogio adponi curavit. Vide Tristenum de cohortium numero.

Hic nummus argenteus rarus est.

CONCORDIA AVGG. *Dux dextræ junctæ.*

Dux dextræ simpliciter junctæ, mutuam Principum concordiam denotant, præsertim cum epigraphe *Concordia Augustorum*, nummus autem Nervæ habet *Concordia exercituum*. An vero illa intelligenda sit inter Valerianum, & Gallienum, quum hic typus in patre non occurrat, aut inter Gallienum, & Valerianum juniorem contra Tyrannos; postquam captus est eorum pater?

Hic nummus argenteus rarus est.

CONSERVAT. PIETAT. *Figura Imperatoris patudati stans, dextram extendit versus puerum genuflexum, sinistra hastam.*

Typus Imperatoris dextram versus puerum genuflexum tendentis cum epigraphe *Conservator Pietatis*, videtur indicare Gallienum, etsi tot ille urgeretur bellis, in quibus necessariae erant pro re militari impensæ, nihil ex alimentis Italiæ, aut Urbis detrudere voluisse, imo ipsis conservasse, in cujus rei memoriam percussi sunt nummi, tanquam munificentissimo Principi.

Hic nummus argenteus eximia raritatis, & elegantia est.

COS. IIII. P. P. *Gallienus in quadrigis triumphalibus dextra ramum, læva equorum habenas.*

Consulis quartum titulus, has quadrigas ad pompam hujus consulatus a Gallieno initi anno 1014. spectare denotat; etiamsi hoc anno Macrianum, & filios per Aureolum magna strage vicerit, nullum de tyrannis triumphum egit; sed unicum de Persis, si Pollioni fides. De bellis autem civilibus triumphare non solebant Imperatores. [Lapsus est Vaillantius, & cum Vaillantio Bandurius in explicatione hujus nummi, ut patebit infra ad nummum P. M. T. R. P. X. COS.]

Hic nummus argenteus inter præstantiores habendus.

DEO AVGVSTO. *Caput Augusti laureatum.*

Principes Romani inter divos relati, a Gallieno restituti sunt ple-
rique,

rique, cum eorum effigie in nummis argenteis, & epigraphe *Divo*, verbi gratia, *Augusto* circa aram ignitam, seu aquilam consecrationis symbolum: sed in hoc aureo Augustum, ut Imperii fundatorem, ad aliorum distinctionem, cum effigie sua conjunxit, & epigraphe *Deo Augusto*, ut jam in Colonia Tarraconensi vocatum monuimus in lib. Colon. pag. 66.

Hic nummus aureus rarus est.

DEO MARTI. *Figura galeata stans in templo, dextra clypeum, sinistra hastam.*

Templa in nummis Imperatorum, aut eorum a Principe, in cujus nummis exhibentur, a fundamentis erectionem, vel illorum ab iis restaurationem indicant: Martis ut Volcani templum memoratur in ix. Regione Circi Flaminii: ideo illa a Valeriano, & Gallieno constructa, potius quam restaurata auguramur.

Hic nummus argenteus rarus est.

DIANAE CONS. AVG. *Diana venatricis habitu, dextra arcum, sinistra hastam inversam: pro pedibus cervus.*

Inter alia numina, quæ pro Conservatoribus suis invocavit Gallienus, occurrit Diana, quæ & sub epigraphe *Diana Felix* etiam visitur, quam Valerianum patrem præcipue coluisse diximus: tum ob ejus nummum cum inscriptione *Religio Augg.* tum ob ædes ab illo dictas *Valerianas* in vi. Regione memoratas.

Hic nummus argenteus nec rarus, nec obuius est.

DONA AVG. *Mercurius stans cum petaso in capite, dextra crumenam, sinistra caduceum: pro pedibus canis.*

Hanc epigraphen ad Mercurii dona, ex Pollione recte Com. Medobarbus retulit pag. 373. *Gallienus Oratione, Poemate, atque omnibus artibus clarus.* Mercurius vero Ægyptiis literas demonstrasse putabatur; eas illum invenisse, Cicero & Aristides tradunt: ideo sermonis Deus ab antiquis existimabatur.

Hic nummus argenteus inter rariores collocandus.

FIDEI MILITVM. *In aliis FIDEI EQVITVM. In laurea.*

Ut exercitus, seu legiones sibi Imperator in tot bellis externis, seu civilibus conciliaret, ingeniose militum, & equitum fidem publice in

nummis extollere Gallienus excogitavit, ne illorum animos a se alienaret, & quidem in laurea apponere, ut victoriam illorum auxilio, & virtute contra barbaros, & hostes se expectare demonstraret.

Hi nummi auri rariores sunt argenteis.

FIDEI PRAET. *Tria signa militaria.*

Gallienus ut se fidem legionum expertum denotaret, ita & Prætorianorum testatur hoc signorum militarium lemmate. Per Prætorianos, cohortes Prætorianas intelligit. Sub Augusto novem institutæ sunt, unaquæque ex mille hominum composita; sub Galba auctæ sunt ad duodecim: qui numerus sub Severo adhuc computabatur ex Dione.

Hic nummus argenteus rarus est.

Eadem epigraphe. Genius stans, dextra pateram, sinistra cornucopia, pone eum signum militare.

Sub Genio cohortium Prætorianarum Gallienus ipse in nummo perhibetur, ut alii Imperatores Genii Senatus dicti sunt: at quum Prætoriani Principis corporis seu custodiæ essent constituti, cum iis blande & benevole agebat, ne aut eum defererent, aut occiderent: quare illis largitionibus sæpe distributis, earum Genius appellabatur.

Hic nummus aureus inter rariores locandus.

HERCVLI CONS. AVG. *Aper.*

Inter tot deos a Gallieno in nummis Conservatores appellatos, prodit Hercules, cum apro ipsi sacro: erat enim aper terribilis in regione Calydoniæ, qui non solum segetes devastabat, sed occurrentes homines dentibus lacerabat; illum clava mactavit, & humeris in civitatem omnibus mirantibus tulit: unde ei pro symbolo datus est.

Hic nummus argenteus inter elegantiores adscribendus.

* INVICTVS. *Sol nudus stans, dextra protensa, pallio in brachium sinistrum rejecto, flagrum sinistra tenet; in area a dextris stella.*

Sol non solum Æternitatis symbolum Veteribus habebatur, sed etiam Invictæ fortitudinis; nihil enim illi detrahit temporum diver-

veritas, sed neque perpetuus cursus eum fatigat. Gallieno titulum Invisi tribuit Inscriptio Vasiene reperta, quam ex Miscellaneis Sponii Bandurius recitat, in qua Vasienses P. L. Gallieno Invisi adclamant.

(1) *Hic nummus argenteus rarissimus est, & singularis.*

IO. CANTAB. *Jupiter stans, dextra fulmen, sinistra hastam.*

De Jove Cantabro altum est silentium, quem Cantabri Hispaniæ Tarraconensis populi coluisse videntur, a quibus nomen habet. illos bellicosos fuisse memorat Silius Italicus, quos quum Gallieni duces aggredierentur, illorum numini topico sacra fecisse videntur, ut ipsum sibi propitium redderent, antiquo Romanorum more, qui ita hostium deos precibus, & sacrificiis sollicitabant: In ejus victoriæ monumentum, nummos *Jovi Cantabro* dedicavit.

Hic nummus argenteus rarissimus est.

IOVI CONSERV. AVG. *Capra.*

Capra pro Jovis symbolo exhibetur, quum ille infans nutriendus in Creta, Themidiæ Altheæ datus esset: hæc erat domina capræ, quæ ex ea Jovem nutrit: illa vero in mercedem inter astra collocata est, ex Germanico supra Aratum commentatore. Alii aliter rem memorant. Vide Diodorum, & Plutarchum.

Hic nummus argenteus rarus est.

IOVI CRESCENTI. *Puer insidens capræ.*

Aut est hic typus ex Salonino, monetariorum errore, Gallieno junctus, aut in illius gratiam a patre communicatus: ut ut sit ad Saloninum spectat, cujus tenera ætas *Jovi crescenti* in Creta ab Amalthea Capra nutrito comparatur: qui nummus Salonino cusus est, quando Cæsar a patre factus est: de quo vide Tristanum tom. 3. fol. 119.

Hic nummus argenteus inter elegantiores habendus.

IVVENTVT. AVG. *Jupiter nudus stans, dextra Victoriolam, sinistra hastam.*

Juventus Romanis, Hebe Græcis dicta est, cui sacra faciebant juvenes, quum vesticipes barbæ primitias ponerent: Gallienus autem sæpe lanugine ornatus in nummis visitur, quam quum depo-

Y y 2

suif-

(1) In museo D. Foucaultii, ex Bandurio t. 1. Numif. Impp.

fuiſſet , nummum adinſtar M. Aurelii , & Caracallæ cudit : in hujus nummo Princeps victoriam tenet ; ſed Gallienus ſub Jovis effigie , eam gerit .

Hic nummus argenteus pro raro notandus .

LEG. I. ADI. VI. P. VI. F. *Capricornus .*

Superiores notas interpretamur . *Legio Prima Adjutrix Sextum Pia Sextum fidelis* . Legionem primum ab ordine , quo erant inſtitutæ , videntur vocatæ Prima , Secunda , & Tertia ; at quum iis diminutis , novæ conſcriberentur , plurimæ a loco ubi conſtitutæ fuerunt , dictæ ſunt Primæ , quæ cognominibus poſtea diſtingui cœperunt . Hæc prima Adjutrix a Galba ex Dione inſtituta eſt in Urbe , ut ſibi auxilio eſſet , unde Adjutricis cognomen , de qua Tacitus Hiſtor. I. *Prima Adjutrix non ante in aciem deducta ; ſed ferox & novi nominis avida* . Capricornum pro inſigni geſſit in felicitatis augurium , quum Galba ſub hoc ſidere natus eſſet .

Hic nummus argenteus rarus eſt .

LEG. I. AVG. VI. P. VI. F. *Mars galeatus ſtans cum baſta, & clypeo.*

Legio I. Auguſta , nova eſſe videtur etſi Auguſtæ nomen habeat , nam ab Auguſto non conſtituta eſt , ſi in enumeratione legionum ſub Auguſto non obſervetur : nec ſub Galba , nec ſub Severo apud Dionem occurrit : ideo a Gallieno conſcriptam ſuſpicamur , unde *Auguſtæ* nomen , tanquam ſub imperante : quod confirmare videtur Mars ejus inſigne , quem præcipue coluiſſe Gallienum diſcimus ex templo , quod huic deo crexit in Circo Flaminio , ut nos docent ejus nummi cum epigraphe *Deo Marti* , & illius templi icone .

Hic nummus argenteus elegantiffimus eſt .

LEG. I. ITAL. VI. P. VI. F. *Aper .*

Legio I. Italica triplex fuit , una bello Punico ſecundo conſcripta ; altera a Cæſare Dictatore in Galliis habita , at quum neutra extet in recenſione legionum Auguſti , qui veteres plurimas exauſtoravit : hæc eſt igitur , quam a Nerone inſtitutam nos docet Dio . Italica fuit appellata , quod ex Italicis militibus fuiſſet delecta ; ab eo Lugduni ad Celtarum provinciæ cuſtodiam collocata , de qua Tacit. Hiſt. I. *Ad legionem Italicam , eaſque , quæ Lugduni agebant , copias ſpecie Senatus miſit* . Aper ejus inſigne ad Herculem ſpectat ,
apud

apud Celtas, ad quos missa fuerat legio, magnopere cultum, ex Luciani libello.

Hic nummus argenteus inter rariores collocandus.

LEG. I. ITAL. VII. P. VII. F. *Capricornus.*

Legio I. Italica iterum prodit cum epigraphe VII. P. VII. F. Omnes legiones quarum nummos hic recensemus, has notas VI. P. VI. F. exhibent: quod illi cusi sint anno imperii sexto, quum legiones quolibet anno fidei sacramentum renovarent, & sic unaquaque *sextum Pia*, *sextum Fidelis* dicitur: quædam autem ex iis dictæ sunt *septimum Pia* & *Fideles*, quod earum nummi anno septimo signati sint: sed cur in hoc, legionis Primæ Italicæ Capricornus pro Apro cusus sit, illum ex aliis legionum typis, qui eum præferunt, adpositum esse putamus, ut his temporibus sæpe typum pro altero, in aliis Augustorum nummis observare est.

Hic nummus argenteus rarus est.

LEG. I. MIN. VI. P. VI. F. *Minerva stans, dextra Victoriolam, sinistra hastam cum scuto.*

Legio I. Minervia a Domitiano conscripta est, ex Dione pag. 564. sic ab illo nominata, ob peculiarem cultum, quo hanc deam prosequutus est, ut ex illius Imperatoris nummis vidimus: in cuius etiam rei memoriam Minervæ simulacrum ipsam legionem pro insigni habere voluit. Sub Severo quatuor Primæ recensentur, & sub Gallieno etiam quatuor occurrunt. Sed I. Parthica deest, pro qua I. Augusta suffecta videtur.

Hic nummus argenteus inter elegantiores adnumerandus.

LEG. II. ADI. VI. P. VI. F. *Pegasus.*

Legio II. Adjutrix jam sub Augusto recensetur, eaque videtur ex Africanis conscripta, qui auxilium Pompejanis tulerunt, ut subinvenire videtur Cæsar, lib. 6. de bel. Civ. *Quarta fuit Afraniana, ex Africa, quam secum adduxerat, reliquæ ex fugitivis Auxiliares consistebant.* Ex iis colligitur legionem ab Afranio Pompeji legato in Africa fuisse conscriptam ex Thapsitanis, Hadrumetanis, & aliis, qui sub Juba, & Pompejanis ordines duxerant, & alias Adjutrices in Hispaniam transiisse. Quod confirmat insigne hujus legionis Pegasus, qui Africæ symbolum est, ut videre est apud Tristanum to. I. pag. 89.

Hic nummus argenteus rarus est.

LEG.

LEG. II. ITAL. VI. P. VI. F. *Lupa cum puerulis lactentibus.*

Legio II. Italica a M. Aurelio ex Dione instituta est, ideo sub Galba in legionum enumeratione non recensetur; ab illo in Norico constituta: at cum ex militibus Italico seu Latii jure gaudentibus constaret, Lupam cum puerulis, Romanæ gentis symbolum, accepit: ut plurimæ coloniæ exhibuerunt, de quibus consule nostrum de iis librum. Merere autem in legione nemo poterat, qui civis Romanus non esset.

Hic nummus argenteus inter præstantiores adscribendus.

LEG. II. PART. V. P. V. F. *Centaurus dextra elata, leva clavam.*

Legio II. Parthica a Severo conscripta est, ut docet Dio, qui illum duas alias hujus nominis I. & III. instituisse narrat, ita appellatas, quod in limitibus Parthorum eas locaret. Centaurus leg. II. Parthicæ pro insigni a Severo datum est, quod Parthi ut Centauri in equo veloces essent, eos tamen tanquam alter Hercules clava vicit. Hæ notæ V. P. V. F. nummum anno Gallieni 5. cūsum notant, quum hæc legio quinques fidei juramentum præstitisset.

Hic nummus argenteus ex rarissimorum numero est.

LEG. II. PART. VI. P. VI. F. *Idem typus ex adversa parte.*

Iterum prodit legio II. Parthica cum eodem typo ex adversa parte, sed cum his notis V I. P. VI. F. anno Gallieni imperii 6. nummum indicans percussus, ut diximus. Alterum vidimus hujus legionis typum cum Hippocentauro pharetram ex arcu emittente, qui ad alias legiones Parthicas spectat, primam forte, quæ Gallieni ævo extabat; quum ejus meminerit Ammianus sub Constantio, & Juliano. Signa legionum omnia in decennialium a Gallieno editorum pompa, narrat Pollio lata fuisse, *Et signa templorum, omniumque legionum ibant.*

Hic nummus argenteus inter rariores ponendus est.

LEG. III. ITAL. VII. P. VII. F. *Ciconia avis.*

Legio III. Italica a M. Aurelio ex Dione constituta est, ut & II. Italica, de qua supra egimus: ex Italicis militibus nempe composita, unde nomen, & insigne accepisse videtur; Ciconia autem ad denotandam versus Imperatorem, & fundatorem suum, ob beneficia Italiæ ab eo collata, pietatem. De iis refert Capitolinus, *Italicis civi-*

civitatis tempore frumentum ex Urbe donavit; omnique rei frumentariae consuluit.

Hic nummus argenteus pro raro habendus.

LEG. IIII. FL. VI. P. VI. F. *Leo.*

Legio IIII. Flavia a Vespasiano constituta est ex Dione, *Vespasianus IIII. in Syria Flavius*. Ita de gentis suae nomine cognominata est, II. Auxiliariam etiam in Pannonia instituerat, sed jam haec sub Severo desierat. Pro insigni gestat Leonem, fortitudinis symbolum, ut & aliae plurimae.

Hic nummus argenteus rarus est, & elegans.

LEG. V. MAC. VI. P. VI. F. *Victoria dextra lauream, sinistra palmam, pro pedibus aquila.*

Legio v. Macedonica, ex veteribus est: nam sub Pompejo agebat in Pharsalica pugna; nomen *Macedonicae* habuisse videtur, a provincia Macedonia devicta, quod confirmare videtur, Victoria pro insigni. Aquila Romanum denotat imperium: Reipublicae tempore in Macedonia rem tutabatur, ex qua Pompejus eam eduxit lib. 3. Civ. bel. *Quintam ab opere deductam, subsidio suis eduxit*. Ab Augusto in Germania inferiore locata est; ubi Gallieni tempore, ut ex coloniarum nummis discimus, adhuc manebat.

Hic nummus argenteus rarissimus est.

LEG. VII. CL. VII. P. VII. F. *Bos.*

Legio VII. Claudiana, ita a Claudio nominata, quod in fide pro eo in Moesia contra Scribonianum Daciae legatum permanserit; ante nullo cognomine ornata, sed ordine ita nuncupata, idem a Julio Caesare, *Veterrima vocata*, & ab eo in Britanniam transmissa lib. 4. de bell. Gall. Bovem pro insigni gerit, coloniarum symbolum, quod ex coloniis Romanis conscripta esset. Notae VII. P. VII. F. nummum anno 7. imperii cūsum denotant.

Hic nummus argenteus rarus, & elegans est.

LEG. VIII. AVG. VI. P. VI. F. *Bos.*

Legio VIII. ob numerum dicta, ex veteribus erat legionibus, quam cum IX. conjunxit Julius Caesar in pugna Pharsalica lib. 3. de bell. Gall. *Caesar superius institutum servans X. legionem in dextro cornu,*

nu, IX. in sinistro collocaverat; tametsi erant Dyrrachinis praeliis vehementer attenuatae, & huic sic adjunxit VIII. ut pene unam ex duabus efficeret. Augustus eas reparavit, IX. nempe ex Hispaniarum colonis, unde Hispanientis dicta: hæc vero ex ejus nomine Augusta. Bos pro insigni, ex colonis factam esse denotat. Hic nummus argenteus inter præstantiores computandus.

LEG. X. GEM. VI. P. F. *Taurus.*

Legio X. nomine & ordine dicta, inter veteres numerabatur, ejus autem virtus prædicatur apud Jul. Cæsarem lib. 1. de bel. Gall. *Huic legioni & indulserat præcipue, & propter virtutem confidebat maxime.* Dyrrhachina, & Pharsalica pugna plurimum attenuatam cum altera conjunxisse videtur Augustus, unde *Gemina* cognomen. Bos ejus insigne eam ex colonis institutam arguit. *Hic nummus argenteus inter rariores habendus.*

LEG. XI. CL. VI. P. VI. F. *Neptunus dextra tridentem, sinistra delphinum.*

Legio XI. in Gallia cum Julio Cæsare militavit, sed impar cæteris, nam nova erat: de qua lib. 8. de bel. Gall. *Habebat summæ spei, delectæque juventutis, XI. quæ, octavo jam stipendio functa tamen, collatione reliquarum, non eandem vetustatis, & virtutis ceperat opinionem.* Hæc ab Augusto cum XI. in Mœsia collocata, pro Claudio contra Scribonianum in fide permanens, ambæ ab illo *Claudiane* dictæ sunt. Neptuni signum gerere videtur, ipsi a Claudio datum, quod illa per mare illum in Britanniam sequuta sit.

Hic nummus argenteus rarissimus est.

LEG. XIII. GEM. VI. P. VI. F. *Victoria dextra coronam, sinistra palmam, ante eam Leo gradiens.*

Legio XIII. a Julio Cæsare memorata est in lib. 5. bel. Gall. *In his L. Roscio legato, quem legioni XIII. præfecerat, certior est factus: an hæc bellis attenuata, cum altera sociata, dicta sit Gemina? an ea sit, de qua Cæsar ipse loquitur in eod. lib. Unam ex Sicilia veteranam, quam factam ex duabus gemellam appellabat? Ipsa duarum legionum signa gerit, unum ex provincia quadam devicta, Aphricana forsan, ut ex Victoria augurari quis posset: alterum ex Leone soli-*

solito fortitudinis in coloniis symbolo, ut videre est in nummis Viminacii coloniæ, in tom. 2. nostri Coloniæ libri.

Hic nummus argenteus rarus est, & insignis.

LEG. XIII. GEM. VI. P. VI. F. *Capricornus.*

Legio XIII. Reipublicæ tempore conscripta est, ex lib. 6. Comment. Cæsaris . . . *impedimentis legionem XIII. reliquit, unam ex his tribus quas proxime conscriptas ex Italia transduxerat, eique legioni, castrisque Q. Tullium Ciceronem præfecit.* Martia Victrix erat appellata, ut ex nummo Severi noscimus, & hæc cognomina adepta fuisse videtur in Gallia, dum ab illius provinciæ nationibus per insidias circumfessa, de iis victoriam retulit. Gemina ab Augusto facta est, qui tot legiones exauctoravit. Capricornus legionis insigne, Felicitatis symbolum est, unde illæ *Felices* nominabantur.

Hic nummus argenteus inter elegantiores habendus.

LEG. IXX. VI. P. VI. F. *Capricornus.*

Legio IXX. idest decima octava, apud Dionem sub Severo in limitibus provinciarum non numeratur: porro a Claudio lecta est in Germania superiore XVIII. Victrix apud Tacitum. An illa fuerit, vel potius XXII. transpositis II. ante XX. quæ in alio nummo post has notas occurrit cum eodem insigni, nempe Capricorno, videant eruditi.

Hic nummus argenteus pro rarissimo habendus.

LEG. XX. VI. P. VI. F. *Capricornus.*

Legio XX. apud Dionem cognominatur Valeria, & Victrix; ipsa ex vetustis legionibus est: nam in secundo Punico belloeducta in aciem fuit, teste Livio lib. 7. Decad. 3. *Et legio vicefima ab dextro cornu instructa.* Valeria videtur dicta, quod in Valeria Latii regione fuerit conscripta, cujus Urbes erant Marfi, Carseoli, Amiternum, Furconium, & Reate. Hæc ab Augusto in Germania inferiore constituta, a Claudio in Britanniam transducta, ubi *Victricis* nomen est consecuta. Capricornus insigne, Felicitatis symbolum est.

Hic nummus argenteus rarus est.

LEG. XXII. VI. P. VI. F. *Capricornus.*

Legio XXII. apud Spartianum in Did. Juliano *Primigenia* cognominatur,
Tom. II. Z z natur,

natur, a Tacito dicitur & *Augusta*, ab Augusto nempe; quod prima ex Antonii legionibus ad eum transierit, & eam in fidem acceperit; hæc a Julio Cæsare scripta, ex Galliis adversus Pompejum ducta, Antonio militabat. Capricornus pro insigni, Felicitatis symbolum est.

Hic nummus argenteus rarus est.

ÆG. XXX. VLP. VI. P. VI. P. *Capricornus.*

Legio xxx. Ulpia a Trajano conscripta est, ut & ii. Trajana, ex Dione: prior collocata in Germania superiore: altera in Ægypto. Hujus nummum habemus Alexandriae cūsum in Carino cum epigraphe ΑΕΓΙΩΝ. Β. ΤΡΑΙ. Λ. Γ. *Legio ii. Trajana, anno 3.* porro in Gallieno non adhuc observata est. Superior de gentis Ulpiae appellatione, in quam adoptati erant Trajani majores, nomen habuit. Capricornus pro insigni, Felicitatis symbolum est, ut in aliis: ex felicitate enim victoria.

Hic nummus argenteus inter rarissimos habendus.

LIB. AVG. T. *Figura muliebris stans, dextra tesseram, læva cornucopia.*

Quatuor occurrunt in nummis Gallieni liberalitates, modo cum voce *Augg.* modo cum epigraphe *Aug.* priores cum patre concessæ: aliæ post ejus captivitatem, aut mortem, quæ cæteris rariores sunt: quando autem eas distribuerit, pronunciare non facile est: potro peculiaris videtur initialis T litera, pro solita numerorum nota.

Hic nummus aureus rarior est argenteo.

★ LIBERALITAS AVG. *Figura muliebris stans, dextra tesseram, sinistra cornucopia: a dextris in area s. a sinistris c.*

Typus hic est solitus Liberalitatis. Mulier manu elata gestat tesseram frumentariam, in qua consignabatur quantitas frumenti vitritim distribuendi; & cornucopiæ læva gestat ad declarandam frugum copiam, qua publica horrea abundabant.

(1) *Hic nummus argenteus maximi moduli rarissimus est.*

★ *Eadem epigraphe. Tres figura togatae sedentes in sellis curulibus, dextris extensis, quarum ultima dextrorsum sceptrum tenet: in imo III.*

Tres

(1) Apud D. Fontanam Equitem Anglum, ex Bandurio t. i. Numif. Impp.

Tres illæ figuræ in nummo signatæ Valerianum , Gallienum , & Valerianum juniorem Gallieni fratrem natu minorem repræsentant . Nota illa III. ad extremam aræ oram , significat liberalitatem Tertiam , quam tres Imperatores impenderunt .

(1) *Hic nummus argenteus rarissimus est .*

LIBERO P. CONS. AVG. *Panthera .*

Nemo est tam rudis in re nummaria , qui ex animalibus Diis majoribus dicatis sæpe in Gallieno occurrentibus , ignoret illum eos in tam periculoso rerum sui temporis æstu , Conservatores suos appellasse , cujus rei memoriam in nummis consignavit . Liber autem , Pater dicitur , quod Dii ipsi , ut omnes norunt , Patris nomine vocarentur . Ei subjectam pardalim ait Phornutus , quod asperrimi mores temperato vini usu mansuescant .

Hic nummus argenteus rarus est .

MARTI PROPUGNAT. *Mars galeatus, dextra proterens captivum.*

Gallienum præcipue Martem coluisse nos docent ejus numismata ; unde ipsum huic deo templum extruxisse in Circo Flamini novimus , & Propugnatorem appellasse : merito quidem , quum tot bellis civilibus & externis undique impeteretur . Mars autem deus erat belli dux , & præfes .

Hic nummus argenteus obvius est, ex auro inter rariores recensetur .

* MONETA AVG. *Tres Monetæ cum attributis .*

Tres mulieres cum bilancibus ad dextram , & cornucopiæ ad lævam , & monticulis ante pedes , tria nummorum genera repræsentant , ex auro , ex argento , & ex ære ; quibus quum suum pondus , & metalli sinceritas constet , rerum omnium abundantiam inde consequi per cornucopiæ significatur .

(2) *Hic nummus argenteus maximi moduli rarissimus est .*

NEPTVNO CONS. AVG. *Equus marinus .*

Equus hic fabulosus Neptuno tribuitur ob mare , nam equum tridentis ictu ab eo e terra excitum narrant . Alii ex Diodoro , Neptunum equos primum domuisse , artemque equitandi ab illo traditam :

Z z 2

ditam :

(1) Apud D. Laissæum , ex Bandurio t. I. Numif. Impp.

(2) Apud D. Fontanam ex Bandurio t. I. Numif. Impp.

ditam : ex quo Hippius fuit appellatus apud Val. Probum in Comment. Neptunus Romæ equorum certaminibus præesse credebatur, & in ejus festo cessabant ab operibus equi, & muli redimiti floribus. Neptunus Gallieni Conservator fuit, quando Scythæ, & rursus Gothi navali prælio victi sunt.

Hic nummus argenteus inter rariores reponendus.

GALLIENVM AVG. P. R. *Caput Gallieni.*

OB CONSERVATIONEM PATRIAE. *Salus stans pascit serpentem.*

In hac epigraphe *Gallienum Augustum Populus Romanus ob conservationem patriæ*, subauditur, *colit*, adinstar Græcarum inscriptionum. Dea salus ut & vox *Salutis*, Gallienum ad pestem ex urbe expellendam, unice curasse denotat. Trifanum statuam pro patriæ conservatione, in æreo nummo huic Principi erectam existimat. *Hic nummus maximus ex argento eximia raritatis est.*

OB CONSERVATIONEM SALVTIS. *Salus pascit serpentem.*

Populus Romanus Gallienum Augustum veneratur ob conservationem salutis. Si adulatoria, non tamen vana est hæc Populi erga Principem laus : nam pestis illa generalis sub Decio, Gallo, & Æmiliano furens, post quindecim annos sub Gallieno cessavit, qui deæ Saluti votum persolvisse videtur : quare Trifanum statuam ipsi erectam, ob nummi epigraphen, existimat.

Hic nummus argenteus maximi moduli eximia raritatis est.

GALLIENVM AVG. P. R. *Caput Gallieni laureatum pectore tenus.*

OB LIBERT. REC. *Libertas stans, dextra palmam, sinistra hastam.*

Populus Romanus Gallienum Augustum veneratur ob libertatem receptam. Vana sane populi laudis ostentatio, qui libertatem sub filio receptam palam prædicat, dum pater ejus Imperator, captivus apud Persas magno totius imperii Romani dedecore gemebat.

Hic nummus aureus rarissimus est.

* ORIENS AVG. *Imperator nudus stans a sinistris hastæ ferratæ adnoscitur sinistra, dextram porrigit Victoriolam accepturus a muliere turrata ex adverso stante : in arcæ superiori parte adest corona laurea.*

Mu-

Mulier turrita Orientem repræsentat, quæ porrigens Gallieno Victoriam certum illum facit de victoria, quam relaturus est de Barbaris provincias Asiæ populantibus. Laurea in aere pendet, quam bellica sua virtute consequi debet.

(1) *Hic nummus argenteus de rariorum numero est.*

PAX FVNDATA. *Trophæum, in cujus imo duo captivi manibus post terga revinctis.*

Ad pacem cum Germanis a Gallieno initam referendus est nummus, ut solita, & legitima nummorum cudendorum materia: de ipso Zolimus inquit: *Inito fœdere cum quodam de Gentis Germanicæ principibus ex aliqua parte periculum minuisse visus est.* Nam ad pacem cum Aureolo tyranno factam, ut quidam autumant, verisimile non videtur ejusmodi elogium *Pax fundata*, nec trophæum cum captivis erectum.

Hic nummus argenteus inter præstantiores habendus.

PERPETVITATI AVG. *Mulier stans, dextra globum, sinistra innixa columnæ.*

Perpetuitas pro Æternitate ponitur, ideo mulier globum gerit, quod æternum mundum existimarent: sic imperium Principis perpetuum, seu æternum optantes, ut felicitatem suam sub eo denotarent. Pro *Perpetuitati* in nummo semiexeso Tristanus legisse videtur Perennitati, tom 3. pag. 71. nam idem est typus.

Hic nummus argenteus ex rariorum numero est.

PIETAS AVGG. *Imperator dextram porrigens Augustæ.*

Ad denotandam cum Salonina uxore concordiam, & pietatem, nam Gallieni amasia erat Pipa vel Pipara cujusdam Marcommanorum Regis filia: Salonina autem vera conjux, & illi nupta, ut quidam existimant, antequam pater ejus imperium suscepisset.

Hic nummus argenteus rarus est.

P. M. TR. COS. P. P. *Imperator paludatus, dextra hastam, sinistra pilum, stat inter duas figuras fluviorum: qualibet dextra arundinem gerit.*

Post Germanicas victorias a Gallieno relatas videtur percussus num-

---

(1) In museo Editoris.

nummus, in quo stat ille victor inter duas fluviorum figuras, Rhenum nempe, & Mosellam, Germaniæ utriusque præcipua flumina: in quibus ad earum tutelam erant in unaquaque quatuor legiones. Mosella autem superiorem ab inferiore dividebat.

Hic nummus argenteus rarissimus est.

★ P. M. TR. P. X. COS. In ima parte IIII. P. P. *Quadriga triumphales, Imperatore aurigante cum Parazonio in dextra.*

Triumphus, quem nummus plane singularis repræsentat, ille est, quem egit Gallienus alieno sumptu, quum nempe Persæ ab Odenato devicti ex tota fere Mesopotamia depulsi fuerant. Ea de causa Principem egregium bene de Romana Republica meritum Gallienus Augusti titulo donavit, Romano populo adplaudente, ex Trebellio Pollione. Cur autem tribuam hunc triumphum non pompæ IV. consulatus, ut Bandurius putat cum Vaillantio in explicatione nummi signati COS. IIII. P. P. id facit tribunitia potestas X. in nummo signata, nempe anno Christi 263. Albino, & Dexterio Coss. sub quibus Pollio triumphum Gallieni describit.

(1) *Hic nummus argenteus rarissimus est, & præstantissimus.*

P. M. TR. P. XII. C. VI. P. P. *Imperator eques pacificatoris habitu.* Nummus, Gallieni XII. potestatem & VI. consulatum notat, quem iniit cum Amulio Saturnino anno V. C. 1018. Exhibet vero ejus ex Galliis Romam adventum pacificatoris habitu. Quod si dicatur Gallienus jam ex Galliis reversus, Romæ consulatum accepisse; ad statuum equestrem, post triumphum ejus Persicum hoc anno actum, ipsi erectam, referatur.

Hic nummus ex argento inter rariores numerandus.

PROVIDENTIA AVG. *Mercurius cum strophio stans, & modio, dextra crumenam, sinistra caduceum.*

Mercurius in nummo signatus cum epigraphe *Providentia Augusti*, commercium in toto imperio per bella interruptum, Gallieni providentia restitutum denotare videtur: Mercurium autem a mercibus dictum refert Festus, ideo eum negotiorum omnium existimabant esse deum; qua de re crumenam gerit.

Hic nummus argenteus pro raro habendus.

RE-

(1) In museo Eminentissimi Cardinalis Passionei.

RESTIT. GALLIAR. *Imperator paludatus stans, sinistra hastam, dextra figuram procumbentem, lava cornucopia gerentem subleuat.*
 Gallienus post victoriam de Postumo relatam, adulatorie dicitur *Restitutor Galliarum*, de qua Pollio, *Vitrix Gallieni pars fuit*, sed tamen Postumus Gallias retinuit, & ideo potiori jure in nummis suis hunc titulum præfert. Tres Galliæ sub hoc Galliarum nomine comprehenduntur, ut sub Galba nos docent ejus numismata.
Hic nummus argenteus rarus est.

RESTITVT. GEN. HVMANI. *Figura tunicata cum pallio gradiens, capite radiato dextram attollit, lava globum gestat.*
 Ad victorias ab Odenatho in Oriente contra Persas relatas spectare videretur hic titulus, quum Oriens depingatur in nummo; quare Gallienus triumphum egit, ut narrat Pollio, *Vincente Odenatho triumphavit Gallienus*, nisi jam hic typus in patre, ut sequens *Restitutor Orientis* cusus prodiiisset: ideo ad primas Valeriani de Persis victorias pertinet, unde patri, & filio percussi similes nummi.
Hic nummus argenteus inter rariores adscribitur.

RESTITVT. ORIENTIS. *Imperator paludatus recipit a muliere turrata coronam.*
 Reuera Gallienus Restitutor Orientis dici nequit, quum in Orientem profectus non sit, etsi ob victorias in his regionibus ab Odenatho relatas triumphaverit: sed quum patri ejus hic titulus ob leves quasdam de Persis victorias datus sit, ipsi etiam ut imperii participi communicatus est, & pares nummorum typi signati.
Hic nummus argenteus rarus est.

SALVS AVG. *Salus stans pascit serpentem, ex aduerso stat Imperator paludatus.*
 Salus seu Hygia salutis dea, tanquam conservatrix Gallieni cum ipso repræsentatur, ut ante observavimus in superioribus nummis cum hac epigraphe **OB CONSERVATIONEM SALVTIS**, cum eodem typo. Pestis enim Romæ, & per totum imperium Romanum maxime sæviebat; teste Orosio lib.7. cap.21. *Nulla fere provincia Romana, nulla civitas, nulla domus fuit, quæ non illa generali pestilentia, correpta, atque vastata sit.*
Hic nummus argenteus rarus est.

SE-

SECVRIT. ORBIS. *Mulier sedens, dextra hastam, sinistram capiti admovent.*

Securitas, ut solet, matronæ sedentis forma depingitur, dextra hastam; quasi totus orbis Romanus securus sit Macriano, & filiis extinctis Gallieni armis victricibus: sinistra caput sustentat, ut nullis curis anxia, quiete sedens, & ut ait Pollio *quasi securus rerum, ac patre jam recepto*, dum ubique imperium nutaret.

Hic nummus aureus inter rariores censendus.

* SECVRIT. PERPET. *Figura muliebris stans, dextra hastam, sinistro cubito columnæ innititur.*

Hic idem typus sub eadem nummi forma exhibitus est in Valeriano patre. Securitatem perpetuam iners Imperator sibi, Romanoque imperio spondebat ob victorias per Duces suos, perque Odenathum relatas, atque ob Valerianum fratrem juniorem, & Saloninum Cæsares a Senatu declaratos.

(1) *Hic quinarius argenteus rarus est.*

SISCIA AVG. *Figura muliebris sedens, dextra hastam, læva cornucopiæ, in imo fluvius cum urna aquas vomente.*

Nummus post Ingenui tyranni mortem cusus est. Ille Pannoniæ præfectus imperium arripuerat, Gallienus autem eum vicit: ideo Siscia hujus provinciæ urbs præcipua, & Romana colonia ex Plinio lib. 3. cap. 25. sedens & tranquilla exhibetur: pro pedibus illius decumbit Savus, ad indicandum urbis situm. Illa hastam gerit, ad provinciam armis tutandam: cornucopiæ vero, rerum omnium abundantiae symbolum est.

Hic nummus argenteus eximiæ raritatis, & elegantiae est.

SOLI CONS. *Taurus.*

Bos pro Solis symbolo exhibetur, nam ipsi facer erat, ut docet Theocritus 25. Idyl. eumque album ipsi immolari. Ælianus bovem Mnevim Soli, ut bovem Apim Lunæ dicatos narrat lib. 2. cap. 2. Vide Trifanum tom. 3. pag. 88. Gallienus autem majores deos pro Conservatoribus accepit, ut sæpe diximus.

Hic nummus posterior argenteus rarior est anteriore.

SPES

---

(1) In museo Editoris.

- * SPES PVBLICA. *Figura muliebris dextra elata florem trifidum gestans, sinistra vestem colligans.*

Per hunc Spei typum populis significatur, collocatam esse firmam eorum fiduciam non in senectute Valeriani patris, sed in juventa Gallieni, diuturnam sibi vitam spondentis; ex qua felicitas imperii proveniret. Nummus cusus, quum a Patre Imperator Augustus renunciatus est.

(1) *Hic quinarius argenteus rarus, & elegans est.*

GALLIENAE AVGVSTAE. *Caput Gallieni spicis coronatum.*

VBIQVE PAX. *Victoria in bigis dextra flagrum.*

In ludibrium Gallieni ab uno ex ipsis, qui Imperatoris titulum contra eum arripuerat, percussus videtur, illum *Augustam* appellans; ut omnibus denotaret pro foemina eum haberi debere, qui res tam negligenter in bellis undique Romanum imperium prementibus ageret: de quo ait Pollio, *ut ejus ne mentio quidem apud exercitum fieret*: ita pro laurea spicas gerit, tanquam abdomini potius quam bello vacaret: bigas agit, quod victoriam in Circo potius quam de hostibus quaereret: pro epigraphe *Ubique Pax*, quum nulla provincia esset, quæ bello non impeteretur.

Hic nummus aureus eximia raritatis est.

- * VICTORIA AVG. *Imperator paludatus dextrorsum gradiens, dextra globum tenet, sinistra scipionem, quem pone sequitur Victoria laeva palmam, dextra coronam Imperatori imponens.*

Gallienus veluti securus de salute imperii Romani graditur. Victoria autem gradientem comitatur, quasi ac Imperator gressus adversum hostes facere non posset, quin eos statim prosterneret, & debellaret. Nummus ignotus Mediobarbo, & Bandurio.

(2) *Hic nummus argenteus elegans est, & singularis.*

- * GALLIENVS P. F. AVG. *Caput Gallieni laureatum, cum pectore loricato, dextra gestat spiculum ad humerum dextrum.*

VIC. GERMANICA. *Victoria globo insistens, sertum dextra, palmam sinistra; hinc inde ad pedes captivi duo humi sedentes.*

Cusus nummus est occasione Victoriæ de Germanis reportatæ, ob

Tom. II.

A a a

quam

(1) In museo Editoris.

(2) In eodem museo.

quam Germanici Maximi titulo insignitus est. Quamvis enim voluptuosus homo esset, aliquando etiam specimina quædam virtutis bellicæ edidit; *erat enim*, inquit Trebellius, *in Gallieno subita virtutis audacia, nam aliquando injuriis graviter movebatur.*

(1) *Hic quinarius argenteus rarus, & elegans est.*

VICT. GALLIENI AVG. *Figura militaris proculcans pede dextro captivum, dextra hastam, læva clypeum habentem.*

VICTORIA GERMAN. *Victoria porrigens coronam Imperatori paludato stanti, dextra globum, sinistra hastam gerenti.*

Uterque nummus ad victoriam pertinet Germanicam; Gallienus autem, ut narrat Zosimus, *Videns Germanicas gentes cæteris infestiores esse, quæ accolæ Rhæni Celticæ nationes acrius vexarent, hanc partem sibi propugnandam ab hostibus sumit*: De quibus victoriam retulisse testes sunt nummi.

Hic nummus argenteus rarus est.

VICTORIAE AVGG. II. GERM. *Victoria gradiens, dextra coronam, læva palmam, pro pedibus captivus lugens.*

Duæ de Germanis victorias retulisse Gallienum nummi nos docent, & quidem antequam captus esset Valerianus, quum Augustorum nomine cusus sit ille; nam in patris captivitate, solus nominatur. De Victoria Zosimus, *Interdum transitu hostes arcet, interdum transeuntibus suos instructos obicit*. Leves etsi victoriæ, cudendorum tamen nummorum causæ fuerunt.

Hic nummus argenteus rarus, & elegans est.

VICTOR. AVG. *Victoria scribens in clypeo III.*

VICTORIA AVG. III. *Tres victoriæ stantes, dextra coronam, læva palmam ferentes.*

VICTORIA GALL. AVG. III. *Victoria gradiens, dextra coronam, sinistra palmam.*

An tres victoriæ in nummis signatæ ad tres illas de Postumo relatas victorias spectent, de quibus Pollio, *Victrix Gallieni pars fuit, pluribus præliis eventuum ratione decursis*? An vero cum decennalia celebravit Gallienus, in eorum pompa plurimæ gentes simulatæ ibant,

(1) In museo Elitoris.

ibant, Gothi, Persæ, & Franci, de quibus tanquam devictis, tres illæ victoriæ in nummis cælatae sint.

Hi nummi argentei inter elegantiores locum merentur: aurei sunt rarissimi.

VICTORIA NEPT. *Victoria gradiens, dextra coronam, læva palmam.*

In mari denotat Gallieni victoriam nummus; Pollio eum de Scythiis in Ponto victorem postquam vastassent Heracleam, narrat, *Scythæ navibus factis Heracleam pervenerunt, atque inde cum præda in solum proprium reverterunt, quandois multi naufragio perierint, navali bello superati.* Et paulo post inquit, *Veneriano item dace, navali bello Gothi superati sunt.* Inde etiam Neptuno Conservatori nummi a Gallieno percussi.

Hic nummus argenteus inter elegantiores adnumerandus.

* **VICTORIA PART.** *Imperator paludatus stans, a sinistris dextra protensa, & hastæ nixus sinistra; ex adverso stat Victoria coronam ei offerens.*

Victoria hæc Parthica vel referri potest ad principia quædam belli adversus Persas a Valeriano patre suscepti, quæ ei prospere cessant, Antiochia recepta, & Carris, & Cyriade occiso, vel ad victoriam ab Odenatho de Persis reportatam, ob quam, inquit Trebellius, *vincente Odenatho, triumphavit Gallienus.*

(1) *Hic nummus rarissimus est.*

VIRTUS AVG. *Caput imberbe, & galeatum.*

Licet Gallienus voluptatibus plurimum esset deditus, tamen ut inquit Pollio, *ubi necessitas coegisset, velox, fortis, denique Ingenuum conspectu habito vicit;* & alibi, *Erat enim in Gallieno subita Virtutis audacia.* Nil mirum igitur, si Virtutis effigies in aversa ejus vultus parte ad illam in eo denotandam, sit repræsentata.

Hic nummus argenteus præstantissimus est.

Eadem epigraphe. Hercules stans, dextra clava sinistra spolia leonis.

Virtus Gallieni variis modis prædicatur, modo ipse pedes hasta, & clypeo armatus pede proterit barbarum, modo eques spiculo hostem prostratum impetit, modo clavam humero dextro gerit, ut

A 22. 2

vide-

(1) Apud D. Fontanam, ex Bandurio t. 1. Numif. Imp.

videre est apud Trifanum tom. 3. pag. 70. & in hoc nummo sub Herculis effigie prodit : de cuius virtute in nummo sequente .

Hic nummus aureus inter rariores locandus .

VIRTUS VALERI. *Pharetra, exuvium leonis, clava, thorax, & arcus .*

Obvii sunt nummi cum epigraphæ *Virtus Augustorum* ad indicandam Valeriani, & Gallieni Virtutem, quum pater versus Orientem movit, & filius Europæos suscepit exercitus : unde Valeriani Virtus in Gallieni nummis cum omnibus Herculis insignibus exhibetur, nam virum fortem antiqui sub Herculis virtute depingebant, nam ἄλκιος & ἀλκῆς, id est, a fortitudine, dictus est Alcides .

Hic nummus argenteus inter rariores habendus .

VOTA DECENNALIA. *Victoria scribens in clypeo palmæ appenso .*

Mire illustrat hunc nummum Pollio, victoria enim scribit in clypeo *Decennalia*, ille narrat Scythas Romanorum ducum virtute devictos, Gallienum ex Byzantio, quasi magnum aliquid gessisset, Romanam cursu rapido convolasse, convocatisque patribus *Decennia* celebrasse, id eî solvisse, & altera suscepisse .

Hic nummus argenteus inter rariores reponendus .

VOTIS DECENNALIBVS. *In laurea .*

Ad vota decennalia initio imperii cum patre suscepti spectare videtur, quum idem typus in nummis Valeriani cum laurea in parte averfa occurrat, de quibus plura in aliis Imperatoribus diximus . Gallienus autem primum quidem Cæsar, a patre factus est, sed mox Augustus est appellatus : nam cum Cæsaris nomine nummi non reperiuntur .

Hic nummus argenteus rarus est .

VOT. X. ET XX. *In laurea .*

Hæ sunt Decennialiorum solutorum, & Vicennialiorum susceptorum notæ, quæ Pollio Gallienum novo genere ludorum, nova specie pomparum, exquisito genere voluptatum celebrasse refert, anno Urbis conditæ millesimo, & decimo sexto, Albino, & Dextero consulibus .

Hic nummus ex auro inter præstantiores habendus est .

Anti-

- ★ Antiquarii in eo conveniunt, quod Gallienus memoriam restituerit plurium Imperatorum, quos vel Senatus amor, & reverentia, vel adulatio per solemnem consecrationem inter Divos retulerat. In his nummis in priore pagina exhibetur caput radiatum Imperatoris cum titulo *Divi*, in posteriore aut Aquila alis expansis, aut ara cum igne accenso cum epigraphe *Consecratio*. Quod id factum fuerit a Gallieno, infertur & ex genere metalli, quo fere omnes nummi Gallieni cusi sunt, ex argento nempe simul cum ære conflato, & ex fabrica multum simili ei, quæ sub Gallieno vigeat, & ex nummo aureo ejusdem Gallieni cum Augusto ex altera parte, & epigraphe *Deo Augusto*, cujus utpote fundatoris imperii caput non in argento tantum, sed etiam in auro signatum voluerit.

P. Bandurius octo tantum nummos ex hujus modi a Gallieno restitutis recenset t. 1. Numif. Impp. In museo D. Abbatis de Rothe-
lin 23. numerantur sequenti ordine.

- DIVO AVGVSTO. *Caput Augusti radiatum.*
 CONSECRATIO. *Aquila alis expansis.*
Eadem epigraphe. Ara cum igne.
 DIVO VESPASIANO. *Caput Vespasiani radiatum.*
 CONSECRATIO. *Aquila alis expansis.*
Eadem epigraphe. Ara cum igne.
 DIVO TITO. *Caput Titi radiatum.*
 CONSECRATIO. *Aquila alis expansis.*
Eadem epigraphe. Ara cum igne.
 DIVO NERVÆ. *Caput Nervæ radiatum.*
 CONSECRATIO. *Aquila alis expansis.*
Eadem epigraphe. Ara cum igne.
 DIVO TRAIANO. *Caput Trajani radiatum.*
 CONSECRATIO. *Aquila alis expansis.*
Eadem epigraphe. Ara cum igne.
 DIVO HADRIANO. *Caput Hadriani radiatum.*
 CONSECRATIO. *Aquila alis expansis.*
Eadem epigraphe. Ara cum igne.
 DIVO PIO. *Caput Antonini radiatum.*
 CONSECRATIO. *Aquila alis expansis.*
Eadem epigraphe. Ara cum igne.
 DIVO MARCO. *Caput M. Aurelii radiatum.*

CON-

CONSECRATIO. *Aquila alis expansis.*

Eadem epigraphe. Ara cum igne.

DIVO MARCO ANTONINO. *Caput M. Aurelii radiatum.*

CONSECRATIO. *Aquila alis expansis.*

DIVO COMMODO. *Caput Commodi radiatum.*

CONSECRATIO. *Aquila alis expansis.*

Eadem epigraphe. Ara cum igne.

DIVO SEVERO. *Caput Sept. Severi radiatum.*

CONSECRATIO. *Aquila alis expansis.*

Eadem epigraphe. Ara cum igne.

DIVO ALEXANDRO. *Caput Sev. Alexandri radiatum.*

CONSECRATIO. *Aquila alis expansis.*

Eadem epigraphe. Ara cum igne.

G.B. Singer

· SALO-

SALONINÆ nummi ex argento frequentes sunt, ex auro inter rariores numerantur.

SALONINA AVG. *Caput Saloninae.*

ÆQVITAS AVG. *Mulier stans, dextra bilancem, sinistra cornucopia.*

Æquitas sub tribus monetis in foeminis Principibus exhiberi videtur, ad indicandum ipsas habere jus cudendarum in illis imaginum, quod & Cæsaribus hujus ævi concessum est, ut in nummo Salonini æreo maximo, videre est, quod confirmat alter similis Saloninæ apud Trifanum pag. 99. nam in iis res tantum maximi momenti signabantur.

Hic nummus argenteus pro raro habendus.

ANNOŃA AVG. *Mulier stolata stans dextra spicas, læva cornucopia, pro pedibus modius tritici plenus.*

Etiam si AnnoŃæ typus ad Imperatorem potius quam ad Augustam spectet, tamen eum Saloninæ Gallieni esse existimamus, quum illa AnnoŃæ providerit, dum ejus maritus in bello contra barbaros, & tyrannos detineretur. Segetiæ deæ templum in Saloninæ nummis percussum, id ab illa constructum denotare videtur: porro si aliquis instet eum Gallieni esse, & monetariorum incuria signatum, non ei pertinaciter refragabimur.

Hic nummus argenteus inter rariores habetur.

AVG. IN PACE. *Figura muliebris sedens, dextra ramum, sinistra hastam transversam.*

Hæc

Hæc inscriptio in Salonina insolens, & obscura Trifano nostro videtur, sed non inspexerat nummum in Gallieni ludibrium cufum cum *Gallienæ Augustæ* nomine, & epigraphæ *Ubique Pax*, dum totus orbis Romanus a barbaris undique premeretur: unde in dedecus hunc etiam ejus conjugii signatum putamus a quodam tyranno, qui similiter eam *in pace Augustam* appellaverit, dum per omne imperium continuum arderet bellum.

Hic nummus argenteus rarus est, & elegans.

CONCORDIA AVGG. *Gallienus porrigens dextram Saloninæ.*

Ad denotandam conjugalem Gallieni cum Salonina concordiam, cui ille dextram porrigit in fidei testimonium. Id observandum in Latinis hujus Augustæ nummis, eam nominari sæpe Corneliam, & numquam Chryligonem, nisi in Græcis: unde conjicimus illam quidem Romanam, sed ex Græcia originem duxisse.

Hic nummus argenteus rarus est.

Eadem epigraphæ. Tres dextræ junctæ.

Tres illæ dextræ junctæ nummum denotant percussum, quum Valerianus junior a fratre Gallieno Augustus est appellatus, quod summam arguit erga fratrem pietatem, & in ejus familia concordiam: unde rei memoriam in Saloninæ nummis consignavit.

Hic nummus argenteus inter rariores collocandus.

DEAE SEGETIAE. *Figura muliebris tunicata cum Luna crescente in capite, manus elevans, stat in templo quatuor columnarum.*

Deæ Segetiæ templum fuisse a Salonina erectum nummus indicat, quum tantum aram in Circo maximo haberet ex Plinio. Segetia illa, a segetibus appellata est, quum iis præposita esset, quando ex terra prodeunt, ut narrat Augustinus lib. 4. Civ. Dei cap. 7. Hanc deam magnopere coluisse videtur Salonina, ad annonam P. Romano procurandam.

Hic nummus argenteus pro raro habetur.

FELICITAS PVBLICA. *Figura muliebris sedens, dextra caduceum, sinistra cornucopiæ.*

Diximus Saloninam P. Romano annonam procurasse, ex ejus nummo cum hac epigraphæ signato, quod per templum Deæ Segetiæ
ab

ab illa extructum confirmare conati sumus : unde *Felicitas Publica* per ejusmodi frumenti abundantiam , & frugum omnium copiam , quam indicat cornucopiæ , inscribitur . Caduceus Felicitatis symbolum est .

Hic nummus ex argento tritus est , & obvius : ex auro rarus est .

IVNONI CONS. AVG. *Cerva .*

Ut majores deos omnes Gallienus in illa turbulentissima tempestate imperii pro Conservatoribus acceperat , quos per eorum symbola in nummis suis expressit ; ita Salonina ut Augusti conjux , Junonem conservatricem invocat , quam per cervam denotat : at cur illa huic deæ sacra sit , optime ex Callimacho notavit Tristanus , quem consule tom. 3. pag. 101.

Hic nummus argenteus inter raros computatur .

* PIETAS AVGG. *Figura muliebris sedens , sinistra hastam gerit , dextram extendit versus duos puerulos stantes ante se .*

Salonina Gallieni uxor duos filios peperisse nummus docet , Cornelium Saloninum de nomine matris dictum , & Julium Saloninum : primum constat Postumi malis artibus necatum in Gallia , alterum prope Mediolanum simul cum genitoribus Cecropii Dalmatæ gladio interemptum .

(1) *Hic quinarius argenteus rarus est .*

ROMAE AETERNAE. *Roma galeata sedens , dextra Victoriolam porrigit Imperatori togato stanti .*

Gallienus stat togatus tanquam pacificus , bello undique confecto , a Roma sedente ut dea ; victoriæ signum in mercedem imperii victoriis suis contra barbaros , & tyrannos pacati recipit ; sic populo illudens , dum provinciæ Romanæ aut a barbaris infestarentur , aut a tyrannis occuparentur .

Hic nummus aureus inter rariores habendus .

VENVS GENETRIX. *Venus stans , dextra puerulum , sinistra hastam gerit .*

Salonina dicitur *Venus Genetrix* ad fecunditatem denotandam , illa enim puerulum gerit nempe Saloninum filium : imo alter nummus

Tom. II.

B b b

duos

(1) In museo Editoris .

duos stantes exhibet cum epigraphe *Pietas Augg.* sed nihil fecunditas Saloninæ profuit : Saloninus Cæsar factus , a Postumo occisus ; & Q. Gallienus Saloninus ejus frater in puerili adhuc ætate mortuus est .

Hic nummus aureus inter rariores locandus .

VENUS VICTRIX. *Figura muliebris , dextra globum , læva palmæ rarum .*

Venus pomum gerit , quod ob pulchritudinem in Ida monte acceperat a Paride , unde Victrix cognominata est : ita repræsentatur , & nominatur Salonina , quod ob vultus , & corporis elegantiam a Gallieno inter cæteras Romanas electa fuerit . Palmæ ramus victoriæ symbolum est .

Hic nummus ex argento non obuius , ex auro rarus habetur .

VESTA AETERNA. *Figura muliebris sedens , dextra palladium , sinistra hastam .*

Vesta in nummis Saloninæ exhibetur ad designandam ejus pudicitiam , nam in Vestalibus nulla de earum labe suspicio haberi debebat . Æterna dicitur , ob æterni ignis custodiam , quod nomen ei largitus est Horatius lib. 3. Od. 5. *Æternæque Vestæ* . Palladium gerit , tanquam felicitatis pignus . Vide Ill. Spanhemii , de Vesta Diatribam .

Hic nummus argenteus inter rariores numerandus .

VESTA FELIX. *Figura muliebris stolata stans , dextra pateram , sinistra facem .*

Salonina sub Vestæ nomine , ad designandam pudicitiam in superiori nummo , repræsentata est ; sed in hoc Felix cognominatur , per pudicitiam denotare suam in imperio Felicitatem volens , ut supra dicitur Felicitas publica . Aliter explicuit Gristanus .

Hic nummus argenteus rarus est , & elegans .

SALO-

SALONINI nummi ex argento vulgares sunt, præcipue in Gallia, ex auro rarissimi.

DIVO CAES. VALERIANO. *Caput Salonini nudum, in aliis cum corona radiata.*

CONSECRATIO. *Rogus.*

Saloninus in Gallias a patre missus, ut sub Postumo duce fortissimo rem militarem disceret, ejus artibus occisus est: moerens pater eum inter divos a Senatu referri curavit, in cujus rei memoriam plurimi nummi cum diversis typis superstites sunt. De rogo pro consecratione erecto passim diximus.

Hic nummus argenteus pro raro habetur.

P. COR. SAL. VALERIANVS CAES. *Caput Salonini radiatum.*

DEO MARTI. *Mars galeatus in templo quatuor columnarum.*

Templi Martis icon in nummis Salonini exhibetur, in memoriam, quod Gallienus ejus pater illud in circo Flaminio erexisset: ut enim Gallienus Jovem Victorem filii sui Nutritorem prædicabat, ita Martis cultorem, filium exemplo suo esse demonstrare voluit: Mars autem in bello maribus præesse credebatur.

Hic nummus argenteus rarus est.

DII NVTRITORES. *Jupiter seminudus stans, sinistra hastam, dextra Victoriolam figuræ paludatæ porrigit.*

Jupiter Victor, & Gallienus etiam Victor, dicti sunt Salonini Nutritores Dii, tanquam sub iis educatus, Victor omnium Gentium fu-

B b b 2

turus

turus sit: at ut Jupiter crederetur Salonini Nutritor, jam ipsi puero, Jovis nomen dederat pater, & nummum sub ejus nomine cum epigraphe *Jovi crescenti* signari curaverat. Vide Trifanum.

Hic nummus argenteus inter elegantiores recensetur.

IOVI CRESCENTI. *Puer insidens capræ.*

Jovi in Creta a capra educato alluditur per hunc Salonini nummi typum, tanquam esset alter puerulus Jupiter: capræ insidet eam cornu apprehendens, puerorum more, ut notat Trifanum ex epigrammate Anthologiæ lib. 1. cap. 33. quia a teneris annis, ut equos aliquando ducere possent, instituebantur.

Hic nummus ex argento frequens, ex auro rarissimus est.

PIETAS AVGG. *Instrumenta Pontificalia.*

Instrumenta Pontificalia Saloninum a Gallieno patre ornatum sacerdotio fuisse arguunt, dum illum Cæsarem nominavit, ut Augustus, qui filios Cajum scilicet Pontificem, Lucium vero Augurem, ut simpulum in prioris nummo, & lituus in altero denotant: sed omnia vasa Saloninum in omne Pontificum collegium ascitum, Neronis exemplo demonstrant.

Hic nummus argenteus obvius est, ex auro rarissimus.

PRINCEP. IUVENTVTIS. *Saloninus stans paludatus, dextra signum militare, sinistra hastam gerit.*

Qui in futuræ imperii successionis spem designabantur, si pueritiam tantum adepti essent, Principis Juventutis titulo donabantur; nam ætate proveci ut L. Ælius, Antoninus Pius, & M. Aurelius, & alii, eum non tulerunt, quum ad adolescentes spectaret: quo titulo Saloninus, ut puer honoratus est.

Hic quinarius argenteus inter elegantiores adscribendus.

SPES PVBLICA. *Figura paludata stans, dextram elevat, ex adverso Spes dextra florem, sinistra vestem sublevat, astro intermedio.*

Paludatus Saloninus, cui adstat dea Spes, solita Cæsarum comes, ad denotandum, quod de hoc principe pro bello contra barbaros suscipiendo promittebat; cui illa florem, seu herbam, tanquam victoriam sponderet, porrigit.

Hic nummus argenteus rarus est, & elegans.

VICTORIA GERMANICA. *Victoria coronam figuræ paludatæ præbet.*

Victoria Germanica in Salonini nummo, ob Gallieni victoriam de Germanis relatam exhibetur, quum idem parentis honos, filio communis sit: ideo Victoria ipsi coronam præfert; Gallienum victoriam contra Germanos reportasse, declarant nummi, qui ipsi Germanici maximi cognomen tribuunt.

Hic nummus argenteus inter elegantiores habendus.

VICTORIA PART. *Victoria stans, dextra coronam porrigit figuræ paludatæ stanti, dextra globum, læva hastam gerenti.*

Ut Germanicæ victoriæ a patre Gallieno, ita & Parthicæ ab avo Valeriano relatæ monimentum in nummis Salonini exhibetur: porro notandum, quod illud in nepote occurrit, in Gallieno Valeriani filio tamen non observatur, non quod, ut putamus, signatum non sit, sed ad nos hætenus non pervenerit.

Hic nummus argenteus rarissimus est.

VA-

VALERIANI junioris nummi ex argento frequentes, ex auro rarissimi sunt.

- ★ **VALERIANVS P. F. AVG.** *Caput Valeriani junioris radiatum.*
CONSACRATIO. *Aquila volitans animam Valeriani ad cælum sustollit.*

Ex hoc nummo rarissimo, & elegantissimo discimus errare Vaillantium, qui docet Valerianum juniorem non fuisse consecratum, atque adeo tribuendos esse Salonino nummos omnes, qui præferunt nomen Corn. aut Salon. & qui cum consecratione reperiuntur. Adversus hoc monitum reclamationem præfens nummus, in quo legitur *consecratio Valeriani pii, felici, Augusti*. Non solum itaque relatus fuit inter Divos Cornelius Saloninus, filius Gallieni, sed etiam Valerianus, frater Gallieni minor natu. Hunc autem fuisse Imperatorem Trebellius Pollio inde arguit, quod capto jam Valeriano invenitur in fastis, *Valeriano Imperatore Cos.* Quis igitur alius potuit esse Valerianus, nisi Gallieni frater?

(1) *Hic nummus rarissimus, & elegantissimus est.*

P. LIC. VALERIANVS CAESAR. *In aliis AVG. Caput Valeriani junioris radiatum.*

IOVI CRESCENTI. *Puer insidens capræ.*

An hic Jovis pueruli capræ insidentis typus in Salonino cælatus, Valeriano juniore ejus patruo etiam datus sit, dubitare quis posset, quum huic principi peculiaris sit, & in aliis Cæsaribus minime obfer-

(1) In museo D. Abb. de Rothelin.

servatus : is potius monetariorum incuria cusus videtur , quum similem in Gallieno observaverimus .

Hic nummus argenteus inter rariores habendus .

VALERIANVS NOBIL. CAES. *Caput ut supra .*

ORIENS. *Valerianus paludatus coronam imponit trophæo , sinistra clypeo innixa .*

Valerianus junior dicitur in nummis Oriens , tanquam Sol novus in imperio oriretur , quando ejus particeps a fratre Gallieno factus est ; Orientem enim jam domuisse , Mesopotamiamque recuperasse credebatur , in qua trophæum de Persis jam erigere videtur , quum Odenathus Persarum duces captos ad eos misisset , de quibus Romæ triumphus actus est .

Hic nummus argenteus rarissimus est .

PIETAS AVGG. *Duæ figuræ velatæ sacrificantes super aram ignitam , astro intermedio .*

Gallienus , & Valerianus fratres sacra faciunt velati , unde eorum erga deos Pietas notatur , & mihi conjecturæ locum facit astrum pro Oriente signatum , ob victorias ab Odenatho de Persis relatas , quem Gallienus , ut ait Pollio , *Consulto Valeriani fratris sui , & Lucilii propinqui . . . participato imperio Augustiam vocavit .*

Hic nummus argenteus rarus est .

VIRTUS AVGG. *Roma galeata sedens , dextra Victoriolam , sinistra hastam .*

Roma sedet , ut quieta , & tranquilla Gallieni , & ejus fratris Valeriani virtute : quasi eam a barbaris in Italiam irruentibus conservassent : de Gallieno ita loquitur Zosimus , *His rebus omnibus Gallienus , Romam reversus est ; ut illato , ab Scythis Italiæ bello remedium afferret .* Valerianus in nummis cum Gallieno repræsentatur utpote imperii particeps .

Hic nummus argenteus rarus est .

Multi confundunt Valerianum Cæsarem cum Salonino , ut jam monuimus in nostris æreis nummis . Quando nomen Corn. aut Salon. observatur , aut quando cum consecratione reperitur Salonini sunt : Valerianus junior non consecratus fuit .

[*Vide super hac re , quod superius diximus ad nummum Valeriani , cujus epigraphæ est CONSACRATIO .*]

GNEÆ

GNEÆ CORNELIÆ SUPERÆ Valeriani junioris uxoris nummi ex argento eximiæ sunt raritatis: ex auro non observantur.

G. CORNEL. SVPERA AVG. *Caput Corn. Superæ in medio crescentis Lunæ.*

IVNO REGINA. *Figura muliebris stans, dextra pateram, sinistra hastam: pro pedibus pavo.*

Solitus est Augustarum typus *Juno Regina*, nam ut Imperatores sub Jovis titulo sæpe exhibebantur, sic foeminae Principes sub Junonis effigie erant designatæ, quum hæc illius soror, & conjux esset: ita prodit Cornelia Supera magis ex nummis quam ex Historicis nota; nam altum est de illa apud eos silentium.

Hic nummus argenteus insignis præstantiæ est, ac raritatis.

VESTA. *Figura muliebris capite velato sedens, dextra palladium, sinistra hastam transversam.*

Vestam in Augustarum nummis ad indicandam earum pudicitiam cæleri diximus; ipsi ut pudicitiae deæ velum conceditur, ut denotent castas debere per vicos velatas tantum incedere. Vesta Palladium pro symbolo gerit, quod in intimo templi sui penetrali adservaretur.

Hic nummus argenteus eximiæ raritatis est, ac elegantia.

Eadem epigraphe. Mulier stolata stans sine velo, dextra pateram, sinistra hastam transversam.

Vesta

Vesta iterum prodit eodem, quo in Saloninæ nummis typo, ubi *Vesta felix* inscribitur: quod epithetum Trifanum ipsi Augustæ potius quam huic Deæ peculiare existimat; sed Felix esse videtur, quæ Pudica, quum Vesta ad pudicitiam Augustæ denotandam in earum nummis repræsentetur.

Hic nummus argenteus singularitatis eximiæ est, ac præstantiæ.

Ante Trifanum nemo Corneliæ Superæ nummum vulgavit, cui duos alios ad ejus confirmationem addidimus, sed hi omnes argentei sunt: nunc vobis æreum Græcum mediæ formæ perelegantissimum, licet opus nostrum de Græcis Imperialibus mox in lucem edituri simus, in gratiam lectoris exhibemus.

ΓΝ. ΚΟΡ. ΣΟΥΠΕΡΗΝ. ΣΕ. *Gneam Corneliam Superam Augustam subauditur colunt. Caput Corn. Superæ.*

ΑΡΧ. ΤΟ. Β. ΦΙΛΟΙΣΙΜΑ ΙΟΥΔΙΕΩΝ. *Pontifice iterum Philæcima Juliensium. Pallas sedens dextra pateram, sinistra hastam gerit: pro pedibus noctua.*

INDEX PRIMUS

INSCRIPTIONUM

Quæ in adversis partibus Nummorum leguntur.

JULIUS.

CAESAR IMP.	<i>pag.</i> 1
DIVOS IVLIVS DIVI F.	1
DIVOS IVLIVS.	2
CAESAR PARENS PATRIAE.	3
DIVVS IVLIVS.	6

M. LEPIDUS.

M. LEPIDVS PONT. MAX. III VIR R.	
P. C.	7

M. ANTONIUS.

M. ANT. IMP. AVG. III VIR R. P. C.	
M. BARBAT. Q. P.	8
M. ANT. IMP. AVG. III VIR R. P. C.	
M. NERVA PROQ. P.	8
ANTONIVS AVG. IMP. III.	8
M. ANTONIVS III VIR R. P. C.	9
M. ANTON. IMP. AVG. III VIR R.	
P. C.	9
M. ANTONIVS III VIR R. P. C.	9
M. ANTON. IMP. AVG. III VIR R.	
P. C.	9
M. ANT. IMP. AVG. III VIR R. P. C.	
L. GELL. Q. P.	10
M. ANT. IMP. III VIR R. P. C.	10
ANTONIVS M. F. M. N. AVGV. IMP.	
TER.	11
ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΤΡΙΤΟΝ	
ΤΡΙΩΝ ΑΝΔΡΩΝ.	15

M. ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΑΥΤ. ΤΡΙΤΟΙΣ ΤΡΙΩΝ	
ΑΝΔΡΩΝ.	15

AUGUSTUS.

CAESAR DIVI F.	16
CAESAR AVGVSTVS.	17
CAES. AVG. CONS. S. C. OB R. P.	
CONS.	23
AVGVSTVS DIVI F.	25
AVGVSTVS TR. POT.	25
AVGVSTVS TR. POT. VIII.	26
IMP. IX. TR. POT. V.	29
DIVVS AVGVSTVS.	30
IMP. CAESAR AVGVSTVS.	30
AVGVSTVS CAESAR.	34
CAESARI AVGVSTO.	35
AVGVS.	35
CAESAR DIVI F. PAT. PA.	36
ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΥ.	36
ΘΕΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΚΡΗΤΩΝ ΕΠΙ ΚΟΡ-	
ΝΗΛΙΟΥ.	37
ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ.	37
ΘΕΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΚΡΗΤΕΣ.	37

AGRIPPA.

M. AGRIPPA PLATORINVS III VIR	
38.	
M. AGRIPPA COS. TER. COSSVS LEN-	
TVLVS.	38
Ccc 2	TI-

TIBERIUS.

TI. CAESAR DIVI AVG. F. AVGVSTVS .	39
TIBERIOΣ KAIΣAP ΣEBACTOΣ .	41
TIBEPION KAIΣAPI ΣEBACTΩ ΓOPTYNION .	41
TI. KAIΣ ΣEBACTOΣ E. KOP. A.	42
TI. KAIΣAPI ΣEBACTΩ KT.	42
TIBEPION KAIΣAPI ΣEBACTΩ EΠI KOP. ATPIO .	42
TIBEPION KAIΣAPI ΣEBACTΩ EΠI AAKHT.	42

DRUSUS.

DRVSVS CAESAR TI. F. TR. P.	44
NERO CLAUD. DRUSUS.	
NERO CLAUDIVS DRVSVS GERMANICVS IMP.	45

ANTONIA.

ANTONIA AVGVSTA .	46
-------------------	----

GERMANICUS.

GERMANICVS CAESAR P. C. CAES. GERM. AVG.	47
GERMANICVS CAES. P. C. CAES. AVGV. COS. II. IMP.	47

AGRIPPINA GERMANICI.

AGRIPPINA MAT. C. CAES. AVG. GERM.	48
------------------------------------	----

CALIGULA.

C. CAESAR AVG. GERM. P. M. TR. POT.	49
C. CAESAR AVG. PONT. MAX. TR. POT.	49

C. CAESAR AVG. GERMANICVS .	50
Γ. KAIΣAP ΣEB. ΓEPM. APX. MEΓ. ΔHM. EZOT TΠAT.	51
ΓAIOΣ KAIΣAP ΣEBACTOΣ APX. MEΓ. ΔHM. EZ.	52

CLAUDIUS.

TI. CLAVD. CAESAR AVG. GERM. P. M. TRIB. POT. P. P.	53
TI. CLAVD. CAESAR AVG. P. M. TR. P. VI. IMP. XI.	53
TI. CLAVD. CAES. AVG. P. M. TR. P.	54
TI. CLAVD. CAES. AVG. AGRIPP. AVGVSTA .	55
DIVVS CLAVDIVS .	55
TI. KΛAT. ΣEBA. ΓEPMANI. ATT. L. Γ.	57
AGRIPPINA CLAUDII.	

AGRIPPINA AVGVSTA .	59
AGRIPPINA AVGVSTA MATER AVGVSTI .	59
AGRIPPINAE AVGVSTAE .	59
AGRIPP. AVG. DIVI CLAVD. NERONIS CAES. MATER .	60
NERO CLAVD. DIVI F. CAES. AVG. GERM. IMP. TR. P. COS.	60
ΑΓΡΙΠΠΙΝΑ ΣΕΒΑΣΤΗ .	60

NERO.

NERO DIVI CLAVD. CAESARIS F. . . .	62.
ΘEOΣ ΣEBACTOΣ .	64
KAIΣAP ΘEOΣ ΘEOY TIOΣ .	65
NEPΩNOΣ KΛATAIOT TI. KAIΣAPOΣ ΣEB. Γ.	65
NEPΩNOΣ KAIΣAPOΣ ΣEBA. NEPΩ	65

INSCRIPTIONUM IN ADVER. PART. 389

ΝΕΡΩ ΚΑΙΣ. ΣΕ. ΑΥΤΟΚΡΑΤ.

68.

ΝΕΡΩΝ ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒ.

68

ΡΟΡΡÆΑ.

ΠΟΡΡΑΙΑ ΝΕΡΩΝΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΥ. 69

ΠΟΡΡΑΙΑ ΣΕΒΑΣΤΗ. L. I. 69

GALBA.

GALBA IMPERATOR .

70

SER. GALBA IMP.

71 75

SERG. GALBA IMPER.

74

ΣΕΡΟΥ. ΓΑΛΒΑ ΑΥΤΟΚΡΑΤ. ΣΕΒ. 76

ΟΘΟ.

IMP. M. ΟΘΟ CAESAR AVG. TR. P.

77.

ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ Μ. ΟΘΩΝ ΚΑΙΣΑΡ

ΣΕΒΑΣΤΟΣ.

78

VITELLIUS.

A. VITELLIVS IMP. GERMAN. AVG.

80.

VESPASIANUS.

IMP. CAESAR VESPASIANVS AVG.

84.

IMP. CAES. VESP. AVG.

84

IMP. VESPAS. AVG. P. M. TR. P. P. P.

COS. IIII.

90

IMP. CAES. VESP. AVG. P. M. COS.

IIII.

90

ΑΥΤΟΚΡΑ. ΚΑΙΣ. ΟΥΕΣΠΑΣΙΑΝΟΣ

ΣΕΒΑΣΤΟΣ.

91

ΑΥΤΟΚΡΑ. ΚΑΙΣΑΡ ΟΥΕΣΠΑΣΙΑΝΟΣ

ΣΕΒΑΣΤΟΣ.

91

DOMITILLA.

DIVA DOMITILLA AVG.

94

TITUS.

T. CAES. VESPASIANVS AVG.

96

T. CAES. IMP. VESP. PONT. TR. POT.

98.

IMP. TITVS CAESAR VESPASIANVS

AVG. P. M.

99

JULIA TITI F.

IVLIA AVGVSTA DIVI TITI F.

101

IVLIA AVGVSTA .

101

DOMITIANUS.

CAES. DIVI VESP. F. DOMITIAN.

COS. VII.

103

DOMITIANVS CAESAR AVG. F.

103

IMP. CAES. DOMIT. AVG. GERM. P.

M. TR. P. VIII.

106

DOMITIANO CAESARI PR. IVVENT.

106.

CAESAR DIVI F. DOMITIANVS COS.

VII.

107

DOMITIAN. CAES. AVG. F.

108

IMP. CAES. DOMITIANVS AVG.

GERM.

108

ΚΑΙ ΔΟΜΙΤΙΑΝΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΥ ΤΙΟΥ.

109.

ΔΟΜΙΤΙΑΝΟΣ ΚΑΙΣΑΡ.

109

ΑΥΤ. ΚΑΙΣΑΡ ΔΟΜΙΤΙΑΝΟΣ ΣΕΒ.

ΓΕΡΜ.

109

ΑΥΤ. ΔΟΜΙΤ. ΚΑΙΣ. ΣΕΒ. ΓΕΡ.

110

DOMITIA.

DOMITIA AVGVSTA IMP. DOMIT.

111.

NERVA.

IMP. NERVA CAES. AVG. P. M. TR. P.

113.

ΑΥΤΟ-

ΑΥΤΟΚΡΑΤ. ΝΕΡΟΤΑΣ ΚΑΙΣΑΡ ΣΕ-
 ΒΑΣΤ. ΔΥ. 116
 ΑΥΤΟΚΡΑ. ΝΕΡΟΤΑΣ ΚΑΙΣΑΡ ΣΕ-
 ΒΑΣΤΟΣ ΤΗΑΤ. Γ. 116
 ΑΥΤ. ΝΕΡΟΤΑΣ ΚΑΙΣ. ΣΕΒ. 116

TRAJANUS.

IMP. CAES. TRAIAN. AVG. GERM.
 DAC. P. P. 117
 IMP. CAES. NER. TRAIANO OPTIMO
 AVG. GER. DAC. 121
 ΑΥΤΟΚΡ. ΚΑΙΣ. ΝΕΡ. ΤΡΑΙΑΝΟΣ
 ΣΕΒ. ΓΕΡΜ. 125
 ΑΥΤΟΚΡ. ΚΑΙΣ. ΝΕΡ. ΤΡΑΙΑΝΟΣ
 ΣΕΒ. ΓΕΡ. ΔΑΚ. 127
 ΤΡΑΙΑΝΩ ΑΡΙΣΤΩ. 127

PLOTINA.

PLOTINA AVG. IMP. TRAIANI. 130

MARCIANA.

DIVA AVGVSTA MARCIANA. 132
 MARCIANA AVG. SOROR IMP. TRA-
 IANI. 133

MATIDIA.

MATIDIA AVG. DIVAE MARCIANAE
 F. 134
 DIVA AVGVSTA MATIDIA. 134

HADRIANUS.

IMP. CAES. TRAIAN. HADRIANO
 OPT. AVG. GER. DAC. 136
 ΑΥΤ. ΚΑΙ. ΤΡΑ. ΑΔΡΙΑΝΟΣ ΣΕΒ. Π.
 Π. ΤΗ. Γ. 151
 ΑΥΤ. ΚΑΙΣ. ΤΡΑΙΑΝ. ΑΔΡΙΑΝΟΣ
 ΣΕΒ. 152

SABINA.

DIVA AVGVSTA SABINA. 154
 SABINA AVGVSTA. 154
 CABBINA CEBACTH. 156
 ΣΑΒΕΙΝΑ ΣΕΒΑΣΤΗ. 156

L. AELIUS.

L. AELIVS CAESAR. 157
 Λ. ΑΙΔΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ. 158

ANTONINUS PIUS.

IMP. T. AEL. CAES. ANTONINVS
 AVG. 159
 ANTONINVS AVG. PIVS P. P. TR.
 P. XII. 163
 ΑΥ. Κ. Τ. ΑΙΔ. ΑΔΡΙΑΝΟΣ ΑΝΤΩΝΙ-
 ΝΟΣ. 164
 ΑΥΤ. ΚΑΙΣ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟΣ ΣΕΒ. ΕΥ-
 ΣΕΒ. 165

FAUSTINA.

DIVA AVG. FAVSTINA. 166

M. AURELIUS.

AVRELIVS CAESAR AVG. PII F. 170

FAUSTINA JUNIOR.

DIVA AVG. FAVSTINA. 174
 DIVAE FAVSTINAE MATRI CASTRO-
 RVM. 174
 FAVSTINA AVGVSTA. 174
 ΦΑΥΣΤΙΝΑ ΣΕΒΑΣΤΗ. 175

L. VERUS.

IMP. CAES. L. AVREL. VERVS AVG.
 177.

ΑΥΤ. Κ. Λ. ΑΥΡ. ΟΥΗΡΟΣ ΣΕΒ. 179
 ΑΥΤΟΚΡ. ΟΥΗΡΟΣ ΣΕΒΑΚΤΟΣ. 179

LU-

INSCRIPTIONUM IN ADVER. PART. 391

LUCILLA.

LVCILLA AVGVSTA. 180
ΑΟΥΚΙΑΔΑ CEBACTH. 180

COMMODUS.

IMP. CAES. M. ANT. COMMODVS
AVG. 182
COMMODO CAES. AVG. FIL. GERM.
SARM. 183

CRISPINA.

CRISPINA AVGVSTA. 192

PERTINAX.

IMP. CAES. P. HELV. PERTIN. AVG.
194.
DIVVS PERT. PIVS PATER. 194

DID. JULIANUS.

IMP. CAES. M. DID. IVLIAN. AVG.
198.

M. SCANTILLA.

MANLIA SCANTILLA AVG. 199

DID. CLARA.

DIDIA CLARA AVG. 200

PESCENNIUS NIGER.

IMP. CAES. C. PESC. NIGER IVST.
AVG. COS. II. 201
ΑΥΤΟΚ. ΚΑΙΣΑΡ. Γ. ΠΕΣΚΕ. ΝΙΓΡΩ.
206.

ALBINUS.

IMP. D. CLOD. SEPT. ALBIN. AVG.
208.
IMP. CAES. D. CLO. SEP. AVG. 210

SEPT. SEVERUS.

L. SEPT. SEV. PERT. AVG. IMP. VIII.
213.

SEVERVS PIVS AVG. 213

SEVERVS AVG. PART. MAX. 214

L. SEP. SEV. PERT. AVG. IMP. IIII.
215.

FELICITAS PVBLICA. 215

DIVO SEVERO PIO. 216

L. SEP. SEV. PERT. AVG. IMP. II.
216.

SEVERVS PIVS AVG. P. M. TR. P.
217.

L. SEPT. SEV. PERT. AVG. COS. II.
217.

L. SEPT. SEV. PERT. AVG. IMP. VIIII.
218. 223.

IMP. CAES. L. SEPT. SEV. PERT. AVG.
COS. II. 219

IMP. CAE. L. SEP. SEV. PERT. AVG.
COS. II. 219

L. SEPT. SEV. AVG. IMP. XI. PART.
MAX. 223. 226. 230

IMP. CAE. L. SEV. PERT. AVG. IMP.
II. 226

IMPP. INVICTI PII AVGG. 229

ΑΥΤ. Α. ΣΕΠΤ. ΣΕΥΘΗΡΟΣ. 231

JULIA PIA.

IVLIA AVGVSTA. 233

IVLIA DOMNA AVG. 234

ΙΟΥΛΙΑ ΔΟΜΝΑ CEBACTH. 339

CARACALLA.

IMP. ANTONINVS PIVS AVG. 240

DIVO ANTONINO MAGNO. 242

ANTONINVS PIVS AVG. 250

ANTONINVS PIVS AVG. BRIT. 250

AN-

- ANTONINVS AVGVSTVS. 251
 IMP. ANTONINVS ET GETA CAES. 253.
 AT. KAI. M. ATPHA. ANTONINOC. 253.
PLAUTILLA.
 PLAVTILLA AVGVSTA. 255
 PLAVTILLAE AVGVSTAE. 255
GETA.
 P. SEPTIM. GETA CAESAR. 257
 A. CEΠTI. GETAC KAI. 263
MACRINUS.
 IMP. C. M. OPEL. MACRINVS AVG. 264.
DIADUMENIANUS.
 M. OPEL. ANT. DIADVMEN. CAES. 267.
ELAGABALUS.
 IMP. CAES. M. AVR. ANTON. PIVS AVG. 269
JUL. PAULA.
 IVLIA PAVLA AVG. 274
AQUIL. SEVERA.
 IVLIA AQVIL. SEV. AVG. 276
ANNIA FAUSTINA.
 ANNIA FAVSTINA AVG. 277
SOÆMIAS.
 IVLIA SOAEMIAS AVG. 278
MÆSA.
 IVLIA MÆSA AVGVSTA. 279
ALEXANDER SEVERUS.
 IMP. CAES. M. AVR. SEV. ALEXAND. AVG. 280
 IMP. SEV. ALEXAND. AVG. IVLIA MAMAEA AVG. MATER AVG. 280
BARB. ORBIANA.
 SALL. BARB. ORBIANA AVG. 287
JUL. MAMÆA.
 IVLIA MAMAEA AVG. 288
MAXIMINVS.
 IMP. MAXIMINVS PIVS AVG. 290
PAULINA.
 DIVA PAVLINA. 293
MAXIMUS.
 MAXIMVS CAES. GERM. 294
GORDIANUS AFR. I.
 IMP. C. M. ANT. GORDIANVS AFR. AVG. 295
GORDIANUS AFR. FIL.
 IMP. C. M. ANT. GORDIANVS AFR. AVG. 297
BALBINUS.
 IMP. C. D. CAEL. BALBINVS AVG. 299.
PUPIENUS.
 IMP. CAES. M. CLOD. PVPIENVS AVG. 303.
GOR-

INSCRIPTIONUM IN ADVER. PART. 393

GORDIANUS PIUS.

IMP. GORDIANVS PIVS FEL. AVG.

307.

IMP. CAES. M. ANT. GORDIAN. PIVS
AVG. 307

TRANQUILLINA.

SABINIA TRANQVILLINA AVG. 311

PHILIPPUS SEN.

IMP. C. M. IVL. PHILIPPVS AVG. 312

OTACILIA.

MARC. OTACIL. SEVERA AVG. 317

PHILIPPUS JUN.

M. IVL. PHILIPPVS NOB. CAES. 319

IMP. PHILIPPVS AVG. 320

TRAJANUS DECIUS.

IMP. C. M. Q. TRAIANVS DECIVS
AVG. 321

HER. ETRUSCILLA.

HER. ETRVSCILLA AVG. 324

Q. HERENNIUS.

Q. HER. ETR. MES. DECIVS NOB. C.
326.

IMP. C. Q. HER. ETR. MES. DECIO
AVG. 326

IMP. C. HER. MES. DECIO AVG. 327

IMP. C. Q. HER. MES. DECIVS AVG.
328.

HOSTILIANUS.

C. VAL. HOSTIL. MES. QVINTVS NOB.
C. 329

Tom. II.

C. OVAL. OSTIL. MES. COVINTVS
CAES. AVG. 329

C. OVAL. OSTIL. MES. COVINTVS
AVG. 330

TREBON. GALLUS.

IMP. CAES. C. VIB. TREB. GALLVS
AVG. 333

VOLUSIANUS.

IMP. CAES. C. VIB. VOLVSIANO AVG.
336.

IMP. C. VA. F. GAL. VEND. VOLV-
SIANO AVG. 337-338

AEMILIANUS.

IMP. AEMILIANVS PIVS FEL. AVG.
340.

IMP. CAES. AEMILIANVS P. F. AVG.
340.

VALERIANUS.

IMP. C. P. LIC. VALERIANVS AVG.
343.

MARINIANA.

DIVAE MARINIANAE. 349

GALLIENUS.

GALLIENVS AVG. 350

IMP. GALLIENVS AVG. 350

GALLIENAE AVGVSTAE. 369

GALLIENVS P. F. AVG. 369

SALONINA.

SALONINA AVG. 375

D d d

CORN.

CORN. SALONINUS VALER.	P. LIC. VALERIANVS CAESAR .	382
DIVO CAES. VALERIANO .	VALERIANVS NOBIL. CAES.	383
P. COR. SAL. VALERIANVS CAES.	GN. CORNELIA SUP.	
379.		
LICIN. VALERIANUS .	G. CORNEL. SVPERA AVG.	384
VALERIANVS P. F. AVG.	ΓΝ. ΚΟΡ. ΣΟΤΤΙΕΡΗΝ. ΣΕ.	385
382		

IN-

INDEX SECUNDUS

INSCRIPTIONUM

Quæ in averſis partibus Nummorum leguntur.

A

- ABUNDANTIA** AVG. Trajani Decii
pag. 321. Gallieni 350.
ACT. Augusti 27.
ADOPTIO *In ambitu* PARTHIC. DI-
 VI TRAIAN. AVG. P. M. TR. P.
 COS. P. P. Hadriani 136.
ADVENTVS AVG. Hadriani 36.
 Commodi 182. Sept. Sev. 213.
 Getæ 257. Philippi ſen. 312.
 Traj. Decii 321. Hoſtiliani 329.
 Treb. Galli 333. Gallieni 350.
 — **AVGVSTI.** Caracallæ 240.
 Elagabali 269.
 — **AVGG.** Caracallæ 240. Vo-
 luſiani 336.
ADVENTVI AVG. AFRICAE. Ha-
 driani 136.
 — **FELICISSIMO.** Sept. Severi
 213.
 — **ITALIAE.** Hadriani 137.
AEDES DIV. FAVSTINAE. Fauſtinæ
 ſen. 166.
AEGYPTOS. Hadriani 137.
AEGYPTO CAPTA. Auguſti 16.
L. AEMILIVS BVCA. Jul. Cæſaris 1.
 — **III. VIR.** Jul. Cæſaris 1.
AEQVITAS AVG. Sept. Severi 214.
 Maximini 290. Traj. Decii 321.
 Saloninæ 375.
- **AVGVST.** Albini 208.
 — **AVG. TR. P. COS. II.** Perti-
 nacis 194.
 — **AVGG.** Caracallæ 240.
AETERNITAS. Veſpaſiani 84. Fau-
 ſtinæ ſen. 166.
 — **AVG.** Peſcennii 201. Gor-
 diani Pii 307. Gallieni 350.
 — **AVGG.** Philippi ſen. 312.
 Treb. Galli 333.
AETERNIT. IMPERI. Sept. Severi
 214. Jul. Piæ 233. Getæ 257.
AETERNITAS IMPERII. Philippi ſen.
 312.
AETERNITATI AVG. Gallieni 351.
AETERNITAT. IMPERI. Caracallæ
 241.
AETERNITATIBVS. Alex. Severi
 280.
AFRICA. Hadriani 137. Sept. Se-
 veri 214.
M. AGRIPPA. Auguſti 17.
 — **COS. DESIG.** Julii Cæſaris 1.
 Auguſti 17.
AGRIPP. AVG. DIVI CLAVD. NERO-
NIS CAES. MATER EX S.C. Agrip-
 pinæ Claudii 50.
AGRIPPINA IVLIA. Caligulæ 49.
AGRIPPINA MAT. C. CAES. AVG.
 D d d 2 GERM.

396 INDEX SECVNDVS

- GERM. Caligulae 49.
 AGRIPPINAE AVGVSTAE . Claudii 53.
 ALEXANDRIA . Hadriani 137.
 ALIM. ITAL. Trajani 117.
 AMOR MVTVVS AVGG. Balbini 299.
 Pupieni 303.
 ANN. D. CCCLXXIII. NAT. VRB. P. CIRC. CONC. Hadriani 138.
 ANNONA . Macrini 264.
 — AVG. Alex. Severi 280. Philippi sen. 313. Treb. Galli 333. Saloninae 375.
 C. ANTIST. REGINVS III. VIR . Augusti 17.
 — VETVS III. VIR FOEDVS P. R. CVM GABIN. Augusti 17.
 — VETVS III. VIR ACTIO APOLLINI . Augusti 17.
 ANTONINVS AVG. PIVS TR. P. COS. II. M. Aurelii 170.
 ANTONINVS PIVS AVG. Sept. Severi 215. Juliae Pia 234. Plautilla 255.
 ANTON. P. AVG. PONT. TR. P. V. COS. Plautilla 255.
 ANTONIVS IMP. Augusti 18.
 L. ANTONIVS COS. M. Antonii 8.
 M. ANTON. IMP. Julii Caesaris 2.
 M. ANT. IMP. AVG. III. VIR R. P. C. L. GELL. Q. P. Augusti 18.
 M. ANTONIVS M. F. M. Antonii 8.
 APOLLO CONSERVAT. Aemiliani 340.
 APOLLIN. Augusti 27.
 APOLLINI AVGVSTO . Antonini Pii 159. Sept. Severi 215.
 — AVG. COS. II. Albini 208.
 — CONS. AVG. Gallieni 351.
 APOL. MONET. *in aliis* MONETAE P. M. TR. P. XV. *vel* XVI. COS. VI. Commodi 182.
 APOLLINI PALATINO. *in aliis* APOL. PAL. P. M. TR. P. XV. COS. VI. Commodi 182.
 APOLL. SALVTARI . Volusiani 336.
 APOLLINI SANCTO . Pescennii 201.
 L. AQVILIVS FLORVS III. VIR . Augusti 18. 19.
 L. AQVILIVS FLORVS III. VIR SICIL. Augusti 18.
 ARA PVDIC. *in circulo* CAES. AVG. GERM. DAC. COS. VI. Plotinae 130.
 ARCVS AVGG. Caracallae 241.
 ARMENIAC. Neronis 62.
 ARMENIA CAPTA . Augusti 16.
 — CAPTA CAESAR DIVI F. Augusti 16.
 — RECEP. AVG. CAESAR DIVI F. Augusti 17.
 ASIA . Hadriani 138.
 AVCT. PIET. P. M. TR. P. XII. IMP. VIII. COS. V. P. P. Commodi 183.
 AVG. Vespasiani 84.
 AVGVSTVS . Augusti 27.
 AVGVSTVS AVGVSTA . Neronis 62.
 AVGVSTVS COS. XI. Agrippae 38.
 AVG. DIVI F. Augusti 28.
 AVGVSTVS GERMANICVS . Neronis 63.
 AVG. IN PACE . Saloninae 375.
 AVGVSTVS TR. POT. Augusti 28.
 AVRELIVS CAESAR AVG. PII F. COS. Antonini Pii 159.
 M. AVRELIVS ANTON. AVG. Getae 260.

ΑΓΡΙΠ-

INSCRIPTIONUM IN AVER. PART. 397

ΑΓΡΙΠΠΕΙΝΗ ΣΕΒΑΣΤΗΣ . Neronis
65.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ . Galbæ 75.

ΑΜΙΣΟΥ ΕΛΕΤΘΕΡΑΣ ΕΤΟΥΣ ΡΞΓ.
Hadriani 151.

ΑΜΙΣΟΥ ΕΛΕΤΘΕΡΑΣ ΕΤΟΥΣ ΡΞΘ.
L. Ælii 158.

ΑΜΙΣΟΥ ΕΛΕΤΘΕΡΑΣ ΕΤΟΥΣ ΡΞΟ.
Sabinae 156.

ΑΡΧ. ΤΟ. Β. ΦΙΛΟΙΣΙΜΑ ΙΟΥΛΙΕΩΝ .
Corn. Superæ 185.

ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ . Augusti 36.

ΑΥΤΟΚΡΑ . Claudii 57.

ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΣ . Clau-
dii 57.

B

BALBUS PROPR. Augusti 19.

BASILICA VLPΙΑ . Trajani 117.

BONAE FORTVNAE . Valeriani 343.
Gallieni 351.

BONAE SPEI . Pescennii 201.

BONI EVENTVS . Galbæ 70. Pescen-
nii 202.

BRITAN. Antonini Pii 159.

L. BVCA . Julii Cæsaris 2. 3.

ΒΑΣΙΛΕΟΣ ΙΝΙΝΘΙΜΗΙΟΥ . Trajani
125.

ΒΑΚ ΒΝΤ. Agrippinae Claud. 61.

ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΚΟΤΥΟΣ . Trajani 124.

ΒΑΣ. Π. ΚΔ. Neronis 68.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΜΑΝΝΟΣ ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΣ.
Lucillæ 180.

ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΠΟΛΕΜΩΝΟΣ . M. An-
tonii 15. Claudii 58. Neronis
67.

ΒΑΡ ΑΔΤ. Tiberii 43.

ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΡΗΣΚΟΠΟΡΙΑΔ . Hadria-
ni 151.

ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΡΗΣΚΟΤΠΟΡΙΑΔΟΣ . Do-
mitiani 110.

ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΣΑΥΡΟΜΑΤΟΥ . Trajani
124.

ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΣΑΥΡΟΜΑΤΟΥ . Trajani
124. Hadriani 150.

ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΚΛΕΩΠΑΤΡΑ ΘΕΑ ΝΕΩ-
ΤΕΡΑ . M. Antonii 15.

ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΠΤΘΟΔΩΡΙΣ ΚΟΤΤΟΣ .
Tiberii 43.

ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΠΤΘΟΔΩΡΙΣ ΕΤΟΥΣ Ζ .
Tiberii 43.

C

CAESAR AVG. Augusti 28.

CAESAR AVGVSTVS . Agrippæ 38.

CAESAR AVGVSTVS DIVI F. PATER
PATRIÆ . Tiberii 39.

CAESAR AVG. F. COS. CAESAR AVG.
F. PR. Vespasiani 85.

CAESAR AVG. TR. P. CAESAR AVG.
F. COS. Vespasiani 84.

CAES. AVG. GERMA. DAC. COS. VI.
P. P. Plotinæ 130.

CAESAR DIVI F. Augusti 28.

CAESAR IMP. M. Antonii 9. Au-
gusti 29.

CAESAR IMP. PON. COS. III. VIR R.
P. C. M. Antonii 10.

CAESARI AVGVSTO . Augusti 29.

C. CAESAR AVG. F. Augusti 29.

C. CAESAR AVG. GERM. R. M. TR.
POT. Germanici 47. Agrippinae
Germanici 48.

C. CAESAR COS. PONT. AVG. Juliae
Cæsaris 3.

C. CAE-

- C. CAESAR IMP. PONT. III. VIR R. P. C. M. Antonii 9.
- C. CAESAR IMP. III. VIR R. P. C. Lepidi 7.
- L. CANINIVS GALLVS III. VIR. Augusti 19.
- L. CANINIVS GALLVS AVGVSTVS TR. POT. Augusti 19.
- P. CARISIVS LEG. PROPR. Augusti 19.
- CARITAS MVTVA AVGG. Balbini 299. Pupieni 303.
- CASTOR. Getæ 257.
- CERERI FRVGIFERAE. Pescennii 208.
- CERERI REDVCI. Juliae Pia 234.
- CIVIBVS ET SIGN. MILIT. A PARTHIS RESTITVT. *in aliis* RECUPER. Augusti 29.
- CLEMENTIA AVG. COS. II. Albini 208.
- IMP. GERMAN. Vitellii 80.
- CLEOPATRAE REGINAE REGVM FILIORVM REGVM. M. Antonii 10.
- P. CLODIVS M. F. Iulii Caesaris 3. Augusti 20.
- P. CLODIVS M. F. IIII. VIR. M. Antonii 10.
- P. CLODIVS M. F. IIII. VIR A. P. F. M. Antonii 10.
- COHH. PRAET. VI. P. VI. F. Gallieni 351.
- COM. ASI. ROM. ET AVG. Nervæ 113. Trajani 117.
- COM. ASIAE ROM. ET AVG. Augusti 29.
- COM. BIT. ROM. S. P. AVG. Hadriani 138.
- CONCORDIA. Juliae Paulæ 274. Aquil. Severæ 276. Ann. Faustinae 277.
- AETERNA. Jul. Paulæ 274.
- AVG. Augusti 29. Domitiani 103. Gordiani Afr. sen. 295.
- AVGVST. Juliae Titi 101. Domitiæ 111.
- AVGVSTA. Neronis 63.
- AVGG. Plautillæ 255. Balbini 299. Pupieni 303. Trajani Decii 322. Hostiliani 329. Treb. Galli 334. Æmiliani 340. Valeriani 343. Gallieni 352. Saloninae 376.
- AVGVSTORVM. Sept. Severi 215. Barb. Orbianæ 287. Tranquillinae 311.
- FELIX. Caracallæ 241. Plautillæ 256.
- MILIT. Gordiani Pii 307.
- MILITVM. Did. Iuliani 188.
- CONC. MIL. P.M.TR.P. XI. IMP.VIII. COS. V. P. P. Commodi 183.
- CONCORDIA PERPETVA. Sep. Severi 215.
- P. R. Vitellii 80.
- PRAETORIANORVM. Vitellii 80.
- PROVINCIA RV M. Galbæ 70.
- CONCORD. TRIB. POT. COS. II. L. Ælii 157.
- CONCORDIAE. Faustinae sen. 167. Q. Herennii 326.
- AETERNAE. Caracallæ 241. Plautillæ 256.
- CONG. AVG. III. L. Veri 177.
- CONSACRATIO. Valeriani jun. 382.
- CON-

INSCRIPTIONUM IN AVER. PART. 399

CONSECRATIO . Plotinæ 130. Marcianæ 132. Matidiæ 134. Hadriani 138. Sabinæ 154. Antonini Pii 160. Faustinae sen. 167. M. Aurelii 170. Faustinae jun. 174. Pertinacis 194. Septimii Severi 216. Juliae Pia 234. Caracallæ 242. Paulinæ 293. Salonini 379.

Numismata plurium Imperatorum cum epigraphe *Consecratio* a Gallieno restituta vide pag. 373. & seq.

CONSENS. EXERCIT. Vespasiani 85.
CONSENSVS EXERCITVVM . Vitellii 81.

CONSERVATOR AVG. Elagabali 269.

CONSERVAT. PIETAT. Gallieni 352.

CONSTANTIAE AVG. Claudii 53.

— AVGVST. Antonia 46.

COS. Getæ 258.

COS. LVDO SAECVL. FEC. Caracallæ 242.

COS. II. Trajani 118. M. Aurelii 170. Caracallæ 242.

COS. II. *in aliis* III. *in aliis* IIII. Domitiani 104. Nervæ 113.

COS. II. DIAN. PERG. Trajani 118.

COS. II. DESIGN. III. P. P. Nervæ 113.

COS. III. Nervæ 114. Hadriani 138. Antonini Pii 160. Sept. Severi 216.

COS. III. PATER PATRIAE . Nervæ 114.

COS. IIII. P. P. Gallieni 352.

COS. XIII. LVD. SAEC. FEC. Caracallæ 242.

COSSVS CN. F. LENTVLVS . Augusti 20.

COSSVS LENTVLVS M. AGRIPPA COS. TERT. Augusti 20.

C. COSSVTIVS MARIDIANVS A. A. A. P. P. Julii Caesaris 3.

D

DACIA . Traj. Decii 322.

— FELIX . Traj. Decii 322.

DACIVS COS. V. P. P. Trajani 118.

DEAE SEGETIAE . Saloninæ 376.

DE BRITANNIS . Claudii 53.

DEDICATIO AEDIS . Faustinae sen. 166.

DE GERM. Claudii 53.

DE GERMANIS . Drusi Neronis 45. Claudii 53. Commodi 185.

DE GERM. TR. P. XXX. IMP. VII. COS. III. P. P. M. Aurelii 171.

DE IVDAEIS . Vespasiani 85.

DEO AVGVSTO . Gallieni 352.

— MARTI . Gallieni 352. Salonini 379.

— VOLKANO . Valeriani 343.

DE PARTHIS . Augusti 30.

DE SARMATIS . Commodi 184.

DE SARM. TR. P. XXXI. IMP. VIII.

COS. III. P. P. M. Aurelii 171.

DESTINATO IMPERAT. Caracallæ 243.

— IMPERATORE . Caracallæ 243.

DIAN. EPHE. Claudii 54.

DIANA EPHESIA . Claudii 54. 55. Vespasiani 85. Hadriani 141.

DIA-

DIANA LVCIFERA . Gordiani Pii
 307. Valeriani 344.
 DIANAE CONS. AVG. Gallieni 353.
 DIANAE VICTRICI . Æmiliani 341.
 DII NVTRITORES . Salonini 379.
 DI. PATRII . Caracallæ 242.
 DIS AVSPICIBVS. Sept. Severi 216.
 — CVSTODIBVS . Pertinacis 195.
 — GENITALIBVS . Crispinæ 192.
 DISCIPLINA AVG. Hadriani 142.
 DIVOS AVGVST. DIVI F. Tiberii 39.
 DIVVS AVGVSTVS . Germanici 57.
 DIVVS AVGVSTVS PATER PATRIAE.
 Caligulæ 49.
 DIVVS AVGVSTVS VESPASIANVS .
 Domitillæ 94.
 DIVVS AVGVSTVS VESPASIANVS EX
 s. c. Vespasiani 86.
 DIVVS CAESAR IMP. DOMITIANI F.
 Domitiani 104. Domitiæ 111.
 DIVVS PATER TRAIANVS . Trajani
 119.
 DIVVS TITVS AVGVSTVS. Juliæ Titi
 101.
 DIVI TITI FILIA . Juliæ Titi 101.
 DIVO IVLIO EX S. C. Augusti 30.
 DIVO PIO . Antonini Pii 160.
 DIVO TRAIANO PARTH. AVG. PA-
 TRI . Plotinæ 131.
 DIVO TRAIANO PATRI AVG. Ha-
 driani 142.
 DIVI NERVA ET TRAIANVS PATER .
 Trajani 119.
 DIVI NERVA PATER ET PLOTINA
 AVG. IMP. TRAIAN. Trajani 119.
 DIVIS PARENTIBVS . Hadriani 142.
 DOMITIA AVGVSTA DOMITIAN.
 IMP. Domitiani 104.

DONA AVG. Gallieni 350.
 DRVSVS . Caligulæ 50.
 DRVSVS CAESAR TI. F. TR. P. Ti-
 berii 39.
 M. DVRMIVS III. VIR . Augusti 21.
 ΔΙΑΔΑΓΜΟΝ . Neronis 65.
 ΔΙΚΤΥΝΝΑ ΚΡΗΤΩΝ . Trajani 125.
 ΔΗΜ. ΕΞ. ΥΠΑΤ. Β. Trajani 126.
 ΔΗΜ. ΕΞ. ΥΠΑΤ. Γ. Hadriani 153.
 ΔΗΜ. ΕΞΟΥΣ ΥΠΑΤ. Β. L. Ælii 158.
 ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΥΠΑΤ. Β. Trajani 125.
 ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΥΠΑΤ. Γ. Trajani 126.
 ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΥΠΑΤ. Ε. Trajani 127.
 ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΥΠΑΤΟ. Γ. Trajani 127.
 ΔΟΜΙΤΙΑΝΟΣ ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒ. ΤΙΟΣ. ΕΤ.
 Θ. Vespasiani 91.
 ΔΡΑΓΜΗ ΕΦΕ. Neronis 65.

E

ΕΚΥΕΣΤΕΡ ΟΡΔΟ ΠΡΙΝCΙΠΙ ΙΥΥΕΝΤ.
 Neronis 63.
 ΕΧ S. C. Augusti 30. Claudii 55.
 ΕΧ SΕΝΑΤΥS CΟΝSΥΛΤΟ . Faustina
 sen. 167. 168.
 ΕΛΕΥΘ. ΔΗΜΟΥ. Nervæ 116.
 ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ L. A. Galbæ 76.
 ΕΤΟΥΣ ΑΙΓ. Θ. Neronis 66.
 ΕΤΟΥΣ ΒΙΡ. Ι. Neronis 66.
 ΕΤΟ. Σ. Neronis 66.
 ΕΤΟΥΣ ΖΚ. ΝΙΚΗΣ. Augusti 37.
 ΕΤ. ΙΑ. Neronis 66.
 ΕΤΟΥΣ ΙΑ. ΥΠΑΤΟΣ ΙΖ. Domitiani
 110.
 ΕΤΟΥΣ Α. Othonis 78.
 ΕΤΟΥΣ ΙΕΡΟΥ. Vespasiani 91.
 ΕΤΟΥΣ ΝΕΟΥ ΙΕΡΟΥ. Vespasiani 91.
 ΕΤΟΥΣ ΝΕΟΥ ΙΕΡΟΥ Α. Nervæ 116.
 ΕΤΟΥΣ

INSCRIPTIONUM IN AVER. PART. 401

ETOTΣ NEOT IEΠOT B. Vespasiani
92. Titi 100.
ETOTΣ NEOT IEΠOT. Δ. Vespasiani
92.
ETOTΣ NEOT IEΠOT H. Vespasiani
92. Titi 100. Domitiani 109.
ETOTΣ NEOT IEΠOT Θ. Domitiani
109.

F

FECVNDITAS . Lucillæ 180. Juliæ
Pia 234.
— AVGG. Etruscillæ 324.
FELICIA TEMPORA. Caracallæ 243.
Getæ 258.
FELICITAS AVG. L. Ælii 157.
FEL. AVG. P. M. TR. P. XI. IMP. VII.
COS. V. P. P. Commodi 184.
FELICITAS AVGG. Pupieni 304.
— PERPETVA AVG. Commodi
184.
— PVBLICA . Mamææ 288. Sa-
loninæ 376.
FELIC. SAECVLI . Sept. Severi 217.
FELICITAS SAECVLI . Sept. Severi
217.
FELICIT. TEMPOR. Sept. Severi 217.
FELICITAS TEMP. Elagabali 270.
— TEMPOR. Caracallæ 243.
Getæ 258.
— TEMPORVM . Pescennii 202.
Macrini 264. Alex. Severi 280.
FID. EXERC. P. M. TR. P. XI. IMP. VII.
COS. V. P. P. Commodi 181.
FID. EXERC. TR. P. III. COS. II. Ge-
tæ 258.
FIDES LEGION. COS. II. Albinii 209.
Tom. II.

— MILITVM. Macrini 264. Dia-
dumeniani 267. Elagabali 270.
Philippi sen. 313.
— MVTVA AVGG. Balbini 300.
Pupieni 304.
FIDEI EQVITVM . Gallieni 353.
— MILITVM . Gallieni 353.
— PRAET. Gallieni 354.
L. FLAMINIVS IIII. VIR. Iulii Cæf. 3.
FORTITVDO AVG. INVICTA . Albi-
ni 209.
FORTVNA AVG. Galbæ 70.
— AVG. COS. II. Albinii 209.
— OBSEQVENS *in alio* OPSE-
QVENS . Antonini Pii 161.
FORT. REDVX . Juliæ Pia 234.
FORTVNA REDVX . Sept. Severi
217.
FORT. RED. CAES. AVG. S. P. Q. R.
Augusti 30.
FORTVNA SPES . Hadriani 143.
FORTVN. AVGVSTAE . Domitillæ
94.
FORTVNAE MANENTI. *in aliis* FORT.
MANENT. TR. P. XIII. IMP. Com-
modi 184.
— MVLIEBRI. Faustinae jun. 174.
— REDVCI . Pescennii 202. Al-
bini 210.
FORVM TRAIANI . Trajani 119.
FR. FR. FRVG. Pescennii 203.

G

GALLIA . Galbæ 71.
GALLIA HISPANIA . Galbæ 71.
GALLIENS CVM EXER. SVO IOVI
VICTORI . Valeriani sen. 344.
E e e GE-

GENIVS EXERC. ILLVRICIANI. Traj.
Decii 323.
GEN. LVG. COS. II. Albini 210.
GENIO SENATVS. Antonini Pii 161.
GERMANIA . Hadriani 143.
GERMANICVS CAESAR P. C. CAES.
AVG. GERM. Caligulæ 50.
GERMANICVS COS. XV. Domitiani
105.
GERMANICVS MAX. TER. Valeriani
sen. 344.

H

HADRIANVS AVG. P. P. REN. Au-
gusti 30.
HER. GADIT. Hadriani 143.
HERCVLI COMMODO AVGV. Com-
modi 185.
HERCVLI COM. P. M. TR. P. XVI.
COS. VI. Commodi 185.
HERCVLI CONS. AVG. Gallieni 354.
HER. PAC. L. Veri 177.
HERCVLI ROMANO AVG. Commo-
di 185.
HERC. ROM. COND. COS. VII. P. P.
Commodi 185.
ERCVLI VICTORI (*sic*) Æmiliani
341.
HILARITAS . Juliæ Piæ 235.
HISPANIA . Galbæ 71. Hadriani
143.
MONOS . M. Aurelii 171,

I

IANO CONSERVAT. Pertinacis 195.
IMP. Galbæ 72.

IMP. AVG. Galbæ 72.
— ANTONINVS PIVS AVG. Sox-
miadis 278.
— CAES. Domitiani 105.
— CAESAR . Augusti 31.
— CAES. DOMITIANVS AVG. P. M.
Domitiæ 111.
— CAES. TRAIAN. AVG. GER. DAC.
P. P. REST. Iulii Cæs. 6. Augu-
sti 31. Tiberii 40. Claudii 55.
Galbæ 72. Vespasiani 86. Titi
96. Nervæ 104.
— C. M. AVR. ALEX. SEVER. AVG.
Mamææ 286.
— CN. DOMIT. AHENOBARBV. S.
M. Antonii 11.
— ET CAESAR AVG. FIL. COS. Ca-
racallæ 244.
— M. AVR. ANTONIN. PIVS AVG.
Aquilæ Severæ 276.
— M. IVL. PHILIPPVS AVG. Otaci-
liæ Severæ 317.
IMPERATOR PONT. MAX. AVG. TR.
POT. Caligulæ 50.
IMPER. RECEPT. Claudii 55.
IMP. T. CAES. Domitiani 106.
— T. CAESAR DIVI VESP. AVG.
REST. Tiberii 40.
— T. CAES. VESP. *in aliis* IMP.
CAES. VESPAS. TR. P. II. COS. II.
Vespasiani 87.
IMPERATOR II. Antonini Pii 161.
IMP. II. COS. III. P. P. Nervæ 115.
— TER. M. Antonii 11.
— TERTIO III. VIR R. P. C. M. An-
tonii 11.
— V. P. P. COS. II. DESIG. III. Ve-
spasiani 87.

IMP.

INSCRIPTIONUM IN AVER. PART. 403

- IMP. VI. COS. III. M. Aurelii 171.
 IMPERATOR VII. Trajani 119.
 IMP. VII. TR. POT. XVI. *in aliis*
 XVII. Tiberii 40.
 — X. Augusti 32.
 — XIII. Augusti 32.
 — XIII. COS. XIII. CENS. P. P. P.
 Domitiani 106.
 — XXII. COS. XVII. CENS. P. P. P.
 Domitiani 106.
 IMPERII FELICITAS. M. Aurelii 171.
 INDVLGENTIA AVG. Alex. Severi
 281.
 — AVG. P. P. COS. III. Sabinæ
 154.
 — AVGG. IN CARTH. Sept. Se-
 veri 218.
 — AVGG. IN ITALIAM. Sept.
 Severi 218. Caracallæ 244.
 INVICTA VIRTVS. Sept. Severi
 218. Caracallæ 244.
 INVICTVS. Gallieni 354.
 INVICTO IMP. TROPÆ. Pescennii
 203.
 — IMP. TROPÆA. Sept. Se-
 veri 219.
 ITALIA. Hadriani 144. Antonini
 Pii 162.
 IVDAEA DEVICTA. Vespasiani 87.
 IVL. AQVILIA SEV. AVG. Elagabali
 271.
 IVLIA AVGVSTA. Caracallæ 245.
 Getæ 259.
 IVLIA AVGVSTA DIVI TITI F. Titi
 96.
 — AVGVSTI. Sept. Severi 219.
 — MAMAEA AVG. Alex. Severi
 281.
 IVLIA SOAEMIAS AVG. Elagabali
 271.
 IVNO. Juliae Pia 235. Mæsa 279.
 — CONSERVATRIX. Mamææ
 288.
 — REGINA. Manliæ Scantillæ
 193. Etruscillæ 324. Corn. Su-
 peræ 384.
 IVNONI CONS. AVG. Saloninæ 377.
 — MARTIALI. Augusti 33. Vo-
 lufiani 336.
 — REGINAE. Sabinæ 155.
 IVPITER CONSERVAT. Domitiani
 106.
 IVPITER LIBERATOR. Neronis 63.
 I. O. M. CAPITOLINVS. Vitellii 81.
 — SPONSOR SEC. AVG. Com-
 modi 186.
 IVPITER VICTOR. Vitellii 81.
 IOVIS VICTORIAE COS. II. Albini
 210.
 IO. CANTAB. Gallieni 355.
 IOVI CONSERVAT. Æmiliani 341.
 — CONSERVATORI. Caracallæ
 244. Macrini 265. Balbini 300.
 Pupieni 304.
 — CONSERV. AVG. Gallieni
 355.
 — CRESCENTI. Gallieni 355.
 Salonini 380. Valeriani jun. 382.
 — DEFENSORI SALVTIS AVG.
 Commodi 186.
 — EXSVP. P. M. TR. P. XII. IMP.
 VIII. COS. V. P. P. Commodi
 186.
 — OLY. Augusti 32.
 — PACATORI ORBIS. Valeria-
 ni sen. 344.
 E e e 2 IOVI

IOVI PRAE. ORBIS. Pescennii 203.
 Sept. Severi 219.
 — PROPVGNATORI. Alex. Se-
 veri 281.
 — SOSPITATORI. Caracallæ
 245. Getæ 259.
 — STATORI. Antonini Pii 162.
 — TON. Augusti 32.
 — VICTORI. Albini 210. Sept.
 Severi 219. Elagabali 270.
 IVSTITIA AVGVSTI. Pescennii 203.
 IVVENTA IMPERII. Caracallæ 245.
 IVVENTVT. AVG. Gallieni 355.
 III. VIR R. P. C. M. Antonii 12.
 III. VIR R. P. C. COS. DESIG. ITER.
 ET TER. M. Antonii 11.
 IEPA . . . TAN KPHTAGENHE. Au-
 gusti 37.
 IEPOP A. Titi 100.

K

KAICAPY CEBACTO KPHTEX E. KOP.
 AT. Tiberii 41.
 KAICAPY CEBACTO KPHTON E. KOP.
 AT. Tiberii 42.

L

LAETITIA. Julæ Pia 235.
 — TEMPORVM. Pertinacis 195.
 Sept. Severi 220. Caracallæ 245.
 LEG. I. ADI. TR. P. COS. Sept. Se-
 veri 220.
 — ADI. VI. P. VI. F. Gallieni
 356.
 — AVG. VI. P. VI. F. Gallieni
 356.

LEG. I. ITAL. VI. P. VI. F. Gallieni
 356.
 — ITAL. VII. P. VII. F. Gallie-
 ni 357.
 — MIN. TR. P. COS. Sept. Se-
 veri 220.
 — MIN. VI. P. VI. F. Gallieni
 357.
 LEG. II. ADIVT. TR. P. COS. Sept.
 Severi 220.
 — ADI. VI. P. VI. F. Gallieni
 357.
 — ITAL. VI. P. VI. F. Gallieni
 358.
 — PART. V. P. V. F. Gallieni
 358.
 — PART. VI. P. VI. F. Gallieni
 358.
 LEG. III. ITAL. TR. P. COS. Sept.
 Severi 221.
 — ITAL. VII. P. VII. F. Gallie-
 ni 358.
 LEG. III. FL. Sept. Severi 221.
 — FL. VI. P. VI. F. Gallieni 359.
 LEG. V. MAC. TR. P. COS. Sept. Se-
 veri 221.
 — MAC. VI. P. VI. F. Gallieni
 359.
 LEG. VII. CL. TR. P. COS. Sept. Se-
 veri 221.
 — CL. VII. P. VII. F. Gallieni
 359.
 LEG. VIII. AVG. TR. P. COS. Sept.
 Severi 221.
 — AVG. VI. P. VI. F. Gallieni
 359.
 LEG. X. GEM. VI. P. F. Gallieni
 360.

LEG.

INSCRIPTIONUM IN AVER. PART. 405

LEG. XI. CL. TR. P. COS. Sept. Severi 222.

— VI. P. VI. F. Gallieni 360.

LEG. XIII. GEM. TR. P. COS. Sept. Severi 222.

— GEM. VI. P. VI. F. Gallieni 360.

LEG. XIII. GEM. M. V. TR. P. COS. Sept. Severi 222.

— GEM. VI. P. VI. F. Gallieni 361.

LEG. IXX. VI. P. VI. F. Gallieni 361.

LEG. XX. VI. P. VI. F. Gallieni 361.
LEG. XXII. TR. P. COS. Sept. Severi 222.

— VI. P. VI. F. Gallieni 361.

LEG. XXX. VLP. V. Sept. Severi 222.

— VLP. VI. P. VI. F. Gallieni 362.

L. LENTVLVS FLAMEN MARTIALIS. Augusti 21.

LENTVLVS SPINT. Augusti 21.

M. LEPIDVS PONT. MAX. III. VIR.

R. P. C. Augusti 33.

LIBER. AVG. Maximini 290.

LIBERALITAS AVG. Antonini Pii 162. Commodi 186. Macrini 265. Alex. Severi 282. Gordiani Pii 308. Philippi sen. 313. Volusiani 337. Valeriani 343. Gallieni 362.

LIB. AVG. P. M. TR. P. II. COS. II. Elagabali 271.

LIB. AVG. II. Caracallæ 246.

LIBERALITAS AVG. II. Alex. Severi 282. Gordiani Pii 308. Philippi sen. 313.

LIB. AVG. II. COS. II. P. P. Elagabali 271.

LIB. AVG. T. Gallieni 362.

LIBERAL. AVG. III. Hadriani 144.

LIBERALITAS AVG. III. Alex. Severi 282. Gordiani Pii 308. Philippi sen. 313.

LIBERAL. AVG. III. P. M. TR. P. COS. III. Hadriani 221.

LIBERALITAS AVG. III. Alex. Severi 282. Gordiani Pii 308.

LIBERALITAS AVG. V. Alex. Severi 283.

LIBERAL. V. TR. P. VII. IMP. III. COS. III. P. P. Commodi 187.

LIBERALITAS VI. Sept. Severi 222.

— AVG. VI. Getæ 209.

LIB. VI. COS. III. Antonini Pii 162.

LIB. AVG. VI. P. M. TR. P. XI. IMP. VII. COS. V. Commodi 187.

LIBERALITAS AVG. VIII. Caracallæ 246.

— AVGG. Valeriani 345.

— AVGVSTORVM. Balbini 300.

Pupieni 304.

— AVGVSTOR. TR. P. COS. II. L. Veri 177.

— AVGG. III. Valeriani 345.

LIB. AVGG. VI. ET V. Getæ 259.

LIBERALITAS AVGG. VI. ET V. Caracallæ 246.

LIBERATIS CIVIBVS. Pertinacis 195.

LIBERI AVG. VESPASIAN. Vespasiani 87.

— IMP. AVG. VESPAS. Vespasiani 87.

— IMP. GERM. AVG. Vitellii 82.

LI-

LIBERO PATRI . Sept. Severi 223.

—— P. CONS. Gallieni 363.

LIBERTAS . Neronis 63.

L. LIVINEIVS REGVLVS . Jul. Cæsar-
is 3. Augusti 21.

LVD. SAEC. FEC. COS. XIII. Domi-
tiani 107.

LVDOS SAECVL. FECIT COS. III. Sept.
Severi 223.

LVNA LVCIFERA . Juliae Pia 235.

M

MARC. OTACIL. SEVERA AVG. Ota-
cilia 317.

C. MARIDIANVS . Jul. Cæsaris 4.

C. MARIVS TRO. III. VIR. Aug. 22.

—— C. F. TRO. III. VIR. Aug. 22.

MARS PACATOR. Sept. Severi 223.

—— VLTOR . Vespasiani 88.

MARTI . Hadriani 144.

—— PACIFERO . Volusiani 337.
Æmiliani 341.

MAR. PROP. Q. Herennii 326.

MARTI PROPVGNAT. Gallieni 363.

—— PROPVGNATOR . Hostiliani
329. Æmiliani 342.

MARTI VICTORI . Pescennii 204.
Getæ 260.

MART. VLTO. Augusti 33.

MATER AVGG. Juliae Pia 236.

—— AVGG. MAT. SEN. MAT. PAT.
Juliae Pia 236.

MATER DEVM . Jul. Pia 236.

MATRI CASTRORVM . Faustinae jun.
175. Jul. Pia 237.

—— MAGNAE. Faustinae jun. 175.

MATIDIA. AVG. *in ambitu*, CAES.

AVG. GERMA. DAC. COS. VI. P. P.
Marcianæ 133.

MATIDIAE AVGVSTAE . Plotinae
131.

MENTI LAVDANDAE . Pertinacis
195.

L. MESCINIVS RVFVS III. VIR. IMP.
CAES. AVG. LVD. SAEC. Augusti
23.

L. MESCINIVS RVFVS III. VIR. S. P.
Q. R. V. S. P. RED. CAES. *in aliis*,
V. S. P. S. ET R. AVG. Augusti 23.

M. METTIVS . Jul. Cæsaris 4.

MINERV. SANCT. Getæ 260.

MINERVAE VICTRICI . Pescennii
204.

MONETA AVG. Pescennii 204. Ju-
liae Pia 237. Gallieni 363.

MONET. AVG. COS. II. Albini 210.

MONETA AVGG. Volusiani 337.

MVSSIDIVS LONGVS . Jul. Cæsaris 4.

L. MVSSIDIVS LONGVS CLOACIN. Jul.
Cæsaris 5.

L. MVSSIDIVS T. F. LONGVS IIII. VIR.
A. P. F. Lepidi 7. M. Antonii
12. Augusti 23.

MHTPO. KAICAP. NEΩ. ET. B. Sep.
Severi 231.

—— KAICAPIA NEΩ. ET. Γ. Getæ
263.

—— KAIZA. B. N. ET. Δ. Gordia-
ni Pii 310.

MHTPOΠ. KAICAP. ET. E. Juliae Pia
239.

MHTPOΠOΛEΩC KAICAP. ET. Ϛ. Ju-
liae Pia 239.

MHTPO. KAICAP. ET. Ϛ. Juliae Pia
239.

MH-

INSCRIPTIONUM IN AVER. PART. 407

MHTPOΠO. KAICAPEIA ET. IB. Caracallæ 253.

MHTPO. KAICAP. ET. IA. Juliae Piaë 239.

— KAICAPI. NEOK. ET. IZ. Caracallæ 254.

N

NEPTVNO CONS. AVG. Gallieni 363.

NERO CLAVD. CAES. DRVSVS GERM. PRINCEP. IVVENT. Claudii 56.

— CLAVD. DIVI CLAVD. F. CAESAR AVG. GERMAN. Agrippinæ Claud. 59.

— CLAVD. DRVSVS GERM. PRINC. IVVENT. Agrippinæ Claud. 59.

NERONI CLAVD. DIVI F. CAES. AVG. GERM. IMP. TR. P. Agrippinæ Claud. 60.

NILVS. Hadriani 145.

NOBILITAS. Caracallæ 247. Getæ 260.

NOBILIT. AVG. P. M. TR. P. XII. IMP. VIII. COS. V. P. P. Commodi 187.

NEOT IEPOT B. Titi 100.

NEPQN KAICAP. Agrippinæ Claud. 60.

— KAIZ. ΓΕΡΜ. Poppææ 69.

— KAIZAP ΣΕΒΑΣΤΟΣ. Poppææ 69.

O

O. C. S. *desuper* CAESAR, *infra* AVGVSTVS. Augusti 33.

OB CONSERVATIONEM PATRIAE. Gallieni 364.

OB CONSERVATIONEM SALVTIS. Gallieni 364.

OB LIBERT. REC. Gallieni 364.

OPI. DIVIN. TR. P. COS. II. Pertinacis 196.

OPTIMO PRINCIPI. Hadriani 145.

OPTIME MAXIME COS. V. P. P. Commodi 187.

ORIENS. Valeriani jun. 383.

— AVG. Gallieni 364.

— AVGG. Valeriani sen. 343.

P

PACATOR ORBIS. Sept. Severi 224. Caracallæ 247.

PANNONIA. Traj. Decii 323.

PATER SENAT. P. M. TR. P. XII. IMP. VIII. COS. V. P. P. Commodi 188.

PATRES SENATVS. Balbini 300. Pupieni 304.

PATIENTIA AVGVSTI COS. III. Hadriani 145.

PAX. Augusti 33.

— AETERNA. Philippi sen. 313.

— AETERNA AVG. Alex. Severi 283.

— AVG. Galbæ 72. Volusiani 338.

— FVNDATA. Gallieni 365.

— FVNDATA CVM PERSIS. Philippi sen. 314.

— ORBIS TERRARVM. Othonis 78.

— PVBLICA. Balbini 301. Pupieni 305.

PA-

PACIS EVENT. Vespasiani 88.
 PACI AETER. P. M. TR. P. XIII. IMP.
 VIII. COS. V. P. P. Commodi 188.
 — AVGVSTAE. Domitillæ 94.
 — ORBIS TERR. AVG. Vespasian
 ni 88.
 — PERP. Augusti 33. 34.
 PACE P. R. TERRA MARIQVE PARTA
 IANVM CLVSIT. Neronis 64.
 PERPETVITATI AVG. Alex. Severi
 283. Gallieni 365.
 P. PETRONIVS III. VIR. Augusti 24.
 P. PETRON. TVRPILIAN. III. VIR.
 Augusti 24.
 PIETAS AVG. Matidiæ 135. Faustina
 næ sen. 168. Alex. Severi 283.
 Hostiliani 330. Valeriani sen.
 346. Salonini 380. Valeriani
 jun. 383.
 — AVGVST. Domitillæ 95. Domi
 titiæ 112. Matidiæ 134.
 — AVG. N. Otaciliæ 317.
 — AVGG. Gordiani Pii 308.
 Philippi sen. 314. Philippi jun.
 319. Gallieni 365. Saloninæ
 377.
 — AVGVSTORVM. Q. Herennii
 327.
 — COS. M. Antonii 13.
 — MILITVM. Alex. Severi 284.
 — MVTVA AVGG. Balbini 301.
 Pupieni 305.
 — TR. POT. COS. II. L. Ælii 157.
 PIETAT. AVGVST. Domitiani 107.
 PIETATI AVG. Sabinæ 155. Pescen
 nii 204.
 — SENATVS C. V. P. P. Com
 modi 188.

PLOTINA AVG. IMP. TRAIANI. Tra
 jani 120.
 PLOTINAE AVG. Matidiæ 134.
 PONTIFEX COS. Getæ 261.
 PONTIF. COS. II. Getæ 261.
 PONT. MAX. Titi 97.
 P. M. TR. P. COS. Did. Juliani 198.
 PONT. MAX. TR. POT. COS. Hadria
 ni 147.
 P. M. TR. P. COS. P. P. Alex. Severi
 284. Gordiani Afr. sen. 295.
 Gallieni 365.
 PONT. MAX. TR. POT. COS. II. Ha
 driani 147.
 P. M. TR. P. COS. II. P. P. Balbini
 301. Pupieni 305.
 P. M. TR. P. COS. III. Hadriani 147.
 P. M. TR. P. COS. III. P. P. Trajani
 120.
 P. M. TR. P. COS. V. P. P. Trajani 120.
 P. M. TR. P. COS. VI. P. P. S. P. Q. R.
 Trajani 120.
 P. M. TR. POT. ITER. Caligulæ 50.
 P. M. TR. P. II. COS. P. P. Alex. Se
 veri 284. Maximini 290. Gor
 diani Pii 308. Philippi sen. 314.
 PONTIF. MAX. TR. P. II. COS. II. P. P.
 Macrini 265.
 P. MAX. TR. P. III. Caracallæ 247.
 P. M. TR. P. III. COS. II. P. P. Gor
 diani Pii 308.
 P. M. TR. P. III. COS. III. P. P. Ela
 gabali 272.
 P. M. TR. POT. III. Caligulæ 51.
 P. M. TR. P. V. COS. II. P. P. Alex.
 Severi 285.
 P. M. TR. P. V. COS. III. Elagabali
 272.

P. M.

INSCRIPTIONUM IN AVER. PART. 409

P. M. TR. P. V. COS. IIII. P. P. Valeriani sen. 340.
P. M. TR. P. VIII. COS. VII. Titi 97.
PONTIF. TR. P. VIII. COS. II. Caracallæ 247.
P. M. TR. P. VIII. COS. III. P. P. Alex. Severi 285.
P. M. TR. P. VIII. IMP. VI. COS. IIII. P. P. Commodi 188.
PONTIF. TR. P. X. COS. II. Caracallæ 248.
P. M. TR. P. X. COS. III. P. P. Sept. Severi 224.
P. M. TR. P. X. COS. IIII. P. P. Gallieni 366.
PONTIF. TR. P. XI. COS. III. Caracallæ 248.
— TR. P. XII. COS. III. Caracallæ 248.
— TR. P. XII. COS. III. P. P. Alex. Severi 285.
P. M. TR. P. XII. COS. VI. P. P. Gallieni 366.
P. M. TR. P. XII. IMP. VIII. COS. VI. P. P. Commodi 188.
PONT. TR. P. XIII. COS. III. Caracallæ 248.
P. M. TR. P. XIII. COS. IIII. P. P. Caracallæ 249.
P. M. TR. P. XV. COS. III. P. P. Sept. Severi 224.
P. M. TR. P. XVI. COS. III. Sept. Severi 224. 225.
P. M. TR. P. XVIII. COS. III. Septimii Severi 225.
P. M. TR. P. XVIII. COS. IIII. P. P. Caracallæ 250.
Tom. II.

P. M. TR. P. XX. COS. IIII. P. P. Caracallæ 250.
POPULI IVSSV. Augusti 34.
PRAETOR. RECEPT. Claudii 56.
PRAETORIANORVM. Vitellii 82.
PRIMI DECENNALES COS. III. M. Aurelii 172.
PRIMI DECEN. COS. III. Antonini Pii 163.
PRINC. IVVENT. Commodi 159. Getæ 262.
— IVVENT. COS. Sept. Severi 225.
— IVVENTVT. Domitiani 107.
— IVVENTVTIS. Diadumeniani 267. Maximi 294.
PRINCEP. IVVENTVTIS. Salonini 380.
PRINCIP. IVVENTVTIS. Titi 97.
PRINCIPI IVVENT. Philippi jun. 319.
— IVVENTVTIS. Q. Herennii 327.
PROFECTIO AVG. L. Veri 178. Sept. Severi 225. Caracallæ 250.
— AVGVSTI. Trajani 121.
PROFECT. AVG. FEL. Sept. Severi 225.
PROF. AVG. P. M. TR. P. XVI. COS. III. P. P. Sept. Severi 226.
— PONTIF. TR. P. XI. COS. III. Caracallæ 250.
PROPAGO IMPERI. Plautillæ 256.
PROVIDENTIA. Sept. Severi 226.
— AVG. Gallieni 366.
— AVGG. Gordiani Afr. jun. 297. Treb. Galli 334.
Fff PRO-

- PROVIDENTIA DEORVM . Balbini 301. Pupieni 305.
 PROVID. DEOR. COS. II. Pertinacis 196.
 PROVIDENTIA DEORVM COS. II. Pertinacis 196.
 PROVID. TR. P. COS. II. P. P. Trajani 121.
 PROVIDENTIAE AVG. Commodi 189.
 PROVINCIA DACIA AN. II. Philippi sen. 315.
 PVDICITIA . Jul. Mæſæ 279. Otacilia 318.
 PVDICIT. AVG. Hostiliani 330.
 PVDICITIA AVG. Barb. Orbiana 287. Gordiani Pii 309. Etruscilla 324. Volufiani 338.
 PVELLAE FAVSTINIANAE . Faustinae sen. 168.
 ΦΛΑΥΤ. ΟΥΕΞΠ. ΚΑΙΣ. ΕΤΟΥΣ ΝΕΟΥ ΙΕΡΟΥ. Vespasiani 92.

Q

QVOD VIAE MVN. SINT. Augusti 34.

R

- RECTOR ORBIS . Did. Juliani 178. Caracalla 251.
 REGNA ADSIGNATA . Trajani 121.
 L. REGVLVS III. VIR. A. P. F. M, Antonii 13.
 RELIGIO AVG. Valeriani sen. 346.
 RESTITVTORI ACHAIAE , Hadriani 147.
 RESTITVTORI AFRICAE . Hadriani 147.
 — GALLIAE . Hadriani 147.
 RESTIT. GALLIAR. Gallieni 367.
 — GEN. HVMANI . Valeriani sen. 346.
 RESTITVT. GEN. HVMANI . Gallieni 367.
 RESTITVTORI HISPANIAE . Hadriani 148.
 REST. ITAL. Trajani 122.
 RESTITVTORI ITALIAE . Hadriani 148.
 REST. NVM. Galba 73.
 RESTITVTOR ORBIS . Valeriani sen. 347.
 RESTITVT. ORIENTIS . Valeriani sen. 347. Gallieni 367.
 RESTITVTORI VRBIS . Getæ 262.
 REX ARMEN. DAT. L. Veri 178.
 — PARTHVS . Trajani 122.
 ROMA AETERNA . Hadriani 148.
 — COS. IIII. Antonini Pii 163.
 — RENASCENS . Galba 73.
 — VICTRIX . Galba 73.
 ROMAE AETERN. Æmiliani 342.
 — AETERNAE . Pescennii 205.
 Sep. Severi 226. Gord. Afr. sen. 296. Philippi sen. 315. Treb. Galli 334. Salonina 377.
 — AVG. Hostiliani 330. Volufiani 338.
 ROM. ET AVG. COM. ASI. Claudii 56.
 ROMVLO CONDITORI . Hadriani 148.
 ΡΩΜΗ. L. A. Galba 76.

SA-

INSCRIPTIONUM IN AVER. PART. 411

S

SACERD. DEI SOLIS ELAGAB. Elagabali 272.

SACERDOS DIVI AVGVSTI. Antonia 46. Claudii 56.

SACERD. COOP. IN OMN. CONL. SVpra NVM. EX S. C. Neronis 64.

SAECVLARES AVGG. Otacilia 318. SAEC. AVR. P. M. TR. P. COS. III. Hadriani 148.

SAECVLVM NOVVM. Philippi sen. 315. Etruscilla 325. Hostiliani 331.

SAECVLI FELICITAS. Maesa 279.

— FEL. COS. II. Albini 211.

SAEC. FRVGIF. COS. II. Albini 211.

SAECVLO FRVGIFERO. Pertinacis 196.

Q. SALVIVS IMP. COS. DESIG. Augusti 25.

SALVS AVG. Gallieni 267.

— AVGVSTI. Maximini 291.

SAL. GEN. HVM. Commodi 189. Caracalla 251.

SALVS GEN. HVMANI. Galba 75.

— GENERIS HVMANI. Trajani 122.

— PVBLICA. Nervæ 115. Marcrini 265. Herennii 327. Hostiliani 331. Treb. Galli 334.

SALVTI AVG. Pescennii 205.

— AVG. COS. II. Albini 211.

— AVGVST. Pescennii 205.

SANCT. DEO SOLI ELAGABAL. Elagabali 273.

M. SANQVINIVS III. VIR. Augusti 25.

SECVRITAS AVG. Gord. Afr. sen. 296.

— AVGG. Herennii 327. Hostiliani 331.

SECVRIT. ORBIS. Otacilia 318. Gallieni 368.

— PERPET. Valeriani sen. 347. Gallieni 368.

TI. SEMPRON. GRACCVS IIII. VIR. Q. D. Augusti 25.

TI. SEMPRON. GRACCVS IIII. VIR. Q. DESIG. Augusti 25.

TI. SEMPRONIUS GRACCVS. Q. DESIG. Jul. Cæsaris 5.

S. C. Augusti 34.

S. P. Q. R. Augusti 35.

S. P. Q. R. OPTIMO PRINCIPI. Nervæ 115. Trajani 122. Severi 227.

S. P. Q. R. P. P. OB C. S. Caligula 50. Galba 74. Vitellii 82. Albini 212.

S. P. Q. R. SIGNIS RECEPTIS. Augusti 34.

P. SEPT. GETA CAES. PONT. Caracalla 251.

P. SEPVLIUS MACER. Jul. Cæsaris 5. M. Antonii 13.

SERAPIDI CONSERV. AVG. Commodi 184.

L. SEPT. SEV. AVG. IMP. XI. PART. MAX. Getæ 259.

SEVERVS AVG. PART. MAX. Juliae Pia 237.

SEVERI PII AVG. FIL. Caracalla 251.

Fff 2

SI-

SICIL. IMP. VIII. *in aliis* IX. X. XI.
XII. Augusti 35.

SIGNIS RECEPTIS. Augusti 35.

M. SILANVS AVG. Q. PROCOS. M.
Antonii 14.

Sine epigraphe. M. Antonii 15.
Caligulae 51. 52. Agrippinae
Claudii 61. Neronis 68. Galbae
74. Vespasiani 90. 91. Titi 98.
99. Juliae Titi 102. Domitiani
110. Trajani 125. Faustinae sen.
169. L. Veri 179.

SISCIA AVG. Gallieni 368.

SOLI CONS. Gallieni 368.

SOSIVS IMP. M. Antonii 14.

SPEI AVG. COS. II. Albini 212.

— PVBLICA. Diadumeniani
268. Gallieni 369. Salonini 381.

— FELICITATIS ORBIS. Philip-
pi sen. 315.

SPEI PERPETVAE. Elagabali 273.

P. STOLO III. VIR. Augusti 35.

C. SVLPITIVS PLATORIN. III. VIR.
Augusti 26.

ΣΕΒΑΣΤΗΣ ΑΓΡΙΠΠΕΙΝΗΣ ΝΕΡΩΝΟΣ
ΚΑΙΣΑΡΟΣ. Neronis 64.

ΣΥΝΚΑΗΤΩ ΚΡΗΤΕΣ ΚΥΔ. Tiberii
42.

— ΚΡΗΤΕΣ ΚΥΔΩΝΕΑΤΩΝ. Ti-
berii 42.

T

TELLVS STABIL. Sabinæ 155.

— STABILIS. Hadriani 149.

TEMPLVM DIVI AVG. REST. COS.
III. Antonini Pii 163.

TEMPOR. FELICITAS. Getæ 263.

TEMPORVM FELICITAS. Antonini
Pii 163.

T. CAESAR. Vespasiani 89.

TI. CAESAR AVG. F. TR. POT. XV.
Augusti 35.

TI. CAESAR AVG. P. M. TR. P. XXV.
Drusi jun. 44.

TI. CLAVD. CAESAR AVG. GERM. P.
M. TRIB. POT. P. P. Agrippinae
Claudii 59.

TITVS CAES. DOMIT. CAES. PRINC.
IVVENT. Vespasiani 88.

TITVS ET DOMITIAN. CAESARES
PRINC. IVVENT. Vespasiani 89.

TRES GALLIAE. Galbae 74.

TRIBVNIC. POTESTAS. Hadriani
149.

TR. POT. COS. III. Antonini Pii
164.

TRIB. POT. COS. III. Antonini Pii
164.

TR. POT. IMP. II. COS. VIII. DES. IX.
P. P. Domitiani 108.

TR. P. II. IMP. II. COS. II. P. P. Com-
modi 190.

TR. P. III. IMP. COS. II. Sept. Seve-
ri 227.

TR. P. VI. IMP. III. COS. II. L. Veri
178.

TR. P. VIII. IMP. III. COS. III. P. P.
Commodi 190.

TR. P. IX. IMP. XV. COS. VII. P. P.
Titi 97.

TR. POT. X. COS. VIII. Vespasiani 89.
TR. POT. XII. COS. II. M. Aurelii
172.

TRIB. POT. XV. COS. III. M. Aurelii
172.

TR.

INSCRIPTIONUM IN AVER. PART. 413

TR. POT. XV. COS. IIII. Antonini
Pii 164.

TR. P. XVII. *in aliis* XXII. XXV.
Tiberii 41.

TR. P. XX. IMP. IIII. COS. III. VIC.
PAR. M. Aurelii 173.

TRIVMP. AVG. Vespasiani 89.

D. TVR. M. Antonii 14.

TVRPILIANVS IIL VIR. Augusti 24.
ΘΕΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΕΛΕΥΘ. Tiberii
42.

ΘΕΟΥ ΣΕΒΑΣΤΟΥ ΤΙΟΣ. Tiberii 41.
ΤΙΒΕΡΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ. Au-
gusti 37.

ΤΥΧΗ ΤΑΡΕΟΥ ΜΗΤ. Γ. Β. Caracal-
la 254.

V

VBERITAS AVG. Etruscilla 325.
Hostiliani 331. Volusiani 338.

VBIQVE PAX. Gallieni 369.

P. VENTI. PONT. IMP. M. Antonii
14.

VENVS AVG. Domitia 112.

— CAELESTIS. Soæmiadis 278.

— FELIX. Crispina 192.

— GENETRIX. Julia Paulæ 274.
Salonina 377.

— VICTRIX. Titi 98. Crispina
193. Gordiani Pii 309. Saloni-
na 377.

VENERI FELICI. Faustina jun. 175.
Mamæ 289.

— GENETRICI. Hadriani 150.

VERITAS AVG. Traj. Decii 323.

VESTA. Neronis 64. Vespasiani
90. Titi 98. Julia Titi 102.

Domitiani 108. Plotina 131.

Sabina 155. Mamæ 289. Cor-
nelia Supera 384.

— AETERNA. Salonina 378.

— FELIX. Salonina 378.

— MATER. Julia Pia 238.

— P. R. QVIRITVM. Vitellii 83.

VIA TRAIANA. Trajani 123.

C. VIBIVS VARVS. M. Antonii 15.
Augusti 26.

VICTORIA. Pescennii 205.

VICT. AETERN. Julia Pia 238.

— AVG. Sept. Severi 227.

VICTOR. AVG. Gallieni 370.

VICTORIA AVG. Nervæ 115. Pe-
scennii 206. Gordiani Pii 309.
Philippi sen. 316. Trajani Decii
323. Æmiliani 342. Gallieni
369.

— AVGVST. Claudii 56. Do-
mitiani 108. Commodi 90.

— AVGVSTI. Vitellii 83. Ve-
spasiani 90. Alexandri Sev. 286.

— AVG. III. Gallieni 370.

VICT. AVG. COS. II. Albini 212.

VICTORIA AVGG. Gordiani Afr. jun.
297. Balbini 302. Pupieni 306.
Philippi jun. 320.

— CARPICA. Philippi sen. 316.

— GALBAE AVG. Galba 74.

— GALL-AVG-III. Gallieni 370.

VIC. GERMANICA. Gallieni 369.

VICTORIA GERM. Maximini 291.

— GERMAN. Gallieni 370.

— GERMANICA. Maximini 291.
Trajani Decii 323. Q. Herennii
328. Hostiliani 332. Salonini
381.

VI-

414 INDEX SECUNDUS

- VICTORIA GORDIANI AVG. Gordiani Pii 310.
 — IMP. VESPASIANI. Vespasiani 90.
 VICT. IVST. AVG. Sept. Severi 228.
 VICTORIA NEPT. Gallieni 371.
 — OTHONIS. Othonis 78.
 VIC. PAR. L. Veri 178.
 VICT. PART. Caracallæ 252.
 VICTORIA PART. Gallieni 371. Saloninæ 381.
 — PARTHICA. Macrini 266. Valeriani sen. 348.
 — PARTHICA MAXIMA. Septimii Severi 229.
 VICT. PART. P. M. TR. P. II. COS. II. P. P. Macrini 266.
 VIC. PART. P. M. TR. P. XX. COS. III. P. P. Caracallæ 252.
 VICTORIA P. R. Galbæ 74.
 VICTOR. SEVER. AVG. Sept. Severi 229.
 VICTORIAE AVG. Pescennii 206.
 — AVGVSTI. Sept. Severi 227.
 — AVGG. Sep. Severi 227. Caracallæ 252. Valeriani sen. 347.
 — AVGG. II. GERM. Gallieni 370.
 — BRIT. Sept. Severi 228.
 — IVSTAE. Pescennii 206.
 VICT. PARTHICAE. Sept. Severi 229.
 L. VINICIUS L. F. III. VIR. Augusti 26.
 L. VINICIUS S. P. Q. R. IMP. CAES. Augusti 26.
 M. VINICIUS L. F. III. VIR. S. P. Q. R. IMP. CAES. QVOD V. M. S. EX EA P. Q. IS. AD A. DE. Augusti 26.
 VIRTVS. Galbæ 75.
 — AVG. Septimii Severi 229. Gallieni 371.
 VIRT. AVG. TR. P. VII. IMP. III. COS. III. P. P. Commodi 190.
 VIRTVS AVGG. Caracallæ 252. 253. Gordiani Afr. jun. 298. Philippi sen. 316. Valeriani sen. 348. Valeriani jun. 383.
 — AVGVSTORVM. Sept. Severi 229.
 — VALERI. Gallieni 372.
 VIRTVTI AVG. COS. II. Albini 212.
 — ET FELICITATI. Trajani 123.
 Q. VOCONIVS VITVLVS. Julii Cæsaris 5.
 Q. VOCONIVS VITVLVS Q. DESIGNATIVS. Julii Cæf. 5.
 VOTA DECENNALIA. Gallieni 372.
 VOT. DECEN. TR. P. COS. II. Pertinacis 197.
 VOTA ORBIS. Valeriani sen. 348.
 — PVB. Hadriani 150.
 — PVBLICA. Augusti 36. Hadriani 150. Faustinae sen. 168. M. Aurelii 173. Lucillæ 180. Getæ 263. Elagabali 273.
 VOT. P. SVSC. PRO SALVTE ET REDITV I. O. M. SACRVM. Augusti 36.
 VOT. PVB. TR. P. II. COS. II. P. P. Macrini 266.
 VOTA SOLVT. DEC. COS. III. Caracallæ 253.
 — SVSCEPTA. Hadriani 150. Sept. Severi 230.
 VOT. SVSC. DEC. P. M. TR. P. X. COS. III. P. P. Sept. Severi 230.

INSCRIPTIONUM IN AVER. PART. 415

VOTA SVSCEPTA P. M. TR. P. COS.

VI. P. P. S. P. Q. R. Trajani 123.

— SVSCEPTA XX. Sept. Severi 231.

VOTIS DECENNALIBVS. Sept. Severi 230. Maximini 291. Balbini 302. Pupieni 306. Treb. Galli 335. Volusiani 339. Æmiliani 342. Valeriani sen. 348. Gallieni 372.

VOTIS X. ET XX. Gallieni 372.

X

XV. VIR. SACR. FAC. Vitellii 83.

Y

ΥΠΑΤΟΣ Β. L. Veri 179.

ΥΠΑΤΟΣ Β. Antonini Pii 165.

ΥΠΑΤΟΣ Γ. ΠΑΤΗΡ ΠΑΤΡΙΔΟΣ. Hadriani 152.

ΥΠΑΤΟΣ Δ. ΠΑΤΗΡ ΠΑΤΡΙΔΟΣ. Antonini Pii 165.

ΥΠΑΤΟΥ ΤΡΙΤΟΥ. Nervæ 116.

ΥΠΕΡ ΝΙΚΗΣ ΚΥΡΩΝ CE. L. Veri 179.

ΥΠΕΡ ΝΙΚΗΣ ΡΩΜΑΙΩΝ. M. Aurelii 173. Faustinae jun. 175.

ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΣΕΒΑΣ. Faustinae jun. 176.

IN-

INDEX TERTIUS

RERUM.

A

- A** Bundantia in nummis quomodo designata 321.
 Acclamationes Alexandro factæ 283.
 Aliabene olim Assyria a Severo devastata 229.
 Alostio L. Ælii Cæsaris 156. 158.
 Adrianus Auzout vir eruditus 241.
 Adventus Getæ in urbem geminus 257.
     Severi in urbem secundus 213.
 Ædes Concordiæ 300.
     Felicитatis 124.
     Fortunæ obsequentis duæ memorantur 161.
 Ædituus in Capitolio Domitianum servavit 105.
 Ægyptii Solem, & Lunam sidera æterna existimabant 313.
 Ægyptus an. v. c. 724. mense sextili capta 16.
 Ælius Lamia Domitiæ maritus 104.
 L. Ælius Trib. potestatem ab Hadriano accepit 157.
 Æmilianus a militibus apud Ægyptum Imperator declaratus 350.
     Multa oppida fame oppressit 350.
     Victoriam de Scythis reportavit 341.
     Cum illis pacem inivit 341.
     Herculi comparatus 341.
 Æmilius Buca IIII. vir sub Julio Cæsare 1.
 Æquitas in Augustis effulgere debet 208.
 Æra Amisenorum 151. 158.
     Bosporana seu Sauromatum 124. 151. 232.
     Regum Traciæ 124. 125. 151.
 Æra Antiochenæ quatuor in nummis signantur.
 Æsculapius Medicinæ Deus 211.
     Pergami tutelare numen 140.
     In nummis quid indicat 291.
 Æstatis symbolum quale 258.
 Æternitas imperii unde quæsitâ 280.
     Augustorum, & imperii varie designata 312.
     Per filios in Severo representata 214.
     Per Romulum, & Remum notata 351.
     Per Solem demonstrata 312.
     Per Castorem, & Pollucem indicata 351.

Per

- Per elephantem expressa 351.
 Æternitatis symbola quænam 201.
 Æternitatis titulus, aulica adulatio. 201. 351.
 Africa Sept. Severi patria 214.
     Gordianos appellavit Imperatores 295.
     Morte Tacfarinatis pacata 41.
     Mularum ferax belluarum 75.
 Africæ symbola. V. Pegasus, Proboscis, Scorpio &c.
 Africanis ab Hadriano beneficia collata 141.
 Agrippa Vipsianæ gentis cognomen 1.
 M. Agrippa Augusti gener 2.
     Ab Augusto inter familiares adlectus 1.
     Cos. designatus 2. 17.
     Consul cum Cossio Lentulo 21.
     Consulatum gessit secundum 38.
     Consul tertium 38.
     Trib. potestatem ab Augusto accepit 21.
     Triumphum modeste recusavit 23.
 Agrippa junior Judææ Rex 98.
 Agrippina Claudii neptis 101.
     Patruo nupsit 101.
 Agon Capitolinus sub Severo actus 228.
     Sub Valeriano editus 347.
     Tom. II.
- Alabanda urbs Cariæ 113.
 Alabandenſes Romæ templum extruxere 56.
 Albani quinquatria Minervæ celebrata 105.
 Albanis populis Rex a Trajano datus 122.
 Albinus Consul sub Gallieno 372.
 Cl. Albinus a Romanis expetitus 209. 211.
     Apollinem coluit 208.
     Cæsaris nomen a Commodo recusavit 212.
     Conſors imperii a Severo factus 211.
     Herculi comparatus 209.
     Ex Britannia in Galliam reversus 210.
     A Severianis victus, & occisus 227.
 Alcides dictus est Hercules 372.
 Alex. Severus Elagabali conſobrinus 281.
     Cæſar, & Pontifex declaratus 283.
     Solis Sacerdos 273.
     Cum matre, & avia custodiendus in castra ducitur 284.
 Amphiteatrum ab Elagabalo instauratum complevit 284.
 Rem frumentariam quam maxime curavit 280.
 Sall. Orbianam duxit 282.
 Matris consilia sequebatur 281.
     G g g   Plu-

- Plurimis operibus Romam exornavit 285.
 Bellum Persicum suscepit 283.
 De Persis triumphavit 285. 286.
 A militibus occisus est 291.
 Alexandria urbs Ægypti 249.
 Ab Antonio Roma appellata 76.
 Alexandrini Nummos Pertinacii cudere 197.
 Trajano gratulati sunt 126.
 Alimenta Italiæ pueris concessa 117.
 Alimentarii pueri sunt dicti Ulpiani 117.
 Amisus urbs Ponti 151.
 Amiternum urbs 361.
 Amor caritatis species 301.
 Amulius Saturninus sub Gallieno Cos. 366.
 Ancharius Priscus Cordum accusavit 41.
 Ancilia ad ludos sæculares spectant 25.
 Anni Vespasiani cur novi sacri dicti 110.
 Nervæ cur ita appellati 116.
 In quibus provinciis signati 92.
 Victoriæ Actiacæ in nummis Antiochiæ 66.
 Annus Romæ millesimus 315.
 Novus sacer sub Imperatoribus 92.
 Angues ex mysteriis Bacchi 12.
 Asiæ minoris insignia 12.
 Annona rerum omnium abundantia 383.
 Gravis sub Commodio 234.
 Annonæ Salonina providit 375.
 Anteo Herculis filius 13.
 Antigonus Alexandri M. dux 124.
 Antigonus Rex Judææ captus 14.
 Antinous Hadriani Amasius 138.
 Antiochia urbs Syriæ ad Orontem 66.
 Sedes imperii Pescennii 205.
 Post diversas æras novam ab anno Victoriæ Actiacæ computat 37.
 Antiqui per dextram jurabant 299.
 Antistia gens e Gabiis oriunda 17.
 Antonia abstemia Augusti Sacerdos 46.
 Antonia Claudii filia ex Ælia Petina 57.
 L. Antonius Cos. 8.
 M. Antonius Julii partium studiosus 2.
 Inter secundos Cæsaris hæredes adscriptus 2.
 Commendatione Cæsaris Sacerdotium habuit 11.
 Augurali habitu 11.
 Tribunatum plebis obtinuit 11.
 Fulviam duxit uxorem 9.
 Filiam Domitio despondet 11.
 Imperator III. appellatus 8.
 Consulatum III. Alexandria suscepit 14.
 Ab Herculis filio originem trahit 13.

Vo-

- Vocatus Dionysius 15.
 Osiridem se scribebat 9.
 M. Antonius Antonii III. viri filius 9.
 Togam virilem sumit 9.
 Antoninus unde Pii nomen tulit 139.
 Patris Patriæ nomen tarde recepit 165.
 Pacis potius quam belli cupidus 161.
 De Britannis triumphavit 160.
 Mortuus anno v. c. 914. 172.
 Statua illi post mortem erecta 161.
 Aper Diinæ sacer 21.
 Legionis I. Italicæ insigne 356.
 Ab Hercule occisus 354.
 Apex religionem denotat 4.
 A. P. F. idest, Auro publico feriundo 10.
 Apollo Augustorum Deus domesticus 215.
 Augustus cur dictus 208.
 Malis mederi creditus 336.
 Actiacus ubi cultus 140.
 Muliebri veste indutus 182.
 Antiochiæ tutelariorum Deus 79.
 Cæsareæ Cappadociæ cultus 254.
 Lytti Cretæ numen 110.
 Moneta dictus 182.
 Sanctus appellatus 201.
 Sibyllas vaticinari docuit 83.
 Contra pestem invocatus 336.
 In Delphinum transmutatus 83.
 Apollodorus sub Trajano Architectus 119.
 Apotheosis Claudii 64.
 Vespasiani 99.
 Aquila pro Jove signata 106.
 In bonum augurium Jovi apparuit 106.
 In bello Gigantum arma Jovi ministravit 66.
 Imperium Romanum designat 66. 79. 129.
 Fulmini insistit 66.
 Ungulibus clavam tenet 129.
 Ictu fulminis non læditur 203.
 Æternitatis symbolum 131.
 Consecrationis symbolum 216.
 Cur in Augustorum consecratione 131.
 Aquileja a Maximino obsessa 302.
 C. Aquilius Siciliæ Proconsul 18.
 De Pœnis triumphavit 19.
 L. Aquilius III. vir sub Augusto 18.
 M. Aquilius Proconsul Siciliæ 18.
 Bellum servile confecit 18.
 Ara Fortunæ reduci 210.
 Segetiæ Deæ in Circo 377.
 Jovi Victori 344.
 Arabia Imperio R. acquisita 127.
 Archelaus Rex Cappadociæ 41. 239.
 Arcetoum fidus æternitatis symbolum 52.
 Arcus Augusto erectus 26.
 Druso constructus 45.
 G g g 2   Sc-

- Severo ad radices rupis Tarpejæ 241.
 Argæus mons Cappadociæ 120.
   Cæsariensium insigne 254.
   Argæi montis Deus topicus 254.
 Ariminum urbs 27.
 Armenia capta 16.
   In potestatem Romanorum redacta 17.
   Ptolemæo ab Antonio data 11.
 Artabanus Rex Parthorum 252.
 Artavasdes Armeniæ Rex 11.
 Artaxias Armeniæ Rex 17.
 Astrum Julii 11.
 Ascanius Æneæ filius 261.
 Asia consularis quot provincias capiebat 113.
   Quomodo in nummis depicta 138.
 Asini caput conto impositum 322.
 Astarte Carthaginis Dea 218.
   Syris Venus Cælestis dicta 218.
 Astures in Hispania domiti 19.
 Asyli jus apud Pergamēnos 114.
 Audentius Imperium recusavit 265.
 Auguratus symbola 243.
 Augures a Romulo instituti 99.
 Augustarum Statuæ per Circū 55.
 Augustæ jus cudendæ monetæ an habuerint 375.
   Omnes pudicitiam ostentabant 155. 279.
   Quare Deabus assimilabantur 235.
 Augustus Apollinis filium se jactans 28.
   Sub quo sidere natus 35.
   Apollini templum erexit 28. 159.
   Augur, & Pontifex 3.
   Armeniæ Regis fratrem ex Ægypto Romam duxit 16.
   Byzantiis beneficia largitus est 24.
   Carthaginem colonos misit 25.
   Corinthum colonos transduxit 24.
   Lappæis libertatem concessit 110.
   Tarracone ægrotavit 23.
   Thraciæ regnum divisit 43.
   Libertatis vindex a se dictus 33.
   Marti Ultori templum construxit 35.
   Consul primum factus 3.
   Pontificatum maximum accepit 17.
   Ovans urbem ingressus 28.
   Tres egit triumphos 29.
   Post Augusti nomen non triumphavit 23.
   In Syriam profectus est 29.
   Imperator VIII. quando appellatus 35.
   Imperator X. quando dictus 32.
   Imp. XIII. quando vocatus 32.
   Trib. potestatem in perpetuum accepit 28.
   Pluri-

- Plurimas legiones exaucto-
 ravit 361.
 Legionem v. Macedonicam
 ex Gallis supplevit 221.
 Legionem viii. reparavit
 360.
 Anni dies ordinavit 28.
 Forum Romæ construxit 119.
 Ludos Sæculares fecit 23.
 Jupiter ab adulatoribus di-
 ctus 22.
 Viam Flaminiam suis sum-
 ptibus stravit 26.
 Cur illi statua consecrata 28.
 In epistolis signandis initio
 Sphinge utebatur 27.
 Alexandri Magni effigiem in
 sigillo cælatam habebat 27.
 Dioscoridis manu suam scul-
 ptam 27.
 Divus appellatus 39.
 A Tiberio consecratus 52.
 Post mortem decretum illi
 fuit carpentum 30.
 M. Aurelius consulatum l. inivit
 anno 893. p. 159.
 Faustina juniorem ducit
 173.
 Trib. potestatem accepit an-
 no 900. p. 164.
 Filiam ad L. Verum duxit
 180.
 Germanos, & Sarmatos con-
 tudit 160.
 Frumentum Italiæ concessit
 359.
 Apollinares ludos edidit
 172.
 Aureolus Imperator appellatus
 365.
 Macrianum vicit 352.
 Aurum Coronarium Italiæ remis-
 sum 144.
 Autumnii symbolum 258.

B

- B** Acchi arcana in cista 12.
 Bacchus cur dictus Liber
 223.
 Cur in nummis M. Antonii
 20.
 Peculiaris Severi Deus 217.
 Bæbius Vespasiani flamen decre-
 tus 86.
 Balbinus quare electus Impera-
 tor cum Pupieno 303.
 Contra Pupienum iratus
 305.
 Cum Pupieno in seditione
 occisus 307.
 Balbus originem a Gadibus tra-
 hit 19.
 Barbæ primitias Romani depone-
 re soliti 355.
 Barbari undique sub Valeriano
 344.
 Barbatus Valeriæ gentis cogno-
 men 8.
 M. Barbatus M. Antonii Quæstor
 provincialis 8.
 Barsenius Atrenorum Rex 229.
 Basilica Ulpia a Trajano extructa
 117.
 Plotinæ apud Nemaufenses
 142.
 Be-

- Bebriacum Italiae urbs 83.
 Bellum Adiabenicum 120.
     Armeniacum ab Augusto
     confectum 16.
 Britannicum sub Commodo
     190.
 Civile morte Antonii sopi-
     tum 33.
 Claudii contra Scribonia-
     num 221.
 Vitellii contra Othonem
     83.
 A Lucio Antonio Germaniae
     praeside motum 108.
 Inter Severum, & Pescen-
     nium 213.
 Contra Albinum 229.
 Germanicum sub Gallieno
     369.
 Pannonicum feliciter ge-
     stum 28. 32.
 Parthicum ab Augusto 35.
 Parthicum sub Macrino 266.
 Persicum sub Alex. Severo
     283.
 Persicum sub Valeriano 344.
 Perusinum sub L. Antonio
     13.
 Scythicum sub Gallo 331.
 Servile sub Republica 18.
 Siculum contra Sex. Pom-
     pejum 31.
 Berenices Iudaeorum Regina 98.
 Bigae non victoriam de hostibus
     denotant 347.
 Bilingues nummi singulares 68.
 Bimartius (Baro) in re nummaria
     eruditus 43.
 Bithynia populi Romani provin-
     cia 138.
 Bithynium urbs Bithyniae 138.
 Boetis Hispaniae fluvius 143.
 Bonarrotius vir eruditus 139.
 Bonus eventus inter Deos rela-
     tus 70.
     Agriculturae praefes 88.
 Bos Apis Lunae sacer 368.
     Mnævis Soli dicatus 368.
     Coloniae symbolum 359.
     Leg. vii. Claudianae insigne
         359.
     Leg. viii. Augustae 359.
     Leg. x. insigne 359.
 Britanni liberi, & Romanae pote-
     stati subiecti 249.
 Britannici nomen Caracallae da-
     tum 250.
 Britannia toto orbe divisa 57.
 Britannicus Claudii filius 57.
 Brixellum Italiae urbs 80.
 Bruttius Praefens Consul 170.
 Buca Aemiliae gentis cognomen 1.
 Bulla cum Principis imagine 6.
 Byzantium urbs Thraciae celebra-
     tima 372.

C

- C Aduceus felicitatem designat
     4.
     Pacis insigne 9.
 Cajus Caesar Augusti nomen 3.
 Cajus Caesar Augusti filius ado-
     ptivus 29.
     Pontifex ab Augusto factus
         88.

Cæ-

- Cæcilia gens 40.
 L. Cæsar Augur factus 22.
 Cæsarea urbs Cappadociæ 66.
     Metropolis ab Antonino Pio facta 239.
     Montem Argæum tanquam numen colebat 91.
     Prius Mazaca dicta 66.
     Neocoros a Severo facta 231.
     Bis Neocoros a Gordiano 310.
 Cæsares qui Principes Juventutis non facti 294.
     Sacerdotiis in spem successionis ornati 88.
     Deorum cæremoniis imbuti 308.
 Cæsarienses Pescennio primum additi 263.
     Severi partes amplexi 231.
 Cæsarion togam virilem sumpsit 9.
 Cæsarium familia in Nerone extincta 73.
 Cæsius Cordus Cretæ Proconsul 41.
     De repetundis accusatus 41.
 Cæsonius Petus Syriæ præses Antiochum vicit 90.
 Caledonii Britannicæ populi 228.
 Caligula Augur & Pontifex ab Augusto factus 50.
     Augustum imitari studet 51.
     Quinque fratres habuit 52.
     Patris nummos restituit 50.
     Sorores ad insaniam usque adamavit 44.
     In Agrippinam matrem pius 48.
     Primus Augustarū vultus in nummis cæleri jussit 278.
     Ob quam Victoriæ nummus illi cusus 51.
     Antoniam aviam Sacerdotem fecit 46.
     In ejus honorem nummos cudit 50.
     Polemonem Regem in regno confirmavit 58.
 Camelus Arabiæ symbolum 128.
 Camillus puer ingenuus 263.
 Camillus Scribonianus a Claudio defecit 222.
     Dalmatiæ Proconsul 222.
 Cancelli comitiorum 5.
 Caninius Gallus III. vir sub Augusto 19.
     Cos. cum M. Agrippa 17.
 Cantabri Hispaniæ Tarr. populi 355.
     Ab Augusto domiti 20.
 Capeduncula Auguratus insigne 243.
 Capena Romæ porta 45.
 Capitolium a Vitellianis incensum 88.
 Cappadocia in provinciam redacta 41.
 Capra Jovis symbolum 355.
 Capricornus Augusti natale 27.
     In Amisi urbis nummis 152.
     Leg. I. adjutricis insigne 356.
     Leg. XIII. Geminæ 361.
     Leg. IXX. leg. XX. leg. XXII. xxx. 361. 362.
 Ca-

- Caracalla Pontifex & Augur factus 243.
 Cæsar appellatus 214.
 Augustus dictus 214.
 Consulatum Antiochiæ accepit 244.
 Cum fratre discors 259.
 Post fratris necem ad Prætorianos confugit 244.
 In Germaniam profectus 246.
 In Britanniam profectus 250.
 Pergamum adiit 249.
 Alexandrum Magnum imitari voluit 242.
 Fratris inscriptionem ex arcu delevit 241.
 Novem congiaria dedit 246.
 Commodi memoriam multum colebat 234.
 Aurigationem præcipue dilexit 250.
 Alexandriam progressus est 249.
 Quare in nummis Nobilitatem signavit 247.
 Per adulationem invictus dictus 244.
 Spe matrimonii Parthos decepit 252.
 Sub Solis habitu currum duxit 250.
 Sub Martis forma repræsentari voluit 248.
 Ægra valetudine usus est 251.
 Pro Tyranno habitus 264.
 Quare vocatus pius 234.
 A Macrino consecratus 242.
 Caria Asiæ provinciæ pars 113.
 Carisius Augusti in Hispania legatus 19.
 Carpentii distinctio a thensa 168.
 Carpentum per circum transductum 49.
 Carpi Sarmatiæ Europææ populi 316.
 A Philippis devicti 320.
 Carrhæ urbs 371.
 Carseoli urbs Latii 361.
 Carthaginenses sub Gordiano III. rebelles 310.
 A Severo beneficiis affecti 218.
 Carthago Africæ urbs 218.
 Cassius Veri legatus 178.
 Castius adversus Vologæsum missus 181.
 Castor ludis Circensibus Præses 190.
 Castoris caput stella ornatum 25.
 Castra Prætoria 55.
 Catilius Scverus Syriæ præses 136.
 Causaria liberalitas 147.
 Cecropius Dalmata 377.
 Cejonius Commodus vir consularis 157.
 Celtarum provincia 356.
 Censores Sella Curuli utentes 82.
 Censura omnium honorum apex 82.
 Censura L. Vitellii 82.
 Centaurus Apollini sacer 351.
 Leg. II. Parthicæ insignis 358.
 Cer-

- Cerberus Plutonis symbolum 141.
 Ceres frugum Dea 202.
     Proserpinæ mater 46.
 Cerva Junonis symbolum 377.
 Cervus Dianæ facer 353.
 Cetra Hispanis clypeus 72.
 Charine Eubuli filia 125.
 Charta involuta quid denotat 22.
 Chilo cognomen Flaminiae gentis 3.
 Chrysigone Saloninæ nomen 376.
 Cicero leg. xiiii. præfectus 361.
 Ciconia Pietatis symbolum 13.
     Leg. iii. Italicæ insigne 358.
 Cidaris Armeniæ insigne 11.
 Ciliciæ pylæ 203.
 Cippus cur erectus 318.
 Circenses ludi ab Augusto editi 28.
     In Agrippinæ gratiam instituti 49.
     Populo ab Hadriano concessi 138.
     Sub Severo celebrati 230.
 Cista ad Bacchi mysteria spectat 12.
 Cistophori nummi 12.
 Cithara Apollinis symbolum 24.
 Cium Bithyniæ urbs 206.
 Civica Pompejanus vir consularis 157.
 Classis Africana sub Commodio instituta 184.
 Clava Herculis insigne 185.
     Tyriorum symbolum 207.
 Claudius Aristæas Stratoniceæ Prætor 165.
     Tom. II.
 Claudius Imperator Agrippinam neptem duxit uxorem 53.
 Gerinanici nomen in patris memoriam tulit 57.
 Imperator in castris appellatus 55.
 In Britanniam profectus 54.
 Fucinum lacum emisit 149.
 iii. Id. an. 808. mortuus 67.
 Per adulationem Dei filius dictus 65.
 Inter divos relatus 63.
 Clemens XII. Capitolium locupletavit 144.
 Clementia Imp. Vitellii 80.
 Cleopatra filium Cæsari peperit 11.
     M. Antonio nupsit 11.
     Pro Iside & Luna habita 15.
     Nova Dea nuncupata 15.
 Cleopatraz caput cistæ impositum 12.
 Clitæ Ciliciæ asperæ populi rebelles 58.
 Clodius iii. vir sub Cæsare 3.
 Clodius Macer Numidiæ Præfectus 74.
 Clypei exagoni Germanorum 121.
 Clypeus votivus 21.
     Tito appensus 106.
 Cohortes Prætoriz sub Augusto novem 354.
     Quantæ sub Galba 82. 354.
 Collega Principis juventutis 320.
 Colonia Ælia Capitolina 147.
 Columba Veneris symbolum 175.
     H h h
     Co-

- Columna ex rostris pugnae Actia-
 cae 31.
 Antonino Pio erecta 160.
 Rostrata Galbae decreta 99.
 Comagene pars Syriae 90.
 Commodus paratae insidiae 186.
 Commodus dictus est Sarmaticus
 337.
 Vocatus Germanicus 183.
 Provincias & administratio-
 nes vendidit 211.
 Exsuperans cognominatus
 186.
 Annonam procuravit 184.
 Herculem se appellari iussit
 185.
 Apollinares ludos edidit
 182.
 Leonem conto interfecit
 191.
 Trib. pot. a patre accepit
 182.
 Crudelis admodum 188.
 Plures victorias per Duces
 retulit 188.
 De Britannia triumphavit
 183.
 Sacra Isis coluit 180.
 Romam fecit Coloniam 186.
 An filios habuerit 193.
 Optimus Maximus appella-
 tus 187.
 Statua aurea illi erecta 186.
 Octo congiaria distribuit
 187.
 Amazonico cultu processit
 190.
 Patriae hostis declaratus 195.
 Congiaria a Traiano distributa
 117.
 Ab Hadriano septem 144.
 Ab Antonino Pio octo 162.
 A M. Aurelio 171.
 A L. Vero quatuor 177.
 A Commodio octo 187.
 A Sep. Severo septem 223.
 A Caracalla novem 246.
 A Geta sex 259.
 Ab Elagabalo duo 272.
 Ab Alex. Severo quinque
 283.
 A Maximino unum 290.
 A Balbino, & Pupieno unum
 300. 304.
 A Gordiano Pio quatuor
 308.
 A Philippis tria 313.
 A Decio unum 323.
 A Gallo unum 333.
 A Valeriano tria 345.
 A Gallieno quatuor 362.
 Conjuges Imperatorum sub Juno-
 nis Imagine 155. 199. 384.
 Sub Vestae effigie 289.
 Conjunctio Pisoniana detecta 63.
 Consensus exercituum 81.
 Consentes Agricolae Dii 202.
 Constantia Claudii Imp. symbo-
 lum 53.
 Consularis pompae processus 308.
 Consulatus maximae dignitatis ho-
 nos 260.
 Gallieno datus 345.
 Corbulo Neronis legatus 62.
 Pater Domitiae 104.
 Cordus cognomen Cassiae gentis
 41. Cor-

- Cornelia Paula Elagabali uxor
 274.
 Cornelia Salonina Gallieni uxor
 375.
 Dea Segetiae templum ere-
 xit 376.
 P. Romano annonam procu-
 ravit 376.
 Junonem coluit 377.
 Duos filios peperit 377.
 Cornelia Supera Valeriani jun.
 uxor 384.
 Cornelius Balbus Proprætor 19.
 Cornelius Cossus Tolumnium oc-
 cidit 20.
 Cornelius Lupus Cretæ Prætor
 41.
 P. Suillii dolo circumventus
 42.
 Cornucopiæ abundantia symbolum 4.
 Cornificia gens 40.
 Corona civica ob cives servatos
 33.
 Radiata cur composita 101.
 Spicea Cereri dicata 46.
 Quercea qua de re 33. 335.
 Corvus Apollini sacer 83.
 Cosroes Parthorum Rex 122.
 Cossus cognomen Corneliae gen-
 tis 20.
 Cossutia gens equestris 4.
 Cossutius Maridianus IIII. vir sub
 Julio 3.
 Cotys Thraciæ Rex 43.
 A patruo interemptus 61.
 Cremona urbs Italiae 83.
 Cretenses Trajano devoti 125.
 Augusti consecrationem cu-
 derunt 37.
 Crispina sub Veneris effigie 192.
 Filium peperit 193.
 Capreas relegata, & occisa
 192.
 Crispinus vir consularis 302.
 Crocodilus Ægypti symbolum
 31.
 Crotalum pro terræ orbe 175.
 Crumena abundantia symbolum
 338.
 Mercurii insigne 366.
 Ctesiphon urbs Parthorum 120.
 Cumæ urbs, & colonia ab Augusto
 deducta 24.
 Cumis sepultum Sirenis corpus
 24.
 Cuniculus Hispaniæ symbolum
 143.
 Curatores alimentorum Italiae
 148.
 Cydnus Ciliciæ fluvius 254.
 Cydonia urbs Cretæ 42.
 Cyriades Parthorum Rex 371.
 Cyzicus Hellesponti urbs 206.

D

- D**acia Thraciæ provincia
 322.
 A Trajano in provinciam
 Romanam redacta 315.
 Romanis a Decio conserva-
 ta 322.
 Dacici appellatio quando Trajano
 tributa 121.
 Dacorum arma 322.
 H h h 2

De-

- Decempeda ad coloniarum deductionem 22.
 Decennalia pro decem regni annis facta 150.
     Gallieni magnifice celebrata 372.
 Decennialium suscipiendorum mos 173.
 Decennium M. Aurelii primum 172.
 Decius a Philippo contra Marium missus 321.
     Ab exercitu Pannoniarum electus Imperator 323.
     Ejus eximiae dotes 321.
     Victoriam contra Scythas retulit 323.
     Hostiliano Romam reliquit servandam 330.
     Victoriam de Germanis reportavit 323.
     Herenniam Etruscillam duxit uxorem 322.
     In bello occisus 330.
 Delphin Apollini sacer 83.
 Denarius numerus sacratissimus 256.
 Deus unusquisque pater dictus 223.
 Dexter Cos. sub Gallieno 372.
 Dextra Antiqui jurabant 299.
 Dextrae junctae symbola concordiae 115.
 Dextras jungendi mos a Persis manavit 256.
 Dextras implicare juramenti species 274.
 Diadumenianus Caesar factus 267.
 Imperator ab exercitu vocatus 267.
 Princeps Juventutis dictus 267.
 Diana venatrix in nummis rara 113.
 Diana in boum bigis 235.
     Lucifera in parturiendo vocata 235.
     Ludorum saecularium praefes 21.
     A Gallieno praefertim culta 353.
     A Cretensibus 125.
     Polymammia ab Ephesiis 54.
     Pergensis a Perge Pamphyliae urbe 118.
     Primum templum Ephesi habuit 54.
 Dietyrna Dianae cara 130.
 Didia Familia Romana 40.
 Didius Julianus imperium mercatus est 198.
     Homo vanus 198.
 Dido Carthaginis dea 218.
 Didrachmi nummi ab Ephesiis cussi 65.
 Dii Auspices qui a Severo dicti 217.
     Custodes qui vocati 195.
     Genitales qui appellati 192.
     Nutritores in Salonino 379.
     Patrii a Caracalla nuncupati 243.
 Dio Cassius vir consularis 285.
 Dominae titulus cui tributus 235.
 Domini titulus quibus datus 179.

Do-

- Domitiano quando tributus 105.
 Commodus etiam datus 187.
 Domitia cui primum nupta 104.
 In filium pia 112.
 Domitianus Prætor declaratus 85.
 Sacerdotio honoratus 88.
 Cæsaris titulo insignitus 103.
 Consulatum a fratre accepit 103.
 Uxorem duxit ante imperium 111.
 Germanici nomen sumpsit 105.
 Fratri insidiari non desinebat 107.
 Forum Romæ construere coepit 119.
 Jovis templum in Capitolio extruxit 105.
 Minervæ filius existimari voluit 108.
 Legionem i. Minerviam conscripsit 357.
 Triumpho de Judæis adfuit 98.
 De Germanis bis triumphavit 105.
 Lappæis libertatem confirmavit 110.
 Filius illi quando natus 111.
 Ejus anni cur novi sacri dicti 110.
 Puerum filium consecravit 108.
 Juliam neptem duxit uxorem 102.
 Bellum civile a L. Antonio motum confecit 108.
 Sine prole mortuus est 87.
 Domitianus filius novennis decessit 108.
 Domitilla inter Deas relata 94.
 Domitius Ænobarbus classis Antonii præfectus 11.
 L. Domitius Pontifex 3.
 Drachma cum denario eadem 65.
 Drachmales nummi Ephesi percussi 65.
 Dromedarius duo habet in dorso tubercula 128.
 Drusilla Caligulæ soror 49.
 Drusus a patre Tiberio Trib. pot. accepit 44.
 Drusus senior ovans Romam ingressus est 45.
 Ubi arcus illi erectus 45.
 Durmius III. vir sub Augusto 21.
 Dyrrachina prælia 360.

E

- E** Lagabalus xv. annos circiter natus Imperator dictus 273.
 Soæmiadis filius 272.
 Solis Sacerdos 272.
 Pulchritudine, & statura conspicuus 270.
 In odium Macrini electus 271.
 Romam profectus 269.
 Caracallæ filius a quibusdam putatus 234.
 Nicomediæ hyberna egit 271.

In

- In consulatu cum Alex. Se-
 vero non processit 282.
 Rem frumentariam pessum
 ire sivit 280.
 Macrinum occidit 269.
 Juliani Paulam duxit uxorem
 272.
 Anniam Faustina sibi in-
 uxorem junxit 271.
 Nullum egit triumphum 272.
 Congiaria tria distribuit 271.
 A militibus occisus 284.
 Elagabalus Deus erat lapis in-
 conum 269.
 Romam ab Antoninis alla-
 tus 273.
 Ex urbe in suburbanum de-
 latus 270.
 Elegia Armeniæ urbs 123.
 Elephanti thessalam trahere soliti
 114.
 Elephantis proboscis Africæ sym-
 bolum 75.
 Elephas æternitatis symbolum
 312.
 Eleutherna Cretæ urbs 42.
 Emerita Lusitaniæ urbs 20.
 Emisa Calesyriæ urbs 219.
 Ensis Divi Julii Cæsaris 81.
 Ephesii Dianam colebant 54.
 Ephesus Joniæ urbs 55.
 Epocha in gratiam Augusti 37.
 Equorum certamini præest Ne-
 ptunus 363.
 Equus Castori a Mercurio dona-
 tus 190.
 Neptuni fabulosus 377.
 Eranum Amisenis a Trajano con-
 cessum 152.
 Esquilina una ex regionibus Romæ
 124.
 Etruscilla Decii uxor 322.
 Sub Junonis effigie repræsen-
 tata 324.
 Eudemones Arabiæ populi 266.
 Euphranor eximius pictor 70.
 Expeditio Britannica 224.

F
F Ames sub Commodo ingens
 184.
 Fasces Justitiam denotant 1.
 Fasciculus spicarum Alexandriæ
 symbolum 113.
 Faustina senior Antonini Pii uxor
 166.
 Pro nova Junone habita 169.
 Sub Cereris imagine 167.
 Tertio imperii Antonini an-
 no mortua 166.
 Inter divas relata 166.
 Maximi honores post mor-
 tem illi decreti 168.
 Faustina junior M. Aurelii uxor
 174.
 Mater castrorum vocata 174.
 Sub Cybeles habitu 175.
 Sub Veneris effigie 176.
 Inter deas relata 174.
 Annia Faustina Elagabali uxor
 271.
 Genus a M. Aurelio ducebat
 277.
 Faustus Sulla Antonia Claudii
 maritus 57.
 Fecunditas cui tributa 324.
 Fe-

Felicitas temporum in annonæ
emicans 202.

Per victorias quæsitæ 263.

Per pacem procurata 258.

Sæculi quomodo designata
217.

Felix imperium, cuius grata popu-
lo forma principatus 288.

Felix provincia imperio addita
322.

Felix processus consulatum 272.

Felix quæ pudica 385.

Festum Jovis Victoris quando ce-
lebratum 210.

Pro decennio Imperatorum
230.

Fides mutua in Augustis exoptan-
da 301.

Flamines Antoniæ concessi 46.
Vespasiano decreti 86.

Flavia Domitilla Vespasiani uxor
94.

A Tito inter Deas relata 94.

Flaminius IIII. vir sub Julio Cæsa-
re 3.

Florus cognomen Aquiliæ gentis
18.

Flos in quadrigis Titi 97.

Fœdus initum cum Gabinis 17.

Fœminæ duplici cognomine orna-
tæ 311.

Fontejus Capito in Germania res
novas molitus 74.

Fora Romæ quinque 119.

Fortitudo quomodo depicta 209.

Fortuna ad Galbæ limina 71.

Plurimis cognominibus præ-
dita 127.

Inter Numina posita 195.

Opes tribuere existimata
198.

Obsequens duas ædes habe-
bat 161.

Virilis, & muliebris 175.

Divitiarum mater, & nutrix
209.

Bona in Capitolio culta 351.

Mala in Esquilis 351.

Fortuna unicuique vel Genius 209

Fortunæ manenti votum 185.

Reduci sacra facta 210.

Franci populi 361.

Frumenti penuria sub Domitiano
115.

Frumentum quot accipere sub
Augusto 19.

Fucinus lacus a quibus emissus 149.

Fulmen divinitatis symbolum
203.

Imperii Romani 86.

Providentiæ 25.

Urbis Seleuciæ Syriæ 79.

Fulvia M. Antonii uxor 9.

Fundi urbs prope Terracinam 70.

Furia Tranquillina Gordiani Pii
uxor 312.

Sub pudicitæ Dææ effigie
309.

Furconium urbs 361.

Fuscianus vir Consularis 185.

G

G Abiæ urbs Latii 17.
G Gades urbs Hispaniæ Boeti-
cæ 143.

Galba

- Galba in villa natus 70.
 Africæ Proconsul 75.
 Virtutis dignitate ad imperium evectus 75.
 Provinciarum concordia appellatus 72.
 Generis humani adsertor 73.
 Ejus somnium 71.
 Numidiam a Macro vexatam restituit 73.
 Statua equestris a Gallis ei decreta 71.
 Unum imperii annum illi tribuunt Alexandrini 76.
 Externa bella ei non fuerunt 74.
 Galli quibus armis utebantur 71.
 Gallia Galbæ inter primas acclamavit 71.
 Galliæ tres 74.
 Gallienus a Senatu Cæsar dictus 345.
 Consors imperii a patre factus 343.
 Imperator declaratus 345.
 Cohortium Genius 354.
 Milites sibi conciliare conatus 353.
 Germanos bis superavit 370.
 Macrianum per Aureolum vicit 352.
 Ingenuum belli virtute devicit 371.
 Abundantiam Romæ restituit 350.
 De Postumo victoriam reportavit 367.
 De Persis triumphavit 369.
 Decennalia sumptuose celebravit 372.
 Italiæ bello remedium quaesivit 350.
 Multorum Imperatorum nummos restituit 352.
 373.
 Triumphum sumptu alieno egit 366.
 Ex alimentis puerorum detrudere noluit 352.
 Ad pestem expellendam se accinxit 364.
 Munificentissimus princeps 352.
 Circenses edidit 369.
 Tempia Martis, & Vulcani restituit 353.
 Patrem in servitute reliquit 351.
 Filium consecrari iussit 379.
 Germanici Maximi nomen sumpsit 370.
 Persas per Odenathum superavit 371.
 Per derisionem Augusta appellatur 369.
 Voluptatibus plurimum deditus 371.
 Gallus ab exercitu Imperator appellatus 333.
 Negligenter imperium administravit 342.
 Pacem tributo a Scythis emit 335.
 Gellius Antonii quaestor provincialis 10.
 Genius Senatus 295.

An-

Antiochiæ urbis Syriæ 127.
 Lugduni 210.
 Genus humanum quid significet
 73.
 Germani devicti 183.
 Eorum arma 54.
 Germanici cognomen Trajano da-
 tum 121.
 Germanicus Caligulæ filius 47.
 Victoriæ de Cheruscis re-
 tulit 41.
 Geta Gallorum tela 71.
 Geta Cæsar factus 214.
 Pontifex initiatus 261.
 Princeps Juventutis declara-
 tus 261.
 Primum Consul factus 258.
 In ludis Circensibus decur-
 rit 257.
 Trojæ ludis præfuit 261.
 Tribunitiam potestatem ac-
 cepit 258.
 Augustus appellatus 215.
 Literarum studiosus 261.
 Congiaria sex distribuit 259.
 Magis quam Caracalla ama-
 tus 259.
 Glandibus primi homines pro ci-
 bo usi sunt 335.
 Globus dominium denotat 4.
 In imperio successionem 341.
 Gordiani contra Maximinum ap-
 pellati Imperatores 295.
 In Africa occisi 305.
 Gordianus senior de electione sua
 scribit ad Senatum 295.
 Gordianus III. pro principe a po-
 pulo postulatus 307.
Tom. II.

Perfas ex Syria expulit 314.
 Tranquillinam Mithreæ fi-
 liam in uxorem duxit 308.
 Congiaria quatuor distribuit
 308.
 Sabinianum per Mauretaniæ
 præsidem vicit 309.
 Statua illi a Senatu decreta
 308.
 Proditione Philippi occisus
 307.
 Gortyna urbs Cretæ 41.
 Gothi Septentrionales populi
 371.
 Navali prælio superati 364.
 Gracchus cognomen Sempronii
 gentis 5.
 Gryphus Apollini sacer 351.

H

H Adrianus ex Boetica oriun-
 dus 148.
 Syriæ præses a Trajano con-
 stitutus 136.
 De illius adoptione dubium
 136.
 Ejus cum Senatu concordia
 139.
 Sabinam duxit uxorem 131.
 Triumphare recusavit 142.
 Athenis hyemavit 140.
 Ædificia Romæ plurima in-
 stauravit 148.
 Circenses ludos populo con-
 cessit 138.
 In Germaniam profectus est
 143.
 Iii Fu-

- Fucinum lacum emisit 149.
 Literis potius quam bello vacavit 140.
 Nulla per se bella gessit 142.
 Nummos superiorum Imp. restituit 30.
 In Asiam iter fecit 138.
 Ejus ex Sarmatia reditus 144.
 Ter tantum Consul 152.
 Vota decennialia suscepit 150.
 Congiaria septem distribuit 144.
 Plurimum in Senatores saviit 138.
 Totius imperii provincias lustravit 136.
 Ælium Cæsarem adoptavit 157.
 Illi xxii. annos tribuunt Alexandrini 76.
 Hadrumetum urbs, & colonia Africæ 357.
 Hebe juvenus dicta 355.
 Herennius Traj. Decii filius 326.
   A patre Cæsar declaratus 326.
   Sacerdotio insignitus 327.
   Principis Juventutis titulo decoratus 327.
   Imperii particeps factus 328.
   Contra Germanos profectus 326.
   In bello occisus cum patre 330.
 Hercules viri fortes olim appellati 177.
 Hercules a Trajano cultus 122.
   A Severo 217.
   A Gallieno 354.
   Unde dictus Gaditanus 143.
   Cur invictus appellatus 209.
   Victor nuncupatus 341.
   Tyri præcipue cultus 92.
 Hierosolyma sub Vespasiano capta 85.
   Quo die a Tito expugnata 87.
   Ter obsessa, & capta 97.
 Hilaritas P. Romani 200.
 Hippius Neptuni cognomen 364.
 Hippopotamus Ægypti symbolum 145.
 Hispani quibus armis utantur 71.
   Beneficiis ab Hadriano affecti 146.
 Hispania per Augustum pacata 17.
   Galbæ primum acclamavit 71.
 Honores Cæsari decreti 1.
 Honoris causa nummi fœminis cusi 278.
 Honos carpenti Matronis concessus 168.
 Horatia familia Romana 40.
 Hostilianus pater contra Philip-pum Imperator appellatus 326.
 Hostilianus filius a Decio adoptatus 326.
   Q. Herennii frater natu minor 329.
   In consortium imperii vocatus 330.
   Cum Gallo Imperator factus 330.

Hye-

Hyemis symbolum 258.

Hygia Æsculapii filia 265.

Sanitatis Dea 251.

In nummis quid indicat 291.

I

Janus ante fores Curia positus 195.

Ibis Ægypti symbolum 137.

Ida mons 378.

Ignis cæli aternitatis symbolum 166.

Ignis a Vestalibus servatus 130.

Illyrii a Tiberio devicti 40.

Imperatores facti mox sacrificabant 304.

Monetam subito cudebant 282.

De bellis civilibus triumphare non solebant 352.

Joves Latii existimati 172.

Orbem Jovis exemplo se regere prædicabant 315.

Tanquam Pontifices sacra faciebant 97.

Dicti patres Senatus 300.

Consecrati a Gallieno restituti 373.

Imperatoris nomen datum Cæsari ut proprium 1.

Imperatorum statua per Circum tracta 55.

Indulgentia sub Spei typo 281.

Pro permissione cælata 154.

Pro tributis remissione 218.

Ingenus sub Gallieno tyrannus 371.

Ininthimævus Thracia Rex 125.

Instrumenta pontificalia sacerdotum indicant 380.

Joannes Hebræorum dux 89.

Isidis cultus apud Ægyptios 137.

Sacra Romæ edita 183.

A Commodò perpetrata 189.

Italica urbs Hispania Boetica 143.

Italiae pueris liberalitas concessa 117.

Itanion urbs Cretæ 37.

Judæa a Vespasiano capta 87.

Judæi sub Nerone rebellarunt 85.

In lacu Gennasar victi 99.

Quotannis didrachmum pendere jussi 96.

Judaicae religionis odium 90.

Julia familia Romana 40.

Julia Augusti 22.

Julia Caligulae soror 49.

Julia Titi Augusta dicta 96.

A patruo accepta in conjugem 101.

Inter divas relata 102.

Julia Severi ex Emisa oriunda 219.

Caracallæ, & Getæ mater 233.

Pro Cerere habita 234.

Dominæ titulo insignita 235.

Pro Cybele representata 233.

Pro Diana 235.

Ab Elagabalo consecrata 234.

Julia Paula Elagabali uxor 274.

- Julia Aquilia Severa Vestalis erat
     271.
     Ab Elagabalo in uxorem du-
     cta 276.
 Julia Soæmias Elagabali mater
     278.
 Julia Mamæa Alex. Severi mater
     288.
     Filium ab Elagabali insidiis
     servavit 288.
     Avara, & filii necis causa 288.
 Julia Mæsa Alex. Severi avia 279.
     Sub Junonis effigie exhibi-
     ta 279.
 Julius Africanus vir consularis
     291.
 Julius Avitus Jul. Mæse maritus
     271.
 Julius Cæsar Cossutiam despon-
     savit 4.
     Originem a Venere trahebat
     1. 4.
     Venerem præcipue colebat
     4.
     Minores Magistratus auxit 1.
     Pontifex maximus 9.
     Forum Romæ construxit
     119.
     Carthaginem coloniam de-
     duxit 5.
     Parens patriæ appellatus 3.
 Julius Æneæ filius 2.
 Junia gens 40.
 Juno Jovis soror, & conjux 199.
     Martialis dicta 33.
     Moneta appellata 182.
     Argiva 58.
     Nuptiarum præses 101.
     Regina 155.
     Samia ab insula vocata 349.
     Sospita Lanuvii culta 4.
 Jupiter deorum, & hominum rex
     199.
     Ammon in Ægypto cultus
     126.
     Cantaber in Lusitania 355.
     Capitolinus vocatus 81.
     Conservator 355.
     Crescens a Cretenfibus cul-
     tus 380.
     Custos nuncupatus 63.
     Defensor salutis dictus 186.
     Exsuperans 186.
     Feretrius appellatus 20.
     Liberator 363.
     Olympius 32.
     Optimus Maximus 186.
     Præfectus orbi 203.
     Propugnator 281.
     Salaminius 92.
     Sospitator idem, ac servator
     245.
     Sponsor securitatis 186.
     Stator unde dictus 162.
     Tonans 32.
     Victor 81.
     Fulmine Gigantes profliga-
     vit 219.
     In Aquilam transformatus
     106.
     Cæli, & terræ imperium illi
     obtiguit 203.
 Jusjurandum Claudii Imp. 62.
 Justitia omnia ponderat balance
     77.
 Juventa imperii 245.

L. In

L

L In nummis Græcis annum significat 69.

L. bienus cum Parthis militavit 9.

Lachetes Prætor Cydoneatum 42.

Latitia coronam gerit 195.

Lanuvium urbs municipalis, & colonia 4.

Laodicea urbs Cariæ 139.

Lapis in coni formam Elagabalus Deus 269.

Lappa urbs Cretæ 110.

Laurentum Italiæ urbs 189.

Laurus Antiochiæ insigne 79.

Apollinis symbolum 110.

Lectisternium in templis positum 169.

Legio cur VI. P. VI. F. dicta 357.

Legio adjutrix 74.

A Galba instituta 220.

i. Augusta a Gallieno conscripta 356.

i. Italica a Nerone 366.

i. Minervia a Donitiano 357.

ii. Adjutrix ab Afranio 357.

ii. Italica a M. Aurelio 358.

ii. Parthica a Sept. Severo 358.

ii. Trajana a Trajano 362.

iii. Italica a M. Aurelio 358.

iv. Flavia a Vespasiano 221.

v. Macedonica a Macedonibus devictis 359.

vii. Claudiana a Claudio 359.

vii. Galbiana a Galba 74.

vii. Gemina sub Augusto in Dalmatia 221.

viii. Augusta ab Augusto 221.

viii. ob numerum dicta ex veteribus legionibus 359.

x. ex ordine dicta 360.

x. Gemina ubi hyemabat 323.

xi. Claudiana ex veteribus a numero 360.

xi. A Claudio mutato nomine 222.

xiii. Gemina ex veteranis 360.

xiii. Gemina ubi hyemabat 323.

xiii. Reipublicæ tempore instituta 361.

xiii. Martia, & Victrix appellata 222.

xviii. A quo instituta 361.

xx. Valeria Victrix appellata 361.

xxii. Primigenia ab Augusto 361.

xxx. Ulpia Victrix a Trajano 362.

Legiones ab ordine dictæ 356.

Britannicæ Albino favebant 209.

Germanicæ Albino adhæserunt 209.

Legionum signa in pompa gesta 358.

Lentulus Flamen Martialis 21.

Lentulus Spinter Augur 21.

Cognomen Cornelie gentis 21.

Leo

Leo Africae symbolum 137.
     Fortitudinis 359.
     Imperii dentibus fulmen 249.
     Providentiae idem 249.
     Leg. IIII. Flaviae insigne 359.
 Leonis caput ornatum radiis 284.
 Lepidus Pontifex maximus 7.
     Quando mortuus 17.
 Liber dictus Bacchus 223.
 Libri Sibyllini a xv. viris custoditi 83.
 Libertas plurima nomina fortita 72.
     Velut in Nerone restituta 63.
 Licinius Cæcinna vir consularis 57.
 Lituus Auguris symbolum 2.
 Livinejus Regulus IIII. vir 3.
 Livia Claudii avia ut castrorum mater cælata 60.
 Lollius Urbicus Britannos vicit 159.
 Longus cognomen Mussidiae gentis 4.
 Lucillus Gallieni propinquus 383.
 Lucilla M. Aurelii filia 180.
     L. Vero uxor data 180.
     Sub Cereris effigie 180.
     Antiochiae cum Commodò substitit 181.
 L. Mescinius III. vir 23.
 L. Roscius Cæsaris legatus 360.
 L. Vitellius Imperatoris pater 81.
 Lucretia Romana familia 40.
 Ludi pro Cæsaris ultione celebrati 13.

Ludi Apollinares quando editi 172.
     Circenses a Commodò celebrati 190.
     Sæculares ab Augusto facti 23.
     A Domitiano editi 104.
     A Septimio Severo 223.
     A Philippo 315.
     Sub Dianæ tutela 21.
     Scenici 20.
 Ludorum sæcularium cura 315.
 Lugdunum urbs Galliae 210.
 Luna crescens Byzantii symbolum 24.
     Æternitatis 201.
 Lupa cum puerulis Romæ symbolum 99.
     Leg. II. Italicæ insigne 358.
 Lyra Apollinis symbolum 110.
 Littus urbs Cretæ 110.

M

Macedones devicti 359.
 Macrianus sub Gallieno tyrannus 352.
 Macrinus Caracallæ successor 264.
     A Senatu Patricius factus 267.
     Contra Parthos dimicavit 365.
     Caracallam consecravit 242.
     Congiarium distribuit 265.
     Proditus a militibus 270.
 Mæata Britanniae populi 228.
 Magistratus minores sub Cæsare aucti 1.

Ma-

- Majores, & Minores Dii 368.
 Mamilia gens 40.
 Manius Acilius de Antiocho triumphavit 12.
 Mannus Arabiæ Rex 181.
 Manus concordiæ symbolum 1.
 Manlia Scantilla Did. Juliani uxor 199.
 Marciana a Trajano consecrata, 132.
 Marcomanni populi 163.
 Maria gens 40.
 Marinianus in Cossutiam gentem adoptatus 4.
 Mariniana Valeriani uxor secunda 349.
 Marinus Moesiæ præfectus 321.
 Marius Capito 22.
 Martius III. vir sub Augusto 22.
 Marius Celsus Othonis dux 80.
 Mars legionis 1. Augustæ insigne 356.
     Pacator dictus 223.
     Pacifer appellatus 337.
     Propugnator dictus 329.
     Romuli pater existimatus 260.
     A Gallieno cultus 363.
     Apud Romanos 223.
     Apud Thraces natus 341.
     Ultor cognominatus 12.
     Ejus sidus 21.
     Ejus simulachrum 21.
 Marfi populi 361.
 Martia Romana familia 40.
 Mater Castrorum quæ dicta 237.
 Matidia Marcianæ filia 134.
     Augustæ titulo donata 134.
     Ab Hadriano consecrata 135.
 Matrimonium unde dictum 256.
     Liberorum causa fit 256.
 Matronæ Romanæ prodibant velatae 309.
 Mauri sub Commodo victi 188.
 Maximinus Imperator factus 290.
     Germanos debellavit 291.
     Gravis, ac truculentus 292.
     Uxori mortem attulit 293.
     Hostis appellatus 299.
     Aquilejæ occisus 302.
 Mazaca, dicta Cæsarea 66.
     Metropolis facta 41.
 Medusa providentiæ symbolum, 226.
 Memmia gens 40.
 Menophilus vir consularis 302.
 Mens ut Dea apud Romanos culta 156.
 Mercurius a Mercibus dictus 366.
     Equorum distributor 190.
     Primus equum domuit 257.
     Ægyptios literas docuit 353.
     Veneri pomum dedit 173.
     Amisi cultus 152.
     Lytti Cretæ urbis 110.
 Mereri in legione qui poterant 358.
 Mesopotamia Persis a Philippo concessa 314.
 Messalina Claudii uxor 57.
 Mettia gens e Lanuvio oriunda 4.
 Mettius IIII. vir 4.
 Minerva leg. 1. Minerviæ insignæ 357.
     Tutelaræ Atheniensium Dea 140.

Belli

Belli Præses 204.
 Artium Dea 260.
 A Domitiano superstitione
 culta 97.
 Panachæis cognominata 140.
 Vibbone oppido culta 26.
 Minos Rex Cretæ 125.
 Minucia gens 40.
 Mithreus Gordiani III. focer 308.
 Mithrydates a Claudio Ponti Rex
 factus 58.
 Moesa mulier sagax 281.
 Elagabali, & Alex. Severi
 avia 279.
 Nepotes ad imperium eve-
 xit 279.
 Moneta cum bilance 204.
 Jus regni summum indicat
 290.
 Monetarii aliquando sphalmata
 patrabant 205.
 Monetæ jus an penes principes
 foeminas 237.
 Mores asperrimi vini usu mansue-
 scunt 363.
 Mos regibus dextras implicandi
 274.
 Sacra faciendi Claudio per
 Neronem abolutus 55.
 Mosella Germaniæ inferioris flu-
 vius 366.
 Mucianus Syriæ Præses 79.
 Mulier turrita Orientis symbolum
 365.
 Mulieres cum bilancibus quid si-
 gnificent 463.
 Mundus providentia gubernatur
 305.

Mussidia gens e Gabinis oriun-
 da 5.
 Mussidius Longus IIII. vir 5.
 Mysteria Bacchi 12.
 Cereris 46.

N

N Avis Prætorum cum labaro
 270.
 Naxus insula 100.
 Nemesis duæ apud Smyrnæos
 cultæ 140.
 Neptunus leg. XI. Claudianæ in-
 signe 360.
 Gallieni Deus conservator
 363.
 Nero a Claudio adoptatus 56.
 Drusi cognomen initio tulit
 59.
 Major Britannico biennio
 tantum 60.
 Princeps Juventutis decla-
 ratus 64.
 Imperium suscepit anno 808.
 67.
 Initio multa Senatus arbi-
 trio permisit 63.
 Summam rerum matri 59.
 Jani templum clausit 64.
 Gravia vectigalia abolevit
 64.
 Conjuratorem Pisonianam
 detexit 63.
 Tres habuit uxores 69.
 Armenias amisit 253.
 Vestæ templum restauravit
 64.

Ho-

Hostis P. Rom. judicatus 73.

Nerva Antonii Proquaestor 10.

Nerva Imperator Cretensis ex
P. Victore 116.

Nullum bellum per se gessit
115.

Inter bonos principes recens-
sit 115.

Forum Romæ a Domitiano
inchoatum perfecit 119.

A Trajano consecratus 119.

Nicæa urbs Bithyniæ 206.

Nicomedia urbs Bithyniæ 269.

Nicopolis urbs Epiri 140.

Nili accessus denotatus 145.

Nilus Ægypti symbolum 145.

Nobilitatem quis primus in num-
mis signaverit 187.

Noctua Minervæ sacra 126.

Norbana gens 40.

Norifius Cardinalis de Epochis
Syromacedonum scripsit 65.

Nova Imperii auspicia 230.

Numidia a Galba restituta 73.

Numa Pompilius Vestæ templum
extruxit 90.

Nummi certa sunt Historiæ monu-
menta 259.

Diligentius quam Historici
congiaria docent 162.

Plurimum historiæ subsidium
afferunt 154.

Plusquam codices duraturi
119.

Ejusdem urbis Latini, &
Græci 129.

In ludibrium Gallieni facti
369.

Tom. II.

In ludibrium Saloninæ 375.

Hispanici post Caligulam
nulli 73.

Quinarii quinam sint 162.

Quare dicti Victoriati 181.

Maximi argentei Romæ non
cudebantur 316.

Numonia gens 40.

O

Octavia Claudii filia 57.

Neronis nupta 57.

Dimissa ut sterilis 69.

Odenathus Palmyrenorum prin-
ceps 367.

Persarum duces cepit 383.

Olea Pacis symbolum 70.

Hispaniæ 148.

Oppianus Severi coetaneus au-
ctor 236.

Ops dicta est consiva 9.

Vocata est terra 196.

Orbis Imperium Romanum deno-
tat 1.

Oriens Provincias Rom. superio-
res arguit 120.

Orons Syriæ fluvius 127.

Osiris idem cum Sole 9.

Maritus Isidis putatus 189.

Otacia Philippi sen. uxor 317.

Otho contra Vitellianos profe-
ctus 77.

Magna fuit ejus in annona
procuranda diligentia 77.

Victorias tres retulit 78.

Copiæ ejus ubi fusæ 78.

K k k

Pa-

P

- P** Agurius papilionem acetabulis retinet 21.
 Palladium felicitatis pignus 378.
   In Vestæ-fano adservatum 102.
   In aulam Imperatoris translatum 238.
 Pallas Prudentiæ Dea 224.
 Palma Syriæ rector sub Trajano 127.
 Palmæ ramus victoriæ symbolum 378.
   Apamæ Syriæ 93.
   Arbor Judææ 87.
 Palmarum rami quid designent 200.
 Pamphylia provincia populo Romano data 138.
 Pandataria insula 48.
 Pannonia provincia gemina 323.
 Paphos urbs Cypri 93.
 Parthamasiris Pacori F. Artabani N. 123.
   Armeniæ Rex factus 122.
   Regno exutus 122.
 Parthamaspatēs Artabani filius 122.
   Rex Parthis a Trajano datus 122.
 Parthenope nomen Sirenis 24.
 Parthi populi Asiæ 224.
 Parthici nomen Macrino decretum 260.
   Maximi cognomen Severo concessum 224.
 Patientia in Ethnicis quæ virtus 145.
 Paulina Maximini uxor 293.
 Pavo Junonis symbolum 155.
 Pavones primi in Samo educati 101.
 Pax Veneris socia 3.
 Pax inter Augustum, & Antonium 18.
   Inter Augustum, & Phraatem Regem 32.
   Inita cum Sarmatis 91.
   Cum Artabano Rege 266.
   Cum Sapore Rege 314.
   Orbis terrarum 78.
 Pegasus Asiæ symbolum 41.
   Corinthis urbis 24.
   Leg. II. Adjutricis insigne 357.
 Pergameni Augusto templum dicarunt 29.
 Pergamus Asiæ urbs 117.
 Perge urbs Pamphyliae 114.
 Pergenses Græce, & Latine scribentes 128.
 Perpetuitas pro Æternitate 365.
 Persæ populi Asiæ 371.
 Pertinax Imperium recusavit 196.
   Æquitate illustris 194.
   Virtute, & justitia præstans 197.
   Congiarium dedit 195.
   Inter Deos relatus 194.
 Pescennius Apollinis cultor 201.
   A Romanis contra Julianum appellatus 203.
   Antiochiæ Imperator factus 205.
 Pertinacis vitam æmulari studet 204.

Co-

- Cognominatus iustus 203.
 A Severo interfectus 201.
 Non consecratus est 201.
 Pessinus urbs Galatiæ 341.
 Pestilentia Romæ vigens 182.
 Etiam sub Gallieno 364.
 Petronia gens e Sabinis orta 24.
 Petronius III. vir sub Augusto 24.
 Philaletes Jovis nomen 139.
 Philippenſis pugna 26.
 Philippus Macedonum Rex 67.
 Philippus Imp. naves frumenta-
 rias avertit 313.
 Ex Persico bello reversus
 314.
 Senatores sibi conciliat 312.
 Filium Cæsarem appellat
 314.
 Ludos summa magnificentia
 edidit 315.
 Contra Carpos profectus
 316.
 Bellum cum Persis renovare
 tentat 314.
 In Marinum movet 321.
 Postea in Traj. Decium 321.
 In prælio interemptus 321.
 Philippus junior XII. annos natus
 Imperator appellatus 318.
 Princeps Juventutis factus
 319.
 Philoecima Juliensium sacerdos
 385.
 Phoenix æternitatis symbolum
 175.
 Phraates Parthorum Rex 19.
 Armeniam invasit 30.
 Signa militaria Augusto re-
 misit 29.
 Pietas L. Antonii cognomen 13.
 Pietas debitus erga Deum cultus
 314.
 Pipara Marcomannorum Regis fi-
 lia 365.
 Piso a Galba adoptatus 76.
 Plautianus Præfectus prætorii
 255.
 Plautilla Caracallæ uxor 255.
 Plotina Trajani uxor 130.
 Hadrianum evexit ad Impe-
 rium 149.
 Ab Hadriano consecrata 130.
 Poetavio Pannoniæ urbs 222.
 Polemo Ponti, & Bospori Rex 15.
 Polemo II. Rex Ponti 58.
 Regnum paternum a Cali-
 gula obtinet 67.
 Ponti regnum Neroni cæssit
 68.
 Ejus Regis anni in nūmis 67.
 Pomum Veneri datum 378.
 Pompa Circensis 114.
 Solemnis sub Elagabalo 170.
 Pompejus Commodum occidere
 tentat 188.
 Pompejus M. Hierosolymam ce-
 pit 97.
 Uxorem duxit Antoniam 57.
 Pontifices duo maximi 301.
 Pontificis maximi officium 167.
 Dignitas perpetua 97.
 Pontinæ paludes 123.
 Pontus in provinciam redacta
 68.
 Portus Iccius apud Morinos in
 Gallia 225.
 Postumus Gallieni dux 379.
 K k 2 In

444 INDEX TERTIUS

- In Galliis Imperator appellatus 367.
 Saloninum interfecit 379.
 Præfericulum Pontificis maximi insigne 9.
 Prætexta quando deposita 97.
 Prætoriani qui dicti 82.
 Prætorium tabernaculum 19.
 Praxiteles insignis statuarius 88.
 Principes Juventutis quinam facti 88.
     Patricii esse debebant 268.
     Pueri tantum 294.
 Principis, ac periti Gubernatoris effigies 251.
 Proboscis elephantis Africæ symbolum 75.
 Probus Severi gener 217.
 Processus consularis pompa in Caracalla 242.
     In Geta 258.
     In Macrino 265.
     In Elagabalo 272.
     In Alex. Severo 285.
 Proconsul qui provinciam administrat 14.
 Profectio Parthica Trajani 121.
     Caracallæ in Britanniam 250.
 Profectiones Severi plurimæ 225.
 Proquæstores monetam cudebant 8.
 Proserpina Cereris filia 46.
 Providentia optima frugi matrefamilias 196.
 Provinciales sub Commodò sedati 188.
 Ptolemæus M. Antonii ex Cleopatra filius 11.
 Publicola Gelliæ gentis cognomen 10.
 Pudicitia velo faciem obumbrat 287.
     Præcipuum foeminarum decus 325.
     Nulla arte reparabilis 309.
     Romanis matronis cara 318.
     Romæ ut dea culta 318.
     Una Plebeja, altera Patritia 318.
 Pudicitia typus insolens in nummis Imperatorum 330.
 Puellæ alimentariæ ab Antonino Pio institutæ 162.
     Faustinianæ dictæ 168.
 Pueri capræ cur insidebant 380.
     Majores, & minores in Trojæ ludo 267.
     Quatuor anni tempora designantes 245.
 Pugna leonis cum cervo 21.
 Pupienus a Senatu Imperator electus 305.
     Contra Maximinum profectus 299.
     A militibus occisus 307.
 Pythodoris Thraciæ Regina 43.

Q

Quadrigæ consulares M. Aurelii 170.
 Quæstor provincialis 8.
 Quæstores nummos cudebant 5.
 Quæstura inter magistratus minores 5.

Qui-

Quinariorum series apud Ser. Cennomanensium Ducem 163.
Apud Ill. D. Ab. de Rothelin 163.

Quindecim viri sacris faciundis præpositi 23.

Quintilius Marcellus vir consularis 285.

Quintus Gallienus Gallieni filius 378.

R

Radius baculus pro astrologia 297.

Reate urbs Italiae 361.

Reginus Antistiae gentis cognomen 17.

Regnandi inexhausta aviditas 303.

Regulus Livinejae gentis cognomen 3.

Reptinus Did. Juliani gener 200.

Rhadamistus Armeniae Rex 62.

Rhenus Germaniae fluvius 146.

Rhescuporis Thraciae Rex 43.

Reges focii Augusto templum dicarunt 32.

Rometalcis Bospori Rex 43.

Nepotem interfecit 61.

Rogus unde dictus 174.

In Campo Martio erigebatur 293.

Suggestus specie quadrangula 160.

Roma pro Dea culta 205.

Renascent sub Galba 73.

Victrix dicta 73.

Tom. II.

Rostra nova dicta Julia 26.

Rubria gens 40.

Rufus Mescinae gentis cognomen 23.

S

Sabina Matidia filia 134.

Puellas alimentarias instituit 155.

Quando mortua 156.

Inter deas relata 154.

Sabinia Tranquillinae nomen 311.

Sabinianus rebellat in Africa 308.

Sabinus Juliae Titi maritus 96.

Sabinus Cos. sub Gordiano Pio 310.

Sacerdotium primi fastigii Tyrocinium 308.

Imperii Candidati symbolum 319.

Sacra Marti propugnatori 330.

Romae pro Gordiano acta 296.

Omnia penes Imperatorem 294.

Saeculum novum sub Philippo 325.

Aureum sub Commodio 149.

Frugiferum sub Pertinace 196.

Salamis Cypri urbs 93.

Salii mense Martio solemnia 25.

A quo instituta 107.

Salonia Gallieni uxor 365.

Ob vultus, & corporis elegantiam amata 378.

Deae Segetiae templum erexit 376.

K k k 3

Duos

- Duos filios peperit 377.
 Saloninus Gallieni filius 377.
   In Gallias missus 379.
   Postumi artibus occisus 379.
 Salus per Æsculapium designata 211.
   Gallieni conservatrix 367.
   Generis humani 122. 189.
 Salt. Orbiana ab Antiquariis Traj. Decii uxor male existimata 287.
   Alex. Severi conjux 282.
   De ea silent auctores 287.
 Sallustio rescribit Alexander Severus 287.
 Sapor Persarum Rex 313.
 Salvius Cos. designatus non iniit 25.
 Samos insula 101.
 Sanctus, idest propitius 201.
 Sarmatæ repressi 78.
 Sauromates Rex Sarmatarum 124.
 Sauromatum Regum æra 232.
 Savus Pannoniæ fluvius 368.
 Sceptrum divinitatis insigne 52.
   Imperii 318.
 Scipio eburneus Consulum insigne 278.
 Scopas statuarius sub Augusto 183.
 Scorpio Africæ symbolum 19.
 Scythæ Italiâ depopulantur 350.
 Seceſpita Pontificale instrumentum 283.
 Securis religionis symbolum 1.
 Securitas quomodo depicta 368.
 Segetia a Segetibus dicta 376.
 Seleucia Syriæ ad Orontis ostia 100.
 Selinus Ciliciæ urbs 134.
 Sella aurea in Circum, & theatra 96.
   Supremi honoris insigne 96.
   Curulis in tēplo quando 82.
   Eburnea Consulis, & Prætoris 89.
 Sempronius Gracchus sub Cæsare Quæstor 5.
 Senatus æream monetam cudebat 282.
   Sui juris studiosus 53.
   In ædem Concordiæ concurrat 300.
   Maximino honores abolevit 295.
   Hostilianum patrem appellavit Imperatorem 330.
   Imperatores elegit 295. 300.
   Gallienum dixit Cæsarem 345.
 Sententiæ Augusti symbolum 21.
 Septembris mensis dictus Germanicus 47.
 Septemtriones in nummis Neronis 68.
 Sepulius Macer III. vir 5.
 Serapis creditus Æsculapio 189.
 Serpens felicitatis, & prudentiæ symbolum 6. 202.
 Serpentes Asiæ insignia 15.
 Servilius Vatia vir consularis 8.
 Sestertia quindecim singulis prætorianis 56.
 Severus rei militaris scientia peritus 218.
   Pescennii nummos mutatus est 228.

Mar-

- Marci filius haberi voluit 237.
 Pertinacis nomen adsumpsit 213.
 Britannici appellationem cepit 225.
 Albinum consortem imperii fecit 211.
 Eum postea insidiis adgressus est 208.
 Vehiculationem Italiae remisit 218.
 Illi minus favebat Senatus quam Albino 212.
 Aedificia plurima extruxit 262.
 Carthagenensibus multa indulsit 218.
 Legiones tres instituit 220.
 Ludos saeculares celebravit 223.
 Parthos debellavit 214.
 Minervam summopere coluit 226.
 Pro crudeli habitus 209.
 Bonarum artium studiosus 226.
 Romae omnes aedes publicas instauravit 226.
 Duos Antoninos reliquit 216.
 In Britannia mortuus est 216.
 A filiis consecratus 216.
 Ejus filii sine prole decesserunt 214.
 Seuthis Thraciae Rex 125.
 Sextilis mensis Augustus dictus 16.
 Sextus Verus M. Aurelii filius 171.
 Signa militaria Augusto remissa 29.
 Romanae militiae symbola 267.
 Silanus Augur Antonii legatus 14.
 Ejus partium desertor 14.
 Silii de Treviris victoria 41.
 Simon Giorae Judaeus in triumphum ductus 86.
 Simpulum vas Pontificium 17.
 Simulacro Caesaris quare stella addita 2.
 Siscia Pannoniae urbs, & colonia 368.
 Sistrum Aegypti symbolum 137.
 Smyrna urbs Graeciae 139.
 Sodales Antoniae matris Claudii 46.
 Soemias Elagabali mater 278.
 Soemus Armeniae Rex 178.
 Sol idem cum Osiride 11.
 Invietae virtutis symbolum 354.
 Sol, & Luna aeternitatis symbola 84.
 Sidera aeterna 313.
 Solis caput radiatum 247.
 Sosius Syriae praeses 14.
 Sub Antonio Hierosolymam cepit 97.
 Spectacula ob Severi decennium edita 230.
 Spes Juvenum Dea 268.
 Florem pro symbolo gerit 202.
 Gemina, nova, & vetus 331.
 So-

Solita Cæsarum comes 380.
 Sphinx Augusti sigillum 27.
 Spicæ annonæ symbolum 103.
 Spinter Corneliæ gentis cognomen 21.
 Spolia Jovi Feretrio 20.
 Statilia Neronis uxor tertia 69.
 Statius Priscus Veri legatus 178.
 Statua Apollini Palatino erecta 27.
   Cæsari S. C. decreta 34.
   Equestris erecta Augusto 28.
   Populi jussu posita 34.
   Equestris erecta Hadriano
     Stratoniceæ 165.
   Commodo sub Herculis habitu 185.
   Equestris Severo 224.
   Caracallæ 247.
   Pupieno 305.
   Gordiano 308.
 Stella Aradi symbolum 92.
 Stella crinita per septem dies visa 2.
 Stolo III. vir sub Augusto 25.
 Strato Amisi Tyrannus 152.
 Stratonicea Cariæ urbs 165.
 Studium nūmorum fructuosū 50.
 Successionis futuræ symbolum 327.
 Sulpicia Romana familia 40.
 Supplicationes pro Imperii auspiciis 306.
 Syrii partes Pescennii amplexi sunt 205.

T.

T Acfarinas in Africa victus 41.
 Tarpeja virgo Sabina 24.

Tarraco urbs Hispaniæ Tarracensis 23.
 Tarsus Ciliciæ urbs, & Metropolis 254.
   Libera ab Antonio, & Augusto dicta 254.
   Pescennii partes deseruit 254.
   Severiana, & Antoniana dicta 254.
 Tatianus Trajano familiaris 142.
 Tattius Sabinus Rex 5.
 Taurus in spectaculis a Cæsare productus 4.
 Temo maris potentiæ symbolum 4.
 Tempa Cypriorū tria insignia 93.
 Templi Hierosolymitani vasa 88.
 Templum Æsculapii 249.
   Apollinis Bajani 208.
   Apollinis Palatini 27.
   Apollinis Sancti 201.
   Augusti a Tiberio inchoatum 49.
   Augusti apud Pergamenos 56.
   Bacchi, & Herculis 217.
   Concordiæ Romæ 63.
   Dianæ Ephesiæ 54.
   Dianæ Pergensis 114.
   Dianæ Valerianæ 346.
   Faustinae senioris 166.
   Felicitatis 124.
   Flaviæ gentis 97.
   Fortunæ 127.
   Fortunæ Muliebris 175.
   Fortunæ Reducis 210.
   Herculis Gaditani 145.
   Honoris 124.
   Jani quando clausum 64.

Jo

- Jovis Ammonis 219.
 Jovis Capitolini 81.
 Jovis Custodis 105.
 Jovis Feretrii ab Augusto restitutum 20.
 Jovis Olympii Athenis peractum 32.
 Jovis Propugnatoris 281.
 Jovis Sospitatoris 245.
 Jovi Tonanti ab Augusto dicatum 32.
 Jovis Victoris 81.
 Junonis Martialis 33.
 Junonis Samiæ 349.
 Julii Cæsaris ab Augusto 30.
 Martis Ultoris in Capitol. 33.
 Martis Geminum 260.
 Minervæ 97.
 Nemesium Smyrnæ 139.
 Osiridis Alexandriæ 12.
 Pacis a Claudio inchoatū 88.
 Pietatis in Circo Flamin. 13.
 Pudicitiae Geminum 318.
 Romæ, & Augusto 29.
 Romæ ab Hadriano 205.
 Segetiæ Deæ 376.
 Veneris 309.
 Veneris Genetricis 150.
 Veneris Paphiæ in Cypro 93.
 Veneris Victricis 2.
 Vestæ rotundum 90.
 A Nerone restitutum 64.
 Sub Commodō arsum 238.
 Victoriæ 51.
 Volcani 343.
 Teffera in pugna Pharfalica 150.
 Thapsitani Africæ populi 357.
 Themidia Althea Jovis nutrix 355.
 Thenfa solum a Senatu decreta 167.
 Consecrationis symbolum 103.
 Deorum vehiculum 114.
 Cooperta quid arguit 132.
 Thermae Alexandrinæ 285.
 Thraciæ Regum æra quando incipit 124.
 Tiara Armeniæ symbolum 11.
 Tiberius Alexander Ægypti præfectus 85.
 Tiberius Imp. ab Augusto adoptatus 39.
 Ab eodem contra Pannonios missus 32.
 Triumphū quando egit 35.
 Tibicines sacrificiis interesse soliti 263.
 Tigranes Armeniæ major. Rex 16.
 Tigris Asiæ fluvius 120.
 Tiridates Armeniæ Rex 64.
 A Phraate in fugam actus 32.
 Titianus Othonis frater 80.
 Titia Romana familia 40.
 Titus Vespasiani, & Domitillæ filius 87.
 Sacerdotio honoratus 88.
 Princeps Juventutis 88.
 Consul factus 85.
 Cum patre de Judæis triumphavit 89.
 In matrem pius 95.
 Patrem consecravit 99.
 Sine prole mortuus 87.
 A Domitiano consecratus 96.
 Toga virilis quando data 97.
 Tolumnius Vejentium Rex 20.
 Trajanus Pater leg. x. dux 119.
 Tra-

Trajanus Imp. a Nerva adoptatus
114.
Italica in Hispania ortus
120.
Armenias recuperavit 253.
Restitutor Italiae dictus 122.
Duos egit de Dacis triumphos 120.
Daciam Romanam provinciam fecit 315.
Titi nummos restituit 96.
Plurimos nummos Augustorum, & Familiarum Romanarum restituit 40.
Quando Optimi cognomen recepit 121.
Armeniam in provinciam Romanam redegit 122.
Plurima ædificia publica construxit 117.
Illo nullus Imp. melior 120.
Selinunte mortuus 134.
Tranquillina Mithridatis filia 311.
Gordiano Pio nupta 311.
Tribunitia potestas non erat ad vitam 97.
Tridens Neptuni insigne 141.
Trius Apollinis symbolum 65.
Triquetra Siciliae insigne 18.
Triumphum quomodo distinguantur 120.
Triumphus a Tiberio actus 37.
A Vespasiano de Judæis 89.
A Severo 261.
A Gallieno de Persis 383.
Triumviri deducendæ coloniae 22.
Trojanus gentis cognomen 22.
Trojanus lusus sub Claudio actus 56.

Sub Severo 261.
Trophæum de Britannis 54.
De Germanis 189.
De Hispanis 20.
De Judæis 14.
Tullia Romana familia 40.
Turpilianus III. vir sub Augusto 24.
Turres in capite oppida denotant 237.
Typi aliorum Augustorum in aliis 340.
Tyrus Phoeniciæ urbs 207.

V

V Aleria Romana familia 40.
Valeria Latii regio 361.
Valerianus meritorum lege electus 348.
Contra Persas movit 347.
Dianam præcipue coluit 346.
Filium consortem Imperii fecit 344.
Volcano templum erexit 344.
Victoriam de Parthis retulit 348.
Germanici nomen obtinuit 344.
Congiarium distribuit 345.
A Sapore captus 347.
Apud Persas miserrime periiit 347.
Valerianus junior Salonini patruus 382.
Imperii particeps a Gallieno factus 383.
Inter Divos relatus 382.
Valerius Barbatulus Quæstor provincialis 8.

Va-

- Valerius Messala vir consularis 23.
 Varius Marcellus Soæmiadis maritus 271.
 Vasienses Galliæno adclamāt 355.
 Vatia Serviliæ gentis cognomen 8.
 Uberitas pro ubertas 331.
 Vehi super aquilam in somnio quid significet 154.
 Vehiculatio Italiæ a Nerva remissa 218.
     A Severo Imperatore 218.
 Ventidius M. Antonii legatus 14.
     Pontifex factus 15.
     Victoriam de Parthis retulit 14.
 Venus formæ, & voluptatis Dea 309.
     Amisi culta 156.
     Pomum a Paride pro formæ pretio accepit 378.
     Cloacina Romæ appellata 5.
     Cælestis dicta Astarte 218.
     Pacifera cognominata 239.
     Genetrix dicta 150.
     Victrix unde vocata 98.
     Felix appellata 192.
 Veris symbolum 258.
 Veritas pro ubertas 323.
 Verona Italiæ urbs 83.
 Venuustus vir consularis 310.
 Verus Soæmum in Armenia restituit 178.
     Bellum Parthicum per quinque annos confecit 178.
     Quatuor congiaria distribuit 177.
     Nonum imperii annum inchoavit 177.
 Vespasianus contra Judæos a Nerone missus 85.
     A duobus provinciarum Præsidibus Imperator appellatus 85.
     Quando regnare coepit 85.
     Sacra faciendi Claudio morem restituit 55.
     Capitolii restaurationem aggressus 88.
     Galbæ statuam diruit 89.
     Comagenem subegit 90.
     Quando mortuus 94.
     A Tito filio consecratus 94.
 Vesta pudicitie symbolum 289.
     Quid petierit debellatis Titanibus 289.
     Eadem cum Cerere 46.
     Ejus templum sub Vespasiano perfectum 90.
 Vestales qua ætate lectæ 130.
     Palladium in aulam transtulere 238.
     Castitatem observabant 102.
     Ignis æterni custodes 46.
     Antonio Vespasiani duci obviæ 83.
     Quando nubere poterāt 102.
     Illis ad Sacrarium aditus erat permissus 9.
     Nulla de earum pudicitia suspicio haberi debebat 378.
 Vetus Antistie gentis cognomen 17.
 Vexillum insigne equitum 45.
 Via Appia Brundisium usque 123.
     Flaminia ab Augusto strata 26.
 Viæ munitæ sub Augusto 26.

Vi-

452 INDEX TERTIUS RERUM.

- Vibo oppidum 26.
 Vibius Varus IIII. vir sub Triumviratu 14.
 Victoria in bigis ad Agonem Capitolinum 228.
     Gradiens tanquam ad alias 206.
     Britannica in Claudio 56. in Commodio 190. in Severo 228.
     Cantabrica 20.
     Germanica 348.
     Judaica 90.
 Navalis ad lacū Gennasari 99.
 Navalis sub Gallieno 371.
 Othonis ducum fraude non relata 78.
 Pannonica sub Augusto 28.
 Parthica sub Trajano 123.
 Parthica sub Severo 219.
 Parthica sub Valeriano 348.
 Philippensis 22.
 Populi Romani 75.
 Severi in ejus nummis 229.
 Cum leone leg. XIII. insigne 360.
 Cum aquila leg. V. Mac. insigne 359.
 A Romanis quæ exoptata 306.
 VII. Viri sacra pro ludis celebrandis agebant 13.
 Viminacium urbs, & colonia Moesiæ 361.
 Vindex Galliarum Præses 73.
 Vinicius III. vir sub Augusto 26.
 Vipsania Romana familia 40.
 Virginia matrona Romana 130.
 Virtus a viro dicta 229.
     Pro Deo, & Dea apud Romanos 75.
     Armorum in juvenibus micans 298.
 Vitellius consensu exercituum Imperator electus 81.
     Clementiæ gloriam tulit 80.
     Duos habuit filios 82.
 Vitulus Voconiarum gentis cognomen 5.
 Voconia gens ex Aricino municipio 5.
 Voconius Vitulus Cæsaris Quæstor 5.
 Vologæses Parthorum Rex 62.
 Volusianus Cæsar factus a Patre 333.
     Paulo post Augustus 336.
     Ejus diversa nomina 338.
 Vota decennialia quando suscepta 150.
     Pro ludis celebrata 306.
     Publica pro felici matrimoniorum successu 168.
     Pro salute Imperatoris 197.
 Votorum nuncupatio ad III. Non. Jun. 292.
 Votum a S. P. Q. R. factum pro Augusto 23.
     Pro Cæsaris ultione 3.
     Fortunæ Reduci 25.
     Marti Ultori 20.
 Vultures boni augurii aves 99.

Z

Z Eno Polemonis Regis pater 67.

FINIS.

